

Menny és pokol

Látottak és hallottak szerint

Írta: Swedenborg Emánuel természettudós és bölcsész
Kiadja a Londoni Swedenborg Társulat 1909

Az eredeti kézirat címe: De Coelo et ejus mirabilibus et de inferno ex auditis et visis
Londini MDCCLVIII

A Menny

Menny és pokol

1. Amidőn az Úr a tanítványok előtt annak az időszaknak befejeződéséről beszél - amely az egyház végső kora - a jövődölések végén, annak a szeretet és a hit tekintetében egymásra következő állapotáról, ekképpen szól:

"Mindjárt pedig ama napok nyomorúsága után a nap elhomályosodik és a hold nem fénylik a csillagok az égről lehullanak és az egek hatalmaságai megrendülnek. Akkor megtetszik az emberfiának jele az égben és akkor a föld minden nemzetsége sír és meglátják, hogy az emberfia az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel eljön. És Ő elküldi angyalait trombitának hatalmas szavával, akik az Ő választottait egybegyűjtik a négy szelek felől, az egek egyik végétől fogva a másik végéig." / Máté 24: 29,30,31/

Azok, aki ezeket az Igéket a betűértelmezés szerint értelmezik, olyképpen hiszik, hogy abban a végső időben, amely az utolsó Ítélet, mindezek, ahogy a betű szerinti értelemben megírva vannak, úgy történnek meg. Vagyis, hogy a nap és a hold elsötétülnek és a csillagok az égről lehullanak és az Úr jele az égen megtetszik és hogy Őt a felhőkben és egyszersmind az angyalokat harsonákkal meglátják, sőt, egyebütt tett jövődölések szerint - az egész látható világ is elpusztul, ezután pedig új ég és új föld keletkezik. Manapság az egyházhoz tartozók közül a legtöbben ebben a véleményben vannak. Akik azonban ezeket így hiszik, azok nem ismerik azokat a titkokat, amelyek az ige minden részében elrejtve., mert az Ige minden részének benső értelme is van, amely alatt nem természeti és világi dolgokat - miként a betűszerinti értelemben - hanem szellemi és mennyei dolgokat kell érteni. Ez pedig nem csupán több szónak az értelmére, hanem minden egyes szóra is vonatkozik., mert az ígét tisztán megfelelésekben írták, hogy minden egyes részének belső értelme is legyen. Hogy ez a benső értelem milyen, kiviláglik mindabból, amit erről az értelemről a "Mennyei titkok" című munkámban mondtam és megmutattam., amit ebből összegyűjtve a "Fehér lóról" adott magyarázatban is meg lehet találni, amelyről a "Kijelentések könyvében" van szó. Ugyanebben az értelemben kell tehát venni azt is, amit az Úr, a föntidézett helyen, az ég felhőiben leendő eljövételéről mondott. Az elsötétülő nap e helyen az Urat a szeretet tekintetében jelképezi., a hold az Urat a hit tekintetében., a csillagok a jó és igaz, vagyis a szeretet és hit megismerését., az emberfiának az égen leendő jelen az isteni igaz

megjelenését., a föld siránkozó nemzetségei az igaz és a jó, vagyis a hit és a szeretet mindem tartozékát., az Úrnak az ég felhőiben hatalommal és dicsőséggel leendő eljövetele az Igében való jelenlétét és a kijelentést., a felhők az Ige betű szerinti értelmét., a dicsőség pedig az Ige benső értelmét jelképezi., a harsonás angyalok és a hatalmas hang a mennyet jelképezi., amelyből az isteni igaz származik. Mindezek szerint világos, hogy az Úr fenti szavai alatt azt kell érteni, hogy az egyház végső korában - amikor már szeretet nem lesz és ezért hit sem - az Úr az Igét, annak benső értelme szerint föltárja és a menny titkait kinyilatkoztatja. Azok a titkok, amelyek a következőkben kinyilatkoztatnak, a mennyre és pokolra, nemkülönben az ember halála utáni életére vonatkoznak. Manapság az egyházhoz tartozó ember alig tud valamit a mennyről és a pokolról, úgyszintén a halál utáni életről, habár mindezt az igében megírva találhatja., sőt sokan, akik az egyház kebelében születtek, még tagadják is ezeket, szívükben így szólván: Ki jött még onnan vissza és beszélt ezt el? Hogy tehát az ilyen tagadás, amit kiváltképpen a világ szerinti bölcsenél lehet tapasztalni, az egyszerű hitűeket és tiszta szívűeket meg ne mételje és meg ne rontsa, megadatott nekem, hogy az angyalokkal együtt lehessek és velük beszélhessek, mint egyik ember a másikkal beszél és a mennyekben, valamint a poklokban lévő dolgokat megláthassam, és pedig immár tizenhárom év óta, hogy ezeket a látottak és a hallottak szerint megírjam, remélvén, hogy így a tudatlanság felvilágosul, a hitetlenség pedig eloszlik. Ilyen közvetlen kijelentés történik manapság, mert ez az, ami az Úr eljövetele alatt értetik.

2. Először is tudni kell, ki a menny Istene, mert minden egyéb ettől függ. Az egész mennybe, a menny Istenéül nem ismernek el mást, mint egyedül az Urat. Azt mondják ugyanis - mint Ő maga is tanította:

" hogy Ő egy az Atyával., hogy az Atya Ő benne, Ő pedig az Atyában van., és aki Őt látja, az Atyát látja és minden, ami Szent, Őtőle származik." János 10: 30,38, 14: 10,11,16: 13, 14,15. Erről az angyalokkal többször beszéltem, akik állhatatosan ismételték, hogy ők a mennyben nem képesek az Istent három személyben megkülönböztetni, mert tudják és érzik, hogy az Isten egy és hogy Ő egy az Úrban. Azt is mondták, hogy az egyházhoz tartozó azok az emberek, akik a világból ide jönnek és akiknek az isteni személyről három fogalmuk van, a mennybe fel nem vétethetnek, mivel gondolkozásuk idestova, hol az egyikhez, hol a másikhoz tévelyeg. Már pedig az, hogy háromra gondoljanak és egyet mondjanak, ott meg nem engedhető, mivel a mennyben mindenki a gondolkozásból beszél, lévén ott gondolkozó beszéd, avagy beszélő gondolkozás. Ennélfogva az olyanok, akik a világban az Isten három személyben különböztették meg és mindegyikről különálló fogalmat alkottak és e fogalmat nem az Úrban egyesítették és központosították, nem vétethetnek föl, mert a mennyben minden gondolat közössé válik. Ha tehát olyan kerülne oda, aki hármat gondol és egyet mond, tüstént kiismernék és kiteszítanák. Tudnunk kell azonban, hogy mindazok, akik az igazat a jótól, vagy a hitet a szeretettől, el nem választották, a halál utáni életben, amikor felvilágosítottak, az Úrról való mennyei fogalmat, hogy t.i. Ő a mindenség Istene, örömmel elfogadják. De azok, akik a hitet az élettől elválasztották, azaz, akik nem az igaz hit szerint éltek, ezt a mennyei fogalmat el nem fogadják.

3. Akik az egyházon belül az Urat tagadták és csupán az Atyát ismerték el és ebben a hitben megerősödtek, azok a mennyen kívül esnek. Mivel pedig a mennyből, ahol egyedül az Urat imádják, rájuk semmiféle befolyás nem hat, azért attól a képességtől tehetségtől, minélfogva bármi fölött is az igazat gondolhatnák, fokozatosan megfosztódnak és végre némává lesznek, vagy pedig dörén beszélnek és járásukban tévelyegnek, karjaik pedig lelógnak és ide oda lóbálódnak, mintha izületükben semmi erejük sem volna. Azok pedig, akik az Úr istenségét tagadták és csupán emberi természetét /emberijét / ismerték el, mint a szociniánusok,

ugyancsak a mennyen kívül esnek, ahol őket elől kissé jobbra viszik és a mélységbe leeresztik s így a többiektől a keresztyénségtől, teljesen elkülönítik. Azokat pedig, akik azt mondják, hogy ők láthatatlan Istenben hisznek, akit a mindenség létalapjának neveznek, akiből minden keletkezett, az Úrban való hitet pedig elvetik: olyanoknak találták, akik egyáltalában nem hisznek Istenben, mivel a láthatatlan Isten nekik olybá tűnik, mint a természet a maga első fokában, amihez pedig sem hit, sem szeretet nem járulhat, mivel a láthatatlanságról fogalmat alkotni nem lehet. Ezeket azok közé utasítják, akiket naturalistáknak / természet imádóknak / neveznek. Másként járnak azok, akik az egyházon kívül születtek és pogányoknak neveztetnek, akikről a következőkben lesz szó.

4. Valamennyi gyermeket, akik a menny egyharmadát alkotja, abba a megismerésbe és hitbe vezetnek be, hogy az Úr az ő Atyjuk, ezután pedig, hogy Ő mindeneknek Ura, következésképp, hogy Ő a - menny és a föld Istene. Azt, miképpen a gyermekek a mennyekben fölserdülnek és az ismeretek által az angyalokéhoz hasonló értelemre és bölcsességre jutnak, illetve tökéletesbülnek, a következőkből látjuk meg.

5. Hogy az Úr a menny Istene, azt az egyházhoz tartozók, kétségbe nem vonhatják, mert Ő maga tanította: hogy minden, ami az Atyáé, az Övé, Máté 11: 27. János 16: 15, 17: 2. és hogy teljes hatalom adatott néki mennyen és földön. Máté 28: 18.

Mennyen és földön, mondja az Úr, mert aki a mennyet kormányozza, a földet is kormányozza, mivel az egyik a másiktól függ. A menny és a föld kormányozása azt jelenti, hogy ezek minden jót, ami szeretetből és minden igazat, ami a hitből ered, következésképp minden értelmet és bölcsességet s így minden üdvösséget, egyszóval az örök életet Őtőle nyerik. Ezt tanította az Úr is, amidőn azt mondta:

"Aki hiszen a Fiúban, vagyon annak örök élete., aki pedig nem hiszen a Fiúban, nem látja az életet." János 3: 36.

más helyen:

"Én vagyok a feltámadás és az élet, aki énbennem hiszen, ha meghal is él az. És valaki él és hiszen énbennem, soha meg nem hal. János 11: 25,26.

Ismét más helyen:

"Én vagyok az út, az igazság és az élet." János 14: 6.

6. Volt néhány szellem, aki - míg a világban élt - az Atyát elismerte ugyan, de az Úrról csak olyan fogalma volt, mint bármely más emberről s ezért nem is hitte, hogy Ő a menny Istene. Ennélfogva ezeknek megengedettett, hogy járjanak, amerre csak tetszik és vizsgálják meg, hogy van-e az Úrén kívül másik menny? Néhány napig valóban kutattak is, de sehol sem találtak. Ezek azokhoz tartoztak, akik a menny üdvösségét a dicsőségből és az uralkodásból állónak gondolták és mivel kívánságukat el nem érhették és mivel megmondották nekik, hogy a menny nem ilyenekből áll, bosszankodni kezdtek és olyan mennyet kívántak, amelyben mások fölött uralkodhatnának és dicsőség által - miként a világban - kitűnhetnének.

A mennyet az Úr istensége alkotja

7. Az angyalokat együttvéve mennynek nevezik, mivel ők alkotják azt. Mindamellet az Úrból kiáradó Isteni / ez a szó: "*Isteni*", az Úr lényét fejezi ki. / - amely az angyalokra hat és amit azok befogadnak - képezi általánosságban és külön-külön a mennyet. Az úrból kiáradó Isteni, a szeretet jósága és a hit igazsága. Amilyen arányban tehát az Úrtól a jót és az igazat befogadják, olyan arányban angyalok és képezik a mennyet.

8. A mennyben mindenki tudja és hiszi, sőt érzi, / percipit /, hogy önmagából jót nem akar és nem tesz és önmagából igazat nem gondol és nem hisz, hanem az Isteniből, következésképp az Úrból; és hogy a jó és az igaz önmagukból nem jó és igaz, mert az isteni élet nincs öbennük. A legbenső menny angyalai ezt a befolyást világosan észre is veszik és érzik azt és amilyen arányban azt befogadják, annyiban tűnik fel előttük, hogy a mennyben vannak, mert ennek aránya szerint vannak a szeretetben és a hitben és ugyancsak az értelem és a bölcsesség világosságában és az ebből eredő mennyei örömben. Mivel mindezek az Úr Istenijéből származnak, azért az angyalok a mennyet ebben találják fel. Ezért nyilvánvaló, hogy az Úr Istenije képezi a mennyet, nem pedig az angyalok sajátjából valami. Ezért van az, hogy az Ige a mennyet az Úr hajlékának és az Ő trónjának nevezi; és azokról, akik a mennyben vannak, azt állítja, hogy az Úrban vannak. Hogy pedig az Isteni miként árad ki az Úrból és tölti be a mennyet, azt a következőkből megismerjük.

9. Az angyalok bölcsességüknél fogva még tovább mennek. Nemcsak azt mondják, hogy minden jó és minden igaz az Úrtól származik, hanem mindaz is, ami az élethez tartozik. Azzal okolják azt meg, hogy önmagából semmi sem keletkezhetik, hanem valamely nálánál korábbiól és hogy ennél fogva minden az elsőből keletkezik, amit ők mindenképp életet tulajdonképpen létének, létalapjának / éltének / neveznek és hogy hasonló módon létezik minden, mivel a létezés annyi, mint folytonos keletkezés és ami az elsővel középtagok által folytonos összefüggésben nem áll, mihamar összeesik és teljesen szétszóródik; ezenfelül azt mondják, hogy az életnek csak egyetlen egy forrása van és az ember élete csak ebből folyó kicsiny csermely, amely, ha forrásától folyton fenn nem tartatnák, mihamar elapadna. Továbbá, hogy az életnek abból az egyetlen forrásából, aki az Úr, csak isteni jó és isteni igaz származik és hogy ezek mindeneket a felvétel aránya szerint megihletnek. A menny azokban van, akik ezeket hitükbe és életmódjukba felveszik, ellenben akik ezeket visszataszítják, vagy elfojtják, pokollá változtatják azt át; mert a jót gonosszá, az igazat pedig hamissá forgatják el, következésképp az életet halállá. Hogy az élethez tartozó minden dolog az Úrtól van, azt azzal is megokolják, hogy a világmindenségben minden a jóra és az igazra vonatkozik. Az ember akaratbeli élete, amely szeretetének élete, a jóra, az ember észbeli élete pedig, amely hitének élete, az igazra vonatkozik. Ebből pedig - minthogy minden jó és igaz felülről jön - az következik, hogy mindenkinek élete is innen ered. Mivel az angyalok ezt hiszik, azért jó ténykedésükért maguktól minden hálát el is hárítanak és elkedvetlenednek, visszavonulnak, ha valaki nekik jót tulajdonít. Csodálkoznak azon, ha valaki magáról azt hiszi, hogy önmagából bölcs, és önmagából cselekszi a jót. Önmagáért jót cselekedni az ő szemükben nem jó, mivel azt az ember önmagából cselekszik; de a jót magáért a jóért cselekedni, ezt nevezik ők az Isteniből eredő jónak és ez a jó az, ami a mennyet alkotja, mert ez a jó maga az Úr.

10. Sok szellem, aki - míg a világban élt - abban a hitben erősödött meg, hogy a jó, amit cselekszik, és az igaz, amit hisz, önmagából való, vagy pedig azt maga-magának tulajdonította. Ebben a hitben vannak mindazok, akik a jócselekedetekbe érdemet helyeznek és maguknak igazságosságot tulajdonítanak. Ezek a mennybe föl nem vétetnek., az angyalok kerülnek, butáknak és tolvajoknak tekintik. Butáknak, mert szünet nélkül magukra s nem az Istenre tekintenek., tolvajoknak, mert elvonják az Úrtól, ami az Úré. Ezek ellenszegülnek a menny hitének, hogy t. i. az Úr Istenije, ami az angyalokra hat, az képezi a mennyet.

11. Azt , hogy azok, akik a mennyben és az egyházban vannak, egyszersmind az Úrban vannak s az Úr öbennük, az Úr is tanítja, amidőn azt mondja:

"Maradjatok énbennem és én tibennetek; miképpen a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, hanem ha a szőlőtőkében marad, akképpen ti sem teremhettek, hanem ah én bennem

maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti pedig a szőlővesszők; az, aki énbennem marad és akiben én maradok, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek." / János 15: 4,5, /

12. Ebből tehát látni lehet, hogy az Úr a menny angyalainál a magáiban lakozik és hogy az Úr minden a menny mindenében. Ez pedig azért van, mert az Úrtól eredő jó, náluk maga az Úr; mert ami Őbelőle van, az Ő maga. Ennélfogva tehát az Úrból eredő jó képezi az angyaloknak a mennyet, nem pedig azok sajátjából valami.

Az Úr istenije a mennyben az Őiránta való szeretet és a felebarát iránti szeretetmunkásság.

13. Az Úrból kiáradó Istenit, a következőkben felhozott oknál fogva, a mennyben isteni igazságnak nevezik. Ez az isteni igazság a mennybe az Úrtól az Ő isteni szeretetéből árad be. Az isteni szeretet és a belőle eredő isteni igazság egymáshoz hasonlatosképp úgy viszonylanak, mint a világban a nap tüze és a belőle eredő világosság. A szeretet mint a nap tüze, a belőle eredő igazság pedig, mint a naptól eredő világosság. A megfelelésnél fogva jelképezi is a tűz a szeretetet, a világosság pedig a belőle folyó igazságot. Ebből meg lehet látni, hogy minémű az Úr isteni szeretetéből kiáradó isteni igazság. Nevezetesen, hogy ez lényegében az isteni jó, ami az isteni igazzal van összekötve és mivel ez össze van kötve, mindent, ami a menyhez tartozik, megelevenít, mint ahogy a világban a világossággal összekötött napmelegség a föld minden részét megtermékenyíti, amit az tavasszal és nyáron történik. Ellenben, amikor a melegség a világossága összekötve nincs, vagyis, ha a világosság hideg, ekkor minden megdermed és holtan terül el. Amaz isteni jó, amelyet a melegséggel hasonlítottunk össze, az angyaloknál a szeretet jósága; az isteni igaz pedig, amelyet a világossággal hasonlítottunk össze, az, ami által és amiből a szeretet jósága képződik.

14. A mennyben az Isteni, amely azt alkotja, a szeretet; mert a szeretet szellemi kapocs, amely az angyalokat az Úrral kapcsolja össze és összekapcsolja őket kölcsönösen egymással; sőt úgy összekapcsolja őket, hogy az Úr tekintete előtt valamennyien egynek látszanak. Ezenfelül az élet tulajdonképpen léte valamennyinek a szeretet, ezért az életet, úgy az angyal, mit az ember, egyaránt a szeretetből nyeri. Hogy az ember legbenső életereje a szeretetből származik, azt mindenki tudhatja, ha fölötte gondolkozik; mivel jelenlétekor az ember fölmelegszik, távollétekor pedig elhidegül; teljes elvonásakor pedig meghal. Tudnunk kell azonban, hogy mindenkinek olyan az élete, amilyen a szeretete.

15. A mennyben két egymástól különböző természetű szeretet van: az Úr iránti és a felebarát iránti szeretet. A legbenső, vagyis a harmadik mennyben van az Úr iránti szeretet, a második, vagyis a középső mennyben pedig a felebarát iránti szeretet. Mind a kettő az Úrból árad ki és alkotja a mennyet. Hogy ez a kétféle szeretet egymástól miben különbözik és hogy miként kapcsolódik össze, az a mennyben világosan tűnik ki, ellenben a világban csak homályosan. A mennyben az Úr iránti szeretetet nem úgy értik, hogy Őt személyében, hanem hogy az Őtőle származó jót kell szeretni. A jót szeretni pedig annyi, mint a jót a jó iránti szeretetből akarni és cselekedni. A felebarát iránti szeretetet sem úgy értik, hogy embertársunkat személyében, hanem az Igéből származó igazat kell szeretni. Az igazat szeretni pedig annyi, mint az igazat akarni és cselekedni. Ebből kitűnik, hogy ama kétféle szeretet egymástól úgy különbözik, mint a jó és az igaz, és úgy kapcsolódik össze, mint a jó az igazzal. de hát ezt az olyan ember, aki nem tudja, mi a szeretet, mi a jó és mi a felebarát, nehezen tudja felfogni.

16. Egynéhányszor beszéltem erről az angyalokkal, akik - mint mondták - csodálkoznak azon, hogy az egyház népe nem tudja azt, hogy az Urat és a felebarátot szeretni annyi mint a jót és az igazat szeretni és ezt az akaratból kifolyóan cselekedni. Holott tudhatnák, hogy ki-ki a maga szeretetét azáltal tanúsítja, ha akarja és cselekszi azt, amit más is akar, hogy viszont szerettség és vele összeköttség, nem pedig azáltal, ha őt szereti, mindazáltal akaratát nem cselekszi, ami magában véve annyi, mintha nem is szeretné. Azt is mondták, hogy az emberek tudhatnák, hogy az Úrból kiáradó jó az Ő képmása, mert Őbenne van és hogy az Ő képmásai azok lesznek és Ővele azok kapcsoltnak össze, akik a jót és az igazat az akarat és a cselekvés által életelvékké teszik. Akarni annyi is, mint szeretetből cselekedni. Hogy ez így van, azt az Igében, az Úr is tanítja, mondván:

"Aki az én parancsolatimat tudja és megtartja azokat, az, aki szeret engemet... én is szeretem azt és magamat kijelentem annak. János 14: 21. Ismét:

"Ha az én parancsolatimat megtartjátok, az én szeretetemben maradtok meg, " János 15: 10.

17. Hogy az Úrtól kiáradó Isteni - amely az angyalokat megihleti s a mennyet alkotja - a szeretet, azt a mennyben minden tapasztalat igazolja, mert valamennyien, akik ott vannak, a szeretet és a szeretetmunkásság alakzatai és kimondhatatlan szépségben tűnnek fel; arcukból beszédjükben s életük minden mozzanatából szeretet sugárzik. Ezenfölül az életnek szellemi áramlata / sphaerae (aura?) / is van, amely minden angyalból és minden szellemből kiárad és azokat körülhullámozza, minélfogva néha nagy távolságra meg lehet őket ismerni, hogy t.i. szeretetüket illető hajlamaik tekintetében milyenek. Mert ezek az áramlatok a hajlam és az ebből eredő gondolkodás életéből, vagyis mindegyik szeretetének és ebből származó hitének életéből erednek. Az angyalokból kiáradó áramlatok annyira telvék szeretettel, hogy legbensőjét ihletik meg azoknak, akikhez közel vannak. Néhányszor éreztem ezeket s ekképpen ihlettek meg engem is. Hogy a szeretet az, amelyből az angyaloknak életük van, az abból is kiviláglott, hogy a másik életben mindenki a maga szeretet felé fordul. Azok, akik az Úr iránti szeretetben és a felebaráti szeretetben vannak, állandóan az Úr felé fordulnak; azok pedig, akik az önmaguk iránti (önző) szeretetben vannak, az Úrtól állandóan elfordulnak. Ez történik testük minden fordulatanál; mert a másik életben a térségek mindig bensőjük állapotához igazodnak, éppúgy a világtájak is, amelyeket itt nem fekvésük szerint, miként e világban, hanem arcuk iránya szerint, határoznak meg. Mégsem az angyalok azok, akik az Úr felé fordulnak, hanem az Úr az, aki önmaga felé fordítja azokat, akik cselekedni szeretik azt, ami Őbelőle való. Többet láthatunk erről a következőkben ott, ahol a másik életbeli világtájakról lesz szó.

18. Az Úr Istenije a mennyben - szeretet, mivel a szeretet a menny minden javának felvevője, amelyek: békesség, értelem, bölcsesség és üdvösség. Mert a szeretet magába mindazt befogadja, ami vele összhangzó; vágyódik utána s felkeresi és magához vonzza azt, mintha önszántából történnék, mert ezáltal folyton gyarapodni és tökéletesbűlni akar. Ez az ember előtt ismeretes is, mert a szeretet nála kiszemléli és kiveszi emlékezetéből mindazt, ami vele összhangzó s összegyűjtve fölállítja magában és maga alatt; magában, hogy tulajdona legyen, maga alatt pedig, hogy neki szolgáljon. A többit pedig, ami vele nem összhangzó, kiveti és eltávolítja. Hogy a szeretetnek a vele összhangzó igazságok fölvetelére minden képessége megvan és az a vágyódása, hogy ezeket magában egyesítse, azt világosan fel lehetett ismerni olyanoknál, akiket a mennybe emeltek; habár ezek a világban együgyűek voltak, mégis angyali bölcsességbe és a menny gyönyörűségébe jutottak, mihelyt az angyalok közé kerültek; és pedig azért , mivel a jót és az igazat a jó és az igaz kedvéért szerették és életükbe beplántálták, s ezáltal a mennyet minden kimondhatatlanságával befogadni képesek voltak.

Azok ellenben, akik az önmaguk és a világ iránti szeretetben vannak, ezeknek befogadására semmi képességgel sem bírnak, irántuk ellenszenvvel viseltetnek, maguktól ellökik s azok első érintésétől és befolyásától megfutamodnak s a pokolban levőkhöz szegődnek, akik az övékhöz hasonló szeretetben vannak. Találtattak szellemek, akik kételkedtek abban, hogy a mennyei szeretet ilyen természetű volna és tudni óhajtották, vajon ez így van-e ? ezért - az akadályok egyelőre való eltávolítása mellett - őket a mennyei szeretet állapotába helyezték és elől olyan távolba vitték, ahol a menny volt és ahonnan velem beszéltek. Azt mondták, hogy olyan üdvösséget éreznek, amely sokkal bensőbb, semhogy szavakkal kifejezni tudnák s igen sajnálták, hogy előbbeni állapotukba vissza kell térniük. Másokat is felemeltek a mennybe és amint bensőbbé és feljebb emeltettek, belátásba és bölcsességbe is léptek, úgyannyira, hogy olyan dolgokat megérteni, amelyek előttük azelőtt megfoghatatlanok voltak, képesek voltak. Ebből kiviláglik, hogy az Úrból kiáradó szeretet a mennynek s minden abban levőnek felvevője.

19. Hogy az Úr iránti szeretet és a felebaráti szeretet minden isteni igazságot magában foglal, az mindabból kitűnhetik, amit az Úr maga a szeretet e két neméről mondott, így szólván:

"Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből. Ez az első és a legnagyobb parancsolat; a második pedig hasonlatos ehhez: szeressed felebarátodat, mint önmagadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták." Máté 22: 37-40.

A törvény és a próféták képezik az egész Igét, következésképp minden isteni igazságot.

A menny két birodalomra van felosztva.

20. Mivel a mennyben végtelen változatosság van, úgyannyira, hogy egyetlen társaság, sőt egyetlen angyal sem egészen hasonló egy másikhoz, ezért a meny általában, külön-külön és egyenként különbözik. Általában két birodalomban; külön-külön három mennyben; egyenként pedig számtalan társaságban. Ezek mindegyikéről a most következőkben beszélek. Birodalmaknak nevezik, mivel a meny az Isten országa.

21. Vannak angyalok, akik az Úrból kiáradó Istenit inkább bensőképen és olyanok, akik kevésbé bensőképen veszik föl. Azokat, akik azt inkább bensőségesen veszik föl, *mennyei angyaloknak*, azokat pedig, akik azt kevésbé bensőségesen veszik föl, *szellemi angyaloknak* nevezik.

22. Azokat az angyalokat, akik a mennyei birodalmat alkotják - mivel az Úr Istenijét inkább bensőképen veszik föl - bensőbb és magasabb angyaloknak is nevezik; s ennek következtében azokat a mennyeket is, amelyek ezekből állanak, bensőbbeknek és magasabbaknak nevezik. Magasabbaknak és alacsonyabbaknak azért mondják, mivel a bensőbbet és a külsőt így nevezik.

23. Azt a szeretetet, amelyben a mennyei birodalombeliek vannak, *mennyei szeretetnek*, azt a szeretetet pedig, amelyben a szellemi birodalombeliek vannak, *szellemi szeretetnek* nevezik. Mennyei szeretet - az Úr iránti szeretet, szellemi szeretet pedig a felebarát iránti szeretetmunkásság. És mivel minden jó valamely szeretetből ered - lévén az, amit valaki szeret, neki jó - ezért is nevezik az egyik birodalom jóságát mennyei, a másikat pedig, szellemi jóságnak. Ebből kitűnik, hogy e két birodalom egymástól miben különbözik, tudniillik abban, amiben az Úr iránti szeretet és a felebarát iránti szeretetmunkásság jósága

egymástól különbözik. De mivel az előbbi jó inkább bensőbb jó és az előbbi szeretet bensőbb szeretet, ezért a mennyei angyalok bensőbbek és ezért őket magasabb angyaloknak nevezik.

24. A mennyei birodalmat az Úr papi birodalmának is nevezik, az Ige pedig az Ő *hajlékának*; viszont a szellemi birodalmat az Ő királyi birodalmának, az Ige pedig az Ő *trónjának* nevezi. *Mennyei-Istenije* után neveztetett az Úr a világban **Jézusnak**, *Szellemi-Istenije* után pedig **Krisztusnak**.

25. Az Úr mennyei birodalmában élő angyalok a szellemi birodalom angyalait bölcsesség és dicsőség tekintetében messze fölülmúlják, még pedig azért, mivel az Úr istenijét bensőbbben veszik fel, mert ezek az Őiránta való szeretetben vannak, következképp hozzá közelebb vannak és vele szorosabban vannak összekötve. Ezek az angyalok azért ilyenek, mivel az isteni igazságokat mindjárt az életükbe fogadták és fogadják be, nem pedig előzetes emlékezetbeli tudás és gondolkodás után, mint a szellemiek, ennél fogva azok szívükbe beírtak. Érzik s mintegy szemlélik magukban azokat és fölötte sohasem okoskodnak (*ratiocinantur*) vajon így van-e vagy sem? Olyanok ők, mint akiket Jeremiás említ:

"Adom az én törvényemet őbeléjük és az ő szívükbe írom be azt, Többé senki sem tanítja felebarátját és atyafiát, mondván: ismerjétek meg az Urat; mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva nagyig." 31: 33,34.

Ézsaiás pedig: " Jehovától tanítottaknak" 54: 13, nevezi. Hogy a Jehovától tanítottak azonosak az Úrtól tanítottakkal, azt maga az Úr tanítja: János 6: 45,46.

26. Azt mondtam, hogy ezeknek az angyaloknak bölcsesség és dicsősége a többiekét fölülmúlja, mivel az isteni igazságokat egyenest az életükbe fogadják be; mihelyt tudniillik hallják azokat, akarják és cselekszik is, anélkül hogy előbb emlékezetükbe vennék s azután felette gondolkoznának, vajon úgy van-e? Az ilyen angyalok az Úrtól eredő befolyás révén mihamar megtudják, hogy az igaz - amit hallanak - igaz; mert az Úr az ember akaratába, közvetlenül az akarat által, gondolkozásába pedig közvetve folyik be, vagy - ami ugyanaz - az Úr közvetlenül a jóba folyik be és közvetve a jó által az igazba. Mert jónak az akarathoz tartozót s az ebből származó cselekvést, igaznak ellenbe, az emlékezethez tartozót s az ebből eredő gondolkozást nevezzük. Minden igaz, mihelyt átmegy az akaratba, jóvá változik át és beleplántálódik a szeretetbe. De amíg az igaz csak az emlékezetben s így a gondolkozásban van, nem válik jóvá, sem nem él, sem az ember tulajdonává nem válik; mivel az akarathoz és az ebből eredő értelemnél fogva, nem pedig az akarattól elválasztott értelemnél fogva ember az ember.

27. Mivel a mennyei és a szellemi birodalombeli angyalok között ilyen különbség van, azért nincsenek együtt s közvetlen érintkezésük egymással nincs; hanem a közösséget közöttük csak a közben álló angyaltársaságok tartják fenn. Ezeket a közben állókat *mennyei-szellemi*, (*coelestes spirituales*) angyaloknak nevezik, akik által a mennyei birodalom a szellemibe befolyik. Innen van, hogy a menny, habár két birodalomra van osztva, mégis egyetlen egynek látszik. Ilyen közvetítő angyalokról, akik a közösséget és az összeköttetést fenntartják, az Úr mindig gondoskodik.

28. Mivel az egyik és a másik birodalom angyaliról a következőkben körülményesen lesz szó, azért itt a részleteket mellőzzük.

Három menny van.

29. Három menny van és ezek egymástól teljesen elkülönítettek. A legbenső, vagyis harmadik, a középső, vagyis második s az első, vagyis első menny. Ezek egymásután következnek és egymás alatt vannak és egymáshoz úgy viszonylanak, mint pl. az ember legfelső része, amely a feje, középső része, amely a törzse és alsó része, amely a lába; avagy, mint valamely ház legfelső, középső és legalsó része egymáshoz viszonylik. Ilyen rendben következnek az Úrból kiáradó és alászálló Isteni is. Ezért tehát a menny a rend szükségessége folytán három részre van osztva.

30. Az ember bensője (interiora), amely értelméből (Mentis) és jelleméből (animi) áll, hasonló rendben következnek. Van legbenső, középső és végső (ultimum) része; mert az emberbe, amidőn azt az Úr teremtette, az isteni rend minden fokozatát lefektette, úgy, hogy az isteni rend képévé (in forma) és legkisebb alakban (effigie) mennyé lett. Ezért is áll az ember bensőjénél fogva a mennyekkel közösségben és kerül halála után az angyalok közé, még pedig a legbenső, a középső, vagy a végső menny angyalai közé, aszerint, ahogy földi életében az Úrtól eredő isteni jót és isteni igazat fölvette.

31. Az Istenit, amely az Úrtól kiárad és a harmadik, vagyis legbenső mennyben fogadják be, *mennyeinek* nevezik, minélfogva azokat az angyalokat, akik itt vannak, *mennyei angyaloknak* nevezik. Az Istenit, amely az Úrtól kiárad és a második, vagyis középső mennyben fogadják be, *szelleminek* nevezik, ezért azokat az angyalokat, akik itt vannak, *szellemi angyaloknak* nevezik. Az Istenit pedig, amely az Úrtól kiárad és a legalsó, vagyis első mennyben fogadják be, *természetinek* nevezik. De mivel ennek a mennynek természetije nem olyan, mint a világ természetije, hanem szellemit és mennyeit foglal magában, ezért ezt a *mennyet természeti-szelleminek és mennyeinek* (Spirituales et Coeleste naturale), azokat az angyalokat pedig, akik itt vannak *természeti-szellemieknek és mennyeieknek* (Spirituales et Coelestes Naturales) nevezik. *Természet-szellemieknek* (Spirituales naturales) nevezik azokat, akik a befolyást a középső, vagyis a második mennyből - amely a szellemi-menny - fogadják be. *Természeti-mennyeiek* (Coelestes naturales) pedig azok, akik a befolyást a harmadik, vagyis legbenső mennyből - mely a mennyei menny - fogadják be. A *természeti-szellemi és a természeti-mennyei* angyalok egymástól elvannak ugyan választva, de azért mégis *egy* mennyet képeznek, mivel egy és ugyanazon fokozaton állanak.

32. Mindegyik mennyben van benső és külső. Azokat, akik a bensőben vannak, azokat ott bensőséges angyaloknak, azokat pedig, akik a külsőben vannak, külsőséges angyaloknak nevezik. A ,mennyekben, vagy mindegyik mennyben, a külső és a benső egymáshoz úgy viszonylik, mint az embernél az akarat és az ebből eredő értelem. A benső, mint az akarat (Voluntarium), a külső, mint az ebből folyó értelem (Intellectuale). Minden akaratnak megvan a maga értelmije; egyik a másik nélkül meg nem állhat. Az akarat hasonlóképp úgy viszonylik az értelemhez, mint a láng a belőle eredő világossághoz.

33. Jól meg kell jegyezni, hogy az angyalok bensőjétől függ, hogy az egyik, vagy a másik mennyben vannak-e? Mert minél inkább van a benső az Úr felé kinyitva, annál bensőbb mennyben vannak. A bensőnek mindenkinél három fokozata van, úgy az angyalnál, mint a szellemnél, valamint az embernél is. Azok, akiknél a harmadik fokozat van kinyitva, a legbenső mennyben vannak, azok pedig, akiknél a második, vagy csak az első fokozat van nyitva, a középső, vagy a végső mennyben vannak. A benső az isteni jó és az isteni igaz felvétele folytán nyílik ki. Azok, akiket az isteni igazságok megihletnek s ezeket közvetlenül az életbe, vagyis az akaratba s ebből a cselekvésbe viszik át, a legbenső, vagyis a harmadik

mennyben vannak és pedig az igaz ihletése folytán a jó felvétele aránya szerint helyeztetnek el. Azok ellenbe, akik az isteni igazságokat nem egyenesen az akaratba, hanem az emlékezetbe s innen az értelemben fogadják be és ebből kifolyóan akarnak és cselekszenek, a középső, vagyis a második mennyben vannak. Azok pedig, akik erkölcsösen élnek és Istenben hisznek, azonban taníttatásra nem annyira törekednek, a legalsó, vagyis az első mennyben vannak. Ebből kitűnik, hogy a mennyet a bensőnek állapota alkotja és hogy a menny mindenkinek bensőjében és nem azon kívül van, miként azt az Úr is tanítja, mondván:

"Nem jó el úgy az Istennek országa, hogy az ember eszébe vehetné; és nem mondják ezt: íme itt, vagy íme ott vagyon; mert az Istennek országa tibennetek vagyon." Lukács 17: 20,21.

34. Minden tökéletesség csakis befelé növekszik, kifelé pedig apad, mivel a benső az Istenhez közelebb áll és magában tisztább, a külső pedig az Istentől távolabb van és magában durvább. Az angyali tökéletesség az értelemben, bölcsességben, szeretetben és minden jóban, valamint az ebből származó boldogságban áll, nem pedig valamely ezek nélküli boldogságban, mert ezek híján a boldogság csak külső és nem benső. Mivel a legbenső mennyben élő angyalok bensője a harmadik fokozatban van kinyitva, így tökéletességük, a középső menny angyalai tökéletességét, akiknek bensője a második fokozatban van kinyitva, végtelenül felülmúlja. Hasonlóképpen felülmúlja a középső menny angyalainak tökéletessége a végső menny angyalainak tökéletességét.

35. Mivel a különbség ilyen, azért egyik menny angyala sem mehet át a másik menny angyalaihoz, vagyis egyik sem szállhat fel valamely alacsonyabb mennyből, viszont egyik sem szállhat le valamely magasabb mennyből. Aki mégis valamely alacsonyabból egy magasabb mennybe felszáll, azt a gyötrelmig menő szorongatás fogja el és nem láthatja meg az ott lévőket, annál kevésbé beszélhet velük. Aki pedig magasabból alacsonyabb mennybe száll le, bölcsességétől megfosztódik, dadogva beszél és kétségbe esik. Voltak néhányan az elsőbb mennyből valók, akik még nem voltak kioktatva arra, hogy a menny voltaképpen az angyal bensőjében van s azt hitték, hogy magasabb mennyei boldogságba juthatnának, mihelyt csak abba a mennybe jönnek, ahol magasabb angyalok vannak. Megengedettett tehát nekik, hogy ilyenekhez bemehessenek. Mikor azonban ott voltak, bármennyire keresgéltek is, senkit sem láttak, noha nagy sokaság volt jelen, mert a jövevények bensője nem ugyanabban a fokozatban volt kinyitva, mint az ott lévő angyalok bensője, így látásuk sem. Ezután pedig olyan szívszorulásuk támadt, hogy alig tudták, élnek e vagy sem. Ezért gyorsan visszamentek abba a mennybe, amelyből valók voltak s örvendeztek, hogy övéik közé térhettek. Meg is fogadták, hogy többé nem vágyódnak magasabb után, mint ami életükkel megegyezik. Olyanokat is láttam, akik magasabb mennyből bocsátkoztak le s bölcsességüktől annyira megfosztódtak, hogy azt sem tudták, melyik mennyből valók. Másként történik ez, ha az Úr emel valakit alacsonyabb mennyből magasabba, hogy ott a dicsőséget lássa, ami többször megtörténik. Ilyenkor azonban erre előkészítetnek és közben álló angyaloktól vétetnek körül, akik által közösség jön létre. Ebből kitűnik, hogy ama három menny egymástól teljesen el van különítve.

36. Azok pedig, akik egy és ugyanazon mennyben vannak, a benne lévők mindegyikével társaloghatnak, de társalgásuk kelleme a jóhoz való viszonyuktól függ, amelyben vannak. Erről bővebben azonban a következő fejezetekben lesz szó.

37. Noha az angyalok egymástól elkülönítve vannak, t.i., hogy az egyik menny angyalai a másik menny angyalaival nem érintkezhetnek, azért az Úr az összes mennyeket egy közvetlen

és egy közvetett behatás által egymással mégis összeköti. Közvetlen behatás által az összes mennyekbe önmagából és közvetett behatás által az egyik mennyből a többiekbe. Így eszközli az Úr, hogy a három menny egyet alkotson s valamennyi az elsőtől az utolsóig egymással összefüggjön, úgy hogy kapcsolatlanul (inconnexum) egyik sem marad. Ami közbeeső tagok által az elsővel össze nem függ, nem is állhat fenn, hanem fölbomlik és megsemmisül.

38. Aki nem tudja, hogy az isteni rend a fokozatok (gradus) tekintetében miben áll, az nem is foghatja föl, hogy milyen módon vannak a mennyek egymástól elkülönítve, sőt még azt sem, hogy mi a benső (Internus) és mi a külső ember (Externus homo). A világban a legtöbb embernek a bensőről és a külsőről, avagy a magasabbról és az alacsonyabbról egyéb fogalma nincs, mint valami folytonosságról, vagy a tisztábbtól a durvábbig menő állandó összefüggésről; mindazonáltal a benső (interiora) és a külső (exterioria) egymáshoz nem mint folytonosan összefüggő (continue), hanem mint elkülönített (discrete), viszonylik. A fokozatoknak (Gradus) kétféle nemük van: folyton tartó és nem folyton tartó fokozatok. A folyton tartó fokozatok egymáshoz úgy viszonylanak, mint a tűz lángjából származó világosság csökkenése az elsőtétülésig, vagy mint a világosságban és az árnyékban levő tárgyak szemlélete közben a látás csökkenésének fokozatai, vagy mint a levegő tisztaságának fokozatai, a legelső rétegtől, fel a legmagasabbig. A fokozatokat a távolságok határozzák meg. Ellenben a nem folyton tartó, hanem az elkülönített fokozatok egymástól olyképpen vannak elválasztva, mint az előbbi az utóbbtól, mint az ok és az okozat és mint a teremtő és a teremtet. Aki megvizsgálja, meglátja, hogy ami csak van az egész világon, a teremtésnek és az összeállításnak, mindenkiben ilyen fokozata van, hogy tudniillik az egyikből a másik, a másikkól a harmadik jön létre és így tovább. Aki ezekről a fokozatokról fogalmat alkotni nem tud, az a mennyek közti különbséget, az ember benső és külső tulajdonságai közti különbséget, a szellemi és természeti világ közti különbséget, semmiképpen meg nem érheti és éppen ezért nem is tudhatja, hogy megfelelések és a jelképek, micsodák és honnan származnak; még kevésbé azt, hogy a befolyás milyen természetű. Az érzéki emberek ezeket a különbségeket meg nem értik, mert a növekedést és a csökkenést e fokozatok szerint szintén folytontartóvá teszik; és ezért a szellemit másként, mint valami tisztább természetit, el nem képzelhetik, ezért kívül állanak, távol minden értelemről.

39. Végül szabad még a három menny angyalairól olyan titkot kijelentene, mait eddig senki sem tudott; mivel a fokozatokat eddig meg nem értették; hogy tudniillik minden angyal és minden ember legbenső és legmagasabb fokkal rendelkezik, ami az ő legbensője, amelybe az Úr Istenije legelőször és legközvetlenebbül behat és ahonnan, a többi benső, amelyek nála a rend fokozatai szerint sorakoznak, rendben tartatik. Az angyaloknak és az embereknek ezt a legbensőjét lehet az Úr bejáratának (ajtónak) és náluk az Úr tulajdonképpeni lakásának nevezni. Ennél a legbensőnél és legmagasabbnál fogva ember az ember és lehet őt az okatlan állatoktól megkülönböztetni, mert azoknál ez hiányzik. Ezért van az, hogy az Úr az embert bensője szerint, ami lelke és érzelme birodalma, magához emelheti, hogy Őbenne higgyen, szeretettel hozzá forduljon s hogy Őt lássa és hogy az értelmet és a bölcsességet befogadhassa és eszesen beszélhessen. Innen ered örök élete is. Hogy azonban a legbensőben mi tartatik rendben és őriztetik meg, az egy angyalnak sem jut világosan tudatába, mert gondolatán felüli és bölcsességét is felülmúlja.

40. Ez tehát az, amit a három mennyről általában mondani akartam; a következőkben mindegyik mennyről részlegesen szólok.

A mennyek számtalan társaságból állanak.

41. A mennyek angyalai nincsenek egy helyen együtt, hanem kisebb-nagyobb társaságokra vannak osztva a szeretet, (amelyben élnek) és a hit jóságának különbözősége szerint. Azok, akik egyenlő jóban vannak, egy társaságot alkotnak. A mennyben a jó végtelen változatosságban található fel s így minden angyal olyan, mint amilyen saját jósága.

42. A mennyekben az angyaltársaságok egymástól aszerint választottak el, amint a jó általánosságban és részlegességben egymástól különbözik, mert a szellemi világban a távolságok egyéb okból, mint a benső állapot különbözőségéből, nem erednek, így tehát a mennyekben a szeretet állapotának különbözőségéből. Nagy távolságra vannak, akik egymástól nagyon különböznek és közelebb, akik kevésbé különböznek. A hasonlóságból ered, hogy együtt vannak.

43. Hasonlóképpen az egy társaságban levők is különböznek egymástól, vagyis azok, akik a jóban és így a szeretetben, a bölcsességben és az értelemben előljárnak, a középen vannak. Azok pedig, akik ezekben kevésbé tűnnek ki, körök-körül, a fokozatoknak megfelelő távolságban, aszerint, amint a tökéletesség csökken, úgy, miképpen a világosság, mely a középponttól a kerület felé csökken. Azok, akik középen vannak egyúttal a legnagyobb, míg a kerület felé levők, mit kevesebb-kevesebb világosságban vannak.

44. Hasonlók hasonlókhoz mintegy önkénytelenül vezetnek, mert a hasonlónál úgy éreznek, mint övéiknél, másoknál ellenben, mint távol idegenek közt. Ha hasonlók közt vannak, akkor szabadságukat s azáltal az élet minden kellemét is élvezik.

45. Ebből világosan kitetszik, hogy a mennyben a jó mindeneget egyesít és hogy ők a jó természete szerint különböznek egymástól. Mindazáltal nem az angyalok azok, akik így egyesülnek, hanem az Úr az, akitől a jó származik. Ő vezeti, összeköti, választja el egymástól és tartja meg szabadságukban mindaddig, míg a jóban vannak, úgyszintén mindenkit szeretetének, hitének, értelmének és bölcsességének életében és ezek folyományaként az üdvösségben.

46. Azok, akik hasonló jóban vannak, egymást meg is ismerik, éppen úgy, mint a világban az emberek rokonaikat, sógoraikat, barátait megismerik, bár őket azelőtt sohasem látták és pedig azért, mivel a másik életben semmiféle más rokonságot, sógorságot, barátságot, mint szellemit, továbbá a szeretet és a hit rokonságát, találni nem lehet. Ezt látnom néhányszor megengedett, amidőn lélekben, a testtől eltávolodva s így az angyalok között valék. Ez idő alatt láttam egyeseket, akiket gyermekségüktől fogva ismertem, másokat ellenben, akik előttem teljesen ismeretlenek látszottak. Azok, akik előttem gyermekségüktől fogva ismerősöknek látszottak, olyanok valának, akik az én lelki állapotomhoz hasonló lelki állapotúak voltak, azok pedig, akik ismeretlenek látszottak, olyanok, akik attól különböztek.

47. Mindazok, akik egy és ugyanazon angyal társaságot alkotják, általánosságban egyenlő, de részlegességben nem egyenlő arcúak. Hogy a hasonlatosságok általánosságban és a különféleségek részlegességben egymáshoz miként viszonylanak, azt némiképpen a világban is fel lehet ismerni. Tudjuk ugyanis, hogy minden népfajnak, úgy arcában, mint szemében, van valamely közös vonás, minélfogva felismerni egyik népcsaládot a másiktól. Mindez a mennyben még tökéletesebben kitetszik, mert ott minden benső indíttatás az arcra ül és sugárzik, ki, mert az arc ott az érzelm külső és jelképes kifejezője. A mennyben más arccal,

mint az indulatnak megfelelővel bírni, lehetetlen. Szintén megmutattattott, hogy az egy és ugyanazon társasághoz tartozók közös vonása az egyeseknél részlegességében miként változik. Volt egy angyali arc, amely előttem megjelent és ez a jó és igaz iránti hajlamának megfelelően változott aszerint, amint az az egy és ugyanazon társaságbeliek között előfordulni szokott. Ezek a változások sokáig tartottak és azt tapasztaltam, hogy az az arc általánosságban eredeti alakjában megmaradt és hogy a változások az abból származó átültetések és levezetések valának. E tekintet által ugyanígy mutatták meg nekem az egész társaság hajlamait, amik által az azt alkotók arcai elváltoznak, mert az angyalok arca, mint fentebb mondtam, bensőjüknek, úgyszintén hajlamaiknak megtestesülése, amelyek szeretetükkel és hitükkel összefüggenek.

48. Innen van az is, hogyha valamely angyal bölcsességével kitűnik, a többiek arcán azonnal meglátja, hogy az illető milyen, mert ott az arc kifejezésével bensőjét senki el nem palástolhatja, nem tethet, semmiképpen nem hazudhatik, sem ravaszság és színleléssel senkit meg nem téveszthet.

Némelykor megtörténik, hogy a társaságok közé képmutatók lopózkodnak, akik bensőjük elrejtését, s külsőjük olybá alakítását megtanulták, hogy az ama jók ábrázatának lássák, amellyel a társaságban levők bírnak, hogy így magukat csalván a világosság angyalaként tüntessék fel. Ilyenek azonban nem sokáig időzhetnek ott, mert mihamar benső félelem és gyötrődés fogja el őket, arcuk halálsápadtságúvá válik s eszméletüket elvesztik. Az élet ellentétessége következtében, ami befolyt és rájuk hatott, változnak el így, ezért gyorsan a pokolba buknak le, ahol hasonlóak vannak és többé a felszállást meg nem kísérelik.

Ezek azok, akiket az asztalhoz települők és a vendégségbe hívtak alatt kell érteni, akiknek nem volt lakodalmas ruhájuk, ezért a külső sötétségre vettettek. Máté. 22: 11,12.

49. A menny valamennyi társasága egymással közösségben van és pedig nyílt közeledés által, mert kevesen mennek saját társaságukból ki egy másikba, mert a saját társaságából való kimenés annyi, mint az önmagából, saját életéből való eltávolodás és egyúttal egy másik, kevésbé megfelelőbe való áttérés, hanem amaz áramlat kiterjedése által vannak inkább mindnyájan közösségben, amely mindegyik életéből kiárad. Az élet áramlata a hajlamok áramlata, amelyek a szeretetre és a hitre vonatkoznak. Ez a társaságokon hosszában és szélességben körül kiterjeszkedik és pedig annál tovább és szélesebben, minél bensőbbek és tökéletesebbek a hajlamok. E kiterjedés viszonya szerint van az angyaloknak értelmük és bölcsességük. Azoknak, akik a legbenső mennyben és pedig annak közepében vannak, kiterjedésük van az egész mennyre; ennél fogva a menny minden javának közlése mindenkihez külön-külön és az egyesektől az összességhez történik. Ezt az elrendezést még jóval alább tökéletesebben tárgyaljuk ott, ahol arról a mennyei alakról, amely szerint az angyal társaságok elrendezve vannak és az angyalok bölcsességéről és érteleméről szó lesz, mert a hajlamok és gondolatok mindennemű elrendezése ez után az alak után igazodik.

50. Fentebb azt mondtam, hogy a mennyben kisebb-nagyobb társaságok vannak. A nagyobbak miriádokból, a kisebbek néhány ezerből és a legkisebbek néhány száz angyalból állanak. Vannak olyanok is, akik házanként és családonként magánosan laknak. Ezek bár külön-külön élnek, mégis hasonló módon vannak elrendezve, mint a társaságokban élők, hogy t.i. a bölcsőbbjei a közlépen, az egyszerűbbjei pedig a határokon. Ezek az Úr isteni védelméhez közelebb vannak és az angyalok között a legjobbak.

Mindenik társaság külön-külön kisebb alakú mennyet képez és szintén mindenik angyal külön-külön a legkisebb alakban meny.

51. Minden egyes társaság kisebb alakban és szintén mindenik angyal is a legkisebb alakban mennyet képez, mivel a szeretet és a hit jósága az, amely a mennyet alkotja. Ez a jó úgy a menny valamennyi társaságnál, mint a társaságokat alkotó minden egyes angyalnál feltalálható. Az a dolgot nem befolyásolja, hogy ez a jó változó és mindenütt különböző; ez mégis menyei jó. A különbség csak annyi, hogy a menny itt ilyen, ott pedig olyan, azért mondják, ha valaki a menny valamely társaságába felemeltetik, hogy a mennybe ment; és azok felől, akik ott vannak: hogy a mennyben vannak és pedig mindegyik az önmagáiban. Ezt mindannyian, akik a másik életben vannak, tudják, épen azért is mondják azok, akik a mennyen kívül, vagy alatta állanak és a távolból oda tekintenek, ahol az angyalok gyülekezései vannak, hogy a menny itt és ott van. Hasonló ez ahhoz, mint amikor magas rangú tisztviselők, kamarások és szolgák valamely királyi palotában, vagy udvarban vannak, habár azok külön saját lakásaikban, vagy szobáikban laknak, az egyik fenn, a másik alant, mégis csak egy palotában, vagy udvarban, mindegyik saját hivatásában a király szolgálatára. Ebből világosan kitetszik, mit kell értenünk az Úr ama szavai alatt, hogy :

"az Ő Atyjának házában sok hajlék van". János 14: 2, és mit a **"menyei hajlékok"** alatt és mit a prófétáknál jelzett **"menyek menye"** alatt.

52. Hogy minden egyes társaság kisebb alakban mennyet képez, azt abból is meg lehet érteni, hogy valamennyi társaságban az egész mennyéhez hasonló menyei alak az uralkodó. Az egész mennyben a középben azok vannak, akik a többiek között kitűntek és körös-körül egészen a határokig fokozatos rendben a kevésbé kiválók, mint ahogy ezt a fenti fejezetben a 43. szám alatt kimutattam. Meg lehet érteni továbbá abból, hogy az Úr minden mennyben lakót - mintha csak egy angyal volna - úgy vezérel, úgyszintén az egyes társaságokban levőket is. Ennek következtében egész angyaltársaság is valamely angyali termetű egységnek tűnik fel, amelyet látnom az Úr szintén megengedett. Úgyszintén, ha az Úr az angyalok között megjelenik, akkor nem sokaságtól körülvéve jelenik meg, hanem angyal alakjában, mint azok közül egy. Innen van az, hogy az Urat az Ige olykor angyalnak nevezi és éppen így egész társaságot is: Mihály, Gábor, Rafael angyaltársaságoknál nem egyebek, akiket hivatásukból kifolyólag ilyeneknek ismernek.

53. Mivel valamely társaság kisebb alakban a mennyet képezi, éppen úgy képezi azt egy angyal is a legkisebb alakban; mert a menny az angyalon nem kívül, hanem belül van. Ugyanis bensője, lelkének székhelye, a mennynek valamely alakja szerint, s így a menny minden kívülre eső dolgainak felvételére rendeztetett be. Az Úrtól nyert jó iránti tulajdonságánál fogva fel is veszi azokat. Ennélfogva lehet valamely angyalt mennynek is nevezni.

54. Semmiképpen sem lehet azt mondani, hogy a menny valakin kívül, hanem inkább azt, hogy belül van, mert mindegyik angyal az önmagában levő menny állapota szerint veszi fel a kívülre eső mennyet. Ebből világosan kitetszik, mennyire téved az, aki azt hiszi, hogy a mennybe jutáshoz elegendő az angyalok közé emeltetés, bármilyen legyen is benső élete és aki azt hiszi, hogy a menny közvetlen kegyelemből adatik. Holott, ha a menny valakiben nincs meg, akkor a kívülre eső mennyből semmi be nem folyhat és azt fel sem veheti. Sok olyan szellem van, aki így vélekedik, mégis ennél a hitüknél fogva a mennybe emeltetnek, mindazáltal, mivel benső életük az angyalok életének ellenkezője volt, akkor addig, míg ott vannak, lelki vakság fogja el őket, úgyannyira, hogy ostobákká válnak és akaratukat

kegyetlenül korlátozva érzik s végül úgy viselkednek, mint az őrütek. Egyszóval, akik gonosz életet élnek és a mennybe jutnak, fulladoznak és gyötrődnek, mint a halak, ha a vízből a levegőre jutnak és olyanok is, mint a légszivattyúba szorult állat, amelytől a levegő éltető elemét elvonják. Ebből világosan kitetszik, hogy a menny az emberen nem kívül, hanem belül van.

55. Mert mindenki a kívülről eső mennyt a benne levő menny tulajdonsága szerint veszi fel, azért hasonlóképpen az Urat veszi fel, mert az Úr isteni jele alkotja a mennyt. Innen van, hogy ha az Úr valamely társaságban jelen van, mindig az abban uralkodó jónak megfelelően jelenik meg, tehát egyik, vagy másik társaságban nem egyenlőképpen: de nem azért, mintha ez az egyenlőtlenség az Úrban volna, hanem azokban, akik Őt saját jóságukból s ennek megfelelően látják. Azok az Ő megjelenése következtében szeretetük aránya szerint ihlettetnek meg. Azok, akik Őt leginkább szeretik, inkább megihlettetnek, mint azok, akik Őt kevésbé szeretik. A gonoszok, akik a mennyen kívül vannak, jelenlétekor gyötrelmet éreznek. Ha az Úr valamely társaságban megjelenik, akkor ott angyalként jelenik meg; de a többiektől önmagát a belőle kiáradó Isteni által különbözteti meg.

56. Valóban a menny ott van, ahol az Urat elismerik, benne hisznek és Őt szeretik. Az Ő tiszteletének sokfélesége, az egyes társaságok jóságának különbözősége következtében, nem hátrányos, hanem előnyös, mert a menny tökéletessége azokon nyugszik. Hogy a menny tökéletessége attól függ, azt csak nehezen lehet megérteni, hacsak a tudományos világban használatos műszavakat segítségül nem vesszük és ezek segítségével meg nem magyarázzuk, hogy a teljes egység a sokféleségből mikén képeződik. Minden egység többféleségből jön létre, mert valamely egységnek, amely nem többféleségből jön létre, semmi alakja és így minősége nincs. Ha ellenben az egység többféleségből jön létre és a különböző alkotórészek tökéletes alakúak, amelyben az egyesek a többiekhez bensőképpen összhangzó sor szerint kapcsolódnak, akkor az tökéletes minőségű A menny is különböző legtökéletesebb alakú alkatrészből szervezett összetett egység, mert a mennyei alak valamennyi alak között a legtökéletesebb. Hogy minden tökéletesség innen származik, világosan kitetszik minden szépségben, szeretetre méltóságban és kedvességben, amelyek úgy az érzékeket, mint a lelket, megihletik, mert létrejönnek, de nem származnak máshonnan, mint több egyértelmű és megegyező dolog összhangjából, legyenek azok bár egyúttal bizonyos rend szerint együtt, vagy pedig egymásután rendben következzenek és nem egy, hanem többfélelől álljanak. Ezért mondják, hogy a változatosság gyönyörködtet és tudják, hogy a gyönyörűség annak természete után igazodik. Ezekből, mintegy tükörből, láthatjuk, hogy a tökéletesség a mennybe is a különbözőségekből miképpen képeződik, mert a szellemi világban levő dolgokat, a természeti világban levő dolgokból, mintegy tükörből, láthatjuk.

57. Az egyházzal hasonló mondhatunk, mit amit a mennyről mondottunk; mert az egyház az Úr földi mennyországa. Ez is sokféle van és mégis mindegyiket külön-külön egyháznak nevezzük és valóban az is, de csak olyan arányban, amilyen arányban benne a szeretet és hit jósága uralkodik. Az Úr a különféleségből itt is egységet teremt, úgyszintén a sok egyházból egyet. Ugyanazt, amit az egyházzal általánosságban mondottunk, az egyházzal tartozó emberekről külön-külön is mondhatjuk, vagyis, hogy az egyház az emberen belül, nem pedig kívül van és hogy minden ember külön-külön egyházat képez, amelyben az Úr a szeretet és hit jóságában van jelen. Ugyanazt, amit az angyalról, akiben a menny van, mondottunk, mondhatjuk az emberről is, akiben az egyház van, hogy tudniillik ő a legkisebb alakú egyház, úgy, mint ahogy az angyal a legkisebb alakú menny. Sőt, hogy az ember, akiben az egyház van, éppen úgy, mint az angyal, mennyt képez; mert az ember a menny számára teremtett,

hogy oda juthasson és angyallá legyen. Ezért az, akinek az Úrtól származó jósága van, angyali ember. Megemlíthetem, hogy mi az, *ami úgy az emberben, mint az angyalban közös* és mi az az előny, mellyel az ember az angyalokkal szemben van. *Az ember az angyallal annyiban közös*, hogy bensője éppen úgy a menny képe szerint van alkotva és hogy ő szintén a menny képmásává válik és pedig olyan arányban, amilyenben a szeretet és a hit jóságában van. *Az ember az angyalokkal szemben előnyben van*, hogy t.i. külsője a világ képe szerint van alkotva és hogy amennyire a jóban van, nála a világ a menny alá vettetett és a mennyek szolgál és hogy ugyanakkor az Úr nála mind a kettőben, mint az ő Mennyében van jelen, mert Ő mind a kettőnél mindenkor isteni rendje szerint van jelen, mert Isten maga a rend.

58. Végül meg kell említeni, hogy az, aki a mennyet magában hordja, nem csupán a mennyet annak legnagyobb és általános, hanem annak legkisebb, vagy részleges alakjában is bírja és hogy a legkisebb öbenne a legnagyobbat képben tünteti fel. Ez onnan van, hogy mindenki olyan, mint amilyen szeretete és úgy van alkotva, mint az uralkodó szeretete. Ami uralkodik, az a részletekbe is behat és igazgatja azokat, rányomván mindenüvé szeretetének képét. A mennyben az Úr iránti szeretet az uralkodó, mert ott az Urat mindenek felett szereti; azért ott az Úr minden a mindenben. Ő mindenekbe és mindenkibe behat, azokat elrendezi, saját képmásával ruházza fel és azt cselekszik, hogy az, ahol Ő van, menny legyen. Ezért van az, hogy az angyal a legkisebb, a társaság a nagyobb, az összes társaságok együtt a legnagyobb mennyet alkotják. Hogy az Úr Istenije képezi a mennyet és hogy Ő minden mindenben, azt fentebb a 7-12. szám alatt láthatjuk.

Az egész menny együttvéve egy ember ábrázol.

59. Hogy a menny egész kiterjedésében egy embert ábrázol, az még a világban ismeretlen titok, de a mennyben teljesen ismert dolog. Ennek külön-külön és egyenkénti megismerése az abban élő angyalok értelmének legfőbb feladata, mert ettől sok függ, mivel enélkül, mint közös alap nélkül szellemük képzetébe a menny érthetően és világosan be nem hatolhatna. Mivel tudják, hogy minden menny társaságaikkal együtt egy embert ábrázol, azért ők a mennyet a legnagyobb és isteni embernek nevezik. Isteninek azért, mert az Úr Istenije alkotja a mennyet. (Lásd fentebb 7-12. sz.)

60. Hogy a mennyei és a szellemi dolgok ebben az alakban és ebben a képben vannak elrendezve és egybekötve, azt azok, akiknek a szellemi és mennyei dolgokról helyes felfogásuk nincsen, meg nem érthetik. Az ilyenek ugyanis azt hiszik, hogy a mulandó és anyagi dolgok, amelyek az ember külsőjét alkotják, képezik azt és hogy azok nélkül az ember nem ember. De tudniuk kell, hogy az ember nem azok által ember, hanem azáltal, hogy az igazat megérteni és a jót akarni tudja. Ez az a szellemi és mennyei tulajdonság, amely az embert alkotja. Az ember is tudja, hogy bármelyik ember olyan, amilyen az értelme és az akarata. Továbbá azt is tudhatja, hogy mulandó teste azért alkottatott, hogy ezeknek a világban szolgáljon és a természet legalsó körében hasonlóképen használjon. Éppen azért a test önmagából semmit sem cselekszik, hanem teljes odaadással az ész és az akarat serkentése által hajtatik, úgyannyira, hogy amit az ember csak gondol, nyelvével, szájával beszél és mindaz, amit akar, szintén testével és tagjaival végezi, azért az ész és az akarat a cselekvő, és a test önmagától legkevésbé sem az. Ebből világosan kitetszik, hogy az észhez és az akarathoz tartozó dolgok alkotják az embert és hogy ezeknek egyenlő alakjuk van, mert ezek a test minden egyes részébe behatnak, mint a benső a külsőbe. Eszerint az ember bensőbb és szellemi embernek nevezetik. A legnagyobb és a legtökéletesebb alakú ilyen ember a menny.

61. Az angyaloknak az emberről ilyen képzetük van, ezért arra soha sem gondolnak, hogy az ember testével mit csinál, hanem az akaratra, amelyből kifolyólag a test működik. Ezt nevezik a tulajdonképpeni embernek, és az észet csak annyiban, amennyiben az az akarral összhangzik.

62. Az angyalok ugyan a mennyet egész kiterjedésébe nem ilyen alakúnak látják, mert az egész menny egy angyalnak sem esik látókörébe, de viszont a távolfekvő társaságokat, amelyek sok ezer angyalból állanak, ilyen alakban egynek láthatják. Ezért a társaságból, mint részből az egészre (commune), mely a menny, következtetnek. Mert úgy az egész, (communia), mint a részek, a legtökéletesebb alakban vonatkoznak egymásra. A különbség csak annyi, mint a nagyobb és a kisebb képmás (simile) között. Azért mondják, hogy az egész menny az Úr szeme előtt van, mert az Isteni a legbensőből és a legfelsőből mindent lát.

63. Mivel a menny ilyen, azért az Úr mint egy embert és így mint egyet kormányoz. Ismeretes, hogy az ember, úgy egészében, mint részeiben, bár számtalan változatosságú, (egészében tagok, szervek és belső részek; részeiben az izmok sorozata, idegek és véredények; továbbá a tagokban levő tagok és a részekben levő részek folytán) mindazáltal az ember, ha cselekszik, mint egy cselekszik. Ilyen az Úr védelme és vezetése alatt a menny is.

64. Hogy az emberben ilyen sokféle dolog, mintha csak egy volna, együttműködik, (unum agant) az onnan ered, hogy benne legparányibb részecskét sem lehet találni, amely a közös léthez ne járulna, vagy hasznot ne hajtana. Az általános használ saját részeinek és a részek használnak az általánosnak; mert az általános a részekből áll és a részek az általánost képezik. Ezért azok egymásról gondoskodnak, egymásra utalva vannak és ilyen alakban köttetnek egymással össze, úgy hogy mindenik az általánosra és az ebből származó jóra vonatkozik. Innen van azután, hogy azok, - mint egy - működnek össze. A társaságok képezése a mennyekben hasonló módon történik. Azok ott hasonló alakká, a haszonhajtás tekintetében egyesítettek. Ezért az olyanok, akik az általánosnak hasznot nem hajtának, a mennyből eltávolíttatnak, mert azok idegenszerűek. Hasznot hajtani annyit jelent, mint az általános jó érdekében másoknak javát akarni. Hasznot nem hajtani pedig annyit jelent, mit másoknak nem az általános jó, hanem saját maga érdekében javát akarni. Ezek azok, akik önmagukat mindenekfelett szeretik, amazok azonban, akik mindenek felett az Urat szeretik. Ezért van az, hogy azok, akik a mennyben vannak, mint egy személy működnek, mindazáltal nem önmagukból, hanem az úrból; mert ők az Úrra, mint eredő okra tekintenek fel és az Ő országára, mint az általánosra, amelyről gondoskodni kell. Ezt kell érteni az Úr következő szavai alatt:

"Keressétek először az Istennek országát és annak igazságát és mindazok megadatnak néktek." Máté 6: 33

Az Ő igazságának keresése az Ő jóságának keresését jelenti. Akik a világban hazájuk javát, mint a magukét, munkálták, azok a másvilágon az Úr országát szeretik és keresik. Mert ott az Úr országa helyettesíti a hazát és azok, akik másokkal jót tenni szeretnek, nem a saját, hanem a jó érdekében, azok szeretik felebarátaikat; mert ott a jó a felebarát. Mindazok, akik ilyenek, a legnagyobb emberben, vagyis az Úrban, vannak.

65. Mivel az egész menny egy embert ábrázol, és mivel az a legnagyobb alakú isteni-szellemi ember és képmás is, azért a mennyet úgy, mint az embert, tagok és részek szerint különböztetik meg és ezeket éppen úgy is nevezik. Az angyalok tudják is, hogy melyik tagot képezi az egyik és melyiket a másik társaság; és azt mondják, hogy ez a társaság a fejnek

ebben a tagjában, vagy valamely tájékán, emez a mellnek ebben a tagjában, vagy tájékán, emez a csípőknek ebben a tagjában, vagy tájékán van és így tovább. Általában a legmagasabb, vagy harmadik menny a fejet a nyakig képezi; a középső, vagy a második a mellet csípőig és térdekig; a legalsó, vagy az első menny képezi a lábszárat egészen a talpig és a karokat az ujjakig; mert a karok és a kezek az ember legvégső (ultima) részei, habár csak oldalról. Ezekből ismét kitetszik, hogy a menny miért három.

66. Azok a szellemek, akik a menny alatt vannak, nagyon csodálkoznak, ha hallják és látják, hogy a menny úgy alul, mint felül van, mert ők ugyanabban a képzeletben és hitben vannak, amelyben e földön az emberek, hogy t.i. a menny sehol máshol, csak felül lehet, mert nem tudják, hogy a menny fekvése olyan, mint az ember tagjainak, szerveinek és belső részének fekvésének amelyek közül egyik felül, másik alul van és olyan, mint valamely tagban, szervben és belső részben, a részek fekvése, amelyek közül egyik belül, másik pedig kívül van; ezért a menny tekintetében tévednek.

67. A mennyről, mint a legnagyobb emberről ezeket a dolgokat soroltam fel, mert enélkül az előzetes ismertetés nélkül, a következőket, amelyeket a menny felől megírok, semmiképpen sem lehet megérteni, sem a menny alakjáról, sem az Úrnak a mennyel, sem a mennynek az emberrel való összeköttetéséről, sem a szellemi világnak a természetibe való befolyásáról, még kevésbé a megfelelésről világos képet alkotni nem lehet, amelyeket különösen a következőkben sorrend szerint tárgyalni fogunk. Ezért a fentieket, ennek megvilágítása végett, előre bocsájtottam.

A mennyekben mindenik társaság külön-külön egy embert ábrázol.

68. Hogy a menny minden egyes társaság egy embert ábrázol, akinek testalkata az emberével egyenlő, azt látnom többször megengedett. Volt egy társaság, amelybe többen olyanok belopózkodtak, akik magukat a világosság angyalaivá átváltoztatni tudták, holott képmutatók voltak. Míg ezeket az angyalok kiválasztották, láttam, hogy addig az egész társaság valami homályos tömegnek tűnik fel, azután mint valami folyton világosodó emberit est, végül világosan, mint egy ember tűnt fel. Azok, akik ebben az emberben voltak és azt alkották, azok, akik annak a társaságnak jóságában voltak: a többiek, akik nem ehhez az emberhez tartoztak és azt nem alkották: a képmutatók voltak. Ezeket onnan eltávolították, a többieket pedig megtartották. A kiválasztás így történt meg. Képmutatók azok, akik jót beszélnek és jól cselekszenek, de különben szándékuk csak önmaguk felé hajlik; az Úrról, a mennyről, a szeretetről, a mennyei életről úgy beszélnek, mint az angyalok és jót is cselekszenek, hogy lássék, mintha olyanok volnának, mint beszéléik; de másképpen gondolkoznak, semmit sem hisznek és senkinek jót nem akarnak, csupán csak maguknak. Ha jót cselekszenek, azt önmagukért teszik; ha ezt másokért teszik, az azért van, hogy láttassanak, így tehát szintén csak önmagukért cselekszik.

69. Hogy valamely egész angyaltársaság, midőn az Úr közöttük megjelenik, mint egy - személy - emberi alakban mutatkozik, látnom szintén megadatott. Napkelet felől a magasságban fénylő fehérből a pirosba átmosódó, kicsiny csillagoktól körülvelt felhő jelent meg, amely leereszkedett. Míg ez leereszkedett, fokozatosan világosabbá lett és végül tökéletes emberi alakúnak látánk. A felhő körüli kicsiny csillagok angyalok valának, akik az Úrból kiáradó világosság következtében így tűntek fel.

70. Tudni kell, hogy, bár mindannyian, akik a menny valamely társaságában vannak, egygyé összevonva, emberi alakban tűnnek fel, bár egy társaság sem alkot ugyanolyan embert, mint a másik. Egymástól úgy különböznek, mint egy néptörzshöz tartozó emberek arcai, annál az oknál fogva, amelyről a 47. sz. alatt szó volt, hogy t.i. a bennük élő jó különbözősége szerint, amely őket alakítja, különbözöknek mutatkoznak, a legtökéletesebb és a legszebb emberi alakban jelennek meg azok a társaságok, amelyek a legbenső, vagy a legfelső mennyben s ott középen vannak.

71. Figyelemre méltó, hogy minél többen vannak a menny valamely társaságában és együtt működnek, annál tökéletesebb azok emberi alakja; mert a mennyei alak szerint elrendezett különbözőség hozza a tökéletességet létre, amint ezt fentebb az 56. sz. alatt megírva látjuk; mivel mindenütt, ahol sokan vannak, különbözőség jön létre. Éppen ezért valamennyi társaság napról-napra növekedik és növekedésével párhuzamosan tökéletesedik. Így nemcsak a társaság tökéletesbül, hanem általában a menny is, mert a mennyet a társaságok alkotják. Mivelhogya a menny a szaporodó sokasággal tökéletesedik, azért nyilvánvaló, milyen nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a mennyet megtelése után bezárják, Holott éppen az ellenkezője áll, hogy t.i. soha be nem zárják és hogy a folyton növekedő teltség azt inkább tökéletesíti. Ezért az angyalok semmi után annyira nem vágyakoznak, minthogy hozzájuk új angyal vendégek jöjjenek.

72. Minden egyes társaságnak, ha együtt, mint egy, mutatkozik, azért van emberi alakja, mert az egész menny ilyen alakú, amit ezt az előző fejezetből láthatjuk és a legtökéletesebb alakban mutatkozik, amely a mennynek alakja, mert úgy a részek az egészhez, mint a kisebbek a legnagyobbakhoz hasonlóak. A kisebbek és a mennynek részei a társaságok, amelyekből az áll. Hogy ezek kisebb alakú mennyek, azt lásd az 51-58. sz. alatt. Ilyen átmeneti hasonlatosság azért van, mert a mennyben mindenkinek jószág egyetlen egy szeretetből, vagyis egyetlen egy ősforrásból ered. Ez az egyetlen szeretet, amelyből minden jó beléje árad, az úrból eredő, Úr iránti szeretet. Ezért van az, hogy az egész menny általánosságban, mindenik társaság kevésbé általánosságban és minden angyal külön-külön az Ő képmás; lásd szintén fentebb az 58. sz. alatt, ahol erről már szólottam.

Eszerint mindenik angyalnak tökéletes emberi alakja van.

73. Az előző két fejezetben megmutattam, hogy a menny egész kiterjedésében, valamint minden egyes mennyei társaság egy embert ábrázol. Az ott felhozott okok összefüggéséből következik, hogy minden egyes angyal is ilyen alakú. Mivel a menny legnagyobb alakú és a menny társasága kisebb, azért az angyal a legkisebb alakú ember. Mert a legtökéletesebb alakban, mint amilyen a mennyé, az egésznek részeiben és a részeknek az egészben képmása. Ez azért van így, mivel a menny közösség; mert a menny mindenét mindenivel megosztja és ebből a közösségből mindezt mindenki, mint sajátját fogadja el. Az angyal a felvevő és így a legkisebb alakú menny, mint ezt fentebb saját fejezetében már megmutattam. Éppen így az ember is olyan arányban, amilyenben a mennyet magába fogadja, felvevő, menny és angyal. Lásd fent az 57. sz. alatt. Ez a Kijelentések kövében így iratott meg:

" És meg méré a szent Jeruzsálem falait száznegyvennégy singre, amely embernek, vagyis angyalnak mértéke" Jelenések. 21: 17.

Jeruzsálem: itt az Úr egyházát és magasabb értelemben a mennyet jelenti, a fal: az igazság, amely a gonosz és hamis dühös támadása ellen megvéd, a száznegyvennégy: minden igazság és minden jószág együttvéve; a mérték: annak minémúsége. Az ember az, akiben mindez, úgy

általánosságban, mint külön-külön megvan, akiben szintén a mennyet is fel lehet találni. És mivel az angyal azáltal szintén ember, azért mondatik: "**amely embernek, vagyis angyalnak mértéke.**"

Azoknak a szavaknak benső - szellemi - értelme, ez. Enélkül az értelem nélkül ugyan ki érthetné meg, hogy a szent Jeruzsálem falai mértékének ember, vagyis angyal mértéknek kell lennie?

74. Tudjuk meg mégis, hogy az angyalok emberi természetűek, vagyis emberek. Ezerszer is láttam, mert úgy beszéltem velük, mint egy ember a másikkal beszél, majd egygel, majd többekkel a társaságokban és semmi egyebet rajtuk nem láttam, mint amit emberi természetem megkülönböztetni lehet. Néhányszor csodálkoztam azon, hogy ilyenek, és hogy ne mondhasák, hogy ez a képzelő tehetségnek tévedése, vagy képzelete, megengedett nekem őket olyan állapotban is látnom, amidőn én teljesen ébren, testem teljes érzetében és a világos természeti öntudat állapotában valék. Többször el is beszéltem nekik, hogy a keresztyénséghez tartozó emberek az angyalokat és a szellemeket illetően olyan mély tudatlanságban vannak, hogy azt hiszik, miszerint azok test nélküli ködszerű lények (mentes), csupán gondolatok, amelyekről semmi egyéb fogalmat, mint valami illanóról, légneműről, amelyekben semmi életerő nincs, alkotni nem képesek és mivel így róluk, a gondolkozóképességen kívül, semmi emberit el nem ismernek, azért az hiszik, hogy nem látnak, mert szemük nincsen, nem hallanak, mert fülük nincsen, nem beszélnek, mert szájuk és nyelvük nincsen. Erre az angyalok azt felelték, hogy tudják, miszerint a világban sokan ebben a hitben vannak s hogy ez a felfogás a tudósok között, sőt, ami felett leginkább csodálkoztak, hogy ez a papság között is uralkodik. Meg is mondták ennek az okát, hogy t.i. a tudósok, akik irányadók voltak s mint ilyenek, az angyalokról és a szellemekről ilyen képzeletet költöttek, a külső ember érzékiségéből indultak ki. Már pedig azoknak, akik eszerint gondolkoznak és nem a benső világosságából és az általános eszményből, amely mindenkibe beplántáltatott, következképp ilyesféle dolgokat kell kiokoskodniuk, mert a külső ember érzékisége egyebet, mint a természetben belülit, meg nem érthet, ezért a természetben felüliről s így a szellemi világról fogalmat semmiképpen nem alkothat. Ezekről az előjáróktól, mint vezetőktől, terjedt ki azután az angyalokról alkotott ez a hamis fogalom másokra, akik nem önmagukból, hanem amazokból gondolkoztak. Azok, akik először mások szerint gondolkoznak és azok véleményével saját véleményüket azonosítják és saját eszükkel csak aztán vizsgálódnak, nagyon nehezen térhetnek el előző felfogásuktól, mivel az emberek, ha őket abban megerősítik, megnyugosznak. Tovább azt mondták, hogy azok, akik hitük és szívük szerint egyszerűeknek megmaradtak, az angyalokról elterjedt eme téves felfogástól meg nem tántorodtak, mert azokat mennyben lakó embereknek képzeltek és pedig azért, mert ők a menny által beléjük oltott fogalmat a tudakosság által ki nem törölték és alak nélkül semmit sem tudnak elképzelni. Innen van az, hogy a templomokban levő angyalokat, legyenek azok szobrok vagy festmények, csupán emberként ábrázolják. Azt mondták tovább, hogy a menny által beoltott, beplántált, fogalom, az Isteni, amely azoknál folyik be, akik a hit és az élet jóságában vannak.

75. Mindazok után a tapasztalatok után, amelyeket immár sok éven át szereztem, mondhatom és bizonyíthatom, hogy az angyalok természetükre nézve emberek. Arcuk, szemük, fülük, mellük, karuk, kezük, lábuk van, Egymást kölcsönösen láthatják, egymással beszélnek, egyszóval, hogy semmi sem hiányzik abból, ami az emberhez tartozik, azzal a különbséggel azonban, hogy nem természeti testtel felöltözöttek. Láttam őket saját világosságukban, amely a világ déli világosságát messze felülmúlja s abban arcuknak minden vonása élénkebben és határozottabban látható, mint az emberek arca a földön.

Az is megengedett nekem hogy a legbenső menny angyalát láthassam. Tekintete szebb és fénylőbb volt, mint az alsóbb menny angyalé. Pontosan megfigyeltem, a legtökéletesebb emberi alakja volt.

76. Mindazáltal tudni kell, hogy az angyalokat az emberek testi szemével látni nem lehet, hanem csak lelki szemével, amely az emberben van, mert az angyal a szellemi világban és minden a testhez tartozó pedig a természeti világban van. Hasonló csak hasonlót láthat, mert hasonlóból való. Azonkívül a test látószerve, amely a szem, olyan durva, hogy még a természet kisebb tárgyait is csak nagyító üveg segítségével láthatja meg, ami mindenki előtt ismeretes. Még kevésbé láthatja azokat a dolgokat, amelyek a természet körén kívül esnek, ami mindazoknál az eset, akik a szellemi világban vannak. Bár ezeket megláthatja az ember, ha a test látása elvétetik és lelki szemei megnyílnak, ami pillanat alatt megtörténik, ha az Úrnak tetszik, hogy ezek láttassanak. Az ember előtt ez úgy tűnik fel, mintha csak testi szemeivel látna. Ilyenképpen látta az angyalokat Ábrahám, Lót, Manoáh és a próféták s ugyanígy látták feltámadása után az Urat a tanítványok is. Ugyancsak így láttam én magam is az angyalokat. Mivel a próféták így láttak, azért neveztettek látóknak és olyan embereknek, akiknek szemük megnyílt. I.Sámuel: 9: 9, IV Mózes 24: 3; és hogy így látának, a szemek felnyitásának nevezték, amint ez Elizeus gyermekeivel történt, akirőle ezt olvassuk:

"És könyörge Elizeus és monda: Jehova! Nyisd meg kérlek az ő szemeit, hogy lássa; és amint Jehova az ő gyermekeinek szemeit megnyitá, meglátá, hogy a hegy tüzes lovakkal és szekerekkel rakva vala Elizeus körül. " 2 Királyok 6: 17.

77. Jó szellemek, akikkel efelől a tárgy felől beszéllek, szívük szerint sajnálkoztak amiatt, hogy az egyházban a mennyei állapot és az angyalok és szellemek állapota felől ily nagy tudatlanságban vannak és bosszankodva mondták, hogy mindenfelé hirdessem, hogy ők nem alak nélküli párák, (Mentis abque forma) sem ködképei, (Pneumata aetherea) hanem teljes alkatú emberek és hogy éppen úgy látnak, hallanak és éreznek, mint a földiek.

Hogy a menny úgy egészében, mint részeiben egy embert ábrázol, az az Úr istenemberi voltából ered.

78. Hogy az az Úr istenemberi voltából ered, miszerint a menny úgy egészében, mint részeiben egy embert ábrázol, az mint végkövetkeztetés mindabból, amit a fentebbi fejezetekben mondtam és megmutattam, megállapítható. Az előző fejezetekben nevezetesen megmutattam:

I. Hogy az Úr a menny Istene;

II. Hogy az Úr Istenije alkotja a mennyet;

III. Hogy a menny számtalan társaságból áll, és hogy mindenik társaság kisebb alakú menny és ugyancsak mindenik angyal a legkisebb alakban menny;

IV. Hogy az egész menny összefoglalva egy embert ábrázol,

VI. Hogy valamennyi társaság a mennyben egy embert ábrázol;

VII. Hogy így mindegyik angyal tökéletes emberi alakú.

Mindez arra a végeredményre vezet, hogy az Isteni, mivel a mennyet ez alkotja, alakjában emberi. Hogy ez az Úr istenemberije, azt még világosabban a "Mennyei titkok" c. munkából érthetjük meg. Hogy az Úr emberije Isteni, (nem pedig, mint az egyházban hiszik, hogy t.i. emberije nem Isteni) azt szintén a "Mennyei titkok" c. munkából, valamint a "szent Jeruzsálemről" adott tanítás végén, ott, ahol az Úrról adott tanításról van szó, láthatjuk.

79. Hogy ez úgy van, az sok tapasztalat által igazolódott be, amelyek közül némelyikről a következőkben szólok.

Valamennyi angyal, aki a mennyben van, az Istent másként, mint emberi alakban el nem ismeri és ami csodálatos, hogy akik a magasabb mennyben vannak, az Istent másként elgondolni sem tudják. Ők magától az Istenitől, amely beljük árad, ennek a gondolatnak szükségességére vezetettek, úgyszintén a menny alakja által, amely után gondolataik körül kiterjednek. Mert az angyalok minden gondolatának kiterjedése a mennyben van és ennek a kiterjedésnek aránya szerint van értelmük és bölcsességük; ezért van azután, hogy ott mindnyájan az Urat ismerik el, mert egyedül csak Őbenne van meg az Istenemberi. Ezt nekem nemcsak az angyalok mondták, hanem én magam győződtem meg arról, amidőn a menny benső körébe emeltettem. Ebből világosan kitetszik, hogy az angyalok, minél bölcsebbek, ezt annál világosabban megismerik. Ezért van az, hogy az Úr nekik megjelenik; mert az Úr isteni-angyaltermetben jelenik meg, amely az emberi termet, azoknak, akik a látható Istent, de azoknak nem, akik a láthatatlan Istent hiszik és ismerik el, mert amazok az Ő istenijét láthatják, emezek ellenben nem.

80. Mivel az angyalok nem láthatatlan Istent, akik ők alak nélküli Istennek neveznek, hanem emberi alakú, látható Istent ismernek el, azért azt szokták mondani, hogy az Úr egyedül ember és hogy ők tőle származó emberek és hogy mindenik annyiban ember, amennyiben Őt magába fogadni képes. Az "Úr magába fogadása" alatt a jónak és igaznak befogadását értik, amely Őtőle származik, mert az Úr az Ő jóságában és az Ő igazságában benne van. Ezt nevezik ők bölcsességnek és értelemnek. Azt mondják ugyanis, hogy mindenki tudja, hogy az értelem és a bölcsesség alkotja az embert, nem pedig az arc ezek nélkül. Hogy ez így van, kitetszik a benső menny angyalain, mert ezek az Úr által a jóban és az igazban vannak és ebből kifolyólag a bölcsességben és az értelemben. Ezért legszebb és legtökéletesebb emberi alakjuk van, míg az alsóbb menny angyalai kevésbé szépek és tökéletesek. Ellenkezőképpen és pedig megfordítva van ez a pokolban. Azok akik ott vannak, a menny világosságában embereknek alig látszanak, hanem szörnyetegeknek, mert ők a gonoszban és a hamisban, nem pedig a jóban és az igazban vannak és így az igazság és az értelem ellenkezőjében, ezért életük nem életnek, hanem lelki halálnak neveztetik.

81. Mivel a menny úgy egészében, mint részeiben az Úr istenemberijénél fogva egy embert ábrázol, azért mondják az angyalok, hogy ők az Úrban vannak, és némelyek, hogy az Ő testében vannak ami alatt az Ő szeretete jóságában való lételt értik; mint ahogy az Úr maga tanítja, amikor ezt mondja:

"Maradjatok énbennem és én tibennetek; miképpen a szőlővessző magától gyümölcsöt nem teremthet, hanemha a szőlőtőkében marad, úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok; mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek; maradjatok meg az én szeretetemben, ha parancsolataimat megtartjátok, úgy az én szeretetemben megmaradtok" János 15: 4-10,

82. Mivel a mennyben az Istenről ilyen egyöntetű a felfogás, azért valamennyi emberbe, aki a mennyei befolyásnak enged, az Istennek emberi alakban való ismerete beplántáltatik. Ezt követték a régiek, ezt a most élők, úgy az egyházon belül, mint a kívül állók. Az együgyűek gondolatukban Őt fénytől övezett öreg embernek látják. Azonban ezt a mennyből beplántált fogalmat azok kitörölték, akik a menny befolyását a saját tudákosságuk és gonosz életük által eltávolították. Azok, akik azt saját tudákosságukkal törölték ki, láthatatlan Istent akarnak.

Azok, akik gonosz életükkel törölték ki, azok egyáltalán Istent nem akarnak. Sem az egyik, sem a másik nem tudja, hogy adatik ilyen ajándék, mert az náluk már hiányzik, holott ez maga a Mennyei-Isteni, ami főképp (primerio) az emberbe a mennyből folyik be, mert az ember a menny számára született és az Isten eszménye nélkül a mennybe senki sem juthat.

83. Ezért van az, hogy aki a menny eszményét, vagyis az Isten eszményét, amelyből a menny származott, nem bírja, a menny első küszöbéig sem emelkedhetik. Mihelyt odajön, erős ellenállást és ellennyomást érez. Ennek oka az, hogy bensője, amelynek a menyet befogadni kellett volna, elzárva van, mivel az nem a meny alakjának megfelelő alakú s így annál jobban elzáródik, minél közelebb jut a mennyhez. Mindazokra, akik az egyházhoz tartoznak, akik az Urat s amint a sociniánusok, az Ő Istenijét tagadják, ilyen sors vár. Hogy azokra, akik az egyházon kívül születtek, akik az Urat nem ismerik, mert náluk Ige nincs, milyen sors vár, arról majd a következőkben lesz szó.

84. Hogy a régieknek az Istenről, mint emberről alkotott fogalmuk volt, az kitetszik az Istennek Ábrahám, Lót, Józsuá, Gideon, Manoáh, ennek felesége és mások előtti megjelenéséből és mások előtti megjelenéséből, akik bár Istent, mint embert látták, Őt mégis, mint a mindenség Istenét imádták, mivel Őt a menny és föld Istenének és Jehovának nevezték. Hogy ez az Úr vala, akit Ábrahám látott, Ő maga tanítja: János 8: 56. Hogy valóban Ő volt, ki a többieknek megjelent, az az Úr szavaiból kitetszik:

"hogy senki az Atyát és az Ő alakját nem látta, sem hangját nem hallotta". János 1: 18, 5, 37.

85. Hogy az Isten ember, azt azok, akik mindent a külső ember érzékiségéből ítélnék meg, csak nehezen érthetik meg, mert az érzéki ember az Isten felől csak mint a világról és az abban található dolgokról tud ítélni. Ezért az isteni és a szellemi embert csak testi és természeti embernek képzeleli. Ezek szerint így következtet: "Ha az Isten ember volna, olyan nagyoknak kellene lennie, mint a mindenségnek és úgy a mennyet, mint a földet kormányoznia." E vélekedés szerint ennek a földön sok királlyal meg kellene történni. Ha az ilyen embernek azt mondanók, hogy a mennyben, úgy mint a világban a térnek kiterjedése nincs, azt semmiképpen meg nem értené. Mert az, aki a természetből és csak annak világosságából gondolkozik, egyébként, mint a szem előtti kiterjedés szerint nem gondolkozhat. Sőt az ilyenek igen csalódnak, ha a menny felől éppen így gondolkoznak, mert az ottani kiterjedés nem olyan, mint a világbani kiterjedés. A világban a kiterjedés határolt (determinatum) és ezért mérhető; a mennyben azonban a kiterjedés nem határolt és nem mérhető. A menny kiterjedésével a következőkben (ahol a szellemi világbeli térről és időről lesz szó) foglalkozunk. Ezenfelül mindenki tudja, hogy a szem látóképessége mennyire terjed, vagyis a napig és a csillagokig, amelyek ugyancsak távol vannak. Aki mélyebben gondolkozik, azt is tudja, hogy a benső látás, amely a gondolkozásból ered, még messzebbre is kiterjed és a még bensőbb látás, még tovább ér. És mennyivel távolabb ér az Isteni látása, amely a legbenső és legmagasabb?! Ha tehát a gondolatok ilyen kiterjedésre képesítettek, azért mindaz, ami a mennyhez tartozik, ott mindenivel közös, úgyszintén mindaz is, ami az Istenihez tartozik, aki a mennyet alkotja és azt megtölti, amint ezt az előző fejezetekből láthatjuk.

86. A mennyben lakozók csodálkoznak azon, hogy magukat olyan emberek, akik, midőn Istenre gondolnak, láthatatlan, semmiféle alakban el nem képzelhető lényt képzelnek, felvilágosodottnak (intelligentes) tartják és hogy az ilyenek a másképpen gondolkozókat, korlátolt, sőt együgyűeknek nevezik. Holott épp ellenkezőképpen van. Azt mondják, hogy ha az ilyenek, noha magukat felvilágosodottnak tartják, önmagukat megvizsgálják, vajon Isten helyett nem a természetet látják-e, némelyek azokat, amelyek a szem előtt vannak, mások

azokat, amelyek nincsenek szem előtt s vajon vakságuk nem terjedne-e annyira ki, hogy nem tudnák mi az Isten, mi az angyal, mi a szellem, mi a test halála utáni tovább élő lelkük, mi a mennynek élete az emberben s még sok egyebet, amely az értelemhez tartozik? Holott mindezt azok, akiket együgyűeknek neveztek, a maguk módja szerint, tudják, mivel Istenről az az eszményük van, hogy az Isten emberi alkatú. Az angyalról alkotott felfogásuk pedig az, hogy az mennyei ember. Halál után tovább élő lelkükről az a felfogásuk, hogy az olyan, mint az angyal és hogy a menny élete az embernél micsoda, erre nézve felfogásuk: az Isten parancsolta szerinti élet. Ezért az ilyeneket az angyalok felvilágosítják és a mennyre méltóknak, amazokat pedig korlátoltaknak nevezik.

A menny és az ember mindenik része között megfelelési viszony van.

87. Hogy a megfelelés (correspondentia) mi, azt manapság nem tudják; s hogy miért nem tudják, annak oka többféle. A legfőbb ok az, hogy az ember a mennytől a világ és az önszeretetnél fogva eltávolodott. Mert az, aki önmagát és a világot mindenek felett szereti, annak törekvése semmi egyébre, hanem csak a világi dolgokra irányul, mert ezek a külső rézéseknek kedveznek és élvezetvágyat gerjesztenek, nem pedig a szellemi dolgokra, mert ezek a benső érzéseknek felelnek meg és a lelket vidámítják. Ezért ezeket kerülik és azt mondják: sokkal magasabbak, semhogy gondokozásuk tárgyává válhatnának. Az ősemberek /legrégebbiek, antiquissimi / nem így gondolkodtak. Azok a megfelelés tudományát valamennyi tudomány között a legmagasabbnak, legelőkelőbbnek tartották. Ezek segítségével jutottak értelemre és bölcsességre; és az egyházhoz tartozók a mennyel azáltal voltak közösségben, mert a megfelelések tudománya angyali tudomány. Az ősemberek (Antiquissimi), akik mennyei emberek valának, úgy, miként az angyalok, magából a megfelelésből gondolkodtak s ennél fogva beszélhettek az angyalokkal s azért jelent meg az Úr gyakrabban közöttük és őket tanítá. Manapság azonban ez a tudomány annyira elveszett, hogy nem is tudják, hogy a megfelelés micsoda.

88. Mivel a megfelelés ismerete nélkül, sem a szellemi világról, sem annak a természeti világba való befolyásáról, tovább, hogy a szellemi, a természetivel szemben micsoda, sem az ember szellemének világosságáról, amelyet léleknek nevezünk és ennek a testre gyakorolt behatásáról, sem az ember halála utáni állapotáról világos képet nem alkothatunk, azért először meg kell mondanom, mi a megfelelés és milyen, Így azután a többihez vezető úgy szintén egyengetve van.

89. Legelőször megmondom, hogy mi a megfelelés. Az egész természeti világ a szellemi világnak felel meg. Nemcsak a természeti világ általában, hanem részeiben is. Ezért mindazt, ami a természeti világban a szellemi világ folytán létrejön, megfelelőnek nevezzük. Tudnunk kell, hogy a természeti világ a szellemi világból jön létre (existit) és tartatik fenn, éppen úgy, mint a hatás a ható okból. Természeti világnak az egész kiterjedtséget nevezzük, amely a nap alatt elterül, amelyből melegséget és világosságot nyer. Ehhez a világhoz tartozik még mindaz, ami azáltal létezik. A szellemi világ azonban a menny és ehhez a világhoz tartozik mindaz, ami a mennyben van

90. Mivel az ember a legnagyobb menny és világ képe szerint legkisebb alakú menny és világ, (lásd fentebb 57. sz.) azért van nála jelen úgy a szellemi, mint a természeti világ. A benső,

amely lelkéhez tartozik és az értelemre meg az akaratra vonatkozik, képezi szellemi világát. A külső azonban, amely testéhez tartozik és annak érzékeire meg cselekvésére vonatkozik, képezi természeti világát. Ezért mindazt, ami természeti világában, vagyis testében és ennek érzékeiben meg cselekedeteiben szellemi világából kifolyólag, vagyis lelkéből és ennek elméjéből, meg akaratából létre jön, megfelelőnek nevezzük.

91. Hogy a megfelelés minémű, az látható az ember arcának kifejezésén. Az olyan arcon, amely nem képmutató, a lélek minden gerjedése, mint szellemi világa, saját természeti világában, megtetszik. Ezért az arcot a lélek kifejezőjének nevezzük. Éppen így kitetszenek az észbeli dolgok a beszédben és az akaratbeliek a test mozgásában. Tehát azt, ami a testben történik, legyen az az arcban, a beszédben, a mozdulatokban, megfelelésnek nevezzük.

92. Ebből azt is látni lehet, hogy mi a benső és mi a külső ember. Ugyanis a benső ember az, akit szellemi, a külső ember, akit természeti embernek nevezünk. Ezért az egyik a másiktól úgy különbözik, mint a menny a földtől. Valamint azt is látni lehet, hogy mindaz, ami a külső, vagy természeti emberben történik és létre jön, a benső, vagy szellemi ember által történik és jön létre.

93. Az eddigiekben a benső, vagy szellemi ember és a külső vagy természeti ember közötti megfelelésről volt szó. A következőkben az egész menny és az ember egyes részei közötti megfelelés viszonyáról beszélünk.

94. Megmutattam, hogy az egész menny egy embert ábrázol és hogy az képlegesen is ember és azért a menny legnagyobb embernek neveztetik. Azt is megmutattam, hogy ennél fogva az angyaltársaságok, amelyekből a menny áll, olyképpen vannak elrendezve, mint az emberben a tagok, szervek és belső részek és eszerint olyanok is vannak, amelyek a fejben, olyanok, amelyek a mellben, olyanok, amelyek a karokban és olyanok, amelyek ezek egyes részeiben vannak, (lásd fent az 59-72. sz. alatt). A társaságok tehát, amelyek valamely tagban vannak, az ember megfelelő testrészének felelnek meg. Így pl. amelyek ott fejben vannak, azok az ember fejének felelnek meg; amelyek ott a mellben vannak, azok az ember mellének felelnek meg és amelyek ott a karokban vannak, azok az ember karjának felelnek meg és így a többiekénél is. E megfelelésnél fogva létezhetik az ember, mert az ember életet csak a mennyből nyerhet.

95. A menny két birodalomra van felosztva, amelynek egyike a mennyei, másika a szellemi birodalom; lásd fent saját fejezetében. A mennyei birodalom általában véve a szívnek és mindannak felel meg, ami az egész testben a szív hatáskörébe tartozik. A szellemi birodalom a tüdőnek és mindannak felel meg, ami az egész testben ahhoz tartozik. A szív és a tüdő az ember testében szintén két országot képez. Ebben a szív az ütő és visszavívó erekkel, a tüdő pedig az idegek és mozgó idegekkel, mind a kettő megfelelő erő és mozgással kormányoz. Minden ember szellemi világában, amely szellemi emberének neveztetik, két birodalom van. Egyik az akarat és a másik az értelem birodalma. Az akarat a jó iránti hajlammal, az értelem az igaz iránti hajlammal kormányoz. Ezek a birodalmak a test szíve és tüdője birodalmának felelnek meg. Éppen így van ez a mennyekben. A mennyei birodalom a menny cselekvője és benne a szeretet jósága uralkodik. A szellemi birodalom a menny irányítója és benne az igaz uralkodik. Ezek azok, amelyek a szív és a tüdő munkájának az emberben megfelelnek. Ebből a megfelelésből következik, hogy az Igében a szív az akaratot és a szeretet jóságát, a tüdő lélegzése pedig az észet és a hit igazságát jelenti. Ezért van az is, hogy a szívnek hajlamokat tulajdonítanak, noha azok abban nincsenek és belőle nem is származnak.

96. A menny két birodalmának, a szív és tüdő iránti megfelelési viszonya, a mennynek az ember iránti általános megfelelési viszonya. Kevésbé általános azonban az egyes tagok, szervek és azok belső részei iránti viszony. Hogy ez milyen, szintén megmondom, Akik a legnagyobb emberben, vagyis a mennyben, a fejben vannak, a többiekkel szemben minden jóban vannak, mert szeretetben, békességben, ártatlanságban, bölcsességben, értelemben és ennél fogva örömben és üdvösségben vannak. Ezek a fejbe és minden hozzá tartozóba, melyek az ember fejéhez tartoznak és azoknak megfelelnek, folynak be. Akik a legnagyobb emberben, vagyis a mennyben a mellben vannak, azok a szeretetmunkásság és a hit jóságában vannak és az ember mellébe folynak be és felelnek meg azoknak. Azonban azok, akik a legnagyobb emberben, vagyis a mennyben a csípőkben, és a nemzőszervekben vannak, a házassági szeretetben. Akik a lábokban vannak, a menny utolsó jóságában, ami szellemi-természetinek vezetetik. Azok, akik a karokban és a kezekben vannak, a jóból eredő igaz hatalmában. A szemekben levők az értelemben vannak. A fülben levők a figyelmesség és az engedelmességben. Az orrban levők a megfigyelésben (in perceptione). A szájban és nyelvben levők a megfigyelésből és észből eredő beszélőképességben (in sermocinatione). A vesékben levők a kirostáló, kiválasztó és útbaigazító igazságban. A májban, fodormirigyben és lépben levők a jó és az igaz különféle tisztításában. Így szintén a többek. Ezek az ember megfelelő részeibe befolyanak és azoknak felelnek meg. A menny befolyása tagok munkájába (functiones) és haszoncéljába (usus) hat be és a haszoncélok, amelyek a szellemi világból származnak, olyan dolgok által képeződnek, amelyek a természeti világban vannak és a hatásban jelentkeznek. Innen ered a megfelelés.

97. Ezért van az, hogy egyugyanazon tagok, szervek és belső részek (viscera) az Igében hasonlót jelentenek, mert az Igében éppen a megfelelésnél fogva mindennek megvan a maga értelme. Ezért a fej az értelmet és a bölcsességet jelenti, a mell a szeretetmunkásságot, a csípők a házassági szeretetet, a karok és a kezek az igaz hatalmát, a lábak a természetit, a szemek az értelmet, az orr a megfigyelést (perceptio), a fülek az engedelmességet, a vesék az igaz kiválasztását (lustratio) és így tovább. Ezért van az, hogyha valamely bölcs belátású emberről van szó, azt mondják róla, hogy van feje; az olyanról pedig, aki szeretetmunkásságban van, azt mondják: kebelbarát, aki pedig élénk megfigyelő képességű, azt állítják róla, hogy jó orra van; arról, akinek értelme van, éles szemű; arról, aki hatalmas: messzenyúló, vagy hosszú karjai vannak; azt, aki szeretetből kifolyólag akar: szíve szerint akarónak nevezik. Ez és még az ember beszédének több más faja a megfelelésből származik, mert effélék, bár az ember nem tudja, mégis a szellemi világból származnak.

98. Hogy a mennyhez tartozó minden dolognak az emberéhez tartozókhöz ilyen megfelelési viszonya van, az számos tapasztalat által mutatott meg nekem és pedig olyan gyakran, hogy én azokról, mint szemmel látható és kétségbe nem vonható dolgokról, teljesen meggyőződtem. Ezeknek itteni felsorolása azonban nem szükséges, mivel nagy tömege miatt fáradságos, de felsorolva megtalálhatók a "Mennyei titkok" s. Munkában, ahol a megfelelésekről, a jelképekről, a szellemi világnak a természetibe való befolyásáról és a lélek, meg a test összeköttetéséről van szó.

99. Habár a test tekintetében az emberhez tartozó minden dolog, a menny minden dolgának megfelel, azért az ember nem külső alakjánál fogva képmása a mennynek, hanem bensője szerint, mert az ember bensője veszi fel a menyet, míg külsője csak a világot veszi fel. Amilyen arányban tehát bensője a mennyet felveszi, olyan arányban képezi etekintetben a

legnagyobb ember képmása szerint a legkisebb alakú mennyet. Ha pedig bensője azt fel nem veszi, akkor kevésbé bírja a mennyet és lehet képmása legnagyobbnak, noha a külső, amely a világot veszi fel, a világ rendje szerinti alakot ölti fel és ezért bizonyos szépségű is lehet. Mert a külső szépség, vagyis a test szépsége, a szülőktől és az anya testében való képeződéstől függ és azután a világból az általános befolyás által tartatik fenn. Innen van az, hogy az ember természeti alakja szellemi emberének alakjától nagyon különbözik. Néhányszor láttam, hogy valamely ember szelem alakjára nézve milyen és azt találtam, hogy az némelyekben, akik arcra szépek és kedvesek valának, utálatos, fekete és otromba volt, úgy, hogy te azt a pokol képének, nem pedig a mennyének neveznéd. Viszont másokban, akik nem voltak szépek, deli természetű, fehér és angyalihoz hasonló vala. Valóban az ember szelleme a halál után úgy jelenik meg, mint amilyen a testben volt, amíg a világon abban élt.

100. A megfelelés azonban még az embere kívül is kiterjed, mert a mennyeknek egymás között is van megfelelésük. A harmadik, vagy legbenső mennynek a második, vagy középső menny felel meg, a második, vagy a középső mennynek az első, vagy legalsó menny felel meg és ez az emberben a testi képmásnak felel meg, amelyek az ő tagjai, szervei és belső részeinek neveztetnek. Így a testi az, amelyben a menny végeződik és amelyen az, mint saját alapján nyugszik. Azonban ezt a titkot más helyütt még tökéletesebben kifejtem.

101. Mégis mindenekelőtt tudni kell, hogy minden megfelelés, ami a mennyel fennáll, az Úr Istenemberiéhez megfelelési viszonyban van, mert a menny Őtőle származik és Ő maga a menny, amint ezt az előző fejezetekben megmutattam. Mert, ha az Istenemberi a menny minden részébe és a megfelelések által a világ minden részébe be nem folya, akkor nem volna angyal, sem pedig ember. Ebből megint kitetszik, hogy miért lett az Úr emberré és Istenijét, az elsőtől az utolsóig, emberivel miért fedezte be. Ez azért történt meg, mert az istenemberi, akiből a menny az Úr eljövetele előtt képeződött, nem volt elegendő mindenek megtartására, így az ember, aki a menny alapja, a rendet megzavarta és szétrombolta. Hogy az Istenemberi, aki az Úr eljövetele előtt létezett, mi és milyen volt és hogy a menny akkor milyen volt, lásd a "*Mennyei titkok*"-ban.

102. Az angyalok elálmélkodnak, amidőn hallják, hogy vannak emberek, akik mindent a természetnek és semmit sem tulajdonítanak az Istennek. És olyanokon csodálkoznak legfőképpen, akik azt hiszik, hogy testük, amelybe a menny annyi csodálatraméltó dolga van felhalmozva, a természetből folyt össze s hogy még az ember értelme is onnan származik; holott, ha egy kissé szellemüket felemelnék, láthatnák, hogy ilyen és ehhez hasonló dolgok az Istenből, nem pedig a természetből erednek és hogy a természet csupán a szellemi betakarására teremtett és hogy ezt a rend legutolsó fokán megfelelő módon ábrázolja. Az ilyeneket ők a baglyokhoz hasonlítják, amelyek a sötétségben látnak, nem pedig a világosságban.

A menny és a föld minden valósága között megfelelési viszony van.

103. Hogy a megfelelés micsoda, azt az előző fejezetben megmondottam és meg is mutattam, hogy az állati test minden része megfelelés. Most még a rend kedvéért meg kell mutatnom, hogy a föld minden része és legfőképpen a világ minden része megfelelés.

104. Mindaz, ami a földhöz tartozik, három fajtára oszlik fel. Ezeket országoknak nevezzük, t.i. állatország, növényország és árványországnak. Ami az állatországban van, az az első

fokban megfelelés, mert él. Ami a növényországban van, az a második fokban megfelelés, mert csupán növekedik. Ami az ásványországban van, az a harmadik fokban megfelelés, mert se nem él, se nem növekedik. Az állatországban levő megfelelések a különféle fajú élő lények, úgy azok, amelyek a földön járnak és csúsznak, mint amelyek a levegőben repülnek. Mivel ismertek, azért részletesen itt nem nevezem meg. A növényországban mindaz megfelelés, ami a kertekben, erdőkben, szántókon és mezőkön virít. Ezek szintén ismertek. Az ásványországban megfelelések a nemes és nem nemes fémek, a drága és nem drága kövek és a különféle földnemek, azután a vizek, Ezeken felül azok a dolgok is megfelelések, amelyeket az emberi szorgalom azokból használatra készített, mint az ételek, ruhadarabok, lakóházak, épületek összes fajtáit és még sok egyebet.

105. Ami a földön felül van, mint a nap, hold, csillagok és amelyek a levegőben vannak, mint a felhők, köd, eső, villámok, mennydörgések, szintén megfelelések. Ami a naptól kiárad, jelenléte és távolléte, mint a világosság és az árnyék, a melegség és a hidegség, szintén megfelelések. Éppen így, ami ezekből következik, mint az évszakok, amelyeket tavasznak, nyárnak, ősznek és télnek neveznek; és a napszakok, mint a reggel, a dél, az este és az éjjel.

106. Egyszóval minden dolog, ami a természetben létre jön, a legkisebttől a legnagyobbig, megfelelés. De azért megfelelés, mert a természeti világ mindenével a szellemi világból jön létre és tartatik fenn és pedig mind a kettő az Isteniből. Az mondjuk, hogy úgy tartatik fenn, mert minden attól tartatik fenn, ahonnan létre jött, (mert a létezés folytonos teremtés) és mivel önmagából semmi fenn nem állhat, hanem csak az azt megelőzőből, vagyis az elsőből, amelytől ha elválik, teljesen tönkre jut és eltűnik.

107. Mindaz megfelelő, ami a természetben az isteni rend szerint létre jön és fennáll. Az isteni rend az isteni jósnak hatása (eredménye), amely az Úrból kiárad. Őnála kezdődik, Őtőle árad ki és megy a mennyen át állandóan a világba és végeződik ennek legutolsó fokában. Ami ebben az isteni rend szerint van, az megfelelés. A rendnek megfelelő benne mindaz, ami valamely haszoncél megvalósításához jó és tökéletes, mert valamennyi jó, a hasznosság szerint jó. Az alak az igazra vonatkozik, mert az igaz a jó alakja. Ezért van az, hogy az összes világokban és e világ természetében az, ami az isteni rendben van, a jóra és az igazra vonatkozik.

108. Hogy a világon minden az Isteniből származik és a természetben olyannal van felruházva, ami által azok ebben létezhetnek és hasznot hajthatnak és így megfelelhetnek, az úgy az állat, mint a növényország egyes nyilvánulásában világosan kitetszik. Mind a kettőben olyan dolgok vannak, amelyeket bárki, aki a benső szerint gondolkozik, megláthat, hogy azok a mennyből származnak. Megvilágosításul a számtalan közül csak néhány említessék meg. Itt először néhányat az *állatvilágból* említek meg. Hogy minden állatba milyen tudás van beplántálva, az mindenki előtt ismeretes. A méhek a virágokból a méz gyűjtését értik, a viaszból sejteket építenek, amelyekbe mézüket elraktározhatják és úgy magukat, mint övéiket eledellel látják el még a következő télre is. Királynőjük tojásokat rak, a többiek szolgálnak és fiasítanak (circuminducunt illa), hogy abból új nemzedék jöjjön létre. Bizonyos kormányforma alatt élnek. A beléjük plántált tulajdonságnál fogva hozzátartozóikat ismerik. A hasznosakat megtartják, a haszontalanokat kivetik és szárnyukat kitépik. Ezenkívül még több csudálatos dolog van, ami nekik a mennyből adatik éppen a haszoncél végett, mert a viasz az egész földkerekségén az emberi nemzetségnek világítóul, a méz pedig az étel édesítésére szoltál. És mi történik még a hernyóval, amely az állatvilágban a legmegvetettebb? Tudják, hogy a nekik megfelelő levelek nedvével miképpen táplálkozzanak és amidőn idejük

elmúlt, bekaróznak és egyúttal párosulnak és párosodásuk ivadékait kiköltik. Ezek közül némelyek fonalat fonva begubóznak, bábokká (nymphas) és gubókká (chrysalides) lesznek és a befejezett munka után más testtel, ékes szárnyal, a levegőben, mint az ő mennyükben, repülnek, párosodnak, tojnak és utódokról gondoskodnak. Az itt külön megnevezetteken kívül az ég alatt lakó minden szárnyas állat, eledelét, amellyel táplálkozzék , megismeri, tudja és pedig nemcsak, hogy melyek azok, hanem, hogy azokat hol találhatja fel. Éppen így tudnak fészket rakni; egyik fajta ilyent, a másik amolyant; tojást tojni, azokat kiköltetni, fiókáikat fölnevelni, táplálni s ha felnöttek, szárnyukra eresztetni. Ellenségeiket, amelyeket kerülniük kell, felismerik, úgyszintén barátaikat, akikhez csatlakozniuk kell és pedig mindezt az első kisedkoruktól kezdve. Hogy hallgathatók el a tojásokban végbe menő csodálatos dolgot, amelyekben már a leendő állatkának képződéséhez és táplálásához annak rendje szerint minden elrendezve van? Aki csak némi észbölcsességéből kifolyólag gondolkozik, bizonytalmondhatná, hogy ezek a dolgok máshonnan, mint a szellemi világból nem jöhetnek, mert a természeti arra szolgál, hogy azt, ami onnan származik, testtel ruházza fel, vagy az, ami eredő okában szellemi, azt a hatásban ábrázolja. Hogy az állatok a földön és az égi szárnyasok mindezekkel az ismeretekkel születnek, ismeretes. De hogy az ember, aki mégis értékesebb, mint ezek, nem ismeretekkel születik, ennek oka abban van, hogy az állatok életük rendjében vannak és azt, amit ők a szellemi világból nyertek, el nem ronthatták, mert eszmekörükhányzik. Nem így azonban az ember, aki a szellemi világból gondolkozik. Ez a rendellenes étellel, amelynek a tudákosság kedvezett, azt elfordította. Ezért csak teljes tudatlanságban születhetik és azután csak az isteni segítséggel vezethető a menny rendjébe vissza.

109. Hogy a *növényországban* levő dolgok miként felelnek meg, sokból kiviláglik. Pl. hogy a parányi magvacskák fákká nőnek, levelet, virágot hajtanak és ezek után gyümölcsöt teremnek, amelyekbe megint magot rejtenek és hogy ezek a dolgok folyton létrejönnek és egyúttal ilyen csodálatos rendben jelentkeznek, úgy hogy röviden leírni nem is lehet. Nagy könyvek kellenének ahhoz és a mélyebb titkokat, amelyek hasznos céljukhoz közelebb fekvők, a tudomány mégsem tudná kikutatni. Mivel pedig ezek a dolgok a szellemi világból vagy a mennyből származnak, amely, mint fent megmutattam, emberi alakú, azért ennek az országnak részei bizonyos vonatkozásban vannak az embernél levő dolgokkal, ami némelyek előtt a tudományos világban ismeretes is. Hogy ebben az országban valamennyi dolog megfelelés, arról sok tapasztalat által győződtem meg; mert többször, amidőn kertekben valék és ott a fákat, gyümölcsöket, virágokat, hüvelyes veteményeket megfigyeltem, tapasztaltam a mennyben a megfeleléseket és afelől azokkal beszéltem, akik közelében ezek voltak és megtanítottam, hogy ezek milyen természetűek és honnan származnak.

110. A mennyben levő szellemi dolgokat, amelyek a világban a természetinek felelnek meg, manapság mindenki csak a mennyből tanulhatja meg, mert a megfelelés tudománya manapság teljesen elveszett. Hogy azonban a szellemi dolgok megfelelése a természetiekhez hogyan viszonylik, néhány példával szeretném megvilágítani. A földön élő lelkes lények általánosságban a hajlamoknak felelnek meg. A szelídek és a hasznosak a jó hajlamoknak, a vadak és hasznavehetetlenek a gonosz hajlamoknak. A szarvasmarhák és a bikák külön-külön a természeti értelem hajlamainak felelnek meg; a birkák és bárányok a szellemi értelem hajlamainak; a szárnyas állatok azonban fajuk szerint mindkét értelem értelmességének. Ezért van az, hogy a különféle állatok, mint a szarvasmarhák, bikák, kosok, birkák, kecskék, bakok, kan és nőstény bárányok, továbbá galambok és gerlicék a szidó egyházban, amely képletes egyház volt, szent használatra vétettek és azokkal vér és tűzáldozatot hoztak; mert ezek ilyen felhasználásukkor a szellemi dolognak feleltek meg, amelyeket a mennyben a megfelelés szerint értettek meg. Hogy az állatok fajuk és nemük szerint hajlamok, annak oka abban van,

hogy élnek és mindegyiknek élete máshonnan mint az ösztönből nem származik és annak megfelel. Ezért van minden állatnak veleszületett s élete ösztöneinek megfelelő tudása. Szintúgy az ember is, természetijét tekintve, hasonló hozzájuk, ezért velük közösleges beszédben összehasonlítják. Pl. a szelidet birkának, vagy báránynak, a vadat medvének, vagy farkasnak, a ravaszt rókának, vagy kígyónak nevezik s így tovább.

111. Hasonló megfelelési viszony áll fenn a növényország tárgyai között is. A kert általában az értelem és a bölcsesség tekintetében a mennynek felel meg, ezért a menny Isten kertjének és paradicsomnak nevezetik és szintén az emberek mennyi paradicsomnak. A fák fajuk szerint a jó és az igaz érzetének és ismeretének felelnek meg, amelyekből értelem és bölcsesség származik. Azért a régiek, akik a megfeleléseket ismerték, istentiszteletüket ligetekben tartották. Innen van az, hogy az Igében oly gyakran említetnek a fák és azokkal a menny, az egyház és az ember hasonlított össze, mint a szőlőtővel, olajfával, cédrussal és másokkal és a jó, amit cselekszenek, azok gyümölcsével. Úgyszintén az ételek, amelyek azokból, különösen a betakarított gabonából készülnek, a jó és az igaz hajlamainak felelnek meg és pedig azért, mert azok a szellemi életet táplálják, mint a földi ételek a természetit. Az abból készült kenyér általában valamennyi jó iránti hajlamnak felel meg, mert ez az életet inkább fenntartja, mint a többi étel és mert ez alatt ugyanazok az ételek értetnek. Ennél a megfelelésnél fogva nevezi az Úr önmagát az élet kenyérének. A zsidó egyházban is a kenyerek emiatt valának az istentiszteleti szertartásoknál használatban, mert azokat a szövetségsátorban az asztalra tették és áldozati kenyérnek neveztek. Azért minden istentisztelet, amelyet a vér és tűz áldozattal közöltek, kenyérnek neveztek. Ennél a megfelelésnél fogva az istentisztelet szentsége a keresztyén egyházban a szent vacsora lett, amelyben kenyeret és bort szolgálnak ki. E kevésből is kitetszik a megfelelés természete.

112. Azt, hogy a mennynek a világgal való összekötése megfelelésekkel miként történik, szintén röviden megmondom. Az Úr országa a célok országa, ami hasznos tevékenység (usus), vagy ami ugyanaz: ez a haszonhajtás országa, amelyek célok. A mindenséget az Isten azért teremtette és alkotta így, hogy a haszoncélok mindenfelől olyan dolgokba foglaltassanak, amelyek által azok a cselekvésben és hatásban ábrázoltassanak, először a mennyben, azután a világban és pedig fokozatosan és folytonosan a természet legutolsó fokáig. Ebből világosan kitetszik, hogy a természeti dolgok megfelelési viszonya a természetihez vagy a világ a mennyhez, a hasznos tevékenységek (usus) által közvetítetik és hogy a kapcsot ezek képezik. Úgyszintén, hogy azok az alakok, amelyekbe a hasznos tevékenységek elhelyezkednek, oly arányban megfelelések és közvetítők, amilyen arányban azok a haszoncélok alakjai (kifejezői). A világ természetében s ennek hármasságában minden dolog, a mely ebben a rend szerinti haszoncélok alakja, vagy hatások, amelyek valamely haszoncélból további haszoncéllá képeztettek. Ezért az ebben levő dolgok szintén megfelelések. De az embernek ténykedése annyiban képe a haszoncéloknak és nevezhető megfelelésnek, amelyek által a mennyel köttetik össze, amennyiben az az isteni rend szerint él, tehát ha az Úr iránti szeretetben és a felebarát iránti szeretetmunkásságban van. Az Urat és a felebarátot szeretni annyi, mint általánosságban hasznot hajtani. Továbbá tudni kell, hogy az ember az, aki által a természeti világ a szellemmel összeköttetik, vagy hogy ő az összeköttetés eszköze, (összekötő kapocs), mert benne úgy a természeti, mint a szellemi világ jelen van. (Lásd fent az 57. sz. alatt). Amennyiben tehát az ember szellemi, annyiban képez összekötő kapcsot, de amennyiben az ember természeti és nem szellemi, annál kevésbé képezhet összekötő kapcsot. Az ember közvetítése nélkül is, a világba és az ahhoz tartozókba, amelyek a világból az

emberhez tartoznak, fennáll az isteni befolyás, mindazáltal nem eszének (rationale) minkénti használatába.

113. Minthogy mindaz, ami az isteni rend szerinti, a mennynek felel meg, éppen úgy az is, ami az isteni rend ellenére van, a pokolnak felel meg. Ami a mennynek megfelel, mindaz a jóra és az igazra, ami pedig a pokolnak felel meg, az a gonoszra és a hamisra vonatkozik.

114. Még valamit a megfelelés tudományáról és annak hasznáról. Fent megmondtam, hogy a szellemi világ, amely a menny, a természeti világgal megfelelések által van összekötve. Így az embernek a mennyel megfelelések által közösség adatott, mert a menny angyalai nem a természetiből gondolkoznak, mint az emberek. Ha tehát az ember a megfeleléseket ismeri, akkor a menny angyalaival lelke gondolatai szerint együtt lehet és bensője, vagy szellemi embere révén összeköttetik. Hogy a mennynek az emberrel összeköttetése legyen, azért íratott az Ige tisztán megfelelésekben, mert abban minden egyes dolog megfelelő. Ezért az ember, ha a megfelelés ismeretében volna, az Igét, annak szellemi értelme szerint megértené és ennél fogva neki olyan tikok jelentetnének meg, a melyeket a betű szerinti értelemből nem lát. Az Igében ugyanis betű szerinti és szellemi értelem van. A betű szerinti értelem olyanokból áll, amelyek a világban, a szellemi értelemben pedig olyanokból, amelyek a mennyben vannak. Mivel a menny és a világ közötti összeköttetés a megfelelések által történik, azért adatott ilyen Ige, amelyben minden az utolsó jótáig megfelelő.

115. A menny által megtanítottam, hogy a földünkön lévő legrégebbi egyházhoz tartozó emberek, akik mennyei emberek voltak, a megfelelésekből gondolkodtak és hogy a világ természeti dolgai, amelyek szemük előtt voltak, nekik az ilyen gondolkozásra csak eszközül szolgáltak és hogy azok, mivel ilyenek voltak, az angyalokkal társulva valának és velük beszéltek és így általuk a menny a földdel összeköttetett. Azért neveztetett az az idő az emberiség aranykorának, amelyről a régi írók azt írták, hogy a mennyben lakók az emberekkel együtt laktak és velük, mint barátok barátaikkal összeköttetésben álltak. Azután az idő után azonban olyanok jöttek, akik nem magából a megfelelésből, hanem a megfelelés ismeretéből gondolkodtak, de még akkor meg volt a mennynek az emberekkel való összeköttetése, de korántsem olyan bensőséges. Ez az az idő, amelyet ezüst korszaknak nevezünk. Ezután olyanok jöttek, akik ugyan a megfeleléseket ismerték, azonban ennek ismeretéből nem gondolkodtak és pedig azért nem, mert ők a természeti jóban voltak, s nem úgy, mint az előbbieket, a szellemiben. Ezek kora rézkorszaknak neveztetik. Ezeknek ideje után az ember folyton külsőbbé vált és utoljára anyagivá és ugyanekkor a megfelelések tudománya és ezzel együtt a menny és az ehhez tartozó dolgok ismerete is elveszett. Hogy ezek a korszakok az aranyról, ezüstről és rézről neveztetek, az szintén a megfelelésből ered, mert az arany, a megfelelés szerint, a mennyei jót jelenti, amelyben a legrégebbi egyház emberi valának. Az ezüst a szellemi jót, amelyben a régiek azok után voltak és a réz a természeti jót, amelyben a következő utódok valának; a vas azonban, amely szerint az utolsó korszakot nevezték, a jó nélküli, rideg igazat jelenti.

A mennybeli nap

116. A mennyben nem a világ napja tűnik fel, még kevésbé valami, ami ettől származik. Mivel mindez természeti, azért a természet ettől a naptól kezdődik és azt, ami ezáltal létrejön, nevezzük természetinek. A szellemi azonban, amelyben a menny van, a természetten felüli és attól teljesen különbözik. Azonkívül a megfeleléseket kivéve, egymással semmi közösségük

nincs. Hogy a kettő között milyen különbség van, azt fent a 38. Sz. A. Előadott fokozatokból láthatjuk; hogy pedig közöttük a közösség milyen, kitűnik abból is, amit a két előző fejezetben a megfelelésekről mondtam.

117. Habár a mennyben nem a világ napja van, még kevésbé, ami ebből származik, ott nap, világosság, melegség mégis van; van ott minden, ami ezen a világon és sok más egyéb, bár nem ugyanazon eredetű; mert ami a mennyben van, az szellemi, ami pedig a világban van, az természeti. A menny napja az Úr (vagyis Ő abban van). A világosság ott az isteni igaz és a melegség az isteni jó, amelyek az Úrból, mint napból, kiáradnak. Ebből a forrásból származik mindaz, ami a mennyben létrejön és mutatkozik. A világosságról és a melegről, meg azokról a dolgokról, amelyek e kettőből létrejönnek, a következő fejezetekben lesz szó. Itt csak a mennyei napról szólunk. Az Úr a mennyben mint nap azért tűnik fel, mert ő az isteni szeretet, amelyből minden szellemi és a világ napja által, minden természeti létre jön. Ez a szeretet az, amely, mint nap, világít.

118. Hogy az Úr a mennyben valóban mint nap tűnik fel, azt nekem nemcsak az angyalok mondták, hanem néhányszor magam is láthattam. Ennélfogva itt azt, amit az Úrról, mint napról, hallottam és láttam, röviden leírni akarom. Az Úr, mint nap, a mennyben nem jelenik meg, hanem magasan a meny felett, nem is a fej, vagy a tetőponton, hanem az angyalok tekintete előtt középmagasságban. Kétféle helyen tűnik fel, az egyiknek a jobb szeme előtt, a másiknak a bal szeme előtt nagy távolságban. A jobb szem előtt tisztán mint nap tűnik fel, körülbelül egyenlő tűzben és nagyságban, mint a világ napja, a bal szem előtt azonban nem mint nap, hanem mint hold tűnik fel, hasonló, mégis sugárzóbb fényben és egyenlő nagyságban, mint a mi földünk holdja. Amellett több kisebb holddal körülvéve tűnik fel, amelyek mindegyike hasonlóan fénylik és tündöklöklik. Hogy az Úr két helyen ily különbséggel tűnik fel, az onnan van, hogy kinek-kinek úgy tűnik fel, ahogy magába fogadja, és azért másként azoknak, akik Őt a szeretet jóságában és másként azoknak, akik Őt a hit jóságában fogadják magukba. Azoknak, akik Őt a szeretet jóságában fogadják magukba, mint nap tűnik fel, tüzesen, lángolva, a felvétel aránya szerint. Ezek az Ő mennyei birodalmában vannak. Azoknak ellenben, akik Őt a hit jóságában fogadják magukba, mint hold tűnik fel, fehér fénylően és tündökölve, a felvétel aránya szerint. Ezek az Ő szellemi birodalmában vannak. Ez azért van, mert a szeretet jósága a tűznek felel meg, mivel a tűz szellemi értelemben a szeretetet jelenti és a hit jósága a világosságnak felel meg. Valóban a világosság szellemi értelemben a hitet jelenti. Az Úr azonban a szem előtt azért tűnik fel, mert a benső, amely a lélekhez tartozik, a szemekkel, vagyis a szeretet jóságából a jobb szemmel és a hit jóságából a bal szemmel lát. Mert mindaz, ami az angyal és így az ember jobb oldalán van, a jónak felel meg, amelyből az igaz származik és ami a bal oldalon van, az igaznak felel meg, amely a jóból származik. A hit jósága lényegében a jóból származó igaz.

119. Ezért van, hogy az Úr az Igében a szeretet tekintetében a nappal, a hit tekintetében a holddal hasonlítatik össze; és hogy az Úrból származó Úr iránti szeretet a nap és az Úrból származó Úr iránti hitet a hold jelképezi, mit pl. A következő helyeken:

"És a hold világossága olyan léssen, mint a nap világossága; a nap világossága hétszer nagyobb lesz, mint hét nap világossága" Ézsaiás: 31: 26.

"És amikor leoltalak tégedet, beborítom az eget és azokon a csillagokat besetétítem. A napot köddel borítom be és a hold sem világít. Az égen minden világító világosságot megsetétítek te rajtad és setétséget adok a te földedre." Ezékiel 32: 7,8,

" A feltámadott nap homályos léssen, a hold világa sem lesz fényes." Ézsaiás 13: 10,

"A nap és a hold elsötétítettnek és a csillagok sem tündökölnek; a nap sötétséggé, a hold vérré változzék," Joel 2: 2,10, 31, 4: 15,

"És a nap feketévé lőn, mint a szőrből való zsák és a hold olyan, mint a vér és a csillagok az égről a földre hullanak." Jelenések 6: 12,

"Mindjárt pedig azon napok nyomorúsága után a nap elhomályosodik és a hold nem fénylik, a csillagok az égről lehullanak." Máté 24: 29, és több más helyen.

E helyeken a nap a szeretet jelképezi és a hold a hitet; a csillagok a jó és igaz megismerését. Ezekről értjük azt, hogy meghomályosodnak, fényüket veszítik és az égről lehullanak, ha t.i. már hiányoznak. Hogy az Úr a mennyben, mint nap tűnik fel, az világosan kitetszik Péter, Jakab és János előtti megdicsőüléséből, akik azt mondják:

"Hogy az Ő arca, mint a nap ragyogott." Máté 17: 2.

Így jelent meg az Úr a tanítványok előtt, amikor azok lélekben elragadtattak és a menny világosságában valának. Ezért van, hogy a régiek, akiknél a képletes egyház volt, istentisztelet közben tekintetüket keletre, a nap felé fordították. Ezért van az is, hogy a zsinagógák bejáratát kelet felé készítették.

120. Hogy az isteni szeretet milyen nagy és milyen, az a világ napjával való összehasonlításból kitetszhetik, hogy t.i. az szerfölött izzó és ha hinni akarjuk, még ennél sokkal izzóbb. Ezért az Úr, mint nap, a mennybe közvetlenül be nem árad, hanem szeretete hevének beáradása közben fokozatosan mérséklődik. A mérséklések a nap körül levő fényövként (cingula radiosa) tűnnek fel. Ezenkívül az angyalokat hozzájuk illő vékony felhő övezi be, hogy attól a befolyástól meg ne sérüljenek. Ennélfogva a mennyek a felvétel szerinti távolságban vannak. A felsőbb mennyek, mivel azok a szeretet jóságában vannak, az Úrhoz, mint naphoz, közelebb, az alsóbb mennyek azonban, mivel azok a hit jóságában vannak, Őtőle távolabb vannak; azonban azok, akik semmiféle jóságban nincsenek, mint a pokolban levők, teljesen eltávolítottak (remotissimi) és pedig , ott is annál távolabb, minél inkább vannak ellentétben a jóval.

121. Ha azonban az Úr a mennyben megjelenik, ami többször megtörténik, akkor Ő nem a naptól körülövezve jelenik meg, hanem angyaltermetben, amely az angyalokétól abban különbözik, hogy tekintetéből az Isteni világlik ki, mert az Úr ott nem személyében van jelen, mivel az Úr személyét szüntelenül a nap veszi körül, hanem Ő a rátekintés által van jelen: mert a mennyben megszokott dolog az, hogy az, akire a tekintetet szegezzük, vagy aki azt határolja, bármennyire távol legyen is az attól a helytől, mégis jelenlevőnek tűnik fel. Ezt a jelenléte a benső látás jelenlétének nevezzük, amiről a következőkben szólok. Az Úr angyaltermetben a napon kívül, valamivel a nap alatt a magasságban előttem is megjelent; és szintén fénylő tekintettel a közelben; egyszer pedig az angyalok között lángoló fényként jelent meg.

122. A világi nap az angyalok előtt, szemben a mennyei nappal, teljesen sötétnek (Caliginosum) és a hold, a mennyei holddal szemben befeketítettnek (tenebrosum) látszik és pedig állandóan. Oka ennek az, mert a világ tüze az önszeretetnek felel meg és az ebből származó fény, a hamisnak, ami az önszeretettől származik. Tovább, mert az önszeretet az isteni szeretettel és az amabból származó hamis, az isteni igazsággal, teljesen ellentéte és ami az isteni szeretettel és isteni igazzal ellentétes, az az angyalok előtt sűrű sötétségként tűnik fel. Ezért van, hogy a világ napja és a hold imádása és az azok előtti meghajlás, az Igében az önszeretetet és az ebből származó hamisat jelenti, amiket ki kell üzni. 5 Mózes 4: 19, 18: 3,4,5, Jeremiás 8:1,2, Ezékiel 8: 15,18, Jelenések 16: 8, Máté 13: 6.

123. Mivel az Úr a mennyben, az isteni szeretetnél fogva, amely Őbenne van és Őbelőle származik, mint nap tűnik fel, azért mindenki, aki a mennyben van, kivétel nélkül Őfeléje fordul; a mennyei birodalomban levők Őfeléje, mint nap felé, a szellemi birodalomban levők, mint hold felé fordulnak. Azok ellenben, akik a pokolban vannak, a teljesen sötét és elsötétített testek felé fordulnak, amelyek amazokkal szemben vannak, vagyis az Úrtól elfordulnak és pedig azért, mert mindenki, aki a pokolban van, az önszeretben és a világ iránti szeretetben van, s így az Úrral ellenkező. Azok, akik a teljesen sötét test felé fordulnak, amely a világ napja helyén van, a pokolban hátul vannak és gonosz angyaloknak (Genii) neveztetnek. Azok azonban, akik az elsötétített test felé hajolnak, amely hold helyén van, a pokolban elől vannak és szellemeknek (Spiritus) neveztetnek. Ezért van, hogy azokról, akik a pokolban vannak, azt mondják, hogy a sötétségben és azokról, akik a mennyben vannak, hogy a világosságban vannak. A sötétség (tenebrae) a gonoszból eredő hamisat jelenti és a világosság a jóból eredő igazat. Hogy ők önmaguknak ilyen irányt szabnak, annak oka a következő: Mindenki, aki a másik életben van, arra tekint, ami bensőjében uralkodik, vagyis szeretetére. A benső, az angyaloknak és a szellemeknek arcán, mintegy lenyomatban látható. A szellemi világban, úgy mint a természetiben, meghatározott fekvésű világtájak nincsenek, hanem az arc az, amely a fekvést megjelöli. Úgyszintén az ember is szellem szerint, a hasonló irányt szabja meg. Elfordul az Úrtól, aki az ön és a világ iránti szeretetben, és Őfeléje fordul az, aki az Őiránta való és a felebarát iránti szeretetben van. De az ember ezt nem tudja, mivel a természeti világban van, ahol a világtájakat a nap felkelte és lenyugvása szerint határozzuk meg. Mivel ezt az ember nehezen értheti meg, azért a következőkben megvilágosítom, amidőn a mennyi tájak, a mennyben levő térről és időről lesz szó.

124. Mivel az Úr a menny napja és minden Őtőle származó Őreá tekint, azért az Úr az a közös középpont, akitől minden irány és meghatározás ered. Azért az Ő jelenlétében és felügyelete alatt van minden, ami alattvaló, vagyis, ami a mennyen és a földön van.

125. Az itt elmondottakból tehát már világosabban láthatjuk azt, amit az előző fejezetekben az Úrról mondtam és megmutattam, hogy t.i.

Ő a menny Istene 2-6.

Hogy az Ő Istenije alkotja a mennyet, 7-12.

Hogy az Úr Istenije a mennyben az Őiránta való és a felebarát iránti szeretetmunkásság, 13-19.

Hogy a világ minden része és a menny minden része között és így a menny által az Úr iránt, megfelelési viszony van 88-115.

Hogy továbbá a világi nap és hold megfelelők 105.

A mennybeli világosság és melegség.

126. Hogy a mennyben világosság van, azt mindazok, akik csupán a természetiből gondolkoznak, meg nem érthetik. Holott a mennyben oly nagy a világosság, hogy az a világi déli világosságot igen magas fokban felülmúlja. Ezt én úgy estve, mint éjjel igen sokszor láthattam. Kezdetben csodálkoztam ezen, de hallottam, hogy az angyalok mondták, miszerint a világ világossága a menny világosságával összehasonlítva, alig látszik árnyéknál egyébnek. Mivel ezt láttam, úgy bizonyíthatom is. Fehér tündöklése és fénye olyan, hogy szépségét leírni

nem lehet. Amit én a mennyben láttam, azt ennél a fénynél láttam, s így tisztábban, világosabban láthattam, mint a világi dolgokat.

127. A menny világossága nem természeti világosság, mint a világi, hanem szellemi világosság, mert ez az Úrból, mint napból származik. Ez a nap, mint már az előző fejezetben megmutattam, az isteni szeretet. Ami az Úrból, mint napból kiárad, azt a mennyben isteni igaznak nevezik. Lényege szerint azonban ez az isteni igazzal egyesített isteni jó. Az angyalok világosságot és melegséget ebből nyernek. Az isteni igazból világosságot, az isteni szeretetből melegséget. Ebből világosan kitetszik, hogy a menny világossága, mivel ilyen eredetű, szellemi, nem pedig természeti világosság, úgyszintén melegsége is.

128. Az isteni igaz az angyalok előtt világosság, mert az angyalok szellemiek, nem pedig természetiek. A szellemiek saját napjuk világosságánál, a természetiek pedig a saját napjuk világosságánál látnak. Az isteni igaz az, amelyből az angyalok értelmet nyernek. Az értelem képezi benső látásukat, ami külső látásukba befolyik és ezt létre hozza. Ezért tehát, ami az Úrtól, mint naptól, a mennyben megjelenik, világosságban tűnik fel. Mivel a menny világosságának eredete ilyen, ezért ott az az Úrtól eredő isteni igaz felvételének aránya szerint, vagy ami ugyanaz, az értelem és a bölcsesség szerint, amelyben az angyalok vannak, különböző. Ez azonban úgy a mennyei birodalomban, mint a szellemi birodalomban és minden társaságban külön-külön, egymástól különböző. A mennyei birodalomban a világosság lángoló, mert az ott lévő angyalok a világosságot az Úrtól, mint naptól veszik fel. A szellemi birodalomban a világosság fénylő fehér, mert az ott lévő angyalok a világosságot az Úrtól, mint holdtól veszik fel. (Lásd fentebb 118. sz. alatt) Az egyik társaság világossága a másikéval nem egyenlő, sőt minden egyes társaságban különböző. Erősebb világosságban vannak közöttük azok, akik a középen vannak, a gyengébben, akik körülöttük vannak. (lásd fentebb 43. sz. alatt.) Egyszóval: amilyen arányban az angyalok az isteni igaz felvevői, vagyis az Úrból jövő értelemben és bölcsességben vannak, van világosságuk is. A menny angyalai ennél fogva a világosság angyalainak neveztetnek.

129. Mivel az Úr a mennyekben az isteni igaz és mivel ott a világosság az isteni igaz, azért neveztetik az Igében az Úr világosságnak és éppen úgy minden igaz, ami Őtől származik, amint azt a következő helyeken láthatjuk: Jézus mondta:

"Én vagyok e világ világossága, aki követ engemet nem jár a sötétben, hanem az élet világosságában." János 8: 12

"Míg e világon leendek, e világnak világossága vagyok." János 9: 5.

"Jézus mondta: még egy kevés ideig világosság vagyon veletek, járjatok, míg világosság vagyon veletek, hogy a sötétség titeket el ne foglaljon: Míg világosságtok vagyon, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek. Én világossággal jöttem e világra, hogy senki ne maradjon a sötétségben, aki én bennem hiszen" János 12: 35,36,46,

"Világosság jött e világra, de az emberek inkább szerették a sötétséget, hogy nem a világosságot" János 3: 9. János az Úrról ezt mondotta:

"Ez amaz igaz világosság, amely minden embert megvilágosít." János 1: 4,9.

"A sötétségben helyzetett nép látta nagy világosságot és a halál árnyékában és tartományában helyezteteknek világosság támada." Máté 4: 16.

"És teszek téged népek szövetségévé és pogányok világosságává." Ézsaiás 42: 6.

"A pogány népeknek is világossággal adtalak tégedet, hogy légy Idvezítóm a földnek utolsó határáig." Ézsaiás 49: 6.

"És a pogányok közül, akik megtartattak, járnak az Ő világosságánál." Jelenések 21: 24.

"Bocsássad ki a te világosságodat és a te igazságodat, hogy azok vezéreljenek engemet." 43. Zsoltár 3.

Ezeket és több más helyen az Úr az Őtőle származó isteni igaznál fogva világosságnak neveztetik. Mivel az Úrból, mint napból, a mennyben világosság jön létre, azért, midőn Péter, Jakab és János előtt megdicsőülten megjelent:

"Fényes vala az Ő orcája, mint a nap és az Ő ruhái fehérek valának, mint a fényesség, amelyhez hasonló fehérséget e földön ruhafestő nem csinálhat." Márk 9: 3, Máté 17: 2.

Hogy az Úr ruhája ilyennek tűnt fel, az azért történt, mert az az isteni igazat jelképezte, amely a mennyben Őtőle származik. A ruhák az Igében is az igazságokat jelképezik, mit Dávidnál láthatjuk:

"Jehova, ki magadat világossággal, mintegy öltözettel körül vetted." 104. Zsoltár 2.

130. Hogy a világosság a mennyben szellemi és hogy ez a világosság az isteni igaz, az abból is felismerhető, hogy magának az embernek is van szellemi világossága, és hogy ebből világosságot nyer és pedig olyan arányban, amilyen arányban az isteni igazból eredő értelemben és bölcsességben van. Az ember szellemi világossága, értelmének világossága; ennek tárgyai azok az igazságok, amelyeket az okok és következmények szerinti viszony szerint elemezve (analytice) sorakoztat és helyez egymás mellé és belőlük sorrend szerint következtetéseket von le. Hogy ez, amelyből az ész ilyeneket lát, csakugyan igazi világosság, azt a természeti ember nem tudja, mert azt szemével nem látja, sem gondolatában el nem képzelheti. Bár mégis sokan tudják és ezt a természeti világosságtól, amelyben azok vannak, akik természeti módon és nem szellemi módon gondolkoznak, meg is különböztetik. Természeti módon azok gondolkoznak, akik csak a világiakra tekintenek és mindent a természetnek tulajdonítanak. Szellemi módon ellenben azok gondolkoznak, akik szemüket a mennyre függesztve mindent Istennek tulajdonítanak. Ez az igazi világosság (Lux), ami a lelket megvilágítja. Ez attól a világosságtól, amit a természet világosságának (lumen naturae) nevezünk, teljesen különbözik. Tapasztaltam és többször látnom is megengedett. Bensőmben fokozatosan ama világosságba emeltém és amint felemeltettem, elmém megvilágosult, míg végre mindazt megismertem, amit azelőtt megérteni nem tudtam és végül olyanokat, amelyeket a természeti világosságból eredő gondolattal meg nem érthettem volna, bár az a mennyei világosságban tisztán és világosan felismerhető volt. Mivel az ész megvilágosul, ezért, mint a szemről, ha valamit megismer, azt mondják, hogy lát és világos és ha megismerni nem képes, hogy homályban és árnyékban van.

131. Mivel a menny világosság az isteni igaz, azért ez a világosság az isteni bölcsesség és értelem, azért e kifejezés alatt "*a menny világosságába emeltetni*" ugyanazt kell érteni, *amit "a bölcsességbe és az értelemben emeltetés és megvilágosítás"* alatt értünk; ezért az angyaloknál a világosság ugyanolyan fokú, mint értelmük és bölcsességük. Mivel a menny világossága, az isteni bölcsesség, azért a menny világosságában mindenkit meg lehet ismerni, hogy t.i. milyen. ott bárkinek bensője arcáról világosan látható, egészen úgy, amint az a valóságban van és a legcsekélyebbet sem lehet ott elrejtetni. A bensőbb angyalok szeretik is, hogy náluk minden nyílt, világos, mert ők semmi mást, csak a jót akarják. Nem így azok, akik a menny alatt vannak és a jót nem akarják. Éppen ezért ezek a menny világosságában láttatástól nagyon félnek és ami csudálatos: a pokolban levők egymás között embereknek, míg a menny világosságában undorító arcú és testű torzalakoknak, teljesen gonoszságuknak megfelelő alakúaknak látszanak. Szellemi teste szerint az angyalok előtt az ember is hasonlóan látszik. Ha jó, akkor jósága szerinti szép embernek látszik, ha gonosz, akkor gonoszságának

megfelelően irtózatot keltő torzaloknak látszik. Ebből kitetszik, hogy a menny világosságában minden nyilvánvalóvá válik. Nyilvánvalóvá lesz, mert a menny világossága az isteni igaz.

132. Mivel az isteni igaz a mennyei világosság, azért mindenigazság, bárhol legyen is az, világít, akár az angyalokon belül, akár rajtuk kívül, akár a mennyen belül, akár kívül legyen az, Mindamellert az igazságok a mennyen kívül nem világítanak úgy, mint a mennyen belül. A mennyen kívül az igazságok fagyosan világítanak, mint a melegség nélküli hóvilág (niveum), mert lényegük, mint a mennyen belülieké, nem a jóból ered. /?/ Ezért ama hideg világosság a mennyei világosság behatásakor, rögtön eltűnik és ha gonosz eredetű, sötétséggé változik. Ezért néhányszor láttam és a világosító igazságokról sok más figyelemre méltó dolgot is, de ezek leírását e helyütt mellőzöm.

133. Lássuk most már mi a mennyben a melegség. A menny melegsége lényege szerint a szeretet, amely az Úrból, mit nappól árad ki. Hogy ez az isteni szeretet az Úrban van és az Úrból ered, annak leírását az előző fejezetben megtalálhatjuk. Ebből kitetszik, hogy a menny melegsége éppen úgy szellemi, mint a menny világossága, mert ugyanolyan eredetű. Az, ami az Úrból, mint nappól kiárad, kétféle. Az isteni igaz és az isteni jó. Az isteni igaz a mennyben világosságot ábrázol és az isteni jó melegséget. Mindazáltal az isteni igaz és az isteni jó olyan szorosan vannak egybekötve, hogy nem kettőt, hanem egyet alkotnak. Azonban az angyaloknál már el vannak különítve. Vannak angyalok, akik az isteni jót inkább felveszik, mint az isteni igazat és viszont olyanok, akik az isteni igazat veszik fel inkább, mint az isteni jót. Azok, akik az isteni jót inkább felveszik, az Úr mennyei birodalmában, akik ellenben az isteni igazat veszik fel inkább, az Úr szellemi birodalmában vannak. A legtökéletesebbek azok, akik mindkettőt egyenlő arányban veszik fel.

134. A menny melegsége, éppúgy, mint a menny világossága mindenütt különböző. Más a mennyei birodalomban, más a szellemi birodalomban, sőt más az egyes társaságokban külön-külön. A különbözőség nem csak a fokokban, hanem annak minőségében is rejlik. Erősebb (intensior) és tisztább az Úr mennyei birodalmában, mert itt az angyalok az isteni jót inkább magukba fogadják. Kevésbé erős és tiszta az Úr szellemi birodalmában, mert itt az angyalok inkább az isteni igazat fogadják magukba. Úgyszintén a menny minden társaságában felvétel aránya szerint különböző. Van a pokolban is meleg, de ez tisztátalan. A mennyei meleg az, amit a szent és mennyei tűz alatt értünk. A pokoli meleg pedig az, amelyet istentelen, vagy pokoli tűznek neveznek. Mind a kettő alatt szeretetet kell érteni. A mennyei tűz alatt az Úr és a felebarát iránti szeretetet és minden hajlamot, amely a szeretet e két fajához tartozik. A pokoli tűz alatt ellenben az önzés és világ iránti szeretetet és minden vágyat, amely a szeretet e fajához tartozik. Hogy a szeretet szellemi eredetű melegség, meglátszik a szeretet okozta felmelegedésben, mert az ember felhevül és annak nagysága és természete szerint felmelegszik és hevessé lesz, ha megtámadják. Ezért van az, hogy a beszédben ezeket a kifejezéseket: haragra gyúl, felmelegszik, felhevül, felindul, használják, amikor indulatokról, vagy a jó szeretetéről, avagy azokról a vágyakról van szó, amelyek a gonosz szeretethez tartoznak.

135. Az Úrból , mint nappól kiáradó szeretetet a mennyben azért érzik melegségnek, mert az angyalok bensője az Úrból származó isteni jóból eredő szeretetben van. Ezért azután a külső is, amely attól átmelegszik, melegségben van. Innen ered, hogy a mennyben a melegség és a szeretet egymásnak olyannyira megfelelnek, hogy ott mindenki a melegség olyan fokában van, amilyen fokon a szeretetben, aszerint, amint éppen az előbb kifejtettem. A világ melegségéből a mennybe semmi nem hat be, mert durvább és természeti, nem pedig szellemi. Másként

azonban az embereknél, mivel az emberek úgy a szellemi, mint a természeti világban vannak. Ezek szellemük szerint szeretetüknek megfelelően felmelegednek, testük szerint azonban mind a kettőből, t.i. úgy szellemük, mint a világ melegségétől; amaz emebbe hat, mert megfelelők. Hogy a kétféle melegség közötti megfelelés milyen, az meglátszik az állatokon, hogy t.i. ösztönük (amores), mellyel saját fajuk tovább fenntartását elsősorban végezik, miként tör ki és hat éppen a világi nap melegségének jelenléte, vagy befolyása következtében, amely meleg csak tavasszal és nyáron következik be. De nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a világból származó meleg kelti fel az ösztönöket, mert a természeti világnak a szellemi világba semmiféle befolyása nincsen, hanem csupán a szellemi világnak a természetibe. Ez a befolyás az isteni rendből ered, amaz pedig ezzel ellentétes

136. Az angyaloknak, az emberéhez hasonló módon, értelmük és akaratuk van. Értelmük élete a mennyei világosság hatása, mert a menny világossága az isteni igaz és ebből kifolyólag az isteni bölcsesség. Akartuk élete a menny melegségének hatása, mert a menny melegsége az isteni jó és ebből kifolyólag az isteni szeretet. Az angyal önnön élete a melegségből, nem pedig a világosságból való, hacsak a melegség nem ebben van. Hogy az élet a melegségből származik, nyilvánvaló, mert ennek elvonásakor az élet is megszűnik. Éppen így van ez a szeretet nélküli hittel is, vagy a szeretet nélküli igazzal, mert az igaz, amelyet a hithez tartozónak mondunk, a világosság; és a jó, amely a szeretet, a melegség. Ez a természeti világ melegségénél és világosságánál, amelyek a menny melegségének és világosságának felelnek meg, még szembetűnőbb. A világ melegsége által, ha az ama melegséggel összekötve van, feléled és virágzik minden, ami csak a föld felületén van és a tavasz, meg a nyár idején, valóban össze is vannak kötve. Ellenben a melegségtől elválasztott világosság semmit sem kelt életre és nem virágzik semmi, hanem megdermed és elhal minden és nincsenek egybekötve tél idején, mikor t.i. a melegség hiányzik, bár a világosság megmarad. Ennél a megfelelésnél fogva neveztetik a menny paradicsomnak, mert benne az igaz a jóval és a szeretet a hittel van egybekötve, mint tavasszal a világosság a melegséggel. Ebből tehát még inkább kitetszik az az igazság, amelyről fentebb saját fejezetében 13-19.sz. alatt szó volt, hogy t.i. az Úr Istenije a mennyben az Úr iránti szeretet és a felebarát iránti szeretetmunkásság. (charitas).

137. János evangélistánál ezt olvassuk:

"Kezdetben vala amaz Ige és az az Ige vala az Istennél és az az Ige Isten vala. Mindeneket ez teremtett és Őnála nélkül semmi sem teremtetett, valami teremtetett. Őbenne vala az élet az emberek ama világossága. E világon vala és e világot Ő teremtette. És amaz Ige testté lett és lakozott miközöttünk és láttuk az Ő dicsőségét."
János 1: 1,3,4,10,14.

Hogy ez az Úr, akit ez Igek alatt értenünk kell, nyilvánvaló, mivel azt olvassuk, hogy az Ige testté lett. Hogy azonban részlegességben az Ige alatt mit kell értenünk, ez eddig még teljesen ismeretlen volt, azért kell ezt leírnom. Az Ige itt az isteni igaz, amely az Úrban és az Úrból van, ezért is nevezik ezt világosságnak. Hogy ez az isteni igaz, azt ennek a fejezetnek fenti részében megmutattam. Hogy az isteni igaz teremtetett mindent, azt most világosítom meg. A mennyben minden hatalom az isteni igazból ered és anélkül semmi. Minden angyalt, aki az isteni birtokában van, hatalmasságnak neveznek és annyiban hatalmasok is, amennyiben azt felvették, vagy annak felvevői. Azáltal van hatalmuk a poklokban és mindazokon, akik ellenállanak. Ezer ellenség sem bírja ott el a mennyei világosság egyetlen sugarát, amely az isteni igaz. Mert az angyalok éppen az isteni igaz felvétele következtében angyalok. Ebből az következik, hogy a menny másból nem származik, mert a menny angyalokból áll (est ex). Hogy az isteni igazban ilyen nagy hatalom lakozik, azok, akiknek az igazról más fogalmuk

nincs, mint valamely gondolatról vagy beszédről, amelyekben hatalom nincs, hacsak mások engedelmességből aszerint nem cselekednek, nem hihetik. De az isteni igazban már magában véve is hatalom lakozik és pedig olyan hatalom, amely által a menny és a föld minden hozzátartozójával és ami benne található, teremtetett. Hogy az isteni igazban ilyen hatalom lakozik, az két összehasonlításból érthető meg, t.i. az emberben levő jó és igaz hatalmából és a világi nap melegségének és világosságának hatalmából. *Az emberben levő jó és igaz hatalmából:* Bármit cselekedjék is az ember, azt az észből és az akaratból cselekszi. Az akaratból a jó által és az észből az igaz által cselekszik; mert mindaz, ami az akaratban van, a jóra és mindaz, ami az észben van, az igazra vonatkozik. Tehát ezek által indítatik az ember egész teste munkára és ezer meg ezer dolog ezek intésére és parancsolatára mihamar létre jön. Ebből kitetszik, hogy az egész test a jónak és igaznak szolgálatára áll, mivel szintén a jóból és igazból van alkotva. *A világi nap melegségének és világosságának hatalmából:* Mindaz, ami a földön nő, mint a fák, vetések, virágok, füvek, gyümölcsök és magvak máshonnan, mint a nap melegsége és világosságából, elő nem állanak. Ebből világosan kitetszik, hogy milyen nagy teremtő erő van ebben. Mennyivel nagyobbak kell azonban annak lenni, ami az isteni világosságban, amely az isteni igaz és az isteni melegségben, amely az isteni jó, lakozik, amiből, mivel a menny, úgy a világ is létre jött. Mert a menny által jön létre a világ is, mint azt fentiekben már megmutattam. Ebből kitetszhetik, hogyan kell értenünk: hogy az Ige által minden teremtetett és hogy nála nélkül semmi sem teremtetett, valami teremtetett és hogy a világ azáltal jött létre, vagyis az Úrból eredő isteni igaz által. Ezért van az is, hogy a teremtés könyvében először a világosságról és a következőkben van csak szó azokról, amelyek a világosságból erednek. 1Mózes 1: 3, 4. Ebből következik az is, hogy a mindenségben, (úgy a mennyben, mint a világban), minden a jóra és az igazra és az ezekkel összekötöttekre vonatkozik, hogy létezhesek.

139. Tudnunk kell, hogy az isteni jó és az isteni igaz, amelyek az Úrból, mint napból, a mennyben származnak, nem az Úrban, hanem az Úrtól vannak. Az Úrban csupán az isteni szeretet van, mely a lét (Esse), amiből amazok létre jönnek (Existunt). A létből eredő létezés (Existere) //megnyilvánulás// értendő a létrekelés (procedere) alatt. Ezt szintén a világ napjával való összehasonlítással lehet megvilágítani. A melegség és a világosság, amelyek a világban vannak, nem a napban, hanem a napból vannak. A napban csupán tűz van és azok abból keletkeznek és áradnak ki (existunt et procedunt).

140. Mivel az Úr, mint a nap, az Isteni szeretet és mivel az isteni szeretet maga az isteni jó, azért az Isteni is, ami Őbelőle kiárad, ami mennyben az Ő isteni jeje, megkülönböztetés végett isteni igaznak neveztetik, habár az isteni jó az isteni igazzal egyesítve van. Ez az isteni igaz az, amely az Őbelőle származó Szent-nek neveztetik.

A mennybeli négy főégtáj.

141. A mennyben úgy mint a világban, négy égtáj van: kelet (Oriens), dél (Meridies), nyugat (Occidens) és észak (Septentrio). Ezeket mind a kettőben a nap határozza meg. A mennyben a menny napja, amely maga az úr, a világban pedig a világ napja. Mindamellet bizonyos különbség van közöttük. Az *első:* hogy a világban délnek azt a tája nevezzük, amidőn a nap a föld felett legmagasabb pontján áll, északnak, ahol az ellenkező ponton a föld alatt áll, keletnek, amidőn a napéjegyenlőség idején feljön és nyugatnak, ahol lenyugszik. Eszerint a világban a főégtájakat a dél segítségével határozzák meg. Ezzel szemben a mennyen keletnek azt a tájat nevezik, ahol az Úr, mint nap, feltűnik. Ezzel szemben a nyugat, jobb oldalon dél és

attól balra észak. Így szintén testük és arcuk minden fordulatakor. Eszerint a mennyben valamennyi főégtájat kelettől számítanak. Hogy azt a helyet, ahol az Úr megjelenik, keletnek nevezi, az azért van, mert az élet minden eredete (Origo), Ötöle, mint naptól származik. És valóban, mert amennyiben az angyalok Ötöle melegséget és világosságot, vagy szeretet és értelmet vesznek fel, annyiban mondható róluk, hogy az Úr előttük eltűnik (Exoriri). Ezért van az is, hogy az Úr az Igében napkeletnek (Oriens) neveztetik.

142. A *második* különbség az, hogy az angyaloknak a kelet mindig előttük van, hátuk mögött nyugat, jobbról dél, balról észak. Ezt azonban a világban nehezen lehet megérteni, mert az ember arcát valamennyi világtáj felé fordítja. Azért megmagyarázom. Az egész menny az Úr felé, mint között középpontja felé fordul, következésképp minden angyal oda fordul. Hogy a világban is minden irány a közös középpont felé fordul, ismeretes. Az irány a mennyben, a világitól abban különbözik, hogy a mennyben az elülső részek fordulnak a közös középpont felé, míg a világban az alsó részek. A világban az irány az, amit középponthoz érőnek, vagy nehézkedésnek is nevezünk. Az angyalok bensője is valóban előre irányított és mivel a benső az arcban ábrázolódik, azért az arc az, amely a főégtájakat meghatározza.

143. Hogy azonban az angyaloknak, *testük és arcuk ugyanazon fordulatakor*, a napkelet előttük van, azt a világban még kevésbé lehet megérteni, mert az ember a világtájakat teste fordulatai szerint látja. Ezért ezt is megmagyarázom. Az angyalok éppúgy, mint a emberek, arcukat és testüket minden oldalra fordítják, mindazáltal a napkelet feltétlenül szemük előtt van. De az angyalok fordulata nem olyan, mint az embereké, mert ezek más eredetűek. Bár egyenlőnek látszik, mindamellett nem az, mert az uralkodó szeretet az oka, amelyből az angyalok és a szellemek minden meghatározása (determinationes) ered, mert mint éppen mondtam, bensőjük a közös központ felé, vagyis a mennyben az Úr, mint nap felé irányított. Mivelhog szeretetük állandóan bensőjükből való és arcuk bensőjük szerint alakul, (mert az annak külső képe) azért az a szeretet, amely uralkodik, mindig szemük előtt van. Az pedig a mennyben az Úr, mint nap, s mivel Ő az, akitől a szeretetet nyerik. Mivel pedig az Úr az angyaloknál saját szeretetében van, úgy az Úr az, aki azt cselekszi, hogy Őreá tekintsenek, bárhova is fordulnának. Ezt itt bővebben még nem lehet megvilágítani, de a következő fejezetekben, ahol különösen a jelképekről és tüneményekről és ahol a mennyei térről és időről lesz szó, fogom inkább megvilágítani. Hogy az angyalok az Urat szüntelenül arcuk előtt látják, azt sok tapasztalatból saját magam is megismerhettem. Valahányszor csak az angyalokkal érintkeztem, mindannyiszor az Úr jelenléte arcom előtt felismerhető volt, amit, habár én Őt nem látám, mégis világosan megismerhettem. Hogy ez úgy van, azt az angyalok is többször bizonyították. Mivel az Úr állandóan az angyalok tekintete előtt van, azért mondják a világban, hogy

"látánk az Isten szemünk és tekintetünk előtt és Őreá nézünk, és hogy akik Őreá néznek, azok, akik benne hisznek és Őt szeretik "

Hogy az ember így beszél, az a szellemi világból származik mert onnan sok hasonló jutott az emberi beszédbe, bár az ember nem tudja, hogy az onnan származik.

144. Hogy a mennyben az Úrhoz ennyire ragaszkodnak, az a menny csudálatos dolgai közé tartozik. Mert ott sokan lehetnek egy helyütt és az egyik, arcát és testét máshova fordíthatja, mint a másik, és mégis mindnyájan az Urat maguk előtt látják és mindegyiknek jobbra felől a dél, balja felől az észak és mögötte nyugat van. A csudadolgokhoz tartozik szintén, hogy bár az angyal miden kilátása, kelet felé irányul, mégis mind a három égtáj felé csak egy kilátásuk van. Ezek után kilátásuk csupán a gondolkozásból eredő bensőbb látásból van. Az is a csodálatos dolgok közé tartozik, hogy mennyben semmiképpen meg nem engedik, hogy valaki

a mások háta mögé álljon és koponyája hátsó részére tekintsen, nehogy az Úrtól jövő jó és igaz befolyása megzavartassék.

145. Az angyalok az Urat különfélelépp látják és az Úr is különfélelép látja az angyalokat. Az angyalok az Urat szemeiken át látják, de az Úr az angyalokat homlokán át látja. Annak oka pedig, hogy miért a homlokán át, az, hogy a homlok a szeretetnek felel meg és az Úr a szeretet által befolyik és cselekszi, hogy Őt az ész által lássák, amely a szemeknek megfelel.

146. Azokban a mennyekben, amelyeket az Úr mennyei birodalmának neveznek, a főégtájak különböznek azon mennyek főégtájaitól, amelyek az Úr szellemi birodalmát alkotják és pedig azért, mert az Úr azoknak az angyaloknak, akik mennyei birodalmában vannak, mint nap, azoknak az angyaloknak azonban, akik szellemi birodalmában vannak, mint hold, tűnik fel. Ezeknek kelte ott van, ahol az Úr megjelenik. A távolság nap és hold között ott harminc fok. Ezért tehát a főégtájak közötti távolság is ugyanaz. Hogy a menny két birodalomra van felosztva, amelyeket a mennyei és szellemi birodalmaknak nevezünk, lásd saját fejezetében 20-28. sz.-ig és hogy az Úr a mennyei birodalomban, mint nap és a szellemi birodalomban, mint hold, tűnik fel, 118. sz. alatt. Mindamelllett a menny főégtájait azért össze nem tévesztik, mert a szellemi angyalok a mennyeiekhez fel nem emelkedhetnek, sem amazok le nem szállhatnak, lásd fentebb 35. szám alatt.

147. Ebből kitetszik, hogy az Úr jelenléte a mennyben milyen, hogy t.i. mindenütt és mindenkinél a jóban és igazban van, amelyek Őtöle származnak. Tehát Ő, mint fent 12. sz. alatt mondtam, az angyaloknál sajátjában van. Az Úr jelenlétének megihletése bensőjünkben van, ebből kifolyólag látnak szemeik és így magukon kívül látják Őt is, mert ez állandóan tartó állapot. Ebből kivehető, miként kell érteni azt, hogy az Úr öbennük és ők az Úrban vannak, az Úr szavai szerint:

"Maradatok énbennem és én tibennetek." János 15: 4.

"Aki az ént estemet eszi és issza az én véretem, énbennem marad és én öbenne." János 6: 56.

Az Úr teste jelenti az isteni jót, vére pedig az isteni igazat.

148. A mennyben lakók az égtájak szerint vannak elkülönítve. Keletre és nyugatra azok laknak, akik a szeretet jóságában vannak, keletre azok, akik annak világosabb öntudatában, nyugat felé, akik annak homályosabb öntudatában vannak. Délre és északra azok laknak, akik a bölcsességben vannak. Délre azok, akik a bölcsesség tiszta világosságában, északra, akik a bölcsesség homályosabb világosságában vannak. Azok az angyalok, akik az Úr szellemi birodalmában vannak, éppen úgy laknak, mit azok az angyalok, akik az Ő mennyei birodalmában vannak. Azonban a szeretet jóság és a jóból származó igaz világosságának különbözősége szerint, mert a szeretet az Úr mennyei birodalmában az Úr iránti szeretet és az igaz világossága, melyből a bölcsesség származik. De a szellemi birodalomban már a felebarát iránti szeretet, amit szeretetmunkásának (Charitas) nevezünk és az igaz világossága, amelyből az értelem ered, amit hitnek is nevezünk. Lásd fent 23. szám alát. Ők szintén a fővilágtájak szerint különböznek, mert a fővilágtájak az egyik és másik birodalomban egymástól harminc fokra esnek, amint éppen most a 146. sz. alatt mondtam.

149. Az angyalok egymás között és a társaságokban ugyanígy laknak. Keletre laknak, akik a szeretet és szeretet munkásságban, nyugatra, akik annak kisebb fokában vannak, délre, akik a bölcsesség és az értelem nagyobb világosságában; északra, akik ezek csekélyebb fokán vannak. Azért laknak ilyen módon elkülönítve, mert valamennyi társaság mennyet ábrázol és

kisebb alakú menny is. Lásd fentebb 51-58. sz. alatt. Hasonlóképpen történik gyülekezeteinkben is. Ebbe a rendbe a menny alakjának következtében vezetnek, minélfogva a maga helyét mindenki ismeri. Az Úr arról is gondoskodik, hogy minden társaságban, bármilyen rendű legyen is az, e rend tartassék fenn és pedig azért, hogy a menny alakja mindenütt egyenlő legyen. Mindazáltal az egész menny berendezése valamely társaságtól mégis úgy különbözik, mint az általános a részlegestől. Mert a társaságok, amelyek keletre vannak, kiválóbbak, mint azok a társaságok, amelyek nyugatra vannak, és a délre fekvők kiválóbbak, mint az északra fekvők.

150. Ezért van az, hogy a mennyben a fővilágtájak olyan fogalmakat is jelentenek, amikben azok vannak, akik ott laknak. Vagyis a kelet a szeretetet és annak jóságát és világos öntudatban; a nyugat ugyanazt homályosabb öntudatban, a dél a bölcsességet és az értelmet tiszta világosságban és az észak ugyanazt homályos világosságban. És mivel ezek a fő világtájak ilyeneket jelentenek, azért az Ige benső, vagy szellemi értelmében is hasonló jelentenek, mert az Ige benső, vagy szellemi értelme teljesen aszerint igazodik, mint ami a mennyben van.

151. Ellenkezőképpen van azoknál, akik a poklokban vannak. Akik ott vannak, az Úrra mint napra, vagy holdra nem tekintenek, hanem az Úrtól hátra el arra a nagyon sötét testre, amely a világ napja helyén van, és arra az elsötétített testre, amely a földi hold helyén van. Azok, akiket gonosz angyaloknak neveztetnek, nagyon sötét testre, amely a világi nap helyén van, és azok, akiket szellemeknek neveznek, az elsötétített testre, amely a föld holdja helyén van, tekintenek. Hogy a világ napja és a föld holdja szellemi világban meg nem látszanak, hanem ama nap helyén a menny napjával ellentétben valami nagyon sötét és ama hold helyén valami elsötétített test van, amely a menny holdjával ellentétes, lásd fentebb a 122. sz. alatt. Eszerint vannak fővilágtájai, amelyek a meny fővilágtájaival ellentétesek. A kelet náluk az, ahol az a mély sötétségű és elsötétített test van, a nyugat, ahol a menny napja van, a dél nálunk jobbról, az észak balról és ez szintén testük minden fordulatukor. Más módon ők nem is tudják, azért, mert minden irány és így minden meghatározás bensőjük felé hajlik és törekszik. Hogy a bensőnek iránya és így az igazi meghatározás a másik életben mindenkinél saját szeretetének megfelelő, lásd 143. sz. alatt. Azok szeretete, akik a pokolban vannak, az ön- és a világ szeretete. A szeretetnek ezek a fajtái azok, amelyeket a világ napja és a föld holdja jelképeznek. Lásd fentebb 122. sz. A szeretetnek ezek a fajtái teljesen ellenkeznek az Úr és a felebarát iránti szeretettel. Ezért van, hogy ők az Úrtól hátra el és azok felé a sötét testek felé fordulnak. Azok is, akik a pokolban vannak, fővilágtájai szerint laknak. Azok, akik az önszeretettől eredő gonoszban vannak, keletjüktől napnyugatukig; akik a gonosz hamisságában vannak, déljüktől északjukig. Erről azonban alább bővebben beszélünk, ahol a poklokról szólok.

152. Ha valamely gonosz szellem a jók közé jut, akkor a főégtájak általában úgy összebonyolódnak, hogy a jók alig tudják, hol van kelet, amit néhányszor tényleg magam is láttam és azoktól a szellemeiktől hallottam, akik amiatt panaszkodtak.

153. A gonosz szellemek némelykor a menny főégtájai felé fordulva jelennek meg, és akkor az igazból eredő belátásuk és értelmük (perceptio) van, de a jó iránt hajlamuk nincsen. Ennélfogva, mihelyt ismét a saját főégtájai felé visszafordulnak, megint az igazból eredő belátás és értelem nélkül vannak és akkor azt mondják, hogy az igazságok, amelyeket hallottak és megértettek, nem igazak, hanem hamisak. Efelől az átváltozás felől felvilágosítottam: hogy t.i. a gonoszoknál az értelem (intellectuale) megváltoztatható, de az akarat (voluntarium) nem, és hogy ez az Úrtól végeztetett el oly célból, hogy mindenki az

igazságot lássa és megismerhesse, de hogy azt senki fel ne vehess, hacsak nem a jóban van. Mert a jó az ami az igazságot felveszi és semmiképpen sem a gonosz. Ugyancsak így van ez az embereknél is, hogy az igazságok által életüket megjavíthassák, azonban tovább meg ne érthessék, mint amennyire a jóban vannak, és ez attól van, hogy az ember hasonlóképpen az Úrhoz fordítható, ha azonban élete szerint a gonoszban van, akkor az Úrtól nemsokára elfordul és bár az igazságokat megismerte, gonoszságának hamisságában mégis megerősödik és ez vele akkor történik meg, amidőn magába térve bensőjéből gondolkozik.

Az angyalok mennybeli állapotváltozásai.

154. Az angyalok állapotváltozásai alatt szeretetük és hitük s így bölcsességük és belátásuk , szerint életállapotuk tekintetébeni változását értjük. Állapotokat az életről és az ahhoz tartozókról nyilvánítunk. És mivel az angyali élet a szeretet és a hit élete, és ennek folytán a bölcsesség és belátás, élete is, ezért az állapotokat ezekről nyilvánítjuk és ezeket a szeretet és hit állapotainak, valamint a bölcsesség és belátás állapotának is nevezzük. Hogy ezek az állapotok az angyaloknál miként változnak, lássuk a következőkben.

155. Az angyalok a szeretet tekintetében ugyanabban az állapotban nem állandók és ennél fogva a bölcsesség tekintetében sem; mert bölcsességük a szeretet és a szeretet minősége szerinti. Egykor-máskor a buzgó szeretet állapotában vannak, hébekorba pedig kevésbé forró szeretetben. Legmagasabb fokától a legalacsonyabbig fokozatosan fogy. Ha a szeretet legmagasabb fokán vannak, akkor saját életvilágosságuk és melegségükben, vagy tisztaságukban és kedvükben, ha azonban a legalacsonyabb fokon, akkor árnyékban és fagyban, vagy saját homályosságukban és kedvetlenségükben vannak. A legelső fokról ismét az elsőre jutnak vissza és így tovább. Ezek a változások váltakoznak és pedig sokféle módon. Ezek az állapotok egymás után úgy következnek, mint a világosság és árnyék, a melegség és hidegség, vagy reggel, dél, este és éjjel minden napon a világban az éven belüli folytonos változatossággal. Ezek megfelelési viszonyban is vannak. A reggel szeretetük derűs állapotával, a dél, bölcsességük derűs állapotával, az estve bölcsességük homályos állapotával, és az éjjel a szeretetlenség és bölcselenség állapotával van megfelelési viszonyban. Mindazáltal tudni kell, hogy az éjjel és a mennyben ezzel megfelelő életállapot között megfelelés nincs, hanem az a szürkület megfelelése, amely a reggel előtt van. Az éjnek megfelelése a pokolbeliekkel van. Ebből a megfelelésből származik, hogy az Igében nap és év az életállapotokat általánosságban jelenti. Melegség és világosság a szeretet és bölcsességet a reggel; a szeretet legmagasabb fokát a dél; a saját világosságukbeli bölcsességet az estve; a saját homályosságukbeli bölcsességet a hajnali szürkület, amely a reggel előtt halad; az éjjel azonban a szeretet és bölcsesség teljes hiányát jelenti.

156. A benső állapotával, amely az angyal szeretetének és bölcsességének székhelye, a többféle külső dolgok állapota is megváltozik, amelyek szemük előtt feltűnnek. Mert azok a dolgok, amelyek rajtuk kívül esnek, olyan módon nyilatkoznak meg, mint a rajtuk belül esők. Azonban, hogy mik és milyenek ezek, arról a következő fejezetekben szólok, amelyekben a mennybeli jelképezések és tünetmények vannak megírva.

157. Ilyen állapotváltozást külön-külön valamennyi angyal tapasztal és átél és külön-külön valamely társaság is, de abban ismét különbözőképpen úgy az egyik, mint a másik és pedig azért, mert a szeretet és bölcsességben egymástól különböznek, mert a menny közepén tökéletesebb állapotban vannak, mit azok, akik körül egész a határokig terjednek. (Lásd fent

23. és 128. szám alatt.) A különbségek felsorolása azonban igen messze vezetne, mert hitének és szeretetének megfelelő változásokat mindenki tapasztal. Ezért van, hogy az egyik világosságban és vidámságban van, holott a másik saját homályosságában és kedvetlenségében és pedig ugyanazon társaságon belül. Továbbá az egyik társaságban más módon, mint a másikban. A mennyei birodalom társaságában másként, mint a szellemi birodalom társaságaiban. Állapotuk változása közötti különbség általánosságban olyan, mint a napok állapotváltozása a föld egyik vagy másik zónájában. Mert itt olyanok vannak, akik még reggeli időben vannak, mikor mások már estvét értek és viszont olyanok, akiknek melegük van, holott mások fáznak és viszont.

158. A mennyből tanítottam meg, hogy ott az ilyen állapotváltozások miért fordulnak elő. Az angyalok azt mondták, hogy többféle oka van. Az *első*, hogy az életnek és a mennynek öröme, amely náluk a szeretetből és bölcsességből folyik, ami az Úrtól származik, értékéből folyvást veszítene, ha minduntalan benne volnának, mint az azokkal történik, akik minden változtatás nélkül vidámságokban és élvezetekben élnek. *Másik oka* az, hogy nekik éppen úgy, mint az embereknek, sajátjuk van és ez az önmaguk szeretése. Mindazok, akik a mennyben vannak, sajátjuktól elvonatnak és amennyire őket az Úr attól elvonja, annyiban vannak a szeretetben és bölcsességben, de amennyiben vissza nem tartatnak, annyiban vannak az önmaguk iránti szeretetben. Mivel mindenki sajátját szereti és azt előnyben is részesíti, azért lépnek náluk állapot változások és egymás után következő változások fel. *Harmadik oka*, hogy ők ezáltal tökéletesbülnek, mert az Úr iránti szeretetben való megtartáshoz és az önszeretettől való elvonatáshoz hozzászoknak; és azután, hogy az öröm és kedvetlenség következtében a jónak ihletése és az érzés tisztultabbá válik. Ők azt állítják, hogy állapotváltozásukat nem az Úr okozza, mivel az Úr, mint nap, állandóan melegséggel és világossággal, vagyis szeretettel és bölcsességgel folyik be, hanem hogy annak oka önmagukban van, mert sajátjukat szeretik, ami pedig őket állandóan elvonja. Ezt a világ napjával való összehasonlítással világosították meg: t.i. a meleg és a hideg, a fény és az árnyék állapot változásainak oka nem az esztendőben és a napban van. Mivel az mozdulatlan áll, hanem ennek oka a földtől ered.

159. Megmutattattam nekem, hogy az Úr a mennyben, mint nap, az angyaloknak azok első, második és harmadik állapotában miként tűnik fel. Az Urat, mint napot, pirosas és olyan sugárzó fényben láttam, hogy azt leírni nem lehet. Az mondták, hogy az Úr, mint ilyen nap, az angyalok előtt, azok első állapotában tűnik fel. Azután pedig a nap körül nagy, homályos övet látánk, amely által a vöröses és tündöklő, amitől olyannyira fénylett, először homályossá lett. Azt mondták, hogy a nap előttük, második állapotukban, így tűnik fel, Azután látánk, hogy az öv / övezet?/ még inkább elsötétült és ennek következtében a nap még kevésbé látszott vörösesnek és így fokozatosan, míg izzó fehérré lett. Azt mondták, hogy a nap előttük harmadik állapotukban így tűnik fel. Ezután látánk, hogy ez az izzó fehérség balra a menny holdja felé előrehúzódik, hogy annak világosságához csatlakozzék. Ennek következtében azután a hold felette fényessé vált. Azt mondták, hogy ez a mennyei birodalomban levők negyedik és a szellemi birodalomban levők első állapota. Az állapotváltozások a két birodalomban így váltakoznak, de nem az egészben, hanem egyik társaság után a másikban. Továbbá ezek a változások nem kiszabottak, hanem vagy későbben, vagy korábban következnek be, anélkül, hogy ők a változás idejét tudnák. Továbbá azt mondták, hogy a nap nem önmagában változik úgy el, sem hogy előre húzódnék, hanem az csupán előttük, állapotuk folytonos változása szerint, tűnik úgy fel. Az Úr mindegyik előtt, állapotának természete szerint, tűnik fel: piros sugárzóan, ha buzgó szeretetben vannak, kevésbé piros fénylőn és végül tündöklő fehéren, ha szeretetük csökken. Állapotuk

természetét a homályos öv jelképezte, amely napnak a világosság és lángolást illető ama látszólagos változásával létrejött.

160. Ha az angyalok az utolsó állapotban vannak, amely akkor következik be, ha sajátjukban vannak, akkor lehangolttá lesznek. Beszélék velük, mialatt ebben az állapotban valának és lehangoltságukat látám; de ők azt mondták, reménylik, hogy rövid idő múlva ismét az előbbi állapotba és így hasonlóképpen a mennybe jutnak, mert számukra a menny az, ha a sajátjuktól elvonatnak.

161. A poklokban is vannak állapotváltozások, de ezekre, ahol a pokolról lesz szó, terjeszkedünk ki.

A mennybeli idő.

162. Bármennyire változzék és mozogjon is a mennyben minden, úgymint e földön, az angyaloknak az időről és térről sem fogalmuk, sem képzeletük nincsen, úgyannyira, hogy nem is tudják, mi a tér és mi az idő. Éppen azért a mennybeli időről legyen itt most szó, míg a térről alább, a saját fejezetében szólnak.

163. Hogy az angyalok nem tudják mi az idő, bár náluk éppúgy minden, mint a világban, halad és pedig annyira, hogy közöttük semmi különbség nincs, annak oka az, hogy a mennyben esztendőket és napok nincsenek, hanem állapotváltozások vannak. Ott, ahol esztendőket és napok vannak, ott idők is vannak, ahol azonban állapotváltozások vannak, ott állapotok vannak.

164. A világban azért vannak idők, mert a nap itt látszat szerint egyik ponttól a másikig húzódik és időt alkot, amelyeket évszakoknak nevezünk és ezen felül a föld körülforog és időt képez, amelyeket napszakoknak nevezünk és padig, úgy amazokat, mint emezeket biztos, alapon nyugvó változással. Nem így azonban a menny napja. Ez folytonos fordulatok és mozgásokkal esztendőket és napokat nem képez, hanem az állapotváltozások iránti látszatot és ezeket nem szigorúan megszabott változással képezi, mint már az előző fejezetben megmutattam. Ezért van, hogy az angyaloknak az időről semmiféle fogalmuk nem lehet, hanem ehelyett az állapotról. Hogy mi az állapot, lásd fentebb 154. sz. alatt.

Az emberek mellett angyalok, nem tudják mi az év, stb. Idők állapotokat jelentenek.

165. Mivel az angyaloknak az időből, mint az embereknek a világban, fogalmuk nincsen, azért nincsen fogalmuk az időről és az időmeghatározásokról sem. Az időt illető sajátos meghatározásokat meg éppen nem tudják, hogy azok micsodák. Így pl. Mi az év, hónap, nap, óra, ma, holnap stb. Ha az angyalok az embertől ilyesmit hallanak, (Mert az emberhez az Úr mindig rendel angyalokat) akkor ezek helyett állapotokat és az állapotok meghatározását értik. Az ember természeti fogalma tehát az angyaloknál így alakul át szellemi fogalommá. Ezért van, hogy az Igében az idők állapotokat jelentenek és az idő sajátos meghatározásai, mint a fentiek, a nekik megfelelő szellemi dolgokat jelentik.

166. Hasonló történik mindannál, ami az időtől származik, mint pl. A négy évszak, amelyeket tavasz, nyár, ősz és télnek nevezünk. A négy napszaknál, amelyeket reggel, dél, este és éjjelnek nevezünk és a négy emberi korról, amelyeket gyermekkor, ifjúkor, férfikor és aggkornak nevezünk és így a többieknél, ami vagy az időtől származik, vagy ami az idővel következik. Amidőn az ember ilyeneket gondol, akkor az időből gondolkozik, az angyal azonban az

állapotból. Ezért, amit, ezek a dolgok az embernél az időből magukon viselnek, azt az angyalok az állapot képzetébe változtatják át. A tavaszt és a reggelt a szeretet és bölcsesség képzetébe változtatják át, amint ez az angyalok első állapotában van. A nyarat és a delet a szeretet és bölcsesség képzetébe változtatják át, amint az a második állapotban van. Az őszt és az estét, amint az a harmadikban van. Az éjjelt és a telet az állapotnak abba a képzetébe, , amint az a pokolban van. Ezért van, hogy ezek az idők az Igében hasonlót jelentenek, lásd fent 155. sz. alatt, amelyből világosan kitetszik, hogy a természeti dolgok, amelyek az emberek gondolkozásában vannak, az angyaloknál, akik az emberek mellé vannak rendelve, miképpen válnak szellemiekké.

167. Mivel az angyaloknak az időről semmiféle fogalmuk nincs, éppen azért az örökkévalóról egészen más eszményük van, mint a földi embereknek. Az angyalok az örökkévaló alatt végtelen állapotot értenek, nem pedig végest. Egyszer az örökkévaló felett elmélkedém és az idő fogalmával is jól megértettem, hogy az "örökkévalóságban létel" mi legyen, t.i. a végtelen, de nem az, ami az "örökkévalóságtól" származott és az sem, amit Isten a teremtés előtt az örökkévalóságtól kezdve végezett. Amint én ezáltal félelmes aggodalomban estem, a menny körébe emeltetem és így abba a felfogásba, amelyben az angyalok az örökkévalóságról vannak és akkor megvilágosíttatás által világossá vált előttem, hogy az örökkévalóról az időből gondolni nem szabad, hanem az állapotból, és ahogy akkor az örökkévalót meg lehet érteni, amint az velem is megtörtént.

168. Az angyalok, akik az emberekkel beszélnek, az ember sajátos fogalma szerint a természeti segítségével soha nem beszélnek, amelyek valamennyien az időről, térről, anyagiakról és az ezekhez hasonló dolgokból vétettek, hanem olyan szellemi eszmék segítségével, amelyek valamennyie és állapot és ennek különféle változásai, és amelyek az angyalokon belül, vagy kívül vétettek. Mindamelllett az angyali fogalmak, amelyek szellemiek, mihelyt az embernél befolyanak, egy pillanat alatt és önmaguktól természetivé, az ember sajátos fogalmává változnak át, amelyek a szelleminek teljesen megfelelnek. Hogy ez így van, azt az angyalok nem tudják és az emberek sem. A mennynek bármely befolyása az emberre szintén ilyen természetű. Találtattak angyalok, akik az én gondolataimhoz közelebb és pedig a természetiig behatoltak, amelyben sok fogalom volt az időből és térből való. De mivel ők azután semmit sem értettek, azért gyorsan visszaléptek és miután visszaléptek, hallottam őket beszélni és azt mondani, hogy sötétségben voltak. Hogy az angyaloknak az időt illető tudatlanságuk milyen, azt velem tapasztalta által megismertették. Volt a mennyből itt egy olyan angyal, aki úgy volt alkotva, hogy a természeti fogalmakba, mint azt az ember bírja, beengedhető volt; ezzel beszéltem azután később, mint egy embere a másikkal. Kezdetben nem tudta, mi az, amit én időnek nevezek, ezért őt teljesen meg kellett tanítanom, hogy a nap földünk körül fordulni és esztendőket, meg napokat képezni látszik és hogy ebből kifolyólag az éveket négy évszakra és szintén hónapokra és hetekre osztják fel és a napokat huszonnégy órára, és hogy ezek az idők biztos változással ismétlődnek és ezek által állanak elő az idők. Amidőn ezt halotta, csodálkozott felette és azt mondá, efelől eddig semmit sem tudott, hanem, hogy csak állapotok vannak. Vele való beszélgetés ideje alatt azt is mondám, hogy a világban tudják, hogy a mennyben idő nincsen, mert az emberek akképpen beszélnek, mintha tudnák, ugyanis azokról, akik meghalnak, azt mondják, hogy a mulandót (időhöz kötöttet) elhagyják és hogy azok az időn kívül mennek, mialatt azt értik, hogy a világon kívül. Azt is mondtam, hogy néhányan jól tudják, hogy az idők eredetileg állapotok, ugyanis abból, mert teljesen a hajlamok állapota szerint, melyben azok vannak, viselkednek, vagyis rövid azoknak, akik örömben és élvezetben, hosszú azoknak, akik kedvtelenségben és szomorúságban vannak és

változó a reménység és várakozás állapotában. És hogy ezért a tudósok megvizsgálják, mi az idő és a tér, bár néhányan tudják, hogy az idő a természeti emberhez tartozik.

169. A természeti ember azt hiheti, hogy nem volna gondolata, ha az idő, tér és az anyagi dolgok fogalma tőle elvétetnék, mert erre alapul minden gondolkozása. De azt is tudnia kell, hogy a gondolatok végesek és korlátozottak csak annyira lesznek, amennyire az idő, tér és anyagiból valamit magukon hordanak és annyira nem végesek és kiterjedtek, amennyire ezekről rajtuk semmi nincs, mert a lélek az anyagiakon és világiakon annyira emelkedik felül. Az angyalok számára ebből bölcsesség ered és ez olyan természetű, hogy az megfoghatatlannak nevezhető, mert azokba a fogalmakba nem juthatnak, amelyek csupán ilyenekből állanak.

A mennybeli jelképezések és tünetények.

170. Az az ember, aki csupán a természeti világosságból gondolkozik, nem tudhatja, hogy a mennyben valami olyan van, ami a világban levő dolgokkal egyenlő. És pedig azért nem, mert, abból a világosságból gondolkozván, megerősödött abban, hogy az angyalok csak gondolatlények (Mentés) és a gondolatlények csak mint valami ködszerű illóképek, és így érzékük, mint az embernek, nincsen. Tehát sem szemük, és ha szemük nincs , akkor nem is lények. Holott az angyaloknak mindaz az érzékük megvan, amely az embernek, sőt még sokkal élesebbek. A világosság is, amiből látnak, sokkal világosabb, mint az a világosság, amiből az ember lát. Hogy az angyalok a legtökéletesebb testű emberek és valamennyi érzékük megvan, lásd fent 73-77; és hogy a világosság a mennyben sokkal fényesebb, mint a világon, lásd a 126-132.sz.alatt.

171. Hogy azok a dolgok, amelyek az angyalok előtt a mennyben feltűnnek, milyenek, röviden leírni nem lehet. Részben a földön levő dolgokhoz hasonlóak, csak hogy alkatuk még tökéletesebb és tömegük még nagyobb. Hogy a mennyben olyan dolgok vannak, abból is kitetszik, amit a próféták láttak, mint pl. Amit Ezékiel az új egyházzól és az új földről látott, ami a 40-48. fejezetekben van leírva; amit Dániel a 7-12. fejezetekben összefoglalt, amit János a Jelenések könyvének első részétől az utolsóig leírtak szerint látott és mások, amelyekről úgy a történeti, mint az Ige prófétai könyveiben van szó. Ilyen és ehhez hasonló dolgok tűntek fel előttük, amidőn a menny előttük megnyílt. Az, hogy a menny előttük megnyílt, azt jelenti, hogy a benső látás, ami a szellemember, megnyílik, mert a mennyi dolgokat az ember testi szemével nem, hanem csak lelki szemeivel láthatja. Bármikor az Úrnak tetszik, megnyílhatnak ezek, mialatt az ember a természeti világosságból, amiben a testi érzékek szerint van, elvonatik és a szellemi világosságba, amelyben szelleme szerint van jelen, emeltetik. Ebben a világosságban látám is azt, ami a mennyekben van.

172. Jóllehet, hogy azok a dolgok, amelyek a mennyekben mutatkoznak, a földi dolgokhoz nagyrészt hasonlítanak, de lényegük szerint még sem hasonlóak. Mert a mennyekben a menny napja által jönnek létre és a földön levők a világnapja által. A menny napjából eredőket szellemieknek, azokat ellenben, amelyek a világ napjából erednek, természetieknek nevezzük.

173. Azok a dolgok, amelyek a mennyben létrejönnek, a földön létrejövő dolgokhoz nem hasonló módon jönnek létre. A mennyekben minden dolog, az angyalok bensőjével való megfelelés szerint, az Úrból származik; mert az angyaloknak van bensőjük és külsőjük is.

Ami bensőjünkben van, mindaz a szeretetre és hitre vonatkozik és így az akaratra és az értelemre; mert az akarat és az értelem azok felvevője. A külső pedig a bensőnek felel meg. Hogy a külső a bensőnek felel meg, lásd fent 87-115. sz. Ez azáltal világosodik meg, amit fent a menny melegségéről és világosságáról mondtam, hogy t.i. az angyaloknak szeretetük minémősége szerint van melegségük, és világosságuk pedig bölcsességük minősége szerint. Lásd fentebb 128-134. szám alatt. Éppen így áll ez azokkal a többi dolgokkal is, amelyek az angyalok érzékei előtt mutatkoznak.

174. Amidőn nekem megadatott, hogy az angyalokkal érintkezhessem, a náluk levő dolgokat világosan és olyan tisztán láttam, akárcsak a világban levő dolgokat és pedig olyan kézzelfogható módon, hogy én azt hittem, miszerint a világon és valami királyi udvarban vagyok. Beszéltem is velük, mint egyik ember a másikkal beszél.

175. Mert valamennyi dolog, amely a bensőnek megfelel, azt jelképezi is, ezért *jelképezőnek* (Repraesentativa) is nevezzük és mivel ezek a benső állapota szerint változnak, azért nevezzük *tüneményeknek* (Apparentiae), habár azok a dolgok, amelyek az angyalok szemei előtt a mennyben feltűnnek és amelyeket érzékeikkel megismernek, szintén olyan élenként tűnnek fel és ismerik fel azokat, mint az emberek a földi dolgokat, sőt még sokkal kifejezettebben és észrevehetőbben, határozottabban. A mennybeli tüneményeket, amelyek ilyen eredetűek, *valóságos tüneményeknek* nevezzük, mert valóban léteznek. Vannak nem valóságos tünemények is és pedig olyanok, amelyek ugyan feltűnnek, de nem a bensőnek felelnek meg. Ezekről azonban a következőkben lesz szó.

176. Annak kifejezettebbé tételére, vajon melyek azok a dolgok, amelyek az angyalok előtt a megfelelések szerint feltűnnek, itt csak egyet akarok felhozni. Azok előtt, akik a belátásban vannak, kertek és paradicsomok, telve a fák és virágok minden fajával, tűnnek fel. A fák itt a legszebb rendben ültetettek és egyes csoportokat képeznek, amelyekhez folyosók vezetnek és amelyek körül sétányok vannak, mindez olyan szépségben, hogy azt leírni nem lehet. Ide azok járnak, akik a belátásban vannak. Virágot kötnek és koszorúkat fonnak, amikkel a gyermekeket feldíszítik. Itt olyan fajta fák és virágok is találhatóak, amelyeket a földön sehol sem láthatnak és itt alant létre sem jöhetnek. A fákon szintén gyümölcsök is vannak a szeretet jósága szerint, amelyekben a mély értelműek vannak. Ilyeneket látnak azok, mert a kert és a paradicsom és szintén a termő fák és a világok a belátásnak és bölcsességnek felelnek meg. Hogy a mennyben hasonló dolgok vannak, az a földön is ismeretes, de csak azok előtt, akik a jóban vannak és a menny világosságát, a természeti világosság és ennek tévedései által magukból kitörülni nem engedték, mert ha a mennyre gondolnak, vagy felőle beszélnek, akkor azt gondolják és mondják, hogy ott olyan dolgok vannak, amelyeket még fül nem hallott és szem nem látott.

A ruhák, amelyekbe az angyalok öltözködnek és megjelennek.

177. Mivel az angyalok emberek és egymás között élnek, mint földön az emberek, ezért ruháik is vannak, vannak lakásaik és több más hasonló dolguk, azzal a különbséggel, hogy ott minden tökéletesebb, mert tökéletesebb állapotban vannak. Mert, amiképpen az angyali bölcsesség az emberi bölcsességet olyan fokban múlja felül, hogy az kimondhatatlan, azért ott mindenféle, amit az angyalok tapasztalnak és ami előttük meg jeleni, bölcsességüknek felel meg, lásd fent 173. sz.

178. A ruhák, amelyekben az angyalok öltöznek, éppen úgy, mint az egyéb dolgok, megfelelésben vannak és mivel megfelelnek, úgy valóban léteznek is, lásd fentebb 175. sz. alatt. Ruhájuk belátásuknak felel meg, ezért a mennyben, mindenki belátásának megfelelően ruházkodva jelenik meg és mivel egyik a másikat belátásban felülmúlja, 43-128. sz. alatt, éppen azért az egyiknek szebb ruhája van, mint a másiknak. A legteljesebb belátással bíróknak tűzfényben tündöklő; némelyeknek világos fénytől ragyogó ruháik; a kisebb belátásúaknak fénylő fehér, vagy fény nélküli, vagy fehér, ruhájuk van és a még kisebb belátásban lévőknek színes ruhájuk; a legbensőbb mennyi angyali azonban ruhátlanok.

179. Mivel a ruhák az angyalok belátásának megfelelnek, azért az igaznak is megfelelnek, mert minden belátás az isteni igazból származik; ezért ugyanaz az, ha azt mondjuk, hogy az angyalok belátásuk szerint, vagy az isteni igaz szerint öltöztek. Hogy némelyek ruhája lángoló, fényben izzó és a többiekéhez képest fénylő világosságban ragyog, annak oka az, hogy a láng a jónak és a világosság a jóból származó igaznak felel meg. Hogy némelyek ruhája fénylő fehér és azután sima, fény nélküli fehér, némelyeké pedig színes, az onnan van, hogy a kisebb belátásúaknak az isteni jó és igaz kevésbé fénylik és különféleképpen vétetik fel; úgy a fénylő fehér, mint a sima fehér az igaznak és a színek az igaz változatosságának felelnek meg. Hogy a legbensőbb mennyben mezítelenek, az onnan van, hogy azok ártatlanságban vannak és az ártatlanság a mezítelenségnek felel meg.

180. Mivel az angyalok a mennyben ruhát viselnek, azért szintén ruhában jelennek meg, ha a világra lejönnek, mint azok, akiket a próféták és azok is, akiket az Úr sírboltjánál láttak:

"A kiknek tekintete olyan volt, mint a villámlás, ruhájuk pedig fényes és fehér" Máté 18: 3, Márk 16: 5, Lukács 24: 4, - János 20: 11,12,13, és azokat, akiket János a mennyben látott: **" akiknek ruhái byssusból valók és fehérek voltak"** Jelenések 4: 4, - 19: 11,13.

Mivel pedig a belátás az isteni igazból származik, azért **az "Úr ruhája, midőn elváltozék, sugárzó és fénylő fehér vala, mint a világosság"** Máté 17: 2, Márk 9: 3, Lukács 9: 29.

Hogy a világosság az úrból eredő isteni igaz, lásd fent 129. Szám alatt. Ezért van, hogy a ruhák az Igében az isteni igazat és az ebből eredő belátást jelentik mint:

"A kik ruháikat meg nem fertőztették, azért fehér ruhákban járnak énvelem, mert méltók arra. Aki győzedelmes léssen fehér ruhákba öltöztetik". Jelenések 13: 4,5.

"Boldog, aki vigyáz, és megőrzi ruháit " Jelenések 16: 15.

És Jeruzsálemről, amely alatt az egyház, amelyik az igazban van, értetik:

"Serkenj fel, öltözd fel a te erősségedet óh Sion, öltözzél fel a te ékességednek ruháiba Jeruzsálem!" Ézsaiás 52: 1.

"Jeruzsálem! Byssussal ruházzálak fel tégedet és selyemmel fedélek be tégedet, a te ruháid byssus és selyem valának" Ezékiel 16: 10,13, és így több más helyen.

Aki azonban az igazságok híján van, arról azt mondjuk, hogy nincsen neki lakodalmas ruhája:

"Miután a király belépett, láta ott egy embert, akinek nem volt lakodalmas ruhája és monda néki: Barátom! Mimódon jöttél ide, holott nincsen lakodalmas ruhád? Azért a külső sötétségbe vetették." Máté 22: 11-13.

A lakodalmas ház alatt a mennyet, és az egyháznak az Úrral való összeköttetése folytán, az Úr isteni igazságát kell érteni. Ezért az Úr az Igében vőlegénynek és férfinak neveztetik és a menny az egyházzal együtt mennyasszonynak, vagy feleségnek.

181. Hogy az angyalok ruhái nemcsak ruháknak tűnnek fel, hanem valóban ruhák is, abból kitetszik, hogy ezeket nemcsak látják, hanem megérintés által érzik is, azután abból is, hogy

nekik többféle ruhájuk van és ezeket felveszik és levetik, és azok, akik nem használják, elteszik és ha erre szükségük van, megint előveszik. Hogy ruháikat cserélik, ezerszer is láttam. Kérdeztem, hogy ruháikat honnan veszik, azt mondták: az úrtól és hogy azokkal tudtukon kívül ajándékoztatnak meg és ruháztatnak fel. Azt is mondták, hogy ruháik állapotuk változásával szintén változnak és pedig, az első, vagy második állapotukban tündöklő és fehéren fénylő ruháik vannak, a harmadik és negyedikben azonban valamivel homályosabbak. Ez is a megfelelés következtében van így, mert náluk az állapotváltozások a belátás és bölcsesség tekintetében jönnek létre, amiről már fentebb 154-161. sz. alatt szöveztünk.

182. Mivel a szellemi világban a ruhák mindenkinek belátása szerint adatnak, ezért az igazságok szerint, amelyekből a belátás ered. Ezért a pokolban levők, mivel ott igazságok nincsenek, ugyan felruházva jelennek meg, de ruhájuk rongyos, piszkos és undorító. Mindegyik saját esztelenségének megfelelően, mivel másokat úgysem ölthetnének fel. Ezeket az Úr adja nekik, hogy felruházkodjanak, nehogy meztelenül mutatkozzanak.

Az angyalok lakása és tartózkodási helye.

183. Mivel a mennyben társaságok vannak és úgy élnek, mint az emberek, ezért lakásaik is vannak és pedig szintén különbözők. Mindenkinek a saját életállapota szerint: pompásabb azoknak, akik méltóbb állapotban vannak és kevésbé pompás azoknak, akik alacsonyabban vannak. A mennyben levő lakások felől egynéhányszor beszéltem az angyalokkal és azt mondtam nekik, hogy manapság alig hinné valaki, hogy lakásaik és tartózkodási helyeik vannak. Egyesek azért nem, mert ezeket nem látták, mások azért, mert nem tudják, hogy az angyalok emberek. Mások, mert azt gondolják, hogy az angyalok mennybe az, amit maguk körül szemekkel látnak és mivel az üresnek látszik és mivel azt gondolják, hogy az angyalok illanó árnyak, azért azt következtetik, hogy a levegőben élnek. Azonfelül azt, hogy a szellemi világban éppen olyan dolgok vannak, mint a természetben, azért nem értik, mert a szellemiről semmit sem tudnak. Az angyalok azt mondták, hogy tudják, miszerint manapság a földön ilyen nagy tudatlanság uralkodik és pedig, ami felett leginkább csodálkoztak, az egyházon belül és itt inkább a műveltebbeknél, mint azok között, akiket együgyűeknek neveznek. Továbbá azt mondták, hogy azok az Igéből tudhatnák, hogy az angyalok emberek, mert azok, akik megjelentek, mit emberek jelentek meg; éppen úgy az Úr, aki az Ő teljes emberijét magával vitte. És, hogy ők, mivel emberek, szintén tartózkodási helyeik és lakásaik is vannak és nem egyesek tudatlansága szerint, amit esztelenségnek neveznek, hogy a levegőben idestova röpködnének, mintha párák voltának, holott szellemeknek neveztetnek. Pedig ezt megérthetnék, ha az angyalokról és szellemekről saját megalkotott véleményük körén kívül gondolkozni akarnának, ami megtörténnék, ha nem azt vetik fel első kérdésül és gondolatuk kizárólagos tárgyául nem azt teszik: *vajon úgy van-e?* (ugyanis mindenkibe meg van az az általános jelkép, hogy az angyaloknak emberi alkatuk és lakásaik vannak, amelyeket a menny lakásainak neveznek és pompásabbak, mint a földön lévő lakások); hogy azonban ez a közös kép, amely a menny befolyásából ered, azonnal szétesik, mihelyt a kérdést, *vajon így van-e*, mint tárgyat a középre helyezik és vizsgálódásuk tárgyává teszik, ami kiváltképp tudósoknál történik, akik saját okosságukkal maguknak a mennyet és a világosság útját ebből határozták meg. Éppen úgy van ez az ember halála utáni élet kérdésének hitével is. aki erről beszél és a lélek felől nem a tanult vélemények szerint, vagy a testtel való ismét egyesülés tana szerint gondolkozik, azt hiszi, hogy a halál után emberként tovább élni fog és pedig az angyalok között, ha jó életet élt és hogy akkor az Istent meglátja és örömet fog érezni. Mihelyt azonban

a testtel való isméttegyesülés tanára, avagy a lélekre önkényes előítélettel tekint és a gondolatot, - vajon a léleknek ilyen tulajdonsága van-e - kiküszöböli, vagyis, hogy úgy van-e? előző jelképe azonnal eloszlik.

184. De jobb lesz, ha tapasztalati tényeket sorolok fel. Valahányszor az angyalokkal szemtől-szembe beszéltem, maga is náluk, lakásaikban voltam; lakásaik teljesen olyanok, mint amit házaknak neveznek, csak szebbek. Vannak benne termek, szobák és hálószobák nagy számban, előudvarok és körös körül kertek, virágligetek, mezők. Ahol együtt élnek, ott lakásaik egymást érintik, egyik a másik mellett és együtt várost alkotnak, utakkal, utcákkal, terekkel; egészen olyan módon, mint földünkön a városok. Az is megengedett nekem, hogy azokban járhassak és mindenütt körülnézhessenek; és hogy itt és ott a házakba beléphetsek. Ez teljes ébrenlétemben történt, amidőn benső látásom megnyílt.

185. Láttam a mennyben a palotákat, amelyek olyan felségesek voltak, hogy azt leírni lehetetlen. Felül, mint a tiszta arany, és alul, mint a drágakövek fénylettek. Egyik palota tündöklőbb, mint a másik. Belsejükben éppen úgy; a szobák olyan díszítésekkel valának rakva, amelyeknek leírásához nekünk úgy szavaink, mint ismereteink hiányzanak. Dél felőli oldalukon paradicsomok valának, amelyben minden hasonló módon fénylett; néhány helyen a levelek, mint az ezüst és a gyümölcsök, mint az arany; és a virágok ágyaikon színeikkel hasonlóképp szivárványt ábrázoltak. A határokon ismét paloták tűntek fel, amelyekben a kilátás végződött. A menny építkezési művészete olyan fokon áll, hogy bátran mondhatjuk, hogy itt a művészet a maga művészetében van, ami nem is csoda, mert a művészet a mennyből ered. Az angyalok számtalan hasonló dolgot mondtak, amelyek még tökéletesebbek, amelyeket az Úr szemük elé állít és ezek lelküket még inkább gyönyörködtetik, mint szemeiket és pedig azért, mert azok egyes részeiben megfelelések, a megfelelések által pedig az Istenit látják.

186. A megfeleléseket illetőleg, magam is megtanítottam, hogy t.i. nemcsak a paloták és a házak, hanem minden, ami rajta belül, vagy kívül van, a bensőnek felel meg és a házakon belül levő részletek a változatosságnak, amelyből a jó áll; és a házon kívül található dolgok az igazságoknak, amelyek a jóból származnak, és szintén a megihletések és megismeréseknek felelnek meg. És mivel ezek a jónak és igaznak felelnek meg, amely náluk az Úrtól van, úgy szintén szeretetüknek és így bölcsességüknek és belátásuknak is. Mert a szeretet jóhoz tartozik, a bölcsesség a jónak és egyszersmind az igaznak tartozéka, a belátás azonban az, amely a jóból származó igazra vonatkozik.

Ezek azok a dolgok, amelyeket az angyalok észrevesznek, ha azokat a tárgyakat szemlélik és ezért van az, hogy ezek lelküket inkább gyönyörködtetik és vonzzák, mint szemeiket.

187. Ebből világos, hogy az **Úr önmagát miért nevezé templomnak, amely Jeruzsálemben volt**, János 2: 19,21.

És hogy

az új Jeruzsálem tiszta aranyból, kapui gyöngyökből, alapjai értékes drágakövekből valónak miért tűnt fel, Jelenések 21.

Azért t.i., mert a templom az Úr Istenemberijét jelképezte; az Új Jeruzsálem pedig azt az egyházat jelenti, amely később alapíttatni fog; a tizenkét kapu azokat az igazságokat, amelyek a jóra vezetnek; és az alapok (fundamenta) azokat az igazságokat, amelyeken alapjaik nyugszanak.

188. Azok az angyalok, akikből az Úr mennyei birodalma áll, legtöbbször fenséges helyeken laknak, amelyek, mint a földi hegyek, úgy tűnnek fel. Azok az angyalok, akikből az Úr szellemi birodalma áll, kevésbé fenséges helyeken laknak, amelyek domboknak látszanak. Azok az angyalok azonban, akik a menny legalsó részeiben laknak, olyan helyeken laknak, amelyek sziklatömböknek látszanak. Ezek a dolgok is a megfelelésből erednek; mert a benső a magasabbnak felel meg, a külső pedig az alacsonyabbnak. Ezért van, hogy a helyek az Igében a mennyei szeretetet jelenti, a dombok a szellemi szeretetet és a sziklák a hitet.

189. Vannak angyalok, akik nem társaságokban, hanem elkülönítve külön-külön házakban élnek. Ezek a menny közepén laknak, mert az angyalok között a legjobbak.

190. A házak, amelyekben az angyalok laknak, nem úgy építettek, mint e világban, hanem azokat az Úr nekik kegyelemből ajándékozta, mindegyiknek külön az igaz és jó felvétele szerint. Azok, az angyalok állapotváltozásakor, amelyről fent 154-160 sz. alatt volt szó, egy kevésbé szintén változnak. Mindazt, amijük az angyaloknak van, azt az Úrnak köszönik, és mindazok, amelyekre még szükségük van, nekik megadatnak.

A mennybeli tér

191. Habár a mennyben úgy, mint a világon, minden helyben és térben levőnek látszik, mégis az angyaloknak a helyről és térről sem fogalmuk, sem képzetük nincs. Mivel ez értelmetlennek látszik, azért ezt a dolgot, mivel nagyfontosságú, meg akarom világosítani.

192. A szellemi világban minden mozgás a benső állapotváltozása által történik, úgyannyira, hogy a mozgások állapotváltozásoknál nem egyebek. Ezen a módon vezettem én magam is az Úrtól a mennybe és a világmindenség földtesteire és pedig szellememnél fogva, mialatt testem ugyanazon helyen maradt. Az angyalok ezen a módon járnak helyről-helyre, mivel náluk távolságok nincsenek, és ha távolságok nincsenek, akkor a térségek is hiányoznak, hanem ezek helyett állapotok és változások vannak.

193. Mivel a mozgások ilyen módon történnek, azért világos, hogy a közeledések, a benső állapot tekintetében, hasonlóságok és az eltávolodások, egyenlőtlenségek. Ezért van, hogy akik a közelben vannak, hasonló állapotban, a távolban lévők pedig, akik nem hasonló állapotban vannak és hogy a mennyben a térségek nem egyebek, mint külső állapotok, amelyek a bensőnek megfelelnek. Hogy a mennyek és azután a társaságok mindegyik mennyben és mindegyik angyal egyazon társaságban, egymástól elválasztva vannak, az egyébtől nem származik. Innen ered az is, hogy a mennyek a pokloktól elválasztva vannak, mert azok ellentétes állapotúak.

194. Innen van azután annak is az oka, hogy a szellemi világban egyik a másik előtt jelenlevőnek tűnik fel, mielőtt az annak jelenlétét vágyakozva kívánja, mert így őt gondolatában látja és annak állapotába helyezkedik. Viszont egyik a másiktól annyira eltávolodik, amennyire az tőle elfordul és mivel az elfordulás a hajlamok ellentéteességéből és a gondolatok kettéválasztásából ered, ennek következtében megtörténik, hogy többen, akik egy helyen találhatók, addig míg egyetértenek, mindnyájan együtt látszanak, míg ellenben egymástól elfordulnak és el is tűnnek.

195. Úgyszintén, ha egyik, az egyik helyről a másikra valakihez megy, legyen az saját városában, vagy az előcsarnokokban, vagy a kertekben, vagy saját társaságán kívül, gyorsabban jut oda, ha utána kívánczik és lassabban, ha oda nem kívánczik. Az út maga, (bár ugyanaz), saját vágyakozása szerint hosszabbodik, vagy rövidül. Ezt többször láttam és felette csodálkoztam. Ebből megint az tűnik ki, hogy a távolság és a térség, mivel az az angyaloknál bensőjük állapota szerint igazodik, képzelete és fogalma gondokozásukba mégsem hatol be, bár náluk éppen úgy mint e földön, rétségek vannak.

196. Ezt az emberek gondolatával is meg lehet világosítani. Bár ezeknek térségük nincs, mégis az, amire az ember gondolatát megfeszített figyelemmel irányítja, jelenlévőnek mutatkozik, úgy, hogy , aki felette gondolkozik, azt is tudja, hogy látásának határa nincs, hacsak nem a közben fekvő földi tárgyak következtében, amelyeket egyúttal lát is, vagy pedig ismeretet következtében, amelynek birtokában tudja, hogy azok mily távol vannak, látása meg nem nyugszik. Ez azért történik, mert ez a folytonos nagyság és a folytonosságban a távolfekvő csak a tárgyak következtében látszik, amelyek nem folytonosak. Ezt az angyaloknál még inkább fel lehet találni, mert látásuk gondolkozásukkal egybe esik és a gondolkozás a hajlammal, és mint fentebb mondtam, mivel a közeli és a távoli megjelenik és bensőjük állapota szerint változik.

197. Ezért van, hogy az Igében a helyekkel és térségekkel és mindennel, ami a térbeli viszonytal valami összefüggésben van, olyan dolgok jelképeztetnek, amelyek az állapotokra vonatkoznak, mint pl. A távolságokkal, a közel, a távol, az utak, utazások, vándorlások, mérföldkövek, stádium, (futamat), mezők, szántóföldek, kertek, városok, utcák mozgások, különféle tömegeke, hosszúság, szélesség, magasság, mélységgel és még más számtalan dologgal. A legtöbb dolgon, amit az ember gondokozásában a világból hozott, van valami az időből és térből való. Itt csak azt akarom felsorolni, hogy az Igében hosszúság, szélesség és magasság mit jelentenek. A világon hosszúnak és szélesnek azt nevezzük, ami a térben hosszú és széles; éppen így a magasat is. A mennyben azonban, ahol nem a térből gondolkoznak, a hosszúság alatt a jó állapota, a szélesség alatt az igaz állapota, és a magasság alatt az azok közti fokok szerinti különbséget kell érteni, amiről a 38. sz. alatt szó volt. Hogy a fenti három méret alatt miért kell ezeket érteni, annak oka az, hogy a hosszú a mennyben a napkeletől napnyugatig húzódó irányra vonatkozik, és itt azok laknak, akik a jóból származó igazban vannak (lásd fentebb 148. sz.); de a mennyben a magas a fokok tekintetében mindkettőre vonatkozik. Ezért van az, hogy az Igében a hosszúság , a szélesség és a magasság ehhez hasonlókat jelöl meg; mint pl. Ezékielnél: a 40-48. Fejezeti, ahol a tömegek hosszúságuk, szélességük, magasságuk; az új egyház és az új föld előudvarokkal, szobákkal, kapukkal, ablakokkal, elővárosokkal együtt van leírva, amelyek az új egyházat és a benne levő jót és igazat jelölik. Mire is volna másra mindaz a mérték? Az új Jeruzsálem a Jelenések könyvében hasonló módon van leírva e szavakkal:

" A város pedig négyszegletűen helyzetetett, amelynek hosszúsága annyi, mint szélessége és megméré a várost a vesszőszállal tizenkétezer futamatnyira és annak hosszúsága, szélessége egyenlő" 21: 16.

Mivel itt az új Jeruzsálem alatt az új egyház jelképeztetik, azért azok a mértékeke az egyházhoz tartozó dolgokat jelezik. A hosszúsággal szeretetük jósága, a szélességgel az ebből származó igaz, a magassággal a jó és az igaz a fokozatokban, a tizenkétezer futamattal a jó és igaz együttvéve. Mit jelentene mást, minthogy a magasság, a hosszúság és szélességhez hasonlóan tizenkétezer futamatot tesz ki? Hogy az Igében a hosszúsággal az igaz jelöltetik, kitűnik a következőből:

"Jehova, nem rekesztettél engemet az ellenségnek kezébe, hanem az én lábaimat széles helyre állattad." 31. Zsoltár 9.

"Az én nyomorúságomban segítségül hívám az Urat és meghallgata engem tágas helyen." 118. Zsoltár 5.

Ezenkívül még más helyeken, mint pl. Ézsaiás 8: 8, Habakuk 1: 6. Éppen így másoknál is.

198. Ebből látni lehet, hogy a mennyben, bár térségek, úgy mint e világban, ott is vannak, mindazáltal ott semmit sem a térségek, hanem az állapotok szerint becsülnek meg és hogy így ott a térségeket, mint a világban, megmérni nem lehet, hanem azok csak az angyalok bensőjének állapota szerint láthatók.

199. A tulajdonképpeni első oka az, hogy az Úr mindegyiknél szeretetének és hitének aránya szerint van jelen és hogy minden az Ő jelenléte szerint látszik közelinek, vagy távolinak, mert a mennyben mindent ezáltal határoznak meg. Ezáltal van az angyaloknak bölcsességük is; mert azáltal van gondolataiknak kiterjedésük (extensio), és azáltal tartatik fenn a mennyben levő minden dolog közösség tétele (commuicatio); egyszóval, azáltal adatott nekik, hogy szellemi módon gondolkozzanak és nem természeti módon, mint az emberek.

A menny alakja, ami szerint a társulás és közlés abban történik.

200. Hogy a menny alakja milyen, az némiképpen kitetszhetik abból, amit az előző fejezetekben kimutattam, hogy t.i. a menny, úgy legnagyobb, mint legkisebb alakjában is, egymáshoz hasonló, lásd 72. sz. alatt. Ezért valamennyi társaság kisebb alakú mennyet képez és valamennyi angyal a legkisebbet, 51-58. sz. Hogy, miként az egész menny egy embert ábrázol, úgy a menny valamennyi társasága kisebb alkatban és minden angyal a legkisebben embert ábrázol, lásd 59-71. Hogy a középen a legbölcsebbek és körül a határokig a kevésbé bölcsek vannak és így hasonlóképpen az egyes társaságokban is, 43. sz. Hogy a napkelettől napnyugatig a mennyben azok laknak, akik a szeretet jóságban és déltől északig, akik a jóból eredő igazságokban vannak, éppen így mindegyik társaságban is, lásd 148, 149. sz. Mindez a menny alakja szerint van, amiből arra következtethetünk, hogy alakja általában milyen.

201. Fontos az tudnunk, hogy a menny alakja milyen, mert nemcsak annak megfelelően történik és mivel minden közlés és a gondolatok meg a hajlamok minden kiterjedése is, azért az angyalok minden bölcsessége és belátása is. Ezért van, hogy amennyire valaki a menny alakjában van, vagyis, amennyire a menny alakja, annyiban bölcs is; vagy mondhatjuk: a menny alakjában vagy a menny rendjében, ami ugyanazt jelenti, mert minden dolog alakja a rendből származik és a rend szerinti.

202. Mondassék meg itt leelőször, mit értünk a menny alakjában való létel alatt. Az ember a menny és világ képre teremtett. Bensője a menny képmására, külsője a világ képmására, lásd fent 57. sz. Alatt. Akár képmására, vagy alakjára - mondjuk - ugyanazt jelenti. De mivel az ember akaratának gonoszságával és annak következtében gondolkozásának hamisságával a menny képét és ezzel ennek alakját önmagában szétrombolta és ennek helyére a pokol képét és alakját ültette, azért van bensője már születésekor elzárva. Ebben rejlik annak az oka, hogy az ember e tekintetben az állatokkal szemben teljes tudatlanságban születik. Hogy azonban a menny képe és alakja nála ismét helyreállíttassék, kell hogy olyanokban, amelyek a rendhez tartoznak, taníttassék. Ezért a rendhez igazodik, mint fentebb mondtam, az alak: mivel az

Ige az isteni rend minden törvényét magába foglalja. Az isteni rend törvényei a benne adott rendelkezések. Azért, amennyiben az ember azokat ismeri és azok szerint él, olyan arányban nyílik fel bensője és ebből a menny képe, vagyis a rend újonnan képeződik. Ebből kitetszik, hogy mit jelent "a menny alakjában lételem." Ez tulajdonképpen annyi tesz, mint az Igében megírottak szerinti élet.

203. Amennyiben valaki a menny alakjában van, annyiban van az a mennybe, sőt annyiban menny a legkisebb alakban (57.sz.alatt.) továbbá ugyancsak annyira van a belátásban s a bölcsességben. Mert, mint fentebb mondtam, minden gondolat, amely saját eszéből és minden érzélem, amely akaratából ered, a mennyben annak alakja szerint mindenfelé szétterjed és a benne levő társaságok között csodálatos módon szétszóródik, úgyszintén ezek is ismét vele osztják meg. Vannak néhányan, akik azt hiszik, hogy a gondolatok és érzelmek valóban nem körülöttük terjeszkednek ki, hanem bensőjükben vannak éspedig azért, mert ők azt, amit gondolnak, nem mint valami távolit, hanem mint valami bennük található tekintik. Azonban nagyon csalódnak, mert, mint a szem látásának kiterjedése még a legmesszebb fekvő pontokra is eljut és a tárgyak rendje szerint, amelyek kiterjedésben lát, rögzítetik, azért benső látásának, amely az ész, szintén van a szellemi világban kiterjedése, habár azt fent a 196. sz. Alatt közölt okból észre nem veszi. A különbség csak az, hogy a szem tekintete természetszerűen érzékíttetik, mert a természeti világban tárgyak által, de az ész tekintete szellemi módon indíttatik fel azon dolgok által, amelyek a szellemi világban vannak és valamennyien a jóra és igazra vonatkoznak. Hogy az ember nem tudja, miszerint ez így van, annak oka abban rejlik, mert nem tudja, hogy szellemi világosság van, amely az ész megvilágítja. Holott az ember a világosság nélkül, amely az ész megvilágosítja, egyáltalában gondolkodni nem képes. Efelől a világosság felől, lásd fentebb 126-132. sz.-ig. Volt egy bizonyos szellem, aki szintén azt hitte, hogy önmagából gondolkodik, vagyis rajta kívül eső mindenféle kiterjedés nélkül és így a rajta kívül eső társaságok közössége nélkül. De mihamar meggyőződött afelől, hogy téves úton van. A közeli társaságokkal való közösség tőle elvonatott és ennek következtében nemcsak minden gondolkodástól megfosztódott, hanem mint a halott leesett, mégis karjaival ide-oda hadonászott, mint valami újszülött gyermek. Kisvártatva a közösség neki ismét visszaadott és aszerint, amint helyreállott, saját gondolkodásának állapotába tért vissza. A többi szellem, aki ezt végignézte, megismerte azután, hogy valamennyi gondolat és hajlam a közlés szerint folyik be és bármi, ami az élethez tartozik. Mert mindaz, ami az ember életéhez tatózik, abban áll, hogy gondolkodni és megindíttatni, vagy ami ugyanaz, megérteni és akarni tud.

204. Mindazáltal tudni kell, hogy a belátás és bölcsesség a közlés szerint mindegyiknél különböző. Azok, akiknek belátásuk és bölcsességük az igazi jóból és igazból képződött, azoknak a társaságokkal a menny alakja szerint van közösségük. Azoknál ellenben, akiknek belátásuk és bölcsességük nem az igazi jóból és igazból, de mégis olyanból képződött, ami összhangzik, a közösség szétszaggatott és egyenlőtlenül egybekapcsolt, mert a társaságokkal az nem azon sorrend szerint közöltetett, amilyenben a menny van. Azok ellenben, akik belátásban és bölcsességben nincsenek, mert a gonoszból eredő hamisban vannak, a pokol társaságaival vannak közösségben. A kiterjedés a megerősödés fokához viszonylik. Továbbá tudni kell, hogy a társaságokkal való közösség nem olyan közösség, amely azoknak, akik abban vannak, világos tudatukba juthat, hanem saját természetű és fajú közösség, amilyenben ők vannak és amilyen tőlük kiárad.

205. A mennyben mindannyian szellemi rokonság révén egyesültek, akik a jó és igaz rendjében vannak s így az egész mennyben és minden társaságban és így minden házban.

Ezért van, hogy az angyalok, akik hasonló jóban és igazban vannak, egymást ismerik, mint a földön a rokonok és sógorok, mintha csak egymást gyermekesüktől fogva ismerték volna. Hasonló módon van minden egyes angyalnál a jó és az igaz egyesülve, ami a bölcsességet és belátást képezi. Azok egymást hasonlóképpen megismerik, és amint egymást megismerik, egymással egyesülnek is. Ezért azok, akiknél az igaz és a jó a menny alakja szerint van összekötve, a következményeket láncolatukban látják, és messze kiterjedten, amint összefüggenek. Másképpen látják azok akiknél a jó és az igaz nem a menny alakja szerint van egyesítve

206. Valamennyi mennyben ilyen az alak amely szerint az angyaloknak közösségük és gondolataiknak, hajlamaiknak kiterjedése van, ami bölcsességük és belátásuk szerint igazodik. A közösség azonban az egyik és a másik menny között mégis más. Vagyis a harmadik, vagy legbensőnek, a második, vagy középsővel más, mint az, ami ennek az elsővel, vagy utolsóval való közössége. A mennyek közötti közösséget nem annyira közösségnek, mint inkább befolyásnak lehet nevezni és erről mondassék még valami. Hogy három menny van és hogy ezek egymástól elválasztva vannak, lásd a saját fejezetében 29-40. számig.

207. Hogy az egyik menny és a másik között nem közlekedés, hanem befolyás van, már egymás iránti fekvésükből is kiviláglik. A harmadik, vagy legbenső menny fenn van, a második, vagy középső menny alul van és az első, vagy utolsó menny még alantabb. Hasonló helyzetben vannak mindenik mennyben a társaságok is. Így pl. azok, akik fenséges helyeken laknak, amelyek mint hegyek tűnnek fel (188.sz.) azoknak gerincén laknak a legbenső mennyből valók, ezek alatt a másodikból valók, és viszont ezek alatt az utolsó mennyből valók. És így mindenütt, legyen az fenséges, vagy kevésbé fenséges helyen. A magasabb menny valamely társasága az alacsonyabb menny valamely társaságával nem érintkezik, hanem csak megfelelések által, lásd fentebb 100. sz. alatt és a megfelelésekkel való érintkezés az, amit befolyásnak nevezünk.

208. Az egyik mennyet a másikkal, vagy az egyik menny társaságát egy másik menny társaságával közvetlen és közvetett módon való befolyás által egyedül az Úr köti össze. Közvetlen Ő és közvetve a rend szerint az alább fekvő mennyeket a fentebb fekvő mennyek köztik össze. Mivel a menny összeköttetése egyedül az Úrból jövő befolyás által áll fenn, azért a legnagyobb elővigyázat van alkalmazásban, hogy a magasabb menny egy angyala se tekintsen le valamely alábbi társaságba, nehogy valamelyikkel ott beszéljen, mert ha ez megtörténne, az angyal belátásától és bölcsességétől megfosztódnék. Az okát szintén megmondom. Mindegyik angyal az élet három fokával bír, mint ahogy a mennynek három foka van. Azoknak, akik a legbenső mennyben vannak, a harmadik, vagy a legbenső fokuk van felnyitva, a második és első azonban elzárva van. Azoknak, akik a középső mennyben vannak, a második fokuk van felnyitva, az első és harmadik azonban elzárva van. Azoknak pedig, akik a legutolsó mennyben vannak, az első fokuk van felnyitva és a második, meg a harmadik elzárva van. Mihelyt tehát a harmadik menny valamely angyala a második menny társaságába letekint és ott valakivel beszél, a harmadik foka bezáródik. Ennek bezárása után saját bölcsességétől megfosztódik, mert bölcsességének helye a harmadik fokban van és a másodikban meg az elsőben semmije sincs. Ez az, amit értenünk kell az Úr azon szavai alatt, hogy:

"Aki a tetőn van ne szálljon alá, hogy valamit házából kivigyen és aki a mezőn van, vissza ne térjen, hogy ruháit elvigye." Máté 24: 17,18.

"Azon a napon, ha valaki felette lészen a háznak és az ő marhája a házban, ne szálljon le annak elvitelére és aki a mezőn lészen, azonképpen ne térjen hátra. Emlékezzetek meg Lótnak feleségéről". Lukács 17: 31, 31.

209. Az alsó mennyeknek a magasabbra befolyása nincsen, mert ez a rend ellen volna, hanem a magasabbnak az alacsonyabbra. A magasabb menny angyalainak bölcsessége az alacsonyabb menny angyalainak bölcsességét felül is fülja, mint miriád az egyet számban felülmúlja. Ez szintén oka annak, hogy az alacsonyabb menny angyalai a magasabb menny angyalaival nem beszélhetnek, sőt ha feltekintenek, azokat nem látják, sőt nekik azok menny fejük felett, mint valami ködfelhő, látszik. Ezzel szemben a felső menny angyalai azokat, akik az elsőbb mennyben vannak, láthatják, de velük beszédbe nem ereszkedhetnek, hacsak bölcsességüket elveszteni nem akarják, mint fentebb megmondtam.

210. A legbenső menny angyalainak gondolatait és érzelmeit, úgyszintén beszédüket a középső mennyben soha sem értik meg, mert azok olyannyira szerfölöttiek. Ha azonban az Úrnak tetszik, akkor ebből a mennyből valami lángoló az alacsonyabb mennyben megjelenik és ami ettől a középső mennyben van, mint valami fényes világosság, az utolsó mennyben pedig egyszersmind mint fénylő fehér és színes felhőnek látszik. Ennek a felhőnek felszállásáról és alkatáról némiképpen megértik, amit ott mondanak.

211. Ebből kitetszhetik, hogy a mennynek milyen az alakja, hogy t.i. a legbenső mennyben a legtökéletesebb, a középsőben hasonlóképpen tökéletes, mégis kisebb arányban és az utolsóban még csekélyebb arányban és hogy az egyik menny alakja a többiek által az Úrból jövő befolyás folytán áll fenn. Hogy miféle közösség áll fen a befolyás által, meg nem érthetjük, hacsak nem tudjuk, hogy a magasság fokai milyenek és hogy ezek a fokok a hosszúság és szélesség fokaitól miben különböznek. Hogy ezek a fokok milyenek, lásd a 38. sz. alatt.

212. Hogy a menny alakja általában milyen, miként terjed és áramlik, az az angyalok előtt is megfoghatatlan. Azonban azok közül néhányat a képzelőtehetséggel megérthetünk, ha azokat az emberi test minden részének alakjával összehasonlítjuk, úgy amint azokat az éles eszű és bölcs ember megvizsgálja és átkutatja. Mert fent a saját fejezetében megmutattam, hogy az egész menny egy embert ábrázol, lásd 59-72. És hogy mindaz, ami az emberben van, a mennynek felel meg 87-102. Hogy milyen megfoghatatlan és felbomolthatatlan ez az alak már általánosságban az idegszálakon is meglátszik, amelyekkel mindegyik testrészt össze van kapcsolva. Hogy ezek milyenek, és hogy az agyban milyen menetűek és milyen menetűek tovább, azt többször szemel is láthatjuk. Mert megszámlálhatatlan az, ami itt elrejtve van, amelyek együttvéve mintegy puha, fokozatosan összefüggő anyagnak látszanak, holott mégis mindaz, ami az akarathoz és az értelemhez tartozik, menetét követve, a legkülönbözőbb módon a cselekvésekben nyilvánul meg. Hogy tovább a testben miként ágaznak el, azt a különféle fonadékokban láthatjuk, min pl. A szívideg fonadékokban, a fodorideg fonatokban és egyebekben, úgyszintén a csomókban, amelyeket dúcoknak nevezünk, amikbe mindenfelől sok ideg fut össze és ott összekeverednek és működésük szerint másként kötődnek össze és így folyvást ismétlődnek, hasonlóképpen minden belső részben, tagban, szervben és izomban. Aki ezeket és a bennük levő sok csodadolgót bölcs szemel átfürkészi, azt teljesen csodálatra ragadja és mégis, amit a szem lát, nagyon kevés. Amit nem lát az még csodálatosabb, mert az a bensőbb természetben van. Hogy ez az alak a menny alakjának felel meg, az minden ész és akaratbeli és ennek megfelelő működésben világosan kitűnik. Mert mindaz, amit az ember

akar, azoknak megfelelően a cselekvésben nyilvánul és mindaz, amit gondol, az idegszálakon, kezdetüktől végpontjukig, átfut. Innen támadnak az érzékek. Mivel ezek a gondolkodás és akarat alakjai, azért a belátás és bölcsesség alakjai is. Ez az alak az, amely a menny alakjának megfelel. Ebből elvonhatjuk, hogy az is ilyen, amely szerint az angyalok minden hajlama és gondolata szétterjed és hogy azok a belátásban és bölcsességben annyiban vannak, amennyiben ebben az alakban vannak. Hogy a mennynek alakja, ez, az az Úr Istenemberijéből ered, lásd fent 78-86. sz. alatt. Ezeket a dolgokat azért soroltam fel, hogy tudjuk, miszerint a mennyei alak nemcsak általánosságban ki nem meríthető, hanem mint fentebb mondtam, az angyalok előtt is megfoghatatlan.

A mennybeli kormányzás.

213. Mivel a menny társaságokra osztott és mivel a nagyobb társaságok az angyalok néhány százazreiből állanak, 50. sz. és egy társaságban mindnyájan, bár egyenlő jóban, de nem egyenlő bölcsességben vannak, 43. sz. Azért ebből szükség szerint következik, hogy ott kormányzás is van, mert a rendet szem előtt kell tartani és mindazok felett, ami a renchez tartozik, örködni kell. Magában a mennyben a kormányzás különböző. Más azokban a társaságokban, amelyek az Úr mennyei birodalmát képezik, és más azokban a társaságokban, amelyek az Úr szellemi birodalmát alkotják. A szolgálta tekintetében is, amit valamennyit társaságnak kiosztanak, egymástól különböznek. Magában a mennyben más kormányzás, mint a kölcsönös szeretet kormányzása, nincs, mert a kölcsönös szeretet kormányzása a mennyei kormányzás.

214. Az Úr mennyei birodalmában a kormányzást *igazságosságnak* nevezik, mert mindazok, akik abban vannak, az Úrból származó Úr iránti szeretet jóságában vannak és azt, ami ebből a jóból kifolyólag történik, igazságosnak nevezik. A kormányzás ott egyedül az Urat illeti., Ő vezeti és oktatja őket az élet dolgaira. Az igazságok, amelyeket Ők az ítélethez tartozóknak neveznek, szívükbe be vannak írva. Mindegyik tudja, elfogadja és látja azokat, ezért ott az ítélet tárgyait sohasem fejtegetik, hanem az igazságossághoz tartozókat, amelyek az élet tárgyait képezik. A kevésbé bölcsök afelől a bölcsőbbeket megkérdezik és ezek az Urat, és feleletet nyerne. Az ő mennyük, vagy legbenső örömük, az Úrból eredő igazságos élet.

215. Az Úr szellemi birodalmában a kormányzást *ítéletnek* nevezik, mert a szellemi jóban vannak, amely a felebarát iránti szeretetmunkásság jósága és ez a jó lényege szerint az igaz; és az igaz az ítélethez tartozó, ellenben a jó az igazságossághoz. Ezeket is az Úr vezéri, mindazáltal közvetve, 208. sz.; ezért is több, vagy kevesebb előjárójuk van, a társaság szükséglete szerint, amelyben vannak. Úgyszintén törvényeik is vannak, amelyek szerint egymás közt élniük kell. Az előjárók a törvények szerint mindent ellátnak, megértik azokat, mert bölcsök és kétes esetekben őket az Úr megvilágosítja.

216. Mivel a jóból eredő kormányzást, amint az az Úr mennyei birodalmában van, igazságosságnak nevezik és az igazból eredő kormányzást, amint az az Úr szellemi birodalmában van, ítéletnek nevezik, azért nevezik az igében igazságosságnak és ítéletnek ott, ahol a mennyről és az egyházzal szó van, mert az igazságossággal a mennyei jó, és az ítélettel a szellemi jó jelképezetnek, amely, mint fentebb mondtam, lényege szerint az igaz, mint azt a következő helyeken láthatjuk:

"Az Ő békességének nem leszen vége a Dávid székében és országában, hogy megerősítse és meggyámolítsa azt ítéletben és igazságosságban ez időtől fogva mindörökké." Ézsajás 9: 7.

Dávid alatt itt az Urat értjük és az Ő országa alatt a mennyet, ami a most következő idézetből kitetszik:

"Feltámasztom Dávid igaz magvát és Ő, mint király, uralkodik és szerencsésen cselekszik, ítéletet és igazságosságot cselekszik e földön." Jeremiás 23: 5.

"A Jehova felmagasztaltatik, aki a magasságban lakozik, betölti a Siónt ítélettel és igazságossággal." Ézsajás 33: 5. - Sión alatt a mennyet és az egyházat értjük.

"Én Jehova ítéletet és igazságosságot cselekszem a földön, mert abban telik az én kedvem." Jeremiás 9: 24.

"Eljegyezzek magamnak mindörökké, eljegyezzek igazságossággal és ítélettel." Hóseás 3: 18.

"Jehova! Az égig vagyon a te igazságosságod, mint Istennek hegyei és a te ítéleted, mint a nagy mélység." 36. Zsoltár 6, 7.

"Tudakoznak éntőlem az igazságosság ítéletéről és az Istenhez való közeledésben gyönyörködnek." Ézsajás 58: 2, - és más helyeken.

217. Az Úr szellemi birodalmában sokféle kormányforma van, egyik társaságban nem ugyanaz, mint a másokban. A különbözőség a szolgálattétel szerint, amelyet a társaságok végeznek, igazodik. Szolgálattételük az ember valamennyi részének működés szerint igazodik, mert annak felel meg és hogy ez többféle, az ismeretes. Mert más munkája van a szívnek, más a tüdőnek, más a májnak és más a fodormirigyeknek és a lépnek és más minden egyes érzékszervnek. Mint ahogy a test e részeinek munkája különféle, azért a legnagyobb emberben - aki a menny - levő társaságok működése is különböző, mert a társaságok azok, amelyek azoknak is megfelelnek. Hogy a menny minden része és az ember mindenrésze között megfelelési viszony van, lásd fent a saját fejezetében 87-102. sz. alatt. Általában véve minden kormányforma abban megegyezik, hogy törekvésük az általános jólétre, mint végcéljukra és abban mindenkinek jólétére irányul. Ez azért történik, mert az összes mennyben mindenki az Úr oltalma alatt áll, aki mindeniket szereti és isteni szeretetből úgy rendez el, hogy az az általános jó legyen, amelyből az egyesek boldogságukat nyerik. A boldogságot is olyan arányban nyeri mindegyik, amilyen arányban az általánost szereti. Mert amennyiben valaki az általános szereti, annyiban szeret az másokat, és mert ez a szeretet az Úr, azért az Úr is olyan arányban szereti őt és közli vele a jót.

218. Ebből kitetszik, hogy az előljárók milyenek, hogy t.i. olyanok, akik inkább, mint a többiek, a szeretetben és bölcsességben vannak és így szeretetből mindenkinek javát akarják és bölcsességüknél fogva ezt úgy intézni képesek, hogy ez kivihetővé váljék. Akik ilyenek, nem parancsolnak és uralkodnak, hanem intézkednek és szolgálnak. Mert másokkal a jó iránti szeretetből való jócselekvést, szolgálatnak és az afeletti örködést, hogy az meg is történjék, intézkedésnek nevezik. Az ilyenek önmagukat mások felett nagyobbaknak nem tartják, sőt inkább kisebbeknek, mert az első helyet a társaság és a felebarát számára tartják fenn, és csak a másodikat saját számukra. Ezért, ami az első helyet foglalja el, az a nagyobbik, és ami a másodikat, az a kisebbik. Mindazáltal mégis becsülést és dicsőséget élveznek. A társaság közepén laknak, fenségesebben, mint a többiek, és pompásabb palotákban is. A nekik juttatott dicsőséget és becsülést elfogadják, azonban nem a saját személyükért, hanem az engedelmeségért, mert ott mindenki tudja, hogy nekik ezt a becsülést és dicsőséget az Úr adja és ezért nekik engedelmeskedniük kell. Ez az, amit az Úrnak a tanítványokhoz intézett szavai alatt érteni kell:

"Aki tiközöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok és valaki tiközöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok. Mint ahogy az Embernek fia nem jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy Ő szolgáljon." Máté 20: 27,28.

"Aki közöttetek legnagyobb akar lenni, olyan legyen, mint a legkisebb és aki a fő, olyan, mint aki szolgál." Lukács 22: 26.

219. Minden egyes házban hasonló kormányzás van. Itt a ház ura és annak szolgálói vannak. A ház ura szolgáit szereti és a szolgák is szeretik őt, minélfogva egymásnak szeretetből kölcsönösen szolgálnak. A ház ura tanítja, mint kell élni és megmondja, miként kell cselekedni. A szolgák engedelmeskednek és szolgálatokat teljesítenek. A hasznos szolgálat mindnyájuk életeleme. Ebből kitetszik, hogy az Úr országa a hasznos munkálkodás országa.

220. A pokolban is vannak kormányzások, mert ha nem lennének, akkor kordában tarthatók sem volnának. Azonban az ottani kormányzás a mennybelinek éppen az ellenkezője. Az mind az önszeretet folyománya. Ott mindegyik másokon akar uralkodni és föléje emelkedni. Akik nekik nem tetszenek, azokat gyűlölik, rajtuk bosszút állanak, ellenük dühöngenek, mert ez az önszeretet tulajdonsága; ezért föléjük még gonoszabbak helyeztetnek, akiknek félelemből engedelmeskednek. Mindazáltal erről alább szólok, ahol a poklokról lesz szó.

A mennybeli Istentisztelet

221. Az istentisztelet a mennyben a földi istentisztelettel külsőségében hasonló, de lényegét, vagy bensőjét tekintve, attól különbözik. Nekik ott szintén vannak tanaik, prédikációik és templomaik. *Tanaik* lényegükben megegyezők; mindazáltal a fensőbb mennyben levők mélyebb bölcsességűek, mint az alsóbb mennyben levők. A *prédikációk* a tanok szerintiek. És, aminthogy házaik és palotáik vannak (183-190.), ennélfogva *templomaik* is vannak, amelyekben prédikációikat tartják. Hogy a mennyben ilyenek is vannak, annak oka az, hogy az angyalok a bölcsességben és szeretetben folyton tökéletesíttetnek, mert nekik éppen úgy, mint az embereknek, értelmük és akaratuk van és az értelem olyképpen alkotott, hogy az folyton-folyvást tökéletesbíthető. Hasonló módon az akarat is. Az értelem az igazságok által, amely a belátáshoz tartozik és az akarat a jó által, amely a szeretethez tartozik, tökéletesbül.

222. Maga az istentisztelet azonban a mennyben nem csupán a templomok látogatásában és a prédikációk meghallgatásában, hanem a tanok szerinti szeretet, szeretetmunkásság és hit életében áll. A templomi prédikációk az élethez tartozó dolgok tanítására csak eszközül szolgálnak. Efelől az angyalokkal beszéltem és mondtam, hogy a világban azt hiszik, miszerint az istentisztelet a templomok látogatásában, a beszédek meghallgatásában, évenként háromszor-négyszer a szent vacsora vételében és a rendelt istentiszteleti szertartás végezésében, továbbá, hogy az áhítatos imádkozásban áll. Az angyalok azt mondták, hogy mindezek csak külsőségek, amelyeket meg kell ugyan cselekedni, de nem használ semmit, hacsak a benső, amelyből ezeknek létre jönni kell, ott nincs és ez a benső pedig az Úr parancsolata szerinti élet, amelyet a tan ismertet.

223. Midőn megtudtam, hogy a templomokbani gyülekezésük milyen, megadatott nekem, hogy beléphessek és a prédikációkat meghallgathassam. A prédikátor keletre néző magaslatra feláll, vele szemben sorrendben ülnek, és pedig elől azok, kik a bölcsesség világosságában vannak, ezek jobbán és balján azok, akik csekélyebb világosságban vannak és a prédikátorral szemben félkörben helyezkednek el. Mindkét oldalon, ahova a prédikátor tekintete el nem ér,

senki sem tartózkodhatik. A bejáratnál, amely a templom keleti oldalán a szószék balján van, azok állanak, akik bevezettetnek. A szószék mögött senkinek sem szabad állania. Ha valaki ott áll, akkor a prédikátor megháboríttatik. Ugyanez történik akkor is, amidőn a gyülekezetben valaki más nézetten van, ezért az olyannak tekintetét el kell fordítania. A prédikációk oly bölcsességből eredők, hogy azzal a világban összehasonlítani semmit sem lehet, mert a mennyben bensőbb világosságban vannak. A szellemi birodalomban a templomok kőből épülteknek látszanak és a mennyei birodalomban mintha fából valók volnának, és pedig azért, mert a kő az igaznak felel meg, amelyben a szellemi birodalomban levők vannak, a fa azonban a jónak felel meg, amelyben a mennyei birodalomban levők vannak. A templomok ebben a mennyben nem templomok, (Aedes), hanem Isten házáinak neveztetnek. A mennyei birodalomban a templomok díszítés nélküliek, a szellemi birodalomban azonban többé-kevésbé pompásak.

224. Egyik prédikátorral azoknak üdvösségéről, akik a templomi prédikációkat hallgatják, beszéltem is és azt mondotta, hogy mindegyiknek kegyessége, buzgósága és üdvössége bensője, a szeretet és hit nagysága szerinti. Mert maga az üdvösség ebben van, mert az az Úr Istenije, és ő nem tudja, hogy anélkül a külső üdvösség mi legyen, és amint a külső üdvösségről, amely amazzal összekötve nincs, gondolkozott, azt mondá: az talán, vagy művésziiesen ábrázolt, vagy pedig csalárdság, amelynek külső látszata üdvösséget hazudik és azt valami hamis, az ön és a világ szeretetéből eredő hév támasztja és ilyennek ábrázolja.

225. Valamennyi prédikátor az Úr szellemi birodalmából való és egy sem való a mennyei birodalomból. A szellemi birodalomból valók, mert itt a jóból eredő igazságban vannak és mivel minden prédikáció az igazságokból ered. Nincs egy sem a mennyei birodalomból, mert itt a szeretet jóságában vannak és ebből az igazságot látják és megihlettetnek, de róla nem beszélnek (lásd fentebb 214. sz. alatt). Habár az angyalok, akik a mennyei birodalomban vannak, az igazságokat látva, megihletődnek, azért ott mégis tartanak prédikációkat, mert az igazságok által, amelyeket már tudnak, megvilágosíttatnak, és sok dologban, amelyeket azelőtt nem ismertek, tökéletesbülnek. Mihelyt ezeket hallják, el is ismerik és megihlettetnek. Az igazságokat, amelyek őket megihletik, szeretik is és azért, hogy azok szerint élnek, azokat életükkel azonosítják. Ők azt mondják ugyanis, hogy az igazság szerinti élet az Úr szeretése.

226. Valamennyi prédikátor az Úrtól hívatott és ezért a prédikálásra adományuk is van. Kívülük a templomokban való tanítás senki másnak megengedve nincs. Prédikátoroknak, nem pedig papoknak hívatnak. Azért nem papoknak, mert a menny papsága a mennyei birodalom. Mert a papság az Úr iránti szeretet jóságát jelenti, amelyben e birodalombeliek vannak. A menny királysága azonban a szellemi birodalom, mert a királyság a jóból eredő igazat jelenti, amelyben e birodalombeliek vannak; lásd fentebb a 24. Sz. alatt.

227. Valamennyi tan, ami szerint prédikálnak, törekvése az életre, mint végcélra irányul, de egyike sem az élet nélküli hitre. A legbensőbb mennynek tanítása (tana) bölcsőbb, mint a középső mennyé és a középső mennyé mélyebb belátású, mint az utolsó mennyé, mert a tanítások valamennyi mennyben az angyalok értelméhez (perceptio) idomulnak. Valamennyi tan lényege az Úr istenemberi létének elismerése.

A menny angyalinak hatalma.

228. Hogy az angyaloknak hatalmuk van, azok meg nem érthetik, akik a szellemi világról és annak a természetibe való befolyásáról semmit sem tudnak. Azt gondolják ugyanis, hogy az angyaloknak hatalmuk nem lehet, mert szellemi természetűek, ennél fogva tisztábbak és

finomabbak, úgyannyira, hogy szemmel nem is láthatók. Azok azonban, akik a dolgok okaiba mélyebben behatolnak, másképpen gondolkoznak. Azok tudják, hogy minden hatalom, amivel az ember rendelkezik, eszéből és akaratából ered, mert ezek nélkül testének legkisebb részét sem mozdíthatja. Az ész és az akarat az ő szellemi embere. Ez a testet és ennek tagjait egészen saját kénye-kedve szerint mozgathatja, mert amit ez gondol, azt beszél a száj és a nyelv és amit ez akar, a test azt cselekszik úgyszintén önkényesen erőt is fejt ki. Az emberi akaratot és észét az Úr angyalok és szellemek által kormányozza és mivel az akaratot és az észét, azért a test minden részét is, mert ezek amazoktól függenek, sőt ha hinni akarjuk, az ember a menny befolyása nélkül egy lépést sem tehet. Hogy ez így van, sok tapasztalat által nekem meg is mutattatott. Az angyaloknak megengedettett, hogy lépéseimet, cselekedeteimet, nyelvemet és beszédemet, ahogy csak nekik tetszett, mozgathassák és pedig az akaratomra és gondolatomra gyakorolt befolyással. Azt tapasztaltam, hogy magamtól nem vagyok képes semmire. Ezután azt mondták, hogy minden embert így kormányoznak és ezt az egyház tanításából és az Igéből tudhatnák, mert bár imádkoznak, hogy az Úr angyalait küldené, hogy őt vezessék, lépéit igazgassák, tanítsák és megihlessék, hogy mint gondoljon és cselekedjék és így tovább. Bár, amidőn ezen a tanításon kívül gondolkoznak másként beszélnek és hisznek. Ezt azért mondtam, hogy tudjuk, hogy az angyalnak az emberen minő hatalma van.

229. A szellemi világban azonban az angyalok hatalma olyan nagy, hogyha mindazokat, amelyeket láttam felsorolnám, minden hitet felülmúlna. Ha ott valami van, aminek távolíttatni kell, mert az isteni rend ellen való és ellenállást fejt ki, akkor az, csupán akaratuk és tekintetük erejétől lesújtva, megtörténik. Szintén sziklatömegek közepén mélyen széthasadnak és az azokon található gonoszokat az így támadott mélység elnyeli. Láttam azt is, hogy néhány százezer gonosz szellemet szétszórtak és a pokolba vetettek. Velük szemben a tömeg semmit sem tehet, sem a bűvészkedések, sem a ravaszkodások és összezsúrdulások. Ők mindent látnak és egy pillanat alatt azokat lesújtják. Efelől többet lehet a "szétrontott Babilon"-ról írott tudósításomban látni és olvasni. Ilyen nagy hatalmuk van a szellemi világban. Hogy az angyaloknak, ha az nekik megengedettetik, a földön is ilyen nagy hatalmuk van, az az Igéből kitetszik, hogy t.i. egész hadseregeket teljesen megsemmisítettek, pestist rájuk bocsájtottak, amelyben hetvenezren meghaltak. Azokról az angyalokról ezt olvashatjuk:

"Az angyal felemelte kezét Jeruzsálem ellen is, hogy azt is elpusztítaná, de Jehova megszaná a gonoszt és monda az angyalnak, ki a népet öli vala: Elég immár, most vond vissza kezedet! És Dávid látá az angyalt, ki a népet vágja vala." 2 Sámuel 24: 15,16,17.

más helyekre nem is gondolva. Mivel az angyaloknak ilyen nagy hatalmuk van, ezért hatalmasságoknak neveztetnek; és mint Dávid mondja:

"Áldjátok az Urat Ő angyalai, kik erőben hatalmasok vagytok." 103. Zsoltár 20.

230. Még is tudnunk kell, hogy az angyaloknak önmagukból semmiféle hatalmuk nincsen, hanem minden hatalmat nekik az Úr ad és hogy ők annyiban hatalmasok, amennyiben ezt elismerik. Aki közöttük azt hiszi, hogy őneki önmagából hatalma volna, azonnal oly erőtlenné válik, hogy az még egyetlen egy gonosz szellemnek sem tud ellent állani. Ez az oka annak hogy az angyalok önmaguknak semmiféle érdemet nem tulajdonítanak és hogy bármilyen cselekedettől eltekintve, minden dicsőséget és dicséretet az Úrnak tulajdonítanak.

231. Az Úrból eredő isteni igaz az, amelynek a mennyekben hatalma van; mert az Úr a mennyekben az isteni igaz az isteni jóval egyesülve, lásd 126-140.sz.; amennyiben az angyalok ezeknek felvevői, annyiban van hatalmuk is. Azonkívül mindegyiknek saját igaza és jósága van, mert mindenki olyan, amilyen értelme és akaratja és mivel az értelem az igazhoz tartozik, mert mindaz, ami sajátja, az igazságokból ered. Az akarat azonban a jóhoz tartozik, mert mindaz, ami sajátja, a jóból ered. Éppen azért mindaz, amit valaki megért, azt igaznak és

mindazt, amit akar, jónak nevezi. Ezért van, hogy mindenki a saját igazának és jóságának tekintetik. Amennyiben tehát valamely angyal az Isteni-ből igaz és az Isteni-ből jó, annyiban hatalmasság, mert az Úr annyiban van nála jelen. Mivel egészen hasonló, vagy ugyan abban a jóban és igazban, amelyben egy másik van, senki nincs (mert a mennyben, úgy mint a földön is, állandó változatosság, különbözőség van, 20. sz.) azért nincs az egyik angyal abban a hatalomban, amelyben a másik. A legnagyobb hatalomban azok vannak, akik a legnagyobb embernek, vagyis a mennynek a karját alkotják, és pedig azért, mert ezek, akik ebben vannak, inkább mint a többiek, vannak az igazságokban és ezek igazságaiba a jó az összes mennyekből befolyik. Azért az egész ember hatalma a karokba helyezkedik el és az egész test ereje ezek által nyilvánul. Ezért van, hogy a karok és kezek az Igében a hatalmat jelképezik. Ennek következtében a mennybe is némelykor egy mezítelen kar tűnik fel, amelynek oly nagy hatalma van, hogy mindent, ami feltartóztatja, szétmorzsolni tudna, még ha a földben levő sziklatömb volna is. Egyszer nekem is közelembe jött és éreztem, miként csontjaimat rövidesen és apróra szétmorzsolni tudná.

232. Az isteni igaz, amely az úrból kiárad, minden hatalmat amgában foglal, és az angyaloknak csak annyiban van hatalmuk, amennyiben az isteni igaznak felvevői, lásd fent 137. sz. alatt. Az angyalok azonban annyiban felvevői az isteni igaznak, amennyiben az isteni jónak felvevői. Mert az igazságok hatalma a jóból ered és a jó nélkül az igazságoknak hatalmuk nincs. A kettőnek összeköttetéséből jön létre a hatalom. Éppen így viszonylik a hit és a szeretet; mert ha azt mondjuk: igaz, vagy hit, egyet jelent, mert a hit egész tartalma igaz. Továbbá, ha azt mondjuk jó, vagy szeretet, mert minden a szeretethez tartozó jó. Hogy az angyaloknak a jóból származó igazságok által milyen nagy hatalmuk van, abból is kitzett, hogy valamely gonosz szellem az angyaloknak már egy tekintetétől is eszméletét veszti és többé embernek sem látszik, mindaddig, amíg az angyal tekintetét el nem fordítja. Annak ka, hogy az angyalok szemének tekintetétől ilyenek előállanak, az, hogy az angyalok látása a menny világosságából ered és a menny világossága az isteni igazság, lásd fent 126-132. sz. alatt. A szem a jóból eredő igazságoknak is megfelel.

233. Mivel minden hatalom a jóból eredő igazságokból támad, ezért a gonoszból eredő hamisságnak semmi hatalma nincs. A pokolban mindenki a gonoszból eredő hamisban van, éppen azért az igazzal és jóval szemben semmi hatalmuk nincs. Hogy egymás között milyen hatalmuk van és milyen hatalmuk volt a gonosz szellemeknek, mielőtt a pokolba vették, azt a következőkben mondom el.

Az angyalok beszéde.

234. Az angyalok egymás közt éppen úgy beszélnek, mint az emberek a világban és pedig különféle dolgokról, mint pl. Házi ügyekről, a polgári állapotok tárgyairól, az erkölcsi élet dolgairól és a szellemi élethez tartozókról. Beszédükben semmiféle más különbség nincs, minthogy több belátással bírnak, mint az emberek, mert egymással mélyebb gondolkozásból beszélnek. Többször megengedetttem nekem, hogy velük érintkezzem és velük beszélhessek, mint barát a barátjával és némelykor mint ismeretlen az ismeretlennel és mivel én akkor az övékéhez hasonló állapotban valék, így nem tapasztaltam mást, minthogy a földön emberekkel beszélek.

235. Az angyali beszéd éppen úgy szavakra osztott, mint az emberi, és éppen úgy hangsúlyozva ejtik ki és hangsúlyozva hallható, mert nekik szintén van szájuk, nyelvük és

fülük; szintén van légkörük, amelyben beszédük hangja tagozódik, ez azonban szellemi légkör, amely az angyalokhoz, mivel azok szellemiek, idomul. Légkörükben lélegzenek is és a lélegzetvétel segítségével hangokat hallatnak, mint az emberek saját légkörükben.

236. Az összes mennyekben mindenki csak egy nyelven beszél. Mindnyájan megértik egymást, bármely társaságból valók legyenek is, akár szomszédos, vagy távolabbiból. Ezt a nyelvet itt nem tanulják, hanem mindenkivel már a világban veleszületik. Ez közvetlenül érzelmükbe és gondolkozásukba folyik be. A beszéd hangsúlyozása érzelmüknek és a hang tagolása, amely a szavakból áll, a jelképeknek felel meg, amelyek az érzelemből származnak és mivel a nyelv ezeknek megfelel, azért az szellemi, mert az a hangzó érzelmek és a beszélő gondolkodás. Aki megfigyeli, tudhatja, hogy minden gondolat valamely érzelemből, valamely szeretet kifolyásaként jön létre és hogy jelképek, amelyek különféle alakúak, amelyekben az általános érzelmek elosztódtak; mert érzelmek nélkül semmiféle gondolat és jelkép létre nem jön; lelkük és életük ebből származik. Ezért van, hogy az angyalok már a pusztán beszédéről megismerik, hogy a másik milyen érzelmű (affectio) és pedig a hangsúlyozásról, hogy milyen az érzelmek és a hang, vagy a szavak tagolásairól, hogy gondolkodása (mens) milyen. A bölcsőbb angyalok az uralkodó érzelmek már egy mondatból is (series loquela) megismerik, mert figyelmüket különösen erre irányítják. Hogy mindenkinek különféle érzelmek van, az ismeretes. Más az örömben, más a fájdalomban, más a szelídségben és a könyörületességben, más az őszinteségben és az igazságszeretetben, más a szeretetben és a szeretetmunkásságban, más az igyekezetben és a haragban, más az ámtásban és a csalásban, más a becsülés és a hírnév hajhászásban, és így tovább. Mindezekben az uralkodó hajlam és szeretet magában véve feltalálható, ezért a bölcsőbb angyalok mivel ezeket megérik, már a beszédből a mások egész állapotát megismerik. Hogy ez így van, sok a tapasztalás által tudomásomra jutott. Hallottam angyalokat beszélni, akik mások életét felfedték, habár csak azokat beszélni hallották. Azt is mondták, hogy mások életének egész tartalmát néhány jelképükből megismerik, mert azokról uralkodó szeretetét ismerik fel, amelybe a rend szerint minden bezárva van és az ember életkönyve ez és nem más.

237. Az angyali beszédnek az emberivel semmi közössége nincs, néhány szavon kívül, amelyek bizonyos érzelmekből támadnak, mindazáltal nem magukban a szavakban, hanem a hangsúlyozásban, amiről egyet-mást a következőkben mondom el. Hogy az angyali nyelvnek az emberével semmi közössége nincs, abból kitetszik, hogy az angyaloknak az emberi nyelvhez tartozó egyetlen szónak kiejtése is lehetetlen. Megkísérelték ezt, de mégsem tudták, mert ők más kimondani nem tudnak mint ami az érzellemmel teljesen megegyezik. Ami vele meg nem egyezik, az életüknek ellentmond, mert az élet érzelmükhöz tartozik és beszédük ebből származik. Az mondatott nekem, hogy az első emberek nyelve e földön ezzel összhangzó volt, mert ők azt a mennyből nyerték és a héber nyelv némelyekben azzal meg is egyezik.

238. Mivel az angyalok beszéde érzelmüknek megfelel, amely a szeretet folyamánya és mivel a menny szeretete az Úr és a felebarát iránti szeretet (lásd fent 13-19. sz. alatt.) ebből is következtethető, hogy milyen szép és kellemes lehet a beszéd. Valóban nemcsak a fülnek beszél, hanem azoknak, akik hallgatják, lelkül bensőjének is. Volt egy keményszívű szellem, akivel egy angyal beszélt. Az angyalnak beszédétől végre annyira megindult, hogy könnyei ömlöttek és azt mondta, hogy nem állhatott ellen, mert az a beszélő szeretet volt és azelőtt ő soha nem sírt.

239. Valóban az angyalok beszéde bölcs, mert az benső gondolkozásukból származik és az ő benső gondolkozásuk bölcsesség, minthogy benső érzelmük a szeretet. Szeretetük és bölcsességük beszédükben egybekapcsolódik. Azért van ez bölcseséggel telve és tudják egy szóval kifejezni azt, amit az ember ezer szóval sem volna képes kifejezni. Gondolkozásuk képzele azért foglal magában olyanokat, amelyeket az ember felfogni nem és megérteni még kevésbé tud. Ezért van, hogy a mennyben látottak és hallottak kimondhatatlanok és olyanok, amelyeket sem fül nem hallott, sem szem nem látott. Hogy ez így van, sok tapasztalat által tudnom megengedett. Sokszor olyan állapotba helyeztettem, amelyben az angyalok vannak és ebben az állapotomban beszéltem velük és akkor mindent megértettem; de amidőn előbbi állapotomban, vagyis az ember sajátját képező természeti gondolkozásba visszahelyeztettem és azt, amit hallottam, ismételni akarám, nem tudtam; mert ezerféle olyan dolog volt, amelyek a természeti gondolkozás képzetével meg nem egyeztek, vagyis másként, mint a mennyei világosság színváltozásaival, (*variegationes*), és így az emberi szavak által, semmiféle képpen kifejezhetőek nem voltak. Az angyalok jelképei, amelyekből szavaik származnak, szintén a menny világosságának módosulásai és az érzelmek, amelyekből a szavak hangsúlyozása ered, a menny melegségének változatai, mert a menny világossága az isteni igaz, vagy a bölcsesség és a menny melegsége az isteni jó, vagy a szeretet (lásd fentebb 126-140.) és az isteni szeretetből az angyalok az érzelmet, az isteni bölcsességből a gondolkozást nyerik.

240. Mivel az angyalok beszéde közvetlenül az érzelemből származik, (mert mint fentebb, a 136. Sz. Alatt mondtam, a jelképek különböző alakzatok, amelyekben a közös érzelem elosztódik), ezért az angyalok egy perc alatt ki tudják fejezni azt, amit az ember egy félóra alatt kifejezni nem képes és néhány szóban vázolhatják azt, ami sok oldalon van megírva. Efelől is többféle tapasztalat által győztem meg. Az angyalok jelképei, szavai és beszédei, éppúgy egyet képeznek, mint a ható ok és az okozat, mert a szavakban az okozat ábrázolódik, ami a jelképekben mint ok van jelen. Ezért van az, hogy minden szó oly sokat foglal magában. Éppen így a gondolkozás egyes részei és ennél fogva az angyalok beszédének egyes részletei, ha láthatóan ábrázolhatók, mint valami alig látható hullám, vagy őket körülhullámzó légkör, amelyben a rend szerint, bölcsességükből eredő megszámlálhatatlan dolgok vannak, és a másoknak gondolkozásába behatolnak és azt megihletik. Mindenkinek jelképei, úgy az angyaloké, mint az embereké, a menny világosságában, ha azt az Úr akarja, láthatóan ábrázolódnak.

241. Azok az angyalok, akik az Úr mennyei birodalmában vannak, éppen úgy beszélnek, mint az Úr szellemi birodalmában levők, csak hogy a mennyei angyalok bensőbb gondolkozásból beszélnek, mint a szellemiek. Mivel a mennyei angyalok az Úr iránti szeretet jóságában vannak, azért a bölcsességből beszélnek. A szellemi angyalok azonban, mivel a felebaráti szeretetmunkásságban vannak, amely lényegét tekintve az igaz, (215. sz.) az érzelemből beszélnek; mert a jóból bölcsesség, az igazból pedig értelem származik. Ezért a mennyei angyalok beszéde, mint a szelíden áradó folyam, lágy és egyúttal folyékonyan összefüggő (*continua*). Ezzel szemben a szellemi angyalok beszéde kevésbé lendületes és szaggatott (*descerta*). Azért a mennyei angyalok beszéde sok *a* és *o* hangzótól, a szellemi angyalok beszéde ellenben *e* és *i*-től hangzik, mert a hang a magánhangzókból ered és a hangban rejlik az érzelem. Mert mint fent, a 236. sz. Alatt mondtam, az angyalok beszédének hangja az érzelemnek felel meg és a hang tagozásai, amelyek a szavak, a jelképeknek felelnek meg, amelyek az érzelemből erednek. Mivel a hangzók nem a beszédhez tartoznak, hanem mindegyik állapota szerinti különféle érzelme kifejezése által szavaiknak hangsúlyozására szolgálnak, azért a héber nyelvben a hangzókat nem nyomtatják ki és ezért különféleképp is

mondják ki azokat. Ezért az angyalok az embernek a szeretet tekintetébeni állapotát felismerik. A mennyei angyalok beszédében kemény mássalhangzókat sem lehet találni és egyik mássalhangzó a másikba ritkán ütközik, hacsak nem olyan szó közbejöttével, amely nem hangzóval kezdődik. Innen van az, hogy az Igében e szócskát "és" közül olyan gyakran alkalmazzák, ami ismeretes lehet azok előtt, akik az Igét héber nyelven olvassák, amelyben mindenszócska lágyan hangzó és amelynek mindkét végén a hangot valamely hangzó adja. Azért a héber nyelven írott Igében némiképpen már a szavakból is meg lehet érteni, hogy azok a mennyei, vagy a szellemi részhez tartoznak-e, vagyis, hogy a jót, vagy az igazat foglalják-e magukban. Amelyek magukban a jót foglalják, azokban sok *u* és *o* van és némi *a*. ellenben, amelyek magukban az igazat foglalják, azokban legfőképpen az *e* és *i* az uralkodó hang. Mivel az érzelmek legfőképpen hangok által nyilvánulnak, azért ah valami nagyról, mint pl. A mennyről, vagy az Istenről van szó, az ember beszédében azokat a szavakat szereti alkalmazni, amelyekben *u* és *o* van. Éppen így a zenei hangok is, ha hasonlót kell kifejezni, ehhez emelkednek. Másként van azonban, ha nem valami nagyról van szó. Innen ered azután, hogy a zeneművészet az érzelmek különféle nemének kifejezését érti.

242. Az angyali beszédben van valami bizonyos összhang, amit leírni lehetetlen. Ez az összhang onnan ered, hogy a gondolatok és az érzelmek, amelyekből a beszéd származik, a menny alakja szerint ömlenek el és terjednek szét és a menny alakja az, amely szerint mindannyian egyesítették és amely szerint minden közlés történik. Hogy az angyalok a menny alakja szerint egyesítették és gondolataik, valamint érzelmeik aszerint terjednek ki, lásd fentebb 200-212. sz. alatt.

243. A szellemi világhoz hasonló nyelv (*loquela*) minden emberbe beplántáltatott, de csak bensőbb értelme körébe. De ez az embernél, mivel, mint az angyaloknál, nem az érzelmenek megfelelő szavakban jut kifejezésre, azért az ember nem is tudja, hogy birtokában van. Mindazáltal ez az oka annak, hogy az ember, mihelyt a másik életbe jut, azt a nyelvet, a szellemekkel és angyalokkal közösen beszél, anélkül, hogy arra valaki tanítaná. Erről azonban alább többet szólok.

244. Habár, mint fentebb mondtam, a mennyben mindenki egy nyelven beszél, mégis abban különbség van. A bölcsőbb angyalok beszédmódja bensőségesebb és érzelem változásokkal és jelképekkel teljesebb. A kevésbé bölcs beszédmódja külsőségesebb és ama teljessége hiányzik. Az egyszerűek (*együgyűek*) beszédmódja még külsőségesebb és ezért olyan szavakból áll, amelyekből az értelmet még elemezni kell, mint az esetben, ha az emberek egymással beszélnek. Létezik az arc által való beszéd is, amely hangokban végződik, amelyek a jelképek által módosulnak. Olyan nyelv is van, amelyben a menny jelképei gondolatképekkel vegyesek és a gondolatképekből kifolyólag az arcon is kiábrázolódnak. Tovább van taglejtés által való beszéd (*tagbeszéd*), amely az érzelmeknek felel meg és hasonlót ábrázol, mint hangjuk. Van az érzelmek közössége és a gondolatok közössége által való beszéd; továbbá dörgő beszéd és még más beszédek.

245. A gonosz és pokoli szellemek beszéde hasonlóképpen természeti, mert hajlamokból és pedig gonosz hajlamokból és ennél fogva tisztátalan fogalmakból áll, amelyeket az angyalok teljesen megvetnek. A pokol beszédmódja a menny beszédmódjával teljesen ellenkező, azért a gonoszok az angyali beszédet és az angyalok a pokoli beszédet el nem viselhetik. A pokoli beszéd az angyalok előtt olyan, mint valami utálatos bűz, amely az orrot sérti. A képmutatók beszéde, akik önmagukat a világosság angyalának tettetni tudják, bár szavaik után ítélve az

angyalok beszédéhez hasonló, de az érzelmek és a jelképek tekintetében teljesen ellentétes. Ezért beszéljük, ha azt benső értelmé szerint értelmezzük, amire a bölcs angyalok képesek is, úgy hallatszik, mint a fogcsikorgatás, és borzalmat kelt.

Az angyaloknak az emberekhez való beszélése.

246. Azok az angyalok, akik az emberekkel beszélnek, nem a saját nyelvükön beszélnek, hanem az ember nyelvén, vagy olyan más nyelven, amelyet az ember megért, nem pedig olyan nyelven, amely az ember előtt ismeretlen. Ennek oka az, hogy az angyalok, ha az emberrel beszélnek, feljükk fordulnak és magukat vele azonosítják. Az angyalok az emberrel való összeköttetéséből ered, hogy mind a ketten egyenlő gondolkodásban vannak és mivel az emberi gondolkodás az ő emlékezetével összefügg és a beszéd ebből eredő folyomány, ezért mind a kettő egy nyelvűvé lesz. Azonkívül az angyal, vagy a szellem, ha az emberhez jön és a feléje fordulás által, vele összeköttetik, egész emlékezetébe behatol, úgyannyira, hogy csaknem azt hiszi, miként maga tudja azt, amit az ember tud s így a nyelvet is. Én efelől az angyalokkal beszéltem és mondtam: talán azt gondolják, hogy velem anyanyelvemen beszélnek, mert úgy vehető észre, holott nem ők azok, akik beszélnek, hanem én. Ezt abból is lehet következtetni, hogy az angyalok az emberi nyelv egyetlen szavát sem képesek kiejteni, 237. sz. (Minthogy ezenfelül az emberi nyelv természetszerű, ők pedig szellemiek és a szellemiek természetszerű módon létrehozni semmit nem képesek.) Erre azt felelték, jól tudják, hogy az emberrel való összeköttetésük, akivel beszélnek, annak szellemi gondolkodásával történik, mivel ez természeti gondolkodásába befolyik és ez utóbbi emlékezetével függ össze, ezért előttük az emberi nyelv úgy tűnik fel, mint a saját nyelvük és éppen így minden tudása. Ez azért történik, mert az Úrnak tetszett, hogy ilyen összeköttetés és egyúttal a mennynek az embernél való beoltása megtörténjék. Mindazáltal az embernek állapota a mostani korban más, úgy, hogy ilyen összeköttetés többé nem az angyalokkal, hanem a szellemekkel áll fenn, akik nem a mennyben vannak. A szellemekkel efelől szintén beszéltem, ők azonban nem akarták hinni, hogy az ember beszélne, hanem azt gondolták, hogy az emberben ők beszélnek, továbbá, hogy az ember nem tudja, amit tud, hanem ők és így mindaz, amit az ember tud, tőlük való. Meg akartam őket több dolog felől győzni, hogy nem úgy van, de hiába. Hogy kik azok, akik szellemek és akik azok, akik angyalok alatt értetnek, azt alább magyarázom meg, ahol a szellemvilágról lesz szó.

247. Hogy az angyalok és a szellemek az emberrel ennyire összeköttetnek, hogy t.i. azt hiszik, miszerint az, ami az emberé, az övéké, annak oka abban rejlik, hogy az embernél a szellemi és természeti világ olyan módon van összekötve, mintha az egyet képezne. Mivel pedig az ember a mennytől eltávolodott, azért az Úr gondoskodott róla, hogy minden embernél szellemek és angyalok legyenek és ezek által az embert az Úr kormányozza és ezért áll fenn ilyen szoros összeköttetés. Másként lett volna ez, ha az ember a mennytől el nem távolodott volna, mert akkor az Úr, a menny általános befolyása által, mellé adott szellemek és angyalok nélkül kormányozhatta volna. Efelől azonban többet mondok ott, ahol a mennynek az emberrel való összeköttetéséről részletesen, a sorrend szerint beszélek.

248. Valamely angyalnak, vagy szellemnek az emberrel való beszédét éppen olyan hangosan lehet hallani, mint egyik emberét a másikkal, de azok, akik mellette állanak, nem hallhatják, hanem csupán csak tőle magától. Ennek oka az, hogy az angyal, vagy a szellem beszéde először az ember gondolkodásába folyik be és benső úton jut hallószervébe és így belülről hat. Az embernek beszéde ellenben először a levegőbe és úgy külső úton folyik be

hallószervébe és kívülről hat. Ebből kitetszik, hogy az angyalnak, vagy a szellemnek az emberrel való beszéde az emberben hallható és pedig, mivel a hallószerveket éppen úgy érinti, ezért meg is érthető. Hogy az angyalnak, vagy szellemnek beszéde belülről egész a fülig hat, az azáltal lett előttem nyilvánvalóvá, hogy az a nyelvbe is befolyik és azt könnyű rezgésbe hozza, anélkül azonban, hogy ezt a mozgást, a mibe a nyelv helyeztetik, közölné, hacsak azáltal maga az ember a beszéd hangját szavakba nem osztja.

249. Azonban a szellemekkel való beszélés manapság ritkán engedtetik meg, mivel veszélyes, mert akkor a szellemek tudják, hogy valamely embernél vannak, amit ezenkívül nem tudnak; és a gonosz szellemek olyanok, hogy az emberek iránt halálos gyűlölettel viseltetnek és semmit olyannyira nem kívánnak, mint azt, hogy úgy testükben, mint lelkükben megronthassák, ami azoknál valóban meg is történik, akik mélyen az ábrándokba merülnek, úgyannyira, hogy azok a természeti emberhez mért élvezeteket maguktól elvonják. Egyesek, akik magános életet élnek, olykor a szellemek velük beszélését hallják és pedig minden veszély nélkül. Mindazáltal a náluk levő szellemeket az Úr időről-időre eltávolítja, hogy ne tudják, miszerint valamely embernél vannak. Mert a legtöbb szellemnek nincs tudomása arról, hogy még más világ is van, mint amiben ők vannak és így arról sem, hogy még máshol emberek vannak. Ezért az embernek meg nem engedtetik, hogy velük ismét beszéljen, mert ha beszélnek, akkor azok annak tudatára ébrednének. Azok, akik a vallás tárgyai felől sokat gondolkoznak és azon a rajongásig csüggenek, úgyannyira, hogy azokat mintegy bensőjükben látják, szintén azt képzelik, hogy velük szellemek beszélnek. Mert a vallás tárgyai, bárminéműek legyenek is azok, ha az ember azokhoz önmagától ragaszkodik és ha eközben olyan dolgokkal nem foglalkozik, amelyek az életben hasznosak, az ember bensőjébe hatnak, és ott állhatatosan megmaradnak, az ember egész szellemét elfoglalják és a szellemvilágba behatolnak, ahol a szellemeket háborgatják. Az ilyenek azonban ábrándozók és rajongók (visionari et enthusiastae) és azt hiszik, hogy minden szellem, akit hallanak, a Szentlélek, holott ezek csak rajongó szellemek. Azok, akik ilyenek, a hamisat igazságként látják és mivel ezt látják, azért ezt maguknak és másoknak is bebeszélnek, akikre t.i. befolyásuk van. Mivel azok a szellemek is a gonoszt bebeszélni kezdik, mire hallgatókat is találnak, azért fokozatosan eltávolíttatnak. A rajongó szellemek a többi szellemtől abban különböznek, hogy azt hiszik, miszerint ők a szentlélek, és amit ők mondanak, az Isteni. Ezek a szellemek az embernek kárt nem okoznak, mert az ember irántuk isteni tiszteletet mutat. Ezekkel néhányszor szintén beszéltem és akkor aljasságukat, amelyeket tisztelőikbe beoltottak, leálcázták. Ezek balra kietlen helyen együtt laknak.

250. Ezzel szemben a menny angyalaival való beszélés csak azoknak engedtetik meg, akik a jóból eredő igazban vannak és mindenek előtt azoknak, akik az Úr és az Ő istenemberijének megismerésében vannak, mert ez az az igazság, amelyben a menny van; mert az Úr, mint fentebb mondtam, a menny Istene, 2-6. sz. Az Úr Istenije képezi a mennyet, 7-12. Az Úr Istenije a mennyben az Őiránta táplált szeretet és az Őtőle származó felebarát iránti szeretetmunkásság, 13-19. Az összes menny egybe foglalva egy embert ábrázol, éppúgy a menny mindegyik társasága és minden egyes angyalnak tökéletes emberi alkata van és pedig ez az Úr istenemberijéből kifolyólag, 59-86. Ebből világos, hogy a menny angyalaival való beszélés csak olyanoknak engedtetik meg, akiknek bensőjét az isteni igazságok az Úr megnyitották, mert az Úr az embernél ebbe folyik be és ha az Úr befolyik, akkor a menny is. Az isteni igazságok az ember benső körét azért nyitják fel, mert az ember úgy van alkotva, hogy benső emberénél fogva a menny képe és külsője szerint a világ képe legyen, 1. 57. sz. alatt. A benső embert pedig csak az Úrból kiáradó isteni igaz nyithatja fel, mert ez a menny világossága és a menny élete, 126-140.sz.

251. Az Úr befolyása az emberbe annak homlokán át történik és innen az egész arcba; mert az ember homloka a szeretetnek felel meg és az arc egész bensőjével megfelelésben van. A szellemi angyaloknak az emberbe való befolyása fejében mindenfelé szétterjed, a fő elejétől (frontispicio) és a halántékoktól valamennyi részéig, ami alatt a nagy agy fekszik mert a fejnek ez a tája az értelemnek felel meg. A mennyei angyalok befolyása azonban a fejnek abba a részébe hat be, amely alatt a kis agy van és amelyet hátsó agynak nevezünk, a fülektől mindenfelé, körül le a nyakig, mert ez a tájék a bölcsességnek felel meg. Az angyaloknak az emberrel való minden beszéde ezen az úton hat be annak gondolkozásába. Azért volt felismerhető, milyen angyalok valának azok, akik velem beszéltek.

252. Azok, akik a menny angyalaival beszélnek, azokat a dolgokat is látják, amelyek a mennyben vannak, mert a menny világosságából látnak, amelyben azok bensője van. Szintén az angyalok is látják azokat a dolgokat, amelyek a földön vannak; mert náluk a menny a földdel és a föld a mennyel összekötve van. Mert, mit fent a 246. sz. alatt mondtam, az angyalok, ha az ember felé fordulnak, velük úgy összekötöttek, hogy azt hiszik, hogy az, ami az emberé, az övéké és pedig nemcsak azokat a dolgokat, amelyek beszédének tárgyai, hanem azokat is, amelyek látása és hallása tartozékai. Másrészt az ember sem tapasztal mást, minthogy az, ami az angyalok által befolyik, az övé. Ilyen összeköttetésben voltak a menny angyalaival az ősegyház emberei ezen a földön, akiknek idejebeli korát, arany kornak nevezték. Mert ezek az istenit emberi alkatban és így az Urat elismerték, ezért beszéltek a menny angyalaival úgy, mint a hozzájuk hasonlókkal. Viszont a menny angyalai, mint övéikkel és bennük a menny és a világ egyet képeztek. Ez idő után azonban az ember a mennytől folyton eltávolodott azért, hogy önmagát inkább, mint az Urat és a világot inkább, mint a mennyet szerette, minélfogva az ön és a világ iránti szeretet örömeit (jucunda) a mennyei örömeiktől elválasztva, megízlelni kezdte és azt végre olyan arányban, hogy többé nem tudata, hogy más öröm is van. Ekkor azután benső világa, amely a menny felé nyitva volt, bezárult és a külsők a világ felé felnyíltak. Ha ez megtörténik, akkor az ember mindannak tekintetében világosságban, ami a világhoz tartozik és a mennyet illető minden dolog tekintetében sötétségben van.

253. Ez időn túl a menny angyalival ritkán beszélt valaki, néhányan azonban szellemekkel, akik nem a mennyben vannak, beszéltek. Mert az ember bensője és külsője olyan, ahogy az, vagy az Úr felé, mint közös középpont felé fordul, 124. sz., vagy pedig saját maga felé fordul, vagyis az Úrtól elfordított. Ami az Úrhoz hajlik, az a menny felé is hajlik, de ami önmaga felé fordul, az a világ felé is fordul, és ami erre irányul, azt csak nehezen lehet felemelni. Ezt az Úr mégis felemeli, amennyire csak megtörténhet és pedig az alaphajlam (amoris) átváltoztatásával, ami az Igéből származó igazságok által történik.

254. Megtanítottam, hogy az Úr a prófétákkal mi módon beszélt. Ővelük nem úgy beszélt, mint a régiekkel, bensejükbe ható befolyás által, hanem szellemek által, akik hozzájuk küldettek és akiket az Úr megihletett, és így nekik azokat a szavakat sugallotta, amelyeket azoka prófétáknak szózatként mondtak úgy, hogy ez nem befolyás, hanem diktálás volt. Mivel a szavak közvetlenül az Úrból eredének, azért valának azok részlegesen az Istentől ihletettek (teljesek), és foglalnak magukban benső értelmet, amely olyan természetű, hogy ezeket a menny angyalai mennyei és szellemi értelemben veszik át, mialatt az emberek természeti (betűszerinti) értelemben értik. Az Úr a mennyet és a földet az Igével így kötötte össze. Hogy a szellemek az Úrból eredő Istenivel miként töltenek meg, szintén megmutattattam. Az Úrból származó Istenivel megtöltött szellem nem tud mást, minthogy ő az

Úr és hogy amit ő mond, az Isteni (quod divinum sit, quod loquitur), és pedig addig, míg azt kimondotta. Azután öntudatra ébred és elismeri, hogy ő szellem és hogy nem magából, hanem az Úrból beszélt. Mivel a szellemeknek állapota, akik a prófétákkal beszéltek, ez volt, azért mondatik felőlük, hogy Jehova mondá. A szellemek önmagukat is Jehovának nevezték, mint ahogy ez nem csupán az Ige prófétái, hanem történeti könyveiből is kitetszik.

255. Hogy tudjuk, miként az angyalok és a szellemeknek az emberrel való összeköttetése milyen természetű, legyen szabad néhány figyelemreméltó dolgot idéznem, amivel azt megvilágosítani és megismertetni lehet. Ha az angyalok és a szellemek az ember felé hajlanak, akkor nem tapasztalnak mást, minthogy az ember nyelve az övéké és hogy nekik más nyelvük nincsen. Ez onnan ered, hogy akkor az ember nyelvében és nem a sajátjukban vannak amire nem is emlékeznek. Mihelyt azonban az embertől elfordulnak, akkor a saját angyali, vagy szellemi nyelvükben vannak és az ember nyelvéről semmit sem tudnak. Hasonló történt velem is, ha az angyalokkal érintkeztem és ha hasonló állapotban voltam mint ők, akkor én is velük az ő nyelvükön beszéltem és a magamról semmit sem tudtam, amire maga sem emlékeztem. Mihelyt azonban velük nem voltam egy társaságban, akkor saját nyelvemben voltam. Megfigyelésre méltó az is, hogy az angyalok és a szellemek, ha az emberhez fordulnak, bármely távolságról vele beszélni képesek. Velem is a távolból éppoly hangosan beszélének, mint a közelből. Ha azonban az embertől elfordulnak és egymás közt beszélnek, akkor az ember abból, amit beszélnek, egyáltalán semmit sem ért, még akkor sem, ha a helyszínen volna. Ebből nyilvánvaló, hogy a szellemi világban mindenféle összeköttetés a felé fordulás szerint igazodik. Megfigyelésre méltó az is, hogy egyszerre az emberrel többen beszélhetnek, és éppúgy az ember is övelük. Ugyanis maguk közül egy szellemet küldenek az emberhez, akivel beszélni akarnak és az elküldött szellem efelé fordul és a többiek az ő szellemük felé és gondolatuk, amelyet a szellem előad, így központosul. A szellem akkor nem tapasztal mást, minthogy önmagából beszél és ők sem tapasztalnak mást, minthogy ők maguk beszélnek. Így történik sokaknak eggyel való összeköttetése a feléfordulás által. Ezekről a szellemkövetekről, akiket vivőknek (subjecta) is neveznek, és az ezek általi közlekedésről a következőkben bővebben szövelök.

256. Egy angyalnak és szellemnek sem szabad az emberrel saját emlékezetéből beszélni, hanem csak az emberéből. Tudniillik az angyaloknak és a szellemeknek szintúgy van emlékezetük, mint az embernek. Ha valamely szellem az emberrel saját emlékezetéből beszélne, akkor az ember mást nem tapasztalna, minthogy azok a dolgok, amelyeket akkor éppen gondol, az övéi, holott azok a szelleméi. Olyan ez, mint olyan dologra való visszaemlékezés, ami az emberhez sohasem tartozott, vagy amit sem nem látott, sem nem hallott. Hogy ez így van, arról saját tapasztalatomból meggyőződtem. Ebből eredt némely ősembernek, az a nézete, hogy néhány ezer esztendő múlva ismét az előbbi életbe és viszonyaikba helyeztetnek vissza, sőt, hogy már ők ilyen visszahelyezettek. Ezt abból következtették, hogy némelykor nekik bizonyos dolog, amit soha nem láttak, sem nem hallottak, úgy tűnik fel, mint a visszaemlékezés. Ez pedig azért történt, mert a szellemek saját emlékezetükből az ő gondolkozásának fogalmaira befolyást gyakoroltak.

257. Vannak olyan szellemek, akiket természeti, vagy anyagi szellemeknek neveznek. Ha ezek valamely emberhez jönnek, akkor vele össze nem kapcsolódnak, mint más szellemek, t.i. annak gondolkozásával, hanem annak testébe hatolnak és elfoglalják minden érzékét. Szájával beszélnek és tagjaival rendelkeznek, miközben mást nem tapasztalnak, minthogy mindaz, ami az emberé, az övék. Ezek azok a szellemek, akik az embert megszállják, de ezeket az Úr a pokolba vetette és így teljesen eltávolította, ezért manapság (hodie) megszállások nincsenek.

A mennybeli írások.

258. Mivel az angyaloknak beszédük van és ez szavakból álló beszéd, azért írásuk is van, így lelkük érzelmeit és gondolatait éppúgy az írással, mint a beszéddel is kifejezhetik. Néhányszor írott lapok küldettek hozzám, és mint a világban a nyomtatott lapokat, úgy olvashattam, de egy-két gondolatnál többet abból átvennem nem volt szabad és pedig azért nem, mert az nem az isteni rend szerint való, hogy mennyről írások által taníttassam, hanem az Ige által, mivel a menny és a föld között, úgyszintén az Úr és az ember között ez az *egyetlen* összeköttetés és közlekedés. Hogy a mennyben írott lapok a próféták előtt is feltűntek, Ezékielnél olvashatjuk:

" Amint oda tekinték, ímé egy kéz küldetéek énhozzám és abban összehajtott levél volt és azt kiteríté előttem és ímé bé volt írva elől és hátul." Ezékiel 2: 9,10.

"És láték annak jobb keze felől, aki a trónon ül, egy könyvet, amely mind belül és kívül beiratott és hét pecséttel pecsételtetett bé." Jelenések 5: 1.

259. Hogy a mennyben írás legyen, azt az Ige érdekében az Úr rendelte el. Mert az lényegében az isteni igaz, amelyből úgy az angyalok, mint az emberek részére minden bölcsesség ered, mert azt az Úr diktálta, és amit az Úr diktált, az az egész mennyet a rendnek megfelelően áthatja és végül az emberekhez jut. Innen van azután az, hogy úgy a bölcsességhez, amelyben az angyalok, mint az értelemhez, amelyben az emberek vannak, van szabva. Ezért van az, hogy az angyaloknak is van Igéjük és hogy ők azt éppen úgy olvassák, mint a földön az emberek. Abból merítik tanításaikat és ott abból prédikálnak, 221. sz. Ez ugyanaz az Ige; csupán természeti értelme, amely nekünk a betű szerinti értelem, a mennyben hiányzik, hanem a szellemi értelme, amely ennek benső értelme. Hogy melyik ez az értelem, lásd a "Fehér lóról" írt kis művemben, amelyről a Jelenések könyvében van szó.

260. Egyszer a mennyből nekem is küldöttek egy levélkét, amelyre héber nyelven csak néhány szó volt írva és azt mondták, hogy mindegyik betű a bölcsesség titkait foglalja magában és ezek a betűk hajlésaiban és görbületeiben, és eszerint a hangokban vannak, amiből előttem világos lett, hogy az Úr ezen szavai mit jelentenek:

"Mert bizony mondom néktek, hogy míg a föld és az ég elmúlik, egy kis jóta, vagy egy pontocska (corniculum) el nem múlik a törvényben." Máté 5: 18.

Hogy az Ige minden legkisebb pontjáig (quoad omnem ejus apicem) Isteni, az az egyházban is ismeretes. De hogy annak minden vonásában az Isteni elrejtve van, az még nem ismeretes. Ezért azt megmagyarázom. Az Ige írása a mennyben sokféle behajtott és görbített (inflexiones et circumflexiones) vonásból áll és ezek a hajlások és görbületek a menny alakja szerint idomulnak. Az angyalok ezek által bölcsességük titkait fejezik ki és sok olyan dolgot, amelyet szavakkal kifejezni képtelenek és ami csodálatos, hogy ezt az írást az angyalok minden tanítás és oktatás nélkül ismerik. Az beléjük, éppúgy, mint a beszéd, beplántáltatott, lásd 236. sz. alatt. Azért ez az írás a mennyei írás. Beoltatott, mert a gondolatok és az érzelmek minden kiterjedése és így az angyalok bölcsessége és értelme a menny alakja szerint terjed ki, 201. sz. Innen van az, hogy írásuk ebbe ömlik bele. Azt mondták nekem, hogy a földi ősegyházhoz tartozóknak (Antiquissimi), mielőtt a betűket feltalálták, szintén ilyen írásuk volt és hogy ezek a héber nyelv betűibe olvadtak bele, amely betűk a régi időben mind behajlítottak valának és nem úgy, mint most, egyenes vonalban végződők. Innen van az, hogy az Ige jótáiban, vonásaiban és pontocskáiban is isteni dolgok és a meny titkai foglaltanak.

261. Ez az írás, amely a mennyei alak vonásai által áll elő, a legbenső mennyben használatos, ahol a többiek feletti bölcsességben vannak. Ezekkel érzelmet fejeznek ki, amelyekből gondolatok támadnak és a dolog tárgya szerint, amelyről szó van, a rend szerint következtetnek. Innen van az, hogy ezek az írások olyan titkokat foglalnak magukban, amelyek a gondolkozással ki nem meríthetők. Ezeket az írásokat nekem is szabad volt megtekintennem. Az alsóbb mennyekben azonban nem ilyen írás van. Ezekben a mennyekben levő írások a világban használatos íráshoz hasonlóak, hasonló betűkkel, amelyek azonban az ember előtt mégis érthetetlenek, mivel az az angyalok nyelvén van írva. Az angyalnyelv pedig olyan, aminek az emberi nyelvvel semmi közössége nincs, 237. sz. Mert a hangzókkal érzelmet fejeznek ki, a mássalhangzókkal az érzelmekből származó jelképeket és az ebből származó szavakkal a dolog értelmét fejezik ki, lásd fent 236., 241. sz. alatt. Ez az írás szintén kevés szóban, többet foglal magában, mint amit az ember néhány lapon leírni képes. Ezt az írást is láttam. Az alsóbb mennyben ily módon van az Ige írva, de a legbenső mennyben a mennyei alak szerint.

262. Figyelemre méltó, hogy a mennyben az írások már magukból a gondolatokból kiáradnak (fluant naturaliter ex ipsis cogitationibus) és pedig oly könnyűséggel, mintha csak a gondolat pattanna ki, éppen ezért a kéz valamely szó keresése közben nem tévováz, mert a szavak, úgy azok, amelyeket kiejtenek, vagy amelyeket leírnak, jelképeiknek felelnek meg és minden megfelelés valami természeti és önmagából folyó. Vannak a mennyben olyan írások is, amelyek a kéz segítségével nélkül, csupán a megfelelés által állottak elő, ezek azonban nem maradnak meg.

263. Láttam mennyből származó olyan írásokat is, amelyek csupán számokból, rend és sorrend szerint irattak éppen úgy, mint a világban a betűkből és szavakból álló szavak és megtanítottam, hogy ez az írás a legbenső mennyből való, és hogy az annak mennyei írása, amelyről fentebb 260., 261. sz. alatt volt szó. Ez az alsóbb menny angyalai előtt számokat ábrázok, mihelyt abból valamely gondolat lehat, és hogy ez a számokból álló írás szintén olyan titkokat rejt magában, amelyek közül némelyiket sem a gondolattal felfogni, sem szavakkal kifejezni nem lehet, mert minden szám megfelelésben áll és értelmük éppúgy, mint a szavaké megfelelésük szerinti, azzal a különbséggel, hogy a számok az általánost, a szavak a részlegest foglalják magukban. De mivel az általános magában számtalan részlegest foglal, ennek következménye az, hogy a számírás több titkot foglal magában, mint a betűírás. Ebből világossá lett az előttem, hogy a számok az Igében éppen úgy, mint a szavak, fogalmakat jelképeznek. Hogy ez egyszerű számok, mint: 2,3,4,5,6,7,8,9,10,12, és az összetett számok: 20, 30, 50, 70, 100, 144, 1000, 10 000, 12 000. És több mások mit jelentenek, az a "*Mennyei titkokról*" írott művemben, ahol arról szó van, látható. A mennyben ebben az írásban mindig egy számot helyeznek előre, amitől, mint annak hordozójától, a következők sorrend szerint függenek. Mert ez a szám egyszersmind a dolog mutatója (index), amiről szólni akarnak, és a következő számok a szóban levő dolog részlegessége tekintetébeni vonatkozásukat ezek által nyerik.

264 Akik a mennyről semmit sem tudnak és felőle más felfogással bírni nem is akarnak, mintha az csupán léggör volna, amelyben az angyalok, hallás és látás nélküli bolyongó szellemek (Mentis intellectuales), azok el sem gondolhatják, hogy ezeknek beszédük és írásuk is van. Az ilyenek minden lét feltételét az anyagiban helyezik, holott azok a dolgok, amelyek a mennyben vannak, éppúgy valóságban léteznek, mint a világban levők és az angyalok, akik itt vannak, mindazzal, ami az életre és a bölcsességre hasznos, rendelkeznek.

A menny angyalainak bölcsessége.

265. Hogy a menny angyalainak bölcsessége milyen, azt csak nehezen lehet felfogni, mert az az emberi bölcsességet olyannyira felülmúlja, hogy össze sem hasonlítható és az, ami felettebb való, olyannak tűnik fel, mintha nem is létezne. Van is néhány ismeretlen dolog, ami által leírható, amelyek azonban mielőtt ismertté válnak, az észben árnyképekként szerepelnek és ezért a dolgot a maga valóságában elhomályosítják. Mégis olyanok ezek, hogy tudni, és ha már tudjuk, megérteni is lehet, miközben a lélek abban örömet találja. Mert az öröm világosságot terjeszt s mivel ez a szeretetből származik és azoknak, akik az isteni és a mennyei dolgokat szeretik, a mennyből világosság sugárzik és megvilágosulnak.

266. Hogy az angyalok bölcsessége milyen, az abból következtethető, hogy ők a menny világosságában vannak és a menny világossága lényegében az isteni igaz, vagy az isteni bölcsesség és ez a világosság a lélekhez tartozó benső látásukat és szemeihez tartozó külső látásukat egyaránt megvilágosítja. Hogy a menny világossága az isteni igaz, vagy az isteni bölcsesség, azt lásd fent 126. és 133. sz. alatt. Az angyalok a mennyei melegségben is vannak amely lényege szerint az isteni jó, vagy az isteni szeretet, amiből a bölcsesség iránti hajlamot és vágyakozást nyerik. Hogy a mennyei melegség az isteni jó, vagy isteni szeretet, azt lásd fent 133. és 140. sz. alatt. Hogy az angyalok olyan bölcsességben vannak, miszerint bölcsességeknak neveztetnek, azt abból is lehet következtetni, hogy minden gondolatuk és érzelmük a menny alakja szerint árad szét, amely alak az isteni bölcsesség alakja, és hogy bensőjük, amely a bölcsességet magába fogadja, ez alak szerint van alkotva. Hogy az angyalok gondolatai és érzelmei a menny alakja szerint áradnak szét és így értelmük és bölcsességük is, azt lásd fentebb 201-212.sz. alatt. Hogy az angyalok bölcsessége szerfölötti, az abból is kitetszhetik, hogy beszédük a bölcsesség beszéde, mert közvetlenül és magából a gondolatból kifolyó, ez pedig az érzelemből. Ezért nyelvük az érzelemből támadó gondolkozás külső alkata. Ebből aztán az következik, hogy az az isteni befolyásból semmit le nem von, még külsőt sem, mint ez az embernél mások gondolataiból beszédében összekeveredik. (Hogy az angyalok beszéde gondolkozásuk és érzelmük beszéde, azt lásd fentebb 234-245.számok alatt.) Az angyalok ilyen bölcsességéhez még az is hozzájárul, hogy valamennyi dolog, amelyet szemükkel látnak és érzésükkel megéreznek, bölcsességükkel összeegyezik, mert megfelelések és így a bölcsességhez tartozó dolgok jelképes alakjainak tárgyai. (Hogy minden dolog, ami a mennyben feltűnik, az angyalok bensőjének megfelelése és bölcsességük jelképe, azt lásd fent 170-182. sz. alatt.) ezenfelül az angyalok gondolata a tér és az idő fogalma által mint az emberi gondolatok, változóvá és korlátozottá nem válnak, mert a tér és az idő a természet sajátja és a természet sajátja a lelket a szellemi dolgoktól elvonja és értelmi körének kiterjedését elfoglalja. (Hogy az angyalok eszméi idő és tér nélküliek és így az ember felett előnyben vannak, mivel korlátlanok, azt lásd fent 162-169 és 191-199 sz. alatt.) Az angyalok gondolata mulandó és anyagi dologhoz nem is süllyed le, és semminemű gond, vagy az élet szükséglete által feltartóztatva nincs, így a bölcsesség örömeitől hasonlóképpen el nem fordítatik, mint ez a földön az emberek gondolatával történik. Mert számukra mindent az Úr ellenszolgálat nélkül ad. Ingyen öltözködnek, ingyen táplálkoznak és ingyen laknak (181-190.sz.alatt.) ezenfelül a bölcsesség felvétele szerint őket az Úr örömmel és élvezetekkel ajándékozza meg. Ezt azért soroltam fel, miszerint tudjuk, hogy az angyalok nagy bölcsessége honnan ered.

267. Hogy angyalok ilyen nagy bölcsesség befogadására képesek, az abból ered, mert bensőjük felnyitva van és a bölcsesség, mint minden tökéletesség, a benső felé, s így ennek felnyitása szerint gyarapodik. Valamennyi angyal életének három foka van, ami a három mennynek felel meg, (lásd 29-40.sz. alatt.) Azok, akiknél az első fok van felnyitva, az első, vagy végső mennyben vannak, azok, akiknél a második fok, a második, vagy középső mennyben, azok ellenben, akiknél a harmadik, a harmadik, vagy legbenső mennyben vannak. Az angyalok bölcsessége a mennyekben e három fok szerint igazodik. Ezért a legbenső menny angyalainak bölcsessége a középső menny angyalainak bölcsességét mérhetetlenül felülmúlja, és így a középső menny angyalainak bölcsessége, a végső, vagy utolsó menny angyalaiét; (l. 209-210. és hogy a fokok milyenek, l. 38. sz. alatt.) Hogy közöttük ilyen különbség van, az onnan származik, hogy az, ami a magasabb fokon áll, részleges, az pedig, amely az alacsonyabban, az általános és hogy az általános a részlegest magában foglalja. A részleges az általánoshoz úgy viszonylik, mint ezer, vagy tízezer az egyhez. Hasonlóképpen a felsőbb menny bölcsessége az alsóbbéhoz. Mindazáltal a végső menny bölcsessége az ember bölcsességét hasonló arányban múlja felül, mert az ember az anyagiban és ennek érzékiségében van, és az anyagi érzéki a legalsó fokban van. Ebből kitetszik, hogy milyen bölcsességük lehet azoknak, akik az érzékiségből gondolkoznak, vagyis azoknak, akiket érzéki embereknek neveznek, hogy t.i. egyáltalában semmiféle bölcsességük nincs, hanem csupán valami tudásuk. Ezzel szemben azok az emberek, akinek gondolata az érzékin felül emelkedett és még inkább azok, akiknek bensőjük a meny világosságig felnyílt, bölcsék.

268. Hogy az angyalok bölcsesség milyen nagy, az abból is kiviláglik, hogy a mennyekben minden dolog közössé tétele (communicatio) áll fenn. Az egyik saját bölcsességét és értelmét a másikkal közli. A menny valamennyi javak közössége és pedig azért, mert a mennyei szeretet ilyen természetű. Azt akarja, hogy a másik is bírja azt, ami neki van. Ezért a mennyben a saját javát önmagában senki jónak nem találja, hacsak az másokban is fel nem található. Ezt az angyalok az Úrtól vették, akinek szeretete ilyen. Hogy a mennyben ilyen közössé tétel áll fenn, azt magam is tapasztaltam. Néhány együgyű a mennybe emeltetett és amint odajutottak, az angyali bölcsességnek is részeseivé lettek, és akkor mindent megértettek, sőt akkor olyanokat is megértettek, amelyeket azelőtt felfogni képesek nem voltak és olyanokat beszéltek, amit előző állapotban kimondani nem tudtak.

269. Hogy az angyalok bölcsessége milyen, azt szavakban kifejezni nem lehet, csak néhány általános dologgal lehet megvilágosítani. Az angyalok egy szóval ki tudják fejezni azt, amit az ember ezer szóval sem tud kifejezni. Ezenfelül valamely angyali szó számtalan olyan dolgot foglal magában, amit az emberi beszéd szavaival kifejezni nem lehet, mert az angyalok beszédének minden részlete a bölcsesség titkait fokozatos kapcsolatban foglalja magában, amelyekhez az emberi tudományok egyáltalán fel nem emelkedhetnek. Az angyalok, amit nyelvük beszédével kivetíteni nem tudnak, azt hangsúlyozással egészítik ki, ami a dolgok érzetében rendjük szerinti bennlakik, mert, mint fent 236-241.sz. alatt mondtam, a hangokkal az érzelmeket és a szavakkal az érzelemből származó jelképeket fejezik ki. Ezért van az, hogy azt, amit a mennyben hallunk, kimondhatatlannak nevezünk. Az angyalok olyan részleteket, amelyek egy egész könyvben vannak megírva, hasonlóképpen kevés szóval ismertetni képesek és minden szóban jelentőség van, ami mélyebb bölcsességre vezet, mert beszédük olyan, hogy abban az érzelme és minden szóban jelentőség van, ami mélyebb bölcsességre vezet, mert beszédük olyan, hogy abban az érzelme és minden egyes szó a fogalmakkal egybehangzanak. A szavak is végtelenül változatosak ama dolgok láncolata szerint, amelyek a gondolatban összefoglalva vannak. A bensőbb angyalok a hangból is és egyúttal a beszélő néhány szavából egész életét megismerni képesek, mert a hangsúlyozásról,

amint az a szavakba foglalt eszmék által különbözőképpen módosul (*ex sonoro variegato per ideas in vocibus*) uralkodó szeretetét, amely életének egyes részeibe egyúttal beírva van, ismerik fel. Ebből világosan kitetszik, hogy az angyalok bölcsessége milyen. Bölcsességük az emberi bölcsességhez úgy viszonylik, mint tízezer (*myrias*) az egyhez, hasonlóképpen, mint a test mozgó ereje, amely megszámlálhatatlan, a belőle létrejövő cselekedethez, ami az emberi érzék előtt csupán egynek látszik. Vagy, mint valamely tárgyhoz tartozó ezerféle dolog, amelyeket csak tökéletes nagyítóüveggel lehet látni, ahhoz a sötét dologhoz képest, amelyet a puszta szemmel látunk. E tárgyat még egy példával akarom megvilágosítani. Egy angyal az újjászületést saját bölcsessége szerint leírta és az erre vonatkozó titkokat azok rendje szerint százsámra sorolta fel és valamennyi titkot oly eszmékkel töltött meg, amelyekben még mélyebb titkok voltak foglalva és pedig kezdettől végéig. Mert kifejtette, miként a szellemi ember újból fogantatva, hasonlóképpen az anyaméhben hordozva növekedik és megszületik, felnő és folyton tökéletesbül. Azt mondá, hogy a titkok számát néhány ezerrel meg tudná szaporítani és azok, amelyeket felsorolt, csupán a szellemi külső ember újjászületésére vonatkoznak és számtalan továbbit tudna még a bensőnek újjászületéséről mondani. Ebből és több más hasonlóból, az angyalokról hallottakból, előttem nyilvánvalóvá vált, hogy milyen nagy bölcsességük van és milyen nagy ehhez képest az ember tudatlansága, aki alig tudja, mi az újjászületés és annak a folyamatnak egyetlen mozzanatát sem ismeri, hacsak valóban ujjá nem születik.

270. A harmadik, vagy legbenső menny angyalainak bölcsességéről és hogy ez az első, vagy végső mennyét mennyire felülmúlja, egyet-mást még elmondok. A legbenső, vagy harmadik menny angyalainak bölcsessége megfoghatatlan még azok előtt is, akik a végső mennyben vannak, és pedig azért, mert a harmadik menny angyalainak bensője a harmadik fokig van felnyitva, míg az első menny angyalainak bensője csupán az első fokig. Minden bölcsesség a benső felé növekedik és annak felnyitása szerint tökéletesbül. 208-267.sz. Mivel a legbenső, vagy harmadik menny angyalainak bensője a harmadik fokig van felnyitva, azért azokba az isteni igazságok egyúttal be is irattak. Mivel a benső harmadik foka, a menny alakja szerinti második és első foknál több, ezért a menny alakja az isteni igazból áll és így az isteni bölcsesség szerinti. Ezért van az, hogy azoknál az angyaloknál az isteni igaz beírótnak, vagy veleszületettnek látszik. Ezért mihelyt csak a valódi isteni igazságot hallják, azokat nyomban elismerik és érzik (*percipiunt*) és azután azokat egyszersmind bensőjükben szemlélik. Mivel a benső menny angyalai ilyenek, azért az isteni igazságok felett sohasem okoskodnak (*nusquam ratiocinantur*), még kevésbé vitatkoznak valamely igazság felett, vajon úgy van-e vagy sem. Sőt azt sem tudják, hogy ez a fogalom: hinni (*credere*), vagy hittel bírni (*fidem habere*), mi legyen. Mert azt kérdezik: mi a hit? Én érzem és látom, hogy ez így van. Ezt ilyen hasonlaltal fejezik ki, hogy t.i. ez éppen úgy volna, mintha valaki társával valamely házat az abban és akörül levő különféle dologt látná és akkor társának azt mondaná, hogy hinnie kell, hogy azok léteznek és hogy azok olyanok, mint amilyeneknek látják. Vagy, mintha valaki kertet és abban fákat és gyümölcsöket látna és társának azt mondaná, hogy hitének kell lennie, hogy ez kert, és hogy ezek fák és gyümölcsök, holott mindezeket saját szemével világosan látja. Ezért van az, hogy azok az angyalok a hitet sohasem említik, sem arról fogalmat nem alkotnak. Ezért ők az isteni igazságok felett sohasem okoskodnak, még kevésbé vitatkoznak valamely igazság felett, vajon úgy van-e vagy sem? Az első, vagy végső menny angyalainak ellenben az isteni igazságok bensőjükbe így beírva nincsenek, mert náluk csak az első életfok van felnyitva, ezért ezek felett okoskodnak és azok, akik felette okoskodnak, a dolog tárgyánál tovább alig látnak, kivéve annak némely más dologgal való megokolását és ha azt megokolták, azt mondják, hogy ez a hit tárgya (*hittitok*) és azt hinni kell. Én efelől az angyalokkal beszéltem, akik azt mondták, hogy a harmadik menny és az első menny

angyalainak bölcsessége között olyan különbség van, mint a világosság és a homályosság között. A harmadik menny angyalainak bölcsességét pompás palotához hasonlították, amely mindazzal, ami a használathoz szükséges, gazdagon el van látva. Körülötte paradicsomok, amelyek ismét pompásnál pompásabb dolgokkal vannak körülvéve; és mivel azok az angyalok a bölcsesség igazságaiban vannak, azért a palotába beléphetnek, mindent láthatnak és a paradicsomokban is mindenfelé járhatnak-kelhetnek és mindenben gyönyörködhetnek. Nem így azonban azok, akik az igazságok felett okoskodnak és még kevésbé azok, akik felette feleselnek. Mert ezek az igazságokat nem az igaz világosságából, hanem azokat vagy másoktól, vagy az Ige betű szerinti értelméből merítik, amiből mélyebb értelmük nincs. Az ilyenek azt mondják, hogy abban hinni kell, vagy hittal kel bírni és azután semmit mást nem akarnak, hanem hogy a benső látás ugyanabba behatoljon. Ezek felől azt mondták, hogy a bölcsesség palotájának első lépcsőjéig sem érhetnek, még kevésbé léphetnek abba be és annak paradicsomaiba, mert az első lépésnél megállanak. De azok, akik magukban az igazságokban vannak, ezeket az előre haladástól és a mindenüvé való behatolástól semmi sem tartja vissza; mert őket a szemlélt igazságok vezetnek, ahova csak mennek és pedig a távol mezőkre, mert minden igazság végtelen kiterjedésű és sok egyébvel kapcsolatos. Továbbá azt mondták, hogy a legbenső menny angyalainak bölcsesség legfőképpen abban rejlik, hogy az egyes tárgyakban Istenit és mennyeit és valamennyi láncolatában csodadolgokat látnak, mert minden dolog, ami szemük előtt feltűnik, megfelelésben áll. Így pl., ha palotákat és kerteket látnak, akkor szemlélkedésük azoknál a dolgoknál, amelyek szemeik előtt vannak, meg nem áll, hanem a bensőbb dolgokat látják, amelyekből létrejöttek és aminek egyszersmind megfelelnek, és pedig ezeket minden változatosságban a tárgyak minémúsége szerint. Egyszersmind a rendben és összhangban számtalan más dolgot látnak, amelyek lelküket olyannyira gyönyörködtetik, mintha csak az örömtől önkívületi állapotban volnának. Hogy valamennyi dolog, ami a mennyekben feltűnik, azoknak az isteni dolgoknak felel meg, amely az Úrtól az angyaloknál van, azt lásd fent 170-176.sz. alatt.

271. A harmadik menny angyalai azonban azért ilyenek, mert ők az Úr iránti szeretetben vannak és ez a szeretet a bensőt, a lélek székhelyét, a harmadik fokig felnyitja és mivel mindennek felvevője a bölcsesség. Tovább tudni kell, hogy a legbenső menny angyalai a bölcsességben folyton tökéletesbülnek és pedig ebben sem úgy, amint a végső menny angyalai. A legbenső menny angyalai az isteni igazságokat emlékezetükbe nem halmozzák fel és így abból semmiféle tudományt sem csinálnak, hanem mihelyt azokat hallják, magukévá teszik és életükben is beültetik. Ebből ered azután az, hogy az isteni igazságok, bensőjükben beírva élnek; mert amit az életbe befogadtak, az ilyen módon él. Másként van ez azonban a végső menny angyalaival. ezek az isteni igazságokat először emlékezetükbe vésik és tudásukkal tartják fenn, onnan ismét előveszik, azokkal értelmüket tökéletesbítik és azon tapasztalat nélkül, vajon azok igazak-e, akarják azokat, és alkalmazzák életükben. Azért amazokkal összehasonlítva, homályban vannak. Figyelemre méltó, hogy a harmadik menny angyalai a bölcsességben a hallás folytán tökéletesbülnek, nem pedig a látás útján. Amit a prédikációban hallanak, nem az emlékezetükbe hatol be, hanem közvetlenül legbensőjükbe és akaratukba és így életük tárgyává válik. Amit azonban ezek az angyalok szemükkel látnak, az hatol be emlékezetükben és afelett elmélkednek és arról beszélnek. Ekbből nyilvánvaló, hogy a hallás útja számukra az igazság útja és pedig ez is a megfelelésnél fogva, mert a fül az engedelmisségnek felel meg, mivel az engedelmisség az élet követelménye. A szem azonban az értelemnek felel meg és az értelem a tanításra vonatkozik. Ezeknek az angyaloknak állapota az Igében is megíratik, mint Jeremiásnál olvashatjuk:

"Adom az én törvényemet őbeléjük és szívükbe írom be azt. Felebarátját és atyjafiát többé senki nem tanítja, ezt mondván: Ismerjétek meg az Urat, mert ők mindnyájan megismernek engemet kicsinytől fogva nagyig." Jeremiás 31: 33,34.

És Máténál:

"A ti beszédek legyen : igen, igen, nem, nem, ennek felette valami vagyon, a gonosztól ered." Máté 5: 37.

Ami azonfelül vagyon, azért ered a gonosztól, mert az nem az Úrból ered. Mert az igazságok, amelyekben a harmadik menny angyalai vannak, az Úrból valók, mert ők az Óiránta táplált szeretetben vannak. Ebben a mennyben az Úr iránti szeretet az isteni igaznak akarása és cselekvése, mert a mennyben az isteni igaz maga az Úr.

272. A felhozott okokhoz, minélfogva az angyalok olyan nagy bölcsességet fogadhatnak magukba, még az is járul, (ami a mennyben a fő ok) hogy t.i. nem önzők. Mert amennyiben valaki nem önző, annyiban lehet az az isteni dolgokban bölcs, mert az önzés a bensőt az Úr és a menny felé elzárja és a külsőt pedig felnyitja és maga felé fordítja. Ezért mindazok, akiknél ez a szeretet uralkodik, a mennyei dolgok tekintetében nagy sötétségben vannak, bármennyire láttassanak is azok a világi dolgokban világosságban levőknek. Az angyalok ellenben, mivel ettől a szeretettől szabadok, a bölcsesség világosságában vannak mert a mennyei alaphajlamok, amelyekben vannak, vagyis az Úr és a felebarát iránti szeretetben, a benső felnyitják, mert ezek az alaphajlamok az Úrtól valók és maga az Úr van azokban. Hogy a mennyet általánosságban és részlegességben mindenkinél ezek az alaphajlamok alkotják, lásd fent 13-19. sz. alatt. A mennyei alaphajlamok a bensőt az Úr felé felnyitják, azért valamennyi angyal tekintetét az Úr felé fordítja, 142. sz.; mert a szellemi világban ez az a szeretet, amely mindenkinek bensőjét önmaga felé fordítja és ahova az a bensőt fordítja, oda fordítja az arcot is; mert ott a benső az arccal egyet képez, mert az ennek külalakja. Mivel ez a szeretet a benső és az arcot maga felé fordítja, azért a kettőt egymással össze is köti (mert a szeretet szellemi összeköttetés) és azért az övét azzal meg is osztja. Ennél a feléfordulásnál fogva és az abból létrejött összeköttetés és közlés által van az angyaloknak bölcsességük. Hogy a szellemi világban mindenféle összeköttetés a feléfordulás szerint igazodik, azt lásd fent 255.sz. alatt.

273. Az angyalok a bölcsességben folyton tökéletesbülnek, bár az örökkévalóságban sem képesek annyira tökéletesbülni, hogy az Úr bölcsessége és az ő bölcsességük között valamely arány felállítható volna, mert az Úr isteni bölcsessége végtelen, és az angyaloké véges. A végtelen és a véges között pedig arány nincs.

274. Mivel a bölcsesség az angyalokat tökéletesbíti és életüket alkotja és mivel a menny mindegyiknek a bölcsesség aránya szerint folyik be, azért vágyódnak ott mindnyájan olyannyira utána, csaknem úgy, mint az éhező ember a táplálék után. És valóban, mert a tudomány, az értelem és a bölcsesség szellemi táplálék, mint amiképpen természeti táplálék az eledel. Egymásnak kölcsönösen meg is felelnek.

275. Egy és ugyanazon menny angyalai és a menny egy és ugyanazon társaságában levők is, nem egyenlő, hanem különféle bölcsességűek. A legnagyobb bölcsességben a középben levők vannak, csekélyebben az azok körül levők, a határok felé terjedő fokozatban. A bölcsesség csökkenése a középtől eső távolság szerinti és olyan fokozatú, mint az árnyékba átmenő világosság csökkenése, (lásd fent 43-128. sz. alatt). Azért náluk a világosság is olyan fokú, mert a menny világossága az isteni bölcsesség és mindenki a felvétel aránya szerinti világosságban van. A menny világosságáról és annak különböző felvételéről írottakat, lásd fent 126-132. sz. alatt.

A mennybeli angyalok ártatlanságának állapota.

276. Hogy az ártatlanság micsoda és milyen sajátságú, azt a világon kevesen tudják, de semmiképpen sem azok, akik a gonoszban vannak. Feltűnik ugyan a szem előtt is, sőt az arcról is lerí, a beszédből és tagokról különösen a gyermekeknél némiképpen felismerhető. Mindamellett mégsem tudják, micsoda és még kevésbé azt, hogy ez az, amiben a menny az embernél rejtőzik. Tehát hogy megtudjuk, a rend szerint haladva, elmondani akarom. Először a gyermekség ártatlanságát, azután a bölcsesség ártatlanságát és végül a mennynek az ártatlanság tekintetébeni állapotát mondom el.

277. A gyermekség, vagy a gyermekek ártatlansága nem az igazi ártatlanság, mert az csak a külső, nem pedig a benső alakban van meg, mindazáltal abból megtanulhatjuk, hogy az ártatlanság milyen, mert arcukból kitetszik és némely tagjárásukból, szintúgy első beszédükből is, amelyek megindítanak, mivel benső gondolkozásuk nincsen, mert nem tudják, mi a jó és a gonosz, és mi az igaz és a hamis, amelyekből éppen a gondolkozás ered. Éppen azért sajátjukból okosságuk, szándékuk és megfontolásuk, és így gonosz iránti szándékuk, nincsen. Nekik az ön és a világ iránti szeretetből képződött sajátjuk nincs. Maguknak semmit sem tulajdonítanak, hanem mindent szüleiknek köszönnek. Kevesebbrel és csekélyebbel is megelégszenek, mint amit nekik ajándékoznak és annak örülnek. A táplálék és a ruházat, sem pedig a jövő miatt nem gyötrődnek. Nem tekintenek a világra, és abból sokat nem is kívánnak. Szülőiket dajkájukat és kortársaikat szeretik, akikkel ártatlanul játszanak. Magukat vezetni engedik, figyelnek és engedelmeskednek. Mivel ebben az állapotban vannak, azért életükbe mindent felvesznek. Ebből azután, anélkül, hogy tudnák honnan ered, van tisztességes erkölcsük, ebből jön létre nyelvük és ebből az emlékezet és a gondolkozás első kezdete. Ezek felvételére és elsajátítására ártatlan állapotuk szolgál eszközzel. Mindazáltal ez az ártatlanság, mint fentebb mondtam, külső, mivel csupán a testre vonatkozik, nem pedig a bensőre: mert eszük (mens) még nem képeződött ki annyira, hogy ész, értelem és akarat és ezekből gondolkozás és érzelem válják. Nekem a mennyből azt mondták, hogy a gyermekek kiváltképpen az Úr oltalma alatt állanak és a befolyás a legbenső mennyből jön, hol az ártatlanság állapota van, és hogy a befolyás bensőjükön át hat és áthatása közben csak az ártatlanság által ihlet meg és ezért az ártatlanság az arcban és néhány taglejtésben ábrázolódik és jut kifejezésre; és hogy ez az, ami által a szülők mélyen megindíthatnak és ami a szülői és a gyermeki szeretetet (storge) létrehozza.

278. A bölcsesség ártatlansága az igazi ártatlanság, mivel az benső, mert az a lélek bensőjében van, így magában az akaratban és ebből kifolyólag magában az értelemben és ha az ártatlanság ebben van, akkor az bölcsesség is, mert a bölcsesség az ártatlansághoz tartozik. Azért mondják a mennyben, hogy az ártatlanság a bölcsességben lakozik és amennyiben valamely angyal bölcs, annyiban ártatlan is. Hogy az így van, azzal igazolják, hogy azok, akik az ártatlanság állapotában vannak, önmaguknak semmi jót sem tulajdonítanak, hanem mindent az Úrnak köszönnek és neki adnak, és hogy Őtőle és nem önmaguktól akarnak vezetettetni; hogy ők mindazt, ami jó, szeretik, és mindenek felett, a mi igaz, gyönyörködnek, mert tudják és érzik, hogy a jó szeretése és így annak akarása és cselekvése, az Úr iránti szeretet és hogy az igaznak szeretete egyenlő a felebarát iránti szeretettel; hogy azzal, amijük van, legyen az kevés, vagy sok, megelégedetten élnek, mert tudják, hogy annyit nyernek, ami számukra üdvös. Kevesebbet, ha nekik kevesebb hasznos és sokat, ha a sok hasznos, és hogy nem ők tudják, mi jó önekik, hanem egyedül az Őr, aki mindennel bír, aki gondviselését mindenkire

kiterjeszti. Azért a jövő miatt nem aggódnak. A jövő feletti aggodalmat a holnapi nap gondjának nevezik, amiről azt mondják, hogy az olyan dolgok elvesztése, vagy be nem teljesülése feletti fájdalom, amelyek az élethez nem szükségesek. Embertársaikkal szemben gonoszt célzó szándékkal soha sem viselkednek, hanem jó, igaz és őszintén. A gonoszt célzó szándékot csalárdságnak nevezik, amelyet, mint a kígyó mérgét kerülnek, mert az az ártatlansággal homlokegyenest ellenkezik. Mivel nekik semmi sem kedvesebb, mint az Úrtól való vezettetés és mivel mindent öneki köszönnek, ezért sajátjuktól elvonattak és amennyiben sajátjuktól elvonattak, annyiban van az Úrnak rájuk befolyása. Ezért van az, hogy, amit Őtőle hallanak, legyen az az Ige, vagy a prédikáció által való, nem halmozzák fel emlékezetükben, hanem mindjárt követik is, vagyis akarják és cselekszik. Az akarat kiváltképpen emlékezetük. Külső alkatuk szerint legtöbbször együgyűnek tűnnek fel, de bensőjük szerint bölcsék és okosak. Ezek azok, akik az Úr szavai szerint értendők:

"Legyetek okosak mint a kígyók, és szelídek mint a galambok." Máté 10: 16.

Ilyen az ártatlanság vagy gyermekdedség, amit a bölcsesség gyermekdedségének neveznek. Mivel a gyermekdedség önmagának semmi jót sem tulajdonít, hanem minden jót az Úrra hárít, és mivel az Úrtól való szereti, ezért minden jónak és igaznak felvevője, amelyből bölcsesség ered. Az ember azért alkottatott így, hogy mint gyermek bár a külsőben, ártatlanságban legyen, ellenben ah aggastyánna lesz, a benső ártatlanságában (gyermekdedségben) legyen, hogy amaz által emebbe, és emez által amabba juthasson. Ezért, ha az ember megöregszik, testében is megfogyatkozik és újból gyermekké lesz, de bölcs gyermekké, vagyis angyallá, mert a bölcs gyermek a szó legigazibb értelmében angyal. Ezért van az, hogy az Igében a gyermek az ártatlant (gyermekdedet) jelenti és az aggastyán a bölcslet, akiben gyermekdedség van.

279. Hasonlóképpen történik mindazokkal, akik újjászületnek. Az újjászületés a szellemi ember tekintetében nem egyéb újjáteremtésnél (újonnan születésnél.) Ez először a gyermekdedségbe, a gyermekdedség ártatlanságába vezettetik be, ami abban áll, hogy semmi igazat és jót önmagából nem akarhat, hanem csupán csak az Úrból és hogy mind a kettőt kéri és csupán arra törekszik, mivel az igaz és jó. Mind a kettőt az Úr adja aszerint, amint abban öregbedik. Először annak ismeretébe, azután az ismeretből az értelembé és végül az értelemről a bölcsességbe vezettetik mindig a gyermekdedség kíséretében, amely, mint mondtam, abban áll, hogy ő semmi igazat és semmi jót önmagából nem, hanem csak az Úrból akarhat. E hit és ennek benső tapasztalata nélkül a mennyből senki semmit fel nem vehet. A bölcsesség ártatlansága legfőképpen ebben áll.

280. Mivel a gyermekdedség az Úr által való, nem pedig saját magából való vezetésben áll, azért mindazok, akik a mennyben vannak, gyermekdedségben vannak; mert mindazok, akik ott vannak, az Úrtól való vezetést szeretik. Ugyanis tudják, hogy az önmagától való vezettetés annyi, mint a sajátjától való vezettetés és az ember sajátja az önszeretet, és aki önmagát szereti, az mástól vezettetni nem akar. Ezért van az, hogy amennyiben az angyal a gyermekdedségben van, annyiban van a mennyben is, vagyis az isteni jóban és az isteni igazban, mert az ebben való léte a mennyben lételt jelenti. Azért a mennyeket a gyermekdedség szerint különböztetik. Meg. Azok, akik a végső, vagy az első mennyben vannak, a gyermekdedség első, vagy legalacsonyabb fokán vannak; akik a középső, vagy második mennyben vannak, azok a gyermekdedség második, vagy középső fokán vannak; akik ellenben a legbenső, vagy harmadik mennyben vannak, azok a gyermekdedség harmadik, vagy legbenső fokán. Ezek azért a menny tulajdonképpen ártatlanságai (innocentiae), mert ezek az Úrtól való vezetést (mint a gyermek az atyjától), inkább szeretik, mint a többiek, ezért az isteni igazat, amelyet vagy közvetlen az Úrtól, vagy közvetve az Ige és prédikációk

által hallanak, akaratukban mindjárt befogadják és cselekszik és így ezt életükben beültetik. Ezért van az alsóbb menny angyalai feletti nagy bölcsességük is, lásd 270-271. sz. alatt. Mivel ezek az angyalok ilyenek, azért is vannak az Úrhoz legközelebb, akitől a gyermekdedséget nyerik. Továbbá sajátjuktól is elválasztattak, úgyannyira, hogy egyszersmind az Úrban élnek. Külső megjelenésükre nézve együgyűeknek látszanak és az alsó menny angyalai előtt mint gyermekek és így kicsinyeknek és olyanoknak is, akik nem sokat tudnak, holott a menny angyalai között a legbölcsőbbek. Tudják, hogy önmagukból semmi bölcsességük nincs és hogy bölcsnek lenni, annak elismerését jelenti és hogy az, amit tudnak, azzal szemben, amit nem tudnak, semmi. Ennek tudását, elismerését és benső tapasztalását (percipere) nevezik a bölcsességhez vezető első lépcsőnek. Ezek az angyalok ruhátlanok, mert a meztelenség a gyermekdedségnek felel meg.

281. A gyermekdedségről az angyalokkal sokat beszéltem és megtanítottak, hogy a gyermekdedség minden jónak léte és ennél fogva a jó anyyiban jó, amennyire abban gyermekdedség van, következésképp a bölcsesség anyyiban bölcsesség, amennyiben öbenne gyermekdedség rejlik. Éppígy a szeretet, a szeretetmunkáság és a hit. Ezért van az, hogy a mennybe senki be nem mehet, ha nem gyermekded és ez az, amit az Úr szavai alatt értenünk kell, midőn azt mondja:

"Engedjétek, hogy jöjjenek énhozzám a kisgyermek és meg ne tiltsátok őket, mert ilyeneké a mennyek országa. Bizony mondom néktek: valaki úgy nem veszi az Isten országát, mint a kis gyermek, semmiképpen nem megyen oda be." Márk 10: 14,15. - Máté 19: 14. - Lukács 18: 16,17.

A gyermekek alatt itt, mint az Ige más részeiben is, a gyermekdedeket, ártatlanokat (Innocentes) kell érteni, lásd fent 278. sz. alatt. A gyermekdedség állapotát az Úr le is írja (Máté 6: 24,25.), de csupán megfelelésekben. Annak oka, hogy a jó anyyiban jó, amennyire abban gyermekdedség van, abban rejlik, hogy minden jó az Úrtól ered és a gyermekdedség éppen az Úrtól való vezetés akarásában van. Meg is tanítottam arra, hogy az igaz a jóval és a jó az igazzal másként össze nem köthető, hanem csak a gyermekdedség által. Ezért van az is, hogy az angyal nem válik a menny angyalává, hacsak nem gyermekded. Mert a menny korábban nincs meg senkiben sem, mielőtt benne az igaz a jóval összekötve nincs. Ennél fogva a jó és az igaz összeköttetését mennyi házasságnak is nevezik; a mennyei házasság pedig maga a menny. Arra is megtanítottam, hogy az igazi házassági szeretet eredet és a gyermekdedségből veszi, mivel a jó és az igaz összeköttetéséből, amelyből a két lélek bensője áll, vagyis a férfié és a nőé, amely összeköttetés, ha beáll, a házassági szeretet alakjában ábrázolódik, mert a házastársak egymást úgy szeretik, mint az ő lelkül bensője. Ezért van a házassági szeretetben olyan játék, mint a gyermekdedség és az ártatlanság játéka.

282. Mivel a gyermekdedség a menny angyalinál a jó tulajdonképpen léte, ezért az is nyilvánvaló, hogy az Úrból kiáradó isteni jó maga a gyermekdedség, mert ez a jó az, amely az angyaloknál befolyik és legbensőjüket megindítja és a menny minden javának felvételére fogékonnyá és készséggé teszi. Ugyanez történik a gyermekekkel, akiknek bensője az Úrból származó ártatlanság beáramlásával, nemcsak képeződik, hanem folytonosan készül és fogékonnyá válik a mennyei szeretet jóságának felvételére; mert az ártatlanság jósága legbelülről hat, mert ez, mint mondtam, minden jónak léte. Ebből kitetszik, hogy minden ártatlanság az úrból ered és ezért van az, hogy az Úr az Igében báránynak neveztetik, mert a bárány az ártatlanságot jelképezi. Mivel a gyermekdedség a menny minden jávaiban a legbensőbb, azért ragadja meg a lelkeket úgyannyira, hogy aki ezt érezi, (és ez a legbenső menny angyalának közeledésekor történik), úgy látszik, mintha önmagával többé nem bírna,

és az olyan örömmel árasztja el és ragadja el egyszersmind, hogy azzal összehasonlítva a világ minden öröme semminek tetszik. Ezt is szintén saját tapasztalatomból mondhatom.

283. Mindazokat, akik a gyermekdedtség jóságában vannak, a gyermekdedtség által vezetik és amennyire valaki ebben a jóban van, annyira ihletődik meg. Azok azonban, akik a gyermekdedtség jóságában nincsenek, azáltal meg sem indulnak, ennél fogva azok, akik a pokolban vannak, teljesen a gyermekdedtség ellenségei. Azok nem is tudják mi a gyermekdedtség, sőt olyanok, hogy amennyiben valaki gyermekded, annyiban égnék a vágytól, hogy nekik kárt okozhassanak. Ezért van az, hogy a gyermekek tekintetét el nem viselhetik, hanem mihelyt ezeket látják, bosszúra gerjednek, hogy árthassanak. Ezekből világos, hogy az ember sajátja és önszeretete a gyermekdedtség ellen van, mert mindenki, aki a pokolban van, a sajátjában és így az önszeretében van.

A mennybeli békeség állapota.

284. Aki a menny békeségében nem volt, fel nem foghatja, mi a békeség, amiben az angyalok vannak. Az ember is, amíg a testben van, a menny békeségét magába nem fogadhatja és így azt nem is érezheti, mert az ember érzéke (perceptio) a természetben van. Hogy azt megérezhesse, olyképpen kell alkotva lennie, hogy gondolkodás aszerint felmagasztosulva, a testtől eltávolítva, lélekben kell lennie és akkor az angyaloknál lehet. Mivel én ilyen módon a menny békeségét éreztem, leírhatom azt, mégis nem úgy, amilyen az magába véve, mert az emberi szavak arra elégtelenek, hanem csak összehasonlítva azzal a lelki nyugodalommal, amelyben azok vannak, akik az Úrban örvendeznek.

285. A mennynek két legbensője van, úgymint a gyermekdedtség és a békeség. Legbensőnek neveztetnek, mert közvetlenül az Úrból származnak. A gyermekdedtség az, amiből a menny minden java és a békeség, amelyből a jó minden kelleme származik. Minden jónak megvan a maga kelleme. Mind a kettő, úgy a jó, mint a kellem, a szeretethez tartozik, mert amit szeretünk, azt jónak nevezük és azt szintén kellemesnek is találjuk. Ebből az következik, hogy az a két legbenső, vagyis a gyermekdedtség és a békeség, az Úr isteni szeretetéből árad ki és az angyalokat bensőjükből kifelé hatva, megindítja. Hogy a gyermekdedtség a jónak legbensője, lásd az előző fejezetben, ott, ahol a menny angyalai gyermekdedségének állapotáról szó volt. Hogy azonban a békeség a gyermekdedtség jóságából eredő kellem legbensője, azt most magyarázom meg.

286. Először megmondom, hogy a békeség honnan ered. Az isteni békeség az Úrban van és az Isteni az Őbenne levő Istenemberi egyesüléséből magából áll elő. A békeség Istenije a mennyben az Úrtól van és a menny angyalaival való összeköttetésből jön létre és külön-külön mindegyik angyalnál a jó és igaz összeköttetéséből. A békeség eredetei ezek, amiből kitetszik, hogy a békeség a mennyben az Isteni, aki abban minden jót bensőségesen üdvösséggel túláraszt, (intime afficiens beatitudine) akiből tehát valamennyi mennyei öröm származik és hogy az lényegét tekintve, az Úr isteni szeretetének isteni öröme, az Úrral és a mennyel és minden benne levőkkel való összeköttetéséből ered. Ez az öröm, amelyet az Úr az angyalokba áraszt (perceptum a Domine in angelis) és az angyalok az Úrból kifolyólag éreznek: a békeség. Az angyalok számára minden üdvös, kellemes, örvendetes, vagy az, amit mennyei örömnek nevezünk, innen ered.

287. Mivel a békeség forrásai ebből erednek, azért az Úr önmagát a békeség fejedelmének nevezi és azt mondja, hogy Őtőle békeség származik és hogy Őbenne békeség lakozik. Azért neveztetnek az angyalok a békeség angyalainak és a menny a békeség hajlékának, mint a következő helyeken:

Nékünk egy gyermek születik, fiú adatik nekünk, akinek vállán lényen fejedelemség, akinek nevét nevezik csudálatosnak, tanácsosnak, erős, hatalmas istennek, örökkévalóság Atyjának, békeség fejedelmének; kinek fejedelemségének és békeségének nem lesz vége." Ézsajás 9: 6,7.

Jézus mondá: **"Békeséget hagyok néktek, amaz én békeségemet adom néktek, nem úgy adom, mint a világ adja."** János 14: 27.

"Ezeket szoltam néktek, hogy énbennem békeségtek legyen." János 16: 33.

"Fordítsa Jehova az ő orcáját tereád és adjon békeséget néked." 4 Mózes 6: 26.

"A békeségnek követei nagy keservesen sírnak, elpusztultak az utak." Ézsajás 33: 7,8.

"Az igazságosság cselekedete békeség lészen és az én népem a békeség hajlékában lakozik." Ézsajás 32: 17,18.

Hogy ez az isteni és a mennyei békeség, amelyet békeség alatt az Igében értünk, más helyekből is kiviláglik, amelyekben ez megírva van. Ézsajás 52: 7. - 54: 10. - 59: 8. Jeremiás 16: 5. - 25: 37. - 29: 11. - Haggeus 2: 9. - Zakariás 8: 12. - Zsoltár 37: 37. - és több más helyen. Mivel a békeség az Urat és a mennyet jelképezi és így a mennyei örömet is és a jó örömet, azért a régi időben és még most is üdvözlő szavak: *Béke veletek!* Amit az Úr is igazol, amidőn a tanítványoknak, akiket kiküldött, ezt mondá:

"Valamely házba bementek, először ezt mondjátok: Békeség e háznak! És ha abban a házban a békeség fia van, akkor a ti békeségtek azon marad." Lukács 10: 5,6.

Maga az Úr is mondotta, amikor az apostolok előtt megjelent:

"békeség veletek!" János 20: 19,21,16. A békeség állapota az Igéből is érthető: **"Jehova a békeség illatát érezé."** 2 Mózes 29: 18, 25,41. - 3 Mózes 1: 9,13,17. -2: 2,9. - 6: 8,14, -23: 12,13,18. - 4 Mózes 15: 3,7,13. - 28: 6,8,13. - 29: 2,6,8,13,36. - A békeség illatával mennyei értelemben a békeség érzését jelképezik. Mivel a békeség az Isteninek magának és az Istenemberinek az Úrban való összeköttetését jelképezi és így az Úrnak a mennyel és az egyházzal való összeköttetését és mindenknek, úgy a mennyben, mint az egyházban, t.i. akik Őt befogadják, azért megemlékezésül rendeltetett el a Sabbath és a nyugalomról, vagy a békeségről neveztetett és az egyház szent jelképe volt, és az Úr azért nevezte önmagát a Sabbath urának: Máté 12: 8. - Márk 2: 27,28. - Lukács 6: 5.

288. Mivel a menny békesége az Isteni, azért ez maga az a jó, amely az angyaloknál van. Őket üdvösséggel teljesen túlárasztja, ezért az nekik másként határozott öntudatukba nem jut, mint a szív öröme által, ha életük jóságában vannak és a vidámság által, ha a jóságukkal összhangzó igazat hallják és a szív vidámsága által, ha amaz összeköttetést érzik. Innen azután életük minden gyakorlatába és cselekedetébe folyik be és itt végső nyilatkozásában is örömként nyilvánul. De a békeség minőség és nagyság tekintetében a mennyben, azok ártatlansága szerint, akik ott vannak, különböző, mert az ártatlanság és a békeség lépést tartanak; mert mint fent mondtam, az ártatlanság az, amelyből a menny minden java és a békeség, amelyből ama jónak minden vidámsága ered. Ebből világosan kitetszik hogy hasonló ahhoz, amit az előző fejezetben a mennyei ártatlanság állapotáról mondtam, mait itt a békeség állapotáról mondani lehet. Mert az ártatlanság és a békeség úgy vannak összekötve, mint a jó és annak kelleme. A jó annak kellemessége által érezhető meg és a kellem jóságáról ismerhető fel. Mivel ez így van, azért nyilvánvaló, hogy legbenső, vagy harmadik menny angyalai a békeség harmadik, vagy legbenső fokán állanak; és hogy az elsőbb menny

angyalai a békesség csekélyebb fokán, mert a gyermekdedtség csekélyebb fokán állanak, lásd fent 280. sz. alatt. Hogy az ártatlanság és a békesség együtt vannak, mint a jó és annak kelleme, azt láthatjuk a gyermekeken, akik, mivel ártatlanságban, úgy a békében is vannak, mivel pedig békességben vannak, azért náluk minden csupán játék. De a gyermekek békessége csak külső békesség, míg a benső békesség, éppúgy, mint a benső ártatlanság, csak a bölcsességben található és mivel a bölcsességben található, azért a jó és igaz összeköttetésében is mert a bölcsesség ebből ered. Az embereknél is feltalálható a menyői, vagy angyali békesség, akik a jó és igaz összeköttetésénél fogva a bölcsességben vannak és akik ezért az Istenben megelégedettséget éreznek. Ez azonban, amíg a világban élnek, bensőjükben elrejtve van, de mégis nyilvánvalóvá válik, ha testüket elhagyják és a mennybe jutnak, mert akkor a benső felnyílik.

289. Mivel az isteni békesség az Úrnak a mennyel való összeköttetéséből és külön-külön mindegyik angyalnál a jó és az igaz összeköttetéséből áll, ezért az angyalok, ha a szeretet állapotában vannak, akkor a békesség állapotában is vannak; mert akkor náluk a jó az igazzal köttetik össze. Hogy az angyalok állapota változik, lásd fent 154-160.sz. alatt. Hasonlóképpen történik azzal az emberrel is, aki újjászületik. Ha nála a jó és az igaz összeköttetése bekövetkezik, ami különösen a kísértések után történik meg, akkor a menyői békesség kellemességének állapotába jut. Ez a békesség olyan, mint pl. tavasszal a reggel, vagy a hajnalhasadás, amely időben, ha az éjszaka elmúlt, napfelkelésétől a földön minden új életre kél és a harmattól, amely az égből száll alá, éltető levegő szétterjedése kezdődik és a tavaszi melegséggel a föld termékenyebbé válik, sőt az emberi lelket is örömmel tölti el; és pedig azért, mert a tavaszi reggel, vagy a hajnalhasadás az angyalok menyői állapotának felel meg, lásd fent 155. sz. alatt.

290. A békesség felől az angyalokkal is beszéltem és azt mondtam, hogy a világban azt nevezik békességnek, ha a háborúk és az ellenségeskedések az államok között és ha a gyűlölködések és egyenetlenségek az emberek között megszűnnek, és azt hiszik, hogy a benső béke a léleknek megnyugvása (requires animi) a gondok eltávolítása és különösen a nyugalomnak és vidámságnak (tranquillitas et jucunditas) a dolgok szerencsés előhaladása miatt létrejött érzete. De az angyalok azt mondták, hogy a lelki nyugalom, meg a nyugalom és vidámság, a gondok eltávolítása és a dolgok szerencsés előhaladása következtében úgy látszanak ugyan, mintha a békéhez tartoznának, azért mégsem tartoznak a békességhez, kivéve azoknál, akik a menyői jóban vannak, mert a békesség csak ebben a jóban található fel. Mert a békesség az Úrból az ember legbensőjébe folyik be és legbensőjéből leszáll és külsőjében árad szét és hoz a léleknek nyugalmat (requiem mentis) és idézi elő a lelki megnyugvást (tranquillitatem animi) és az abból származó örömet. Azoknak ellenben, akik a gonoszban vannak, békességük nincs. Látszólag ugyan nyugalomban csendben és vidámságban vannak, ha kívánságuk valósul, de ez külső és nem benső békesség, mert belülről ellenségeskedést, gyűlölséget, bosszúvágyat, kegyetlenséget és más gonosz vágyat szítanak, amelybe lelkük is elesik, mihelyt valakit látnak, aki nekik nem tetszik és amelyek kitörnek, hacsak a félelem attól őket vissza nem tartja. Ezért van, hogy vidámságuk esztelen szenvedélyekben, ellenben azok vidámsága, akik a jóban vannak, a bölcsességben lakozik. A különbség olyan, mint a menny és a pokol között.

A mennynek az emberi nemzetséggel való összeköttetése.

291. Az Egyházban ismert dolog, hogy minden jó Istentől és az embertől semmi jó sem ered. Azért valamely jót, mint sajátját, senki magának nem tulajdoníthat. Ismeretes továbbá, hogy a gonosz az ördögtől van. Ezért van, hogy azok, akik az egyház tanítása szerint beszélnek, olyanokról, akik jót cselekszenek és olyanokról is, akik kedvesen beszélnek és prédikálnak, azt szokták mondani, hogy Istentől vezették. Az ellenkezőt mondják azonban azokról, akik gonoszul cselekszenek és istentelenül beszélnek. Ez nem lehetne így, ha az embernek a mennyei és a pokoli összeköttetése nem volna és ha ezek az összeköttetések akaratával és értelmével fenn nem állnának, mert ezekből cselekszik a test és beszél a száj. Hogy ez az összeköttetés milyen állapotú, azt most magyarázom meg.

292. Mindegyik ember mellett vannak jó és rossz szellemek. A jó szellemekkel az ember a mennyei, és a rossz szellemekkel a pokoli van összeköttetésben. Ezek a szellemek a szellemvilágban vannak, amely a menny és a pokol között a középben van. Erről a világról a következőkben részletesen beszélünk. Ha ezek a szellemek az emberhez jönnek, akkor minden emlékezetét elfoglalják és ebből gondolkozásába behatolnak, és pedig a gonoszok emlékezetének és gondolkozásának azon tárgyaiba, amelyek gonoszok, a jó szellemek pedig emlékezetének és gondolkozásának azon részeibe, amelyek jók. A szellemek egyébként nem tudják, hogy az ember mellett vannak, de ha mellette vannak, akkor az ember egész emlékezetét és gondolkozását magukénak tekintik. Az embert nem is látják, mert a mi világunkon található dolgokat szemükkel nem láthatják. Az Úr nagy gondot fordít arra, hogy a szellemek ne tudják, hogy az ember mellett vannak, mert ha tudnák, akkor beszélnének vele és akkor a gonosz szellemek megrognának. Mivel a gonosz szellemek a pokollal állanak összeköttetésben, semmit sem kívánnak annyira, minthogy az embert megrognassák, nemcsak lelkében, vagyis hitében és szeretetében tekintetében, hanem testében is. Ilyenkor azt nem tudják, hogy az, amit gondolnak, az embertől ered, úgyszintén, amit egymás közt beszélnek, mert egymás közt az emberből beszélnek, azt hiszik azonban, hogy ez az övéké, és mindenik a sajátját értékesnek tartja és szereti. A szellemeket az Úr ilyen állapotban tartja, hogy az embert szeressék és becsüljék; habár ők ezt nem tudják. Hogy a szellemek és az emberek között ilyen összeköttetés áll fenn, az előttem sok évi szakadatlan tapasztalt által oly ismertté vált, hogy ennél ismertebb dolog nincsen.

293. Hogy az olyan szellemek, akik a pokollal vannak összeköttetésben, az ember mellé adatként, az azért van, hogy az ember a gonosz minden nemében születik és így első élete csak ebből vezettetik le, ezért ha melléje nem olyan szellemek adatként, mint ő maga, az ember nem élhetne, sőt saját gonoszságától elvonható és kigyógyítható sem volna. Ezért saját életében a gonosz szellemek által tartatik meg, és attól a jó szellemek visszatartják. A kettő által egyensúlyban is van. Mivel egyensúlyban van, azért saját szabadságában is van. A gonosztól csak így lehet őt elvonni és a jó felé fordítani és a jót beléje ültetni, ami, ha szabadságban nem volna, meg nem történhetné. Ezt a szabadságot neki megadni nem lehetne, ha egyik oldalon a pokoli szellemek és a másik oldalon a mennyei szellemek közre nem működne és az ember nem középben volna. Azt is megmutatták, hogy az embernek, amíg az a vele születettből és így önmagából működik, élete nem volna, ah neki meg nem engedhetnék, hogy a gonoszban legyen, és élete akkor sem lenne, ha szabadságban nem volna. Továbbá, hogy a jóra sem volna rávezethető és hogy a kényszerítés nem használ; úgyszintén, hogy a jó, amit az ember a szabadságban elfogad, akaratába ültetett és mindegy tulajdonává válik. Mindez pedig azért van, mert az ember úgy a pokollal, mint a mennyei összeköttetésben van.

294. Hogy a mennynek a jó szellemekkel és pokolnak a rossz szellemekkel való összeköttetése és ennél fogva a mennynek és a pokolnak az emberrel való összeköttetése milyen, most megmagyarázom. Valamennyi szellem, aki a szellemvilágban van, a mennyel, vagy a pokollal van összeköttetésben. A gonoszok a pokollal, a jók pedig a mennyel. A menny társaságokra osztott, éppen így a pokol is. Mindegyik szellem valamelyik társasághoz tartozik és az abból jövő befolyásnál fogva létezik és így azzal mindenik összeműködik. Ezért van az, hogy ha az ember, amikor a szellemekkel összeköttetett, akkor a mennyel, vagy a pokollal is összeköttetett és pedig abban azzal a társasággal, amelyben szeretete, vagy hajlama szerint van. A menny valamennyi társasága a jó és az igaz iránti hajlam szerint, a pokol valamennyi társasága pedig a gonosz és a hamis iránti hajlamok szerint van egymástól elválasztva. A menny társaságai felől írottakat, lásd fent 41-45. tovább, 148-151. szám alatt.

295. Az ember mellé adatott szellemek olyanok, mint hajlamának, vagy szeretetének tekintetében az ember maga; azonban a jó szellemeket melléje az Úr adja, míg a gonoszokat maga az ember vonzza. Mindazáltal az ember mellett a szellemek az ember hajlamának változás szerint változnak. Ennél fogva más szellemei vannak a gyermekség, mások a serdülő, mások az ifjú, mások a férfi, mások az agg korban. Gyermekségének korában olyan szellemek vannak mellette, akik a gyermekségben vannak, vagyis olyanok, akik a menny gyermekdedségével, amely a legbenső, vagy a harmadik menny, összeköttetésben állanak. Gyermekkorában olyan szellemek, akik a tudásvágyban, vagyis olyanok, akik a végső, vagy első mennyel állanak összeköttetésben. Ifjú, vagy férfi korában olyanok vannak mellette, akik az igaz és a jó érzetében és ennél fogva az értelemben vannak, vagyis olyanok, akik a második, vagy középső mennyel vannak összeköttetésben. Az aggkorban azonban olyanok vannak mellette, akik a bölcsességben és gyermekdedségben (innocentia) vannak, vagyis akik a legbenső, vagy a harmadik mennyel állanak összeköttetésben. Mindazáltal ez a kirendelés az Úr részéről csak olyanoknál történik, akik javulni és újjászületni tudnak. De nem így van azoknál, akik sem javulni, sem újjászületni nem tudnak. Habár az Úr ezek mellé is jó szellemeket ad, hogy ezek őket, amennyire csak lehetséges a gonosztól visszatartsák, de mivel a gonosz szellemekkel közvetlen összeköttetésük van, akik a pokollal közösséget tartanak fenn, ezért mellettük olyanok vannak, mint maguk az emberek. Ha önszeretők, nyereség, vagy bosszúvágyók, vagy a paráznaságot szeretők, akkor mellettük hasonló szellemek vannak és egyszersmind gonosz hajlamukban laknak. Amennyire pedig az ember jó szellemek által a gonosztól vissza nem tartható, annyiban tüzelik őt és amennyire a hajlam uralkodik, annyira kapcsolják magukhoz és el nem távolodnak. Ezen a módon van a gonosz ember a pokollal és a jó a mennyel összekötve.

296. Hogy az embert az Úr szellemek által vezérli, az azért történik mert az ember nincs a menny rendjében. Mert gonoszban születik, amely a pokolhoz tartozik és így az isteni renddel teljes ellentétben van. Ennél fogva a rendbe vissza kell vezetettnie és másként, mint szellemek segítségével vissza nem vezethető. Másképpen volna ez, ha az ember a jóban születnék, amely a menny rendje szerint való. Akkor az Úr nem szellemekkel, hanem a rend által vezérelné, vagyis az általános befolyással. Ezzel a befolyással vezettetik az ember annak tekintetében, ami a gondolkodásból és az akaratból a cselekvésbe átmegy és így a beszéd és a cselekvés tekintetében; mert ez és amaz a természeti rend szerint árad szét és ezzel azoknak a szellemeknek, akik az ember mellé adatnak, semmi közösségük nincs. A szellemi világból jövő általános befolyás által vezettetnek az állatok is, mert életüknek rendjében vannak és ezt ezek meg nem fordíthatják, sem el nem ronthatják, mert náluk az értelem hiányzik. Hogy az emberek és az állatok között milyen különbség van, azt lásd fentebb 39. sz. alatt.

297. Ami továbbá a menny és az emberi nemzetség közötti összeköttetést illeti, tudni kell, hogy az Úr minden embernél a rend szerint befolyik és pedig úgy legbensőjébe, mint külsőjébe és hogy azt a menny felvételére alkalmassá teszi és legkülsőjét legbensőjéből kifolyólag, és egyszersmind a legbensőt a legkülsőből kifolyólag vezeti és így nála mindent összhangban tart. Az Úr befolyását közvetlen befolyásnak, a másik befolyást azonban, amely a szellemek által történik, közvetett befolyásnak nevezzük. Ez azok által áll fenn. A közvetlen befolyás, amely magáé az Úré, az Ő Istenemberijéből származik és az ember akaratába és az akarat által az értelembé, így az ember jóságába és a jó által igazságába, vagy ami ugyanaz: a szeretetébe és szeretete által hitébe, nem pedig megfordítva, hat be. Még kevésbé hat be a szeretet nélküli hitbe, vagy a jó nélküli igazba, vagy olyan értelembé, amely nem az akaratból származik. Ez az isteni befolyás, megszakítás nélküli folytonos (perpetuus) befolyás, a jónál a jóba vétetik fel, de a gonoszoknál nem. Ezek vagy visszautasítják, vagy elnyomják, vagy elfordítják. Ezért életük gonosz, amely szellemi értelemben a halál.

298. Az ember mellett levő szellemek és azok is, akik a mennyel és azok is, akik a pokollal vannak összeköttetésben, saját emlékezetükből és az ebből eredő gondolkozásból az emberbe soha be nem folynak, mert ha saját gondolkozásukból folynának be, akkor az ember nem tapasztalna mást, mint hogy az azokhoz tartozók az övéi (lásd fentebb 256. sz. alatt.) Bár az emberbe ezek által a mennyből hajlam (affectio) mégis folyik be, amely a jó és az igaz iránti szeretet és szintén a pokolból is, amely a gonosz és a hamis iránti szeretet hajlama. Amennyiben tehát az ember hajlama azokkal, amelyek befolynak, megegyezik, annyiban vétetik fel gondolkozásába. Mert az ember benső gondolkozása teljesen hajlamának és szeretetének megfelelő. Ha vele meg nem egyezik, akkor fel nem veszik. Ebből világosan kitetszik, hogy mivel az emberbe a szellemek által nem a gondolkozás, hanem csak a jó és a gonosz iránti hajlam folyik be, az emberen, mivel szabadságban van, áll a választás, mert gondolkozásába a jót felveheti és a gonoszt eltávolíthatja. Mert tudja, hogy mi a jó és mi a gonosz, magából az Igéből. Amit tehát a hajlamból a gondolkozásba felvesz, azt el is sajátítja. Amit azonban a hajlamból gondolkozásába fel nem vesz, az nem válik sajátjává. Ebből világosan kitetszik, hogy a jónak a mennyből és a gonosznak a pokolból az emberbe ható befolyása milyen.

299. Az is tudtomra adatott, hogy az ember lehangoltsága, lelki fájdalma és mélyebb szomorúsága, amelyet búskomorságnak (melancholia) neveznek, honnan ered. Vannak olyan szellemek, akik a pokollal még nincsenek összeköttetésben, mivel ezek még első állapotukban vannak. (Erről a következőkben, ahol a szellemvilágról lesz szó, beszélek.) ezek a nyersséget és gonoszszerűséget (indigesta) szeretik, mint a gyomorban tisztátalanná váló ételeket. Ezért, mivel nekik ezek a dolgok kellemesek, ott tartózkodnak, ahol az embernél ilyesféle dolgok vannak és gonosz hajlamaikból ott egymással beszélnek. Beszédük hangulata (affectio) tehát az emberbe innen folyik be és ha ez a hangulat az embernél undort keltő, akkor szomorúság és komor félelem szállja meg, ha azonban hozzájárul, akkor vidám és jókedvű lesz. Ezek a szellemek a gyomor mellett tűnnek fel, néhány balról, néhány jobbról, néhány alul, néhány felül, közelebb, vagy távolabb, szintúgy különféle hajlamuk szerinti helyzetben, amelyben vannak. Hogy a megfélemlés innen jön, azt sok tapasztalat által tudnom és megkísérelnem megengedett. Láttam, hallottam őket, és a tőlük származó félelmet éreztem és velük beszéltem. Elzavartattak és a nyomottság megszűnt, visszajöttek és a nyomottság megint létre jött és ennek erősödését és csökkenését közeledésük és távolodásuk szerint éreztem. Ebből világossá vált előttem, hogy ez honnan van. Némelyek, akiknek lelkiismeretük nincs, sőt nem is tudják, mi a lelkiismeret, ezt a megfélemlítést a gyomornak tulajdonítják.

300. A mennynek az emberrel való összeköttetése nem olyan, mint az emberé az emberrel, hanem az a bensővel, lelkének székhelyével tehát szellemi, vagy benső emberével való összeköttetése. Külső, vagy természeti emberével az összeköttetés, megfelelések által tartik fenn, amely összeköttetésről a következő fejezetben lesz szó, ahol a mennynek az emberrel az Ige által való összeköttetését tárgyaljuk.

301. Mivel a mennynek az emberi nemzetséggel és ez utóbbinak a mennyel való összeköttetése ilyen, t.i. hogy az egyik a másik által áll fenn, azt a következő fejezetben mutatom meg.

302. Én az angyalokkal a mennynek az emberi nemzetséggel való összeköttetéséről beszéltem és mondtam: az egyházhoz tartozó ember állítja ugyan, hogy minden jó Istentől jön és hogy az ember mellett angyalok vannak, mégis kevesen hiszik, hogy ezek az emberrel össze vannak kötve és még kevesebben, hogy azok az ember gondolkozásában és hajlamában vannak. Erre az angyalok azt mondták: tudják, hogy a világon ilyen a hit és amellet mégis ilyen beszéd van. Különösen afelett csodálkoztak, hogy az egyházon belül élő emberek, ahol az Ige van, amely a mennyről és annak az emberrel való összeköttetéséről tanít, szintén így beszélnek. Holott ez az összeköttetés olyan, hogy az ember a mellé adott szellemek nélkül a legcsekélyebbet sem gondolhatja és hogy szellemi élete ettől függ. Az ebbeni tudatlanság oka, - mondják - az, miszerint az ember azt hiszi, hogy önmagából, az élet első létadójával minden összeköttetés nélkül, él és hogy nem tudja, hogy ez az összeköttetés a menny által közöltetik, holott az ember, ha ez a kapocs megszűnnék, azonnal élettelenül összeesné. Ha az ember e dolgot úgy hinné, amint az magában van, hogy t.i. minden jó az Úrtól származik és minden gonosz a pokolból, akkor a nála levő jót nem tekintené érdemnek és akkor a gonosz sem tulajdoníthatná neki. Mert így minden jóban, amit gondol és cselekszik, az Úrra tekintene és minden gonoszt, amely befolyik, a pokolra, ahonnan ez származik, utasítana vissza. De mivel az ember a menny és a pokolból jövő befolyásban nem hisz és ezért azt gondolja, hogy mindaz, amit gondol és akar, őbenne van, következésképp őbelőle, azért a gonoszt elsajátítja és a jót, ami befolyik, az érdemmel tisztátalanná teszi.

A mennynek az emberrel Ige által való összeköttetése.

303. Azok, akik inkább a bensőbb értelemről gondolkoznak, láthatják, hogy minden dolog közbeeső tagok által az elsővel függ össze, és hogy mindaz, ami össze nem függ, szétesik. Ha felette gondolkoznak, tudják hogy önmaga által semmi fenn nem állhat, hanem valamely előbbi által, és így minden az első által; és hogy a kapcsolat az azt megelőzőhöz úgy viszonylik, mint a hatás (munka) a vele ható, vagy azt létrehozó okhoz. Mert ha a ható okok a hatástól elvonjuk, akkor a hatás is megszűnik és szétesik. A tudósok így gondolták, így látják és bizonyítják, hogy a fennállás folytonos teremtés és hogy így minden az első által, mivel ebből jött létre, szintén folyton létre jönm, vagyis fennáll. Hogy azonban minden dolog az azt megelőzővel miként kapcsolódik vagyis az elsővel, amelyből minden létre jött, miként függ össze, röviden megmagyarázni nem lehet, mert változatos és különböző, hanem csak általánosságban. A természeti világnak a szellemivel kapcsolata van és ennél fogva a természeti világ és a szellemi világ minden dolga között megfelelési viszony áll fenn, amely megfelelésről írottakat, lásd fentebb a 103-105. sz. alatt, továbbá, az emberi valamennyi része és a menny valamennyi része közötti kapcsolat által megfelelési viszony áll fenn, lásd fent 87-102. sz. alatt.

304. Az ember úgy van alkotva, hogy az Úrral összeköttetése és kapcsolata (nexum et conjunctionem), ellenben a menny angyalaival csupán együttléte (consociationem) legyen. Hogy neki az angyalokkal nem összeköttetése, hanem csupán együttléte lehet, annak oka az, hogy az ember bensője (lelkének székhelye) tekintetében az angyallal egyenlő; mert az embernek az angyalához hasonló akarata és hasonló értelme van. Ezért van az, hogy az ember, ha az isteni rend szerint élt, eltávozása után angyallá lesz. Ezért, ha az embernek a mennyel való összeköttetéséről van szó, akkor az Úrral való összeköttetést és az angyalokkal való együttléte értjük. Mert a menny az angyalok sajátja által nem menny, hanem az Úr Istenije által. Hogy az Úr Istenije képezi a mennyet, azt lásd fent 7-22.sz. alatt. Ezenfelül az embernek olyan tulajdonsága is van, amilyen az angyaloknak hiányzik, t.i. hogy az ember nem csupán bensője által a szellemi, hanem egyúttal külsője által a természeti világban is van. Külsője, amely a természeti világban van, mindent magába foglal, ami természeti, vagy külső emlékezetének körébe tartozik, és ami ebből gondolkozásában és képzelőtehetségében van, általában az ismeretek és tudományok kellemeikkel és ingereikkel, amennyire azokat a világ megszabja (sapiunt ex mundo.) Éppen így több más élvezet is, amely a test érzékiségéhez tartozik; azonkívül maguk az érzékek, a beszéd és a cselekedetek. Ez mind az utolsót képezi, amelyben az Úr isteni befolyása végződik; mert ez a középen meg nem áll, hanem utolsó fokáig előrehatol. Ebből tehát kitetszik, hogy az emberben az isteni rend végső foka van és hogy az az utolsó, azért az az alap és a támasz is. Mivel az Úr befolyása a középen meg nem marad, hanem, mint mondtam, utolsó fokig előrehatol és mivel a közép, amelyen az áthatol, az angyali menny, az utolsó pedig az embernél van és mivel kapcsolat nélkül semmi sincs, ebből az következik, hogy ilyen kapcsolódás és összeköttetés a menny és az emberi nemzetség között fennáll; hogy az egyik a másik által áll fenn és hogy az emberi nemzetség a menny nélkül, mint valamely lánc horog nélkül, és a menny az emberi nemzetség nélkül, mint a ház alap nélkül való lenne.

305. De mivel az ember ezt a mennyel való kapcsolatot azáltal, hogy bensőjét a mennytől elfordítá, széttépte és ezt az ön és a világi szeretet által a világ és önmaga felé fordította és így önmagát az alól elvonta, úgy hogy többé a mennynek alapjául és támaszául nem szolgálhatott, azért az Úr olyan eszközről gondoskodott, amely a menny támaszát és alapját helyettesítse és a mennynek az emberrel való összeköttetésére is szolgáljon. Ez az eszköz az Ige. Hogy az Ige ilyen eszközzel miképpen szolgál, azt a "Mennyei titkokról" írott művemben, körülményesen megmutattam, amit egybefoglalva a "Fehér lóról" írott művecskémben is meg lehet találni, amelyről a Jelenések könyvében és a "Mennyei tanítás"-hoz írott függelékben van szó.

306. A mennyből megtanítottak, hogy az ősembereknek /legrégibb?/ közvetlen kijelentésük volt, mert bensőjük a menny felé volt fordulva és hogy ennél fogva az akkori időben az Úr és az emberi nemzetség között közvetlen összeköttetés állott fenn. Azonban az ő koruk után ily közvetlen kijelentés többé nem adatott, hanem a megfelelések által való kijelentés, mert a későbbieknek egész Istentisztelet ilyenekből állott, ezért ennek a korszaknak egyházait jelképes egyházaknak nevezzük. Mert ők akkor tudták, mi a megfelelés és a jelképezés, és hogy mindaz, ami a földön van, a szellemi dolgoknak, amelyek a mennyben és az egyházban vannak, felelnek meg, vagy ami ugyanaz, azokat jelképezik. Ezért a természeti dolgok, amelyek Istentiszteletük külsőjét képezték, nekik a szellemi módon, tehát az angyalokkal való gondolkozásra eszközül szolgáltak. Miután a megfelelések és a jelképezések tudománya megszűnt, az Ige akkor iratott, amelyben minden szó és a szavak értelme megfelelés és így szellemi, vagy benső értelmet foglal magában, amelyben az angyalok vannak. Ezért, ha valamely ember az Igét olvassa és ezt annak külső, vagy betű szerinti értelmében érti, akkor az

angyalok ezt a benső, vagy szellemi értelem szerint értelmezik. Mert az angyalok valamennyi gondolata szellemi, míg az emberek gondolata természeti. Ezek a gondolatok ugyan különbözőknek látszanak, mégis egyek, mert megfelelnek. Ebből ered az, hogy miután az ember a mennytől eltávolodott és a kapcsot (köteléket) elszakasztotta, az Úr az Ige által gondoskodott arról, hogy a menny az emberrel összeköttetésben legyen.

307. Hogy a menny az Ige által az emberrel miképpen köttetik össze, azt az abból idézett néhány hely által megvilágosítani akarom:

"Láték új eget és új földet, mert az előbbi ég és az előbbi föld elmúlt és látám a szent várost az új Jeruzsálemet, amely az Istentől szálla alá mennyből. A város négyszögletes vala, amelynek hosszúsága annyi, amennyi szélessége. És az angyal megméré a várost a vesszőszállal tizenkét ezer futamatnyira és annak szélessége, hosszúsága és magassága egyenlő. És megméré annak kerítését száznegyvennégy singre, embernek mértékével, amely az angyalé. A kerítésnek rakása vala jáspisből, a város pedig tiszta arany és hasonlatos a tiszta üveghez. És a város kerítésének fudamentuma megékesített mindenféle drágakövekkel; a tizenkét kapu pedig tizenkét gyöngyből való és a város útjai tiszta aranyból, mint az átlátszó üveg". Jelenések 21: 1,2,16,17,18,19,21.

Az ember, aki azt olvassa, , másként, mint betű szerinti értelemben, nem érti, hogy t.i. a látható ég a földdel elmúlik és másik ég jön létre és hogy az új földre a szent város, Jeruzsálem, le fog jönni és hogy ez valamennyi mérete szerint a leírás szerinti lesz. De az angyalok, akik az ember mellett vannak, azt egész másként értik, vagyis mindazt, mait az ember természeti módon ért, azt ők szellemi módon értik. Az új ég és új föld alatt új egyházat értenek. Az Úrtól a mennyből leszállott város alatt az Úrtól kijelentett mennyei tudományt értik. Hosszúsága, szélessége és magassága alatt, amely egyenlő és 12,000 futamatnyi, ennek a tanításnak minden jóságát és igazságát összefoglalva értik. A falak (kerítések) alatt az azokat megoltalmazó igazságokat értik. A kerítéseknek 144 sing mértéke alatt, ami az embernek mértéke, amely az angyalé, mindezeket a megoltalmazandó igazságokat és ezek mivoltát egybefoglalva, értik. Tizenkét kapuja alatt, amelyek gyöngyökből valának, a bevezető igazságokat értik. A gyöngyök ilyen igazságokat is jelképeznek. A kerítések alapja alatt, amelyek drágakövekből valának, az ismereteket értik, amelyeken ez a tanítás alapszik. Az arany alatt, amely hasonló a tiszta üveghez, amelyből a város és annak útjai állanak, a szeretet jóságát értik, amelyből a tanítás igazságaival átlátszik. Ilyen módon fogják fel az angyalok mindezeket, tehát nem úgy, mint az ember. Az ember természeti fogalmai az angyalok szellemi fogalmába így mennek át anélkül, hogy az Ige betű szerinti értelme felől tudomásuk volna, mint pl. Az új menny és az új földről, az új városról, Jeruzsálemről, annak kerítéseiről és a kerítések alapjairól és a mértékekről. Mindazáltal az angyalok gondolatai, az emberek gondolataival egyet jelentenek, mert azok egymásnak megfelelnek. Egyet jelentenek, csaknem mint a beszélő szavai és ennek értelmisége /értelme?/ a hallgató előtt, aki nem a szavakra, hanem csupán a jelentőségre figyel. Ebből kitetszik, hogy a menny az Ige által az emberrel miképpen van összekötve. Még egy példa az Igéből:

"Azon a napon ösvény léssen Egyiptomból Assiriába és bémegyén az assiriabeli ember Egyiptomba és az egyiptombeli Assiriába és az egyiptombeliek az assiriabelieknek szolgálnak; azon a napon az Izráel az egyiptombeliekhez és assiriabeliekhez harmadik léssen és az ország közepében áldás léssen, akiket megáld Zebaót, a seregeknek Ura, mondván: áldott az én egyiptombeli népem és az assiriabeli, az én kezem munkája; és az én örökségem az Izráel! Ézsajás 19: 23-25.

Hogy az ember és az angyalok ezt miképpen gondolják, midőn ezeket olvassák, az az Ige betű szerinti és szellemi értelméből kitetszik. Az ember a betű szerinti értelemben azt gondolja, hogy az egyiptomiak és assiriabeliek az Úrhoz megtértek és elfogadtattak és hogy az

Izráel népével egyet képeznek. Ellenben az angyalok, a szellemi értelem szerint, a szellemi egyház emberére gondolnak, aki ebben az értelemben itt leírva van és ennek szellemi Izráele; a természeti, az egyiptomi és az értelmi, amely a középső, az assziriabeli. Ez és amaz az értelem mindazáltal egy, mivel egymásnak megfelelnek. Ha eszerint az angyalok szellemi módon gondolkoznak és az emberek ama szerint természeti módon, akkor, csaknem mint a lélek és a test, összeköttettek. Valóban az Ige benső értelme annak lelke és a betű szerinti értelem, annak teste. Ilyen alkatú az Ige minden részében. Ebből kitetszik, hogy ez a mennynek az emberrel való összeköttetésének eszköze és hogy betű szerinti értelme a szellemi értelem támaszául és alapjául szolgál.

308. Az Ige által a mennyel összeköttetésük van azoknak is, akik az egyházon kívül vannak, ahol Ige nincs; mert az Úr egyháza mindent felölelő és mindazoknál jelen van, akik az Istent elismerik és szeretetmunkásságban élnek. Ezeket a másikéletben az angyalok tanítják és az isteni igazságokat elfogadják. Erről alább a saját fejezetében, ahol a pogányokról lesz szó, meggyőződést szerezhetünk. A földi általános egyház az Úr tekintete előtt olyan, mint egy ember, éppúgy mint a menny, amelyről a megírottakat lásd fent 59-72. sz. alatt. Ezzel szemben az az egyház, amelyben az Ige és azáltal az Úr ismeretes, olyan, mint amaz emberben a szív és a tüdő. Hogy az egész test valamennyi belső része és tagja különböző elágazások által életét a szívtől és a tüdőtől nyeri, ismertes, ezért az emberi nemzetség az a része is, amely azon az egyházon, ahol az Ige van, kívül esik és amaz ember tagjait képezi. A mennynek az Ige által azokkal való összeköttetése, akik távol állanak, a világossággal is összehasonlítható, amely a középtől maga körül kiterjed. Az isteni világosság az Igében van és benne az Úr a mennyel együtt van jelen és e jelenlétnél fogva távollevők is világosságban vannak. Másként lenne ez, ha Ige nem volna. E még inkább megvilágosul azáltal, amit fent a menny alakjáról, amely szerint az egyesülések és a közlések abban történnek, megmutattam. Ezt a titkot csupán azok értik meg, akik a szellemi világosságban, de azok nem akik csupán a természetiben vannak. Mert azok, akik a szellemi világosságban vannak, számtalan olyan dolgot látnak világosan, amit azok, akik csupán a természeti világosságban vannak, egyáltalán nem, vagy csak homályosan látnak.

309. Ha az Úr e földre ilyen Igét nem adott volna, akkor az ember e földön a mennytől elválasztva maradt volna és ha a mennytől elválasztva maradt volna és ha a mennytől elválasztva van, nem lett volna többé értelmes, mert az emberi értelmesség a mennyei világosság befolyása által jön létre. Ennek a földnek embere azért is ilyen, hogy ez nem, mint más világtestek lakói, akikről egy külön kis munkában szólottam, közvetlen kijelentést nyer és azáltal tanítatik az isteni igazságokban. Mert ez inkább, mint azok, a világiban és így a külsőben van, holott a benső az, ami a kijelentést felveszi. Ha külső venné azt fel, akkor az igazat megérteni nem lehetne. Hogy ennek a világtestnek embere ilyen, az meglátszik az egyházhoz tartozók közül azokon, akik, habár az Igéből a mennyről, a pokláról, a halál utáni életről értesültek, azért ezeket szívükben mégis tagadják, akik között olyanok is vannak, akik a többiek felett, a tudományosság hírében állanak. Ezekről tehát azt kellene hinni, hogy a többiekénél bölcsőbbek.

310. Az angyalokkal az Igéről többször beszéltem és mondám, hogy azt némelyek együgyű írásmódja miatt megvetik és hogy benső értelméről egyáltalában semmit sem tudnak és ezért nem is hiszik, hogy abban oly nagy bölcsesség foglaltatnék. Az angyalok azt mondották: az Ige írásmódja, habár betű szerinti értelemében együgyűnek látszik is, mégis olyan, hogy azzal jelességére nézve sehol semmi össze nem hasonlítható, mert abban nem csupán minden gondolatban, hanem minden egyes szóban isteni bölcsesség van elrejtve és ez az bölcsesség a

mennyben kiviláglik. Azt akarták ezzel mondani, hogy az a menny világossága, mivel az az isteni igaz, mert az isteni igaz a mennyben világít. (lásd fent 132. sz. alatt.) azt is mondták, hogy ilyen Ige nélkül a mi földünk embereinél semmi mennyei világosság és így a mennynek velük összeköttetése nem volna, mert amennyire az embernél a menny világossága jelen van, annyiban áll fenn az összeköttetés is és az Ige által az isteni igaznak kijelentése is annyiban adatik meg neki. Hogy az ember nem tudja, miszerint ez az összeköttetés az Ige természeti rétemének megfelelő szellemi értelme által történik, annak oka az, hogy ezen a földtesten élő ember az angyalok szellemi gondolkozásáról és beszédéről semmit sem tud és hogy ez az ember természeti gondolkozásától és beszédétől teljesen eltér és hogy mivel ezt nem tudja, semmiképpen nem tudhatja, mi a benső értelem és így azt sem, hogy azáltal ilyen összeköttetés eszközöltetik. Azt is mondták, ha az ember tudná, hogy ilyen értelem van és az Ige olvasása közben annak némi ismeretéből kifolyólag gondolkodnék, akkor mélyebb bölcsességre jutna és a mennyel még inkább összeköttetnék, mert azáltal angyali fogalmakba hatolna be.

A menny és a pokol az emberi nemzetségből valók.

311. A keresztyénségben teljesen ismeretlen dolog, hogy a menny és a pokol az emberi nemzetségből való, mert azt hiszik, hogy az angyalok kezdetben teremtettek és a menny ezekből származik és az ördög, meg a sátán, a világosság angyala volt, de mivel pártütővé lett, seregével kiűzetett és innen eredt a pokol. Hogy a keresztyénségben ilyen hit van, az angyalok afelett igen csodálkoznak, de még inkább afelett, hogy a mennyről semmit sem tudnak, holott ez mégis az egyház tanításának egyik főbb pontja (primarium doktrinae) és mivel ilyen tudatlanság uralkodik, szívükből örültek, hogy az Úrnak tetszett a mennyről és a pokolról ebben az időben többfélét kijelenteni és azáltal amennyit csak lehetséges, a sötétség eloszlására, amely napról-napra növekszik, közreadni, mert az egyház vége felé közeledik. Ezért is azt akarják, hogy beszédükkel bizonyítsam, hogy az egész mennyben nincs egyetlen angyal sem, aki kezdetben teremtett, sem a pokolban egyetlen ördög, aki a világosság angyalaként teremtett és kiűzetett volna, hanem, úgy a mennyben, mint a pokolban mindenki az emberi nemzetségből való. A mennyben azok, akik a világban mennyei szeretetben és hitben éltek, a pokolban azok, akik a világban a pokoli szeretetben és hitben éltek és hogy a pokol egészben véve az, amit ördögnek, vagy sátánnak nevezünk. Az a pokol ugyanis, amely hátul fekszik, ahol azok vannak, akiket gonosz angyaloknak (mali genii) neveznek, az ördög; és az a pokol, amely elől fekszik, ahol azok vannak, akiket gonosz szellemeknek neveznek, a sátán. Hogy az egyik, vagy a másik pokol milyen, azt a következőkben mondom meg. Hogy a keresztyénség a menny és pokol felől ilyen fogalmakat alkotott, az, azt mondják, onnan ered, hogy az Ige néhány helyén, amelyeket a betű szerinti értelemben értettek és az Ige igaz tanítása szerint megvilágosítva és megmagyarázva eddig nem voltak, holott az Igének betű szerinti értelme, hacsak nem az igazi tanítás világlik ki belőle, a lelkeket különböző irányok felé tereli, amelyből azután tudatlanság, felekezete és tévedések jönnek létre.

312. Hogy az egyház embere így hiszi, annak oka abban van, hogy a mennybe, vagy a pokolba előbb egy ember sem juthat, csak az utolsó ítéletkor, amelyről azt a véleményt alkotta, hogy akkor minden, ami a szem előtt látszik, elpusztul és helyette új jön létre és hogy a lélek akkor testébe visszaszáll, amely összeköttetés birtokában az ember ismét mint ember fog élni. Ez a hit az angyalokra vonatkozó ama másik hitet foglalja magában, hogy t.i. ők kezdetben teremtettek; mert nem hihető, hogy a menny és a pokol az emberi nemzetségből valók, ha azt hiszik, hogy egy ember sem jut oda előbb, mint a világ végén. Hogy azonban az ember

meggyőződhessek, hogy nem így van, megadatott nekem, hogy az angyalokkal érintkezzem és velük beszélhessek, úgyszintén azokkal, akik a pokolban vannak és pedig már több éven át megszakítás nélkül, kora reggeltől estig, hogy így a menny és a pokolról taníttassam és pedig azért, hogy az egyház embere a végítéletkori feltámadásról és a léleknek eddigi közbeeső állapotáról és így az angyalok és ördögöket illető elválasztásról alkotott tévhitében tovább meg nem maradjon, amely hit, a hamisnak hite, és így önmagában sötétséget rejt és azokat, akik afelett a saját okosságukból gondolkoznak, először kétségbe és végül tagadásba készíti, mert szívükben azt mondják: hogyan lehetséges az, hogy ilyen nagy ég annyi csillaggal, nappal és holddal elpusztíttassék és szétszórassék? És hogyan hullhatnak akkor a csillagok a földre, holott azok nagyobbak mint a föld? És hogyan lehet, hogy a testek, amelyeket a férgek szétrágtak, a rothadás elpusztított és a szelek szétszórtak, ismét lelkükhöz gyűljenek? Hol van ezalatt a lélek és milyen, ha nincsenek érzékei, amelyeket a testben bírt? És sok más ehhez hasonló dolgot, amelyek, mivel megfoghatatlanok, hitté nem válnak és sokaknál a léleknek a test halála utáni életét és a menny, meg a pokol iránti hitét és ezzel a többit is, amelyek az egyház hitéhez tartoznak, lerontják. Hogy ezt valóban le is rontották, látszik azokon, akik ezt mondják: Ki jött a mennyből hozzánk és beszélte el nekünk, hogy az létezik? Mi legyen a pokol és valóban létezik? Mit jelentsen az, hogy az ember az örökkévalóságig tűzzel kínoztatik? Mi legyen az ítélet napja? Nem vártuk-e már évszázadok óta hiába? És több más ilyet, amely minden hittétel tagadásával összefügg. Hogy tehát azok, akik így gondolkoznak és ezt sokan cselekszik, akik a világi dolgok miatt, amelyeket értenek, képzett és tudós embereknek neveztetnek és még inkább azok, akik egyszerű hitűek és szívűek, ne tévedjenek és félre ne vezettessenek és az Istenről, a mennyről, az örök életről és a többiekről, ami azzal összefügg, magukra pokoli sötétséget ne vonjanak, az Úr lelkem bensőjét felnyitotta és így nekem megadatott, hogy mindenkivel, akiket testi életben ismerék, haláluk után beszélhessek, néhány napokon át, némelyekkel hónapokon át, némelyekkel egy éven át és így több másokkal is, hogy keveset mondok, ha százezret nevezek meg, akik közül sokan a mennyben és sokan a pokolban vannak. Beszéltem néhányval elválásuk után két nappal és elmondtam nekik, hogy sírbatételükre és temetésükre a készülődések éppen most folynak, hogy elhantolják; amire azt felelték, helyesen cselekszik, hogy azt, ami nekik testtől és ennek működésére szolgált, eltakarítják és azt akarták, mondjam meg, hogy nem halottak, hanem, most is éppúgy, mint előbb, mint emberek élnek, és csak egyik világból a másikba mentek át és nem tapasztalják, hogy valamit elvesztettek volna, mert éppúgy, mint előbb, testtel és ennek érzékeivel bírnak és ésszel, meg akarattal, mit azelőtt és hogy hasonló gondolataik és hajlamaik, hasonló érzéseik és hasonló kívánságaik vannak, mint a világban. Sokan, akik rövid idővel azelőtt haltak el, amint azt látták, hogy úgy és hasonló állapotban élnek, mint azelőtt, (mert a halál után először mindenki olyan életviszonyok között van, amilyenben a világban volt; mindazáltal ezt fokozatosan, vagy mennyé, vagy pokollá változik) , afelett, hogy élnek, új örömet éreztek és azt mondták, hogy ezt nem hitték volna. Nagyon csodálkoztak azonban, hogy haláluk utáni életük állapota felől ilyen tudatlanságban és vakságban valának és még inkább csodálkoztak afelett, hogy az egyház embere ilyen sötétségben van, holott ez az egész földkerekségén mindenki előtt ismeretes lehetne. Ennek a vakságnak és tudatlanságnak okát most látják először, hogy t.i. a külső dolgok, amelyek a világiak és testiek, lelküket olyannyira elfoglalták, és megtöltötték, hogy a menny világosságba emelkedni, hogy a tanításokról, az egyház dolgairól fenségesen gondolkodni nem tudnak, mert a testi és világiból, ha azt felettebb szereti, mint ez manapság történik, csupa sötétség folyik be, különösen, ha abba mélyebben belemerülnek.

313. Különösen a keresztyénség közül való képzett emberek csodálkoznak, ha átköltözésük után magukat testben, ruhában és házakban látják, úgy, mint a világban, és ha emlékezetükbe

visszaidéztetik, hogy vajon a halál utáni életről, a lélekről, a szellemekről és a menny, meg a pokolról miképpen gondolkoztak, akkor szégyenkezve azt mondják: balgán gondolkoztak. Ezzel szemben az egyszerű hitűek sokkal bölcsebben gondolkoztak, mint emezek. Voltak olyan képzett emberek, akik ugyanilyenekben erősödtek meg és mindent a természetnek tulajdonítottak. Ezeket vizsgálat alá vették és azt találták, hogy bensőjük teljesen el van zárva és külsőjük nyitva, és ezért tekintetüket nem a mennyre, hanem a világra és így a pokolra irányították. Mert amennyire a benső felnyitva van, annyira irányítja az ember tekintetét a mennyre, de amennyiben a benső elzárva és a külső felnyitva van, annyiban irányítja szemét a pokolra, mert az ember bensője a menny minden dolgának felvételére képezetett, a külső pedig a világ minden dolgának felvételére és azok, akik a világot, de ezzel egyszersmind a mennyet fel nem veszik, azok a poklot fogadják be.

314. Hogy a menny az emberi nemzetségből származik, az abból is kitetszhetik, hogy az angyali és emberi élek egymáshoz hasonló. Mind a kettőnek van képessége az értelemre, benső érzésre és akarásra. Mind a kettő a menny felvételére képezetett, mert az emberi lélek ugyanarra a bölcsességre képes, mint az angyali; hogy azonban a világban nem olyan bölcs, az azért van, mert mulandó testben van, és ebben szellem természeti módon gondolkodik. Másként gondolkodik azonban, ha ennek a testnek köteléke alól felszabadult. Akkor többé nem természeti, hanem szellemi módon gondolkodik, és ha szellemi módon gondolkodik, akkor olyan dolgokat gondol, amelyek a természeti ember előtt megfoghatatlanok és kimondhatatlanok, tehát bölcssek, mint az angyal. Ebből kitetszettek, hogy az ember bensője, amely szellemének nevezetik, lényegét tekintve angyal (lásd fentebb 57. sz. alatt). Ha ez a mulandó testtől elválik, akkor szintén olyan emberi alkatú, mint az angyal. Hogy az angyalnak tökéletes emberi alkata van, azt lásd fent 73-77. sz. alatt. Ha azonban az embernek bensője nem felülről, hanem alulról van felnyitva, akkor a testtől való elválás után emberi alkatúnak látszik ugyan, de utálatos és pokoli, mert ez nem a mennyre felfelé, hanem csak a pokolra lefelé tud tekinteni.

315. Aki az isteni rendet ismeri, az megérteni is tudja, hogy az ember avégre teremtett, hogy angyallá legyen, mert benne a rend legvégső foka van (304. sz.) , amelyben azt, ami a mennyei és angyali bölcsességre tartozik, képezni tökéletesíteni és növelni lehet. Az isteni rend a középén soha meg nem áll, hogy ott az utolsó nélkül valamit képezzen, mert az itt nem tökéletességben és teljességben van, hanem az utolsó fokig halad előre (l. 304. sz. alatt). De ha az utolsó fokán van, akkor alkot és az itt felhozott eszközök segítségével tökéletesből és továbbiakat hoz létre, ami a nemzések által történik. Ezért a menny veteményes kertje (iskolája) itt van.

316. Hogy az Úr nemcsak szellemében, hanem testében is feltámadt, az az alapon nyugszik, hogy az Úr, amidőn a világon volt, egész emberijét megdicsőítette, azaz Istenivé tette; mert a lélek, amelyet az Atyától vett, magából való Isteni vala és a test a lélek képmásává lett, azaz az Atya képmásává és így Isteni is. Ezért van az, hogy mind a kettő tekintetében másképpen támadott fel, mint bármely ember, amit a tanítványoknak is, akik benne szellemet látni véltek, kijelentett, midőn ezt mondá:

"Lássátok meg kezeimet és lábaimat, mert én vagyok, tapogassátok meg engemet és lássátok: mert a szellemnek nincsen húsa és csontja, amint látjátok, hogy nekem vagyok!" Lukács 24: 39.

Amivel azt igazolta, hogy Ő nem csupán szellem szerint, hanem teste szerint is ember.

317. Hogy tudjuk, miszerint az ember a halál után él és világi élete szerint, vagy a mennybe, vagy a pokolba jut, azért nekem az ember halála utáni állapota felől sok jelentetett ki, amelyről a következőkben, ahol a szellemvilágról a rend szerint tárgyalunk, lesz szó.

A pogányok, vagy az egyházon kívüli népek mennyei állapota.

318. Közös vélemény az, hogy azok, akik az egyházon kívül születnek és nem keresztyének, hanem pogányok (Gentes seu Gentiles) nem üdvözülnek, mivel Igéjük nincsen és így az Úrról semmit sem tudnak, az Úr nélkül pedig üdvösség nincs. De, hogy azok is üdvözülnek, már abból is megtudható, hogy az Úr irgalmassága mindent felölel, azaz, hogy mindenekre és mindenkire kiterjed. Továbbá, hogy éppen úgy, mint az egyházbeliek, akik aránylag kevesen vannak, embereknek születnek; és az nem az ő hibájuk, hogy az Úrról semmit sem tudnak. Mindenki, hacsak némiképpen megvilágosított értelemmel gondolkozik, láthatja, hogy egy ember sem születik a pokolra, mert az Úr maga a szeretet és az Ő szeretete az: hogy mindenkit üdvösségre vezérelni akar. Ezért gondoskodott arról, hogy mindenkinek vallása és ezáltal az Istennek elismerése és benső élete legyen. A vallás szerinti élet ugyanis, a benső szerinti életet jelenti, mert az ember akkor tekintetét az Istenre irányítja és amennyiben Őreá tekint, annyiban nem tekint a világra, hanem a világtól eltávolodik és így a világi élettől, amely a külső élet.

319. Hogy a pogányok, éppúgy, mint a keresztyének, üdvözülhetnek, azok ismerhetik, akik tudják, hogy az embernél a mennyet mi képezi. Mert a menny az emberben van, és akik a mennyet magukban hordják, a mennybe jutnak. A menny az emberben az Isten elismerése. Az a vallás, amely az Istent el nem ismeri, nem vallás; és valamennyi vallás rendelkezése az Isten tiszteletére irányul, következésképpen, hogy az Isten tiszteltessék, hogy nála kedvet nyerjenek; és ha ez lelkében uralkodik, tehát amennyire ezt akarja, vagy amennyire ezt szereti, annyiban szereti az az Úr. Ismeretes, hogy a pogányok erkölcsös életet élnek éppannyira, mint a keresztyének és közülük sokan még inkább, mint a keresztyének. Erkölcsös jó életet, vagy az Istenért, vagy pedig a világi emberekért élnek. Az erkölcsös jó élet, amelyet az Istenért élünk, szellemi élet. Külső alakjában mind a kettő csaknem egyenlőnek látszik, benső alakjában azonban teljesen különbözik. Az egyik az embert üdvözíti, de a másik nem. Mert, aki az Istenért folytat erkölcsös jó életet, azt az Isten vezeti, aki azonban a világban levő emberek érdekében él erkölcsös jó életet, az önmagát vezeti. Ezt egy példával világosítom meg. Aki felebarátjával azért nem cselekszik gonoszul, mert ez a vallás és így az Isten ellen van, az a gonosz cselekedettől szellemi indító okból tartózkodik. Aki ellenben másokkal csupán a törvénytől való félelem, vagy a jó hírnévnek, becsületnek, vagy nyereségnek elvesztése, következésképpen saját, vagy a világ érdekében nem cselekszik gonoszul, az a gonosz cselekedettől természeti indító okból tartózkodik és az ilyen önmagát vezeti. Ez utóbbi élete természeti, az előbbié azonban szellemi. Az az ember, akinek erkölcsi élete szellemi, a mennyet önmagában hordja; de akinek erkölcsi élete csupán természeti, az a mennyet magában hordja. Ennek oka az, hogy a menny felülről folyik be és nyitja fel bensőjét, és a bensőn át a külsőbe folyik be. A világ ellenben alulról folyik be és a külsőt nyitja fel, nem pedig a bensőt, mert a természeti világból a szellemi befolyás nincs, hanem a szellemi világból a természetibe. Ha tehát a mennyet egyúttal magunkba nem fogadjuk, akkor a benső elzáródik. Ebből láthatjuk, hogy a mennyet kik fogadják magukba és kik nem. A menny azonban nem ugyanaz az egyikben, mint a másikban. A menny mindenkinél a jó és az igaz iránti hajlam szerint különböző. Azok, akik az Istenért vannak a jó iránti hajlamban, ezek az

isteni igazat szereti, mert a jó és az igaz egymást kölcsönösen szeretik és összekötteni akarnak. Ezért a pogányok, habár a világban nem a valódi igazságokban vannak, ezeket a másik életben mégis szeretetből elfogadják.

320. Volt a pogányok között egy szellem, aki a világban vallása szerint a szeretetmunkásság jóságában élt. Amidőn a keresztyénekből való szellemeket a hittételek felett vitatkozni hallotta, (a szellemek egymás között kimerítőbben és elevenebben vitatkoznak, mint az emberek, különösen a jó és az igaz felett) csodálkozott azon, hogy így feleselnek. Azt mondotta, hogy ilyeneket nem szeret hallani. Ugyanis látszólagos igazságokból és tévedésekből következtetéseket vontak le. Ő pedig ezt a tanítást adta nekik: ha jó vagyok, tudom, mi az igaz magából a jóból és amit nem tudok, lefogadhatom.

321. Sok dologból meggyőződtem, hogy azokat a pogányokat, akik erkölcsös életet éltek és engedelmisségben, meg alázatosságban és így vallásuk szerinti kölcsönös szeretetmunkásságban éltek és emellett némi lelkiismeretre tettek szert, a másik életben örömmel látják és itt az angyalok szorgos gondoskodással a jóban és a hit dolgaiban tanítják. Tanítás közben, szerényen, értelmesen és bölcsen viselkednek, az igazságokat könnyen elfogadják és magukévá teszik. A hit igazságok elleni hamis tantételeket még el sem sajátították, amelyeket most kellene eltávolítani, még kevésbé az Úr ellen valami megütközésre méltót, mint-megannyi keresztyén, akiknek Órála más fogalmuk, mint valamely egyszerű emberről, nincsen. De a pogányok, mihelyt azt hallják, hogy Isten emberré lett és így önmagát a világnak kijelentette, azonnal elismerik és az Urat imádják, miközben azt mondják, hogy "Isten minden esetre kijelentette magát, mert Ő a menny és a föld Istenen és az emberi nemzetség az övé". Isteni igazság ugyan, hogy az Úr nélkül üdvösség nincs, de ezt úgy kell érteni, hogy mástól, mint az Úrtól üdvösség nem származik. A mindenségben sok világtest van és valamennyi telve lakosokkal és azokon alig tudják néhányan, hogy az Úr az emberit a mi földünkön felvette, mégis, mivel ők az Istent emberi alkatban tisztelik, az Úr őket elfogadja és vezeti, amiről meg lehet győződni a "Mindenségben levő világtestek" című művecskémből.

322. A pogányok között , éppúgy, mint a keresztyének között bölcsék és együgyűek vannak. Hogy megtanítottam, vajon azok milyenek, megadatott nekem, hogy amazokkal és ezekkel beszélhessek, némelykor óraszámra és naphosszat. De olyanok, akik bölcsék, manapság nincsenek, nem úgy, mint a régi korban, különösen az ős egyházban, amely Ázsia nagy részére kiterjedt és amelytől a vallás sok pogány nép között is elterjedt. Mivel tudtam, hogy milyenek, megadatott nekem, hogy néhányal bizalmas beszédbe ereszkedhessem. Volt nálam egy, aki a bölcsőbbek közé tartozott és ezért a tudós világban is ismert vala; ezzel néhány tárgy felett elmélkedtem és arra a meggyőződésre jutottam, hogy ő Cicero, és mivel tudtam, hogy bölcs volt, azért vele a bölcsességről kezdtem beszélni, az értelemről, a rendről, az Igéről és végül az Úrról. A bölcsességről azt mondotta, hogy nincs más bölcsesség, mint az élet bölcsessége és másra a bölcsesség nem is vonatkozhatik. Az értelemről, hogy az amabból származik. A rendről, hogy a legmagasabb Istentől származik és eszerint a rend szerinti életet, bölcsnek és okosnak nevezzük. Ami az Igét illeti, midőn én abból neki egyet-mást a prófétaí könyvekből felolvastam, nagyon örült, különösen afelett, hogy az egyes nevek és szavak bensőt jelentenek, és csodálkozott nagyon, hogy a műveltek manapság az ilyen tudománynak nem örülnek. Világosan felismertem, hogy gondolkozásának, vagy szellemének bensője felnyitott volt. Azt monda, hogy tovább nem maradhat ennél, mert üdvösségesebbet érez, amit ő elviselhetne; oly mélyen volt bensőjében meghatva. Végül az Úrról beszéltem vele, hogy, mint ember született, de Istentől fogantatott és hogy emberit vett magára és hogy Ő az, aki a mindenséget

kormányozza. Erre azt válaszolá, ő sokat tud az Úrról és az ő módja szerint meg is ihlettetett, hogy az másként nem is történhetett, hogy az emberi nemzetség megmenthető legyen. Eközben néhány gonosz keresztyén különféle visszataszító dolgot szólott közbe, de ő azért nem törődött vele, hanem azt mondotta: nem csoda, hogy a testi életben ilyeneket, mint illik, le nem fogadtak és hogy, mielőtt ilyen méltatlan fogalmakat kifejeznének, a megokolt tévedéseket nem olyan könnyen hagyják el, mint azok, akik afelől semmit sem tudnak.

323. Szabad volt másokkal is beszélnem, akik a régi időkben éltek és akkor a bölcsőbbek közé tartoztak. Először előlről némi távolságban tűntek fel, ahol gondolataim bensőjét megérezni tudták és így abból sokat teljességében. Egy jelképből egész sort tudtak és őket a kedves jelképek folytán a bölcsesség élvezete töltötte el. Arról ismertem meg, hogy a bölcsőbbek közé tartottak. Azt mondták, hogy ők a régiek közül valók és most közelebb léptek és amint nekik valamit az Igéből felolvastam, afelett szerfölött örvendeztek. Örömeiket és gyönyörüket megéreztem, amely legfőképpen onnan eredet, hogy mindaz, amit az Igéből hallottak, jelképes és nevezetes mennyei és szellemi dolog volt. Azt mondták, hogy korukban, amikor a világban éltek, gondolkozásuknak, beszédüknek és írásuknak módja szintén ilyen volt és bölcsesség kutatásuk ebben állott.

324. Azonban a pogányok, akik manapság élnek, nem ilyen bölcsék, hanem többnyire egyszerű szívűek. Mindazáltal a másik életben a bölcsességet közülük azok felveszik, akik kölcsönös szeretetmunkásságban életek. Ezekről egy és más példát felhozhatok. Amint a Bírák könyvéből a 17. és 18. fejezetet felolvastam, amelyben a Dán fiai bálványát a Therphimot és a Lévitákét elvevék, ekkor a pogányok közül egy szellem volt jelen, aki testi életében bálványt imádott. Amint ez figyelmesen hallgatta azt, ami Mikával történt és hogy ő és képe, amelyet a Dán nemzetsége elvett, milyen nyomorba jutott, meglepődött és a fájdalom annyira elfogta, hogy benső fájdalomérzettől alig tudta, hogy mit gondoljon. Ez a fájdalomérzet velem is közöltetett és annak egyes érzelmében egyszersmind a gyermekdedséget is meg lehetett érezni. Voltak a keresztyének közül is szellemek jelen és megfigyelték ezt és csodálkoztak afelett, hogy ez a bálványimádó a részvét és gyermekdedség ilyen mély érzelmétől volt meghatva. Azután jó szellemek beszéltek vele és azt mondták neki, hogy bálványt imádni nem szabad és azt maga is beláthatja, mivel ember, annál inkább kell Istent, mint az egész menny és az egész föld teremőjét és kormányzóját faragott kép nélkül elgondolnia és hogy ez az Isten az Úr. Ezeknél a szavaknál imádásának nagy buzgóságát érezni lehetett, amely velem is közlődött és sokkal szentebb volt, mint a keresztyéneké. Ebből nyilvánvaló lehet, hogy a pogányok könnyebben jutnak a mennybe, mint manapság az Úr szavai szerint, a keresztyének:

<Akkor eljönnek sokan napkeletről és napnyugatról, északról és délről és az Isten országában letelepednek (asztalhoz ülnek) és imé utolsók most, akik elsők lesznek és elsők, akik utolsók lesznek> Lukács 13: 29,30.

mert abban az állapotban, amelyben az volt, valamennyi hitigazságba bevezethető és azokat bensőbb érzellemmel felfogni képes. Nála a könnyörületesség meg volt, amely a szeretet sajátja és tudatlanságában gyermekdedség. Ha pedig ezek meg vannak, akkor mindaz, ami a hithez tartozik, mintegy önmagától örömmel felszívódik. Ő azután az angyalok közé fel is vétetett.

325. Egy reggelen bizonyos távolságban karéneket hallottam és az énekkar jelképeiből felismertem, hogy azok kínaiak, mert egy gyapjas kosznak képét, azután egy köleskalácsnak és egy ébenfából készült kanálnak, úgyszintén egy úszó városnak mását ábrázolták. Azt kívánták, hogy hozzám közelebb jöhessenek és amint közel jöttek, azt mondták, hogy velem egyedül akarnak lenni, hogy gondolataikat előttem kitarják. De az mondatott nekik, hogy nincsenek

egyedül, hanem vannak még mások is itt, akik nem akarják, hogy egyedül legyenek, mivel csak vendégek. Amint ezeknek ellenzését megérezték, gondolkozóba estek, vajon nem vétettek-e valamit felebarátjuk ellen és vajon valamit, ami másé, nem tulajdonítottak-e el? (a másik életben minden gondolat közössé válik). Megengedetttem nekem hogy kedélyhangulatukat átérezhessem. Az ugyanis annak elismerése volt, hogy talán amazokat megsértették, azután az afeletti szégyen és más jóindulatú érzélem, amiből felismerhettem, hogy a szeretetmunkássággal (megajándékozottak) felruházottak valának. Mindjárt ezután beszéltem velük és végül az Úrról is. És amint előttük Krisztust neveztem, rajtuk bizonyos ellenállás mutatkozott; de ennek okát abban találtam, hogy ezt a világból hozták magukkal és pedig abból, mert úgy tudták, hogy a keresztyének rosszabb életet folytatnak, mint ők, és a szeretetmunkáságban nincsenek; de midőn csupán az Urat említettem, bensőképpen meghatottakká váltak. Ezután az angyalok arra megtanították, hogy a keresztyén tanítás, mint bármely más vallás az egész világon, a szeretetet és a szeretetmunkáságot sokkal inkább elrendelik de csak kevesen vannak, akik azok szerint élnek. Vannak pogányok, akik míg a világon éltek, saját érintkezésükből, vagy hírből azt tapasztalták, hogy a keresztyének gonosz életet folytatnak és nevezetesen, házasságtörésben, gyűlötségben, civakodásban, iszákosságban és ezekhez hasonlóknak élnek, amit azok utáltak, mert ezekhez hasonló dolgok vallásuk ellen valók. Ilyenek a másvilágon, félénkebben veszik fel a hitigazságokat, mit mások. Azonban az angyalok őket megtanították, hogy a keresztyén tan és maga a hit egészen mást tanít, azok azonban, kevésbé, mint a pogányok, élnek annak tanítása szerint. Amidőn ezt tapasztalják, habár valamivel későbben, de a hitigazságokat mégis felveszik és az Urat imádják.

326. Szokások, hogy azokat a pogányokat, akik bármiféle Istent valamely képben, szoborban, vagy bármi más bálványban imádtak, ha a másvilágra jönnek, bizonyos szellemekhez vezetik, akik Istenük, vagy bálványuk helyét töltik be és pedig abból a célból, hogy téves képzeletüket elhagyják. Ha néhány napig azután ezeknél voltak, akkor ismét eltávolíttatnak. Azokat, akik embereket imádtak, némelykor ehhez, vagy máshoz is, akik azok helyét betöltik, vezetik. Mint pl. A zsidók közül Ábrahám, Jákób, Mózes és Dávidhoz. De mihelyt észreveszik, hogy ezeknek, éppúgy, mint másoknak is, csak emberijük van és hogy semmiben segítségül nem lehetnek, akkor szégyenkeznek és életük szerinti helyeikre vitetnek. A pogányok közül a mennyben különösen az afrikaiakat kedvelik, mert ezek a menny jóságát és igazságát a többekkel szemben könnyebben fogadják be. Azt akarják, hogy őket előbb engedelmeseznek, ne pedig hívőknek nevezzék. Azt mondják, hogy a keresztyéneknek szabad hívőknek neveztetniük, mert azok a hit tanításait tudják, nekik azonban addig nem, míg ezeket el nem fogadták, vagy amint ők mondják, elfogadni tudják.

327. Néhánnyal beszéltem, akik a régi egyházhoz tartozott, (régi egyháznak azt nevezzük, amely az özönvíz után állott fenn és akkor több országra kiterjedt, vagyis Asszíriára, Mezopotámiára, Szíriára, Etiópiára, Arábiára, Lydiára, Egyiptomra, Filiszteára, Tyrusra, Sidonig és a Kánaán országára a Jordánon innen és túl) és ezek akkor az Úrról tudták, hogy jönni fog és a hit jóságába beavattattak, mindazáltal elestek és bálványimádókká lettek. Ezek elől balra, sötét helyen és panaszos állapotban vannak. Beszédük, mint a sípé, (sicut tibialis) egyhangú, az értelmes gondolkozásnak csaknem minden nyoma nélkül való. Azt mondták: ők ott már több évszázadon át vannak és csak némelykor vétetnek ki, hogy másoknak bizonyos csekélyebb dologban szolgáljanak. Ezek által alkalom adatott, hogy arra a sok keresztyénre gondoljunk, akik bár külsőképpen nem bálványimádók, de annál inkább bensőjükben, mert saját és a világ imádói és szívükben az Urat megtagadják. Ezért közelfekvő a kérdés, hogy őket a másik életben milyen sors várhatja.

328. Hogy az Úr egyháza az egész föld kerektségén elterjedt és ezért egyetemes és hogy ebben mindazok benne vannak, akik a szeretetmunkásság jóságában vallásuk szerint éltek, és hogy az egyház, amelyben az Ige és azáltal az Úr ismeretes, azokhoz, akik az egyházon kívül vannak, úgy viszonylik, mit az emberben a szív a tüdőhöz, amelyből a test minden belső részének és a tagoknak alakjuk, helyzetük és összeköttetésük szerinti változatos módon életük van, azt lásd fent 308. sz. alatt.

Gyermekek a mennyben.

329. Vannak néhányan, akik azt hiszik, hogy a mennybe csak azok a gyermekek jutnak, akik az egyházon belül, nem pedig azok, akik az egyházon kívül születtek. Ennek okát abban adják, hogy az egyházon belüli gyermekeket megkeresztelték és a keresztség által az egyház hitébe beavatták. Csakhogy ezek nem tudják, hogy a keresztség által a mennynek senki sem lehet részesévé és sem a hit által, mert a keresztség csak jelül és emlékezésül szolgál, hogy az embernek újjá kell születni és hogy újjászülethet az, aki az egyházon belül született, mert itt az Ige van, amelyben az isteni igazságok megírva vannak melyek által az újjászületés létrejöhet és itt az Úr ismeretes, akitől az újjászületés ered. Tudják meg hát ezek, hogy mindegyik gyermeket, bárhol született is, akár az egyházon belül, vagy azon kívül, akár istenfélő, vagy istentelen szülőktől, ha meghal, az Úr felveszi és a mennyben nevelteti és az isteni rendnek megfelelően taníttatja; a jó iránti érzelmekbe és ezek által az igaz ismeretébe bevezeteti, azután pedig, amint értelemben és bölcsességben gyarapodott, a mennybe bevezeteti és így angyallá lesz. Mindenki, aki értelmesen gondolkodik, tudhatja, hogy a pokolra senki sem, hanem mindenki a menny számára születik és az ember maga a hibás, ha a pokolba jut, de a gyermekek még semmi hibában nem lehetnek.

330. A meghalt gyermekek a másik világban hasonlóképpen gyermekek, úgyszintén hasonló gyermeki kedélyük van, hasonló ártatlanságban, tudatlanságban és mindenben hasonló szelídségben vannak. Csupán a kezdetben vannak amelyből angyalokká lehetnek; mert a gyermekek nem angyalok, de azokká lesznek. Ugyanis mindenki, aki a világból eltávozik, a saját életéhez hasonló állapotban van. A gyermek a gyermek állapotában, a fiú a fiú állapotában, a férfi és az aggastyán ifjú korának állapotában. Ezután mindenkinek állapota változik. A gyermekek a többiek felett abban az előnyben vannak, hogy ártatlan állapotúak és a gonosz, a valódi élet be nem következése miatt még náluk be nem fészkelődött, //??// és azért is, mert az ártatlanságnak az a tulajdonsága van, hogy abba mindaz, ami a mennyhez tartozik beültethető, mert az ártatlanság a hit igazságának és a szeretet jóságának felvevője.

331. A másik életben a gyermekek állapota sokkal jobb, mint a világban élő gyermekeké, mert nem mulandó, hanem angyali testtel vannak felruházva. A mulandó test magában véve nehézkes. Az első ihletéseket és a mozgásokat nem belülről, vagy a szellemi világból nyeri, hanem kívülről, vagy a természeti világból. Ezért a világban a gyermekek csak akkor járnak, mozognak és tanulnak meg beszélni, amikor az érzékeknek, mint a látás, a hallás, a gyakorlat által náluk felnyitniuk kell. Másként van ez a másvilágon élő gyermekeknél. Ezek, mivel szellemek, bensőjüknek megfelelő cselekvésbe azonnal belépnek, gyakorlat nélkül járnak és beszélnek. Először mégis csak általánosságban, még nem a különböző érzelmekből eredő képekben, de csakhamar ezekben is bevezetik és pedig azért, mivel külsőjük bensőjükkel egyenlő. Az angyalok beszéde, amelyből a különböző módon meghatározott érzelmek a

jelképek által jönnek lére, az érzelemből támadó gondolatokkal teljesen egyenlővé lesz, lásd fent 234-245.sz.

332. A gyermekek, mihelyt felébresztetnek, ami átköltözésük után mindjárt megtörténik, a mennybe emeltetnek fel és olyan angyaloknak adatnak át, akik a női nemből valók és akik testi életükben a gyermekeket gyöngéden szerették és egyúttal az Istent is szerették. Mivel ezek a világban valamennyi gyermeket egyenlő gyöngédséggel szerettek, ezért ezeket magukénak tekintik és a gyermekek is őket, a beléjük oltott ösztönnél fogva, anyjukként szeretik. Mindegyiknél annyi gyermek van, amennyit szellemi anyaszeretete bírni kíván. Ez a menny előlrol a homlok tájékán van, egyenesen abban a vonalban és irányban, amelyben az angyalok az Urat látják. Ennek a mennynek fekvése itt van, mivel valamennyi gyermek az Úr közvetlen oltalma alatt áll. Náluk a menny ártatlansága is befolyik, amely a harmadik menny.

333. A gyermekek különbözőképpen alkotottak. Némelyek a szellemi, némelyek a mennyei angyalok szerinti. A mennyei szerinti angyalok abban a mennyben jobbról, a szellemi szerinti balról vannak. A legnagyobb emberben, amely a menny, minden gyermek a szem tájékán van. A bal szem környékén azok vannak, akik szellemi természetűek, a jobb szem környékén azok, akik mennyei természetűek és pedig azért, mivel az Úr azoknak az angyaloknak, akik a szellemi birodalomban vannak, bal szemük előtt, és a mennyei birodalomban levőknek jobb szemük előtt tűnik fel, lásd fent 118. sz. alatt. Abból, hogy a gyermekek a legnagyobb emberben, vagyis a mennyben a szem tájékán vannak, az is kitetszik, hogy a gyermekek az Úr közvetlen felügyelete és vezetése alatt állanak.

334. Hogy a gyermekek a mennyben miként neveltetnek, azt is röviden elmondom. Nevelőjüktől tanulnak beszélni; első beszédjük csak az érzelm hangzása, ami folytonosan határozottabbá válik, mihelyt abba a jelképek belépnek. Mert az angyalok egész beszédét az érzelemből kialakuló jelképek képezik. Lásd a megfelelő fejezet 234-245. Számát. Érzelmekbe, amelyek mind az ártatlanságból származnak, először olyan dolgok folynak be, amelyek szemük előtt megjelennek és gyönyörködtetők és mivel ezek szellemi eredetűek, azért beléjük egyúttal olyan is folyik be, amely a mennyhez tartozik és amely által bensőjük felnyílik és ilyen módon napról-napra tökéletesbülnek. Ha ezt az első kort átlépték, akkor másik mennybe helyeztetnek, ahol már tanítók tanítják és így tovább.

335. A gyermekeket legkivált jelképek által tanítják, amelyek kedélyükhöz simulnak és hogy ezek ilyen szépek és hogy belülről bölcsességben milyen gazdagok, azt senki el nem képzelheti. Értelmüket, amely lelkét a jóból nyerte, fokozatosan így képezik. Két jelképet, amelyet látnom megengedtetett, itt ismertethetek, amelyekből a többiekre következtetni lehet. Először a sírból felemelkedő Urat jelképezték és egyszersmind emberiéne az Istenivel való egyesülését, amely olyan nagy bölcsességgel történt, hogy az minden emberi bölcsességet felülmúlt, mégis mindig gyermeki ártatlansággal. A sírbahelyezést is képből ábrázolták, bár mégsem az Úrnak valamely képét, kivéve olyan tág értelemben, hogy alig volt felismerhető, hogy az az Úr lenne és csak mintegy körvonalazva és pedig azért, mivel a sír fogalmában van valami a halottból is, amit azért mellőztek. Azután a sírba elmésen elgondolva valami légneműt hozának, amely valami átlátszó folyadékként tűnt fel, ami által, szintén illő távolban, a keresztségbeni szellemi életet jelképezték. Később látám őket, amint az Úrnak a megkötözöttekhez való leszállását és a megkötözöttekkel a mennybe való felszállását jelképezték és pedig hasonlíthatatlanul okos és kegyes érzéssel, ami gyermeked is vala. Csaknem láthatatlan, egészen puha és gyöngéd kötélkéket eresztettek le, hogy az Urat felszállásában azzal segítsék, mindig kegyes gondoskodással, nehogy a jelképezésben

olyasmit érintsenek, amelyben nem mennyei-szellemi foglaltatnék. Más jelképezéseket, amelyekben vannak és amelyek által, mint játékok által, amelyek a gyermekded kedélyhez simulók, az igaz megismerésébe és a jó érzetébe bevezettetnek, mellőzők.

336. Hogy gyöngéd értelmük milyen, az is megmutattatott. Amint én az Úr imádságát imádkoztam, akkor saját értelmükből gondolkozásom fogalmaiba befolytak, befolyásukat oly gyöngéd és puhának éreztem, hogy csaknem csupán érzésből állott. Eközben nekem az is megmondott, hogy értelmi körük egészen az Úrig fel van nyitva, mert ez, ami tőlük jött, mint valami átáradó érzés volt. Valóban az Úr bensőjéből a gyermekek képzeletébe előnyösen befolyik, mert azokat semmi sem zárja el, mint a felnőtteknél, sem az igaz megértése elleni hamisnak alapfogalma, sem pedig a jó felvétele ellen és így a bölccsé létel ellen irányuló gonosz élete. Ebből kitetszhetik, hogy a gyermekek, haláluk után mindjárt az angyali állapotba nem jutnak, hanem a jónak és az igaznak megismerése által őket abba fokozatosan vezetik be, és pedig a menny minden rendje szerint, mert az Úr előtt alapjuk legkisebb része is ismeretes, ezért hajlamuk minden pillanatában a jó igazságainak és az igazból származó jónak felvételére rávezettetnek.

337. Hogy kedélyükkel megegyező bármely kellemes és kedves dolgot nekik rendelkezésükre bocsájtanak, nekem azt is megmutatták. Megengedettett olyan gyermekeket látnom, akik legdíszesebben felruházva voltak és mellük, valamint gyöngéd karjuk körül virágfonatok, amelyek a mennyei színek legfönségesebb ragyogásában fénylettek. Egyszer szabad volt gyermekeket nevelőnőkkel, valamint szüzeket paradicsomi kertben látnom, amelyben nem annyira fák, mint babérszerű, fedett folyosókhöz hasonló egymásba fonott bokrok a legfönségesebben voltak díszítve, olyan utakkal, amelyek a bejáratától a bensőhöz vezettek és a gyermekek szintén éppúgy felruházva, akiknek belépésekor a bejárat feletti virágfüggönyök a legkedvesebb pompában fénylettek, amiből látható, hogy milyen gyönyörűségben élnek és hogy a kellemes és kedves dolgok által vezettetnek be az ártatlanság és a szeretetmunkásságba, amely jót az Úr ama kellemes és kedves dolgokba állandóan beléhelyez.

338. A másvilágon szokásos közlésmód szerint nekem azt is megmutatták, hogy a gyermekek fogalmai, ha néhány tárgyat látnak, milyenek. Ugyanis minden olyan volt, mintha élne. Ezért van aztán, hogy jelképeik mindegyikében élet is van és világossá lett, hogy a gyermekeknek a földön, ha játékok közben találjuk, csaknem hasonló fogalmuk, képzeletük van, mert, mint a felnőttek, még nem vetették fel azt a kérdést, hogy a lélek nélküli (élettelen) mi legyen.

339. Fent megmondottam, hogy a gyermekek, vagy mennyei, vagy szellemi lélekalkatúak. Azok, akik mennyeiek, azoktól, akik szellemiek, különböznek. Azok olyan szelíden gondolkoznak, beszélnek és cselekednek, hogy alig látszik más, mint az Úr és más gyermekek iránti jónak szeretetéből eredő átfolyás. Emezek ellenben nem olyan szelídek, hanem közülük némelyekben mint a szárnycsattogtatás (quasi alatum vibratile) mutatkozik és többek között a náluk előjövő bosszúság is kifejezésre jut.

340. Sokan abban a vélekedésben vannak, hogy a gyermekek a mennyben gyermekek maradnak és az angyalok között olyanok, mint a gyermekek. Ezek azok, akik nem tudják, mi az angyal. Ebben a vélekedésükben a templomokban itt-ott található képek által megerősödnek, amelyeken az angyalokat gyermekként ábrázolják. De a dolog nem így van. Az értelem és a bölcsesség alkotják az angyalt és addig, amíg a gyermekek ezzel nem bírnak, az angyaloknál vannak ugyan, de mégsem angyalok. Ha azonban értelmesek és bölcsék, akkor lesznek csak angyallá. Igen, ami felett csodálkoztam, akkor nem gyermekeknek, hanem

felnőtteknek, látszanak, mert akkor, gyermekségüket magukon többé nem viselik, hanem az angyal érettségét. Az értelem és a bölcsesség hozza ezt magával. A gyermekek, amennyiben értelemben és bölcsességben tökéletesebbekké lettek, nagyobbaknak látszanak és így ifjakkak és ifjú férfiaknak. Ennek oka abban van, hogy az értelem és a bölcsesség a tulajdonképpeni szellemi táplálék. Ami tehát lelküket táplálja, az táplálja testüket is és pedig ezt a megfelelések által, mert a test alkata nem más, mint a benső külső alkata. Tudni kel, hogy a mennyben a gyermekek tovább, mint az első férfikorig (ad primam juvantutem) nem nőnek és ebben örökké megmaradnak. Hogy bizonyosan tudjam, vajon így van-e, megadatott nekem olyanokat látnom, akiket, mint gyermekeket, a mennyben neveltek fel és ott nőttek nagyra. Néhány olyannal is beszéltem, míg azok csak gyermekek valának, azután ugyancsak velük, miután ifjakká (juvenes) lettek, és tőlük hallottam életük egyik korából a másikba való fejlődésüket.

341. Hogy a menny minden befolyásának felvevője az ártatlanság és hogy a gyermekek ártatlansága így a jó és igaz minden érzetének alapjául (planum) szolgál, abból is kitetszhetik, amit már fent 276-283. sz. alatt az angyalok mennybeli ártatlanságáról megmutattam, hogy t.i. az ártatlanság (vagy gyermekdedtség) abban áll, hogy az Úr, nem pedig önmagunk által akarunk vezetetni. Tehát az ember annyira ártatlan, amennyire sajátjától elválasztott, és amennyire valaki sajátjától elválasztva van, annyiban van az Úr sajátjában. Az Úr sajátja, az, amit az Úr igazságosság és érdeme alatt értünk. Azonban a gyermekek ártatlansága nem a valódi ártatlanság, mert még bölcsesség nélkül való. Az igazi ártatlanság a bölcsesség, mert amennyire valaki bölcs, annyira akar az Úrtól vezetetni, vagy ami ugyanaz, amennyire valaki az Úrtól vezetetik annyiban bölcs. A gyermekeket eszerint a külső ártatlanságból amelyben kezdetben vannak és amelyet a gyermekség ártatlanságának nevezünk, a benső ártatlanságra vezetnek, amely a bölcsesség ártatlansága. Minden taníttatásuknak és fejlődésüknek ez az ártatlanság a végcélja. Ezért, mihelyt a bölcsesség ártatlanságára jutnak, velük a gyermekség ártatlanságát, amely közben nekik alapul szolgált, kötik össze. Hogy a gyermekek ártatlansága milyen, nekem képből mutatták meg valami fából való dolog által, ami csaknem élettelen, de elevenné válik, ha az igaznak megismerésében és a jónak érzetében tökéletesbülnek. Ezután a valódi ártatlanság mibenlétét egy isteni szép, életerős, mezítelen gyermek képében mutatták meg. Mert a tulajdonképpeni ártatlanok, akik a legbenső mennyben, és így az Úrhoz legközelebb vannak, más angyalok szeméi előtt csak mint gyermekek tűnnek fel, és pedig mezítelenül; mert az ártatlanságot a mezítelenséggel jelképezik, ami felett el nem pirulunk, amint ezt az első ember és feleségének paradicsomi állapotáról olvashatjuk 2 Mózés 2: 25. , de mivel ártatlanságukat elvesztették, mezítelenségüket szégyellve, elrejtőztek, 1 Mózés 3: 7,10,11. Egyszóval, minél bölcsőbbek az angyalok, annál ártatlanabbak és minél ártatlanabbak, annál inkább gyermekeknek látszanak. Ezért van az, hogy a gyermekség az Igében az ártatlanságot jelképezik, lásd fent 278. sz. alatt.

342. Beszéltem az angyalokkal a gyermekekről, vajon azok tiszták-e a gonosztól, vagy ha nem azok, milyenek a felnőttek, vajon tényleges működésükben van-e gonosz. De azt mondták nekem, azok éppen úgy a gonoszban vannak, sőt gonosznál nem egyebek, de mint minden angyalt, úgy őket is az Úr a gonosztól elvonja és a jóban megerősíti olyannyira, hogy előttük úgy tűnik fel, mintha önmagukból volnának a jóban. Ezért a gyermekeket is, ha a mennyre érettekké váltak, nehogy önmaguk felől abba tévhitbe essenek, hogy a bennük levő jó önmagukból, nem pedig az Úrból való, némelykor saját gonoszságukba, amelyet örökségképpen bírnak, az Úr visszahelyezi és abban maradnak, amíg megtudják, elismerik és hiszik, hogy a dolog nem úgy van. Ilyképen volt egy bizonyos angyal is, aki, mint gyermek halt meg, de a mennyben felnőve, hasonló vélekedésben volt. Ez valamely királynak

gyermeke volt. Ez ezután a veleszületett élet gonoszságába visszahelyeztetett és akkor életének áramlatából megéreztem, hogy hajlama van a másoknak való parancsolásra és hogy a házasságtöréseket semminek tekinti, ami szülőitől öröklött gonoszsága volt. De miután elismerte, hogy ilyen, ekkor ismét azok közé az angyalok közé felvételtem, akik között azelőtt volt. A másvilágban sehol sem szenved büntetést valaki az öröklött gonosz miatt, mert ez nem hozzátartozó és nem is hibás abban, hogy olyképpen van alkotva; hanem a valóságos gonosz miatt, ami sajátjához tartozik és így, amit az öröklött gonoszból a valódi élet által magáévá tett. Hogy a felserdült gyermekek öröklött gonoszságuk állapotába visszahelyeztetnek, nem azért történik, hogy büntetessenek, hanem hogy tudják, miszerint magukból semmi mások, csak gonoszok és hogy a pokolból, amely náluk van, az Úrnak irgalmassága által a mennybe emeltetnek, és azt is, hogy nem saját érdemükből vannak a mennyben, hanem az Úr által; és hogy a jóval, ami náluk van, mások előtt ne kérkedjenek, mert ez a kölcsönös szeretet jóságával ellenkezik, ami szintén a hit igazsága ellen való.

343. Többször, ha bizonyos számú még teljesen gyermekded lényű gyermek csoportban nálam vala, valami gyengédet, rendezetlent hallattak, úgy hogy még nem mint egy működtek össze, mint később, amidőn már inkább felserdültek és ami felett csodálkoztam, hogy a mellettem levő szellemek nem állhatták meg, hogy nekik utasítást ne adjanak, miként beszélnek. Ez a szenvedély a szellemekkel velük születik. Éppoly sokszor észleleték azt is, hogy a gyermekek ellenszegülnek és nem úgy akarnak beszélni. A habozást és ellenszegülést, amely a dacosságnak egy nemével összekötve vala, többször észrevettem. Csupán azt mondták: *nem úgy van*. Megtanítottak, hogy a gyermekek kísértése ilyen természetű és hogy arra rászokjanak és megtanulják, hogy ne csak a hamisnak és gonosznak álljanak ellen, hanem mások után ne is gondolkozzanak, beszéljenek és cselekedjenek és így önmagukat mástól mint az Úrtól, ne vezetessék.

344. A felhozottakból látni lehet, hogy a gyermekek nevelése a mennyben milyen, hogy t.i. az igaz ismerete és a jó bölcsesség által az anygali életbe vezetik be, amely az Úr iránti szeretet és a kölcsönös szeretet, amelyekben ártatlanság lakozik. Hogy ezzel szemben a gyermekek nevelése itt a földön sokaknál milyen ellentétes, az a következő példából kiviláglik. Valamely nagyobb város utcáján voltam és ott láttam fiúkat, akik egymást ütötték-verték. A tömeg odacsődült és nagy élvezettel nézte és azt mondták nekem, hogy maguk a szülők kis gyermekeiket ilyenféle viaskodásra ingerlik. A jó szellemek és az angyalok, akik ezt szemeimen át látták, oly mélyen megutálták, hogy borzalmat éreztek, különösen afelett, hogy a szülők azokat ilyesmire ingerlik. Azt mondták, hogy így már az első korban minden kölcsönös szeretetet és minden ártatlanságot belőlük kiölnék, amelyet a gyermekek az Úrtól nyertek és hogy ezeket a gyűlöletbe és bosszúállásba bevezetik, hogy így gyermekeiket teljes igyekezettel a mennyből kizárják, ahol más, mint kölcsönös szeretet, nincs. Azok a szülők, akik gyermekeiknek javát akarják, az ilyenektől óvakodjanak.

345. Hogy milyen különbség van azok között, akik mint gyermekek és azok között, akik mint felnőttek halnak meg, szintén megmondom. Akik, mint felnőttek halnak meg, azoknak alapjuk (*planum*) van, amelyet a mulandó és anyagi világból nyernek és azt magukkal viszik. Ez az alap az emlékezetük és ennek természeti testi hajlama (*affectio naturalis corporea*). Ez érintetlenül marad és akkor nyugszik. Mindazáltal halála utáni gondolkozásának utolsó alapjául szolgál, mert a gondolkozás ebbe folyik be. Ezért van az, hogy aszerint, amit ez az alap alkotva van, és amint az értelmiség köre a benne található dolgokkal megfelelésben van, úgy van az ember is a halál után alkotva. A gyermekeknek azonban, akik mint gyermekek haltak meg és a mennyben neveltettek fel, ilyen alapjuk nincs, hanem szellemi-természeti

alapjuk, mert az anyagi világból és a mulandó testből magukon semmit sem viselnek. Ezért olyan durva hajlamokban és abból eredő gondolatokban nem lehetnek, mert mindenük a mennyből való. Ezért a gyermekek nem tudják, hogy a világban születtek, mert az hiszik, hogy a mennyben születtek. Ezért más születésről, mint a szellemiről nem is tudnak, amely a jó és igaz megismerése és a belátás, meg a bölcsesség által történik, amelyek birtokában ember az ember. És mivel ezek az Úrtól erednek, azért hiszik és szeretik, hogy ők az Úr magáé. Mindazáltal azoknak az embereknek állapota, akik ezen a földön felnőnek, éppen így tökéletes lehet, mint a gyermekek mennyei állapot, ha a testi és mulandó ösztönöket, amelyek a világi és önszeretetet, eltávolítják és ehelyett szellemi ösztönöket vesznek fel.

A mennybeli bölcsék és együgyűek.

346. Azt hiszik, hogy a bölcsék az együgyűekkel szemben a mennyben dicsőséget és elsőséget élveznek, mivel Dánielnél ez van írva:

"És a bölcsék fénylenek, mint a kifeszített ég fényessége és akik sokakat az igazságosságra vezérelnek, miként a csillagok örökké fénylenek" Dániel 12: 2.

De kevesen tudják, hogy a mély értelműek (per Intelligentes) és azok alatt, akik igazságosságra (per Justificantes) vezetnek, kiket kell érteni. Közönségesen azt hiszik, hogy ezek az úgynevezett műveltek és a tudósok, különösen azok, akik az egyházban tanítottak és a tanítás, meg a prédikálás által mások felett kiténtek, továbbá, hogy akik sokakat megtérítettek. Ezeket a világban valamennyit mély értelműeknek nevezik. Azonban, akikről ezeket állítják, a mennyben semmiképpen sem mély értelműek, mivel értelmük nem a mennyei értelem. Hogy azonban, az milyen természetű, látható a következőben, amely az igaz iránti szeretetből, nem pedig valami világi hírnévért, sem pedig a mennybeli hírnévért történik, hanem magáért az igazságért, amitől azok szerfölött megindíttatnak és örvendeznek. Azok, akik magától az igazságtól bensőjükben megindíttatnak, és örvendeznek és akik a menny világosságától megindíttatnak és örvendeznek, azok az isteni igaztól, sőt az Úrtól magától indíttatnak meg és örvendeznek, mert a menny világossága az isteni igaz és az isteni igaz a mennyben az Úr, (lásd fent 126-140.sz.a.) Ez a világosság csak a lélek bensőjébe hatol be, mert a lélek bensője ennek a világosságnak felvételére képeztetett és aszerint, amint az behatol, indítja és örvendezteteti azt meg. Mert mindaz, ami a mennyből befolyik és elfogadtatik, magában kellemet és kedvességet rejt. Az igazság iránti valódi szeretet (affectio veri) magáért az igazságért, amely az igazság iránti hajlam, innen származik. Azok, akik ebben a hajlamban, vagy ami ugyanaz, akik ebben a szeretetben vannak, azok vannak a mennyei értelemben és a mennyben, mint a mennybolt fényessége fénylenek. Hogy fényeskednek, az azért van, mert az isteni igaz, a mennyben bárhol legyen is, világít, lásd fent 132. sz. alatt, és a megfelelés szerint a mennybolt, úgy az angyaloknál, mint az embereknél azt a mélyebb értelmet jelenti, ami a menny világosságában van. Akik azonban a jó iránti szeretetben vannak és pedig, vagy a világi hírnévért, vagy a mennybeli hírnévért, azok a mennyben nem fényeskedhetnek, mert nem a menny igazi világossága által indíttatnak meg és örvendeznek, hanem a világ világossága által és ez a világosság a mennyei nélkül csupán sötétség, mert az öndicsőítés ekkor inkább uralkodik, mert a végcél ez. És ha ez a hírnév a végcél, akkor az ember mindenképp felett önmagát tekinti és az igazságokat, dicsőségének megszerzésére, csak mint célt szolgáló eszközöket és mint arra alkalmas szerszámokat tekinti. Mert, aki az isteni igazságokat a saját dicsősége érdekében szereti, az az isteni igazságokban önmagára tekint, nem pedig az Úrra, ezért tekintetét, vagyis eszének és hitének tekintetét, a mennyről le a világra és az Úrról le, önmagára irányítja. Ezért van az, hogy az ilyenek a világi, nem pedig a mennyei világosságban vannak. Ezek külső alkatukban, tehát az emberek előtt, szintúgy mély

értelműeknek és képzeteknek látszanak, mint azok, akik a menny világosságában vannak és pedig azért, mert ezek éppúgy, sőt némelyekor a külső látszat szerint, még bölcsebben beszélnek, mivel az önszeretettől felhevülve, a mennyei érzelmek hazudásába begyakorolva vannak. Mindazáltal benső alkatukban, amelyekben az angyalok előtt feltűnnek, egészen mások. Ebből némiképp kitetszhetik, kik azok, akiket mély értelműek alatt érteni kell, akik a mennyben, mint a menny palástjának fénye, fényeskednek. De azt, hogy kik azok, akik sokakat igazságosságra vezérelnek és mint a csillagok fényeskednek, most mondom meg.

348. Azok alatt, akik sokakat igazságosságra vezérelnek, azokat értjük, akik bölcsek. A mennyben bölcseknek azokat nevezik, akik a jóban vannak, és ott a jóban azok vannak, akik az isteni igazságokat mindjárt életübe beültetik. Ha az isteni igaz az élet tárgyává lesz, jóvá válik, mert az az akarat és a szeretet tárgyává lesz; és mindazt, ami az akarat és szeretet tárgya, jónak nevezik. Ezeket azért nevezik bölcseknek, mert a bölcsesség az élet tárgya. Amazokat ellenben mély értelműeknek nevezik, mert az isteni igazságokat nem mindjárt életükbe ültetik be, hanem azokat először emlékezetükbe halmozzák fel, ahonnan azután előveszik és az életben megvalósítják. Hogy ezek és amazok a mennyben egymástól miben különböznek, azt abban fejezetben láthatjuk, amelyben a menny két birodalmáról, a mennyeiről és a szellemről, szó van, 20-28.sz. és abban a fejezetben, amelyben a három mennyről van szó, 29-40. sz. alatt. Azokat, akik az Úr mennyei birodalmában, vagyis a harmadik, vagy legbenső mennyben vannak, igazságosoknak nevezik és pedig azért, mert ön maguknak nevezik és pedig azért, mert ön maguknak semmi igazságosságot sem hanem mindent az Úrnak tulajdonítanak. Az Úr igazságossága a mennyben a jó, amely az Úrtól ered, azért ezeket az igazságot cselekvők alatt kell érteni. Valóban ezek azok, akikről az Úr ezt mondja:

"Az igazságosak fénylenek, mint a nap, az én Atyám országában" Máté 13: 43.

Fénylenek, mint a nap, mert az Úrból eredő Úr iránti szeretetben vannak és a nap alatt ezt a szeretetet kell érteni (lásd fent 116-125.sz.a.) azért náluk a világosság lángoló és jelképeiket valami lángoló jellemzi, mert a szeretet jóságát közvetlenül az Úrtól, mint mennyei naptól veszik fel.

349. Mindazokat, akik a világban értelemre és bölcsességre szert tettek, a mennyben örömmel fogadják és mindegyik, értelmének és bölcsességének tulajdonsága és nagysága szerint, angyallá lesz. Mert mindaz, amit az ember a világban szerez, megmarad és azt halála után magával viszi és meg is gyarapodik és pokolra vettetik, mindazáltal hajlamának és az igaz, meg a jó utáni vágyának fokán belülük, nem pedig ezeken kívül. Azok, akiknek kevés hajlamuk és kívánságuk van, keveset fogadnak be, mégis mindig annyit, ami azon a fokon belül befogadni tudnak. Azok ellenben, akiknek sok hajlamuk és kívánságuk van, sokat fogadnak be. A hajlam és kívánság igazi foka olyan, mint valamely mérleg, amely teljes súllyal mér; többet tehát, akinek nagy mérete, és kevesebbet, akinek kisebb van. Hogy ez így van, annak oka abban rejlik, hogy a szeretete, amelyhez a hajlam és a kívánság tartozik, mindent magába fogad, ami neki megfelel: tehát amilyen nagy a szeretet, annyit fogad az magába. Az Úr következő szavai alatt tehát ez kell érteni:

"Akinek vagyon, adatik annak és inkább bővelkedik" Máté 13: 12,25,29. **"Jó mértéket, megnyomott, megrázott, és tetézt mértéket adnak a ti kebeletekbe"** Lukács 6: 38.

350. A mennybe mindenki felvétetik, aki az igazat és a jót az igaz és a jó miatt szerette. Tehát sokat szerettek, azok, akiket bölcseknek neveznek. Akik pedig keveset szerettek, azok, akiket együgyűeknek neveznek. A mennyben a bölcsek erős világosságban, az együgyűek azonban csekélyebben vannak. Mindenki a jó és az igaz iránti szeretete szerinti világosságban van. Az

igazat és a jót magáért az igazért és a jóért szeretni, annyit tesz, mint azokat akarni és cselekedni. Mert azok, akik akarják és cselekszik, azok szeretik. Ezek azok is, akik az Urat szeretik és akiket az Úr szeret, mivel a jó és az igaz az Úrtól származik és mivel ezek az Úrtól erednek az Úr bennük is van, t.i. a jóban és az igazban, következésképp Ő azoknál is van, akik a jót és az igazat az akarás és a cselekvés által életükbe be is fogadják. Az ember magában véve nem is egyéb, mint saját jósága és igazsága, mert a jó akaratának, az igaz pedig értelmének tárgya és az ember olyan, amilyen akarata és értelme. Ebből kitetszik hogy az embert az Úr annyira szereti, amennyire akaratát a jóból és értelmét az igazból képezte. Az Úrtól szerettetni az Úr iránti szeretetet is jelenti, mert a szeretet visszaható, mivel annak, akit szeret, megadja azt a képességet, hogy viszont szeressen.

351. A világban azt hiszik, hogy azok, akik sokat tudnak, legyen az az egyház tanaiból és az Igéből, vagy a tudományokból való, az igazságokat mélyebben és tisztábban látják, mint a többiek és így több értelmük és bölcsességük is van. Ezek magukról is hasonlóképp vélekednek. Hogy mi az igazi értelem és bölcsesség és mi a nem igazi és a hamis, a következőkben mondom meg. Igazi értelem és bölcsesség látni és megihlettetni, hogy mi a jó és az igaz és ebből, mi a gonosz és a hamis és ezt egymástól megkülönböztetni tudni és pedig benső érzelemből és ihlettségéből. Minden embernek van bensője és külsője. A benső, a benső, vagy szellemi embernek tere, a külső ellenben a külső, vagy természeti embernek tere. Aszerint, amint a benső ki van képezve és a külsővel egyet képez, lát és észlel az ember. Az embernek bensője csak a mennyben képezhető, de a külső a világban képeződik. Ha a benső a mennyben képeződött, akkor ami abban van, a külsőbe folyik be, ami a világból való és ezt megfeleléssé képezik, vagyis azzá, hogy vele egységesen működjenek. Ha ez megtörtént, akkor az ember bensőjéből lát és észlel. A bensőnek képezésére az egyetlen eszköz az, hogy az ember tekintetét az Istenre és a mennyre irányítsa, mert a benső, mint mondtam, a mennyben képeztetik. Azonban az ember tekintetét csak akkor irányítja az Istenre, ha az Istenben hisz és ha hiszi, hogy onnan minden igaz és jó, következésképp minden értelem és bölcsesség jön és akkor hiszen még az Istenben, ha az Istentől akar vezettetni. Így és nem másképpen nyitattik fel az ember bensője. Annak az embernek, aki ebben a hitben és ennek a hitnek megfelelő életben van, meg is van a képessége és ereje, hogy mély értelművé és bölcsé lehessen. Azonban, ha mély értelmű és bölcs akar lenni, sokat meg kell tanulnia, nemcsak, ami a mennyre vonatkozik, hanem ami a világhoz is tartozik. Ami a mennyre vonatkozik az Igéből és az egyházból és ami a világhoz tartozik a tudományokból. Amennyire az ember ezeket tanulja és életében alkalmazza, annyiban lesz mély értelmű és bölcs. Mert benső látása, amely értelmének látása és benső érzése, amely akaratának látása, annyira tökéletesbül. Az együgyűek ez osztályból azok, akinek ugyan bensőjük felnyílt, mégis azt a szellemi, az erkölcsi, a polgári és a természeti igazságok által annyira ki nem képezték. Ezek érzik az igazságokat, ha azokat hallják, de önmagukban nem látják. A bölcsék ez osztályból azonban azok, akiknek bensőjük nemcsak felnyílt, hanem ki is képezetett. Ezek önmagukban látják az igazságokat és érzik is azokat. Ebből kitetszik, hogy mi az igazi értelem és bölcsesség.

352. A színleges értelem és bölcsesség nem a bensőből kifolyó látás és érzése annak, hogy mi az igaz és mi a jó és hogy mi a hamis és a gonosz, hanem csupán elhívése annak, hogy az az igaz és a jó, vagy a hamis és a gonosz, amit mások annak állítanak és azután ennek megokolása. Ezek az igazat nem az igazból, hanem másból látják, ezért éppen úgy a hamisat, mint az igazat felfoghatják és hihetnek és ezt annyira megokolhatják, hogy ez igazként tűnik fel. Mindaz, amit megokolnak, az igazság látszatával bír és nincs semmi, amit megokolni ne lehetne. Ezek bensője csak alulról van nyitva, külsője azonban annyira, amennyire megerősödtek. Ezért a világosság, amelyből látnak nem a menny világossága, hanem a világé,

amelyet természeti világosságnak nevezünk, mert a tévedések ebben a világosságban igazságként világítanak, sőt ha megokolják, tündökölhetnek is, de a menny világosságában nem. A kisebb értelműek és ebből az osztályból való csekélyebb bölcsességűek azok, akik igen megerősödtek. A nagyobb értelműek és bölcsőbbek ellenben azok, akik kevésbé erősödtek meg. Ebből kitetszik, mi a színleges értelem és bölcsesség. De ehhez az osztályhoz nem azok tartoznak, akik gyermekkorukban igaznak tartották azt, amit tanítójuktól hallottak, és azután az ifjúkorban, amidőn saját eszükből gondolkoznak, azokon tovább nem csüggenek, hanem azok, akik az igaz után vágyakoznak és a vágyakozásból az igazságot keresik és ha megtalálták, bensőjükben attól megindíttatnak. Mert ezek, mielőtt megerősödtek, az igaztól az igaz érdekében megindíttatnak és az igazat így látják meg. Ezt egy példával világosítom meg. A szellemek között arról volt szó, honnan van az, hogy az állatok saját természetükhöz illő valamennyi ismeretbe beleszületnek és miért nem az ember is és azt mondták: ennek oka az, hogy az állatok életük rendjében élnek, de az ember nem. Ezért az embert először az ismeret és a tudomány által a rendbe kell bevezetni. Ha ellenben az ember élete rendjében születné, amely, hogy az Istent mindenkefelett és felebarátját, mint önmagát szeresse, ekkor az értelemben és a bölcsességben, és így amennyire az ismeretek hozzájutnának, minden igaz ismeretének hitében születné. A jó szellemek mindjárt látták és érezték, hogy ez így van és pedig csupán az igaz világosságából. Azok a szellemek azonban, akik a pusztán hitben erősödtek meg és ennél fogva a szeretetet és a szeretetmunkásságot félredobták, ezt be nem láthatták, mert a megokolt hamis világossága náluk az igaz világosságát elhomályosította.

353. Hamis értelem és bölcsesség mindaz, amelyből az Isten elismerése hiányzik. Akik ugyanis az Istent el nem ismerik, hanem az Isten helyét a természetet ismerik el, azok mindnyájan a testi-érzékiből gondolkoznak és tisztán érzékiek, ha a világban mégannyira művelteknek és tudósoknak tartják is őket, mivel képzettségük azok fölé a tárgyak fölé nem emelkedik, amelyek a világban szemük elé tárulnak, amelyeket emlékeztükben megőriznek. Ezeket csaknem tisztán anyagi szempontból vizsgálják, habár ezek olyant tudományok, amelyek a valóban értelmes ember eszének képzésére szolgálnak. A tudományok alatt a megfigyeléseket és kísérleteken nyugvó különböző ismereteket (experimentalia), mint a természettant, csillagászatot, vegytant, erőműtant, mértant, bonctant, lélektant, bölcsészettant, állam és irodalomtörténetet, kritikát és a nyelveket stb. Értjük. Azok az egyházi előljárók, akik az Istent tagadják, gondolatukat az érzéki fölé, amely a külső emberhez tartozik, nem emelik, az Igének tartalmát másnak nem tekintik, mit mások a tudományt és azt a gondolkodás tárgyává és a megvilágosított elme szemléletévé nem is teszik és pedig azért nem, mert bensőjük elzáródott és ezzel egyszersmind külsőjüknek az a része is, amely bensőhöz legközelebb áll. Ezek a terek el vannak zárva, mert ezek a mennynek hátat fordítottak és az is, ami a tekintetet oda fordíthatná, vagyis, mint mondtam, a lélek bensőjét hátra fordították. Ezért van, hogy átlátni nem képesek, mi az igaz és a jó, mert ez előttük sötétségben, ellenben a hamis és a gonosz világosságban van. Mindazáltal az érzéki emberek okoskodni mégis tudnak és pedig némelyek ügyesebben és élesebben, mint mások, de ez csak az érzéki csalódásokból történik, miután ezeket tudásukkal megokolták. És mivel ezek okoskodni így tudnak, azért önmagukat másokkal szemben bölcsőbbeknek tartják. A tűz, amely az érzelem melegségét vizsgálatuknak megadja, az ön és a világi szeretet. Ezek azok, akik hamis értelemben és bölcsességben vannak és akiket az Úr szavai alatt érteni kell:

"Mert látván nem látnak és hallván nem hallanak, sem értenek" Máté 13: 13,14,15. -

"Elrejtetted ezeket a bölcséktől és értelmesektől és megjelentetted a kis gyermekeknek" Máté 11? : 25,26.

354. Megadatott nekem, hogy halála után több művelt emberrel beszélhessek, néhányal, akik nagyevűek voltak és írásaik által a tudományos világban híresek voltak; és néhányal, akik nem voltak olyan híresek, de lerejtett bölcsességük mégis volt. Azok, akik szívükben az Istent tagadták, bár szájukkal bármennyire elismerték is, olyan tompultakká (stupidi) lettek, hogy a polgári élet valami igazságát, különösen valami szellemit, megérteni alig tudnak. Érezni és látni lehetett, hogy bensőjük (lelkük székhelye//?) annyira elzáródott, hogy mintegy feketének látszott (ilyesmi a szellemi világban láthatóvá válik) és ennél fogva a legcsekélyebb mennyei világosságot sem viselhették el és így a mennyből semmiféle befolyást befogadni nem tudtak. Az a feketeség, amelyben bensőjük feltűnt, azoknál nagyobb és kiterjedtebb volt, akik képzettségük tudományossága által az Isten ellen megerősödtek. Ilyenek a másik életben minden hamisat örömmel elfogadnak, amelyet, mint spongya vizet, felszívnak és minden igazat, mint a rugalmas csontgömb (elater osseus), ha valamibe ütközik, visszataszítanak. Valóban elmondhatjuk, hogy ezek bensője, amely az Isten ellen a természetiben megerősödött, megcsontosodott s ezért a koponyájuk is, mintha ébenfából volna, kemény, ami egészen az orrig húzódik le, annak jeléül, hogy nekik többé benső ihletettségük nincs. Akik tehát ilyenek, azokat az örvénybe, amelyek mocsarakként tűnnek fel, süllyesztik, ahol téveteg képek által, amelyekbe hamisságuk átalakul, idestova hányatnak. Pokoli tüzük a dicsőség és a hírnév utáni vágy, amely vágyból kifolyólag, egyik a másikra támad és pokoli szenvedelemből ott azokat kínozza, akik őt, mint valami istent nem imádják és így váltakozva egyik a másikat kínozza. Minden világi képzettség, amely a mennyből az Istennek elismerése által világosságot fel nem vett, ilyesmivé alakul át.

355. Hogy ezek, amidőn haláluk után odajönnek, a szellemi világban ilyen tulajdonságúak, azt már abból is következtetni lehet, hogy valamennyi dolog, ami a természeti emlékezetben és közvetlenül a test érzékiségével összekötve van - és ehhez az éppen most említett tudás tartozik. - akkor nyugszik és csupán az abból merített értelmesség szolgál ott a gondolkozásra és a beszédre. Az ember ugyanis egész természeti emlékezetét magával átviszik, de az abban foglalt dolgok szemléletébe és gondolkozásába többé nem jutnak, mint azelőtt, amikor még a világon élt. Onnan semmit sem vehet elő és hozhat a szellemi világosságba, mert ez nem ehhez a világossághoz tartozik, hanem az ész és értelmi igazságok, amelyeket az ember, amíg a testben él, a tudományokból megszerzett, valók a szellemi világ világosságához. Amennyire tehát az ember szellem ismeretek és tudományok által a világban értelmessé lett, annyiban értelmes az a testből való elválás után is, mert akkor az ember szellem és a szellem az, aki a testben gondolkodik.

356. Igaz világosságuk azonban azoknak van, akik az ismeretek és a tudományok által maguknak értelmet és bölcsességet szereztek, vagyis, akik mindent életük hasznára fordítottak és egyszersmind az Istent elismerték, az Igét szerették és szellemi-erkölcsi életet folytattak, amiről fent 319. sz. a. Szó volt. Ezeknek a tudományok a bölcsességre eszközül és az, ami a hittel függ össze, erősödésükre szolgálnak. Lelkül bensőjét megéreztem s mintegy világosságtól átlátszónak tetszett, fénylő fehér, lángvörös és égbék színben, mint az átlátszó gyémánt, rubin és zefír és pedig az Istenben és a tudományok által az isteni igazságokban való megerősödés aránya szerint. Az igazi értelem és bölcsesség ilyennek látszik, ha az a szellemi világban láthatóan ábrázolódik. Ezt a menny világosságából nyeri, amely az Úrból eredő isteni igaz, amelyből minden értelem és bölcsesség ered (lásd fent 126-133.sz. alatt.) ennek a világosságnak felvevő alapja, amelyben a színjáték mutatkozik, a lélek bensőjének székhelye és azt a színváltozást az isteni igazságoknak a természetben és így a tudományokban található dolgokkal való megokolása idézi elő. Az ember bensője a természeti emlékezetbe betekint és

ami azokban megállapítható van, azt egyúttal a mennyei szeretet tüze által megtisztítva levonja és szellemi fogalomná finomítja. Hogy ez így történik, azt az ember, amíg a testben él, nem tudja, mert ebben éppúgy szellemi, mint természeti módon gondolkozik, mivel annak, amit akkor szellemi módon gondol, tudatában nincs, hanem csupán abban, amit természeti módon gondol. Ha azonban a szellemi világba jön, akkor annak nincs tudatába, amit a világba gondolt, hanem csak annak, amit szellemi módon gondolt. Az állapot így változik. Ebből kitetszik, hogy az ember az ismeretek és a tudományok által szellemivé lesz és hogy a bölcsesség megszerzésére ezek eszközül szolgálnak, mindazáltal csupán azoknak, akik úgy hitükben, mint életükben az Istent elismerték. Ezeket a mennyben is szívesebben látják, mint másokat és itt azok között vannak, akik a középben tartózkodnak l. 43. sz., mert ezek inkább vannak a világosságban, mint a többiek. A mennyben ezek az értelmesek és a bölcsék, akik, mint az égbolt fénye, tündökölnék és mint a csillagok, világítanak. Az együgyűek azonban itt azok, akik az Istent elismerték, az Igét szerették és szellemi-erkölcsös életet folytattak, de bensőjük, az ismeretek és a tudományok által annyira kiképezve nem volt. Az emberi lélek olyan, mint a termőföld, amely olyanná lesz, amilyenre azt megművelik.

A mennybeli gazdagok és szegények.

357. A mennybe való felvétel felől igen sokféle vélemény van. Némelyek azt vélik, hogy a szegények felvétetnek, de a gazdagok nem. Mások, hogy úgy a gazdagok, mint a szegények felvétetnek. Viszont másik, hogy a gazdagok fel nem vehetők, ha csak vagyonukról le nem mondanak és szegényekké nem lesznek. Vélekedését mindegyik az Igével okolja meg. Azonban, ha valaki a menny tekintetében szegény és gazdag között különbséget tesz, az az Igét nem érti. Az Ige bensőjében szellemik betűjében azonban természeti. Ennélfogva az, aki az Igét csak betű szerinti értelme és némiképpen nem szellemi értelme szerint fogja fel, az sokban téved, különösen a gazdagokat és a szegényeket illetőleg, mit pl. Hogy a gazdagoknak mennybe jutni éppoly nehéz, mint a tevének a tú fokán áthatolni, míg a szegényeknek könnyű, éppen mivel szegények, mivel az Úr ezt mondja:

"Boldogok a szegények, mert övék a mennyek országa", Lukács 6: 20,21. Máté 5:3.

Akik azonban az Ige szellemi értelméről valamit tudnak, azok másként gondolkoznak. Azok tudják, hogy a menny mindazok számára van, akik a hit és a szeretet életében élnek, legyenek azok gazdagok, vagy szegények. Hogy azonban az Igében a gazdagok és a szegények alatt kiket kell érteni, azt a következőkben megmondom. Az angyalokkal való sok beszédem és együttléteimből kifolyólag megadatott nekem határozottan tudnom azt, hogy a gazdagok éppen olyan könnyen a mennybe juthatnak, mint a szegények és hogy az ember azért, hogy sokban bővelkedik, a mennyből kizárva nincs, viszont, mivel szükségben van, a mennybe fel nem vétetik. Vannak itt úgy gazdagok, mint szegények és sok gazdag nagyobb dicsőségben van, mint a szegény.

358. Ebből megjegyezhetjük, hogy az ember gazdagságot szerezhet és kincseket halmozhat fel, amennyire csak neki alkalma van, ha az nem kapzsiságból és gonosz eszközök által történik. Hogy jól ehet és jó ihat, hacsak életét nem abban találja; hogy sorsához képest pompásan lakhat és másokhoz hasonlóan, társas érintkezésben állhat; hogy a mulatóhelyeket (lusoria) látogathatja és világi dolgok felett barátságosan mulathat és nem szükséges, hogy áhítatosan, lesütött szemmel és sóhajtozva, lecsüggő fejjel járjon-keljen, hanem vidáman és jókedvvel; az sem, hogy a sajátját a szegényeknek adja, kivéven, amennyire hajlama erre indítja. Egyszóval, külső megjelenésében teljesen, világi emberként élhet. Ezek a dolgok a legkevésbé sem korlátozzák az ember mennybe jutását, ha bensőjében Istenre gondol, amint

illik és felebarátjával őszintén és igazságosan viselkedik. Mert az ember olyan, mint amilyen hajlama és gondolkozása, vagy mint szeretete és hite. Mindaz, amit külsőképpen cselekszik, életét innen veszi. Mert a cselekvés az akarás, a beszéd pedig a gondolkozás; Mert akaratából cselekszik és gondolkozásból beszél. Ha ennél fogva az Ige azt mondja, hogy az embert cselekvései szerint ítélik meg és neki cselekedetei szerint fizetnek meg, az alatt azt kell érteni, hogy gondolkozása és értelme szerint, amelyekből a cselekedetek származnak, vagy amelyek a cselekedetekben vannak, mert ezek nélkül a cselekedet semmi és ezek olyanok, mint amazok. Ebből kitetszik, hogy az ember külsője a dolgot nem befolyásolja, hanem bensője, amiből a külső képződik. Megvilágosításul: aki őszintén cselekszik és másokat meg nem csal csupán azért, mert a törvénytől, a jó névnek elvesztésétől fél és ha ez a félelem nem korlátozná, másokat megcsalna, ahogy csak tudna, ennek gondolkozása és akarata csalás és cselekedetei külső alkatukra mégis becsületeseknek látszanak. Az ilyen, mivel bensőjében bectelen és csalárd, a poklot magában hordja. Ellenben az, aki becsületesen cselekszik és másokat meg nem csal és pedig azért, mert az az Isten és felebarátja ellen való, ez ha megtehetné is, felebarátját meg nem csalná. Ennek gondolkozása és akarata lelkiismeretes; a mennyet magában hordja. E kettőnek cselekedete külső szerint egyenlőnek látszik, de bensőjében teljesen különbözik.

359. Az ember külső szerint, mint valamely más ember élhet, sőt gazdag lehet, állása és hivatala szerint fenségesen étkezhet, lakhat és ruházkodhat, vidámságot és örömet élvezhet, hivatásának kötelességeit, üzleteit végezheti és így a test és a lélek életéért világi dolgokkal foglalkozhat, míg eközben az Istent elismeri és felebarátjának javát akarja. Ezért nyilvánvaló, hogy nem olyan nehéz, mint sokan hiszik, a menny útjára való lépés. Az általános nehézség, az önzésnek és a világ iránti szeretetnek ellenállni és azokat visszatartani tudni, nehogy felülkerekedjenek, mert ezekből származik minden gonosz. Hogy ez nem olyan nehéz, mint hiszik, az az Úr szavaiból is kitetszik:

"Tanuljátok meg éntőlem, mert én szelíd és alázatos szívű vagyok és találtok nyugodalmat a ti lelketeknek, mert az én igám gyönyörűsége és az ént terhem könnyű." Máté 11: 29,30.

Az Úr igája gyönyörűsége és az Ő terhe könnyű, mert az ember, amennyire az ön és a világi szeretetből eredő gonosznak ellentáll, annyira vezeti azt az Úr és nem önmaga, és az Úr azután ennek ellentáll és eltávolítja.

360. Haláluk után néhányval beszéltem, akik, míg a világban életek, a világról lemondtak s csaknem magános életet éltek, hogy gondolatuknak a világiaktól való elvonásával kegyes elmékedésekbe merülhessenek, mert azt hitték, hogy a menny útjára csak így léphetnek. De az ilyenek a másik életben borongó lelkűek, másokat, akik hozzájuk nem hasonlóak, lenéznek, elégedetlenek, hogy kivételesen nekik másokkal szemben boldogabb sorsot nem adnak, mivel ezt megérdemlettnak hiszik. Másokkal semmit sem törődnek és a felebaráti szeretet munkájától, ami által tulajdonképpen a mennyel való összeköttetés fennáll, elhúzódnak. A mennybe sokkal inkább kíváncsiak, mit mások, ha azonban oda, ahol az angyalok vannak, felemeltetnek, akkor félelmet okoznak, amelyek az angyalok üdvösségét zavarják, ezért őket elkülönítik és mihelyt elkülönítették, kopár helyekre távoznak, hogy ott a világihoz hasonló életet élhessenek. Az embert a mennyre másként előképezni nem lehet, hanem csak a világ által. Ebben vannak az utolsó határok, amelyekben valamennyi hajlamnak végződnie kell. Hacsak ez nem a cselekedetben nyilvánul, vagy árad ki, ami többek társaságában történik, akkor megreked, végül annyira, hogy az ember tekintetét többé nem a felebarátjára, hanem csupán önmagára irányítja. Ebből kiviláglik, hogy a cselekvő felebaráti szeretet, amely abban áll, hogy őszintén és igazán járjunk el minden dolgunkban és kötelességünkben, a mennyhez vezet, nem pedig a kegyességnek ezek nélküli élete. A felebaráti szeretet gyakorlás és az

életnek attól függő előhaladása csak annyiban jöhetnek létre, ha az ember másokkal érintkezik (negotiis) és annyiban nem jön létre, amennyiben azoktól eltávolodik. Erről tapasztalásból akarok beszélni. Azok közül, akik a világban kereskedést űztek és általa meg is gazdagodtak, sokan vannak a mennyben, kevesebben azonban azok közül, akik hivatalok által rangra és gazdagságra tettek szert és pedig azért, mert ezek az előnyök és a megtiszteltetés által, amelyeket az igazság és a jog feletti örökösért nyertek és így a jövedelem és tisztség által, amelyeknek részeseivé lettek, megtántorodtak és önmagukat, meg a világot szerették és általa gondolatukat és hajlamukat a mennytől el és maguk felé fordították. Mert amennyiben az ember önmagát és a világot szereti és mindenek felett csak a világot és önmagát látja szeméi előtt, annyiban idegenedik el az Istentől és távozik el a mennytől.

361. A gazdagoknak sorsuk a mennyben az, hogy ők inkább, mint mások, jólétben vannak. Némelyek közülük palotákban laknak, amelyekben belülről minden, mint az arany és az ezüst, fénylik. Mindenben bővölködnek, amik az élet céljaira szükségesek, de szívüket nem ezekre függesztik, hanem magukra a hasznos célokra. Ezek azokat tisztán, világosságban látják. Az arany és az ezüst ezzel összehasonlítva, homályosság, és olyan, mint az árnyék. Ennek oka az, hogy ők a világban a hasznos munkálkodást szerették, az aranyat és ezüstöt azonban csak mint eszközt és használható szerszámot. A mennyben maguk a hasznos dolgok (tevékenységek) fénylenek így. A hasznos tevékenység jósága mint az arany, és a hasznos tevékenység igazsága, mint az ezüst, úgy fénylik. A haszon szerint, amit a világban alkottak, gazdagságukat, örömeiket és üdvösségüket is meghatározza. Jó célok: (usus boni) önmagát és övéit az élet szükségleteivel ellátni, felesleggel bírni akarni a haza és a felebarát részére, mert a gazdag a szegénnyel szemben sok módon képes a jócselekvésre; és hogy így lelkét a dologtalan élettől, ami kárhozatos élet, megtartóztassa, mert ebben az ember a beléoltott gonoszból gonoszul gondolkodik. Ezek a célok jók, amennyiben az Istenit magukban hordják, vagyis amennyiben az ember törekvése az Istenre és a mennyre irányul és javát abba helyezik de a gazdagságban az arra szolgáló jót látja.

362. Az ellenkező azonban a sorsuk azoknak a gazdagoknak, akik az Istent nem hitték és a menny meg az egyház dolgait lelkükből száműzték. Ezek a pokolban vannak, ahol szenny, nyomorúság és ínség van. Ilyenekké válnak a gazdagságok, amelyeket végcélként szerettek és nem csupán a gazdagságok, hanem maguk a célok is, amelyeket ezekkel elérni akartak. Avagy, saját hajlama utáni élés és a szenvedélyekben hódolás, hogy bujábban és szabadabban adhassa magát a bűnnek át és mások fölé, akiket lenéz, felemelkedhessen. Ezek a gazdagságok és ez a használat, mert bennük semmi szellemi nincs, hanem csak mulandó van, válnak szemétté. Mert a gazdagság és annak felhasználása olyan, mint a testben a lélek és mint a menny világossága a nedves termőföldön. Éppen úgy az is megrothad, mint a test lélek nélkül és mint a nedves termőföld a menny világossága nélkül. Ezek azok, akiket a gazdagság megtevesztett és a mennytől elvont.

363. Halála után minden emberre alaphajlama és uralkodó szeretete vár. Ezeket az örökkévalóságban sem lehet kiűzni, mert az ember teljesen olyan, mint szeretete és a mi titok: minden egyes szellemnek, vagy angyalnak teste, szeretetének külső alkata, vagy szeretetének megtestesülése, amely a belső alkatnak, vagyis érzelmének és lelkének, teljesen megfelel. Ezért van az, hogy a szellemeket mivoltuk tekintetében, arcukról, mozdulatukról, beszédükről felismerni lehet és az ember is, még mialatt a világban él, szelleméről felismerhető volna, ha arcában, mozdulatában és beszédében olyanok hazudását, ami nem sajátja, meg nem tanulta volna. Ebből nyilvánvaló lehet, hogy az ember örökké úgy marad, amilyen alaphajlama és uralkodó szeretete. Megadatott nekem, hogy némelyekkel beszéljek, akik azelőtt tizenhét

évszázaddal éltek és akiknek élete az akkori iratokból ismeretes és azt tapasztaltam, hogy szeretete, amilyen akkor volt, még mos is változatlan. Ebből világosan kitetszik, hogy a gazdagság iránti szeretet és a gazdagság meghatározott elhasználása mindenkinél örökké megmarad és éppen olyan, mint amilyenné a világban képeződött, mégis azzal a különbséggel, hogy a gazdagság azoknál, akiknél jó célt szolgált, a felhasználás szerinti kellemességgé alakul át, de azoknál, akiknél gonosz célt szolgált, a gazdagság szemétté változik, amiben hasonló gyönyörűségük van, mint a világban a gonosz célt szolgáló gazdagságban volt. Hogy az ilyenek akkor a szeméttben gyönyörködnek, az azért van, hogy a piszkos örömök és aljaságok, amelyekhez azt használták és így a zsugoriság, amely a gazdagság iránti hasznos cél nélküli szeretet, a piszoknak felel meg. A szellemi piszok nem egyéb.

364. A szegények szegénységük révén nem jutnak a mennybe, hanem életüknél fogva. Mindenkit, legyen az gazdag, vagy szegény, élete követ. Egyiknek több és különösebb irgalmasság, mint a másiknak, nem jár. Aki jó életet folytatott, azt felveszik, aki pedig gonoszat folytatott, elutasítják. Ezenfelül az ember a szegénység által éppen úgy megtéved és a mennytől eltántorodik, akárcsak a gazdagság által. Sok olyan van azok között, akik sorsukkal elégedetlenek, akik sok után vágnak és a gazdagságot áldásnak tekintik és ha ezeket el nem nyerik, ingerültekké válnak és az isteni gondviselésről gonoszul gondolkoznak. Mások gazdagságát irigylik is; sőt ha alkalom kínálkozik, másokat éppen úgy be is csapnak és épp annyira szennyes kedvtelésben élnek. Természetesen másként élnek azok a szegények, akik saját sorsukkal megelégedettek, szelíden és szorgalmasan folytatják dolgaikat és inkább a munkát, mint a henyélést szeretik, akik őszintén és híven cselekesznek és egyszersmind keresztyén életet élnek. Néhányszor beszéltem ilyenekkel, akik a parasztnép és az elsőbb néposztályhoz tartozó voltak és világi életükben Istenben hittek és dolgaikban az igazságot és méltányosságot cselekedték. Mivel az igazság megismerése után vágyódtak, azt kérdezték, mi a cselekvő szeretet és a hit? Ők ugyanis a világban a hitről, a másik életben pedig a cselekvő szeretetről sokat hallottak. Azért nekik megmondották, hogy a cselekvő szeretet mindaz, mai az életre és a hit mindaz, ami a tanításra tartozik; következésképp a cselekvő szeretet nem egyéb, mint valamennyi dolgainkban az igazságosságnak és őszinteségnek akarása és cselekvése, a hit azonban igazságos és helyes gondolkozás. A hit és a cselekvő szeretet egymással úgy kapcsolódnak egybe, mint a tanítás és az aszerinti élet, vagy mint a gondolat és az akarat, és a hit akkor lesz cselekvő szeretetté, ha az ember azt, amit igazságosan és helyesen gondol, akarja és cselekszik is és ha ez megtörténik, akkor többé nem kettő, hanem egy. Ezt teljesen jó megértették és örvendettek, miközben azt mondották, hogy az életben nem érthették meg, hogy a hit valami egyéb volna, mint maga az élet.

365. Ezek után már nyilvánvaló, hogy a gazdagok éppúgy, mint a szegények mennybe jutnak és az egyik éppolyan könnyen, mint a másik. Hogy azt hiszik, miként a szegények könnyen, a gazdagok pedig nehezen jutnak oda be, az onnan eredt, mivel az Igét nem értették meg ott, ahol az a gazdagokról és a szegényekről beszél. A gazdagok alatt ott szellemi értelemben azokat kell érteni, akik a jó és igaz ismeretében gazdagok, vagyis olyanok, akik az egyházon belül vannak, ahol az Ige is van. A szegények alatt azokat, akiknél azok az ismeretek hiányzanak, de egyszersmind az után vágyakoznak és így azokat, akik az egyházon kívül vannak, ahol az Ige hiányzik. Azalatt a gazdag alatt, aki bíborba és bársonyba öltözött és a pokolra került, a zsidó népet kell érteni, akit gazdagnak neveztek, mert az Ige nála volt és ezért a jó és igaz ismeretében gazdag volt. Valóban a bíbor ruha a jó megismerését és a bársony ruha az igaz megismerését jelképezi. De a szegény alatt, aki ennek pitvarában feküdt és könyörgött, hogy az asztalról lehulló morzsákból jóllakhassék és akit az angyal mennybe vitt, a pogányokat kell érteni, akik a jó és az igaz ismeretével nem bírtak és ezek után mégis

vágyakoztak. Lukács: 16: 19,31. - azok alatt a gazdagok alatt, akiket nagy vendégségbe hívtak és magukat kimentették, szintén a zsidó népet kell érteni és a szegények alatt, akiket helyettük bevezettek, a pogányokat, akik az egyházon kívül vannak. Lukács 12: 16-24. Hogy azok alatt a gazdagok alatt, akikről az Úr ezeket mondja: < **Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába jutni.**> Máté: 19: 24. Kiket kell érteni, szitén megmondom. A gazdag alatt mind a két értelemben vett gazdagokat, úgy a természetieket, mint a szellemieket kell érteni. Természetei értelemben gazdagok azok, akik javakban bővülködnek és szívük ezen csügg. Szellemi értelemben azonban azok, akik ismeretekben és tudományokban bővülködnek, mert ezek szellemi gazdagságok és ezek segítségével saját értelmük által a menny és az egyház dolgaiba bevezettetni akarnak, de mivel ez az isteni rend ellen való, azért mondja az Úr: hogy a tevének a tű fokán áthatolni könnyebb, mert ebben az értelemben a tevé általánosságban a megismerést és a tű foka a szellemi igazat jelképezi. Hogy a tevé és a tű foka alatt ezek értetnek, azt manapság nem tudják mert eddig azt a tudományt nem fedezték fel, amely azt tanítja, hogy azok a dolgok, amelyek az Igében a betű szerinti értelemben kifejezve vannak, a szellemi értelemben mit jelképeznek. Az Ige részleteiben ugyanis szellemi és természeti értelem van, mert akkor, amidőn a közvetlen a közvetlen összeköttetés megszűnt, azért, hogy a mennynek a világgal, vagy az angyaloknak az emberekkel összeköttetésük továbbra is legyen, azért az Ige a természeti dolgoknak a szellemiekkel való megfelelésében iratott, amiből kiviláglik, hogy akik azok, akiket a gazdagok alatt abban különösen érteni kell. Hogy szellemi értelemben a gazdagok alatt az Igében azok értetnek, akik az igaz és jó ismerésében vannak és a gazdagságok alatt maguk az ismeretek, amelyek valóban szellemi gazdagságok, az az Ige különböző helyeiből kitetszik, amelyeket meg kell tekinteni: Ézsajás 10: 12,13,14. - 30: 6,7. - 45: 3. - Jeremiás 17: 3. - 47: 7. - 50: 36,37. - 51: 13. - Dániel 5: 2,3,4. - Ezékiel 25: 7,12. - 27: 1. - végig Zakariás 9: 3,4. - Zsoltár 45: 13. - Hóseás 12: 9. - Jelenések 3: 17,18. - Lukács 14: 33. - és több más helyen és hogy a szegények szellemi értelemben azokat jelképezik, akik a jó és az igaz ismeretével nem bírnak és azok után mégis vágyakoznak. Máté 11: 5. - Lukács 6: 20,21. - 14: 21. - Ézsajás 14: 30. - 29: 19. - 41: 17,18. - Sofóniás 3: 12,13. - Mindezeket a helyeket a szellemi értelem szerint kifejezve a "Mennyei titkok" című munkámban 10 227. Sz. Alatt meg lehet találni.

A mennybeli házasságok.

366. Mivel a menny az emberi nemzetségből áll, azért abban az angyalok mind a két nemből valók és mivel még a teremtéstől fogva úgy van, hogy az asszony a férfinak és a férfi az asszonynak rendeltetett és hogy az egyik a másikhoz tartozzék és mivel ez a szeretet mind a kettővel veleszületett, azért ebből az következik, hogy a mennyben éppen úgy, mint a földön, házasságok vannak. Azonban a mennybeli házasságok a földiektől nagyon eltérnek, hogy tehát a mennybeli házasságok milyenek és a földi házasságtól miben térnek el és miben egyeznek meg, azt a következőkben mondom meg.

367. A mennybeli házasság két léleknek egybeköttetése. Hogy ez az összeköttetés milyen természetű, azt meg kell először magyaráznom. A lélek két részből áll, amelyik közül az egyiket értelemnek, a másikat akaratnak nevezzük. Ha e két rész egységesen közreműködik, akkor egy léleknek nevezzük. A férfi eközben abban a részben munkás, amelyet értelemnek, az asszony abban a részben, amelyet akaratnak nevezünk. Ha ez az összeköttetés, amely a lélek benső körében van, az alsóbb körökbe, vagyis testük körébe száll le, akkor azt szeretetnek érzik és észlelik és ezt a szeretetet házassági szeretetnek nevezzük. Ebből világos, hogy a házassági szeretet eredetét két léleknek egybeköttetésétől vette. Ezt a mennyben

együttlakásnak nevezik, és azt mondják, hogy nem kettő, hanem egyek, ezért a mennyben a két házastársat nem kettőnek, hanem egy angyalnak nevezik.

368. Hogy a férfi és a nő legbensőjében, t.i. lelkükben, szintén ilyen összeköttetés jön létre, az magától a teremtéstől származik. Ugyanis a férfi értelmi lény (ut sit intellectualis) születik, ezért az értelemről gondolkodik, ellenben az asszony akaratbeli lény, (ut sit voluntaria) ezért az akaratból kifolyólag gondolkodik, ami mindegyiknek vonzódásán, vagy veleszületett kedélyhangulatán és így alkatán is kitűnik. A *kedélyhangulaton*: hogy t.i. a férfi az ész szerint, az asszony ellenben az érzelmek szerint cselekszik. Az *alkaton*: a férfinek keményebb és kevésbé szép arcképződése, érdesebb hangja és keményebb teste, ellenben az asszonynak szelídebb és szebb arcképződése, gyöngédebb hangja és puhább teste van. Hasonló különbség van az ész és az akarat között, vagy a gondolatok és az érzelmek között is; hasonló az igaz és a jó között és hasonló a hit és szeretet között is. Mert az igaz és a hit az észhez tartoznak, de a jó és a szeretet az akarathoz. Ezért van az, hogy az Igében az ifjú és a férfi alatt szellemi értelemben az igaz megértése, a szűz és az asszony alatt ellenben a jó iránti érzelmet értjük és azért az egyház is a jó és az igaz iránti érzelmenél fogva asszonynak és szűznek nevezetnek. Továbbá, mindazokat, akik a jó iránti szeretetben vannak, szűznek nevezik. Lásd *Jelenések* könyve: 14: 4.

369. Mind a kettőnek, úgy a férfinek, mint az asszonynak, van értelme és akarata, mégis a férfinél inkább az értelem és az asszonynál inkább az akarat az uralkodó és az ember aszerint igazodik, ami nála uralkodó. A mennybeli házasságnál azonban semmi uralkodás nincs, mert az asszony akarata a férfié is és a férfi értelme az asszonyé is, mert úgy az egyik, mint a másik szeret akarni és gondolkodni és ezért kölcsönösen és ismételten. Ebből származik a kettőnek egybeköttetése. Ez az összeköttetés valódi egybeköttetés, mert az asszony akarata a férfi értelmébe és a férfi értelme az asszony akaratába hat be, különösen, ha egymást szemtől-szembe látják, mert, mint fentebb már többször mondtam: a mennyben a gondolatokat és az érzelmeket egymással a feléfordulás által közlik. De még inkább közli egymással a férj és a feleség, mert egymást kölcsönösen szeretik. Ebből világosan kitetszhetik, hogy a lelkek összeköttetése, amely a házasságot alkotja és a mennyben a házassági szeretetet létrehozza, milyen természetű. Ugyanis abban áll, hogy az egyik azt akarja, hogy a sajátja a másiké legyen és viszont.

370. Az angyalok azt mondták nekem, hogy amennyire két házastárs ilyen összeköttetésben áll, annyiban vannak a házassági szeretetben és egyszersmind az értelemben, bölcsességben és üdvösségben és pedig azért, mert az isteni igaz és az isteni jó, amelyből minden értelem, bölcsesség és üdvösség ered, kiváltképpen a házassági szeretetbe folyik be, hogy következésképp a házassági szeretet az isteni befolyásnak tulajdonképpen alapja, mert ez egyszersmind az igaz és a jó házassága is. Mert amiképpen az az értelem és az akarat összeköttetése, úgyszintén összeköttetése az az igaznak és a jónak is. Mivel az értelem az isteni igazat fogadja magába, azért az az igazságokból képeződik, az akarat pedig az isteni jót fogadja magába, ezért az a jóból képeződik. Mert az, amit az ember akar, az neki a jó, és amit megért, az előtte az igaz. Ezért van az, hogy a kettő egy, ha azt mondjuk: az ész és az akarat összeköttetése, vagy ha azt mondjuk: az igaz és a jó összeköttetése. Az igaz és a jó összeköttetése alkotja az angyalt, úgyszintén annak értelmét, bölcsességét és üdvösségét, mert az angyal olyan, amilyen nála a jónak az igazzal és az igaznak a jóval való összeköttetése. Vagy, ami ugyanaz: az angyal olyan, mint amilyen nála a szeretetnek a hittel és a hitnek a szeretettel való összeköttetése.

371. Hogy az Úrból kiáradó Isteni legfőképpen a házassági szeretetbe folyik be, annak oka abban rejlik, hogy a házassági szeretet a jónak az igazzal való összeköttetéséből jön létre, (descendit) mert mint fent mondtam: az értelemnek az akarattal való összeköttetése, vagy a jónak az igazzal való összeköttetése, ugyanaz. A jó és igaz összeköttetése eredetét az isteni szeretetből vette, amely mindenki iránt, aki a mennyben és a földön van, megnyilvánul. az isteni szeretetből jön létre az isteni jó és az isteni jót úgy az angyalok, mint az emberek isteni igazságként fogadják magukba. A jónak egyedüli felvevője az igaz. Ezért bárki, aki az igazságokban nincs, az Úrból, vagy a mennyből magába semmit fel nem vehet. Amennyiben tehát az emberben az igazságok a jóval összekötve vannak, annyiban van az ember az Úrral és a mennnyel összekötve. Innen származik tehát a házassági szeretet eredete s az isteni befolyásnak ez a tulajdonképpeni alapja. Ezért van továbbá az, hogy a jónak, az igazzal való összeköttetését a mennyben mennyei-házasságnak nevezik és hogy az Ige a mennyet a házassággal hasonlítja össze és házasságnak is nevezi és hogy az Urat vőlegénynek és férfinak, a mennyet és az egyházat pedig mennyasszonynak és asszonynak nevezi.

372. A jó és az igaz, ha az angyaloknál, vagy az embereknél egybekötött, nem kettő, hanem egy, mert akkor a jó az igazhoz és az igaz a jóhoz tartozik. Ez az összeköttetés olyan, mint amikor az ember azt gondolja, amit akar, és azt akarja, amit gondol, amikor úgy a gondolat, mint az akarat egyet, sőt egy lelket képez. Mert a gondolat bizonyos alkatban képezi és ábrázolja azt, amit az akarat akar és az akarat képezi azt örömmé (jucundat id). Ebből ered az is, hogy a mennyben két házastársat, nem két, hanem egy angyalnak neveznek. Ez az szintén, amit az Úr szavai alatt érteni kell:

"Nem olvastátok-e, hogy a Teremtő az első teremtésben férfit és asszonyt teremtett és azt mondotta: és ezért elhagyja az ember atyját és anyját és ragaszkodik feleségéhez és ketten lesznek egy testté, azért már többé nem kettő, hanem egy test. Amit azért Isten egybekötött, azt az ember el ne válassza; nem mindenki érti meg e beszédet, hanem az, akinek adatott." Máté 19: 4,5,6,11. Márk 10: 6,7,8,9. 1 Mózes 2: 24.

Itt a mennyei házasság van leírva, amelyben az angyalok vannak és egyszersmind az igaz és a jó házassága; és az alatt, hogy az ember el ne válassza azt, amit Isten egybekötött, azt kell érteni, hogy a jó az igaztól el ne választassék.

373. Ebből látható, hogy az igazi házassági szeretet honnan ered, hogy t.i. az először azok lelkében képeződik, akik házasságban vannak és hogy ez ezután leszáll és a testben vezetettik tovább és itt szeretetként érezhető és észlelhető. Mert mindannak eredete, ami a testben észlelhetővé válik, a megfelelő szellemiből van és ezért az ésből és az akarattól. Az ész és az akarat alkotják a szellemi embert, ezért mindaz, ami a szellemi emberből a testbe leszáll, az abban más alkatban ábrázolódik, mindazáltal hasonló és összhangzó (unanimum), mint a lélek és a test és mint az ok és az okozat, amint az abból is kitetszhetik, amit a megfelelőésekről mind a két fejezetben mondtam és megmutattam.

374. Az igazi házassági szeretet és a mennyei öröm ismertetését, egy angyaltól a következőképpen hallottam: az az Úr Istenije a mennyben, amely az isteni jónak és az isteni igaznak kettőben olyképpeni egyesülése, hogy a többé nem kettő, hanem egy. Azt monda: a mennyben a két házastárs ilyen szeretetű, mert mindegyik, úgy a lélek, mint a test tekintetében, saját jósága és igazsága. Mert a test a lélek képe (effigies), mivel az ennek alkata szerint képeződött. Ebből azt a következtetést vontam le, hogy az Isteni kettőben ábrázoltatott, akik az igazi házassági szeretetben vannak, és mivel az Isteni, úgyszintén a menny is. Mivel az összes menny az Úrtól kiáradó isteni jó és isteni igaz, ezért van, hogy mindaz, ami a mennyhez tartozik, ebbe a szeretetbe beíratott és annyi üdvösség és

gyönyörűség, hogy az megszámlálhatatlan. A számokat olyan szóba fejezte ki, amely miriádok miriádját magában foglalta. Csodálkozott azon, hogy az egyházhoz tartozó ember felől semmit sem tud, holott az egyház az Úr földi mennyországa és a menny a jó és az igaz házassága. Elálmélkodik, mondá, ha arra gondol, hogy az egyházon belül több házasságtörést követnek el, sőt igazolódik be, mint azon kívül, holott annak gyönyörűsége magában véve, szellemi értelemben és így a szellemi világban is nem egyéb, mint a gonosszal egybekötött hamis feletti öröm, amely pokoli, mert a menny gyönyörűségével, amely a jóval összekötött igaz szeretetének öröme, teljesen ellenkezik.

375. Mindenki tudja, hogy két házastárs, aki egymást szereti, bensőképpen egyesült és hogy a házasság lényege a lelkek, vagy kedélyek egyesülése, amiből az is megtudható, hogy amilyenek a lelkek, vagy kedélyek önmagukban, olyan az egyesülés és egymás iránti szeretetük is. A lélek önmagát egyedül az igazból és a jóból képezik, mert mindaz, ami a mindenségben van, a jóra és az igazra vonatkozik és ezek egyesülésére. Ezért a lelkek egyesülése teljesen olyan, mint az igaz és a jó, amelyekből képződtek. Tehát azoknak a lelkeknek egyesülése, akik a valódi igazból és jóból képződtek, a legtökéletesebb. Tudnunk kell, hogy egymást kölcsönösen semmi annyira nem szereti, mint a jó és az igaz, ezért az igazi házassági szeretet ebből a szeretetből száll alá. Jóllehet a hamis és a gonosz is szeretik egymást, de ez a szeretet később pokollá változik.

376. Abból, amit a házassági szeretet eredetéről mondtam, következtetni lehet, hogy a házassági szeretetben ki van és ki nincs. Hogy t.i. a házassági szeretetben azok vannak, akik az isteni igazból kifolyólag az isteni jóban vannak és hogy a házassági szeretet annyiban igazi, mint amennyiben az igazságok amelyek a jóval összekötöttek, igaziak. Mivel minden jó, amely az igazságokkal összekötöttek az Úrtól való, ebből az következik, hogy senki az igazi házassági szeretetben nem lehet, ha az Urat és az Ő Istenijét el nem ismeri, mert enélkül az elismerés nélkül az Úrnak befolyása sem lehet, sem az embernél levő igazságokkal való összekötése létre nem jöhet.

377. Ebből kitetszik, hogy azok, akik a hamisban vannak, a házassági szeretetben nem lehetnek és pedig olyan arányban, amilyenben a gonoszból eredő hamisban vannak. Mivel a benső is, amely a lélek székhelye, elzárva van, ezért ebben a házassági szeretet semmiféle eredete nem lehet, hanem ez alatt a bensőtől eltávolított külső, vagy természeti emberben van a gonosznak és a hamisnak összekötése, amelyet pokoli házasságnak neveznek. Egymással beszélnek és buja vágyból össze is kötöttek, de bensőjükben egymással szemben halálos gyűlölettel égnek, amely oly nagy, hogy azt leírni nem lehet.

378. Két különböző vallású között sem jöhet létre a házassági szeretet, mert az egyik igazsága a másik jóságával össze nem egyezik. Két egyenlőtlen és homályos nézet kettőből egy lelket nem képezhet. Ezért szeretetük eredetén semmi szellemi nincs. Ha együtt élnek és egymást bírják is, az csupán természeti okokból történik. Ezért a mennyben a házasságok csak olyanokkal kötöttek, akik egy és ugyanazon társaságból valók, mert ezek egyenlő jóban és igazban vannak és nem olyanokkal, akik a társaságon kívül esnek. Hogy mindazok, akik egy és ugyanazon társaságban vannak, egyenlő jóban és igazban is vannak és hogy a kívül esőktől elválasztattak, azt lásd fent 41. sz. alatt. Ezt a zsidó nép között azáltal is jelképezték, hogy a törzseken belül és különösen a családokon belül, nem pedig azokon kívül házasodtak.

379. Igazi házassági szeretet egy férfi és több nő között lehetetlen, mert ez a viszony annak szellemi eredetét, amely abban áll, hogy kettőből egy lélek képződik, szétrombolja,

következésképp a benső föltételt rombolja szét, t.i. a jót és az igazat, amelyből ennek a szeretetnek tulajdonképpen lényege származik. Egynél többel kötött házasság olyan, mint a több akaratra osztott értelem és mint az az ember, aki nem egy, hanem több egyháznak híve, ahol azután hite annyira összetépdik, hogy végül teljesen meg is szűnik. Az angyalok azt mondják, hogy több asszony házastársul vétele teljesen az isteni rend ellen való és erről több okból és azután még abból is meggyőződtek, hogy mihelyt többekkel kötött házasságra gondolnak, benső üdvösségük és mennyei gyönyörűségük nyomban eltűnik és úgy érzik, mintha részegek volnának, mert náluk így a jó a hozzátartozó igaztól elválk és mivel a benső, (lelkük székhelye), már annak pusztá elgondolására, arra irányuló némi vonzódással köttetk össze. Ezért határozottan felismerik, hogy az egynél többel kötött házasság bensőjüket elzárja és azt eredményezi, hogy a házassági szeretet helyett a durva kedvtelés (lasciviae) lopózik be, amely szeretet a mennytől elvon. Azt mondják továbbá, hogy az ember ezt csak nehezen érti meg, mert igen kevesen vannak, akik az igazi házassági szeretetben élnek és azok, akik ebben nincsenek, ennek a szeretetnek benső örömről semmit sem tudnak, hanem csupán a féktelenség (lasciviae) örömről, amely öröm rövid együttélés után kedvtelenséggé válik, míg ellenben az igazi házastársi szeretet öröme (jucundum) nemcsak a késő aggkorig tart e világon, hanem a halál után mennyei örömmé válik és akkor benső gyönyörűséggel telik meg, amely örökké tökéletesbül. Azt is mondták, hogy az igazi házassági szeretet üdvössége sok ezerre tehető, amelyek közül az ember előtt egyetlen egy sem ismeretes, sem értelmével fel nem foghatja az, aki az Úrtól a jó és az igaz házasságában nincs.

380. Egyik házastársnak a másik feletti uralkodásvágya a házassági szeretetet és annak mennyei örömet teljesen eloszlatja, mert, mint fentebb mondtam, a házassági szeretet és annak gyönyörűsége abban áll, hogy az egyik akarata a másik akarata is legyen és pedig kölcsönösen és ismételten. Ezt azonban a házasságban való uralkodás vágya szétrombolja, mert az uralkodásra vágyó azt akarja, hogy a saját akarata a másinál is érvényesüljön és viszont a másiknak az akarata nála ne érvényesülhessen. Ezért itt kölcsönösség nincs, következésképpen semmiféle szeretetnek és ebből redő örömnél a másikkal való közlése és viszont. Holott mégis a házasságban a közlés és az ebből eredő összeköttetés az igazi benső gyönyörűség, amelyet üdvösségnek neveznek. Az uralkodás iránti szeretet ezt az üdvösséget és vele ennek a szeretetnek minden mennyei és szellemi tulajdonságát kitörli, annyira, hogy nem is tudják, hogy ilyesmi létezik; ha ezt említik, olyan kicsiny jelentőségűnek tartják hogy ennek az üdvösségnek pusztá említésére is felkacagnának, vagy bosszankodnának. Ha az egyik ugyanazt akarja, vagy szereti, amit a másik, akkor mind a ketten szabadságban vannak, mert minden szabadság a szeretethez tartozik. De ahol uralkodás van, ott egyiknek sincs szabadsága. Az egyik rabszolga, de az uralkodó is az, mert őt az uralkodási vágy rabszolgaként vezeti. Ezt semmiképpen meg nem értheti az az ember, aki nem tudja, hogy a mennyei szeretet szabadsága micsoda. Mindazáltal abból, amit fent a házassági szeretet eredetéről és lényegéről mondtam, megtudható, hogy amennyiben az uralkodás bekövetkezik, a lelkek nemhogy egyesülnének, hanem inkább szétválk. Az uralkodás leigáz és a leigázott léleknek vagy egyáltalán nincs vagy pedig ellenkező akarata van. Ha akarata nincs, akkor szeretete sincs; ha pedig ellentéte akarata van, akkor a szeretet helyét a gyűlölség tölti be. Azoknak bensője, akik ilyen házasságban élnek, kölcsönös összeütközésben és harcban áll, mint ez két egymásnak ellentálló erőnél az eset, bármennyire is túrtözteti és csillapítja le azt a külső a békesség érdekében. Bensőjük összeütközése és harca haláluk után nyilvánvalóvá válik. Legtöbbször összekerülnek és akkor egymással ellenséggként viaskodnak és egymást kölcsönösen marcangolják, mert akkor bensőjük állapota szerint cselekednek. Harcukat és marakodásukat néhányszor látnom megengedettett és némelyek bosszúvágyók és kegyetlenek voltak. Mert a másik életben mindenkinek bensőjét szabadságba helyezik és nem

úgy, mint a világban, ahol bizonyos külső tekintetek/szemponatok/ azt féken tartják, mert akkor mindenki olyan, mint amilyen bensője.

381. Némelyeknél van valami a házassági szeretethez hasonlónak látszó, mindazáltal az nem házassági szeretet, ha csak nem a jó és az igaz iránti szeretetben vannak. Van valami, ami a házassági szeretet látszatát kelti és pedig többféle okból, mint : hogy az otthonban kiszolgáltassanak, hogy biztonságban, csendességben és kényelemben élhessenek, hogy betegség esetén és az öreg korban ápolást nyerjenek, vagy gyermekeik iránti gondoskodás végett, akiket szeretnek. Némelyek házastársuk és hírnevük miatti félelemből gonosz cselekedettől tartózkodnak, némelyik még az érzékiségét is hozzácsatolja. A házassági szeretet a házastársak között is különböző. Az egyiknél több, vagy kevesebb található abból, a másikonál kevesebb, vagy éppen semmi és mivel különbözők, azért az egyik a mennyet, a másik a poklot bírhatja.

382/a. A valódi házassági szeretet a legbenső mennyben van, mivel az angyalok itt a jó és igaz házasságában vannak és az ártatlanságban is. Az alsóbb menny angyalai szintén a házassági szeretetben vannak, mégis olyan arányban, amennyire ártatlanok, mert a házassági szeretet önmagában véve az ártatlanság, ezért olyan házastársak között, akik a házassági szeretetben élnek, mennyei gyönyörűség van. Lelkük előtt csaknem a gyermekség játékaikhoz hasonlók játszódnak le, mint a gyermekek között, mert lelküket minden megvidámítja, mivel életük mindegyik részecskéjében a menny örömeivel befolyik. A mennyben a házassági szeretetet a legszebb dolgok jelképezik. Láttam azt egy kimondhatatlan szépségű szűz által jelképezve, aki fénylő fehér felhővel vétetett körül. Azt mondták, hogy az angyalok minden szépségüket a házassági szeretetből nyerik. Az abból jövő érzelmek és gondolatok szellők által jelképeztetnek, amelyek gyémántfényben tündöklenek és mint a piropok és rubinok szikráznak és pedig olyan gyönyörűséggel, hogy a léleknek bensőjét elragadják. Egyszóval, a menny a házassági szeretetben ábrázolódik, mert a menny az angyaloknál a jó és az igaz összeköttetése és ezt az összeköttetést a házassági szeretet hozza létre.

382/b. A mennybeli házasságok a földiektől abban különböznek, hogy a földön a házasságok inkább a jövő nemzedék nemzése végett vannak rendelve, míg a mennyiek nem. Eme nemzés helyébe a mennyben a jó és az igaz nemzése helyeztetett. Ez a nemzés amannak helyére azért lép, mivel mint fentebb megmutattam, házasságuk a jó és az igaz házassága és ebben a házasságban a jót és az igazat és ezeknek egyesülését, mindenk felett szereti. Ezért ezek azok, amelyeket a mennybeli házasságok tovább fenntartanak. Ezért van, hogy a születések és a nemzések az Igében születeket és nemzéseket, amelyek a jóra és az igazra vonatkoznak, jelképeznek, az anya és az apa a jóval egybekötött igazat, amelyet nemzenek, a fiak és a leányok az igazságot és a jót, amelyet nemzenek, a vő és a meny, ezeknek összeköttetését és így tovább. Ebből kitetszik, hogy a házasságok a mennyben nem olyanok, mint a földön. A mennyben szellemi eljegyzések vannak, amelyeket nem nősülésnek neveznek, hanem a lelkeknek a jó és az igaz házassága következtébeni összekötésének. A földön azonban nősülések, mert ezek nemcsak a szellemre, hanem a testre is vonatkoznak és mivel a mennyben nem nősülések vannak, ezért a két házaspárt itt nem férfinak és asszonynak (maritus et uxor) nevezik, hanem ez az angyali felfogásnál fogva két léleknek egymás házastársává egybekötését, egyszóval nevezik, ami ennek kölcsönösségét a viszonyosságban (suum mutuum vicissim) kifejezi. Ebből látható, hogy az Úr szavait a nősülésről miként értsük. Lukács 20: 35,36.

383. Hogy a mennyben a házasságok miként köttetnek, azt is megláthattam. A mennyben mindenütt hasonlókéül társulnak össze, az eltérők azonban egymástól eltávolodnak, ezért a

menny valamennyi társasága hasonlóból áll. Hasonlók hasonlókval vezetnek össze, nem önmagukból, hanem az Úrból, (lásd fent 41. 43. 44.sz.) hasonlóképen a házasulandó a házasulandóhoz, olyanok t.i., akiknek lelkük egybeköthető. Ezért már az első megpillantáskor egymást bensőjükben megszeretik és önmagukat házastársaknak tekintik és házasságra lépnek. Ezért van az, hogy a menny minden házassága az Úrtól származik. Ünnepet is ülnék, amely sokaknak jelenlétében történik. Az ünnepek a társaságokban különfélék.

384. Mivel a földön a házasságok az emberi nemzetség és a menny angyalainak is veteményes kertjük (mert mint fent a saját fejezetében megmutattam, a menny az emberi nemzetségből való), továbbá, mivel az szellemi eredetből, vagyis a jó és az igaz házasságából való és hogy az Úr istenije különösen ebbe a szeretetbe folyik be: ezért azok a menny angyalainak szemei előtt felettebb szentek. Viszont a házasságtöréseket, mert azok a házassági szeretettel ellenkezők, istenteleneknek (profana) tekintik. Mivel az angyalok a házasságban a jó és az igaz házasságát, amely a menny, látják, úgy meglátják a házasságtörésben a gonosz és a hamis házasságát is, amely a pokol. Ezért, ha a házasságtörést csak említeni is hallják, elfordulnak. Ennek az oka abban rejlik, hogy az ember előtt, ha a házasságtörést kedveli, a menny bezárul, miután az többé az Istent, sem pedig az egyház hitét, el nem ismeri. Hogy mindazok, akik a pokolban vannak, a házassági szeretet ellen vannak, abból az áramlásból (sphaera) éreztem meg, amely onnan kipárolgott és úgy találtam, mintha az a házasságok szétrombolására és megrontására irányuló folytonos törekvés volna és hogy a pokolban uralkodó kedv a házasságtörés öröme. A házasságtörésnek ez az öröme, a jó és az igaz összekötésének megrontás afeletti öröm is, amiből az következik, hogy a házasságtörés öröme, pokoli öröm, amely a házasság örömeivel, amely mennyei öröm, teljesen ellentétes.

385. Voltak bizonyos szellemek, akik az életben begyakorolt szokásnál fogva engem különös ügyességgel megkísértettek és pedig egészen szelíd, egyszersmind hullámozó alakban tova mozgó befolyással, mint amilyen a jó indulatú szellemeiktől jönni szokott. Mindazáltal megéreztem, hogy ravaszság és hasonlók vannak benne, hogy megfoghassanak és megtámadjanak. Végül közülük eggyel beszéltem, aki, mint nekem megmondották, amíg az a világban élt, hadvezér volt és mivel megéreztem, hogy jelképeiben valami fajtalan (lascivum) van, vele a házasságról, szellemi jelképekkel összekötött beszédben, amelyek közül a gondolat teljesen és egy pillanatban többfélét kifejez, beszéltem. Azt mondta, hogy testi életében a házasságtöréseket semmibe sem vette. De megadatott nekem, hogy neki megmondjam, miszerint a házasságtörések örültségek (nefanda), habár az emberek ilyeneket a kedvtelésnél fogva, amelyeket mohón magukba szívtak és az ebből eredő önámításból, nem olyanoknak, sőt megengedetteknek (licita) láttak, amit már abból is tudhatna, hogy a házasságok az emberi nemzetségnek és így a mennyei birodalomnak is veteményes kertjei és ezért ezeket semmi módon megsérteni nem szabad, hanem szentnek kell tartani. Továbbá abból is, hogy öneki, amidőn a másik életben és öntudatának állapotában (perceptionis) vala, tudnia kellett volna, hogy a házassági szeretet az Úrtól a mennyből száll alá és hogy ebből a szeretetből, mint nemzöből, a kölcsönös szeretet származik, amely a menny alaperőssége; és így abból is, hogy a házasságtörők, mihelyt a mennyei társaságokhoz közelednek, saját büdösségüket érzik és ennél fogva a pokol felé lebuknak. Legalább annyit azonban tudhatott volna, hogy a házasságok megsértése az isteni törvények és minden állam polgári törvénye ellen és azután, úgy a az isteni és polgári rend ellen és a valódi értelem ellen is van, és több másokat. De azt felelte, ilyeneket testi életében meg nem gondolt. Okoskodni akart, vajon ez így van-e? Azonban figyelmeztették, hogy az igazság semmiféle okoskodást nem tűr, mert ez a kedvtelést és így a gonoszt és hamisat védelmezi és neki először afelett, ami mondatott, gondolkozni kell, mivel az igazság. Vagy azt a világban általánosan ismert

alaptételből is tudhatná, hogy senki másnak olyant ne cselekedjék, amit nem akar, hogy vele cselekedjenek és ha valaki az ő feleségét, akit szeretetett (ami kezdetben minden házasságban megvan) érintené és akkor amiatt a felgerjedés állapotába jutnak és ebben az állapotban magát kipanaszzkodná, vajon akkor a házasságtörést nem ítélné-e el és ekkor helyesen gondolkozva, abban, másokkal szemben, inkább megerősödnek-e, vagy azonnal a pokolra kárhozzatná?

386. Megmutattattott nekem, hogy a házassági szeretet örömei a mennyhez és a házasságtörés örömingerei a pokolra hogyan fejlődnek. A házassági szeretet örömeinek a meny felé fejlődése mindig több és több, egész számtalan és kimondhatatlan üdvösségbe és gyönyörűségbe mennek át és minél mélyebben behatolnak, annál számtalanabb és kimondhatatlanabba, egész a tulajdonképpen, vagy a legbenső mennyig, vagy az ártatlanság mennyéig és pedig a legnagyobb szabadságban, mert minden szabadság a szeretetéből származik és így a legnagyobb szabadság a házassági szeretetből, amely maga a mennyei szeretet. A házasságtörés fejlődése azonban a pokol felé halad és pedig fokozatosan a legalsóig, ahol egyéb, mint borzalom és utálat nincs. A házasságtörőkre világi életük után ilyen sors vár. Házasságtörőknek azokat nevezik, akik a házasságtörésben kedvüket találják és a házasságok iránt kedvetlenek.

Az angyalok mennybeli foglalatossága.

387. A mennybeli foglalatosságokat felsorolni, sem részletesen leírni, nem lehet, hanem arról csak általánosságban lehet egyet-mást elmondani, mert számtalanok és az egyes társaságok kötelességei szerint különbözök. Amint a társaságok jóságuk szerint felosztatnak, (lásd fent 41.sz.) úgy vannak azok szintén a hasznos munkálkodás szerint is felosztva, mert a mennyben a jót mindenki a cselekvésben fejezi ki, ez pedig a hasznos munkálkodás. Ott mindenki hasznot hajt, mert az Úr országa a hasznos működés országa.

388. A menyben éppúgy, mint a földön sokféle igazgatás van, mert van egyházi , polgári és házi ügy. Hogy egyháziügy van, kitetszik abból, amit fent 221-227. sz. a. Az istentiszteletről mondtam és megmutattam. Hogy polgári ügy van, abból, amit a mennybeli kormányzásokról, 213-22. sz. a. Hogy házi ügy van, abból, amit az angyalok lakásairól és tartózkodási helyéről, 183-190.sz. a. És a mennybeli házasságokról, 366-386. sz. A. Mondottam. Ebből világos, hogy foglalatosságok és igazgatások minden mennyei társaságon belül sokfélék vannak.

389. A menyben minden az isteni rend szerint van elrendezve, amelyek felett az angyalok részéről történő igazgatás által örködnék. A bölcsőbbek ama dolgok felett, amelyek az általános jót és a közhasznot, a kevésbé bölcsőbbek ama dolgok felett, amelyek kisebb körök javát illetik és így tovább lefelé. Ezek a dolgok egymás alá rendeltek, éppúgy, mint ahogy az isteni rendben a hasznos működés egymásnak alárendelve van. Ezért valamennyi foglalatossághoz a hasznos tevékenységhez illő méltóság is van kapcsolva, de az angyal e méltóságot nem magának tulajdonítja, hanem teljesen a hasznos működés céljára használja fel. Mivel pedig a hasznos működés a jó, amelyet végez és minden jó az Úrtól ered, azért teljesen az Úrnak tulajdonítja. Aki tehát saját méltóságára és csak azután a hasznos működésre és ebből kifolyólag gondol csak magára, az a mennyben semmiféle hivatalt el nem láthat, mert tekintetét az Úrtól hátra felé, először önmagára és a hasznos működésre csak aztán irányítja.

Ha a hasznos működést említjük, akkor az Urat is értjük alatta, mert mint fentebb már mondtam, a hasznos működés a jó és a jó az Úrtól ered.

390. Ebből most már következtetni lehet, hogy a mennybeli alárendeltség milyen. Hogy t.i. mindenki abban az arányban, amilyenben a hasznos működést szereti, becsüli és tiszteli személyében is azt, akihez azt a hasznos működés kapcsolódik és azután a személyt is annyiban szeretik, becsülik és tisztelik, amint az a hasznos működést nem magának, hanem az Úrnak tulajdonítja, mert annyiban bölcs és annyiban végez hasznos működést a jóból. A szellemi szeretet, becsülés és tisztelet nem egyéb, mint a hasznos működés szeretete, becsülése és tisztelete a személyben és a személy tisztelete a hasznos működésből kifolyólag és nem a hasznos működés tisztelete a személyből kifolyólag. // átgond// Aki az embereket a szellemi igaz szerint méltatja, az egyébként nem is méltatja, mert látja, hogy egyik ember a másikhoz hasonló, legyen az bármily magas, vagy alacsony méltóságban és hogy a különbség csak a bölcsességben rejlik és a bölcsesség a hasznos működés szeretése és ezért ez a polgártársak, a társadalom a haza és az egyház java. Ebben áll az Úr iránti szeretet is, mivel minden jó az Úrtól származik, ami a hasznos működés jósága; a felebarát iránti szeretet is, mert a felebarát az a jó, akit a polgártársban, a társadalomban, a hazában és az egyházban szeretni és bebizonyítani kell.

391. A mennyben valamennyi társaság a hasznos működés szerint van elosztva, mivel azok, mint fent 41. Sz. A. Mondottam, a jó szerint osztottak el és a jó cselekvő jó, vagy a szeretetmunkásság jósága, ami hasznos működés. Vannak társaságok, akiknek foglalatosságuk a gyermekek ápolásából áll. Viszont más társaságok, akiknek foglalatosságuk ugyanezeknek tanítása és nevelése, amidőn már serdültebbekké lettek. Vannak mások, akik fiúkat és lányokat, akik a világbani nevelésüknél fogva jók és ezért a mennybe jutnak, hasonlóképpen tanítanak és nevelnek. Vannak mások, akik a keresztyénséghez tartozó együgyű jókat tanítják és a mennyhez vivő úton vezetik. Vannak mások, akik hasonló módon a különféle pogány népeket oktatják. Vannak mások, akik az újonnan jött szellemeket, azokat t.i. akik a világból újonnan érkeztek, a gonosz támadásai ellen védelmezik. Olyanok is vannak, akik azoknak, akik az alsó földön vannak, oltalmul szolgálnak. Olyanok is, akik a pokolban levőknél vannak és azokat féken tartják, hogy a megjelölt határokon túl egymást ne kínozzák. Olyanok is vannak, akik azoknak segédkeznek, kik a halálból felköltetnek. Legfőképpen minden társaságból küldetnek angyalok az emberekhez, hogy azokat megvédjék, a gonosz hajlamoktól, meg az ebből származó gondolatoktól elfordítsák és amennyit szabadsággal felvehetnek, jó hajlamokat beléjük ültessenek, amelyek által az ember cselekedeteit és működését akképpen vezetik, hogy, amennyire csak lehetséges, a gonosz szándékokat eltávolítsák. Az angyalok, ha az embernél vannak, egyszersmind annak hajlamában laknak és annyiban az ember közelében, amennyire az az igazból eredő jóban van, távolabb azonban, amennyiben élete attól eltávozott. Mindazáltal az angyaloknak ezek a foglalatosságai az Úr az angyalok által, mert az angyalok nem maguktól vetik alá ezeknek magukat, hanem az Úrból. Ezért van az, hogy az angyalok alatt az Igében, annak benső értelme szerint nem az angyalokat, hanem valamit az Úrtól származót kell érteni és innen van az is, hogy az angyalok az Igében isteneknek nevezetnek.

392. Az angyaloknak ezek a foglalatosságai közös foglalatosságok. De ezenfelül mindenkinek van még külön kiszabott tere. Mert minden általános hasznos működés számtalanból tömörül, amelyeket közvetítő, segítő és szolgáló hasznos működéseknek neveznek. Mindenik az isteni rend szerint egymásnak mellé, vagy alá van rendelve és együttvéve alkotják és betöltik az általános hasznót, amely a közös jó.

393. Egyházi hivatalokban a mennyben azok vannak, akik az igét szerették és az igazság iránti vágyakozással abban kutattak, nem a becsülés és a nyereség miatt, hanem úgy a saját, mint mások életének hasznára. Ezek itt szeretetük és használni vágyásuk aránya szerint megvilágosításban és a bölcsesség világosságában vannak, amelyekbe a mennyben levő Ige által jutnak, amely nem, mint a világban, természeti, hanem szellemi (lásd fent 259.sz. a.) Ezek látják el a prédikátori tisztet és pedig az isteni rend szerint magasabbra állítottak azok, akik a megvilágosíttatásból folyó bölcsességben mások felett kitűnnek. A polgári hivatalokban azok vannak, akik a világban a hazát és ennek közjavát jobban szerették, mint sajátjukat és az igazságosságot és a jogosságot az igazságosság és jogosság iránti szeretetből cselekedték. Amennyibe ezek szeretetből eredő vágyakozásból az igazságosság törvényeit átkutatták és azáltal értelemre jutottak, annyiban képesítették a mennybeli hivatalok igazgatására, amelyeket valóban igazgatnak abban az állásban és azon a fokon, amelyben értelmük van, amely akkor a közjó érdekét szolgáló hasznos működés iránti szeretetükkel lépést tart. Ezenfelül a mennyben annyiféle hivatal (officia), annyiféle igazgatás (administrationes) és annyiféle tevékenység (operas) van, hogy azokat sokaságuk miatt felsorolni nem lehet. Ezzel összehasonlítva a világban csak kevés van. Valamennyien, ahányan csak vannak, művök és munkájuk iránt a hasznos célok érdekében szeretettel vannak és senki sem önző, vagy nyereségvágyból szereti azt. Létfenntartási célból a nyereségre kedve senkinek nincs, mivel az élet szükségleteit ingyen kapják, ingyen laknak, ingyen ruházkodnak és ingyen étkeznek. Ezért világos, hogy azok, akik a világban önmagukat inkább szerették, mint a hasznos működést, a mennyben helyet nem találnak, mert szeretetük és hajlamuk a világi élet után is megmarad és az az örökkévalóságig sem űzhető ki. Lásd fent 363. Sz. alatt.

394. A mennyben mindenki művei szerinti megfelelésben van és a megfelelés nem a dologgal, hanem annak hasznosságával áll fenn (lásd fent 112. sz. a.) és így minden között megfelelés van, lásd 106. sz. a. Aki a mennyben valamely foglalatosságban vagy tevékenységben van, amely használhatóságának megfelel, az teljesen hasonló életállapotban van, amelyben a világban volt, mert a szellemi és természeti megfelelések egymást fedik (unum agunt) azzal különbséggel azonban, hogy inkább benső örömben van, mert a szellemi életben van, amely élet bensőbb és a mennyei üdvösség iránt fogékonyabb is.

A mennyei öröm és boldogság.

395. Hogy mi a menny és mi a mennyei öröm , azt manapság alig tudja valaki. Azok, akik ez és ama felett gondolkoznak, afelől olyan közönséges és durva fogalmat alkottak, hogy alig lehetett némelyiket megemlíteni. A szellemektől, akik a világból a másik életbe jöttek, leginkább megtudhattam, hogy nekik a mennyről és a mennyei örömről milyen felfogásuk volt, mert ha önmagukba szállnak, mintha csak a világban volnának, éppen úgy gondolkoznak. Az oka, amiért nem tudják, hogy a mennyei öröm micsoda, abban van, hogy azok, akik afelett gondolkoztak, a külső örömök szerint, mint amilyen a természeti emberé, ítélték és nem tudták, hogy mi a benső, vagy szellemi ember és így azt sem, mi ennek az öröme és üdvössége. De ha azok mondták volna is meg, kakik a szellemi, vagy mennyei örömben vannak, hogy melyik és milyen a mennyei öröm, még sem érthették volna meg, mert nem lett volna előttük ismert a fogalom, ezért felfogásukba nem is juthatott volna be és azok közé jutott volna, amelyeket a természeti ember elvetne. Eszerint mindenki tudhatja, hogy az ember, ha a külső, vagy természeti embert elhagyja, a benső, vagy a szellemibe jut, amiből azt is megtudhatja, hogy a mennyei öröm benső és szellemi, nem pedig külső és természeti öröm

és hogy ez, mivel benső és szellemi, tisztább és magasabb is és az ember bensőjének, lelke, vagy szelleme székhelyének, megfelelni kell. Már ebből mindenki következtetheti, hogy ez az öröm olyan természetű, mint szellemének öröme volt és hogy a test öröme, amelyet érzéki örömnak nevezünk, azzal összehasonlítva, nem mennyei. Ami az ember szellemében van, ha az a testet elhagyja, a halál után vissza is marad, mert akkor mint szellem él.

396. Mindenik öröm valamely szeretetből fakad, mert amit az ember szeret, azt örömnak érzik máshonnan az embernek öröme nem is származik. Ebből az következik, hogy amilyen a szeretet, olyan az öröm is. A testi, vagy az érzéki öröm valamennyi az ön-, vagy a világ iránti szeretetből ered. A vágyak és ennek élvezetei is innen származnak. De a lélek, vagy a szellem öröme valamennyi az Úr iránti szeretetből ered és így a felebaráti szeretetből is és a jó és az igaz iránti hajlamok és a benső vidámság állapotai is innen származnak. A szeretet eme két neme az Úrtól és a menyből benső úton árad ki, t.i. felülről lefelé és a bensőt megindítják. Ama másik két ösztön azonban örömeikkel a testből és a világból külső úton hatnak, t.i. alulról és a külsőt ingerlik. Amennyire tehát a menny ama kétféle szeretete felvétetik és megihlet, annyiban nyílik fel a benső, amely a lélek, vagy a szellem és tekint fel a világról a mennyre. De amennyiben a világ ama két szeretete vétetik fel és ingerel, annyiban nyílik fel a külső, amely a test és az érzékekhez tartozó és tekint a mennyről a világra. Aszerint, amint vagy az egyik, vagy a másik szeretet folyik be és vétetik fel, úgy folynak be egyszersmind örömeik (*jucunda*) is; a menny örömei a bensőbe, a világ örömei a külsőbe, mert mint mondtam, minden öröm valamely szeretethez tartozik.

397. A menny magába véve akképpen alkotott, hogy az gyönyörűsége, úgyanyira, hogy magába véve nem egyéb üdvösségnél és örömnél. Mert az isteni szeretetből kiáradó isteni jó ott mindegyiknél a mennyet általánosságban és részlegességben alkotja. De az isteni szeretet akarata az, hogy a boldogságot és az üdvösséget mindenki a bensőből kifolyólag és teljesen bírja. Ezért, ha azt mondjuk menny, vagy mennyei öröm, egyet jelent.

398. A meny örömei (*jucunda*) kimondhatatlanok és megszámlálhatatlanok is, de e számtalan közül egyetlen egyet sem tudhat, sem nem ismerhet az, aki csupán a test és az érzéki örömökben van, mivel mint fentebb mondtam, bensője a mennyből a világ felé, tehát hátra felé tekint. Aki teljesen a test és az érzéki örömben van, vagy ami ugyanaz, az ön és a világ iránti szeretetben, az egyébben örömét nem találja, mint a hírnévben, a haszonban és a test, meg érzékek kedvteléseiben, amelyek akkor a benső örömeit, t.i. a mennyét, annyira kitörlik és megfojtják, hogy többé ezek létezésében nem is hisz. Ezért az ilyen ember igen csodálkoznék, ha neki azt mondanák, hogy vannak még örömök a hírnév és nyereség örömeinek eltávolítása után is, de még inkább csodálkoznék, ha neki azt mondanák, hogy a menny örömei, amelyek ennek helyére lépnek, számtalanok és olyanok, hogy a test és az érzéki örömök, milyenek pl. A hírnév és a nyereség vágyé, azokkal semmiféleképpen össze nem hasonlíthatók. Ebből kitetszik, miben van az oka annak, hogy nem tudják, mi a mennyei öröm.

399. Hogy a mennyei öröm milyen nagy, már abból is kitetszik, hogy abban mindenkinek öröme az, ha gyönyörűségét és üdvösségét másokkal megoszthatja és mivel a mennyben mindnyájan ilyenek, azért nyilvánvaló, hogy mily szerfelett nagynek kell lenni a menny örömének, mert mint fent 268. Sz. Alatt megmutattam, a mennyben mindenkinek az egyesekhez és az egyeseknek az összesekhez közöltetése áll fenn. Az ilyen közössé tétel a menny két alaphajlamából jön létre, amely, mint mondtam, az Úr és a felebarát iránti szeretet. Ezek a szeretet nemek, örömük tekintetében, közlékenyek, Hogy az Úr iránti szeretet

ilyen, az onnan van, hogy az Úr szeretete az a szeretet, amely a sajátját mindenkivel közli, mert mindenkinek üdvösségét akarja. Hasonló szeretet van minden egyes emberben is, akik Őt szeretik, mert az Úr bennük van. Innen ered az, hogy az angyalok között az örömök kölcsönös közöltetése áll fenn. Hogy a felebaráti szeretet is ilyen, azt a következőkben megláthatjuk, amiből kitetszik, hogy a szeretetnek ezek a nemei gyönyörűségeik tekintetében közlékenyek. Másként van ez azonban az önzéssel és a világ iránti szeretettel. Az önszeretet mások minden örömét elvonja és elragadja és azokat önmaga felé irányítja, mert csak az önmaga javát akarja. A világ iránti szeretet azt akarja, hogy minden, ami embertársáé, az övé legyen. Ezért ezek az ösztönök mások örömeire rombolólag hatnak. Ha közlékenyek, akkor az csupán a saját nem pedig azok érdekében történik. Ezért az azokra való tekintettel, amennyiben azok örömei náluk, vagy bennük nem volnának meg, nem közlékenyek, hanem rombolók. Ha az ön és a világ iránti szeretet uralkodnak, rombolók. Ilyeneket saját tapasztalatom által többször észlelhettem. Valamennyiszer olyan szellemek, akik amíg a világban éltek, azokban az ösztönökben valának, hozzám közeledtek, örömem annyiszor el is tűnt. Azt is mondották nekem, hogy ha ilyenek valamely társaság felé csak közelednek, közeledésük foka szerint a társaságban levők kedve csökken és ami csodálatos, hogy akkor azok a gonoszok ezek örömét érzik. Ebből kitetszett, hogy az ilyen ember szellemének testben levő állapota milyen lehetett, mert az ugyanaz, mint a testtől való elválás után, hogy t.i. mások javai és élvezetei iránt vágyódó és irigy és annyiban van saját kedvében, amennyiben azokat megnyeri. Ebből látható, hogy az ön és a világ iránti szeretet a menny örömeire rombolólag hat és így a mennyei szeretetnemekkel, mivel azok közlékenyek, teljesen ellentétes.

400. De tudnunk kell, hogy az az öröm, amelyben az ön és a világot szeretők vannak, ha azok bármely mennyei társasághoz közelednek, vágyuk örömeivel és hasonlóképpen a menny örömeivel teljesen ellentétes. Saját vágyaik örömébe azáltal jutnak, hogy a mennyei örömet azoktól, akik abban vannak, elrabolják és elszakasztják. De másképpen van ez, ha elrablás és eltávolítás létre nem jön. Akkor közeledni nem tudnak, mivel közeledésük aránya szerint a félelmek és fájdalmak is következnek, ezért közelebb jönni csak ritkán merészelnek. Ezt is sok tapasztalás által tudtam meg, amelyekből valamit szintén felsorolni akarok. A szellemek, akik a világból a másik életbe jönnek, semmit sem kívánnak inkább, minthogy a mennybe jöhessenek. Csaknem mindnyájan törekednek utána, mivel azt hiszik, hogy a menny nem egyéb, mint a bebocsátás és a befogadás munkájának hatása. Ezért, mivel azt kívánják, azért őket az alsó menny valamely társasághoz vezetik. Azok, akik az ön és a világ iránti szeretetben vannak, már ennek a mennynek első lépcsőjére lépésükkor annyira félnek és bensőjükben olyan kínokat éreznek, hogy magukat inkább a pokolban, mint a mennyben érzik. Ezért innen fejjel a pokolba lebuknak és korábban meg nem nyugszanak, amíg csak a pokolba övéik közé nem jutottak. Az is többször megtörtént, hogy hasonló szellemek megtudni akarták, hogy a mennyei öröm micsoda és ha hallották, hogy az az angyalok bensőjében lakozik, kívánták, hogy önekik ezt érezniük megadassék, ami meg is történt. Ha valamely szellemnek, addig, amíg sem a mennyben, sem a pokolban nincs, valami kívánsága van, az, ha hasznos, teljesül. A megtörtént közöltetés után olyan nagy kínt szenvedtek, hogy a fájdalom miatt nem tudták, hogy testüket hogyan húzzák össze. Látszott, hogy fejüket a lábukig miként horgasztják le, magukat a földre vetették és ott, mint a kígyó, kör alakban összehúzódtak és pedig a benső gyötrelmetől. A mennyei örömmel ilyen hatása van olyanoknál, akik az ön és a világi iránti szeretetben valának. Az oka ennek az, mert ezek az ösztönök a mennyeknek ellenkezői és ha egyik ellentétes a másikra hat, annak nyomán ilyen fájdalom támad. És mivel a mennyei szeretet benső úton hatol be és az ellentétes örömeire hat, azért a bensőt, amely ilyen örömben van, hátracsavarja és így a vele ellentéteset is. Az ilyen gyötrelmek ebből erednek. Hogy egymással szemben ellentétesek, annak oka, mint fentebb mondtam, az, mert az Úr és

a felebaráti szeretet minden sajátját képezőt másokkal megosztani akarja, (mert öröme ebben áll), míg ellenben az ön és a világ iránti szeretet a másokét elvenni és magára ruházni akarja és amennyiben ezt tudja, van saját szeretetében. Ebből azt is meg lehet tudni, honnan származik az, hogy a pokol a mennytől elválasztva van; mert mindazok, akik a pokolban vannak, addig, míg az életben éltek, az ön és a világ iránti szeretetből származó testi és érzéki örömben voltak. Ellenben azok, akik a mennyben vannak, addig, míg a világban éltek, az Úr és a felebarát iránti szeretetből eredő lelki és szellemi örömben voltak. Mivel a szeretetnek ezek az utolsó nemei az elsővel ellenkezők, azért a mennyek és a poklok egymástól teljesen elválasztottak és pedig annyira, hogy valamely szellem, aki a pokolban van, még egyetlen ujját sem nyújthatja onnan ki, vagy fejét oda felemelni nem merészeli, mert ha az azokat csak egy cseppet kinyújtja, vagy felemeli, azonnal eltorzul és kínt szenved. Ezt is sokszor láttam.

401. Az az ember, aki az ön és a világ iránti szeretetben van, addig, amíg a testben él, az örömet ezekből érezni és az egyes kedvtelésekből, amelyek ezekből erednek. Az az ember ellenben, aki az Isten és a felebarát iránti szeretetben van, addig, míg a testben él, azokból és a jó hajlamokból, amelyek azokból létrejönnek, az öntudatba lépő semmi örömet sem érez, hanem csak valami lélekemelőt, ami előtte úgyszólván figyelmen kívül maradt, mert az bensőjében elrejtve és a külső által, amely a testhez tartozik, el volt takarva és a világ gondjai által elgyengült. A halál után az állapotok azonban teljesen megváltoznak. Az ön és a világ iránti szeretet örömei, amelyeket pokoli tűznek neveznek, akkor fájdalommal és borzalommal változnak és egyszersmind undorítóvá és piszkossá válnak, ami ezek tisztátalan gyönyöreinek megfelel és nekik, csodálatos módon, akkor kellemes. De ezzel szemben a rejtett öröm és a csaknem figyelmen kívüli üdvösség, amelyeket a világban azok tapasztaltak, akik az Isten és a felebarát iránti szeretetben valának, az akkor a menny örömévé változik, amely mindenképpen érezhető és észlelhető lesz, mert az az üdv, amely, még ők a világban éltek, a bensőben elrejtve volt, akkor nyilvánvalóvá válik és határozott öntudatra ébred, mivel most lélekben vannak és az az öröm az, amely szellemük öröme volt.

402. A menny minden öröme a hasznos működéssel összekötve van és ezekben lakik, mivel a hasznos működés a szeretet és a szeretetmunkásság, amelyben az angyalok foglalatosak. Ezért mindenkinek olyan öröme van, amilyen hasznosak működései és ugyanolyan fokú is, amelyben a hasznos működés iránti hajlama van. Hogy a menny minden öröme a hasznos ténykedések öröme, az az ember öt testi érzékével való összehasonlításból is kitetszhetik. Mindegyik érzéknek hasznos működése szerinti öröm adatott. A látásnak saját öröme, a hallásnak, szaglásnak, ízlésnek és a tapintásnak külön-külön. A látásnak öröme a szépségből és alakokból; a hallásnak az összhangból; a szaglásnak a jó illatokból; az ízlésnek az ízletesekből. A hasznos szolgálatok, amelyeket az egyes érzékek végeznek, azok előtt ismeretesek, akik gondolkozásuk tárgyává teszik és még inkább azok előtt, akik a megfeleléseket ismerik. Hogy a látásnak ilyen öröm adatott, az azért a haszonért van, amelyet az észnek szolgált, amely a belső látó érzék. Hogy a hallóérezéknek ilyen öröme van, az abból a haszomból ered, amit az észnek és az akaratnak a figyelem által végez. Hogy a szaglásnak ilyen öröme van, az abból a haszomból származik, amit az agynak és a tüdőnek végez. Hogy az ízlésnek ilyen öröme van, az abból az örömből ered, amelyet a gyomornak és így az egész testnek szolgált, amennyiben azt táplálja. A házassági öröm, amely az érzellem tisztább és magasabb öröme, az összeseknél kiválóbb annál a hasznos működésnél fogva, amely az emberi nemzetség nemzése és így a menny angyaláié is. Ezek az örömök amaz érzéki szervekben a mennynek bizonyos befolyása következtében bennlaknak, ahol minden öröm valamely hasznos működéshez tartozik és a hasznos működés szerinti.

403. Néhány szellem a világban alkotott véleménynél fogva azt hitte, hogy a mennyei üdvösség munkátlan életből áll, ahol másoktól kiszolgáltatnak, de azt mondták nekik, olyasféle üdvösség sehol nincs, amely abban álljon, hogy pihennek és abban üdvösségüket találják, mert ekkor másnak üdvösségét mindenki magának kívánná és ha mindegyik, akkor egyáltalában üdvösség nem volna. Az ilyen élet nem cselekvő, hanem henye élet volna, amelyben ellustulnának, holott előttük ismeretes lehetne, hogy munkás élet nélkül életboldogság nincs és hogy a szabad idő az ilyen életben csupán az erőgyűjtés végett van, hogy életének kötelességébe annál fürgébben visszatérhessen. Azután többféle által megmutatták, hogy az angyali élet a jó és a szeretetmunkásság végezésében áll, amelyet hasznos működésnek neveznek és hogy az angyalok üdvösségüket valamennyien a hasznos működésben, a hasznos működéstől és a hasznos működés szerint találják fel. Az ilyeneknek megszegyenyítésére, akiknek az a fogalmuk volt, miszerint a mennyei öröm abban állana, hogy ott dologtalanul élnek és a henyességben örök örömet élveznek, megengedettett, hogy megérezzék, vajon az olyan élet milyen ellen és úgy érezték, hogy az felette szomorú élet volna, és hogy ettől, mivel így minden öröm elmúlnék, rövid idő múlva iszonyodnának és megundorodnának.

404. Olyan szellemek, akik magukat inkább képzeteknek vélték, azt mondták: világbani hitük az volt, hogy a mennyei öröm csupán az Isten dicséretéből és magasztalásából áll és hogy az volna a cselekvő élet. De azt mondták nekik, hogy Isten dicsérése és magasztalása nem olyan cselekvő élet és az Isten a dicséretet és magasztalást nem is kívánja, hanem azt, hogy hasznos munkát végezzenek és így a jót cselekedjék, amit a szeretetmunkásság jóságának neveznek. Ők azonban a cselekvő szeretet jóságával kapcsolatos legcsekélyebb mennyei örömet sem tudták elképzelni, hanem azt csak a szolgálattal kötötték össze. Hogy ez a tevékenység mégis felettebb szabad, mert mélyebb érzelemből származik és kimondhatatlan gyönyörűséggel van összekötve, azt az angyalok bebizonyították.

405. Csaknem mindenki, aki a másik világra jön, azt hiszi, hogy a pokol mindenki számára egyenlő és éppen így a menny is. Holott mind a kettőben végtelen változatosság és különbözőség van és a pokol, sem az egyik, sem a másik számára, sehol nem egyenlő és éppen így a menny sem, mint ahogy sehol egy ember, szellem, vagy angyal nincs, aki a másikkal még csak arcvonásaiban is teljesen egyenlő volna. Midőn még csak gondolatomban volt, hogy lehet két egymással teljesen egyenlő, vagy hasonló, az angyalok elszörnyülködtek és azt mondták, hogy minden egység sokaknak összhangzatos összeállításából képződhetik és az egység minéműségét az összeállítás minéműsége határozza meg. A menny mindenik társasága egységet így képez és éppen így képez a menny összes társasága is egységet és ezt egyedül az Úrból a szeretet által képezi. A mennyben a hasznos működések hasonlóképpen a különbözőségben és a sokféleségben állanak és az egyik hasznos működése a másikéval sehol sem teljesen egyenlő, valamint az egyik öröme a másikéval sem. Sőt inkább mindegyik hasznos működés öröme számtalan és ezek a számtalanok egymástól hasonlóképpen különbözők és egymással mégis oly rendben vannak összekötve, hogy céljuk kölcsönösen egymásra irányul, mint mindegyik tag, szerv, és belső rész hasznos működése a testben. Sőt, mint minden egyes edénynek, rostocskának ugyanazon tagban, szervben, vagy belső részben különböző, amelyek mindegyike olyképpen van összetársítva, hogy saját javukat a másikkban meglátják és így mindenikben és mindenik minden egyesben. Ennél az egymásra irányuló általános és részleges törekvésnél fogva azok int egy működnek össze.

406. Olyan szellemekkel, akik a világból újonnan érkeztek, néhányszor az örök élet állapotáról beszéltem. Hogy t.i. fontos annak tudása, ki a birodalom Ura, milyen a kormányzás

és a kormányzási mód, éppen úgy, mint azoknál, akik a világon egy másik birodalomba mennek, mert ezeket semmi annyira nem érdekli, minthogy megtudják azt, hogy ki a király, milyen az és milyen annak kormányzása és így tovább, ami arra az országra vonatkozik. Mennyivel inkább ebben az országban, amelyben örökké élniük kell. Eszerint tudniuk kell, hogy az Úr az, aki a mennyet és aki a mindenséget is kormányozza, mert aki az egyiket kormányozza, az kormányozza a másikat is. Hogy tehát az a birodalom, amelyben ők most vannak, az Úré és ennek a birodalomnak törvényei azok az örök igazságok, amelyek valamennyien azon az egy törvényen alapulnak, " hogy az Urat mindenekfelett és felebarátjukat, mint önmagukat szeressék, sőt még, ha angyalokká akarnak elleni, a felebarátot inkább kell, mint önmagukat szeretni". Amint ezeket hallották, arra válaszolni semmit sem tudtak, bár testi életükben olyanokhoz tartoztak, de ezeket nem hitték. Csodálkoztak, hogy a mennybe és az egyházban olyan szeretet lehetséges, hogy t.i. valaki felebarátját jobban szeresse, mint önmagát. De felvilágosították, hogy a másik világban minden jó a végtelenségig fejlődik és hogy az a testi élet természetében van, hogy abban arra a tökéletességre, hogy a felebarátot magunknál jobban szeressük, fejlődni nem lehet, mert még a testiek által korlátozottak vagyunk. De ennek eltávolítása után a szeretet mindig tisztábbá lesz és végül angyali, amely éppen a felebarátnak önmagunknál inkább szeretése. Mert a mennyben öröm az, ha másoknak jót tehetnek és kedvetlenség a saját javának keresése, hacsak nem olyan célból, hogy az másoknak számára történik, tehát mások érdekében és ez a felebarátnak önmagunknál jobban szeretése. Hogy ilyen szeretet lehetséges, - jegyeztetett meg - láthatták volna néhányak házassági szeretetén, akik inkább meghaltak, mint megengedni akarják, hogy házastársuknak fájdalmat okozzanak. A szülőknek gyermekeik iránti szeretetén, hogy az anyák inkább éheznek, semhogy gyermeküket éhezni lássák. Valamint az őszinte barátságon, amidőn a barátokért veszélybe rohannak. A szokásos és színlelet barátságon, amely az őszintéhez hasonlóvá tételt abban keresi, hogy a jobb falatokat annak ajánlja fel, akivel szemben jóakarattal viseltetik és valóban a beszédben is hasonlóképpen, habár szívében nem viseli. Végül a szeretet természetén, amely olyan alkotású, miszerint örömet abban leli, ha másokat szolgálhat és pedig nem a saját, hanem mások érdekében. Ezt azonban azok felfogni nem tudják, akik önmagukat inkább szeretik, mint másokat és testi életükben nyereségvágyók voltak, de legkevésbé a fősvények.

407. Egy, aki testi letében másoknál hatalmasabb volt, a másik életben megmaradt amellelt, hogy ott is parancsolni akart. Ennek azt mondták, hogy itt más országban van, amely örök, és hogy az ő parancsai a földön meghaltak és most senkit egyéb szerint, mit a jó és az igaz szerint, nem becsülnék és az Úr kegyelme szerint, amelyben világi élete szerint van. Ebben az országban is úgy van, mint a földön, ahol a vagyon és a fejedelem kegye szerint becsültetnek. Azonban a vagyon itt a jó és az igaz és a fejedelem kegye (Misericordia) az a kegy, amelyben az ember a világban folytatott élete szerint az Úrnál van. Ha más módon akarna parancsolni, lázadóvá lenne, mert más birodalomban van. Mikor ezt hallotta, szégyenkezett.

408. Beszéltem olyan szellemekkel, akik azt hitték, hogy a menny és a mennyei öröm abban állanak, hogy az ember ott naggyá lesz. De ezeknek megmondták, hogy a mennyben a legnagyobb az, aki a legkisebb; mert a legkisebbnek azt nevezik, aki önmagából kifolyólag sem tenni, sem tudni nem akar, hanem egyedül csak az Úrból. Az ilyen legkisebb élvezi a legnagyobb üdvösséget és így a legnagyobb is, mert így mindent az Úrból akar és így bölcsebb, mint bárki más; és minek volna a legnagyobb egyébnek, mint legboldogabbnak nevezhető? Mert a hatalmasok a hatalom által a legnagyobb boldogságot keresik, a gazdagok pedig a gazdagság által. Továbbá azt mondták, hogy a menny nem is abban áll, hogy legkisebbek legyünk, hogy legnagyobbak lehessünk, mert akkor az után vágyának és

törekednének, hogy a legnagyobbak lehessenek, hanem abban áll, hogy másoknak szívből inkább javát akarjuk, mint magunknak és másoknak boldogsága érdekében, minden önző cél és jutalom nélkül, szeretetből szolgálni akarunk.

409. A tulajdonképpeni mennyei örömet, mint ahogy az lényegében van, leírni nem lehet, mert az az angyal legbensőjében és innen gondolatának és érzelmeinek egyes részeiben van és ebből kifolyólag beszédének és cselekedetének egyes részeiben. Olyan ez, mintha csak az egész benső feloldva és felnyitva volna az öröm és üdvösség befogadására, mely az egyes idegszálakba és így az egészben szétterjed. Ezért annak észlelése és megérezése olyan, hogy azt leírni lehetetlen, mert ami a legbensőben kezdődik, az az, ami a legbensőből ered és minden egyes részbe befolyik és folytonosan gyarapodva a külső felé terjeszkedik. A jó szellemek még ebben a gyönyörűségben, - mivel még mennybe nem emeltettek - nincsenek. Ha azt valamely angyalon szeretetének kiadásánál fogva észreveszik, oly gyönyörűséggel telnek meg, hogy mintegy édes önkívületbe esnek. Ez néhányszor azokkal megtörtént, akik tudni kívánták, hogy a mennyei öröm milyen.

410. Bizonyos szellemek szintén tudni kívánták, hogy a mennyei öröm milyen, ennél fogva azt azon fokig érezniük megengedett, míg csak azt elviselni tudták, de ez mégsem az angyali öröm volt. Alig volt benne az angyaliból valami, amit közöltetés által éreznem szintén megengedett. Olyan jelentéktelen (leve) volt, hogy csaknem erőtlennek (frigidiusculum) volt nevezhető és azok mégis felettébb mennyei neveztek, mert legbensőjük szerinti volt. Ebből világossá vált, hogy a menny örömeinek nemcsak fokai vannak, hanem hogy az egyiknek legbensője a másik külsőig, vagy középső fokáig alig terjed. Tovább, hogy aki legbensőjét eléri, az a saját mennyei örömeiben van, és a nálánál bensőbbet már nem viselheti el, mert az neki fájdalmat okoz.

411. Néhány szellemet, akik gonoszok nem voltak, a nyugalomnak egyik állapotában, amely mint valami álom vala, mélyesztettek és így bensőjük (lelük) szerint, a mennybe helyeztek. Mert a szellemek, mielőtt bensőjük felnyílt, a mennybe helyezhetők és az ott élők boldogságát megismerhetik. Láttam, hogy mintegy félórai nyugvás után a külsőbe, amelyben azelőtt valának, visszaestek, de egyszersmind az arra való visszaemlékezésbe is, amelyeket láttak. Azt mondták, hogy a mennyben az angyalok között voltak és ott csodálatraméltó dolgokat láttak és éreztek. Minden fénylik, mintha arany, ezüst és drágakövekből volna, csodáltra méltó alakokban, amelyek csodálatos módon változnak és az angyalok nem magukon a külső dolgokon gyönyörködtek, hanem azokon, amelyeket azok jelképeztek, amelyek, amelyek kimondhatatlan és végtelen bölcsességű isteni dolgok valának és örömeiket ezekben találták. Más számtalan dolgon kívül, amelyeket az emberi nyelv még tízezredrésznyire sem lehet kifejezni, sem olyan felfogásba, amelyben valami anyagi van, nem juthat.

412. Csaknem mindenki előtt, aki a másik életbe jön., ismeretlen az, hogy a mennyei üdvösség és a gyönyörűség micsoda, mert nem tudják, hogy a benső öröm mi és miképpen van alkotva. Csupán a világi és a testi örömeiről és élvezeteiről van fogalmuk és amit nem tudnak, azt semminek állítják, holott azokkal összehasonlítva, a testi és világi örömeik nevezhetők semminek. Tehát a jóindulatúakat, akik nem tudják, mi a mennyei öröm és azt tudni és megismerni akarják, először paradicsomi mezőségbe vezetik, ahol minden jelkép a képzelőtehetséget felülmúlja. Azt gondolják, hogy a mennyei paradicsomba jutottak, de megtanítják őket, hogy ez nem a valódi mennyei üdvösség, minél fogva nekik inkább az öröm bensőbb állapotának érzését, bensőjük legnagyobb fokáig, megengedik. Ezután őket a

békesség állapotába egész legbensőjükig helyezik, ahol azután beismerik, hogy arról sem szavakban kifejezni, vagy csak gondolatokkal felérni semmit nem lehet. Végül az ártatlanság állapotába, hasonlóképpen a legbensőbb érzésükig, helyezik őket. Ezáltal értetik meg velük, hogy az igazi szellemi és mennyei jó micsoda.

413. Hogy azonban megtudjam, hogy a menny és a mennyei öröm micsoda és milyen képpen van alkotva, az Úr megengedte nekem, hogy a mennyei örömet és gyönyörűséget gyakran és hosszasabban érezhessem. Ezért azt élő tapasztalatból ismerem ugyan, de leírni semmiképpen sem tudom. Hogy azonban arról csak némi jelképet is alkothassunk, elmondok arról egyet-mást. Az számtalan gyönyörűséggel és örömmel gazdag érzélem, (*affectio*) amely együttvéve egy általánost ábrázol, amely általánosban, vagy amely általános érzelemben számtalan érzélem összhangja foglaltaik, amely nem kifejezetten, hanem csak homályosan jut az öntudatba, (*ad perceptionem*) mert az érzés, (*perceptio*) felette általános. Éreznem megengedettett, hogy abban számtalan érzélem van és pedig olyképpen van elrendezve, amit semmiképpen leírni nem lehet. Ez a számtalan alkotó rész természetének megfelelően a menny rendjéből folyik ki. Minden egyes részben ilyen rend áll fenn és pedig az érzélem legkisebb részében is, amely csak a felveendő tárgy felvevőképessége szerinti legáltalánosabb egységként ábrázolódik és érezhető meg. Egyszóval a legrendezettebb alkat minden általánosban végtelen sokat rejt és nincs semmi, ami nem élne és meg nem ihletnek és pedig minden a bensőből, mert a mennyei örömök a bensőből erednek. Azt is megéreztem, hogy a gyönyörűség és az öröm, mintha a szívből jönne és minden legbenső idegszálon át és innen a rostkötegekbe oly benső gyönyörűségérzéssel áradt szét, hogy az idegszálak egyszersmind nem voltak egyebek gyönyörűségénél és hasonlóképpen az innen származó észlelés és megérzés (*perceptivum et sensitivum*) az üdvösségből kifolyólag élénken érezhető volt. A test öröme és gyönyörűsége ehhez a gyönyörűséghez úgy viszonylik, mint valami otromba és szúrós tuskó a legtisztább és legszelídebb légáramhoz. Megfigyeltem, hogy mintha csak minden örömemet másra átruházni akartam volna és ennek helyére, állandóan bensőbb és tökéletesebb öröm, mint az előbbi vala, áradt be, és hogy, amennyiben azt akartam, annyiban be is áradt; és megihlettettem, hogy ez az Úrtól származott.

414. Akik a mennyben vannak, állandóan életüknek tavasza felé haladnak, és pedig annál gyönyörűsegebb és boldogabb tavasz felé, minél több évezred óta élnek és így az örök lét felé a szeretet, szeretetmunkásság és a hitben való előrehaladás növekedésével. A női nemből, akik már korosak és az öregségtől elgyengülve haltak meg és az Úr iránti hitben, a felebaráti szeretetben és férjükkal boldog házassági szeretetben éltek, az évek múltán mindinkább ifjúságuk és hajadonságuk (*juvenutis et adolescentiae*) virágzó állapotába és olyan szépségbe jutnak, amely a szépségnek minden eszményét, amit valaha szem láthatott, felülmúlja. A szeretet és a szeretetmunkásság az, amely így alakul és annak képmását ábrázolja és alkotja. A szeretetmunkásság kellem és szépsége az arc minden egyes vonásából kisugárzik, olyannyira, hogy ők a szeretetmunkásság megtestesülései. Néhányan látták azokat és felette elcsodálkoztak. A cselekvő szeretet alkata olyan, hogy a mennyben az a szem előtt elevennek tűnik fel. Ez maga a cselekvő szeretet, amelyet ábrázolnak és képeznek és pedig úgy, hogy az egész angyal, különösen arca, egyszersmind szeretetmunkásság, amelyet éppen úgy világosan látni és érezni lehet. Ezt az alkatot ha látjuk, kimondhatatlan szépség az, amely közvetlen a lélek benső életét szeretettel árasztja el. Egyszóval az öregedést a mennyben megifjodásnak nevezik. Azok, akik az Úr iránti szeretetben és a felebaráti szeretet munkáságban éltek, a másik életben ilyen alkatok és szépségekké válnak. Valamennyi angyal átláthatatlan változatosságban ilyen alkatú. A menny ezekből áll.

A menny mérhetetlen nagysága.

415. Hogy az Úr mennyországa mérhetetlen nagy, az sok dologból kitűnhetik, amit az előzőkben mondtam és megmutattam, de legfőképpen abból, hogy a menny az emberi nemzetségből való (lásd fent 311-317. sz. a.) és pedig annak nem csupán abból a részéből, amely az egyházon belül, hanem abból is, amely azon kívül született, 318-328. sz. a. És így mindazokból, akik ennek a földnek létrejötte óta a jóban éltek. Hogy e föld kerekiségén milyen nagy embertömeg van, azt mindenki elgondolhatja, aki ennek a földnek világrészeiről, országairól és birodalmairól valamit tud. Aki kiszámítja, megtalálja, hogy minden napon több ezren abból elhalnak és így egy éven belül néhány miriád, sőt több millió (és pedig az első időtől kezdve, amióta néhány évezred múlt el), akik eltávozásuk után valamennyien a másvilágba, t.i. a szellemi világba jöttek és mindegyre jönnek. Hogy azonban ezekből a menny angyalaivá hányan lettek, megmondani nem lehet. Azt mondták nekem, hogy a régi időben igen sokan voltak, mert az emberek akkor bensőbbben és szellemiebben gondolkoztak és ennél fogva mennyei hajlamúak valának. A következő időkben azonban nem olyan sokan, mert az ember idők múltán külsőbbé és természetibben gondolkozóvá lett és ennél fogva mulandó hajlamúvá kezdett lenni. Ez maga elég bizonyíték lehet arra nézve, hogy a menny, csupán e világtest lakóinak számát tekintve is, milyen nagy.

416. Hogy az Úr mennyországa mérhetetlen nagy, az már abból kitetszik, hogy valamennyi gyermek, legyenek azok az egyházon belül vagy kívül születettek, az Úrtól gyerekül fogadtatnak és angyalokká lesznek és ezeknek száma a földön az embereknek negyed, vagy ötöd részére emelkedik. Mindegyik gyermeket, bárhol született is, legyen az az egyházon belül, vagy azon kívül, legyen az kegyes, vagy istentelen szülőktől szültetett, ha meghal, az Úr befogadja és a mennyben felnevelti és az isteni rend szerint taníttatja és a jó iránti hajlamokkal és ezek által az igaz ismereteivel megtölti és amidőn az értelemben és bölcsességben is tökéletesebbé lesz, a mennybe bevezeti és angyallá lesz, lásd fent 329-345. Sz. Alatt. Hogy tehát a menny angyalainak tömege a teremtéstől kezdve egészen a mai napig csupán a gyermekekből mennyivel gyarapodott, azt ebből is következtetni lehet.

417. Hogy az Úr mennyországa milyen mérhetetlen nagy, az abból is kitetszik, hogy naprendszerünkben szemmel látható bolygók, földgömbök és ezeken kívül a nagy mindenségben még számtalan van, valamennyi lakossal van telve, amelyről külön a "Világtestekről" írott művecskébe volt szó, amelyből a következőket idézni akarom:

" Hogy sok földgömb van és hogy azokon emberek laknak és hogy azokból szellemek és angyalok lesznek az a másik életben teljesen ismert tény. Mert ott mindenkinek, aki az igaz iránti szeretetből és az ebből eredő haszonból kívánja, a más világtestek szellemeivel való beszélést megengedik, és azáltal a világok többségeiről való meggyőződést és tanítást, hogy az emberi nemzetség nemcsak egy világtestből, hanem számtalanból jön létre. Efelől néhányszor beszéltem a mi földünk szellemeivel és azt mondták, hogy az ember, akinek értelme van, előtte ismert sok dologból tudhatná, hogy sok földgömb van és ezeken emberek vannak. Mert az értelem alapján következtethető, hogy olyan nagy tömeg, mint a bolygók, amelyek közül némelyek földünkénél nagyobbak, nem üres gomolyagok és nem csupán azért vannak teremtvé, hogy a nap körül keringjenek és csekély fényükkel egyetlen egy földtestnek világítsanak, hanem céljuknak ennél magasabbnak kell lenniük. Aki hiszi (mint ahogy mindenkinek hinnie kell), hogy az Isteni a mindenséget más egyéb célért nem teremthette, minthogy emberi nemzetség és ebből menny jöjjön létre, (mert az emberi nemzetség a menny veteményes

kertje) annak szükség szerint hinnie kell, hogy mindenütt emberek vannak, ahol csak földgömb van. Hogy a bolygók, amelyek, mivel ennek a naprendszernek határain belül vannak, szemünkkel látható földgömbök, az kézzelfogható módon abból felismerhető, hogy mulandó anyagból való testek, mert a nap fényét visszatükrözik és távcsövekkel megvizsgálva, nem mint a csillagok, valamely pirosas test tündöklését mutatják, hanem homályos alapú földtestek, sok színben tűnnek fel. Azután abból, hogy mint a mi földünk, a nap körül forognak és az állatkör pályáján tova haladnak és azáltal éveket és évszakokat, vagyis tavaszt, nyarat, őszt és telet képeznek. Hasonlóképpen, hogy azok éppen úgy, mint a mi földünk, a nap körül forognak és az állatkör pályáján tova haladnak és azáltal éveket és évszakokat, vagyis tavaszt, nyara, őszt és telet képeznek. Hasonlóképpen, hogy azok éppen úgy, mint a mi földünk, tengelyük körül fordulnak és azáltal napokat és napszakokat alkotnak, t.i. reggelt, delet, estét és éjjelt. Ezenfelül, hogy azok közül néhánynak holdja van, amelyeket csatlósoknak neveznek és amelyek földjük körüli útjukat meghatározott időben elvégzik mint a hold a mienké körül. Hogy a Saturnus bolygónak, bár a naptól legtávolabb van, szintén világító nagy gyűrűje van, amely ennek a földnek sok, bár csak visszatükrözött , fényt ad. Ki mondhatná tehát, aki ezeket tudja és értelmesen gondolkodik, azt mondani, hogy ezek lakatlan testek? Ezek felől beszéltem szellemekkel is. Az ember azt a hitet, hogy a mindenségben egynél több földtest van, már abból is elfogadhatná, hogy, bár a csillagos ég oly végtelen nagy és benne oly számtalan csillag van, amelyek közül mindegyik saját helyén, vagy saját világában olyan nap, mint a mi napunk, csakhogy különböző nagyságú. Aki ezeket valóban megfontolja, az arra következtetésre jut, hogy e mérhetetlen nagy egésznek a végcélhoz szükséges eszköznek kell lennie, amely a teremtés betetőzése, amely végcél a mennyei birodalom, amelyben az Isten az angyalokkal és az emberekkel lakhatik. Mert a látható mindenség, vagy az ég, amely olyan sok csillag által megvilágosított, amelyek mindmennyi napok, csak eszköz, hogy földgömbök és azon emberek létezzenek, akikből a mennyei birodalom képződhessek. Ezek a körülmények az értelmesen gondolkozó embert szükségszerűen arra a következtetésre vezethetik, hogy ilyen mérhetetlen eszköz, ilyen nagy célra az emberi nemzetséghez képest (és az ebből létre jövő menny) nem volna csupán egy földgömbből alkotható. Mi is volna ez az Istenhez képest, aki végtelen, a földgömbök ezreihez, sőt miriádjaihoz és minden lakosaihoz? Bizony alig volna valami. Vannak szellemek, akiknek egyedüli törekvésük az ismeretek szerzése, mert azok örömeiket abban találják. Ezeknek a szellemeknek azért megengedett, hogy ide s tova járhassanak és ezen a naprendszeren kívül, más naprendszerbe átmehessenek és így maguknak ismereteket szerezzenek. Ezek azt mondták, hogy földgömbök, amelyeken emberek vannak, nem csupán ebben a naprendszerben, hanem ezen kívül is, a napcsillagégben, érhetetlen számban vannak. Ezek a szellemek a Merkúr bolygóról valók valának. Kiszámították: ha 1 000 000 földgömb volna a mindenségben és minden földgömbön 300 000 000, vagyis 300 millió ember és 6000 éven belül 200 nemzedék és minden embernek, vagy szellemnek három köb-rőf adatnék, akkor ennyi embernek, vagy szellemnek összessége e föld terének ezred részét sem töltené ki és alig töltené ki valamivel többet, mint a bolygók körül levő csatlósok terét, ami a mindenségben csaknem alig észrevehető tér volna, mivel egy ilyen csatlós a szem előtt sem könnyen látszik.

Mi lenne ez a mindenség Teremtőjéhez képest, akinek nem volna elég, ha az egész mindenség megtöltve volna, mivel Ő végtelen? Efelől beszéltem az angyalokkal, akik azt mondták, hogy nekik az emberi nemzetség csekély számáról, a Teremtő végtelenségéhez képest szintén ez a felfogásuk, mégis ők nem a térből, hanem az állapotokból kifolyólag gondolkoztak és az ő fogalmuk szerint földgömbök olyan sok miriád számban valának, hogy még csak nem is képzelhető, mégis az Úr előtt ez semminek tetszik."

A mindenségben levő földgömbökről és azok lakosairól és az azokból eredő szellemek és angyalokról írottakat lásd a fent nevezett kis művecskében. Az abban foglaltak nekem avégből jelentettek ki és mutattattak meg, hogy tudjuk, miszerint az Úr mennyországa mérhetetlen nagy és hogy az teljesen az emberi nemzetségből van. Továbbá, hogy a mi Urunkat mindenütt a menny és a föld Istenéül ismerik el.

418. Hogy az Úr mennyországa mérhetetlen nagy, az abból is kitetszik, hogy a menny egész foglatában egy embert ábrázol és az emberben minden megfelel és hogy ez a megfelelés soha ki nem tölthető, mert ezek nemcsak a test egyes tagjai, szervei és belső részeivel általában, hanem egyes részeinek külön-külön és mindegyik belső rész darabjának és legkisebb szervnek, amelyek azokon belül találhatóak, sőt még az egyes edények és rostokkal, megfelelése van és nemcsak ezekkel, hanem a szerves anyagokkal, amelyek belülről a mennynek befolyását felveszik, amelyből az ember belső működése létre jön, amelyek lelki hatásainak ütközőjéül szolgálnak. Mert mindaz, ami az emberben belül étezik, az az alakokban van, amelyek anyagok, mert ami nem anyagokban, mint vivőkben létezik, az semmi. Mindezek a dolgok a mennyel megfelelési viszonyban állanak, amint ezt abból a fejezetből láthatjuk, amelyben a menny minden része és az ember valamennyi része közötti megfelelésről volt szó, 87-102. Ez a megfelelés egész teljességére soha nem juthat, mert minél több angyali társítás történik, ami egy tagnak felel meg, a menny annál tökéletesebb lesz, mert a mennyben minden tökéletesség a nagyobb számmal növekedik. Annak oka, vajon a mennyben a tökéletesség miért a sokasággal gyarapodik, abban van, mert itt valamennyinek egy végcélja van és arra a célra mindnyájan egy akarattal törekednek. Ez a végcél az általános jólét és ha ez uralkodik, akkor az általános jólétből az egyesek számára is jó származik és az egyesek javából az általánosba is jó árad be. Ez történik, mert az Úr a mennyben mindenkit maga felé fordít (lásd fent 123. sz. a.) és azáltal eszközli, hogy öbenne egyek. Hogy sokaknak egyértelműsége és egyetértése, különösen, ha ilyen eredetű és kapcsú, a tökéletességet eredményezi, azt némiképpen megvilágosított értelemmel mindenki megértheti.

419. Nekem az is megengedett, hogy a lakott és a lakatlan menny kiterjedését láthassam és láttam, hogy a még lakatlan menny terjedelme olyan nagy, hogy az az örökkévalóságban ki nem tölthető, ha még miriád földgömb és minden földgömbön olyan nagy embertömeg volna is, mint a miénken, amiről a "Mindenség világtestjeiről" írott könyvecskében 168. sz. alatt szintén megemlékeztem.

420. Hogy a menny nem mérhetetlen nagy, hanem kicsiny, azt némelyek az Ige némely helyéből következtetik, amelyet annak betű szerinti értelme után értenek, mint pl. Abból, ahol azt mondja, hogy a mennybe csak a szegények vétetnek fel és azután a kiválasztottak (electi) és az egyházon belüliek, nem pedig az azon kívüliek és csak azok, akikért az Úr közbenjár; hogy a mennyet, amidőn megtelt, bezárják és hogy ez az idő előre meg van határozva. Azonban ezek nem tudják, hogy a mennyet soha be nem zárják és hogy semmiféle idő előre meghatározva nincs, sem bizonyos tömeg megállapítva és hogy kiválasztottaknak azokat nevezik, akik a jó és az igaz életében vannak és mégis azután vágyakoznak, ezért emiatt a vágyakozás miatt éhezőknek neveztetnek. Azok, akik a meg nem értett Ige folytán úgy vélekednek, hogy a menny kicsiny, azok egyébként nem is tudják, hogy a menny valamely helyen van és mindenkinek gyülekező helye. Holott a menny számtalan társságból áll (lásd fent 41-50. sz. alatt.) Azt is csak úgy tudják, miszerint a mennynek mindenki kieszközölt kegyelemből lesz részese és így az csupán tetszés szerinti bebocsájtás és felvétel. Azt sem látják be, hogy az Úr kegyelemből mindenkit szeret, aki Őt befogadja és hogy, aki Őt

befogadja az, aki az isteni rend szerint él, amelyek a szeretet és a hit parancsolatai és hogy az Úrtól való vezettetés, a gyermekségtől az utolsó életcélig a világban és azután az örökkévalóságban, az a kegyelem, amelyet itt érteni kell. Tudják meg tehát, hogy mindegyik ember a menny számára született és hogy felvétetik, aki a világban a mennyet magába fogadja és kizáratik, aki azt magába nem fogadja.

A szellemvilág és az ember halál utáni állapota.

Mi a szellemvilág?

421. A szellemvilág nem a menny és nem is a pokol, hanem a kettő közötti középhely, vagy középállapot, mert az ember halála után először ide jut és a betöltött idő múltán, világi élete szerint, vagy a mennybe emeltetik, vagy a pokolra vettetik.

422. A szellemvilág a menny és a pokol közötti középhely és az ember halála utáni középállapot. Hogy középhely, az előttem abból lett nyilvánvalóvá, hogy a pokol alatta, a mennyek pedig felette vannak és hogy középállapot, azáltal, hogy az ember addig, míg itt van, még sem a mennyben, sem a pokolban nincs. Az embernél a mennynek állapota a jónak az igazzal való összeköttetése és a pokolnak állapota nála a gonosznak a hamissal való összeköttetése. Ha valamely szellemembernél a jó az igazzal összekötve van, akkor az a mennybe jut, mert, mint mondtam, ez az összeköttetés nála a menny. Ha azonban valamely szellemembernél a gonosz a hamissal van összekötve, akkor az a pokolba jut, mert ez az összeköttetés nála a pokol. Ez az összeköttetés a szellemvilágban történik, mert ott az ember a középállapotban van. Ugyanaz, ha azt mondjuk: az ész és akarat összeköttetése, vagy pedig az igaz és jó összeköttetése.

423. Itt először az ész és az akarat összeköttetéséről és ezeknek a jóval és igazzal való összeköttetésének egyensúlyáról lesz szó, mivel ez az összeköttetés a szellemvilágban történik. Az embernek értelme és akarata van. Az értelem az igazságokat magába fogadja és azokból képeződik, az akarat pedig a jót, amelyből képeződik. Ennélfogva mindaz, amit az ember megért és ennélfogva gondol, azt igaznak nevezi és mindazt, amit az ember akar és ennélfogva gondol, azt jónak nevezi. Az értelemből kifolyólag az ember gondolkozni tud és megihletetni képes, hogy valami igaz és hogy az jó is, mindazáltal nem az akaratból, hacsak azt nem akarja és cselekszi. Ha ezt akarja és az akarásból kifolyólag cselekszik, akkor az éppúgy az értelemben, mint az akaratban van, következésképp az emberben. Mert egyedül maga az értelem nem alkotja az embert és egyedül az akarat sem, hanem az értelem és az akarat együtt. Ami tehát a kettőben van, az van az emberben és azt magáévá is teszi. Ami csupán az értelemben van, az ugyan az embernél, de nem benne van. Ez csupán emlékezetének és emlékezeti tudásának tárgya, amelyre, ha nem önmagában, hanem magánkívül másoknál van //?//, gondolhat, amiről szintén beszélni és afelett elmélkedni tud és amely szerint érzelmeket és tagbeszédet színelhet.

424. Hogy az ember az értelemből gondolkozhat, anélkül, hogy egyszersmind az akaratból gondolkozna, az abból a célból van így rendelve, hogy átalakítható lehessen. Az ember az igazságok által átalakul (reformatur) és az igazságok, mint mondtam, az értelemhez tartoznak. Az ember ugyanis akaratára nézve születik minden gonoszban, ennélfogva senkinek

jót nem akar, hanem csupán önmagának és aki csupán a maga javát akarja, az a gonoszságokon örül, amelyek másokat, különösen őmiatta, értek. Mert mindenkinek javát, legyenek azok méltóságok, vagy gazdagságok, magához ragadni akarja és amennyire ezt teheti, magában örvend is. Hogy ez az akarás megjavuljon és átalakuljon, adatott meg az embernek az, hogy az igazságokat megérthesse és ezek által a gonosz iránti hajlamokat, amelyek akaratából kitörnek, féken tarthassa. Innen ered az, hogy az ember az igazságokat az értelemről kifolyólag átgondolhatja, azokat kimondhatja, és cselekedheti, habár azokat az akaratból kifolyólag gondolni addig nem akarja, mielőtt olyanná nem lesz, hogy azokat önmagából, vagyis szíve szerint akarja és cselekszik. Ha az ember ilyen, akkor, amit értelemről gondol, hitének tárgyává és amit akaratából gondol, szeretetének tárgyává válik. Ezért akkor a hit és a szeretet nála olyan módon van összekötve, mint az értelem és az akarat.

425. Ennek megtörténte után amennyire az igazságok, amelyek az értelemben vannak, az akaratban levő jóval összekötődnek, tehát amennyire az ember az igazságokat akarja és ennél fogva azokat cselekszi, annyiban bírja az ember a mennyet önmagában, mivel, mint fentebb mondtam, a jó és az igaz összeköttetése a menny. De amennyire az értelemben levő hamis az akaratban levő gonosszal kötődik össze, annyira bírja magában az ember a poklot. De amennyiben az értelemben levő igazságok az akaratban levő jóval összekötve nincsenek, annyiban van az ember a középállapotban. Manapság csaknem minden ember ilyen állapotban van, hogy t.i. igazságokat tud és úgy a tudásból, mint az értelemről gondolkozik felettük, de vagy sokat, vagy keveset, vagy egyáltalán azokból semmit sem cselekszik, vagy csupán a gonosz iránti szeretetből és az ebből eredő hamis hitből. Tehát, hogy vagy a mennyet, vagy a poklot bírja, azért halála után először a szellemvilágba vezetik és ott a jó és igaz összeköttetése megtörténik azoknál, akiket a mennybe emelnek és a gonosz meg a hamis összeköttetése azoknál, akiket a pokolra vetnek. Mert sem a mennyben, sem a pokolban szétosztott lelkűnek lenni senkinek sem szabad, t.i. mást elismerni és mást akarni, hanem amit akar, azt ismerje is el és amit elismer, azt cselekedje is. Aki ezért a mennyben a jót akarja, annak az igazat is el kell ismernie és aki a pokolban a gonoszt akarja, annak a hamisat is értenie kell. Ezért a jóktól a hamisat eltávolítják és helyett nekik a jóságukkal megegyező egyenlőfokú igazságokat adnak; a gonoszoktól pedig az igazságokat elveszik és helyettük gonoszságukkal megegyező hamisat adnak. Ebből kitetszik, hogy a szellemvilág micsoda.

426. A szellemvilágban rendkívül nagy számban vannak, mert mindenkinek első gyülekezési helye az és ott mindenkit megvizsgálják és előkészítenek. Tartózkodásuk itteni idejének szigorúan meghatározott tartama nincs. Némelyek csak belépnek és azután, vagy mindjárt a mennybe emeltetnek, vagy a pokolba vettetnek le. Némelyek csak néhány hétig maradnak ott, némelyek sok éven át, mégis harminc éven felül nem az időtartam különbözősége az ember bensőjének külsőjével való meg vagy meg nem felelés szerinti. Hogy azonban az embert ama világban az egyik állapotból a másikba miként vezetik át és készítik elő, azt a következőkben mondom meg.

427. Az emberek átjutásuk után, mihelyt a szellemvilágba jönnek, az Úr által valóban elválasztatnak. A gonoszokat azonnal ahhoz a pokoli társasághoz kapcsolják, amelybe uralkodó szeretetük szerint már a világban valának; a jókat ellenben tüstént azokhoz a mennyei társaságokhoz kapcsolják, amelyekben a szeretet, a szeretetmunkásság és a hit tekintetében a világban voltak. Bárha elválasztattak is, azért azon a világon mégis összejönnek és ha akarják, beszélgethetnek mindazok, akik a testi életben barátságban, vagy ismerősek voltak, különösen a házastársak és a testvérek. Láttam, amint egy apa hat fiával beszélt és azokat ismét felismerte, és mások többen rokonaikkal és barátaikkal. De mivel világi

életükből kifolyólag különböző érzelműek valának, egymástól rövid idő múlva elváltak. Azok ellenben, akik a szellemvilágból a mennybe és akik a pokolba jutnak, egymást többé nem látják, sem egymást meg nem ismerik, hacsak nem egyenlő szeretetből eredő egyenlő érzelműek. Annak oka, hogy a szellemvilágban láthatják, de a mennyben és a pokolban nem, az, hogy azokat, akik a szellemvilágban vannak, hasonló állapotokba, amelyeket testi életükben bírtak és pedig az egyikből a másikba helyezik, de azután mindnyájukat maradandó állapotba viszik, amely uralkodó szeretetük állapotával egyenlő és amelyben az egyik a másikat csupán a szeretet egyenlőségénél fogva ismeri, mint fent 41-50. sz. alatt mondtam. A hasonlóság összeköt és a különbözőség elválaszt.

428. Amiképpen a szellemvilág az embernél a menny és a pokol közötti középállapot, úgy az középhely is. Alatta vannak a poklok, felette a menyek. Afelé a világ felé minden pokol elzáratott és csak lyukakon, meg hasadékokon (mint a sziklákban) és szélességben kiterjeszkedő hasadékokon közelíthető meg, amelyeket őriznek, nehogy valaki kijöhessen, hacsak ezt neki meg nem engedték, ami jelenleg is megtörténik, ha valami szükségesség parancsolja, amiről a következőkben szólok. A menny szintén minden oldalról bekerített és bármely menyei társasághoz a belépés csupán egy keskeny ösvényen át történhet. Ennek bejáratát szintén őrzik. Azok a kijárások és ezek a bejárások azok, amelyeket az Ige a pokol és a menny kapuinak nevez.

429. A szellemvilág hegyek és sziklák közötti völgyben fekvőnek látszik, amely itt-ott lankás és emelkedett (insinuata et elevata). A mennyi társaságokhoz vezető kapuk és bejárások csak azok előtt válnak láthatóvá, akiket a mennyre elkészítettek és mások azt meg nem találhatják. A szellemvilágból valamennyi társasághoz vezet egy bejárat és amögött egy út, amely azonban a rálépéskor többfelé osztódik. A pokolhoz vezető kapuk és bejáratok szintén csak azoknak tűnnek fel, akiknek bemenniük kell és akiknek akkor fel is nyílnak. Ha kinyíltak, akkor fekete, mintegy korommal bevont barlangok tűnnek fel, amelyek részút a mélybe lefelé húzódnak, ahol ismét több bejárat van. Azokon a barlangokon át piszkos gőzök és undorító bűzök áradnak ki, amelyeket a jó szellemek kerülnek, mivel az nekik iszonyat, holott a gonosz szellemek vágyódva keresik, mert azokat kedvelik. Mert amint itt a világban gonoszságán mindenik gyönyörködött, úgy gyönyörködik halála után a mocskos bűzben, amely gonoszságának megfelel. Ezek itt a ragadozó madarakhoz és állatokhoz, mint pl. A hollókhöz, farkasokhoz és disznókhöz hasonlíthatók, amelyek ha a szagot megérik, a dögre és a szemétre odarepülnek és odafutnak. Egyet mintegy benső fájdalomtól felkiáltani hallottam, amint a mennyből kiáradó fuvallat érte, ezzel szemben nyugodt és elégedett volt, amint őt a pokolból kiáradó pára érintette.

430. Minden egyes embernél is két ajtó van, amelyik közül az egyik a pokol felé nyílik és az abból származó gonosz meg a hamis számára nyílik ki. A másik kapu ellenben a meny felé nyílik és az abból eredő jó és igaz számára nyílik fel. A pokol kapuja azoknál nyílik ki, akik a gonoszban és az ebből származó hamisban vannak és csak fent a réseken folyik be a mennyből egy kevés világosság, amely befolyás által az ember gondolkozni, következtetni és beszélni tud. A meny kapui ellenben azok számára vannak kinyitva, akik a jóban és ebből kifolyólag az igazban vannak. Ugyanis két út van, amely az ember értelmes eszéhez vezet. Egy felső, vagy benső út, amelyen az Úrtól vett jó és igaz behatol és egy alsó, vagy külső út, amelyen a pokolból gonosz és hamis hatol be. Maga az értelmes ész, amelyhez e két út vezet, a középen fekszik. Ennélfogva abban az arányban, amelyben a mennyből világosságot bocsájtanak be, az ember értelmes, de abban az arányban, amelyben ezt be nem fogadja, nem értelmes, bármennyire gondolja is hogy az. Ezt azért mondtam, hogy azt is tudjuk, vajon az ember a

mennyel és a pokollal milyen megfelelésben áll. Értelmes esze, addig, míg a képzésben van elfoglalva, a szellemvilágnak; ami afelett van, a mennynek és ami alatta van, a pokolnak felel meg. Az afelett levő terek megnyílnak és az ez alattiak a gonosz és a hamis befolyása elől azoknál bezárulnak, akiket a menny számára készítenek elő. Ellenben az ez alattiak felnyílnak és az e felettiek a jó és az igaz befolyása elől elzárják azoknál, akiket a pokolra készítenek elő. Ezért ezek csak maguk alá, vagyis a pokol felé tekinthetnek, amazok ellenben csak maguk fölé, vagyis a mennyre. Maga fölé tekinteni az Úrhoz feltekintést jelenti, mivel Ő az általános középpont, akire a menny összes dolgai irányulnak. Maga alá tekinteni pedig az Úrtól hátrafelé az ellentétes középpontra tekintést nevezik, amely irányba a pokol összes dolgai tekintetnek és fordulnak; lásd fent 123-124. sz. a.

431. Azokat, akik a szellemvilágban vannak, az eddig előadottakban szellemeknek nevezzük, az angyalok alatt azonban azokat értjük, akik a mennyben vannak.

Bensője szerint mindenik ember szellem.

432. Aki eléggé megfontolja, tudhatja, hogy a test, mivel anyagi, nem gondolkozik, hanem a lélek, mert az szellemi. Az ember lelke, amelynek hallhatatlanságáról olyan sokat írtak, - szellem. Ez minden vele egybetartozóval együtt halhatatlan és ez az is, aki a testben gondolkozik; mert ez szellemi és a szellemi a szellemit magába fogadja és szellemi módon él, vagyis: gondolkozik és akar. Tehát minden szellemi élet, amely a testben jelentkezik, hozzátartozik és abból a testhez semmi sem, mert a test, amint fent mondtam, anyagi és az anyagi, amely a test sajátja, a szellemre csak rávetett és csaknem mint hozzákötött olyan célból, hogy az ember szelleme a természeti világban élhessen és használhasson, amelynek valamennyi tárgya anyagi és magában élettelen. Mivel az anyagi nem él, hanem csak a szellemi, azért világos, hogy mindaz, ami az emberben él, szelleméhez tartozik és hogy a test ennek csak szolgál, éppen úgy, mint az élő erőnek eszköze. Valamely eszköztől azt mondják ugyan, hogy működik, mozog és üt és valóban azt hiszik, hogy ez az eszköztől ered, nem pedig attól amely működik, mozog és üt. Ezért ez csalódás.

433. Mivel mindaz, ami a testben él és az életből működik és érez, egyedül a szellemhez tartozik és abból a testhez semmi sem, ebből az következik, hogy a szellem maga az ember. Vagy ami ugyanaz, hogy az ember magában véve szellem és hasonló lakattal is bír. Mert mindaz, ami az emberben él és érez, a szellemhez tartozik és a fejtől a talpig nincs az emberben semmi, ami nem élne és érezne. Ebből az következik, hogy amidőn a test szellemétől elválik, amit halálnak nevezünk, az ember mégis ember marad és él. Hallottam a mennyben, hogy haláluk ideje alatt némelyek, ha azok a ravatalon (ferali mensa) fekszenek és még fel nem költettek, kihűlt testükben tovább gondolkoznak és azt tapasztalják, hogy még élnek, azzal a különbséggel azonban, hogy testükhöz tartozó egyetlen kis részecskét sem tudnak mozgatni.

434. Az ember gondolkozni és akarni nem tud, hacsak lényegi alapja (subjectum quod substantia) erre nincs, amelyből és amelyben ez történik. Amit lényegi alap nélkül létezőnek tartanak, az semmi. Ezt abból tudhatjuk, hogy az ember olyan szerv nélkül, ami látó érzékének alapja, nem láthat és olyan szerv nélkül, ami halló érzékének alapja, nem hallhat. Hallás és látás ezek nélkül semmi, sőt lehetetlenség. Éppen így a gondolkodás is, amely a benső látás és a megihletés (apperceptio), amely a benső hallás. Ha ezek nem lényegeken volnának, amelyek szerves alakok és alapok, akkor létre semmiképpen nem ébredhetnének,

amiből kitetszhetik, hogy az ember szellemének, ha az a testtől elvált, éppen úgy alakja van és ez az alak az emberi alak és hogy éppen úgy érzékszervei és érzékei vannak, mit amíg ama testben volt és hogy a szem és a fül teljes élete, vagyis az érzékek teljes élete, amellyel csak bír, nem testéhez, hanem szelleméhez tartozik, amely úgy azokban, mint azok minden egyes részében van. Innen ered az, hogy a szellemek éppen olyan jó látnak, hallanak és éreznek, mit az emberek, bár a testtől való elválás után többé nem a természeti, hanem a szellemi világban. Hogy a szellem, amíg az a testben volt, természeti módon érez, az a hozzáfűzött anyag miatt történt, mindazáltal akkor egyszersmind szellemi módon is érzett, amennyiben gondolkozott és akart.

435. Ezt azért mondtam, hogy az értelmes ember arra rávezettessék, hogy az ember önmagában véve szellem és hogy a természeti és anyagi világban foglalatosságának okáért hozzákapcsolt test nem az ember, hanem szellemének csupán eszköze. Mégis jobb lesz bizonyítékokat a tapasztaltból felhozni, mert az észbeli alapokat sokan, akik az ellenkezőben erősödtek meg, meg nem értik, mert azok előtt az érzéki csalódásokból vont következtetések folytán kétségesekké válnak. Akik az ellenkezőben erősödtek meg, közönségesen azt gondolják, hogy az állatok hasonlóképpen élnek és éreznek és így az emberéhez hasonló szellemi testük van és az mégis elhal a testtel. Azonban az állatok szellemét este nem olyan természetű, mint az emberé. Az embernek van, ami az állatoknál hiányzik, legbensője, amelybe az Isteni befolyik, azt magához emeli és azáltal magával összeköti, ennél fogva az ember az állatokkal szemben abban az előnyben van, hogy Istenről és az isteni dolgokról, amelyek a menny és egyházhoz tartoznak, gondolkodik és ebből kifolyólag és ezek által az Istent szeretheti és így vele összekötethetik és ami az Istennel összeköthető, az szét nem eshetik, de az, ami az Istennel össze nem köthető, szétesik. A legbensőről, amellyel az ember az állatokkal szemben rendelkezik, fent a 39. sz. alatt volt szó és amit ott mondtam, itt ismét fel kell sorolni, mert a hamis következtetések szétszórása igen fontos. Azokat a hamis következtetéseket ugyanis, amelyeket ama látszathoz vontak le, mint azt sokan cselekszik, akik az ismeretek hiányában és korlátolt ésszel efelől értelmesen ítélni nem tudnak. Az ottani szavak a következők:

"A három menny angyalairól olyan titkot akarok kijelenteni, ami eddig eszébe senkinek nem ötlött, mivel a fokozatokat (gradus) nem ismerték, amelyről a 38. sz. alatt volt szó, hogy t.i. valamennyi angyal és valamennyi ember legmagasabb és legbensőbb fokkal rendelkezik, vagy egy legbensőbb és legmagasabbal, amelybe az Úr Istenije legelőször és legközelebb behat és ahonnan a többi benső, amelyek nála a rend fokozatai szerint sorakoznak, rendben tartható. Az angyaloknak és az embereknek ez a legbensője nevezhető az Úr bejáratának (ajtónak) és náluk az Úr tulajdonképpen lakásának. Ennél a legbensőnél és legmagasabbnál fogva ember az ember és különböztethető meg az oktalan állatoktól, mert azoknál ez hiányzik. Ezért van az, hogy az embert, bensője szerint, amely indulatának és érzelmeinek székhelye, az állatoktól való megkülönböztetésül, az Úr önmagához emelheti, hogy Őbenne higgyen, hogy szeretettel hozzáforduljon és így Őt lássa és hogy értelmet és bölcsességet felvehessen és értelmesen beszélhessen. Innen ered örök élete is. Hogy azonban abban a bensőben mi tartatik rendben és őriztetik meg, nem jut világosan az angyalnak sem tudatába, mert gondolkozásán felüli és bölcsességét is felülmúlja".

436. Hogy az ember bensője szerint szellem, azt sok tapasztalás által tudtam meg, amelyek, ha mind felsorolnám, mint mondani szokás, egész könyveket megtöltenének. Én a szellemekkel, mint szellem beszéltem és beszéltem velük mint testben levő ember; és ha velük mint szellem beszéltem, akkor csak azt tudták, miszerint én magam is szellem vagyok, éppen úgy mint ők,

emberi alkatban. Így tűnt fel előttük az én bensőm, mert addig, míg mint szellem beszéltem, anyagi testem előttük meg nem jelent.

437. Hogy az ember bensője szerint szellem, az abból is kitetszik, hogy miután teste elvált, ami a halál után megtörténik, tovább szintén mint ember él, úgy mint azelőtt. Hogy én ebben megerősödjem, megadatott nekem, hogy csaknem mindenkiel beszélhessek, akiket testi életükben ismertem, némelyekkel órák hosszát, némelyekkel hetekig és hónapokig és némelyekkel évekig és pedig legfőképpen azért, hogy ebben megerősödjem és erről bizonyosságot tehessek.

438. Ehhez még hozzákapcsolhatom azt, hogy mindegyik ember, mialatt még a testben is él, szellem szerint, habár arról semmit sem tud, szellemek társaságában és ezek által a jók valamely angyali ktársaságban és a gonoszok valamely pokoli társaságban vannak és hogy halála után ebbe a társaságba jut. Ezt azoknak, akik a halál után a szellemekhez jöttek, többször megmondották és megmutatták. Bár az ember, addig, míg világban él, ebben a társaságban nem mint szellem jelenik meg, mivel még természeti módon gondolkozik. De azok, akik a testtől elvontan (abstracte) gondolkoznak, feltűnnek, mert azok akkor lélekben vannak, némelykor saját társaságukban és ha megjelennek, az ott található szellemek valóban észreveszik. Mert azok gondolatokba mélyedve ide s tova járnak és másokat meg sem látnak, mintha ezeket észre sem vennék, de mihelyt valamely szellem őket megszólítja, eltűnnek.

439. Megvilágosításul, hogy az ember bensőjét tekintve szellem, saját tapasztalatomból akarom felsorolni, hogy t.i az, ha az ember a testtől elragadtatik és ha a lélektől másikhelyre vitetik, miként történik meg.

440. Ami az elsőt, t.i. a testtől való elragadtatást illeti, az a következőképpen történik. Az ember olyan állapotba helyeztetik, amely az alvás és az ébrenlét közötti állapot és ha ebben az állapotban van, akkor nem tapasztal mást, minthogy teljesen ébren van. Minden érzéke olyan éber, mint a test teljes ébren létekor. Úgy a látás, mint a hallás és csodálatosképpen az érzés is, amely akkor finomabb, mint az a testi ébrenlétkor lehetséges volna. Ebben az állapotban a szellemeket és angyalokat testük szerint láttam és hallottam és csodálatosképpen meg is érintettem és akkor a testből alig volta valami jelen (intererat). Ez az állapot, amelyről azt mondjuk: *a testtől elragadtatunk és nem tudjuk, hogy a tesben vagyunk-e vagy a testen kívüül.* Ebben az állapotban csupán háromszor, vagy négyszer voltam, hogy tudjam, hogy ez milyen természetű és egyszersmind azt is, hogy a szellemeknek és az angyaloknak minden érzékük megvan és hogy az ember, ha a testtől elragadtatott, olyan, mint a szellem.

441. Ami a másikat, t.i. a lélektől egy másik helyre elragadtatást illeti, nekem élő tapasztalat által megmutattattott, hogy az mi legyen és miként történik. Ez csak két-háromszor történt meg. Csupán a tapasztalatot akarom felsorolni. Egyszer, amidőn egy város utcáján és a mezőn sétáltam és egyszersmind szellemekkel beszédben voltam, nem tapasztaltam mást, minthogy éppen úgy figyelek és látok, mint más időben. Így mentem anélkül, hogy eltévedtem volna és ezalatt lélekben voltam és ligeteket, folyamokat, palotákat, házakat, embereket és más egyebeket láttam. Miután már órák hosszát járkáltam, ismét a testi látás érzékében voltam, és észrevettem, hogy más helyen vagyok, ami felett nagyon csodálkoztam és megjegyezem, hogy olyan állapotban valék, mint azok, akikről azt mondjuk: *"hogy őket a lélek egy más helyre ragadta."* Mert addig, amíg ez tart, az útra nem gondolunk és ha több mértföldre megyünk is, semmiféle fáradtságot nem érzünk. Akkor olyan útra is vezetettünk, amelyet a meghatározott helyik, magunk sem ismerünk, anélkül, hogy eltévednénk.

442. Azonban az embernek ez a két állapota, amelyek azok az állapotok, amidőn bensőjében vagy másként mondva, "lélekben van", rendkívüli. Nekem csupán azért mutattattatott meg, hogy tudjam, milyen természetű, mivel az egyházon belül ismeretes. Azonban szellemekkel beszélni és náluk lenni, mint közülük való, nekem testem teljes ébrenlétében is megadatott és pedig már sok éven át.

443. Hogy az ember bensőjét tekintve szellem, tovább is beigazolható azáltal, amit fent 311-317. sz. a. mondtam és megmutattam, ahol arról, hogy a menny és a pokol az emberi nemzetségből valók, szó volt.

444. Az alatt, hogy az ember bensője szerint szellem, azt értjük, hogy annak tekintetében, ami gondolkozásához és akaratához tartozik, mivel a tulajdonképpeni bensőt ezek alkotják és ezeknél fogva ember az ember és pedig olyan ember, mint amilyen ezek tekintetében.

Az ember halálból való feltámasztása és az örökéletbe lépése.

445. Ha az ember a természeti világban foglalatosságait, amelyek szellemének és hajlamainak, amelyeket a szellemi világból bír, megfelelnek, tovább ellátni nem tudja, akkor azt mondjuk: az ember meghal. Ez akkor történik, ha a tüdőnek lélegzetvétele és a szívverés eláll. Bár az ember mégsem hal meg, hanem csupán a testtől válik el, amely neki a világban használatul szolgált. Az ember maga él. Azt mondtam, az ember maga él, mert az ember nem a test által ember, hanem a szellem által, mert a szellem az, aki az emberben gondolkodik és a gondolkozás a hajlammal együtt alkotják az embert. Ebből kitetszik, hogy az ember, amidőn meghal, csupán egyik világból a másikba megy át. Ezért van az, hogy az Igében és ennek benső értelmében a halál a feltámadást és a további életet jelenti.

446. A szellem a lélegzetvétellel és a szívveréssel legbensőbb összeköttetésben van, gondolkozása a lélegzetvétellel és hajlama (affectio), amely szeretetéhez tartozik, a szívvel. Ezért, amikor a kettőnek mozgása a testben megszűnik, a szétválás azonnal bekövetkezik. Ama két mozgás, t.i. a tüdő lélegzése és a szív érverése, a tulajdonképpeni kapcsok. Ezek elszakítása azután a szellem magára hagyatott és a test, mivel akkor szelleme élete nélküli, kihül és felbomlik. Hogy az emberi szellemnek a lélegzéssel és a szívvel legbenső közössége van, annak oka az, hogy minden életmozgás attól függ, azonban nem csupán általánosságban, hanem mindenik részben is.

447. Az emberszellem az elválás után még egy kis ideig a testben marad, azonban tovább nem, csak a szív teljes megnyugvásáig, ami a betegség állapota szerint, amelyben az ember meghal, különféleképpen történik; mert a szív mozgása némelyeknél hosszan tart, míg másoknál rövid ideig. Mihelyt ez a mozgás megszűnik, az ember felébresztetik. Ezt azonban egyedül az Úr végzi. A felébresztés alatt az emberszellemnek a testből való kivezetését értjük, amit általánosan feltámasztásnak nevezünk. Hogy az ember szellem a testtől korábban el nem válik, mintsem a szív mozgása megszűnt, annak oka abban van, hogy a szív a szeretetből eredő hajlamnak felel meg, ami az ember tulajdonképpeni élete. Mert mindenki az élet melegét valamely szeretetből veszi; addig, míg ez az összeköttetés fennáll, addig a megfelelés is megvan és ebből áll a szellemnek testbeni élete.

448. Hogy a felébresztés miképpen történik, azt nekem nem csupán megmondották, hanem élő példa által meg is mutatták. A tapasztalat magamon történt, hogy teljesen tudjam, miképpen történik.

449. A testi érzékek tekintetében az érzéstelenség állapotában voltam s így csaknem a halál állapotába, holott mégis a benső élet a gondolkozással együtt változatlanul maradt, hogy megfigyelhessem és emlékezetemben megtarthassam, ami azoknál bekövetkezik és történik, akik a halálból felébresztetnek. Azt vettem észre, hogy a test lélegzése teljesen megszűnt, holott a benső lélekzés, amely a szellem lélekzése, összekapcsolódott a test csendes és gyenge lélegzésével. Először a szívverés tekintetében a mennyei birodalommal közösség következett be, mert az ember szívének ez a birodalom felel meg. Onnan angyalok meg is jelentek, néhányan a távolban és kettő a fejhez közel, ahova leereszkedtek. Ennélfogva mindenféle saját indulatom megszánt, mindazáltal a gondolkozás és az öntudat (perceptio) megmaradt. Ebben az állapotban néhány óráig voltam. A szellemek, akik körülöttem voltak, most eltávolodtak, mert az hitték, hogy meghaltam. Szintén balzsamos illatot is éreztem, mint valami bebalzsamozott halott mellett; mert ha mennyei angyalok vannak jelen, akkor a halott szagát, mint valami illatosat érezik és ha ezt a szellemek érzik, akkor közeledni nem tudnak. Az ember szellemétől az örök életbe való bevezetések a gonosz szellemeket is éppen így tartják vissza. Az angyalok, akik a fejnél ültek, csendesek valának. Csupán gondolatukat hozták az enyémmel érintkezésbe; ha azok felvétetnek, akkor az angyalok tudják, hogy az ember szelleme abban az állapotban van, mikor már a testből kivezethető. Gondolataiknak közlése akként történt, hogy arcomba tekintettek, mert a mennyben a gondolatok közlése így történik. Mivel nálam gondolkozást és az érzést meghagyták és pedig azért, hogy tudjam és megtartsam, hogy a felébresztés miként történik, ezért megihlettettem, hogy azok az angyalok először azt kutatták, hogy gondolatom hova irányul, (hogy egyenlő-e a halottaknak gondolatával, akik rendszeren az örök életre gondolnak) és lelkemet ebben a gondolatban megtartani akarták, azután azt mondották nekem, hogy az ember szellemét a testtől való elváláskor utolsó gondolataiban olyan sokáig tartják meg, amíg azokhoz a gondolatokhoz vissza nem tér, amelyek azokból a hajlamokból erednek, amelyek nála a világban az általános és uralkodó hajlamok valának. Különösen megengedettett, hogy észrevehessem és érezhessem, hogy a bensőnek, amely lelkelemnek és így szellememnek is székhelye, a testből való elvonása és egyszersmind kiszakítása milyen és azt mondották nekem, hogy ez az Úrtól eredett és hogy a feltámadás ebből származik.

450. Ha mennyei angyalok a feltámasztottnál vannak, akkor őt el nem hagyják, mert szeretik. Ha azonban a szellem olyan, hogy tovább a mennyei angyalokkal érintkezni nem képes, ő az, aki tőlük elkíváncozik. Ha ez történik, akkor az Úr szellemi birodalmából jönnek angyalok, akik által neki a világosság élvezete megadatik, mert előbb nem látott semmit, hanem csupán csak gondolt. Azt is megmutatták, hogy ez miképpen történik. Úgy látszott, mintha azok az angyalok a bal szem héját az orr válaszfala felé felcsavarták volna, hogy a szem felnyílják és a látás megadassék. Maga a szellem sem tapasztalja ezt másként, minthogy ez így történik, de ez csupán látszat. Amikor tehát, látszék, hogy a héjacskát elhúzták, akkor némi világosság mutatkozott, ami mégis homályos, mint amikor az ember első ébredésekor a szempillák között kitekint. Ez a homályos világosság nekem mennyei színűnek látszott. Azután azt mondották nekem, hogy ez a viszonyok szerint különböző módon történik. Erre érezni lehetett, mintha az arcból valamit szelíden kifejtettek volna. Midőn ez megtörtént, akkor szellemi gondolkozás adatik. Az arcból való kifejtés szintén csak látszat, mert azáltal azt jelképezik, hogy a természeti gondolkozásból a szellemi gondolkozásba jut. Az angyalok akkor a legnagyobb gondossággal arra törekednek, hogy a felébresztettől semmi egyéb fogalom ne támadjon, mint

az, mely a szeretet után vágyik (sapit ex amore); akkor azt mondják neki, hogy ő szellem, A szellemi angyalok, miután a világosság élvezését a felébresztettnek megadták, az új szellemnek mindenféle szolgálatot teljesítenek, amelyet abban az állapotban csak kívánni akar és megtanítják azokra a dolgokra, amelyek a másik világon vannak, azonban csak annyiban, amennyiben azt megértheti. Ha azonban nem olyan, mint aki taníttatni akar, akkor a felébresztett ezeknek az angyaloknak társaságától elkíváncozik. Bár, az angyalok el nem hagyják, hanem ő válik el tőlük; mert az angyalok mindeniket szeretik és semmit annyira nem kívánnak, mint hogy szolgálhassanak, taníthassanak és a mennybe emelhessenek; ebben áll legnagyobb élvezetük. Ha tehát a szellem ilyen módon elválk, akkor a jó szellemek fogadják be és ha azok közösségében van, akkor azok neki szintén minden szolgálatot teljesítenek. Ha azonban földi élete olyan volt, hogy a jók társaságába lenni nem tudott, akkor ezektől is elkíváncozik és ez addig ismétlődik, amíg olyanokkal nem társul, akik a világban folytatott életével teljesen megegyeznek. Ezeknél találja meg életét és csodálatos, ismét ugyanazt az életet folytatja, mint a világban.

451. Azonban az ember halála utáni életének ez a kezdete néhány napnál tovább nem tart, hogy azonban ezután egyik állapotból a másikba és legvégül, vagy a mennybe, vagy a pokolba miként vezetettik, azt a következőkben mondom meg. Ezt is sok tapasztalt által tudhattam meg.

452. Némelyekkel elköltözésük után három nappal beszéltem és itt az történt, amiről fentebb a 449-450. sz. a. Szó volt. Három olyannal is, akit a világban ismertem és ezeknek elbeszéltem, hogy temetésükről most intézkednek, hogy testüket eltemetik. Ezt a kifejezést használtam: "öket eltemetik". Amint ezt hallották, kissé csodálkoztak; azt mondták, hiszen élnek, azonban azt temessék el, ami nekik a világban szolgált. Azután igen csodálkoztak afelett, hogy amíg a testben éltek, a halál után ilyen életben nem hittek, de leginkább afelett csodálkoztak, hogy az egyházon belül csaknem mindenki ilyen hitetlenségben van. Azok, akik a világban a test halála után a lélek semmiféle életében nem hittek, ha látják, hogy élnek, nagyon szégyenkeznek. Azok, akik ebben megerősödtek, hasonlókhöz társulnak és azoktól, akik ama hitben valának, elválnak. Legtöbbször valamely pokoli társasághoz kapcsoltnak, mert az ilyenek az Istent hasonlóan tagadták is és az egyház igazságait megvetették. Mert amennyire valaki lelkét az örök élettel szemben megerősítette, annyiban erősödik meg az a menny és az egyház dolgaival szemben is.

Az embernek a halál után tökéletes emberi alakja van.

453. Hogy az ember szellemének alakja emberi alak, vagy hogy a szellem alkata szerint szintén ember, azokból kitetszik, amit fent több fejezetben megmutattam, különösen abból a fejezetből, amelyben megmutattam, hogy mindegyik angyal tökéletes emberi alakú, 73-74. sz. és hogy minden ember, bensőjét tekintve, szellem, 432-444. sz. és hogy a menny angyalai az emberi nemzetségből származnak, 311-317. sz. alatt. De még világosabban fel lehet ismerni abból, hogy az ember szelleménél és nem testénél fogva ember és hogy a testalkat a szellem alakja szerint van a szellemhez kapcsolva és nem megfordítva, mert a test a szellemet annak alakjához idomulva veszi körül, ezért az ember szelleme a test minden egyes, sőt legparányibb részébe is befolyik, úgyannyira, hogy az a rész, amelyet a szellem nem mozgat, vagy amelyben nem a szellem a működtető, nem is él. Hogy ez így van, mindenki már abból is tudhatja, hogy a gondolat és az akarat a test minden részét annyira saját irányítása után mozgatja, hogy semmi nincs, ami közre ne működne és a testnek nincs egy része sem,

amelyben élet nem volna, mivelhogy az élettelen el is távolítja. A gondolat és az akarat azonban az ember szelleméhez, nem pedig testéhez tartozik. Hogy a szellem, miután a testtől elvált, az ember előtt és más emberben sem tűnik fel, az onnan van, hogy a test látószerve, vagyis szeme, addig, míg a világban lát, anyagi, és az anyagi egyebet, mint anyagit nem lát, a szellemi ellenben a szellemit látja. Ezért ha a szem anyagi részét elfedik és szellemével való közreműködéstől megfosztják, akkor a szellemek saját alkatukban, amely az emberi, látszanak és pedig nem csupán azok a szellemek, akik a szellemi világban vannak, hanem az a szellem is, amely egy másik emberben van, mialatt az még saját testében van.

454. Hogy a szellemek alakja az emberi alak, az onnan van, hogy az ember szellem szerint a menny alakja szerint van teremtve. Mert a Menny minden része és rendje az ember lelkéhez tartozó dogokba van beplántálva. Azért van meg ennek az a képessége, hogy értelmet és bölcsességet magába fogadhat. Ha azt mondjuk: az értelem és bölcsesség befogadására szolgáló képessége, vagy ha azt mondjuk: a menny befogadására szolgáló képessége, ugyanegyet jelent. Ez abból is kitűnhetik, amit a menny világosságáról és melegségéről mutattam 125-140.sz. alatt; a menny alakjáról, 200-212. sz. a.; és abban a fejezetben, amelyben megmutattam, hogy a menny alakja tekintetében, úgy egészében, mint részleteiben, egy embert ábrázol, 59-77. és pedig az Úr Istenemberije szerint, amelyből a menny és ennek alakja származik, 78-86. sz. alatt.

455. Amit tehát most mondtam, azt az értelmes ember megértheti, mert azt az okok összhangjából és rendjük szerinti igazságokból láthatja. Az az ember azonban, aki nem értelmes, meg nem értheti és pedig különböző okokból. A legfőbb oka az, hogy megérteni nem akarja, mivel az hamisága ellen van, amit saját igazságává avatott. Aki ebből az okból megérteni nem akarja, az a mennynek saját értelméhez vezető útját elzárta, amely szüntelen nyitva lehet, hacsak az akarat ellene nem áll(lásd 424. sz. a.). Hogy az ember az igazságokat megértheti és azok által értelmesé lehet, hacsak akar, az előttem sok tapasztalt által világossá vált. Gyakran olyan gonosz szellemek, akik azáltal váltak értelmetlenné, hogy a világban az Istent és az egyház igazságait tagadták és ezek ellenében megerősödtek, isteni erő által azokhoz fordítottak, akik az igazságnak világosságában valának és akkor, éppen úgy, mint az angyalok, mindent felfogtak és elismertek, hogy azok igazságok és hogy azokat meg is értik. Mihelyt azonban ismét önmagukba tértek és akaratuk szeretetéhez fordultak, semmit meg nem értettek és az ellenkezőjét beszéltek. Néhány pokolbelit is hallottam, hogy azt mondták, miszerint tudják és érzik, hogy az, amit cselekszenek, gonosz és amit gondolnak, hamis de szeretetük örömeinek és így akaratuknak ellenállni nem képesek és gondolataik ezáltal vezetettek, úgyannyira, hogy a gonoszt jónak, a hamisat pedig igaznak tekintik. Ebből világosa, hogy azok, akik a gonoszból eredő hamisban vannak, belátásra juthatnak és így értelmesek lehetnek, ezt azonban nem akarják és pedig azért nem, mert a hamisat inkább szeretik, mint az igazat, hacsak ez a gonosszal, amelyben vannak, meg nem egyezik. Szeretni és akarni: ugyanaz, mert amit az ember akar, azt szereti és amit szeret, azt akarja is. Éppen azért, mivel az ember állapota ilyen alkotású, hogy t.i. az igazságot megérthetik, ha csak akarják, megengedtettem nekem a menny és az egyház szellemi igazságait értelmi alapon is beigazolnom, avégből, hogy a hamisat, amely az értelem székhelyét sokaknál elzárta, értelmi igazságok által oszlassam el, hogy így a szem némiképpen felnyitassék. Mert a szellemi igazságoknak észbeli igazságokkal való megokolása mindenkinek, aki az igazságokban van, meg van engedve. Vajon az Igét betű szerinti értelmében ki érthetné meg, ha benne foglalt igazságokat a megvilágosított értelemből nem látnál? Egy és ugyanazon Igéből másként hogy támadhatott volna olyan sok téves tan?

456. Hogy az ember szellem a testtől való elválás után ugyanabban az alkatban ember, az több évig tartó naponkénti tapasztalt folytán előttem tagadhatatlan igazsággá lett, mert ezerszer és ezerszer láttam, hallottam és velük beszéltem és az is, hogy az emberek a világban nem hiszik, miszerint ők ilyen alkatúak és hogy akik ezt hiszik, azokat a képzetebbek együgyűeknek tartják. A szellemek szívükből fájlalták, hogy a földkerekségén, de különösen az egyházban, ilyen nagy tudatlanság van, de azt mondták, hogy ez a nézet legfőképpen a tudósok köréből származott, akik a lélek felől a testi-érzékiből gondolkoztak és ebből arról semmi más fogalmat nem alkottak, mint valami puszta gondolatról, ami, ha valami alapja nincs, amelyben van és amelyből ered, olyan, mint valamely tiszta levegő hullámzó része, aminek, ha a test elhal, szükségszerűen szét kell oszlani. De mivel az egyház az Ige útmutatása szerint a lélek halhatatlanságában hisz, ezért nem tehettek mást, minthogy neki valamely erőt, (vitale) mint pl. gondolkozást, tulajdonítsanak. De mégsem az érzékelő képességet, (sensitivum) mint ahogy azt az ember bírja, mielőtt az ember ismét a testtel összeköttetnék. E vélekedésen alapszik a feltámadás hitéről való az a téves tanítás, hogy az összeköttetés az utolsó ítéletkor történik. Innen van az, hogy aki a lélekről e tanítás és egyszersmind ama feltevés szerint gondolkodik, semmiképp fel nem foghatja, hogy az szellem, akinek emberi alkata van. Ehhez járul, még, hogy manapság alig tudja valaki, hogy a szellemi mi legyen és még kevésbé azt, hogy azoknak, akik szellemiek, mint minden angyal és szellem, emberi alakjuk van. Innen ered az is, hogy csaknem mindenki, aki a világból megérkezik, igen csodálkozik, hogy él és hogy éppúgy ember, mint azelőtt: hogy lát, hall és beszél és hogy testének tapintása van, mint azelőtt és hogy semmiféle különbség nincs, lásd fent 74. sz. alatt. De ha az önmaguk feletti csodálkozásból felocsúdnak, akkor azon csodálkoznak, hogy az egyház az ember halála utáni ilyen állapotáról, és így, sem a mennyről sem a pokolról nem tud, holott mégis mindenki, aki valaha a világban élt, a másik világon van és mint ember él tovább. Csodálkoztak, hogy ez, mivel az egyház hitének olyan lényeges része, az embernek látás által ki nem jelentetett. De a mennyből az mondatott nekik, ez ugyan megtörténhetett volna, mert ha az Úrnak tetszenék, semmi annál könnyebb nem volna, de akik a hamisban megerősödtek, azok azokat sem hitték volna, még akkor sem, ha saját szemeikkel látták volna, mert azok előtt, akik a gonoszban megerősödtek valaminek látás által való beigazolása veszélyes, mert azok így először hisznek és azután ismét tagadnak és így azokat az igazságokat megszenteltelenítik. Megszentelteleníteni annyit tesz, mit hinni és azt azután megtagadni. Azok, akik az igazságokat megszenteltelenítik, a legalacsonyabb és legkeményebb pokolba vettetnek. Ez az a veszedelem, amelyet az Úr szavai alatt érteni kell:

"Megvakítá szemüket és megkeményíté szívüket, hogy szemükkel ne lássanak és szívükkel ne értsenek és megtérjenek és meggyógyítsam őket." János: 12: 40. És hogy azok, akik a hamisban vannak és még sem hinnének, a következőkben:

"Monda nekik Ábrahám: Vagyon Mózesük és Prófétáik hallgassák azokat. Amaz pedig mondá: Nem úgy atyám Ábrahám, hanem, ha a halottak közül valamelyik hozzájuk megy megtérnek! Ábrahám pedig azt mondá neki: ha Mózeset és a prófétákat nem hallgatják, annak sem hisznek, ha valamelyik a halottak közül feltámasztatnék is." Lukács 16: 29-31.

457. Ha az embernek szellem a szellemvilágba belép, ami felkeltése után hamarosan megtörténik, amiről fentebb már szólottam, ugyanaz az arca, és beszédének ugyanaz a hangja van, amilyen a világban volt. Ennek oka az, hogy akkor külső állapotában van és bensője még fel nem nyílt. Ez az állapot az ember átköltözése utáni első állapota. De az arca azután megváltozik és teljesen mássá lesz és pedig uralkodó hajalmával, vagy szeretetével egyenlő, amelyben bensője, vagyis lelke, a világban és amelyben szelleme a testben vala. Mert az emberszellem arca a test arcától nagyon különbözik. A test arca a szülőktől, a szellem arca

azonban hajlamából amelynek képe, szármázik. A testbeni élet után, amidőn a külsőt eltávolítják és a bensőt felfedik, a szellem ebbe jön. Ez az ember harmadik állapota. Láttam néhányat, amint a világból újonnan megérkeztek és az arcukról, meg a beszédjükéről megismerni lehetett, később azonban, amidőn ismét láttam, nem ismertem fel őket. Azok, akik jó hajlamokban valának, szép arccal tűntek fel, akik azonban gonosz hajlamokban valának undorító arcúak voltak. Mert az ember szellem önmagában véve nem egyéb, mint hajlama, amelynek külső alakja az arc. Hogy az arcok miért változnak annak egyik oka az is, hogy a másik világon semmiféle érzelmet, amely sajátját nem képezik színlelni nem szabad, sem olyan arcot mutatni, amely azzal a szeretettel, amelyben van, ellenkezik. Mindazok, akik csak ott vannak, abba az állapotba helyeztetnek, hogy úgy beszéljenek, mint ahogy gondolkoznak és arckifejezéssel meg taglejtéssel tudomásra adhatnak, amit csak akarnak. Ezért van az, hogy mindenkinek arca hajlamának alkatává és jelképévé válik és szintén ezért van az is, hogy mindenki, aki egymást itt a földön ismerte, a szellemi világban is ismeri, de sem a mennyben, sem a pokolban fel nem ismeri, amint erről fent 427. sz. a. szó volt.

458. A színeskedők arca később szintén, mint a többeké, elváltozik és pedig azért, mivel a gyakorlat által bizonyos készültségre tettek szert, hogy bensőjüknek a jó hajlamok külső ábrázatát adják, ezért sokáig rútaknak nem látszanak. De mivel a színlelt arcot tőlük folyton-folyvást elvonják és helyébe saját bensőjüket, vagyis lelkük arcát, hajlamuk akaratát illesztik, ezért inkább borzalmasabbá lesznek, mint mások. Színeskedők mindazok, akik úgy beszélnek mint az angyalok bensőjükben pedig csupán a természetet ismerik el és így az Istent nem és ezért az egyház és a menny dolgát tagadják.

459. Tudni kell, hogy a halál után minden ember alakja annál szebbé lesz, minél inkább bensőképpen szerette az isteni igazságokat és ezek szerint élt, mert mindenkinek bensője az azok iránti szeretet és élet szerint nyílik fel és képeztetik. Minél bensőbb tehát a hajlam, annál egyenlőbb alakú a menny és ennél fogva az arc annál szebb. Ezért van az, hogy legbenső menny angyali a legszebbek, mivel azok a mennyei szeretet alakzatai. Azok azonban, akik az isteni igazságokat csak külsőképpen szerették és így azok szerint csak külső életet éltek, kevésbé szépek, mert arcukból csak külső sugárzik ki és a külsőn át nem benső mennyei szeretet sugárzik ki, következésképp nem is alakjai a mennynek, mit az önmagában van; azzal összehasonlítva az, ami arcából kiárad, valami homályosnak látszik, ami a benső élet átsugárzásától nem él. Egyszóval, valamennyi tökéletesség a benső felé gyarapodik és a külső felé csökken és amint a tökéletesség, növekedik és múlik a szépség is. Láttam a harmadik menny angyalait, amelyek oly szépek valának, hogy nincs festő, aki színeibe egész művészetével ilyen ragyogást adhatna, hogy a világosság és élet ezredrészét, amely az arcban megtetszik, visszaadhassa. Az alsó menny angyalainak arcai azonban némiképpen megközelíthetők.

460. Végezetül még eddig senki előtt sem ismert titkot akarok közölni, amely az, hogy minden jó és igaz, amely az Úrtól kiárad és a mennyet alkotja, emberi alakú és pedig nemcsak egészében és általánosságában, hanem minden részében és részletében és hogy ez az alak mindenkibe, aki a jót és az igazat az Úrtól elfogadja, behat és azt eszközli, hogy mennyben mindenki a befogadás szerinti emberi alakkal bír. Ezért van az, hogy a menny magában véve úgy általánosságban, mint részletében egyenlő és hogy az egésznek, minden társaságnak és mindegyik angyalnak emberi alakja van, amint ezt négy fejezetben 59-86. sz. alatt megmutattam, amelyhez még hozzá kell kapcsolni azt, hogy ez az alakja a gondolat egyes részeinek is megvan, amely az angyaloknál a mennyei szeretetből ered. Azonban ez a titok az

emberi értelmébe csak nehezen juthat be, míg az angyalokéba világosan, mert azok a menny világosságában vannak.

Az embernek halála után minden érzéke, emlékezete, gondolkozása és hajlama, mai a világban tulajdona volt, megvan és a mulandó testen kívül semmit hátra nem hagy.

461. Hogy az ember, ha a természeti világból a szellemibe átmegy, amely akkor történik, ha meghal, minden sajátját, ami csak az emberhez tartozik, magával viszik kivéven mulandó testét, az előttem sokféle tapasztalat által bizonyossá vált. Mert ha az ember a szellemi világban, vagy a halál utáni életbe belép, akkor is csak testben van, mint ahogy a világban volt. Látszólag semmi különbség nincs, mert a különbséget nem érezi és nem észleli. Azonban teste szellemi és így a földitől elválasztott és megtisztított és itt a szelem a szellemit érintheti és láthatja. Éppen úgy van ez, mintha a természeti a természetit érinti és látja. Ezért az ember, ha szellemé lett, mást nem tapasztal, minthogy saját testében van, amelyben a világon volt és így nem is tudja, hogy meghalt volna. A szellemember valamennyi külső és benső érzékének, amelyet a világban bírt, birtokában van. Úgy lát, mint azelőtt, úgy hall és beszél, mint azelőtt, szaglál és ízlel is, és ha megérintik érez is, mit azelőtt; vágyik, kíván, kér, gondolkodik, megfontol, megihlettetik, szeret, akar, mint azelőtt és akinek tudományos foglalkozásra kedve van, olvas és ír, mint azelőtt. Egyszóval, ha az ember az egyik életből a másikba, vagy az egyik világból a másikba átmegy, úgy van, mintha egyik helyről a másikra menne és mindent magával visz, amivel csak mint ember rendelkezik, ezért egyáltalában nem lehet azt mondani, hogy az ember halála után, amely csupán mulandó testének halála, a sajátjából valamit elveszítene. A természeti emlékezetet szintén magával viszi. Mert mindent, amit a világban hallott, látott, olvasott, tanult és gondolt, az első gyermekségtől az utolsó életcélig, megtart. De mivel a természeti tárgyak, amelyek az emlékezetben vannak, a szellemi világban fel nem idézhetők, azért azok menyugosznak, mint az az embernél történik, ha nem azokból gondolkodik. De ezek mégis felidézhetők, ha az Úrnak tetszik. Erről az emlékezetről és ennek a halál utáni állapotáról a most következőkben többet mondunk. Hogy az embernek halála után ilyen állapota van, azt az érzéki ember semmiképpen meg nem értheti, mivel ezt fel nem fogja. Mert az érzéki ember, egyébként, mint természeti módon gondolkozni még a szellemi dolgok elöl sem képes, azért azokról a dolgokról, amelyeket nem érez, azaz testi szemével nem lát, sem kezeivel nem fog, azt mondja, hogy nincsenek, mint ahogy Tamásról olvashatjuk; János 20: 25,27,29. Hogy az érzéki ember milyen, lásd fent 267. sz. alatt.

462/a. Mindazáltal az ember szellemvilágbeli és természeti világbeli élete között nagy különbség van és pedig úgy a külső érzékek és azok benyomása, mint a benső érzékek és azok benyomása tekintetében. Azok, akik a mennyben vannak, sokkal élesebben látnak és hallanak és bölcsebben gondolkoznak, mint amíg a világban valának, mert a menny világosságából látnak, amely a világ világosságát magas fokban felülmúlja (lásd fent 126. sz. a.); szintén a szellemi légkör segítségével hallanak, amely a természetit szintén maga sokban felülmúlja 235. sz. a. Ezek között a külső érzékek közötti különbség olyan, mint a világban a napvilágosság és a sötét vastag köd (nimbi) között és mint a déli világosság és az est árnyéka között. Mert a menny világossága, amely az isten igaz, adja az angyalok látásának azt a képességet, hogy a legkisebb dolgokat is megfigyelhetik és megkülönböztethetik. Külső látásuk benső látásuknak vagy érzelmüknek is megfelel, mert az angyaloknál az egyik látás a másikba folyik be, úgy hogy, mint egy működnek össze. Ezért van látásuknak nagy élessége. Hallásuk szintén benső ihlettségüknek (perceptioni) felel meg, amely úgy az észhez, mint az akarathoz tartozik; ezért a velük beszélőnek hangjában és szavaiban érzelmeinek és

gondolatainak legkisebb sajátosságait is észreveszik. A hangban a hajlamot, a szavakban a gondolatokét (lásd fent 234-235.sz.a.). Azonban az angyalok többi érzékei nem ilyen élesek, mint a látás és a hallás érzéke és pedig azért, mert a látás és a hallás értelmüknek és bölcsességüknek szolgálnak, de a többiek nem. Ha ezek hasonlóképpen olyan élesek volnának, akkor bölcsességük világosságát és örömét elvonnák és azoknak a hajlamoknak örömét hintenék el, amelyek a különböző vágyakhoz és a testhez tartoznak és az értelmet ugyanabban az arányban homályosítanák el és gyöngítének, amennyiben azt felülmúlnák, amint ez a világban az embereknel történik, akik a szellemi igazságok tekintetében annyiban tompult érzékűek és ostobák, amennyiben az ízlés és a testi inger csábjának örvendenek. Hogy azonban az angyalok benső érzékei, amelyek gondolkozásuk és hajlamuk, élesebbek és tökéletesebbek, mint a világban valának, az abból is kitetszik, amit a menny angyalainak bölcsességéről írott fejezetben mondtam és mutattam, 265-275.sz.a. azonban azok állapota között, akik a pokolban vannak és ugyanazok földi állapota között a különbség szintén nagy; mert amilyen nagy a menny angyalainál a külső és benső érzékek tökéletessége és kiválósága, éppen olyan nagy azoknak tökéletlensége, akik a pokolban vannak. Ezeknek állapotáról a következőkben lesz szó.

462/b. Hogy az ember a világból vett egész emlékezetét magával viszi, azt sok dologban megmutatták. Efelől sok figyelemreméltót láttam és hallottam, amelyről néhányat a rend szerint ismertetni akarok. Voltak olyanok, aki bűneiket és aljas dolgaikat, amelyeket a világban elkövettek, tagadták; ezért, hogy ártatlanoknak magukat ne tarthassák, mindent felfedtek és emlékezetükből, első életkoruktól az utolsóig, sorrend szerint felsoroltak. Ezek legfőképpen házasságtörések és a fajtalanság bűnei valának. Voltak olyanok, akik másokat ravasz fogásokkal megcsaltak és akik loptak. Ravaszságaikat és csalásaikat sor szerint előszámlálták, amelyek közül sokat, a világban rajta kívül, senki sem tudott. Ezeket el is ismerték, mert ezeket, azokkal a gondolatokkal, szándékkal, örömmel és félelemmel, amelyek akkor lelkület egyszersmind ide s tova hajtották, mintegy világosságba helyezték. Voltak olyanok, akik ajándékokat fogadtak el és az igazságszolgáltatásból jövedelmi forrást nyitottak. Ezeket szintén emlékezetük szerint vizsgálták meg és ebből és hivatalviselésük első idejétől kezdve az utolsóig, mindent felsoroltak. Az egyes megvesztegetéseket nagyságuk és természetük szerint, az idő megjelölésével, lelki állapotukkal, szándékukkal együtt, amelyeket egyszersmind emlékezetükbe idéztek és ábrázoltak. Az esetek száma a több százat meghaladta. Ez néhányal megtörtént és csodálatos módon saját naplójukká lettek, amelybe ilyeneket jegyeztek be, felnyitották és nekik lapról-lapra felolvasták. Voltak olyanok, akik szüzeket fajtalanságra készítettek és akik azok tisztaságát megrontották. Ezeket is hasonló ítéletre vonták és emlékükből az egyes részeket kiemelték és felsorolták. Sőt maguk az asszonyok és szüzek alakjait szintén mint jelenlevőket ábrázolták, a hellyel, beszéddel és érzéssel és pedig oly gyorsan, mint mikor valami láthatóan ábrázolódik, mégis a felfedések órák hosszáig tartottak. Volt egy olyan szellem, aki tekintetbe sem vette mások rágalmasát (vituperare). Rágalmait sorban felsorolni hallottam és sértegetéseit, káromlásait saját szavaival, akiről és akik előtt azokat mondotta; valamennyit elővezették és elevenen együtt ábrázolták. Mégis mindazt, míg a világban élt, gondosan elrejtegette. Volt egy, aki csalfa ürügy alatt rokonainak örökségét meglopta. Ezt is szintén hasonlóképpen ítélték meg és csodálatosképpen a leveleket és az iratokat is, amelyeket egymással váltottak, fülem hallatára olvasták fel és azt mondták, hogy egy szó sem hiányzik. Ugyancsak ez, halála előtt rövid idővel, szomszédját titokban megmérgezte. Ez a következőképpen fedetett fel: az illető a lába alatt sírt ásni látszott, ennek felásása után abból egy férfi emelkedett fel, mint valamely sírból és rákiáltott: Mit cselekedtél velem?! És most minden felfedetett, hogy t.i. a méregkeverő vele barátságosan beszélt és neki a kelyhet miként nyújtotta, azután, azelőtt mit gondolt és azután

mi következett be. Amidőn ezt felfedték, a pokolra ítéltetett. Egyszóval minden gonosz és elvetemült cselekedetet, rablást, és csalást minden gonoszszellem előtt láthatóan ábrázolnak és saját emlékezetéből kivesszik és rábizonyítják. A tagadásnak helye nincs, mert minden helyzet, körülmény, egyszersmind megjeleni. Így hallottam azt is, hogy mondták, miszerint egy bizonyosnak emlékezetéből, akit az angyalok megvizsgáltak, kiolvasták, hogy az illető egy hónap alatt egyik napról a másikra mint gondolt és ezt a legcsekélyebb tévedés nélkül idézték fel, sőt ezeket a gondolatokat úgy visszaidézték, amint az maga ama napokban azokban volt. Ezekből a példákból kiviláglik, hogy az ember egész emlékezetét magával átviszi és hogy a világban semmi elrejtve nem lehet, ami a halál után nyilvánvalóvá ne váljék és pedig ez többek gyülekezete előtt történik; az Úr szavai szerint:

"Mert semmi olyan elrejtett dolog nincsen, amelynek meg nem kell nyilatkoznia, sem oly titok, amelynek meg nem kell tudatnia; annak okáért, amelyeket a sötétben mondatatok, a világosságban hallattatnak és amit a rejtek házakba a fülbe súgatok, azt a házak tetején prédikálják." Lukács 12: 2,3.

463. Amidőn az ember cselekedeteit halála után felfedik, akkor az angyalok, akiknek a vizsgálat hivatala átadatott, arcát megfigyelik és a vizsgálat az egész testen áthalad, amennyiben az az egyik és másik kéz újjainál kezdődik és innen az egészen szétterjed; amidőn én azon csodálkoztam, hogy ez miért van, előttem felfedték. Hogy t.i. a gondolkozásnak és az akaratnak egyes részei, (sajátságai), amit azok az agyba beírtak, mert ezeknek kezdete ebben van, ugyanakkor az egész testbe is beírtak, mert ebben a gondolkozásnak és akaratnak minden része kezdetüktől kifolyólag szétterjed és benne mint utolsóban, (végsőben), végződik. Ezért van az, hogy ami az emlékezetbe az akaratból és az akaratból eredő gondolkozásból beíratott, nem csupán az agyba, hanem az egész emberbe is beírva van és ebben a testrészek rendje szerint sorrendben kitárul. Ebből világos lett, hogy az ember egészben véve olyan, mint akaratában és az ebből folyó értelmében, olyannyira, hogy a gonosz ember a saját gonoszsága és a jó ember a saját jósága. Ebből az is világos, hogy az ember életkönyve alatt, amelyről az Igében szó van, mit kell érteni, t.i. azt, hogy minden, úgy a cselekedetek, mint a gondolatok, az egész emberbe beírtak és ha az emlékezetből visszaidéztetnek, mint valamely könyvből felolvasva és mint képen látszanak, ha a szellemet a menny világosságában vizsgálják. Ehhez, t.i. az ember halála után megmaradó emlékezetéhez, még valami figyelemre méltót akarok csatolni, amiáltal meggyőzettem, hogy nem csupán az általános, hanem legeslegcsekélyebb is, ami csak az emlékezetbe behatolt, abban hat és soha ki nem törölődik. Előttem abban írott könyvek látszottak, úgy mint a világban és megtanítottam, hogy az azoknak emlékezetükből való, akik azokat írták, és hogy abból egy szó sem hiányzik, ami a világban az általuk írott könyvben volt és hogy ezen a módon más emlékezetéből a legeslegkisebb dolgok is kivehetők. Még olyanok is, amelyeket a világban elfelejtett. Az okát szintén felfedték, hogy t.i. az embernek külső és benső emlékezte van. Külső, amely természeti emberije és benső, amely szellemi emberije. Hogy az egyes részek, amelyeket az ember gondolt, akart, beszélt, tett, sőt amit hallott és látott, benső, vagy szellemi emlékezetébe beírtak és az ott található dolgok soha ki nem töröltenek, mert azok, mint fentebb mondtam, egyszersmind a szellemre magára és testének tagjaira irattak és hogy szerint a szellem akaratának gondolatai és cselekedetei szerint van képezve. Tudom, hogy e dolgok értelmetlennek látszanak és ezért alig hihető, azonban mégis igazak. Ne higgye tehát a ember, hogy bármi is, amit magában gondolt, vagy titokban cselekedett, hogy a halál után is elrejtve marad, sőt inkább higgye azt, hogy akkor minden mintegy világos nappal látszik.

464. Habár a természeti, vagy külső emlékezet az emberben halála után hasonlóképpen még meg van, mindazáltal a puszta természeti dolgok, amelyek abban vannak, a másik életben vissza nem idéztetnek, hanem csak a szellemiek, amelyek a megfelelések segítségével a természetivel összefüggenek, amelyek mégis, ha azok láthatóan ábrázoltatnak, hasonló alkatban jelennek meg, mint amilyenben a természeti világban voltak. Mert minden dolog, ami a mennyekben látszik, hasonlóképpen a világban is látszik, habár lényegük szerint nem természetiek, hanem szellemiek, amelyeket a meny jelképeiről és tüneményeiről írt fejezetben láthatunk 170-176. sz. a. Azonban a külső, vagy a természeti emlékezet, amennyire az az abban levő dolgokra vonatkozik, amelyek az anyagiból, az időből, térből és egyebekből valók és amelyek a természetinek sajátosságai, amit magukon viselnek, ezért ez a szellemnek arra, amire neki a világban szolgált, nem szolgál, mivel a világban az ember, amidőn a külső érzékiből és egyszersmind nem a benső, vagy az ésszerű érzékiből gondolkozott, természeti és nem szellemi módon gondolkozott. A másik életben a szellem, mivel a szellemi világban van, nem természeti, hanem szellemi módon gondolkodik. Szellemi módon való gondolkozásnak az ésszerű és az értelmes gondolkozást nevezzük. Ebből az következik, hogy a külső, vagy a természeti érzék az anyagi dolgok tekintetében ekkor nyugszik és használatba csak az vétetik, amit az ember a világban ezek segítségével magába fogadott és ésszerűvé tett. Hogy a külső emlékezet, anyagi dolgait tekintve, nyugszik, annak oka abban van, hogy ezek vissza nem idézhetők, mivel a szellemek és az angyalok a hajlamokból és az ebből eredő gondolatokból, lelkiül bensőjéből beszélnek és ezért olyan dolgokat, amelyek nem ezekhez idomulnak, semmiképpen ki nem mondhatnak, ami abból is kitetszheti, amit az angyalok mennybeli és az emberekkel való beszédéről 234-257. sz. a. mondtam. Ezért van az, hogy az ember annyira, amint a nyelvek és a tudományok által a világban értelmesé lett, a halál után is az, de egyáltalán nem abban az arányban, amint a nyelveket és a tudományokat megértette. Sokakkal beszéltem, akiket a világban művelteknek tartottak, mivel a régi nyelveket, mint a héber, görög és latin, értették, de mivel eszüket nem azáltal képezték ki, amit ezeken a nyelveken írtak, ezért némelyek éppen olyan együgyűeknek látszottak, mint azok, akik azokból a nyelvekből semmit sem értettek, sőt néhányan ostobának látszottak; de mégis megmaradt bennük az önhittség, hogy másoknál bölcsőbbek volnának, Néhánnyal beszéltem, akik a világban azt hitték, hogy az ember olyan arányban bölcs, amilyen arányban emlékezetében sokat megtart és ezek emlékezetüket valóban sokban gazdagították és csaknem ezekből és így nem magukból, hanem másokéiból beszéltek és értelmüket ezekből az emlékezetbeli dolgokból semmi módon nem tökéletesítették. Ezek közül némelyek tompa elméjük (stupid)), némelyek balgák (fatui) valának. Annak megítéléshez, vajon valamely igazság igazság-e vagy nem, teljesen képtelenek voltak és minden hamisat megragadtak, amit azok, akik önmagukat művelteknek (eruditos) neveztek, igaznak állítottak. Mert, hogy valami úgy van-e, vagy nem, magukból látni egyáltalában nem tudták, - ha t.i. egyebeket hallanak - szóval az értelemmel semmit. Néhány olyannal is beszéltem, akik a világban sokat és pedig a tudományok minden neméből, írtak, minélfogva messze földön a tudományosság hírében állottak. Ezek közül némelyek ugyan az igazságok felett okoskodni tudtak, vajon igazak-e, vagy nem? Némelyek, ha azok felé fordultak, akik az igazság világosságában állottak, megértették, hogy igazak, de azt belátni mégsem akarták, ezért azokat, mihelyt saját hamisságukban és így önmagukban valának, tagadták. Némelyek nem voltak bölcsőbbek, mint a műveletlen tömeg és ezért úgy az egyik, mint a másik különbözőképpen, aszerint, mint amit a tudományos dolgok által össze-vissza írtak és elméjüket kiképezték. Azok ellenben, akik az egyház igazságai ellen voltak és afelett tudományosságukból gondolkoztak és ezek ellen a hamisságban megerősödtek, elméjüket nem képezték ki, hanem csupán okoskodó képességüket (raciocinandi). Ezt a képességet ugyan a világban értelmességnek tartják, de ez nem egyéb, mint az értelmességtől elválasztott készültség. Az a készültség, amely, ha akar,

mindent megokol és pedig önkényesen vett alaptételekből és így hamis következtetésekből hamisat, de az igazságokat nem. Ilyeneket az igazság elismerésére vezetni soha sem lehet, mert a hamisból az igazat látni nem lehet, hanem csak az igazból a hamisat. Az embernek értelme kerthez és virágágyhoz hasonlít és ezért valami új töréshez (gyeptöréshez). Az emlékezet a termőföld (humus), a tudományos igazságok és ismeretek a magvak, amelyeket a világosság és a melegség kelt életre. Ezek nélkül csírázás nincs. Éppen így van az is, ha a menny világosságát, amely az isteni igaz és a menny melegségét, amely az isteni szeretet, hozzá nem eresztik. Az értelem egyedül csak ezekből származik. Az angyalok afelett nagyon panaszkodnak, hogy a műveltek (eruditi) nagy része mindent a természetnek tulajdonít és ezért lelküknek bensőjét olyannyira elzárták, hogy semmi igazat az igaz világosságából mely a menny világossága, látni nem képesek. Ezért a másik életben okoskodó képességüktől megfosztatnak, nehogy az okoskodás által az együgyűek között hamisat hintsenek szét és azokat eltántorítsák. Őket pedig a pusztaságba utasítják.

465. Egy bizonyos szellem neheztelt, hogy több dologra, amelyet a testi életben ismert, nem emlékezik. Az elvesztett élvezet miatt lehangoltta lett, mert azok neki igen nagy gyönyörűséget okoztak. Azonban azt mondták neki, hogy egyáltalában semmit sem veszített el, hanem mindazt tudja, és az ilyeneknek visszaidézése neki ebben a világban, amelyben most van, meg nem engedtetik és elegendő, hogy most sokkal jobban és tökéletesebben tud gondolkozni és értelmét többé nem úgy mint azelőtt, vastag homályba, az anyagi és testi dolgokba, nem süllyesztheti, amely dolog neki ebben az országban, amelybe most jött, semmi hasznára nincsen és mindene megvan, ami az örökélet élvezetésre szolgál és csak így és nem egyébként lehet szerencsés és boldog. Ez tehát ama tudatlanság jele, miszerint azt hiszik, hogy ebben az országban, mivel az anyagiakat eltávolították és azok az emlékezetben nyugszanak, az értelmesség elvesznék. Holott a dolog úgy áll, hogy olyan arányban, amilyenben a lélek az érzéki dolgoktól, amelyek a külső emberhez, vagy a testhez tartoznak, elfordítható, azokat szellemi és mennyei dolgokká emelik.

466. Hogy az emlékezetek milyenek, azoka másik életben némelykor alakzatokban láthatóan ábrázolódnak, amelyek csak ott válnak láthatókká (ott sok olyan ábrázolódik, ami az embernél csak jelképekben él). A külső emlékezet ott olyan tüneményként ábrázolódik, mint valami vastag bőr (instar calli), a benső emlékezet ellenben, mint az emberi agyhoz hasonló, valami velőanyag. Ebből szintén tudunkra adatik, hogy milyen. Azoknál, akik a testi életben csupán az emlékezetre számítottak és így értelmüket ki nem képezték, vastagbőrűségük, mint valami keménység és belülről ideghúrokkal átvontnak látszik. Azoknál, akik emlékezetüket hamissal töltötték meg, szőrösen és boglyasan látszik és ez a dolgok rendetlen összehalmozása miatt ilyen. Azoknál, akik az emlékezeti tudásnak magukat az önzés és a világ iránti szeretetből vetették alá, összeenyvezettnak és megcsontosodottnak látszik. Olyanoknál, akik tudományos dogok által, különösen bölcsészet által az isteni titkokba behatolnak és előbb hinni nem akarnak, míg azok felől meg nem győzetnek, az emlékezet valami sötét dolognak látszik, amely akképpen alkotott, hogy a fénysugarakat elnyeli és sötétséggé változtatja át. Olyanoknál, akik félrevezetők és képmutatók valának: mint az ébenfa, megcsontosodottnak látszik és a sugarakat visszaveri. Ellenben olyanoknál, akik a szeretet jóságában és a hit igazságaiban valának, ilyen vastag bőr nem látszik, mivel benső emlékezetük a fénysugarakat a külsőbe átereszt, a sugarak ennek benyomásaiban és jelképeiben saját alanyukban, vagy termőföldjükben helyükre jutnak és itt kellő felvevőre találnak. Mert a külső emlékezet a rend végső foka, amelyben a szellemi és a mennyei dolgok szelíden határoltatnak és leereszkednek, előrebocsátván, hogy ott jó és igaz van.

467. Azok az emberek, akik az Úr és a felebarát iránti cselekvő szeretetben vannak, földi életük alatt maguknál és magukban anyagi értelmet és bölcsességet bírnak, habár a benső emlékezésük legbensőjében van elrejtve, de ez az értelem és bölcsesség, mielőtt a testit le nem vetették, előttük napfényre nem juthat. De akkor a természeti emlékezet elalszik és a benső emlékezetben ébrednek fel és ekkor folyvást a tulajdonképpen anyagi emlékezetbe lépnek be.

468. Hogy az értelem miként képezhető ki, röviden azt is megmondom, az igazi értelem igazságokból, nem pedig hamisságokból áll. Az, amely hamisból áll, nem értelem. Az igazságok három rendűek. Van polgári, erkölcsi és szellemi igazság. A polgári igazságok azokra a dolgokra vonatkoznak, amelyek az államokban az ítélet és a kormányzás tárgyai, általánosságban az igazságosságra és a méltányosságra (*justum et aequum*). Az erkölcsi igazságok azokra a dolgokra vonatkoznak, amelyek minden egyes ember életét a társadalom és érintkezés tekintetében érintik, általánosságban az őszinteségre és egyenességre (*sincerum et rectum*), részletesen pedig mindennemű erényre vonatkoznak. A szellemi igazságok ellenben a menny és az egyház dolgaira vonatkoznak, általánosságban a jóra, amely a szeretet tárgya és az igazra, amely a hit tárgya. Az életnek minden egyes embernél három foka van (lásd fent 267. sz. a.). a polgári igazságok által az ész az első fokig nyílik fel, a második fokig az erkölcsi igazságok által és a harmadik fokig a szellemi igazságok által. Mindazáltal tudni kell, hogy az ész nem azáltal nyílik fel, hogy az ember azokat tudja, hanem azáltal, hogy azok szerint él és az "azok szerinti élés" alatt a szellemi hajlamból eredő szeretést értjük. Azoknak szellemi hajlamból eredő szeretése alatt kel érteni a jogos és a méltányos szeretését, mivel az jogos és méltányos. Az őszinteséget és az egyenességet, mert az őszinte és egyenes. A jót meg az igazat, mert az jó és igaz. Ellenben az érzéki hajlamból eredő azok szerinti élés és szeretés alatt kell érteni az ön, a hírnév, a tisztelet, vagy előny érdekébeni szeretést, amennyiben tehát az ember azokat az igazságokat érzéki hajlamból szereti, értelmessé annyiban nem válik, mert nem azokat szereti, hanem önmagát, akinek az igazságok, mint a szolgák uruknak, szolgálnak. Ha pedig az igazságok szolgáló eszközökké válnak, akkor az emberbe be nem hatnak és az élet egyetlen fokát sem nyitják fel, még csak az elsőt sem, hanem csupán az emlékezetben székelnek, mint anyagi alakban levő ismeretek és itt az önszeretettel kapcsolódnak egybe, amely érzéki szeretet. Ebből kitetszhetik, hogy az ember hogyan lehet értelmessé. Hogy t.i. a harmadik fokig értelmessé a jó és az igaz iránti szellemi szeretet által lesz, amelyek a mennyhez és az egyházhoz tartoznak. A második fokig az őszinteség és az egyenesség iránti szeretet által. Az első fokig a jogos és a méltányos iránti szeretet által; e két szeretet a jó és az igaz iránti szellemi szeretet által szintén szellemivé lesz, mert ez azokba befolyik és azokkal összekapcsolódik és azokban egyszersmind azok ábrázatát képezi.

469. A szellemeknek és az angyaloknak szintűgy van emlékezetük, mint az embereknek, mert mindaz megmarad náluk, amit hallanak, látnak, gondolnak, akarnak és cselekesznek és értelmük azáltal folyton fejlődik és pedig az örökkévalóságig. Ezért van az, hogy az angyalok és a szellemek az igaz és a jó ismeretet által, értelemben és bölcsességben, éppúgy tökéletesbülnek, mint az emberek. Hogy a szellemnek és az angyaloknak emlékezetük van, azt nekem, sok tapasztalás által tudnom meg is engedtetett, mert láttam, hogy mindaz, amit, úgy nyilvánosan, mint elrejtve, gondoltak és cselekedtek, emlékezetükből felidézett, ha más szellemekkel együtt voltak. Azt is láttam, hogy olyanokat, akik az együgyű jók közül némi igazban valának ismeretekkel és ezek által értelemmel ruháztak fel és ezután a mennybe emeltek. Mindazáltal tudni kell, hogy ismerettel és értelemmel tovább, mint a jó és az igaz iránti hajlamuk fokáig, amelyben a világban voltak, fel nem ruházzák. Mert valamennyi szellemnek és angyalnak hajlama abban a nagyságban és mineműségben marad meg,

amilyenben a világban volt és ez azután meglegedettséggel tökéletesbül, ami szintén az örökkévalóságig folytonosan történik. Mert mindaz az örökkévalóságig tovább tökéletesbülni képes, mivel mindegyik dolog végtelenül változik és így sokfélesége által gazdagodik, következésképpen sokszorosíthatóvá és gyümölcsözővé válik. Semmiféle jó dolognak vége nincs, mert ez a Végtelentől ered. Hogy az angyalok és a szellemek az igaz és a jó ismerete által értelemben és bölcsességben folyton tökéletesbülnek, arról azokban a fejezetekben, ahol a menny angyalainak bölcsességéről, 265-275. sz.; a pogányok és az egyházon kívüli népek mennybeni állapotáról, 318-328.sz. és a gyermekek mennybeni állapotáról, 329-345.sz. volt szó; és hogy ez a jó és az igaz iránti szeretet ama fokáig megy, amelyben a világban voltak és nemezen felül, arról a 349.sz. alatt szóltunk.

Az ember a halál után olyan, mint amilyen földi élete volt.

470. Hogy mindenkit halála után saját élete vár, az az Igéből valamennyi keresztyén előtt ismeretes, mert az sok helyen mondja, hogy az ember cselekedete és működése szerint ítéltetik és jutalmaztatik meg. Ezért bárki, aki magából a jóból és az igazból gondolkozik, egyébként nem látja, minthogy az, aki jó életet folytat, a mennybe, és aki gonoszul él, a pokolba jut. Aki ellenben a gonoszban van, az nem akarja hinni, hogy halál utáni állapota, világi élete szerint lesz, hanem azt gondolja, - és pedig különösen ha beteg - hogy a mennyet mindenki csupa kegyelemből bírja, bármiképpen élt is és azt hite szerint, amelyet az élettől elválasztott, gondolja.

471. Hogy az ember cselekedetei és munkái után ítéltetik és jutalmaztatik, azt az Igében sok helyen látjuk, amelyek közül itt néhányat felsorolni akarok:

"Mert az ember fia eljön angyalaival Atyjának dicsőségében és akkor megfizet mindenkinek cselekedetei szerint" Máté 16: 27.

"Boldogok a halottak, akik az Úrban hálnak meg; úgy vagy, a lélek mondja: mert megnyugosznak fáradtságuktól és cselekedetük követi őket". Jelenések 14: 13.

"Kinek-kinek megfizetek cselekedete szerint". Jelenések 2: 23.

"És látám a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt és könyvek nyittatának meg és cselekedeteik szerint megítéltetének a halottak azokból, amelyek a könyvekbe irattattak. A tenger is kiadá a halottakat, akik benne voltak; a halál is és a pokol is megadák a halottakat, akik náluk voltak és cselekedeteik szerint mindenkinek megítéltettek". Jelenések 20: 12,13,15.

"Imé eljövök hamar és az én jutalmam velem van, hogy mindenkinek megfizessek cselekedete szerint". Jelenések 22: 12.

"Azt, aki az én beszédemet hallja és megtartja, hasonlítom a bölcs emberhez; ellenben azt, aki hallja és meg nem tartja, a bolond emberhez". Máté 7: 24,26.

"Nem mindenki, aki ezt mondja: Uram! Uram! megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszik az én mennyei atyám akaratát. Sokan mondják nékem ama napon: Uram! Uram! Nem a te neved által jövendöltünk-é és nem a te neved által úztünk-é ördögöket és a te neved által sok hatalmas dolgot nem cselekedtünk-e? Akkor pedig vallást teszek nékik: soha nem ismertelek el titeket, távozzatok éntőlem gonoszság cselekedői". Máté 7: 21,22,23.

"Akkor fennhangon mondjátok: Te előtted ettünk és ittünk és ami utcáinkon tanítottál. És ezt mondaj: Mondom néktek, nem ismerlek titeket hamisság cselekedői". Lukács 13: 25,26,27.

Megfizetek nékik cselekedeteik szerint és kezeiknek munkája szerint". Jeremiás 25: 14.

"Jehova! A te szemeid nyitva vannak az emberek minden útjára, hogy kinek-kinek megfizess útai szerint és cselekedetének gyümölcse szerint". Jeremiás 32: 19.

"Megbüntetem őket gonosz útaikért és megfizetek néki munkájáért". Hóseás 4: 9.

"A Jehova útakon és cselekedeteink szerint cselekszik velünk". Zakariás 1: 6.

Ahol az Úr az utolsó ítéletről jövendöl. Csupán a cselekedeteket számlálja fel és azt mondja, hogy az örökéletbe azok mennek, akik jót cselekedtek és a kárhozatra azok, akik gonoszul cselekedtek, Máté 25: 32,46. És így több más helyen, ahol az ember üdvözítéséről és kárhoztatásáról van szó. Hogy az ember művei és tettei az ember külső életéhez tartoznak és hogy ezek által benső élete, úgy, amint az van, alakul ki, nyilvánvaló.

472. Azonban a tettek és művek alatt a tetteket és a műveket nem úgy kell érteni, mint ahogy külsőképpen alakulnak, hanem úgy, mint ahogy a benső szerint vannak, mert mindenki tudja, hogy valamennyi tett és mű az ember akaratából és gondolkozásából ered, mert ha nem ezekből erednek, akkor csupán olyan mozgás volna, mint az önmozgó és a báb.(ex automatis et simulacris). Ezért a tett és a mű magában véve csupán hatás, amely lelkét és életét az akarástól és a gondolkozástól nyeri, úgyannyira, hogy azok az akarást és a gondolkozást működésben tüntetik fel, és ezért az akarás és a gondolkozást a külső alkatban van. Ebből az következik, hogy úgy, amint az akarás és a gondolkozás, amelyek tettet, vagy művet hoznak létre, alkotva vannak, szintúgy van a tett és a mű is alkotva. Ha a gondolat és az akarat jó, akkor a tettek és a művek is jók, ha azonban a gondolat és az akarat gonosz, akkor a tettek és a művek is gonoszok, habár külső alkatukra hasonlóknak látszanak. Ezer ember is végezhet hasonlót, vagyis hasonló cselekvést ábrázolhat, oly egyformán, hogy külső alkatuk szerint alig különböztethetők meg és mégis magában véve mindegyik, a másiktól különböző, mivel különböző akaratból ered. Szolgáljon például az embertársal való őszinteség és jogosság. Az egyik őszintén és jogosan jár el vele szemben abból a szándékból, hogy olyannak látsszék saját maga és becsülete végett. Egy másik a világ és saját előnye végett. Egy harmadik, hogy neki viszont szolgáljon és érdemül tudassék. A negyedik a barátság okáért. Az ötödik a törvénytől és hírnevének meg hivatalának elvesztésétől való félelem miatt. A hatodik, hogy valakit nézetének, céljának megnyerjen, ha azok gonoszok is. A hetedik, hogy behálózhasson; és így más, másként. Ezek cselekedetei magukban véve jóknak tetszenek, (mert az embertársal szemben őszintén és jogosan viselkedni jó) mégis gonoszak, mert nem az őszinteség és a jogosság érdekében, nem az azokhoz való szeretetből, hanem a saját és a világ érdekében történnek, amelyeket szeret, és amely szeretetnek az őszinteség és az igazságosság csak szolgálnak, mint cseléd az urának, akiket uruk szintén lenéz és elküld, mihelyt azok neki nem szolgálnak. Az őszinte és igaz cselekvés külső alkata szerint hasonlóképpen azoknál is hasonló, akik valóban az őszinteség és az igazságosság iránti szeretetből cselekesznek. Ezek közül néhányan a hitnek igazságából, vagy engedelmességből cselekesznek, mivel az Ige így rendeli. Némelyek a hit jóságából és a lelkiismeretből vallása rendelkezésképpen cselekesznek. Némelyek a felebarát iránti szeretetmunkásság jóságából, mivel ennek jólétéért gondoskodni kell. Némelyek az Úr iránti szeretetből, mert a jót a jó érdekében, valamint az őszinteséget és az igazat az őszinteség és az igaz érdekében kell cselekedni, amely utóbbit azért szereti, mivel ezek az Úrból származnak és mivel abban az Úrtól kiáradó Isteni van, és ezért ezek a cselekedetek, saját lényegüket tekintve, Isteniek. Ezek tettei és művei bensőképpen jók, s ezért külsőképpen is jók, mert mint fentebb mondtam, a tettek és a művek teljesen olyanok, mint amilyenek a gondolkozás és az akarat, amelyből erednek és ezek nélkül nem tettek és művek,

hanem lélek nélküli mozgások. Ebből kiviláglik, hogy az Igében tettek és művek alatt mit kell értenünk.

473. Mivel a tettek és a művek az akarathoz és a gondolkozáshoz tartoznak, azért a szeretethez és a hithez is tartoznak, következésképpen úgy vannak alkotva, mint a szeretet és a hit; mert ha az ember szeretetét, vagy akaratát mondjuk, ugyanaz, és az is, ha az ember hitét vagy meghatározott gondolkozását mondjuk, ugyanegy, mert amit az ember szeret, azt akarja is és amit az ember hisz, azt gondolja is. Ha az ember szereti azt, amit hisz, úgy akarja és cselekszi is azt, amennyire csak lehet. Mindenki tudhatja, hogy a szeretet és a hit az ember akaratában és gondolkozásában és nem ezeken kívül lakozik. Mert az akarat az, amely a szeretettől felhevül és a gondolkozás az, amely a hit tárgyaiban megvilágosodik. Ezért csak azok, akik bölcsen gondolkozni tudnak, világosulnak meg és a megvilágosítás szerint gondolják és akarják az igazságokat, vagy ami ugyanaz, az igazságokat hiszik és azokat szeretik.

474. Mindazáltal tudni kell, hogy az embert az akarat alkotja és a gondolkozás és csak annyiban, amennyiben az az akaratból ered. Továbbá, hogy a tettek és a művek e kettőből erednek, vagy ami ugyanaz, hogy az embert a szeretet alkotja és a hit csak annyiban, amennyiben az a szeretetből ered és hogy a tettek és a művek mind a kettőből erednek. Ebből az következik, hogy az akarat, vagy a szeretet maga az ember, mert ami létre jön, ahhoz tartozik, amiből eredt. Létrejönni, a létrehozást és összhangzó lakatban való ábrázolást jelenti, hogy az észlelhetővé váljék és napvilágra jusson. Ebből kitetszhetik, hogy mi a szeretettől elválasztott hit, hogy t.i. ez nem hit, hanem csupán valami tudás, amelynek szellemi élete nincs és az is kitetszhetik, hogy a tett, vagy a mű szeretet nélkül micsoda, hogy tudniillik az nem az élet tette és műve, hanem a halál tette és műve, amelyben a gonosz iránti szeretetből és a hamisban való hitből eredő élet látszata lakozik. Az életnek ez a látszata az, amelyet szellemi halálnak nevezünk.

475. Tudni kell továbbá, hogy a tettekben és a művekben az egész ember kialakul és hogy akarása és gondolkozása, vagy szeretete és hite, ami az ember bensője, tökéletességre addig nem jut, mielőtt tettekben és művekben, amelyek az ember külsői, nem nyilvánul. Ezek t.i. az utolsó fokok, amelyekben azok határolódnak és ezek nélkül a határolások nélkül olyanok, mint a határolatlan, amely még nem létezik s így még az emberben jelen nincs. Gondolni és akarni, anélkül, hogy cselekednénk, holott ez utóbbit mégis tudnók, olyan, mint valamely edénybe zárt láng, amely kialszik, vagy mint a homokba vetett mag, amely ki nem kél, hanem termőerejével elpusztul. De ezzel szemben gondolkozni és akarni és ebből kifolyólag cselekedni is, olyan mint a láng, amely köröskörül melegséget és világosságot áraszt és olyan, mint a termőföldbe vetett mag, amely fává, vagy virággá csírázik és felnő. Mindenki tudhatja, hogy akarni és nem cselekedni, holott ezt tehetnők, annyi, mint semmit sem akarni és hogy szeretni, de a jót nem cselekedni, holott ezt cselekedhetnők, annyi mint nem szeretni; tehát ez csupán a gondolkozás, hogy akarjunk és szeressünk, vagyis a lététől elválasztott gondolkozás, amely eltűnik és elmúlik. A szeretetés és az akarás a tett és mű tulajdonképpeni lelke. Ez az őszinteségekben és az igazban a testet képezi. Amit az ember tesz, az a szellemi test, mert az ember szellemteste máshonnan nem is származik, vagyis, egyébből, mint abból, amit az ember szeretetből, vagy akaratból cselekszik, nem származik (lásd fent 463. sz.a.). Egyszóval, mindaz, ami az emberhez és szelleméhez tartozik testében, vagy művében van.

476. Ebből kitetszhetik, hogy az élet alatt, amely az embert halála után várja, mit kell érteni. Hogy ez t.i. szeretete és az abból származó hit, nemcsak a képességnél, hanem a cselekvésnél

fogva is, hogy tehát ez a tett és a mű, mert mindazt, ami az ember szeretetéhez és hitéhez tartozik, magába foglalja.

477. Az uralkodó szeretet az, amely az embert halála után várja és az örökkévalóságig soha meg nem változik. Bármely ember szeretetének többféle ösztöne van, de ezek mind az uralkodó szeretetre vonatkoznak és vele egyet alkotnak, vagy egymással egyet képeznek. Az akaratban mindent, ami az uralkodó szeretettel megegyezik, szeretetnek (amores) neveznek, mivel azt szeretik. A szeretetnek ezek az ösztönei részint bensők, részint külsők, részint közvetlenek, részint közvetve összekötöttek, részint közelebbiek, részint távolabbiak és különbözőképpen szolgálók. Együttvéve egyszersmind országot képeznek, mert az embernél ilyképpen vannak elrendezve, habár az ember együttes elrendezéséről egyáltalában nem tud, mégis a másik életben abból valami előtte nyilvánvalóvá lesz, mert ott gondolkozásának és hajlamának kiterjedése azok rendje szerinti. A mennyei társaságokban való kiterjedése, ha uralkodó szeretete a menny ösztöneiből áll, ellenben a pokoli társaságokban, ha az uralkodó szeretet a pokol ösztöneiből áll. Hogy a szellemek és az angyalok valamennyi gondolatának és hajlamának a társaságokban kiterjedése van, lásd a menny angyalainak bölcsességéről és a menny alakjáról szóló fejezetekben írottakat, amelyek szerint abban a tanítások és a közöltetések történnek.

478. Mégis azt, amit eddig mondtam, csak az értelmes ember gondolkozásának mondtam. Hogy ezt a látás érzéke elé állítsam, tapasztalatokat akarok felsorolni, amelyek által ez megvilágosodik és beigazolódik:

Először: hogy az ember halála után saját szeretete, vagy akarata.

Másodszor: hogy az ember halála után az örökkévalóságig úgy marad, amilyen akarata, vagy uralkodó szeretete szerint alkotva van.

Harmadszor: hogy a mennybe az az ember jut, akinek mennyei, vagy szellemi szeretete van és a pokolba az, akinek a mennyei és a szellemi nélküli érzéki és világi szeretete van.

Negyedszer: hogy az ember hite nem marad meg, hacsak nem a mennyei szeretetből ered.

Ötödször: hogy a cselekvő szeretet, (amor actu) az, ami megmarad s ezzel az ember élete is.

479. *Hogy az ember a halál után saját szeretete, vagy akarata, az előttem sokirányú tapasztalás által bebizonyosodott. Az összes menny a szeretet jóságának különbözősége szerint társaságokba van felosztva és minden szellemet, akit a mennybe emelnek és angyallá lesz, ahhoz a társasághoz vezetnek, amelyik szeretetével megegyezik és ha odajut, egyszersmind otthon is van, akár csak abban a házban, amelyben született. Ezt az angyal megérzi és a hozzá hasonlókhöz társul. Ha innen eltávozik és máshová megy, akkor folyton ellenállást és a hozzá hasonlók utáni vágy vonzását, vagyis uralkodó szeretetéhez való visszatérést érzi. A mennyben a társulások ilyen módon történnek. Ugyanígy történnek a pokolban is, ahol azok hasonlóképpen az övéikhez, a mennyével ellentétes ösztönök szerint vannak társítva. Hogy vannak társaságok, amelyek a mennyet és olyanok is, amelyek a poklot alkotják és hogy ezek egymástól valamennyien a szeretet különbözősége szerint különböznek, lásd fent 41-50. És 200-212. sz. a. Hogy az ember halála után saját szeretete, az abból is kitetszhetett, hogy akkor az, ami uralkodó szeretetével egyet nem képez, eltávolodik és egyszersmind elvétetik. Aki jó, ettől minden vele össze nem egyezőt és elérőt elmozdítanak és egyszersmind el is vesznek és saját szeretetébe így helyezik. Ugyancsak így a gonosz is, csupán azzal a különbséggel, hogy ettől az igazságokat veszik el, azonban a jótól a hamisat, egészen addig, hogy mindegyik saját szeretetével válik. Ez akkor történik, amikor a szellemember a harmadik állapotba jut, amelyről a következőkben lesz szó. Ha ez megtörtént, akkor tekintetét állandóan saját szeretete felé irányítja, amelyet szüntelen szeme előtt tart,*

bárhova fordulna is, lásd fent 123-124. sz. a. Valamennyi szellemet vezetni lehet, ahová csak akarjuk, hacsak uralkodó szeretetükben megtartjuk és ellen sem állhatnak, bármennyire tudatukban van is, hogy velük ez történik és bármennyire törekedjenek is az ellenállásra. Többször megkísérelték, vajon ez ellen cselekedni képesek-e, mégis hiába. Szeretetük olyan, mint valami szalag, amellyel egyszersmind körülkötöttek, amellyel vezethetők és amitől elválni nem képesek. A világban az emberrel hasonló történik; ezt is szeretete vezérli és szeretete segítségével fordíttatik másoktól el, de még inkább akkor, ha szellemé válik, mert akkor más szeretetet nem mutathat, sem olyant nem hazudhat, ami nem sajátja. Hogy az ember szellem uralkodó szeretete, az a másik életben minden érintkezésben kitűnik, mert amennyiben valaki mások (alterius) szeretete szerint cselekszik és beszél, annyiban látszik ez (hic) telt, vidám és eleven arcúnak, de amennyiben valakivel annak (ejus) szeretete ellenére cselekszik és beszél, annyiban kezd annak (ejus) arca változni, elsötétülni és láthatatlanná válni és végül teljesen eltűnik, mintha jelen sem lett volna. Hogy ez megtörténik, az engem gyakran csodálatra ragadt, mivel a földön ilyesmi meg nem történhetik. De megmondották nekem, hogy hasonló az ember szellemével is előfordul, amely szintén, ha mástól elfordul, annak szeméi előtt többé nincs. Hogy a szellem saját uralkodó szeretete, az szintén abból ered, hogy valamennyi szellem magához ragadja és elsajátítja azt, ami szeretetével megegyezik, ellenben mindent visszautasít és eltávolít, ami azzal meg nem egyezik. Valamennyinek szeretete szivacsos és lyukacsos fához hasonló, amely olyan folyadékot szív magába, amely növényi fejlődésére alkalmas, a többeket azonban magától eltaszítja. Szintén hasonló az állatoknak ahhoz a neméhez, amelyek takarmányukat ismerik és arra éheznek, ami természetükkel megegyezik, ellenben, ami vele meg nem egyező, kerülik, mert minden szeretet a sajátjával akar táplálkozni: a gonosz szeretet a hamissal, a jó szeretet az igazzal. Néhányszor látnom megengedettett, hogy némelyik együgyű jó a gonoszokat az igazra és a jóra tanítani akarta, ezek azonban tanítás közben messze eltávolodtak és amint az övéikhez jutottak, saját szeretetükkel megegyező hamis azokat nagy örömmel töltötte el. Továbbá, hogy a jó szellemek az igazságokról egymással beszéltek, amit a jelenlevő jók élvezettel hallgattak, de a gonoszok, akik szintén jelen voltak, semmire sem figyeltek, mintha azokat nem is hallanak. A szellemvilágban utak mutatkoznak, amelyek közül némelyek a mennybe, mások pedig a pokolba vezetnek, mindegyik valamely társasághoz. A jó szellemek más úton, mint amelyek a mennybe vezetnek, nem mennek és pedig csak ahhoz a társasághoz, amelyek a szeretetük szerinti jóban vannak. A máshova vezető utakat nem látják. A gonosz szellemek ellenben semmi egyéb úton nem mennek, mint amelyek a pokolhoz vezetnek és ebben ahhoz a társasághoz, amelyek szeretetük szerinti gonoszban vannak, a máshova vezető utakat nem látják és ha olyanokat meglátnak, azon menni mégsem akarnak. A szellemvilágban az ilyen utak a valóságban látszó tünemények, amelyek az igazságoknak, vagy hamisságoknak felelnek meg. Ezért is az Igében az utak ezeket jelentik. Ezekkel a tapasztalati tényekkel bebizonyítottam, amit fent az ész alapján mondtam, hogy t.i. a halál után minden ember saját szeretete és akarata. Az akaratot mondjuk, mert mindenkinek legsajátabb akarata, saját szeretete.

480. Hogy az ember halála után az örökkévalóságig úgy marad, mint amilyen akarata, vagy uralkodó szeretete, az szintén sok tapasztalat által beigazolódott. Megengedettett nekem, hogy néhánnyal beszélhessek, akik kétezer évvel ezelőtt éltek és ezek élete a történelmi művekben megírva volt és így azokból ismeretes. Úgy találtam, hogy önmagukat hasonlóan szeretik és a szeretet tekintetében, amelyből életük folyt és amely szerinti vala, még teljesen olyanok, mint ahogy leírva vannak. Voltak olyanok, akik tizenkét századdal ezelőtt éltek és szintén a történelmi könyvekből ismertek valának és viszont olyanok, akik négy századdal ezelőtt, és akik hárommal ezelőtt éltek és így tovább. Ezekkel is szabad volt

beszéltem és úgy találtam, hogy még ugyanaz a hajlam uralkodott náluk; semmi egyéb különbséget nem találtam. Szeretetük öröme, olyan dolgokká változott át, amely amazoknak megfelelt. Az angyalok azt mondták, hogy az uralkodó szeretet senkinél sem változik meg, még az örökkévalóságig sem, mert mindenki saját szeretete. Ennek megváltoztatása valamely szellemnél annyi lenne, mint saját életétől való megfosztás, vagy annak megsemmisítése. Az okot is megnevezték. Hogy t.i. az ember halála után, úgy, mint a világban, tanítás által meg nem jobbítható, mert az utolsó alap, amely természeti ismeretekből és hajlamokból áll, akkor pihen és fel nem nyitható, mivel nem szellemi (lásd fent 464. sz. a.) és hogy a benső, t.i. az ész (mentis, vagy a lélek (animi) ezen az alapon nyugszik, mint a ház saját alapján. Ezért van az, hogy az ember az örökkévalóságig úgy marad, mint amilyen testi élete a világban volt. Az angyalok igen csodálkoznak, hogy az ember nem tudja, hogy mindenki olyan, amilyen uralkodó szeretete és afelett is, hogy sokan azt hiszik, hogy közvetített kegyelemből és csupán a hit által üdvözülhetnek, bármilyenek legyenek is életükben, valamint afelett is, hogy nem tudják, miszerint az isteni kegyelem közvetett és abban áll, hogy az Úr úgy a világban, mint azután az örökkévalóságban vezet és hogy ebből a kegyelemből azokat vezet, akik nem a gonoszban élnek. Ezek azt sem tudják, hogy a hit a mennyei szeretetből kifolyó igazság felé való hajlás, amely az Úrból származik.

481. *Hogy a mennybe az az ember jut, akinek mennyei és szellemi szeretete van és a pokolba az, akinek a mennyei és a szellemi nélküli érzéki és világi szeretete van, ezt mindazokon beigazolván láthattam, akiket a mennybe emeltek és azokon, akiket a pokolra vetettek. Azok, akiket a mennybe emeltek, mennyei és szellemi szeretetű életűek voltak, ellenben azok, akiket a pokolba vetettek, érzéki és világi szeretetből eredő életűek voltak. Mennyei szeretet a jónak, őszintének és igaznak szeretése, mert az jó, őszinte és igaz és ebből a szeretetből való cselekvés, következésképpen a jó, őszinte és igaz életével való bírás, amely a mennyei élet. Azok, akik azokat azokért szeretik és cselekszik, vagy az életben gyakorolják, azok az Urat is mindenek felett szeretik, mert az Őtőle származik és felebarátjukat is szeretik, mert az a mi felebarátunk, akit szeretnünk kell. Érzéki szeretet ellenben, a jónak, őszintének és igaznak nem azokért, hanem saját magukért való szeretése, mivel ezek segítségével hírnevet, méltóságot és előnyöket nyerhetnek. Az ilyenek a jóban, őszintében és igazban nem az Úrra és a felebarátára, hanem önmagukra és a világra tekintenek és a csalásban (in fraude) örömet éreznek, de a csalásból eredő jó, őszinte és igaz azonban gonosz; csalfaság és igaztalanság az, amit ők abban szeretnek. Mivel szerint az ösztönök mindenkinek életét meghatározzák, azért mindenkit, mihelyt a halál után a szellemvilágba jut, azonnal megvizsgálják, hogy milyen és azokkal, akik hasonló szeretetben vannak, vezetnek össze. Akik mennyei szeretetben állanak, olyanokkal, akik a mennyben vannak és akik érzéki szeretetben vannak, azokkal, akik a pokolban vannak. Az ilyenek az eltöltött első és második állapot után egymástól elválnak; egymást többé nem láthatják, sem meg nem ismerhetik, mert mindegyiknek szeretete, nemcsak a benső, (lelkének székhelye) szerint, hanem a külső szerint is, t.i. arcuk, testük és beszédük szerint változik, mert szeretetének a külsőben mindenki képmásává lesz. Azok, akik érzéki szeretetűek, nehézkeseknek, (crassi) homályosoknak, feketéknek és torzalakoknak látszanak. Ellenben azok, akik mennyei szeretetűek, élénkeknek, (vegeti) sugárzóknak (lucidi) fehéreknek és szépeknek tűnnek fel. Érzelmek és gondolkodás módjuk tekintetében szintén teljesen különbözők. Az olyanok, akik mennyei szeretetűek, szintén mély értelműek és bölcssek. Akik ellenben érzéki szeretetűek, ostobák és mondhatni, balgák. Ha azok gondolkodásának és hajlamának külsője és bensője, akik a mennyei szeretetben vannak láthatóan mutatkozik, akkor a benső, mint valami világosság, némelyeknél, mint a láng fénye és a külső többféle szép színben, mint szivárvány, látszik. Ezzel szemben azoknak a bensője, akik az érzéki szeretetben vannak, fekete, mivel le van zárva és némelyeknél halvány tüzes,*

azoknál t.i. akik belülről gonoszok, álnokok (dolo maligno) valának. A külső ellenben a legcsúnyább és a szemnek nem tetsző színű. (A benső és a külső, vagyis a lélek és az érzelm, a szellemi világban, amikor csak az Úrnak tetszik, láthatóan mutatkozik). Olyanok, akik érzéki szeretetben vannak, a menny világosságában semmit sem látnak. A menny világossága nekik sötétség, de a pokol világossága, amely olyan, int az izzó széné, előttük olyan, mint a fényes világosság. A menny világosságában benső látásuk is annyira elsötétül, hogy hülyékké (insaniant) lesznek. Ezért azt kerülik és a bennük levő hamis és gonosz szerinti mélységben, barlangokba, meg mélységekbe rejtőznek. Másként látnak azonban azok, akik mennyei szeretetben vannak; aszerint, amint a menny világosságába bensőbben, vagy magasabban vannak, mindent annyival világosabban és szebben látnak és az igazságokat annál nagyobb értelemmel és bölcsességgel fogják fel. Olyanok, akik az érzéki szeretetben vannak, a menny melegségében egyáltalába nem élhetnek, (mert a mennyben a meleg az isteni szeretet), hanem annál inkább a pokol melegében, amely azok iránti szenvedelem, akik nekik nem kedvezők, akik ellenük dühöngenek. Másoknak becsmérése, ellenségeskedések, a gyűlölség kitörései, a bosszú, ennek a szeretetnek öröme és ha ezekben vannak, akkor saját életükben vannak és arról egyáltalában semmit sem tudnak, hogy mit jelent másoknak jót tenni magából és magáért a jóért, hanem a jót csak a gonoszbólés a gonosz érdekében cselekszik. Akik érzéki szeretetben vannak, a mennyben lélegzeni nem is tudnak. Ha valamely gonosz szellem odavitetik, a levegő után úgy kapkod, (trahit animam) mint az, aki a halállal küzd. Akik azonban a mennyei szeretetben vannak, annál szabadabban lélegzenek és annál inkább elevenebben mozognak, minél inkább a mennyben vannak. Ebből kitetszhetik, hogy a menny mennyei és szellemi szeretete az embernél jelen van, mivel ez a szeretet a menny minden dolgába beírva van és hogy az érzéki és a világi szeretet a mennyei és a szellemi szeretet nélkül az embernél a pokol, mivel ezek a szeretetnek a pokol minden dolgába beirattak. Ebből világos, hogy a mennybe az jut, akinek mennyei és szellemi szeretete van és a pokolba az, akinek a mennyei és a szellemi szeretet nélküli érzéki és világi szeretete van

482. *Hogy az embernek hite nem marad meg, hacsak az nem a mennyei szeretetből származik, az annyi tapasztalat által mutattatott be, hogy azt, amit arról láttam és hallottam, ha leírnám, egész könyvet megtöltene. Azt bizonyíthatom, hogy azoknál, akik a mennyei és a szellemi szeretet nélküli érzéki és világi szeretetben vannak, semmiféle hit nincs, de nem is lehet és hogy az csak tudás és beképzelés, hogy az valami igazság, mert az szeretetének szolgál. Azok közül sokakat, akik azt hitték, hogy a hitben vannak, olyanokhoz vezettek, akik valóban a hitben valának és itt, a megadott közösség után, arról győződtek meg, hogy egyáltalán semmi hitük nincs, azután el is ismerték, hogy valamely igazság, vagy az Ige iránti puszta hit, nem hit. Hanem az a hit, ha az igazat mennyei szeretetből szeretjük és ezt benső hajlamból akarjuk és cselekedszük. Azt is megmutatták, hogy beképzelésük, amelyet hitnek nevezének, mint a téli fény, olyan volt, mivel nem volt melegsége, midőn a földön minden összefagy és megdermed és hó alatt fekszik. Ezért beképzelt hitük világossága, mihelyt arra a mennyei világosság sugarai rátűznek, nemcsak hogy azonnal kialszik, hanem vastag sötétséggé is válik, amelyben magát senki meg nem láthatja. Azért akkor bensőjük egyszermind annyira elsötétül, hogy semmit meg nem értenek és végül a hamis miatt hülyékké (insaniant) lesznek. Ennek okáért az ilyenektől minden igazságot, amelyet az Igéből és az egyház tanításaiból tudtak és azokat, saját hitükként adtak elő, elvesznek és ahelyett minden hamissal, ami életük gonoszságával megegyezik, megtöltik. Ugyanis mindeniket saját alaphajlamába és az ezzel megegyező hamisba helyezik vissza. Mivel az igazságok a gonosz hamisságának, amelyben vannak, ellenmondanak, ezért akkor gyűlölik és utálják és azokat önmaguktól elvetik. Azt a mennyről és a poklóról nyert minden tapasztalatommal igazolhatom, hogy azok, akik a tan szerinti puszta hitet elismerték és életük tekintetében a*

gonoszban valának, valamennyien a pokolba vettek, amelyről az "Utolsó ítéletről" és az "Elrontott Babilonról" írott művecskében van szó.

483. Hogy a cselekvésbe átmenő szeretet az, amely az ember életéért megmarad, mint végmondat mindabból következik, ami a tapasztalatból beigazoltatott, és így abból is, amit fent a tettekről és a művekről mondtam, A cselekvésbe átmenő szeretet a mű és a tett.

484. Tudni kell, hogy minden mű és tett az erkölcsi és polgári élet tárgya és hogy azok azután az őszinteségre és az egyenességre (sincerum et rectum) és azután a jogosra és a méltányosra vonatkoznak. Az őszinteség és az egyenesség az erkölcsi élet tárgya és a jogos meg a méltányos (justum et aequum) a polgári élet tárgya. A szeretet, amelyből étre jönnek, vagy mennyei, vagy pokoli. Az erkölcsi és polgári élet művei és tettei mennyieiek, ha azokat mennyei szeretet folytán végzik, mert az, ami mennyei szeretetből történik, az az Úrból történik, és ami az Úrból történik, valamennyi jó. Ezzel szemben az erkölcsi és a polgári élet művei és tettei pokoliak akkor, ha azok pokoli szeretetből történnek. Az, ami ebből a szeretetből, amely az ön és a világ iránti szeretet, történik, az magából az emberből történik és ami az emberből magából történik, az magában véve mind gonosz; mert az ember önmagában véve, vagy sajátját tekintve, nem egyéb gonosznál.

Mindenkinek életöröme a halál után megfelelővé változik át.

485. Hogy az alaphajlam (affectio regnans), vagy uralkodó szeretet (amor dominans) mindenkinél az örökkévalóságig megmarad, azt az előző fejezetben megmutattam; hogy azonban hajlamának, vagy szeretetének öröme (jucunda) megfelelővé változik át, azt most mutatom meg. A megfelelővé átváltozás alatt a szellemivé változást kell érteni, ami a természetinek megfelel. Hogy szellemivé változik át, az abból is kitetszhetik, hogy az ember, amíg mulandó testében van, a világban van, azonban akkor, amidőn ezt a testet elhagyta, a szellemi világba jut és szellemi testet ölt fel. Hogy az angyaloknak tökéletes emberi alkatuk van, és a halál után valóban emberek és hogy testük, amelyekkel bírnak, szellemiek, azt lásd fent 73-77. És 453-460. sz. alatt, és hogy a szellemi és természeti dolgok között megfelelési viszony áll fenn, 87-114.sz. alatt.

486. Az ember minden öröme (jucunda), uralkodó szeretetéhez tartozik mert az ember az örömnél egyebet, mint amit szeret, nem érez és így legfőképpen azt, amit mindenekfelett szeret. Ha azt mondjuk: uralkodó szeretet, vagy, amit mindenekfelett szeret, egyet jelen. Az örömök különböző neműek. Általában annyi félek, mint az uralkodó szeretet, következésképpen éppolyan sokfélék, mint az emberek, a szellemek és az angyalok, mert az egyiknek uralkodó szeretete a másikéval nem egyetemesen hasonló. Ezért van, hogy az egyiknek a másikéval egyenlő arcképződése nincs; mert az arc mindegyiknél érzelmének képmása és a szellemvilágban ez mindegyiknél uralkodó szeretetének képmása. Mindegyiknek öröme részlegességében szintén végtelen változatosságú. Egy és ugyanannál sem egy az öröm, (unum alicujus jucundum) amely a másikkal teljesen egyenlő, vagy benne egyenlő volna, sem olyanok, amelyek egymásra következők, sem olyanok, amelyek egyszerre együtt vannak. Egy sincs, amelyik a másikkal ugyanaz volna (unum idem cum altero non datur) de az örömök mindegyiknél különösen a sajátját képező arra az egy szeretetre vonatkoznak, amely az uralkodó szeretet; mert azok ezeket képezik (componunt) és vele egyet alkotnak. Éppen így mindenik öröm legfőképpen arra az egy felettebb uralkodó általános öröme vonatkozik, amely a mennyben az Úr iránti szeretet, a pokolban az önszeretet.

487. Hogy a szellemi örömök mik és milyenek, amelyekbe mindegyik természeti öröm a halál után átváltozik, azt máshonnan nem tudhatjuk, mint a megfelelés tudományából. Ez általánosan tanítja, hogy nincs semmi természeti, amely valami szelleminek meg ne felelne és részlegesen is tanítja azt, hogy mi és milyen természetű az, ami azzal megfelelésben áll. Éppen azért, aki ezt a tudományt bensőjében bírja, halála utáni állapotát megismerheti és tudhatja, ha csak ösztönét ismeri és tudja, hogy annak a felettebb uralkodó szeretetben milyen szerepe van, amelyre mint éppen mondtam, minden ösztön vonatkozik. Azonban uralkodó szeretetét annak ismerni lehetetlen, aki az önmaga iránti szeretetben van, mert azok a sajátjukat szeretik és a gonosztat jónak nevezik és egyszersmind a hamisat is, amely nekik kedvező és amely által gonoszságukat megokolják, igaznak nevezik. Mindazáltal ezt mégis megtudhatják, ha akarják, másoktól, akik bölcssek, tapasztalhatják, mert ezek látják, amit ők maguk nem látnak. Azonban az azoknál nem is történik, akik önszeretettel annyira telítettek, mert a bölcssek tanítását maguktól elutasítják. Olyanok azonban, akik a mennyei szeretetben vannak, elfogadják a tanítást és saját gonoszságukat, amibe születtek, mihelyt csak abba helyeztetnek, azokból az igazságokból, átlátják, mert a gonoszt nyilvánvalóvá ezek teszik. Ugyanis a jóból eredő igazságból a gonoszt és ennek hamisságát mindenki, de a gonoszból a jót és az igazat senki sem láthatja. Oka ennek az, mert a gonosz hamissága sötétség és ez megfelelő is. Ezért azok, akik a gonoszból eredő hamisban vannak, a vakokhoz hasonlítanak, akik a világosságban levő dolgokat nem látják és azokat, mint a baglyok, kerülik is. Azonban a jóból eredő igazságok világosságok, és a világosságoknak meg is felelnek (lásd fent 126-134. sz. alatt). Ezért azok, akik a jóból eredő igazságokban vannak, látók és nyílt szeműek és a világosság dolgait azokkal szemben, akik árnyékban vannak, megkülönböztetni képesek. Megengedetttem nekem, hogy tapasztalat által ebben is megerősödjem. Az angyalok, akik a mennyben vannak, a gonosztat és a hamisat nemcsak látják, hanem meg is érzik (percipiunt), amely némelykor bennük fel is lép és a gonosz és a hamis is, amelyben azok a szellemek vannak, akik a szellemvilágban a poklokhoz költettek, de maguk a szellemek a gonosztat és a hamisat nem láthatják. Mi a mennyei szeretet jósága, mi a lelkiismeret, mi az őszinte és az igaz, azonkívül, amit önmagukért cselekesznek, és mi legyen az Úr által vezetetés, fel nem fogják. Azt mondják, hogy ilyesmi nincsenek, és ezért ezek semmik. Ezt azért mondtam, hogy az ember önmagát megvizsgálja és örömeiből szeretetét megismerje és ebből, amennyire a megfelelések ismeretéből megérti, halál utáni életének állapotát tudhassa.

488. Hogy a halál után mindenkinek életkedve megfelelővé miként változik, azt a megfelelés tudományából ugyan megtudhatjuk, de mivel ez a tudomány még nem ismeretes, azért e tárgyat tapasztalatból vett néhány példával némiképpen megvilágosítani akarom. Mindazok, akik a gonoszban vannak és az egyház igazságával szemben a hamisban megerősödtek, különösen olyanok, akik az Igét elvetették, a menny világosságát kerülik és földalatti barlangokba (cryptas) buknak, amelyek nyílásaikon sötétnek látszanak, és sziklahasadékokban (foramina petrarum) elrejtőznek, és pedig azért, mert a hamisat szerették, az igazat pedig gyűlölték. Mert ilyen földalatti barlangok és sziklahasadékok, és így a hamisságok is, a sötétségnek felelnek meg, a világosság azonban az igazságoknak. Örülnek, ha ilyenekben tartózkodhatnak, míg ha sík mezőn vannak, kedvetlenek. Éppen így teszik ezt azok, akik örömeiket abban találták, hogy mások ellen cselet szőjenek és titkokban ellenük fondorkodjanak. Ezek is szintén ama földalatti barlangokban vannak és annak boltozataiba (cameras) bújnak el, amelyek olyan sötétek, hogy miatta egyik a másikat sem látja és a sarkokban egymás füleibe susognak. Szeretetük öröme ezzé változott. Olyanok, akik minden egyéb végcél nélkül, hanem csupán, hogy tudósoknak tartassanak, a tudományoknak hódoltak és értelmüket azáltal ki nem képezték és az emlékezet dolgain, az abból eredő önhittségnél

fogva, örömet találtak, azok a homokos helyeken szeretik, amelyeket a mező és kert helyek fölibe helyeznek, mert a homokos helyek ilyen tanulmánynak felelnek meg. Olyanok, akik saját, vagy mások egyházai tantételeinek ismeretében voltak és abból életükre semmit sem fordítottak, sziklás helyeket választanak és kőrákások között tartózkodnak, a művelt helyeket kerülik, mivel azokat utálják. Olyanok, akik mindent a természetnek és mindent saját okosságuknak tulajdonítanak és különféle fortélyokkal méltóságokra emelkedtek és gazdagságot nyertek, a másik életben varázslatra adják fejüket, amely az isteni renddel való visszaélés és ebben a legmagasabb életkedvet érzik. Azok, akik az isteni igazságokat saját hajlamuk szerint elcsavarták és így azt meghamisították, a bűzös piszok ilyen szeretet örömének felel meg. Olyanok, akik piszkos fősvények voltak, pincében laknak, a disznók mocskát, valamint az olyan bűzt szereti, melyek a gyomor emésztetlen moslékjából felszállnak. Olyanok, akik életüket csupán élvezetekben töltötték el és pompásan (delicat) éltek, ingyencek, hasukat szeretők voltak, amennyiben ezeket az élvezeteket, az élet fő java gyanánt szerették, azok a másik életben az ürülékeket és árnyékszékeket szeretik. Ezekben van akkor gyönyörűségük és pedig azért, mivel az ilyen nemű élvezet szellemi piszok. A tiszta és szenny nélküli helyeket kerülik, mert azok nekik kellemetlenek. Azok, akik a házasságtörésekben találták örömeiket, fajtalan házakban tartózkodnak, ahol minden szennyes és mocskos. Ezeket szereti, de az erkölcsös tiszta házakat kerülik és mihelyt ezekhez közelítenek, elájulnak. Nekik semmi sem olyan kedves, mint a házasságok megrontása. Olyanok, akik bosszúvágyók voltak, minélfogva vérszomjazó és kegyetlen természetűekké váltak, a dögletséget szeretik és ezért a hasonló pokolban is vannak. Egyebek egyébként.

489. Ellenben azoknak életöröme, akik a világban mennyei szeretetben éltek, a mennyekéhez hasonló megfelelő dolgokká változik át, amelyek a menny napjából és az ebből eredő világosságból erednek, amely világosság olyan dolgokat hoz létre, amelyek az Istenit magukban rejtik. Az ekképpen feltűnő dolgok megindítják az angyalok bensőjét, amely lelkükhöz tartozik és egyszersmind külsőjüket is, amely testükhöz tartozik és mivel az isteni világosság, amely az Úrból kiáradó isteni igaz, lelkükbe, amely a mennyei szeretet által fel nyitva van, befolyik, ezért a külsőben olyan dolgokat ábrázol, amelyek szeretetük örömének megfelelnek. Hogy azok a dolgok, amelyek a mennyben a szem előtt eltűnnek, az angyalok bensőjének, vagy azoknak a dolgoknak felelnek meg, amelyek hitük és szeretetük tárgyai és ebből kifolyólag értelmük és bölcsességüké is. Azokat abban a fejezetben mutattam meg, amelyben a mennybeli a jelképezésekről és tüneményekről, 170-076. sz. és abban a fejezetben, amelyben a menny angyalainak bölcsességéről. 265-275. sz. a szó volt. Mivel ennek a tárgynak, a tapasztalatokból merített példák által való beigazolásához kezdettem, hogy először a dolgok alapjaiból levezetettek érthetővé tétessenek, ezért néhányat a mennyei örömből fel akarok sorolni, amelybe azok természeti öröme, akik a világban mennyei szeretetben élnek, változik át. Azok, akik az isteni igazságokat és az Igét benső hajlamból, vagy az igazság iránti hajlamból szerették, a másik életben felséges helyeken világosságban laknak, amelyek hegyeknek látszanak és itt állandóan a menny világosságában vannak. Nem tudják, mi a sötétség, amely a világban éjjel van; szintén tavaszi melegségben élnek (in temperie verna), tekintetük előtt termő földek, vetések és szőlőhegyek is, ábrázolódnak; házaikban, mint a drágakövek, minden fénylik, az ablakon át kilátásuk olyan mint a kristály. Látásuknak ezek az örömei, de ugyanezek a benső örömök is éppen a mennyei-Isteni megfelelésénél fogva, mert az Igében foglalt igazságok, akik azokat szerették, a vetéseknek, szőlőhegyeknek, drágaköveknek, ablakoknak és kristályoknak felelnek meg. Azok, akik az Igéből vett egyházi tanításokat hasonlóképpen az életükbe is alkalmazták, a legbenső mennyben vannak és a többiekkel szemben inkább a bölcsesség örömében élnek. Az egyes tárgyakban Istenit látnak. Látják ugyan a tárgyakat, lelkükbe azonban csak a megfelelő Isteni

folyik be és azt üdvösséggel tölti meg, amely minden érzéküket megihleti. Azért ekkor szemük előtt minden, mintha nevetne, játszanék és élne; lásd a 270. sz. a. Olyanoknál, akik a tudományokat szerették és ezek által elméjüket kiképezték és azáltal értelemre jutottak és egyszersmind az Istenit elismerték, a tudományok iránti élvezetük és azok ésszerű öröme a másik életben olyan szellemi örömmé változik, amilyen náluk a jó és az igaz megismerése. Kertekben laknak, amelyekben virágligetek és zöld terek ágyakba elosztva és ívelt folyosóval bíró facsoportok és sétányok látszanak. A fák és a virágok egyik napról a másikra változnak. Az egésznek szemlélete lelkükben az összbenyomás örömét kelti, holott a részletekbeni változatosságok ezeket állandóan megújítják és mivel ezek a dolgok az Isteninek felelnek meg és ezek a megfelelés tudományai szerintiek, ezért folyton új ismeretekkel telnek meg és szellemi értelmük ezek által tökéletesbül. Ezekben az örömeiben vannak, mivel a kertek, virágágyak, (floreta) zöld terek (vireta) és a fák a tudományoknak, ismereteknek és az azokból eredő értelemnek felelnek meg. Olyanok, akik mindent az Isteninek tulajdonítanak és ezzel szemben a természetet holtnak és csupán a szellemi dolgoknak szolgálatát, tekintik és ebben megerősödtek, mennyei világosságban vannak és mindaz, ami szemük elé tűnik, ezt a világosságot magában bírja, amely átlátszó és abban az átlátszóságban látják a világosság számtalan fényjátékát, amelyet benső látásuk egyszersmind beszív. Ezért benső örömeiket érzik. Házaikban látható dolgok olyanok mint a gyémántok és azokban hasonló fényjáték van. Azt mondtam, hogy házaiknak falai áttetszők, mint kristály és azokon vonuló alakok tűnnek fel, amelyek szintén állandó változásban mennyei dolgokat jelképeznek, mivel az ilyen átlátszóság az észnek felel meg, amelyet az Úr a természeti dolgok iránti szeretet és hit árnyékainak eltávolítása után, megvilágosított. Hasonló és végtelen sok más dolog, amelyekről azok, akik a mennyben voltak, azt mondják, olyan dolgokat látanak, amelyeket szem nem látott és ennél fogva velük közölt benső ihletés által olyan Isteni dolgokat hallanak, amit még fül nem hallott. Olyanoknak, akik titokban semmit sem cselekedtek, hanem azt akarták, hogy mindaz, amit gondolnak, amennyire ezt a polgári életet megengedi, nyilvánvaló legyen, mivel az Isteniből csak őszintét és igazat gondoltak, a mennyben fénylő tekintetük van és ennek a fénynek birtokában az egyes érzelmek és gondolatok tekintetükben kialakulva látszanak és ami beszédükkel és cselekedeteikkel összefügg, az hajlamaiknak egyszersmind képmása is. Ennél fogva ezeket másokkal szemben inkább szeretik. Ha beszélnek, arcuk kissé elhomályosodik, de miután beszéltek, az, amit beszéltek, arcukon feltűnően és teljesen kitetszik. Mindaz is, ami körülöttük van, ilyennek tűnik fel, mivel bensőjüknek megfelel, hogy a többiek érthetően megérezzék, amit az jelképez és jelent. Olyan szellemek, akiknek a titkos tetteikben kedvük tellett, ezeket már messziről kerülnek és ezek előtt olyannak tűnnek fel, mint az összegöngyölődő kígyók. Olyanok, akik a házasságtöréseket aljas cselekedeteknek tartották és tiszta házassági szeretetben éltek, sokkal inkább vannak, mint mások, a menny rendjében és alakjában és ennél fogva minden szépségben és az ifjúság állandó virágzásában. Szeretetük gyönyörűsége kimondhatatlan és az örökkévalóságig gyarapodik, mert ebbe a szeretetbe a menny minden öröme és gyönyörűsége befolyik, mivel ez a szeretet az Úrnak a mennyel és az egyházzal való összeköttetéséből és általánosságban a jó és igaz összeköttetéséből ered, amely összeköttetés magában a mennyben általánosságban és mindegyik angyalnál részlegességben van, lásd fent 366-386. sz. alatt. Külső örömeik olyan természetűek, hogy azt emberi szóval leírni nem lehet. Amit itt a mennyei szeretetben levők örömeinek megfeleléséről mondtam, csak igen kevés.

490. Ebből megtudhatjuk, hogy mindenkinek öröme halála után megfelelővé változik át, holott a szeretet mégis örökké megmarad, mint pl. A házassági szeretet, az igazságosság, az

őszinteség, a jó és az igaz iránti szeretet, a tudományok és ismeretek iránti szeretet, az értelem és a bölcsesség iránti szeretet és a többiek, de az állapotok, amelyek ezekből, mint a patakok forrásaikból előfolynak, az örömök, amelyek szintén tovább tartanak, de magasabb fokra, az anyagiból a szellemire emelkednek.

Az ember halála utáni első állapota.

491. Három állapot van, amelyet halála után az ember, mielőtt, vagy a mennybe, vagy a pokolba jut, átél. Az első saját külsőjének állapota, a második bensőjének állapota, a a harmadik pedig előkészítése. Ezeket az állapotokat éli át a szellemvilágban az ember. Vannak mégis némelyek, akik ezeket az állapotokat nem élik át, hanem haláluk után nyomban, vagy a mennybe emeltetnek, vagy a pokolba vettetnek. Azok, akik nyomban a mennybe emeltetnek, olyanok, akik újjászülettek és így a mennyre már a világban elkészültek. Olyanoknak, akik ennyire újjászülettek és elkészültek, csak az szükséges, hogy a természeti tisztátalanságot testükkel ledobják, az angyalok nyomban a mennybe vezetik. Láttam, akik a halál órája után oda emeltettek. Olyanok azonban, akik bensőjükben gonoszok és külsőjükben látszat szerint jók voltak, akik tehát gonosz természetüket csalárdságokkal töltötték meg és nekik a jó, csalásra való eszközül szolgált, azonnal a pokolba vettetnek. Láttam ilyenek közül néhányat, akiket haláluk után tüstént a pokolba vetettek. A főgonoszokat fejükkel le és lábukat felfelé tartva, másokat pedig egyébként vetettek le. Vannak olyanok is, akiket a halál után nyomban barlangokba vetnek és így a szellemvilágbeliektől elkülönítenek és váltakozva onnan őket kiveszik és ismét vissza helyezik. Ezek olyanok, akik a jóakarát színe alatt (sub praetextu civili) felebarátjukkal szemben gonoszul cselekedtek. Ezek mindazáltal kevesen vannak azokhoz képest, akiket a szellemvilágban tartanak és az isteni rend szerint a mennyre, vagy pokolra előkészítenek.

492. Ami az első állapotot illeti, amely a külsőnek állapota, abba az ember nyomban a halál után jut. Minden embernek, szellemiét tekintve, külsője és bensője (exteriora et interiora) van. A szellem külsője az, amely által ez a világban az ember testét, különösen arcát, beszédét és mozdulatát a másokkal való érintkezésbe illeszti. A szellem bensője azonban az, ami saját akaratahoz és az ebből származó gondolkozásához tartozik. Ez az arcban, beszédben és mozdulatokban ritkán nyilvánul; mert az ember gyermekségétől kezdve barátság, jóakarát és az őszinteség mutatását és saját akarata céljának elrejtését megszokja. Ezért megszokásból külsőképpen erkölcsi és polgári módon jó életet fogad be, bármilyen is legyen bensőjében. Ebből a megszokásból ered az, hogy az ember bensőjét alig ismeri és az is, hogy arra nem figyel.

493. Az ember halál utáni első állapota világbeli állapotához hasonló, mivel akkor hasonlóképpen külsőjében van. Hasonló arcképződése, beszéde és gondolkozása van, valamint hasonló erkölcsi és polgári élete. Ezért van ez, hogy akkor egyebet nem tud, minthogy maga is még a világban van, hacsak azokra nem gondol, ami feltűnő és amit neki az angyalok mondtak, amint felébresztették, hogy t.i. most szellem, 450. sz. Az egyik élet a másikba így ültettedik tovább, mivel a halál csupán átmenet.

494. Mivel az ember világi élete után újonnan megérkező szelleme ilyen tulajdonságú, ezért barátai és azok, akik a világban ismerték, akkor felismerik, mert a szellemek őt nemcsak arcáról és beszédéről ismerik meg, hanem életáramlatáról is, ha t.i. hozzá közel jönnek. A másik életben mindenki, ha a másikra gondol, tekintete előtt sok más tulajdonságával együtt,

amely életéhez tartozik jelenik meg és mihelyt ezt cselekszik, a másik jelen van, mintha csak odahozták vagy hívták volna. Ehhez hasonlók fordulnak elő a szellemi világban annál fogva, hogy ott a gondolatok közöltetnek és hogy ott térségek, mint a természeti világban, nincsenek, (lásd fent 191-198. sz. a.) Ezért van az, hogy mindenkit, aki a másik világba jön, barátai, rokonai és ismerősei ismét felismerik és hogy egymással beszélnek és ezután világbeli barátságos összeköttetésük szerint társulnak. Többször hallottam, hogy azokkal, akik a világból megérkeztek, miként örültek, hogy barátaikat ismét látják és a másik részről szintén örültek, hogy azok hozzájuk jöttek. Megszokott dolog, hogy a házastársak összejönnek és egymást kölcsönösen üdvözlnek. Időznek is egymásnál, de csak hosszabb vagy rövidebb ideig a világban való együttélésük öröme szerint. Azonban, ah őket nem igazi házassági szeretet kötötte össze, amely szeretet a lelkeknek mennyei szeretetből eredő összeköttetése, némi együttélés után ismét elválnak. Ha azonban a házastársak lelke egymással nem egyező volt, akkor nyilvános ellenségeskedésben törnek ki és egymással perlekednek és korábban még sem válnak el, mint amíg a második állapotba lépnek, amelyről a következő fejezetben lesz szó.

495. Mivel az újonnan megérkező szellemek élete azok világi életével hasonló és mivel életük halál utáni állapotáról semmit sem tudnak még kevésbé a mennyről és a pokolról, azonkívül, amit az Ige betű szerinti értelméből és az abból vett prédikációkból tanultak és miután csodálkoztak, hogy testben vannak és minden érzékük , éppúgy, mint a világban megvan és hogy hasonló tárgyakat látnak, az a kívánságuk támad, hogy megtudhassák, vajon a menny és a pokol milyen és hogy ezek hol vannak. Ezért barátaik az örökélet állapotáról őket felvilágosítják és szintén sokféle helyen és sokféle társaságban körülvezetik és némelyek a városokba, szintén kertekbe és paradicsomokba, legtöbbször a legpompásabbhoz, mert ilyeneket a külső gyönyörködtet, amelyben maguk is vannak. Ezután időről-időre gondolataikba, amelyet testi életükben lelküknek a halál utáni állapotáról és a mennyről, meg a pokolról bírtak, visszahelyeztetnek, mindaddig, míg csak nem neheztelnek, hogy előttük ezek a dolgok ismeretlenek maradtak és hogy azokról az egyház semmit sem tud. Csaknem mindenik vágyik annak megtudására, vajon a mennybe jut-e? Legtöbben a mennyre számítanak, mert a világban erkölcsös és polgári jó életet éltek, de eközben nem gondoltak arra, hogy úgy a gonoszok, mint a jók, külsőképpen egyenlő életet folytatnak, hasonlóképpen cselekesznek mással jót, hasonlóan járnak templomba, a prédikációkat meghallgatják és imádkoznak. Egyáltalában nem tudják, hogy nem a külső cselekedetektől és nem a külső Istentisztelettől függ, hanem a bensőtől, amelyből a külső származik. Néhány ezer közül alig tudja egy, hogy a benső micsoda és hogy ebben van az embernek úgy a mennyországa, mint az egyháza és még kevesebben, hogy a külső cselekedet olyan, mint a szándék és a gondolat és hogy ebben van a szeretet és a hit, amelyekből amazok származnak. És ha arra megtanítják, meg nem értik, hogy ez a gondolkozástól és az akarattól függ. Hanem azt hiszik, csupán a beszédétől és cselekedettől függ. A legtöbben ilyenek, akik manapság a keresztyén világból a másik életre jutnak.

496. Mindazáltal a jó szellemek megvizsgálják és pedig különböző módon, mert ebben az első állapotban a gonoszok éppen úgy igazat beszélnek és jót cselekednek, mint a jók a fent említett okból, mivel t.i. míg az államokban és a törvények alatt éltek, külsőképpen éppen úgy erkölcsös jó életet éltek és azáltal az őszinteség és az igazságosság hírébe jutottak és a lelkeket meghódították és így méltóságokba emelkedtek és gazdagsághoz jutottak. A gonosz szellemek a jókkal szemben, különösen még arról is felismertetnek, hogy a gonoszok sóvárogva arra ügyelnek, ami a külső dolgokra és kevésbé arra, amit a bensőről, vagyis a menny és az egyház igazságairól és jóságairól, mondanak. Ezeket ugyan meghallgatják, de nem figyelemmel és örömmel.

Továbbá arról is felismertetnek, hogy gyakran bizonyos tájak felé fordulnak és ha őket önmagukra hagyják, az odavezető úton járnak. A határozott tájak felé fordulásáról és a kitűzött utakon való járásáról felismerik, hogy a vezető szeretet milyen.

497. Valamennyi szellem, aki a világból megérkezik, valamely mennyei, vagy valamely pokoli társasággal összeköttetésben áll ugyan, mégis csupán bensőjénél fogva. A bensője ellenben egyiknek sincs nyitva addig, amíg a külsőben van, mert a külső a bensőt elrejti, különösen azoknál, akik bensőbb gonoszban vannak, de azután, midőn a második állapotba jutnak, ez napfényre kerül, mert akkor a benső felnyílik és a külső elnyugszik.

498. Az embernek ez az első állapota a halál után némelyeknél néhány napig, némelyeknél hónapokig és néhánynál egy évig tart és csak ritkán egyik-másiknál egy éven felül. Egyeseknél bensőjüknek a külsővel való egybe vagy nem egybehangzásának különbözősége szerint, mert a külsőnek a bensővel mindenkinél egybehangzónak és megfelelőnek kell lenni. A szellemi világban senkinek sem szabad mást gondolni és mást akarni, vagy mást beszélni és mást cselekedni. Ott mindenkinek saját szeretete vagy hajlama képmásának kell lennie. Tehát amilyen bensője szerint, olyannak kell lenni külsője szerint is: ezért a szellem külsőjét először felfedik és elrendezik, hogy a bensőnek megfelelő alapul szolgálhasson.

Az ember halála utáni második állapota.

499. Az ember halála utáni második állapota a bensőnek állapota, mivel akkor a bensőbe, amely lelkéhez, vagy akaratához és gondolkozásához tartozik, helyezik és a külső, melyben az első állapotban volt, elalszik. Mindenki, aki az ember életére, beszédére és cselekedetére figyel, megismerheti, hogy minden embernél külső és benső van, vagy külső és benső gondolatok és szándékok vannak és a következőkből tapasztalhatja. Aki tisztos életű (in civili vita est), gondolkozik ugyan mások felett, aszerint, amit vagy a hír, vagy az érintkezés által hallott és észlelt, azonban velük mégsem úgy beszél, mint amiképpen gondolkozik és habár gonoszok, velük szemben mégis tisztos (civiliter) viselkedik. Hogy ez így van, különösen a színeskedőkről és hízelgőkről (simulatoribus et assentatoribus) ismeretes, akik teljesen másként beszélnek és cselekednek, mint ahogy gondolkoznak és akarnak. Úgyszintén a képmutatók (hypocritis), akik az Istenről, a mennyről, a lelkek üdvösségéről, az egyház igazságairól, a haza és a felebarát jólétéről mintha csak hitből és szeretetből beszélnének és szívükben mégis mást gondolnak és csupán önmagukat szeretik. Ebből kitetszhetik, hogy kétféle gondolkozás van, külső és benső, és hogy ezeket a benső gondolkozásból beszéljük és a benső gondolkozásból más gondolatuk van és hogy ezek a kétféle gondolatok egymástól elválasztva vannak; mert figyelembe vehetjük, hogy a benső a külsőbe nem folyik be és napfényre nem jut. Az ember a teremtéstől kezdve olyképpen van alkotva, hogy a benső gondolkozás a külsővel megfelelés által egyet képezzen és valóban azoknál, akik jók, egyet is képez, mert ezek egyebet, mint jót, nem gondolnak és nem is beszélnek. De azoknál, akik a gonoszban vannak, a benső gondolkozás a külsővel egyet nem képez, mert ezek gonoszokat gondolnak és jót beszélnek. Ezeknél a rend megfordított, mert a jó náluk kívül van és a gonosz belül. Ezért van az, hogy a gonosz a jó felett uralkodik és ez mint szolga hódol meg, hogy annak a végcél elérésére, amely szeretetének tárgya, eszközül szolgáljon. Mivel annak a jónak, amelyet beszélnek és cselekednek, ilyen végcélja van, azért nyilvánvaló, hogy jóságuk nem jó, hanem a gonosztól megfertőződött, bármennyire lássék is jónak azok előtt, akik ezt a bensőt nem ismerik. Másként áll ez azonban azoknál, akik a jóban vannak. Ezeknél a rend nem megfordított, hanem a jó a benső gondolkozásból folyik a külsőbe és így a beszédbbe és a

cselekedetekbe. Ez az a rend, amelybe az ember teremtett, mert bensője a mennyben és annak világosságában így van és mivel a menny világossága az Úrtól kiáradó isteni igaz, következésképpen az Úr a mennyben van, 126-140. sz.; ezért az Úrtól vezetetik. Ezt azért mondtam, hogy tudjuk, miszerint minden embernek benső és külső gondolkozása van és hogy ezek egymásból különböznek. Ha a gondolkozást említjük, akkor az akaratot is érteni kell, mert a gondolkozás az akaratból ered, mert az akarat nélkül gondolkozni senki sem tud. Ebből kiviláglik, hogy az ember külső és benső állapota micsoda.

500. Ha az akaratot és a gondolkozást értjük, akkor az akarat alatt a hajlamot és a szeretetet, valamint minden kellemet és örömet (*jucunditas et voluptas*) is kell érteni, amelyek a hajlammal és a szeretettel összefüggnek, mert ezek az akaratra, mint vivőjükre (*subjectum*) vonatkoznak. Mert amit az ember akar, azt szereti és mint kellemest és örvendettest érzi és viszont, amit az ember szeret, azt kellemesnek és örvendetesnek érzik és akarja is azt. De akkor a gondolkozás alatt mindazt is értjük, amivel hajlamát és szeretetét megokolja, mert a gondolkozás nem egyéb, mint az akarat alakja, vagy eszköze, hogy az, amit az ember akar, napfényre kerüljön. Ez az alak sokféle ésszerű elemzés (*analyses rationales*) által ábrázolódik, amelyek a szellemi világból erednek és tulajdonképpen teljesen az ember szelleméhez tartoznak.

501. Tudni kell, hogy az ember teljesen olyan, amint bensője szerint alkotva van, nem pedig amint a benső tekintetében elválasztott külsőjében van. Az oka ennek az, mivel bensője saját szelleme és az ember élete, szellemének élete, mert a test ebből él. Ezért az ember az örökkévalóságban úgy marad, mint ahogy bensőjében alkotva van. A külső azonban, mivel az a testhez tartozik, a halál után eltávolíttatik és abból az, ami a szellemmel függ össze, elalszik és csak a benső alapjául (*pro plano*) szolgál, mint ezt fent, ahol az embernek a halál után még tovább tartó emlékezetéről volt szó, megmutattam. Ebből világos, hogy mi az ember sajátja és mi nem, hogy t.i. a gonosznál mindaz, ami a külső gondolkozáshoz, amelyből beszél és a külső akaráshoz tartozik, amelyből cselekszik, nem sajátja, hanem az a sajátja, ami benső gondolkozásához és akarásához tartozik.

502. A betöltött első állapot után, amely a külsőnek állapota, amelyet az előző fejezetben tárgyaltam, a szellemembert bensőjének állapotába, vagy benső akarásának és az ebből eredő gondolkozás állapotába helyezik, amelyben t.i. a világban volt, amidőn magába szállt és szabadon, feszélyezés nélkül gondolkozott. Ebbe az állapotba esik, anélkül, hogy tudná, éppúgy mint a világban, amikor a beszédhez legközelebb fekvő gondolkozásra, vagy arra, amiből a beszéd eredt, a bensőre következtet és ebben megállapodik. Ha tehát a szellemember ebben az állapotban van, akkor önmagában van és saját tulajdonképpen életében, mert a saját hajlama szerinti szabadgondolkozás az ember önnön élete és önmaga.

503. A szellem ebben az állapotban önnön akaratából gondolkodik, valamint önnön hajlamából, vagy önnön szeretetéből és akkor gondolkozása akaratával egyet alkot és pedig olyannyira egyet, hogy gondolkozni alig, hanem csak akarni látszik. Csaknem így van ez, ha beszél, mégis azzal a különbséggel, hogy ez abból eredő némi félelemmel történik, mivel akaratának gondolatai meztelenül akarnak kipattanni, mivel ez a világi társas viszonyoknál fogva akaratának szintén egyik alkotórésze volt.

504. Minden embert, ahány csak van, a halál után ebbe az állapotba helyeznek, mert ez szellem sajátjának felel meg. Az előbbi állapot az, amelyben az ember szellem szerint másokkal érintkezik, (*in consortiis*) amely állapot azonban, nem a sajátjának felel meg. Hogy ez az állapot, vagy a külsőnek állapota, amelyben az ember halála után először van, és

amelyről az előző fejezetben szó volt, nem a sajátjának megfelelő állapot, sokból kitetszhetik, mint pl. Abból, hogy a szellemek hajlamaikból nemcsak gondolkoznak, hanem beszélnek is, mert beszédük ebből ered, ami abból kitetszhetik, amit az angyalok beszédéről szóló fejezetben 234-245. sz. a. mondtam és megmutattam. Az ember a világban is hasonlóképpen gondolkozott, amidőn magában gondolkozott, mert akkor nem testének beszédéből gondolkozott, hanem csak ezeket a dolgokat látta és pedig nyomban egy perc alatt többet, mint mit később félóra alatt kimondani tudott. Hogy a külsőnek állapota nem az ember, vagy szellem tulajdona, az abból is kiviláglik, hogy a világban, ha másokkal érintkezik, az erkölcsi és a polgári törvények szerint nyilatkozik és hogy akkor benső gondolkozása a külsőt kormányozza, mint egyik ember a másikat, nehogy a becsület és a tisztesség határait átlépje. Ez abból is kitetszik, hogy az ember ha önmagában gondolkodik, úgy is gondolkozik, amint beszélni és cselekedni kell, hogy tetsszék, és hogy barátságot, jóakaratot és kegyet nyerhessen és pedig ezt az ő külső módja (modis extraneis) szerint, valamint egyébként is, mintha csak az saját akaratából történnék. Ebből világos, hogy a benső állapota, amelybe a szellemet helyezik, saját állapota, tehát ami az ember sajátja volt, amíg a világban élt.

505. Ha a szellem saját bensője állapotában van, akkor napfényre kerül, hogy az ember a világban önmagában milyen volt, mert akkor a sajátjából kifolyólag cselekszik. Aki a világban, bensőjében jó volt, az akkor értelmesen és bölcsen cselekszik, sőt most még bölcsebben, mint a világban, mivel most a testi kötelektől és ennél fogva ezzel a mulandó dolgoktól is, amelyek homályosságot és egyszersmind felhőt vontak közbe, felszabadult. De aki a világban a gonoszban volt, az akkor esztelenül és értelmetlenül cselekszik, sőt még értelmetlenebbül, mint a világban, mivel most szabadságban van és féken nem tartják. Mert addig, míg a világban élt, külsőjében értelmes volt, ahol ezáltal értelmes embert ábrázolt, de mihelyt a külső tőle elvétetik, örültsége nyilvánvalóvá lesz. A gonosz, aki a külső szerint jó embert színlel, külsőképen fénylő és kicsiszolt, és mázzal bevont edényhez hasonlítható, amelyen belül a tisztátalanságok minden nem elrejtve van, az Úr mondása szerint:

"Hasonlók vagytok a megfehérített sírokhoz, amelyek ugyan kívül szépeknek tetszenek, belülről azonban telvék holttetemekkel és minden undoksággal". Máté 23: 27.

506. Mindazok, akik a világban a jóban éltek és lelkiismeret szerint cselekedtek, t.i. akik az Istent elismerték és az isteni igazságokat szerették és különösen azok, akik ezeket életükre fordították, ha bensőjük állapotába helyeztetnek, olyanoknak tűnek fel, mint azok, akik álomból felébredve, az ébrenlét állapotába jutottak és mint azok, akik az árnyékból a világosságra jöttek. Ezek csakugyan a menny világosságából is gondolkoznak, valamint benső bölcsességből és a jóból cselekednek, és így a benső halamból. A menny gondolatukba és hajlamaikba benső üdvösséggel és örömmel folyik be, amelyről azelőtt semmit sem tudtak. Mivel nekik a menny angyalaival közösségük van, akkor az Urat is megismerik és önnön életükből tisztelik; mert, ha bensőjük állapotában vannak, akkor önnön életükben vannak, mint éppen az 505. Sz. Alatt mondtam, és Őt el is ismerik és szabadságban tisztelik. Így a külső üdvösségről is lemondanak és a benső üdvösségre jutnak, amelyben a tulajdonképpeni istentisztelet lényege van. Azoknak állapota ilyen, akik az Igében foglalt parancsolatok szerint keresztyén életet folytattak. Azonban azoknak állapota teljesen ellenkező, akik a világban a gonoszban éltek és lelkiismeretlenek voltak és az Istent tagadták. Mert mindazok, akik a gonoszban élnek, bensőjükben az Istent tagadják, bármennyire lássék is külsőjükben, hogy Őt nem tagadják, hanem elismerik. Mert az Isten elismerése és a gonosz élet egymással ellentétesek. Akik ilyenek, a másik életben, amidőn bensőjük állapotába jutnak és amidőn beszélni és cselekedni láttatnak, bolondoknak (fatui) látszanak, mert gonosz vágyaikból kifolyólag aljas cselekedetekbe, mások kicsinylésébe, gúnyolásokba és káromlásokba,

gyűlölség kitörésébe, bosszú állásba, fondorlatokba esnek és pedig közülük némelyek olyan ravaszságba és gonoszságba, hogy alig hihető, hogy emberben ilyesmik elrejtve lehetnek. Akkor ugyanis a szabadság állapotában vannak, amelyben akaratuk és gondolatuk szerint cselekednek, mivel külsőjüktől elváltak, amely őket a világban korlátozta és féken tartotta. Egyszóval, értelmüktől megfosztódnak mert az értelem a világban nem bensőjükben székel, hanem külsőjükben.; habár önmaguk előtt akkor mégis csak olyan bölcsenek tetszenek, mint mások. Mivel ilyenek, azért, ha ebben a második állapotban vannak, közben rövid időre külsőjük állapotába helyezik őket és akkor az abban elkövetett cselekedetük emlékezetére jutnak, t.i. azokra, amelyeket bensőjük állapotában elkövettek. Néhányan már akkor szégyenkeznek és elismerik, hogy örültek valának, mások nem szégyenlik. Mások neheztelnek, hogy nem lehetnek folyton külső állapotukban, de ezeknek megmutatják, hogy milyenek lennének, ha szüntelen ebben az állapotban volnának, hogy t.i. titokban hasonló álnokságokat követnének el és a jónak, őszintének és igazságosnak színe alatt azokat, akik egyszerű tiszta szívűek és hitűek, elvezetné és önmagukat is teljesen tönkretennék, mert végül a külső is hasonló örületbe esnék, mint a benső, ami egész életüket megemészténé.

507. Ha a szellemek ebben a második állapotban vannak, akkor teljesen olyannak tetszenek, amilyenek a világban önmagukban voltak és az is napfényre kerül, amit elrejtve tettek és beszéltek, mivel őket a külső többé vissza nem tartja. Ezért akkor hasonlót beszélnek és hasonlót cselekedni meg is kísérlik és nem félnek, mint a világban, a gonosz megszólástól. Gonoszáguknak többféle állapotába is helyezik őket, hogy az angyalok és a jó szellemek őket olyan állapotba is megláthassák, amilyenek valóban. Így nyitják fel az elrejtettet és fedik fel az eltitkoltat az Úr szavai szerint:

"Semmi olyan eltakart dolog nincs, amelynek meg nem kell nyilatkoznia, sem oly titok, amelynek meg nem kell tudatni; annakokáért, amelyeket a sötétben mondottatok, a világosságban hallatszanak és amit a fülbe súgtatok, azt a rejtek házakban a házak tetején prédikálják" Lukács 12: 2,3, és más helyen:

"Mondom néktek: akármi haszontalan szót szóljanak az emberek, számot adnak arról az ítélet napján". Máté 12: 36.

508. Hogy a gonoszok ebben az állapotban milyenek, azt röviden leírni nem lehet, mert akkor mindegyik saját vágya szerint dühöng és ezek különbözők. Ezért csak néhány esetet akarok felsorolni, amelyekből a többiekre következtetni lehet. Azok, akik önmagukat mindenekfelett szerették és hivatalaikban és foglalatosságaikban csupán saját méltóságukra tekintettek és nem a hasznos működés érdekében használtak és abban örömet nem találtak, hanem a hírnév végett, hogy azáltal mások felett méltóbbaknak találtassanak és így örömet csupán a hírnévben és tiszteltetésben találtak: azok, ha a második állapotban vannak, tompultabbak, mint mások, mert amennyiben valaki önmagát szereti, annyiban távolodik le a mennytől és amennyiben a mennytől, annyiban távolodik el a bölcsességtől is. Olyanok azonban, akik az önzésben egyszersmind ravaszak is valának és mesterkedések által a méltóságokba is felférköztek, a legravaszabbakhoz társulnak, ahol bűvészkedéseket tanulnak el, amely az isteni renddel való visszaélés. Ezzel ingerlik, nyugtalanítják mindazokat, akik velük szemben tiszteletet nem nyilvánítanak, cselekednek, gyűlölködnek, bosszúvágytól égnek és dühösségben törnek ki mindazok ellen, akik magukat alájuk nem vetik és mindezekben annyira elmerülnek, amint a gonosz tömeg ezt biztatás által még elősegíti és végül lelkükben arra törekednek, miszerint a mennybe mennek fel, hogy azt szétrombolják, vagy hogy abban, int az Isten tiszteltessenek; örülségük ennyire hajtja őket. Ezek közül olyanok, akik a pápa vallásához tartoztak, még örvöngőbbek, mint a többiek, mert abban a gondolatban ringatóznak, hogy az ő hatalmukban van a menny és a pokol és hogy a bűnököt kényük-kedvük szerint

megbocsájthatják, magukra ruháznak minden Istenit és magukat Krisztusnak nevezik. Hogy ez így van, kitetszik önámításuk nagyságából, ami ahova behat, a lelkeket megháborítja és fájdalmat gerjesztő sötétséggel vonja be. Majdnem mind a két állapotban egyenlőek, a másodikban azonban esztelenek. Örjögésükről és az ezen állapot utáni sorsukról az *"Utolsó ítélet és az elrontott Babilon"*-ról szóló művecskében van részletesen szó. Olyanok, akik a teremtést a természetnek tulajdonítják és ezért szívükben, habár a szájukkal nem is, az Istent és az egyháza és a menny dolgait tagadták, ebben az állapotban hozzájuk hasonlókkal társulnak és mindenkit, aki ravaszságával kitűnik, istenüknek neveznek és velük szemben isteni tiszteletet is mutatnak. Láttam, amint ilyenek a gyülekezetben egy varázslót imádtak és a természettől tanácsot kértek és olyan balgán viselkedtek, mintha emberi alakban levő esztelen állatok lettek volna. Ezek között olyanok is voltak, akik a világban magas állásúak valának és némelyek, akiket a világban tudósoknak és bölcseknek tartottak. Ebből következtetni lehet, hogy milyenek azok, akiknek lelkük bensője a menny felé elzárva van, ami mindazoknál az eset, akik a mennyből az Istennek elismerése és a hit élete által semmiféle befolyást fel nem vesznek. Mindenki megítélheti, vajon milyen lenne ő, ha ilyen volna és ha a törvény és saját élete miatti félelem nélkül szabad volna cselekedni és a külső korlátok nélkül, amelyek a megfélemlítések; saját hírnevén csorbát ejtene és becsületétől, a nyereségtől és az ebből eredő élvezetektől megfosztatnék. Mindazáltal örjögésüket az Úr korlátok közé szorítja, nehogy a kiszabott szükséges határokon túlterjedjen. Mert még az ilyenekből is haszon származik; a jó szellemek látják rajtuk, mi bennük a gonosz és az milyen és azt, hogy az ember milyenné válik, ha nem az Úr vezeti. Az is egyik haszna, hogy ezek által az egyenlő gonoszokat összegyűjtik és a jóktól elválasztják, továbbá, hogy az igazat és a jót, amelyet a gonoszok külsőjükben mutattak és hazudtak, tőlük elveszik és életük gonoszságába és a gonosz hamisságába hozva, a pokolra előkészítik; mert a pokolba előbb senki nem jut, mielőtt a saját gonoszságában és a gonosz hamisságában nincs, mert senkinek sem szabad osztott (kétféle) lelkűnek lenni, t.i. másként gondolkozni, beszélni és mást akarni. Valamennyi ott található gonosznak a hamisat a gonoszból kifolyólag kell gondolni és a gonosz hamisságából beszélni. Mind a kettőt akaratából, valamint saját szeretetéből és ennek örömeiből és kedvéből, miképpen a világban, amidőn lelkében, vagyis önmagában, benső hajlamából gondolkozott. Ennek oka az mivel az akarat maga az ember, de nem a gondolkozás, kivéve ha az akaratból magán annyit viselne; de az akarat az ember önnön természete, vagy alapja; ezért az akaratába visszahelyezés annyit jelent, mint természetébe, vagy alapjába és életébe való visszahelyezés. Mert az ember az élet által bizonyos természetet ölt fel; és az ember a halál után abban a természetben marad, amelyet a világban az élet által felöltött és ez a gonoszoknál a gondolkozás, vagy az igaz értelmére többé nem javítható, sem meg nem változtatható.

509. Ha a gonosz szellemek ebben a második állapotban vannak, akkor őket, mivel a gonosz minden nemében örjögének, gyakran és szigorúan megbüntetik. A szellemvilágban a büntetések sokfélék és személy iránti elnézés, lett légyen az a világban király, vagy szolga, nincs. Mindegyik gonosz a büntetést magával hordja; ezek egymással egybekapcsolva vannak. Ennélfogva, aki a gonoszban van, az a gonosz büntetésében is van, mindazáltal ott, azért a gonoszért, amelyet a világban elkövetett, senkit nem büntetnek, hanem azért a gonoszért, amelyet most cselekszik. Ez mégis ugyancsak egyre megy, ha azt mondjuk, hogy azért a gonoszért bűnhődnek vagy ha azt mondjuk, hogy a világban elkövetett gonoszért bűnhődnek, amelyet a másik világban cselekszenek, mert a halál után mindenki saját életébe és így saját gonoszságába tér vissza, mert az ember olyan, mint amilyen testi életében volt, 470-484. sz. De őket azért büntetik, mivel a büntetéstől való félelem a gonosz megfélekezésére ebben az állapotban az egyetlen eszköz. Többé a figyelmeztetés, tanítás, a törvénytől és a megszólástól való félelem semmit sem ér, mivel természetéből kifolyólag cselekszik, amit egyébként, mint

büntetésekkel korlátok közt tartani, sem pedig megszüntetni nem lehet. A jó szellemeket azonban sohasem büntetik, habár a világban gonoszat cselekedtek is, mert gonoszságuk vissza nem tér. És itt tudomásra hozom, hogy az Ő gonoszságuk másnemű és természetű volt, mert nem az igaz elleni célzattól és nem más gonosz indulattól, mint abból, amelyet szülőiktől örökölték és amelybe, amidőn a bensőtől elválasztott külsőben valának, vakon elragadtattak.

510. Mindenki ahhoz a társasághoz jön, amelyben szelleme már a világban volt, mert szellem szerint minden ember valamely társasággal, vagy pokoli, vagy mennyeivel, van összekötve. A gonosz valamelyik pokolival, a jó pedig valamelyik mennyeivel van összekötve. Hogy halála után mindenki saját társaságához tér, azt lásd fent 433. sz. alatt. A szellemet lassanként ehhez vezetik és végül közéjük belép. A gonosz szellem, ha bensőjének állapotában van, fokozatosan saját társaságához tér és végül, mielőtt ez az állapot befejeződött volna, egyenesen azokhoz tér. Ha ez az állapot bevégeződött, akkor a gonosz szellem magától a pokolba bukik, ahol az őhöz hasonlóak vannak. A lebukás maga úgy tűnik a szem elé, mint amidőn valaki hátrafelé fejjel le, lábát feltartva, lefelé esik. Hogy ilyennek tetszik, annak oka az, mert fordított rendben van, mert a pokli dolgokat szerette és a mennyieket elvetette. Ebben a második állapotban némely gonosz váltakozva megy a pokolba és ismét ki is, ezek azonban akkor nem hátrafelé leesőknek látszanak, ami akkor az eset, ha teljesen elromlottak. Magát a társaságot, amelybe szellemük szerint világban valának, még meg is mutatják nekik, ha még külsőjük állapotában vannak, hogy abból megismerhessék, hogy testük élete alatt is már a pokolban voltak. Mindazáltal ekkor még nincsenek azokkal egyenlő állapotban, akik magában a pokolban vannak, hanem azokkal vannak egyenlő állapotban, akik a szellemvilágban vannak. Ezeknek az utóbbiaknak állapotáról, a pokolban levők állapotával szemben, a következőkben lesz szó.

511. A gonosz szellemeknek a jó szellemektől való elkülönítése ebben a második állapotban történik, mivel az első állapotban együtt vannak, mert a szellem, amíg külsőjében van, úgy van, miként a világban volt, következésképp a gonosz a jó mellett és a jó a gonosz mellett. Másként van azonban, ha bensőjébe helyezik és saját természetére és akarására hagyják. A jóknak a gonoszoktól való kiválasztás különféle módon történik. Közönségesen azoknak a társaságokhoz való vezetés által, amelyekkel az első állapotban jó gondolatok és érzelmek által közösségük volt és így azokhoz, akik őket külső látszat szerint hitre vezérelték, hogy gonoszok ne legyenek. Legtöbbször kiterjedt körökben elvezetgetni szokták és a jó szellemeknek mindenütt megmutatják, hogy önmagukban milyenek. Meg tekintésükkor a jó szellemek tőlük elfordulnak és amint azok elfordultak, akkor a gonosz szellemek is, akiket körül vezettek tekintetükkel el- és azon tájék felé fordulnak, amerre pokoli társaságuk van, amelybe menniük kell. Az elválasztás más neveit, amelyek még többfélék, elhagyjuk.

Az ember halál utáni harmadik állapota, amely azok tanítása, akik a mennybe jönnek.

512. Az ember halál utáni, illetve szellemének harmadik állapota a tanítás állapota. Ez azok állapota, akik a mennybe jönnek és angyalokká lesznek, de nem azok részére van rendelve, akik a pokolba jutnak, mivel azokat tanítani nem lehet. Ezért ezek második állapota nekik a harmadik is és azzal végződik, hogy teljesen saját szeretetükhöz, valamint ahhoz a pokoli társasághoz fordítják, amely hasonló szeretetben van. Ha ez megtörtént, akkor ebből a szeretetből akarnak és cselekesznek és mivel ez a szeretet pokoli, azért semmi egyebet, hanem csak gonoszot akarnak és csupán hamisat gondolnak. Örömeik ezek, mivel szeretetük tárgyai,

aminek következtében minden jót és igazat elvetnek, amit azelőtt elfogadtak, mivel ez szeretetüknek csupán eszközéül szolgált. Ellenben a jókat a második állapotból a harmadikba vezetik, amely tanítás segítségével a mennyre való elő készítés állapota; mert a mennyre egyébként senki elő nem készülhet, mint a jó és az igaz ismerete által, tehát csupán tanítás által; mert senki sem tudhatja, mi a szellemi jó és igaz és az ezzel ellentétes gonosz és hamis, hacsak arra meg nem tanítják. Hogy a polgári és az erkölcsi jó micsoda, amelyet igaznak és őszintének neveznek, azt a világban tudhatják, mivel itt polgári törvények vannak, amelyek azt tanítják, mi az igaz és társaságok vannak, amelyekkel az ember az erkölcsi törvények szerint élni megtanul, amelyek valamennyien az őszinteségre és az egyenességre vonatkoznak. Ellenben a szellemi jót és igazat nem a világból tanulják, hanem a mennyből; tudni lehet ugyan az Igéből és az egyháznak valóban az Igéből vett tanításából is, mindazáltal az életbe nem hathatnak be, hacsak az ember bensője szerint, amely lelkéhez tartozik, a mennyben nincs; de az ember a mennyben csak akkor van, ha az Istent elismeri és egyszersmind igazságosan és őszintén cselekszik, mivel úgy kell cselekednünk, mint ahogy az Ige megparancsolja. Így igazságosan és őszintén él mint célokért, az Istenért magáért és nem önmagáért és a világot. Azonban így cselekedni senki sem akar, hacsak előbb arra meg nem tanították, hogy t.i. Isten van, hogy menny és pokol van, hogy a halál után élet van, hogy az Istent mindenek felett szeressük és felebarátunkat, mint magunkat és hogy azt, ami az Igében van higgyük, mert az Ige isteni. Ezeknek az igazságoknak ismerete és elismerése nélkül az ember szellemi módon gondolkodni nem tud és ezekre való gondolás nélkül azokat nem akarja; mert amit az ember nem tud, azt el sem gondolhatja és amit nem gondol, nem is akarhatja. Mihelyt tehát az ember azokat a dolgokat akarja, a menny, vagyis a menny által az Úr az ember életébe befolyik, mivel az akaratba azért ezáltal a gondolkozásba és a kettő által az életbe folyik; mert az ember egész élete innen származik. Ebből kitetszik, hogy a szellemi jót és igazat nem a világból, hanem a mennyből tanuljuk és hogy a mennyre senki egyébként elő nem készíthető, hanem csak tanítás által. Abban az arányban, amint az Úr valakinek az életébe befolyik, tanítja azt; mert az akaratot a szeretettel az igazság tudására annyira felferkeszti és a gondolkozást annyira megvilágosítja, hogy azokat megismeri, és amennyiben ez megtörténik, az ember bensője annyiban nyílik fel és ültetetik belé a menny. Sőt még, amennyire az Isteni és a mennyi az őszinteségbe, amely az erkölcsi élet tárgya és az igazságosságba, amely az embernél a polgári élet tárgya befolyik, azokat, szellemivé teszi, mivel az ember azokat akkor az Istenből cselekszi, mivel az Isteni érdekében teszi. Mert az erkölcsi és a polgári élet őszinte és igazságos cselekedete, amelyet az ember ebből az okból cselekszik, a szellemi életnek önnön megnyilvánulása és a nyilvánulás mindenét eredendő okából veszi, mert amilyen ez, ugyanolyan amaz.

513. Az oktatás több társaság angyalai által történik, különösen azok által, akik az északi és a déli tájakon vannak, mert ezek az angyaltársaságok vannak a jóból és az igazból eredő ismeretek értelmében és bölcsességében. A tanítás helyei észak irányában vannak és változatosan vannak elrendezve és a mennyi jó nevei és fajtái szerint vannak elválasztva, mivel ott mindenkit alapja és fogékonysága szerint tanítanak. A helyek köröskörül nagy területen terjednek ki. A jó szellemeket, miután második állapotukat a szellemvilágban eltöltötték és taníttatniok kell, az Úr ide vezetteti. Mindazáltal nem valamennyit, mert azokat, akik már a világban tanultak, habár az Úr a mennyre szintén előkészítetteti, de a mennybe más úton emelteti; némelyeket nyomban a halál után; némelyeket a jó szellemeknél való rövid ideit tartózkodás után, ahol gondolatuk és hajlamuk durvább részét, amelyet még a világi méltóságokból és gazdaságokból magukkal hoztak, eltávolítják és így megtisztítják. Másokat először számúznak, amely számúzás a talp alatti helyekre történik, amelyet alsó földnek (alvilágnak) neveznek, ahol némelyekre kemény sors vár. Ezek azok, akik a hamisban

megerősödtek és mégis jó életet folytattak. A megokolt hamisban nyakasan megrögzödtek és mielőtt ez el nem távolodik, az igazságot meg nem láthatják, valamint el sem fogadhatják. A száműzetésről (vastatio) és azok kiviteli módjáról a "*Mennyei titkokban*" van szó.

514. Mindazok, akik a tanítás helyein vannak, egymástól elválasztva laknak, mert az egyesek bensőjük szerint a menny társaságával állnak szövetségben, akikhez nekik jönniük kell. Mivel tehát a menny társaságai a menny alakja szerint vannak elrendezve (lásd fent 200-212. sz. a.) azért azok a helyek is, ahol a tanítás történik. Éppen ezért azok a helyek, ha azokat a menny szempontjából vizsgáljuk, mint megifjodott menny tűnnek fel; azok ott hosszában keletről nyugatnak, szélességében délről északnak terjednek ki, de látszat szerint a szélesség a hosszúságnál kisebbnek tűnik fel. A rend általában a következő: előlről vannak azok, akik mint gyermekek haltak meg és első ifjúkorukig a mennyben neveltettek, ezeket, miután a gyermekség állapotát a nevelőnőknél eltöltötték, az Úr oda vezetteti és nevelteti. Ezek mögött vannak azok a helyek, ahol azok neveltetnek, akik mint felnőttek haltak el és az életben igaz és jó iránti hajlamúak voltak. Ezek mögött ellenben azok vannak, akik a mohamedán valláshoz tartoztak és a világban erkölcsös jó életet folytattak és egy isteni lényt, de az Urat, mint tulajdonképpen prófétát elismerték. Ha ezek Mohamedtől visszatérnek, mivel az nekik semmiféle segítséget nyújtani nem tud, akkor az Úrhoz jönnek és Őt tisztelik és Istenijét elismerik és akkor a keresztyén vallásban neveltetnek. Ezek mögött inkább északi irányban a különböző pogányok tanításhelye van, akik a világban vallásuknak megfelelő jó életet folytattak és ezért a lekiismeretesség egy nemét elsajátították és az igazságot meg az igazat cselekedték és pedig nem annyira kormányzási törvényeik mint inkább vallási törvényeik miatt, amelyekről azt hitték, hogy azokat sértetlenül meg kell tartani és cselekedetükkel semmi módon meg sérteni nem szabad. Ezek valamennyien, ha tanítottak, az Úr elismerésére könnyen vezethetők, mert szívükben hordozzák, hogy Isten nem láthatatlan, hanem emberi alakban látható. Ezek számosabbak, mint a többiek A legjobbak közülük az afrikaiak.

515. Mindazonáltal nem valamennyien hasonló módon, sem nem a menny egyenlő társaságaitól taníttatnak. Akiket gyermekségüktől fogva a mennyben tanítanak, azokat bensőbb menny angyalai tanítják, mert ezek a hamis vallástételekből semmi hamisat sem szívtak be, sem szellemi életüket a méltóságok és a gazdagságok kovászatól tisztátalanná nem tették. Olyanokat, akik mint felnőttek haltak meg, legtöbbször a végső menny angyalai tanítják, mert ezek az angyalok inkább hozzájuk illenek, mint a bensőbb menny angyalai, mert amazok inkább benső bölcsességűek, amelyet még be nem fogadhatnak. A mohamedánusokat ellenben olyan angyalok tanítják, akik előzőleg ebben a vallásban voltak és a keresztyén valláshoz megtértek. A pogányokat szintén saját angyalaik tanítják.

516. Itt minden oktatás az Igéből vett tanból történik, nem pedig az Igéből tan nélkül. A keresztyéneket a mennyei tanból oktatják, amely az Ige benső értelmével teljesen megegyezik. A többieket, mint a mohamedánokat és a pogányokat, értelmi képességüknek megfelelő tanítások szerint, amelyek a mennyei tanítástól csupán abban különböznek, hogy a szellemi életet vallásuk helyes tantételei szerinti erkölcsi élet által tanítják, amelyek szerint a világban életüket berendezték.

517. A mennybeli oktatások a földi oktatásoktól abban különböznek, hogy az ismeretek nem az emlékezetnek, hanem az életnek adatnak át, mert a szellemek emlékezetete életükben van, mivel mindent elfogadnak és elsajátítanak, ami életükkel megegyezik, ellenben olyanokat, amelyek meg nem felelnek, sem el nem fogadnak, még kevésbé sajátítanak el, mivel a szellemek hajlamok és ennél fogva saját hajlamukhoz hasonló emberi alkatok. Mivel ilyen

természetűek, azért nekik az igaz iránti hajlam befolyása, melyeknek az életbeni alkalmazását célozzák, állandóan megadatik; mert az Úr gondoskodik róla, hogy mindenki azokat a hasznos célokat szeresse, amelyek lényegével megegyeznek. Ez a szeretet az angyallá lével reménységével is magasztosul és mivel a menny valamennyi haszoncélja az általános haszoncélra vonatkozik, amely az Úr országa érdekében levő, ami ott hazájuk és mivel minden egyes és részleges haszoncél annál magasabban áll, minél közelebb és átfogalóbb módon arra az általánosra irányul, ezért minden egyes és részleges haszoncél is, amely számtalan, jó és mennyei. Ezért a jó iránti hajlam a hasznos munkálkodás hajlamával mindegyiknél olyan szorosán egyesül, hogy egyet alkot. A haszoncélba az igazat ezáltal ültetik be, úgyannyira, hogy az igazságokat, amelyeket tanulnak, hasznos igazságoknak, gyakorlati igazságoknak nevezik. Az angyalszellemeket ezen a módon tanítják és készítik elő a mennyre. A haszoncélokkal megfelelő igaz iránti hajlamot különféle eszközökkel ébresztik fel, amelyek közül a világon a legtöbb ismeretlen; különösen a hasznos tevékenység jelképeivel, amelyeket a szellemvilágban ezerféle módon és olyan gyönyörűséggel és élvezettel ábrázolnak, hogy a szellemet bensőjéből, a élek teréből kifelé, a külsőig, a test teréig, áthatják és így teljesen megihletik; ezért a szellem egyszersmind saját haszoncéljává is lesz. Ezért a szellem, mihelyt saját társaságához jön, amelybe tanítás által bevezetik, mivel saját hasznos tevékenységében, azért saját életében is van. Ebből kitetszhetik, hogy nem az ismeretek eszközlik, amelyek külső igazságok, hogy valaki a mennybe juthasson, hanem maga az élet, amely az ismeretek által áthatott hasznos tevékenység élete.

518. Voltak olyan szellemek is, akik ama gondolatoknál fogva, amelyekkel a világban bírtak, önmagukat azzal áltatták, hogy a mennybe jutnak és inkább mint mások, felvétetnek, mivel tanultak voltak és úgy az Igéből, mint az egyház tanításából sokat tudtak, követezéseképp úgy vélekedtek, hogy bölcsék és azok alatt értetnek, akikről az Ige azt mondja:

"fénylenek mint a menny boltozatának fénye és mint a csillagok"; Dániel 12: 3.

de megvizsgálták őket, vajon ismeretüknek székhelye emlékezetükben, vagy életükben van-e? Azokat, akik az igaz iránti valódi hajlamban voltak, valamint ezeket a testi és a világi dolgoktól elválasztott haszoncélokért, amelyek magukban véve szellemi haszoncélok, szerették, miután kiképezték, a mennybe fel is vittek és akkor nekik meg is mondták, hogy a mennyben mi fénylik. T.i. az isteni igaz az, ami ott a menny világossága, amely a hasznos működésben van, amely az alap és amely ama világosság sugarait magába fogadja és sokféle fényáramlattá változtatja. Az olyanok ellenben, akiknél az ismeretek csupán emlékeztükben fészkeltek, minélfogva az igazságok felett okoskodni képesek voltak és azokat az alapelveket (principia), amelyeket alapul vettek, megokolni tudták, amelyeket akkor, bár hamisak voltak, a megokolás után igazságoknak tekintettek, ezek, mivel a mennynek semmi világosságában nem voltak és mégis az önhittségénél fogva, amely az ilyen tudáshoz leginkább hozzátapadni szokott, abban a hitben voltak, hogy egyebeknél tanultabbak és ezért a mennybe jutnak és az angyalok nekik szolgálnak. Amint ezeket balga hitüktől eltérítették, az első, vagy végső mennyig felemelték, hogy ott bizonyos angyaltársaságba bevezetessenek; de amidőn a bejáratnál megállottak, a mennyei világosság befolyása folytán szemekre megvakulni kezdenek és azután elméjükben megháborodni és végül a lélegzettel, mint a haldoklók küzdeni (trahere animam) és amint a menny melegségét érezték, amely a mennyei szeretet, belső kínt szenvedtek. Ezért őket innen ledobták és később megtanították, hogy nem az ismeretek alkotják az angyalt, hanem a valóságos élet, amelyet az ismeretek által elért, mert az ismeretek önmagukban véve a mennyen kívüliek, de az ismeretek által elért élet a mennyen belül való.

519. Miután a szellemeket a fenti helyeken oktatás által a mennyre előkészítették, ami rövid idő alatt megtörténik, mivel szellemi eszményűek és egyúttal sokat felölelnek, akkor angyali ruhákkal öltöztetik fel, amelyek legtöbbször fénylő fehérek, mintegy finom vászonból (ex bysso) valók és így arra az útra vezetik, amely a mennybe felvezet és ott védőangyaloknak adják át és ezután őket más angyalok fogadják be és vezetik be a társaságokba és itt a sok üdvösségbe. Ezután mindegyiket az Úr a saját társaságába vezeti, ami szintén különböző úton-módon történik; némelykor kerülő utakon. Az utakat, amelyeken vezet, egy angyal sem tudja, hanem csak az Úr. Ha saját társaságukhoz jutottak, akkor bensőjük felnyílik és mivel ez a társaságban levő angyalok bensőjével megegyezik, ezért nyomban felismerik és örömmel befogadják.

520. Valami nevezetesen akarok még a fentiekhez csatolni azokról az utakról amelyek ama helyekről a mennyhez vezetnek és amelyeken az új angyalokat bevezetik. Nyolc út van, kettő-kettő a tanítás mindegyik helyétől. Az egyik kelet felé emelkedik, a másik nyugat felé. Azokat, akik az Úr mennyei birodalmába jönnek, a keleti úton vezetik be; azokat ellenben, akik a szellemi birodalomba jönnek, a nyugati úton. A négy út, amely az Úr mennyei birodalmába vezet, olajfákkal és a gyümölcsstermő fák különböző nemével díszítetteknek látszik, azok ellenben, amelyek az Úr szellemi birodalmába vezetnek, szőlőkertekkel és babérfákkal díszítetteknek látszanak és megfelelésnél fogva, mivel a szőlőkertek és a babérfák az igaz és annak hasznocéljai hajalmának felelnek meg. Az olajfák és a gyümölcsök azonban a jó és hasznocéljainak hajlamával állanak megfelelésben.

A mennybe közvetlen irgalmasságból senki sem juthat.

521. Olyanok, akiket a mennyről és az odavezető útról, valamint a menny életéről az emberek között nem tanítottak, abban a hiszemben vannak, hogy a mennybe való felvétel csupán irgalmasságból történik, ami azoknak jut osztályrészül, akik a hitben vannak és akikért az Úr közbenjár (intercedit) s mivel ez csupán kegyelemből való bebocsátás, következésképp minden ember, aki csak van, tetszés szerint üdvözíthető, sőt mint egyesek vélik, még a pokolbeliek is valamennyie. De ezek az emberről semmit sem tudnak, hogy t.i. az ember teljesen olyan, mint élete, és élete olyan, mint szeretete, nemcsak a bensőt, akaratát és értelmét illetően, hanem külsője tekintetében is, amely testéhez tartozik és hogy a test alakja csak a külső alkat, amelyben a benső hatásában nyilvánul és hogy így az egész ember saját szeretete; lásd fent 363. sz. a. Azt sem tudják, hogy a test nem önmagából él, hanem saját szelleméből és hogy az ember szellem önnön hajlama és szellemi este nem egyéb, mint az emberi alakban levő hajlam, amelyben halála után megjelenik, lásd fent 453-460. sz.a. Addig, amíg ezek a dolgok ismeretlenek, addig az ember arra a tévhitre vezethető, hogy az üdvözítés isteni önkénynél (beneplacencia) nem egyéb, amelyet irgalmasságnak és kegyelemnek (Misericordia et Gratia) neveznek.

522. Hogy azonban az isteni irgalmasság micsoda , mondassék meg először. Az isteni irgalmasság az egész emberi nemzetség iránt táplált merő könyörület, minél fogva üdvözíttessék és pedig kivétel nélkül minden ember iránt és az egyiktől sem távozik el. Ezért mindenki, aki üdvözíthető, üdvözített is. Mindazáltal másként senki nem üdvözíthető, hanem csak az isteni eszközök által, amelyeket az Úr az Igében kijelentett. Az isteni eszközök azok, amiket isteni igazságoknak nevezünk. Ezek azt tanítják, hogy az ember miként éljen, hogy üdvözíthető legyen. Ezek által vezet az Úr a mennyhez az embert és a menny életét ezek által árasztja beléje. Ezt az Úr mindenkivel megcselekszi. Mindazáltal a menny életét senkibe be nem ültetheti, hacsak az a gonosztól el nem áll, mert a gonosz akadályul az útban van.

Amennyire tehát a gonosz az útból eláll, annyiban vezeti az Úr isteni eszközeivel merő irgalmasságból és ezt a gyermekségtől kezdve világi élete végéig és azután az örökkévalóságban. Ez az isteni irgalmasság, amit meg kell érteni. Ebből kitetszik, hogy az isteni irgalmasság merő könyörület, de nem közvetlen, ami abból állana, hogy mindenki önkényesen üdvözítették, bármint élt is az.

523. Az Úr a rend ellen soha semmit sem tesz, mert Ő maga a rend. Az Úrból kiáradó isteni igaz az, ami a rendet teremti és az isteni igazságok a rend törvényei. Az Úr az embert ezek szerint vezeti. Az embernek közvetlen könyörületből való üdvözítése az isteni rend ellen való és ami az isteni rend ellen való, az az Isten ellen van. Az isteni rend az embernél a menny. Ezt az ember a rend törvényeivel, amelyek az isteni igazságok, ellenkező élet által önmagánál megfordította. Az ember a rend törvényei által ebbe a rendbe merő irgalmasságból vezetettik vissza és amennyiben visszavezettik, a mennyet annyiban fogadja be és aki a mennyet befogadja, az a mennybe is jut. Ebből ismét kitetszik, hogy az Úr isteni irgalmassága merő könyörület, de nem közvetlen könyörület.

524. Ha az emberek közvetlen irgalomból üdvözíthetők volnának, akkor bizonyára mindnyájan üdvözítették, azok is, akik a pokolban vannak, sőt pokol nem is volna, mivel az Úr maga az irgalmasság, maga a szeretet és maga a jó. De mivel ez az Ő Istenije ellen van, hogy úgy mondjuk, mindeneket közvetlenül üdvözíthetne és mégsem üdvözít. Az Igéből ismeretes, hogy az Úr mindeneknek üdvösségét és nem kárhozatát akarja.

525. Legtöbben, akik a keresztyénségből a másik életbe jönnek, azt a hitet magukkal hozzák, hogy t.i. közvetlen irgalomból üdvözülniük kell, amiért könyörögnek is. Ha azonban őket megvizsgálták, akkor kitűnt, miszerint azt hitték, hogy a mennybejutás csupán bebocsátás volna és akik bebocsáttatnak, a mennyei örömben vannak. Egyáltalában nem tudták, hogy a menny és a mennyei öröm micsoda, ezért megmondották nekik, hogy az Úr a mennyet senkitől meg nem tiltja és hogy ha kívánták, azoknak valóban meg is engedték. De amidőn az első lépcsőn voltak, a mennyei melegség megérintésekor, amely az a szeretet, amelyben az angyalok vannak és a mennyei világosság befolyásakor, amely az isteni igaz, olyan szívbéli félelmük támadt, hogy mennyei öröm helyett pokoli gyötrelmet éreztek, amelytől lesújtva meredeken lebuktak. Így élő példával tanítottak meg, hogy a menny közvetlen irgalomból senkinek sem adható.

526. Erről némelykor az angyalokkal beszéltem. A világban legtöbben, akik a gonoszban élnek, ha a menny és az örökéletről másokkal beszélnek, egyébként nem nyilatkoznak, minthogy a mennybe jutás csupán irgalmasságból való bebocsátás és ebben a vélekedésben különösen azok vannak, akik arra egyedüli eszközül a hitet avatják, mert ezek vallásuk legfőbb alaptételénél fogva sem az életre, sem a szeretet cselekedeteire, amelyek az életet alkotják, nem tekintenek, valamint a többi eszközre sem, amelyek által az Úr az emberben a mennyet lefekteti és cselekszi, hogy az ember a mennyei öröm iránt fogékonyá legyen. Mivel a cselekedet által való minden közöltetést elvetik, ezért az embernek a mennybe csupán irgalomból való befogadását, amire, mint hiszik, az Atya Isten, a Fiú közbenjárása által indítatik, elvük szükségéeként bizonyítják. Erre az angyalok azt mondták, tudják, hogy csupán a hitre alapított tantételből szükségképpen ilyen tanításnak kell következni és mivel ez a tantétel a többek között a legfőbb, azért abba, mivel nem igaz, a mennyből semmi világosság sem folyhat be. Így állt elő ebből az a tudatlanság, amelyben az egyház manapság az Úr, a menny, a halál utáni élet, a mennyei öröm, a szeretet és a szeretetmunkásság lényege, de legfőképpen a jónak az igazzal való összeköttetése, következésképp az ember élete

tekintetében van. Onnan származik ez és ilyen, amely életet a gondolkozásból senki, hanem az akarattól és az ebből eredő cselekedetekből bír és a gondolkozásból csak annyiban, amennyiben a gondolkozás az akarattól ered; tehát nem a hitből, kivéven, ha a hit a szeretetből ered, (trahit ex amore). Az angyalok igen sajnálkoztak, hogy az ember nem tudja, miszerint a pusztán hit senkinél sem lehetséges, mert a hit, forrása nélkül, amely a szeretet, pusztán csak tudás és némelyeknél önámítás, ami éppúgy, mint a hit, hamisan hozzásimul (mentitur fidem) (lásd fent 482.), amely önámítás nem az ember életében, hanem azonkívül van, mert az az embertől, ha a szeretettel össze nem függ, elválik. Tovább azt mondták, hogy azok, akik az ember üdvözítésének lényeges eszköze tekintetében ilyen alaptételből indulnak ki, egyebet nem tehetnek, minthogy a közvetlen irgalmasságban higgyenek, mert a természeti világosságból és a szemléltető tapasztalattól megismerik, hogy a különválasztott hit az ember életét nem alkotja, sőt azok is, akik gonosz életet folytatnak, éppen így gondolkoznak és önmagukat ámtítják, amiből az következik, miszerint azt hiszik, hogy a gonoszok éppen úgy üdvözülhetnek, mint a jók, ha a halál órájában a közbenjárásról és az ezáltal megnyerendő irgalomról beszélnek. Az angyalok beismerték, miszerint még senkit nem láttak, hogy aki gonoszul élt és közvetlen irgalmasságból a mennybe mégis felvételre volt, bármennyire beszélt is a világban bizonyossággal és bizalommal arról, amit a hit alatt tulajdonképpen értett. Ábrahám, Izsák, Jákób, Dávid és az apostolokról való arra a kérdésre, vajon ezek a mennybe közvetlen irgalmasságból vétettek-e fel azt felelték: Egy sem, hanem közülük mindenik világi élete szerint. Tudják is, hogy azok hol vannak és hogy ott másoknál nagyobb tekintélyük nincs. Annak oka, hogy nekik az Ige szerint méltóságokat tulajdonítanak, onnan van, mondák, hogy alattuk az Ige benső értelmében az Urat értik. Ábrahám, Izsák és Jákob alatt az Urat Isteni és Istenemberi tekintetben; Dávid alatt az Isteni-Királyi tekintetben, és az apostolok alatt az isteni igazságok tekintetében; és az angyalok azáltal egyáltalában meg nem ihletettek, ha az Igét valamely ember olvassa, mert neveik a mennybe be nem hatolnak, hanem ezek helyett, mint éppen mondtam, az Urat értik és felőlük az Igében, amely a mennyben van és amiről fent 259. Sz. Alatt szó volt, azt sehol sem gondolják, mert ez az Ige annak az Igének, amelyik a világban van, benső értelme.

527. Hogy a menny életét olyanokba beültetni, akik világi életükben a menny életével az ellenkezőt tartották, lehetetlen, azt sok esetből merített tapasztalt által igazolhatom. Voltak ugyanis olyanok, akik azt hitték, hogy haláluk után az isteni igazságokat, mihelyt azokat az angyaloktól hallják, könnyedséggel elfogadják és hisznek és ennél fogva másként is élnek és a mennybe felvételre. Ezt azonban igen sokkal megkísérelték, mégis inkább azokkal, akik hasonló hitben voltak és akiknek ezért megengedték, hogy megtudják, hogy a halál után bűnbánat nincs. Ezek közül tehát némelyek, akikkel a kísérlet tétel, az igazságokat felfogták és elfogadni látszottak azokat; de mihelyt szeretetük életéhez fordultak, elvetették, sőt ellene beszéltek. Néhányan azokat az első pillanatban elvetették, és hallani sem akarták. Némelyek azt akarták, hogy ama szeretet élete, amelyet az életben magukévá tettek, tőlük elvéssék és ennek helyébe az angyali élet, vagy a menny élete ültetessék be. Megengedés folytán ez meg is történt velük. Mihelyt azonban szeretetük élete elvetették, mint a halottak, úgy feküdtek ott, de ekkor magukkal tehetetlenek voltak. Ezáltal és egyéb tapasztalat által az együgyű jók arra megtanították, hogy a halál után életét senkinek sem lehet megváltoztatni és hogy a gonosz életet jóvá, sem a pokolít mennyéivé átváltoztatni semmiképpen nem lehet. Mert mindegyik szellem - fejtől a talpáig - olyan, mint saját szeretete, következésképp, mint élete és annak az ellenkezőbe leendő átfordítása, az egész szellemnek teljes megsemmisítésével egyenlő volna. Az angyalok állítják, miszerint a baglyot galambbá és a fülesbaglyot paradicsommadárrá átváltoztatni könnyebb volna, mint valamely pokoli szellemet a menny angyalává. Hogy az ember halála után úgy marad, mint amilyen világi élete volt, azt lásd fent saját fejezetében,

470-484.sz. alatt. Ebből kitetszhetik, hogy a mennybe közvetlen irgalmasságból felvenni senkit sem lehet.

Olyan életnek folytatása, amely a mennybe vezet, nem olyan nehéz, mint hiszik.

528. Némelyek azt hiszik, hogy olyan élet folytatása, amely a mennybe vezet és amelyet szellemi életnek nevezünk, nehéz, és pedig azért, mivel azt hallották, hogy az embernek a világról le kell mondani és magától az örömeit, amelyek a testre és az érzékekre tartoznak, meg kell vonni és szellemi érzelmű emberként kell élni, amiről semmi egyéb fogalmat nem alkotnak, mint hogy a világi dolgokat, amelyek különösen a gazdagságok és a méltóságok, el kell vetni, Istenről, a lelki üdvösségről és az örökéletről állandóan kegyes elmélkedésekben kell büszkélkedni és az életet imádságok, jó könyvek és az Ige olvasásával kell eltölteni. Ez, mondják, jelenti a világ megvetését és a lélek, nem pedig a test szerinti életet. Hogy azonban a dolog teljesen másként van, az sokféle tapasztalat és az angyalokkal való értekezés által tudnom megengedett; sőt, hogy azok, akik a fenti módon a világról lemondanak és élnek lelki életet, szomorú életűekké válnak, ami a mennyei öröm iránt nem fogékony, mivel mindegyiket saját élete várja. Hanem a menny örömeinek felvétele végett az embernek sokkal inkább a világban, a hivatalokban és a foglalatosságban kell élni és hogy akkor az erkölcsös és a polgári jó élet által a szellemit magába fogadja és hogy az emberben a szellemi élet másképpen nem is képeződhet, vagy a szellem a mennyre másként elő nem készülhet. Mert benső életet, külső nélkül élni, egyenlő azzal, mintha olyan házban lalnánk, amelynek alapja nincsen, és azért folytonosan süllyed, vagy meghasadozik és elmállik, vagy inog, amíg szét nem esik.

529. Szemléljük és vizsgáljuk csak meg az ember életét értelmi szempontból, és akkor azt találjuk, hogy az hármassal, t.i. szellemi élet, erkölcsi élet és polgári élet és hogy ezek egymástól különböznek. Mert vannak olyan emberek, akik polgári jó életet élnek és erkölcsi, meg szellemi életet még sem; és vannak megint olyanok, akik úgy polgári, mint erkölcsi és egyszermind szellemi életet élnek. Ezek azok, akik mennyei életet folytatnak, amazok pedig azok, akik a menny életétől elválasztott világi életet élnek. Már ebből kitetszhetik, hogy a szellemi élet a természeti és a világi élettől elválasztva nincs, hanem inkább, hogy ezzel összekötve van, mint a lélek saját testével és hogy ez, ha elválasztani akarnók, mint fent mondtam, olyan, mint az olyan házban való lakás, amelynek alapja nincs. Az erkölcsi és a polgári élet ugyanis, a szellemi élet eszköze. Mert a szellemi élet tárgya a jó akarás, az erkölcsi és a polgári élet tárgya pedig a jó cselekvés. Ha ez amattól elválasztatik, akkor a szellemi élet csupán gondolkozásban és beszédben van meg, míg az akarat visszalép, mivel alapja nincs; és az ember tulajdonképpeni szellemije mégis az akarat.

530. Hogy nem olyan nehéz, mint általában hiszik, a mennybe vezető élet folytatása, az a most következőkből meglátható. Ki ne tudna polgári és erkölcsi jó életet élni? Valóban ebbe mindenkit gyermekségétől fogva bevezetnek és ezt a világi életből ismeri. Mindenki ilyent is él, úgy a gonosz, mint a jó, mert ugyan ki akar nem őszintének és nem igazságosnak tartatni? Az őszinteséget és igazságosságot a külsőben csaknem mindenki olyan szigorúan űzi, hogy az a látszata, mintha azok szívükben valóban őszinték és igazak, vagy mintha azok magából az őszinteségből kifolyólag cselekednének. Tehát a szellemi embernek éppen úgy kell élni, amit éppolyan könnyen, mint a természeti ember, megtehet, csupán azzal a különbséggel, hogy a szellemi ember az Istenben hisz és hogy őszintén és igazán cselekszik, nem csupán azért, mert ezt a polgári és erkölcsi élet megköveteli, hanem azért is, mert ez az isteni rend szerint való.

Mert ha cselekedete közben Istenre gondol, akkor a menny angyalaival közösségre lép és amennyire ezt cselekszi, köttetik velük össze és benső embere felnyílik, amely magában véve a szellemi ember. Ha az ember ilyen, akkor őt az Úr, anélkül, hogy tudná, gyermekként fogadja és vezeti és akkor az őszinteséget és az igazat, amelyek a polgári és az erkölcsi élethez, amelyet folytat, tartoznak, szellemi okból cselekszik. Az őszinteségnek és az igaznak szellemi okból való cselekvése, az őszinteségből és az igazból eredő cselekvést, vagyis a szívből való cselekvést jelenti. Igazságossága és őszintesége külső alakjában hasonlít ugyan a természeti ember őszinteségéhez és igazságosságához, sőt a gonoszéhoz és a pokoliéhoz is, de benső alakjában teljesen egyenlőtlen: mert a gonoszok csupán önmagukért és a világért cselekszenek őszintén és igazán, ha azonban törvények és büntetések nem volnának és azután, ha a jó névnek, becsületnek, keresetnek és az élet elvesztésétől nem félnének, akkor bizonyára teljesen igazságtalanul és hazug módon cselekednének, mert sem Istentől, még kevésbé bármi isteni törvénytől, nem félnek, vagyis semmiféle benső kötelék nincs, amely őket visszatartaná, ezért akkor másokat amennyire csak lehetne, megcsalnának, megrabolnának és kizsákmányolnának és pedig örömmel. Hogy bensőjükben ilyenek, az különösen a másik életben a hasonlókon kitetszik, ahol a külsőjét mindenkitől elveszik és így a benső mezítelenre vetkőzik, amelyben azután az örökkévalóságban él (lásd fent 499-511. sz. a.). És mivel akkor külső korlát nélkül cselekednek, amelyek, mint fentebb mondtam, a törvénytől való félelem és a jó névnek, becsületnek, keresetnek és az életnek elvesztése miatti félelem, azért esztelenül cselekednek és az őszinteség és az igazságosság felett nevetnek. Azok azonban, akik az isteni törvények érdekében őszintén és igazán cselekedtek, ha a külső elvétetett és bensőjükbe szálltak is, bölcsen cselekszenek, mivel a menny angyalaival vannak összekötve, akik velük bölcsességet közölnek. Ebből tehát felettebb kitetszhetik, hogy a szellemi ember a polgári és az erkölcsi élet tekintetében teljesen úgy cselekedhet, mint a természeti ember, ha a benső ember, vagy az akarat és gondolkozás szerint, az Istennel összekötve van. Lásd fent 358, 359, 360. sz. alatt.

531. A szellemi, a polgári és az erkölcsi élet törvényei a tízparancsolat parancsaiban is taníttatnak. A három elsőben a szellemi élet törvényei, a négy következőben a polgári élet törvényei és a három utolsóban az erkölcsi élet törvényei. A csupán természeti ember ezek szerint a törvények szerint külsőképpen éppen úgy él, mint a szellemi ember, mert az Istent hasonlóképpen tiszteli, a templomba eljár, a prédikációkat meghallgatja, fejét imára hajtja; nem öl, nem paráználkodik, nem lop, hamisan nem tanúskodik, embertársait javaikban meg nem károsítja. Azonban ezt csupán a saját és a világ érdekében cselekszi, hogy láttassék. Azonban benső alakjában, ugyanilyen annak ellenkezője, mint ami külsőjében látszik, mivel szívében az Istent tagadja, az istentiszteletben a képmutatót játssza; ha magába szállva gondolkodik, akkor az egyház szent dolgai felett nevet és azt gondolja, hogy az csupán az együgyű tömeg megfélemezésére szolgál. Ezért van az, hogy a mennytől teljesen el van választva, ennél fogva, mivel nem szellemi, azért nem is erkölcsös ember, sem nem jó polgár; mert, ámbár nem öl, mégis mindenkit gyűlöl, aki vele ellenkezik és bosszúvágyból eredő gyűlölettől ég; minél fogva ölne is, ha a polgári törvények és a külső korlátok, amelyek az aggodalmak, vissza nem tartanak és mivel ez neki vágya, ebből az következik, hogy állandóan gyilkol. Habár nem paráználkodik, azért mégis állandóan házasságot tör, mert amennyire teheti és ahányszor szabad, el is követi. Ugyancsak, bár nem lop, mégis játszik, mivel mások javai után vágyakozik és a csalásokat és mesterkedéseket igaztalanul nem tartja, ezért érzelmében állandóan tolvaj. Hasonlóképpen áll ez az erkölcsi élet parancsolataival is, amelyek: hogy hamis tanúskodást ne tegyünk és mások javait ne kívánjuk. Minden ember ilyen, aki az Istent tagadja és a vallásból némi lelkiismerete nincs. Hogy ezek ilyenek, világosan mutatkozik a másik életben a hasonlókon, ha külsőjük eltávolítása után bensőjükbe

helyeztetnek. Így, mivel a menyőtől elválasztattak, a pokollal egyet képeznek. Ezért azokhoz szegülnek, akik ott vannak. Másként azonban azok, akik az Istent szívükben elismerik és életük cselekedetei közben az isteni törvényeket szem előtt tartották és a tízparancsolat három első parancsa szerint éppen úgy éltek, mint a többiek szerint. Ha ezek külsőjük elvétele után bensőjükbe helyeztetnek, akkor ismét úgy vannak, mint a világban. Bensőjükbe való átlépésük olyan, mint az árnyékból a világosságra, a tudatlanságból a bölcsességre és a szomorú életből a vidámra, mivel Istenben, valamint a mennyben vannak. Ezt azért mondtam, miszerint tudjuk, hogy milyen az egyik és milyen a másik habár mind a kettő egyenlő külső életet folytatott.

532. Mindenki tudhatja, hogy a gondolatok menetet és irányt a szánték szerint vesznek, vagy oda mennek, ahova az emberi szándék céloz. Mert a gondolkodás az ember benső látása, amely éppen úgy viszonylik, mint a külső látás, t.i. hogy oda fordul és ott időzik, ahova hajlítják és irányítják. Ha tehát a benső látás, vagy gondolkodás a világhoz fordul és abban tartózkodik, abból az következik, hogy a gondolkodás világivá lesz. Ha önmaga és saját méltósága felé fordul, abból az következik, hogy érzékivé lesz. Ha ellenben a menny felé fordul, mennyevé lesz. Tehát, ha a meny felé irányul, felemelkedik. Ezzel szemben, ha az önmagára irányul, a mennytől elhúzódik és az érzékibe süllyed, és ha a világra irányul, akkor a mennytől is elfordul és azokba a dolgokba szóródik szét, amelyek a szem előtt vannak. Az ember szeretete az, amely a szándékot alkotja és az ember benső látása, vagy gondolkodása tárgyának az irányt megszabja. Ezért az önszeretet önmagára és a sajátjára, a világ szeretete a világra és a meny iránti szeretet a mennyekre irányul. Ebből megtudhatjuk, hogy az ember bensője, amely lelkéhez tartozik, milyen állapotban van, mihelyt csak szeretetét ismerjük, hogy t.i. annak bensője, aki a mennyet szereti, a menny felé van felemelve és felülről van felnyitva. Azonban annak a bensője, aki a világot és önmagát szereti, felülről elzárva és kívülről felnyitva van. Ebből következtetni lehet, hogy ha a felső tér, t.i. a lélek székhelye, felülről elzárva van, az ember azokat a dolgokat, amelyek a mennyhez és az egyházhoz tartoznak, többé nem láthatja, és hogy nála azok sötétben vannak és ami sötétségben van, azt vagy tagadja, vagy meg nem érti. Ezért van ez, hogy azok, akik önmagukat és a világot mindenekfelett szeretik, mivel náluk a lélek felső térségei lezárva vannak, szívükben az isteni igazságot tagadják és ha abból valamit az emlékezetből nyilvánítanak, azt még sem értik. Ezek azokat egyébként nem tekintik, mit aminek a világi és testi dolgokat. Mivel ilyenek, azért lelkükben semmi egyébként foglalkozni nem tudnak, mint olyan dolgokkal, amelyek a testi érzékekbe behatnak, amelyeken egyetlenörömeiket is találják; amelyek között sok olyan dolog is van, amely undok, fajtalan, közönséges és bűnös és ezektől eltéríteni nem lehet, mivel lelkükbe a mennyből a befolyás be nem hat, mivel ezek, mint mondtam, felülről lezárattak. Az ember szándéka, amely által benső látása, vagy gondolkodása meghatároztatik: akarata; mert amit az ember akar, azt szándékozza és azt gondolja. Ha tehát szándéka a mennyet célozza, akkor gondolkodása is oda irányul és ezzel egész lénye, ami így a mennyben van, és innen szemléli azután azokat a dolgokat, amelyek a világhoz tartoznak, mint alatta levőket, mit mikor valaki, a tetőről a házakat szemléli. Ezért van az, hogy az ember, akinek bensője, amely lelkéhez tartozik, felnyitva van, a nála levő gonoszat és hamisat láthatja, mert ez lelki élete alatt áll; és viszont, hogy valamely ember, akinek bensője felnyitva nincs, gonoszságát és hamisságát nem láthatja, mert ezekben és nem ezek alatt áll. Ebből következtetni lehet, hogy az emberi bölcsesség honnan ered és honnan jön a balgaság, és hogy az ember a halál után milyen lesz, amidőn magára hagyják, hogy bensője szerint akarjon és gondolkozzék és éppen így cselekedjék és beszéljen is. Ezt is azért mondtam, miszerint tudjuk, hogy az ember belül milyen, bármennyire is akar külsőképpen másokkal egyenlőnek látszani

533. Hogy nem olyan nehéz a mennybe vezető életnek folytatása, kiviláglik abból, hogy az embernek egyebet tenni nem kell, minthogy ami életében előjön és amiről tudja, hogy az hamis és igazságtalan, de ahova jelleme hajlik, hogy gondolja meg, hogy azt tenni nem szabad, mivel az az isteni parancsolat ellen van. Rászokok az ilyen gondolkozásra, és a megszokás által készülségre tesz szert, s így a mennyel állandó összeköttetésben van és amennyire a mennyel összeköttetésben van, annyira nyílnak ki lelkének magasabb térségei (régiói) és amennyire ezek felnyitva vannak, látja, hogy mi a hamis és az igazságtalan; és amennyiben ezt cselekszi, űzheti amazt ki, mert semmiféle gonoszt előbb kiűzni nem lehet, mint amidőn azt már láttuk. Ez az az állapot amelybe az ember szabadságánál fogva beléphet, mert ugyan szabadsággal ki nem volna képes így gondolkozni? Ha azonban bevezettetett, akkor az Úr nála minden jóval közreműködik és azt cselekszi, hogy nem csupán a gonoszokat látja, hanem azt nem is akarja és végül megutálja. Ez értetik az Úr következő szavai alatt:

"Az én igám gyönyörűsége és az én terhem könnyű" Máté 11: 30.

Mindazáltal tudni kell, hogy az ilyen gondolkozás és a gonosszal szemben való ellenállás nehézsége olyan arányban növekedik, amilyenben az ember a gonoszokat készakarva teszi. Mert annyira rászokik, hogy végül nem látja és megszereti és a szeretet örömeinél fogva kimentí és mindenféle hamis következtetés által megokolja, és megengedettnek és jónak nyilvánítja. Azonban ez azoknál történik, akik korlát nélkül a gonoszba estek és egyszersmind az isteni dolgokat szívükből is kivetették.

534. Egyszer egy utat jelképeztek előttem, amely a mennyhez és a pokolhoz vezetett. Széles út volt, amely balra, vagy észak felé vonult. Sokan voltak, akik azon mentek, de a távolban, ahol a széles út végződött, meglehetősen nagy kő volt látható. Ettől a kőtől azután két út vezetett. Az egyik balra húzódott, szűk, vagy keskeny volt és nyugaton át dél felé, és így a menny világosságába vezetett. Az a út, amely jobb felé ment, széles és tágas volt és rézsút a pokolra lefelé vezetett. Először úgy látszik, hogy valamennyien egész a válaszúton fekvő nagy kőig egyazon úton mennek, de amidőn odaérkeztek, elváltak. A jók balra fordultak és a keskeny úton mentek, amely mennyre vezet. Ellenben a gonoszok a válaszúton levő követ nem látták, és arra ráestek, megsérültek és megfutamodtak; miután ismét felkeltek, a széles úton jobb felé mentek, amely a pokolra vezet. Ezután nekem megmagyarázták, hogy ez mit jelent. Hogy t.i. az első út amely széles volt és amelyen sokan, úgy a jók, mint a gonoszok együtt mentek és mint barátok egymással beszélgettek, mivel közöttük semmi különbséget látni nem lehetett, azokat jelképezte, akik külsőjükben hasonlóképpen őszintén és igazán élők és akik a szem előtt egymástól nem különböznek. A válaszút, vagy a szegleten levő kő, amelyre a gonoszok ráestek és ettől azután ki a széles útra szaladtak, amely a pokolra vezet, az isteni igazat jelképezte, amelyet azok, akik a pokolba mennek, tagadnak. A legmagasabb értelemben ez a kő az Úr Istenemberijét jelképezte. De azok, akik az isteni igazat elismerték és egyúttal az Úr Istenijét is, azon az úton haladtak, amely a mennybe vezet. Ebből szintén kitűnik, hogy a gonoszok a külsőben ugyanazt az életet folytatják, akár csak a jók, vagy ugyanazon az úton járnak, követezőképp az egyik olyan könnyen, mint a másik, bár azokat, akik szívükben az Istent elismerik és akik különösen az egyházon belül, az Úr Istenijét elismerik, a mennyre vezetik és akik ezt el nem ismerik, a pokolba költöznek. Az ember gondolatait, amelyek a szándékból, vagy az akaratból erednek, a másik világon utak jelképezik. Ott a látszat szerint valóban utak is ábrázolódnak, teljesen a szándék gondolatai szerint és mindegyik saját gondolata szerint jár, amely a szándékból létrejön. Ezért van az, hogy a szellemeket útaikon felismerik, hogy milyenek ők maguk és milyenek gondolataik. Ebből szintén kitetszett, hogy az Úr szavai alatt mit kell érteni:

"Menjetek be a szoros kapun, mert tágas kapu az és széles út, amely veszedelemre vezet és sokan vannak, akik azon járnak. Mert szoros kapu az és keskeny út, amely viszen az életre és kevesen vannak azok, akik azt megtalálják". Máté 7: 13,14.

Azt az utat, amely az életre vezet, keskenynek nevezik, nem azért, mintha nehézkes volna, hanem mivel, mint ezek a szavak mondják, kevesen vannak, akik azt megtalálják. Ama kövön, amely a szegleten látszik, hol a széles és közös út végződött és ettől a két ellenkező irányba vezető út látszik, kitűnik, hogy az Úr szavai mit jelentenek, midőn ezt mondja:

"Nem olvastátok, hogy meg vagyon írva: amely követ az építők megvetettek, az lett a szegletnek fejevé? Mindenki, aki arra a kőre esik, megromol." Lukács 20: 17,18.

A kő az isteni igazat jelképezi és az Izráel köve az Urat Isten-emberijének tekintetében; az építők az egyházból valók; a szegletnek feje, ahol a válaszút van; ráesni és megromolni a tagadást és elenyészést jelenti.

535. Megengedetttem nekem a másvilágban néhány olyannal beszélmem, akik önmagukat a világi dolgoktól tevékenységtől elvonták, hogy szent és kegyes életet élhessenek és néhány olyannal is, akik önmagukat sanyargatták, mivel azt hitték, hogy a világról való lemondás és az rézékek kívánságainak korlátozása ez volna. Azonban ezek közül legtöbben ezáltal ott maguknak szomorú életet teremtettek és a szeretetmunkásság elöl elhúzódtak, amely élet csak a világban folytatható, mert különben az angyalokkal nem társulhatnak. Mert az angyalok élete az üdvösségnél fogva vidám, és a jó cselekvésében áll, amely a szeretetmunkásság műveiben nyilvánul. Azonfelül azok, akik a világi dolgoktól elzárkózott életet folytattak, az érdem szenvedelmétől égnek (flagent merito), ennél fogva szakadatlanul a menny után vágyakoznak és a mennyei öröme, mint valami jutalomra gondolnak, mivel egyáltalán nem tudják, hogy a mennyei öröm micsoda és ha az angyalok közé és ezek örömebe helyeztetnek, amely érdem nélküli és a ténykedésekbe és kézzelfogható hivatásokba (exercitiis et manifestis officiis), úgy amint az a jóból eredő üdvösségben áll, amelyeket azok által alapítanak, akkor csodálkoznak, mint azok, akik a hittől eltérő idegen dolgot látnak és mivel eziránt az öröm iránt nem fogékonyak, azért eltávoznak és hozzátartozóikkal társulnak, akik a világban hasonló életben voltak. Azok ellenben, akik a külső szerint szentül éltek, állandóan a templomba jártak és ott imádkozásban foglalatoskodtak és lelküket megfélemlítették, egyúttal azonban folyton önmagukra gondoltak, hogy mások felett inkább becsültessenek és tiszteltessenek és hogy haláluk után szenteknek kell tartatniuk: azok a másik életben nincsenek a mennyben, mert ilyeneket önmagukért cselekedtek és mivel az isteni igazságokat az önszeretettel beszennyezték és azokat abba süllyesztették, azért ezek közül némelyek olyan örültek, hogy önmagukat Isteneknek tartják, ezért a pokolban ilyenek között vannak. Néhányan ravaszok és csalók; és a pokolban a csalók (dolosorum) azok, akik hasonló dolgokat, mesterkedésekkel és ravaszságokkal külsőképpen ábrázolnak és ezek által a köznépet tévelygésbe vezették, hogy bennük isteni üdvösség lakozik. A pápa vallása szentjei között ilyenek sokan vannak. Némelyekkel beszélmem meg is engedtettem és életük akkor világosan leíratott, hogy milyen volt az a világban és milyen azután. Ezt azért mondtam, hogy tudjuk, hogy a mennybe vezető élet, nem a világtól elvont, hanem a világban való élet és hogy a szeretetmunkásság nélküli kegyes élet, amely csak a világban lehetséges, nem vezet a mennybe, hanem a cselekvő szeretet élete, amely élet abban áll, hogy minden hivatásban, minden foglalatoságban és minden működésben bensőnkől őszintén és igazán cselekedjünk, tehát mennyei okból, amely eredet amaz életben lakozik, ha az ember őszintén és igazán cselekszi, mivel ez illik az isteni törvényekhez. Ez az élet nem nehéz, hanem a szeretetmunkásságtól elvont kegyesség élete valóban nehéz, mivel ez az élet olyan arányban von el a mennytől, amilyenben hisszük, hogy oda vezet.

A pokol.

A poklot az Úr kormányozza.

536. Fent, ahol a mennyről szó volt, mindenütt, de különösen a 2-6.sz. megmutattam, hogy az Úr a menny Istene, valamint, hogy a menny minden kormányzása az Urat illeti és mivel a mennynek a pokolhoz és a pokolnak a mennyhez való viszonya teljesen olyan, mint két egymással ellentétesé, amelyek kölcsönösen egymás ellen hatnak és ezáltal a hatás és ellenhatás által egyensúly jön létre, amelyben létét minden megtalálja. Ezért, hogy egyensúlyát minden megtartsa, szükséges, hogy aki az egyiket kormányozza, a másikat is kormányozza, mert ha a pokol felől jövő ellenséges támadásokat nem ugyanaz az Úr tartaná féken és abban az örjögést nem csökkentené, az egyensúly felbomlónék és az egész tönkretjutna.

537. Itt először az egyensúlyról egyet-mást elmondok. Ismeretes, hogyha kettő kölcsönösen egymás ellen hat és az egyik ugyanolyan arányban hat vissza és áll ellen, mint amilyenben a másik hat és támad, egyiknek sincs ereje, mivel mind a két részről egyenlő erő áll szemben és hogy ekkor mind a kettőt egy harmadik tetszés szerint működtetheti; mert ha az egyenlő ellenállásnál fogva ereje egyiknek sincs, akkor a harmadik ereje mindent megcselekedhetik és pedig olyan könnyen, mintha ellenállás nem is volna. A menny és a pokol között ilyen egyensúly van. De ez nem az az egyensúly, amely kettő között lenni szokott, akik a testtel harcolnak és akik közül az egyik erejével a másik ereje áll szemben, hanem szellemi egyensúly, t.i. a hamisnak az igaz elleni és a gonosznak a jó elleni egyensúlya. A pokolból állandóan a gonoszból eredő hamis, és a mennyből állandóan a jóból eredő igaz árad ki. Ez a szellemi egyensúly az, amely azt cselekszi, hogy az ember a gondolkozás és az akarat szabadságában van; mert mindaz, amit az ember gondol és akar, vagy a gonoszra és az ebből származó hamisra, vagy pedig a jóra és az ebből eredő igazra vonatkozik. Ha tehát az ember ebben az egyensúlyban van, akkor szabadságban van, hogy vagy a pokolból a gonoszat és az ebből származó hamisat engedje magához és fogadja el, vagy a mennyből a jót és az ebből eredő igazat engedje magához és fogadja el. Az Úrból kifolyólag minden ember ebben az egyensúlyban van, mert Ő mind a mennyet, mint a poklot kormányozza. Hogy az ember ebben a szabadságban miért az egyensúly által van és hogy tőle a gonosz és a hamis miért nem isteni hatalom által vétetik el, arról a következő fejezetben lesz szó.

538. Néhányszor megadatott nekem, hogy a pokolból kiáradó gonoszból származó hamis áramlatát megérezhessem, ami minden jó és igaz elrotnására irányuló állandó törekvés volt, összekötve haraggal és bizonyos afeletti dühösséggel, hogy ezt megcselekedni nem tudták. Különösen az Úr Istenije megsemmisítésére és széttrontására irányuló igyekezet és pedig azért, mivel Őtőle minden jó és igaz származik. A menny felől azonban a jóból eredő igaz áramlatát éreztem, amely által a pokolból felszálló törekvés dühöngését visszatratották. Innen ered az egyensúly. A menny felől érzett áramlat egyedül az Úrtól jött, habár az angyalokból kifolyónak látszék. Ez azonban az Úrtól jött csupán, nem pedig az angyaloktól, mivel a mennyben minden angyal elismeri, hogy őbelőle magából semmi jó és igaz sem származik, hanem mindaz egyedül az Úrból.

539. A szellemi világban minden hatalom a jóból eredő igazhoz, de a gonoszból eredő hamishoz semmiféle hatalom sem tartozik. Hogy minden hatalom a jóból eredő igazhoz tartozik, annak oka abban van, hogy a mennyben az Isteni maga az isteni jó és az isteni igaz és

hogy minden hatalma az Isteninek van. A gonoszból eredő hamisnak azonban semmiféle hatalma nincs, azért, mivel a hatalom teljesen az igazhoz és a jóhoz tartozik, és mivel gonoszból eredő hamisban semmi igaz és semmi jó nincs. Innen ered az, hogy minden hatalom a mennyben van és a pokolban semmi. Mert a mennyben mindenki a jóból eredő igazságokban van, a pokolban pedig mindenki a gonoszból eredő hamisban; mert a mennybe előbb senkit be nem bocsátanak, míg a jóból eredő igazságokban nincs; és a pokolba korábban senkit sem vetnek, mielőtt a gonoszból eredő hamisban nincs. Hogy ez így van, lásd azokban a fejezetekben, ahol az ember halála utáni első, második és harmadik állapotáról van szó. 491-520. Sz.; és hogy minden hatalom a jóból eredő igazhoz tartozik, a menny angyalainak hatalmáról írott fejezetben 228-233. Sz. alatt.

540. Ez tehát a menny és a pokol közötti egyensúly. Azok, akik a szellemvilágban vannak, ebben az egyensúlyban vannak, mert a szellemvilág a menny és a pokol között van és a világban az emberek is hasonló egyensúlyban innen tartatnak. Mert az embereket a földön az Úr szellemek által kormányozza, akik a szellemvilágban vannak, amiről alább saját fejezetében lesz szó. Ilyen egyensúly fenn nem állhatna, ha nem mind a kettőt, vagyis úgy a mennyet, mint a poklot nem az Úr kormányozná és mind a kettőben mértéket és célt nem szabna, mert különben a gonoszból eredő hamis túlsúlyra jutna és az együgyű jók, akik a menny legalsó fokán vannak, megfertőzötnének és könnyebben, mint maguk az angyalok, megromolnának és így akkor úgy az egyensúly, mint az egyensúllyal a szabadság is megszűnnék.

541. A pokol szintén úgy, mint a menny, társaságokra van osztva és szintén olyan sok társaságra, mint a menny. Mert bármely mennybeli társasággal szemben a pokol egy társasága áll és pedig az egyensúly érdekében. Azonban a pokolbeli társaságok a gonoszból eredő hamis szerint különböznek, mivel a mennybeli társaságok a jóból eredő igaz szerint különböznek. Hogy mindegyik jónak gonosz az ellentéte és minden igazzal hamis áll szemben, az abból is tudható, hogy semmi nincs, ami valamely vele ellentétesre ne vonatkoznék és hogy az ellentétesből ismerjük meg annak minéműségét és hogy az milyen fokon áll és hogy minden érzés és észlelés ebből ered. Ezért az Úr folytonosan gondoskodik arról, hogy a menny bármely társaságának ellentéte a pokol egyik társaságában meg legyen és hogy közöttük az egyensúly fennálljon.

542. Mivel a pokol éppen olyan sok társaságra van felosztva, mint a menny, éppen azért ugyanannyi pokol van, mint a menny társasága; mert a menny valamennyi társasága kisebb alakú menny, lásd fent 51-55.sz. a., valamint a pokol valamennyi társasága is kisebb alakú pokol. Mivel általában három menny van, ezért általában szintén három pokol van. Legalsó, amely a legbenső, vagy harmadik mennyel ellenkezők, középső, amely a középső, vagy második mennyel ellenkező és legfelső, amely a végső, vagy első mennyel ellenkező.

543. Hogy a poklokat az Úr miként kormányozza, röviden azt is megmondom, A poklokat általában a mennyből eredő isteni jó és isteni igaz kiáradása kormányozza, amely a pokolból kiáramló általános törekvést féken tartja és korlátozza és külön-külön mindegyik mennyből és a menny mindenik társaságából eredő kiáradás is. A poklokat részlegesen angyalok kormányozzák, akiknek az Úr megadja, hogy a pokolba láthassanak, hogy az örjögéseket és összeseregléseket abban féken tarthassák. Némelykor angyalokat is küld oda, akik jelenlétük által azoknak mértéket és célt szabnak. Mindazokat, akik a pokolban vannak, kivétel nélkül, megfélemlítéssel kormányozzák. Némelyeket még a világban beléjük plántált és még velük összefüggő félelmekkel. De mivel ezek a megfélemlítések többé nem elegendők hatásukból

állandóan veszítenek, azért a büntetéstől való félelemmel kormányozzák, amelyek különösen a gonosz cselekvésétől rettentenek el. Ott a büntetések sokfélék és pedig a gonosz aránya szerint enyhébbek és szigorúbbak. Legtöbbször feljebbvalójukul még gonoszabbakat helyeznek, akik ravaszságban és mesterkedésekben őket felülmúlják és akik az ott levőket büntetésekkel és az ebből származó rettentésekkel engedelmességben és szolgaságban tartják. Ezek az előjárók a nekik kiszabott határok átlépését nem merészelik. Tudni kell, hogy a pokolban levők erőszakosságainak és őrzőgős kitöréseinek megfékezésére a büntetéstől való félelem az egyetlen eszköz: egyéb eszköz nincs.

544. Eddig a világban azt hitték, hogy van egy bizonyos ördög, aki a pokol fölött uralkodik és hogy ez világosság angyalaként teremtett, de miután pártütővé lett, seregével együtt a pokolba vettetett. Hogy ezt hiszik, az onnan ered, hogy az Ige ördögöt és sátánt, meg lucifert említ és mivel az Igét itt betű szerinti értelemben értelmezték. Holott abban az ördög és a sátán alatt a poklot értjük. Az ördög alatt azt a poklot, a mely hátrafelé fekszik és ahol a leggonoszabbak vannak, akiket gonosz angyaloknak (mali genii) neveznek és a sátán alatt azt a poklot, amely előlről van, ahol nem olyan gonoszok vannak, akiket gonosz szellemeknek neveznek és lucifer alatt azokat értjük, akik Bábelből, vagy Babiloniából valók; olyanokat ugyanis, akik uralkodásuk határait a mennyig kiterjesztik. Hogy egy ördög sincs, akinek a poklok alávetve volnának, az abból is kitetszik, hogy mindazok, akik a pokolban vannak, valamint azok is, akik a mennyben vannak, az emberi nemzetségből származnak (lásd fent 311-317. sz.) és hogy ott miriádok és miriádok vannak a teremtés kezdetétől fogva a mostani időkig és ott közülük mindegyik olyan ördög, amilyen a világban az Isten ellen való volt; lásd erről a 311. és 312. sz. alatt.

Az Úr a pokolba senkit sem vet, hanem a szellem önnön magát.

545. Némelyek úgy vélekednek, hogy Isten tekintetét az embertől elfordítja, magától eltaszítja és a pokolra veti, és a gonosz miatt reá haragszik, sőt némelyek még inkább: hogy Isten az embert bünteti és reá gonoszat bocsájt. Ebben a vélekedésükben az Ige betű szerinti értelme folytán erősödtek meg, amelyben hasonlók mondatnak, nem tudván, hogy az Ige szellemi értelme amely a betű szerinti értelmet megmagyarázza, egészen más., és hogy az egyház tiszta tanítása, amely az Ige szellemi értelme, mást tanít. Ugyanis, hogy az Isten az emberről tekintetét soha el nem fordítja, magától el nem taszítja, hogy senkit a pokolba nem vet, sem nem haragszik. Ezt meg is érti az, akinek értelme megvilágosult, amidőn az Igét olvassa, már abból is, hogy Isten maga a jó, maga a szeretet és maga az irgalmasság., és hogy maga a jó senkire gonoszt nem bocsát és maga a szeretet és az igazság az embert magától el nem taszítja, mert ez az irgalmasság és a szeretet tulajdonképpeni lényege ellen, valamint az Isteni ellen való. Ezért azok, akik megvilágosított értelemmel gondolkoznak, ha az Igét olvassák, világosan megismerik, hogy Isten az embertől soha el nem fordul és mivel tőle le nem fordul, azért a jóból, a szeretetből és az irgalmasságból cselekedik vele, vagyis, hogy javát akarja, szereti és rajta megkönyörül. Ebből azt is láthatják, hogy az Ige betű szerinti értelme, amelyben hasonlók mondatnak, szellemi értelmet rejt magában, ami szerint értelmezni kell, t.i. azt, ami az emberi értelmi képességéhez mérten, annak első és általános fogalma szerint a betűszerinti értelemben mondatik.

546. Azok, akik megvilágosultak, még tovább látnak, hogy t.i. a jó és a gonosz egymással ellentétben áll és ezek éppen úgy ellentétben vannak mint a menny és a pokol és hogy minden jó a mennyből és minden rossz a pokolból ered., és hogy, mivel az Úr istenije a mennyet

képezi (7-12.sz.) az Úrtól az emberbe csak jó árad be és a pokolból csak gonosz és hogy az Úr az embert így a gonosztól folyton el és a jóra rávezeti és hogy a pokol az embert állandóan gonoszra készíti. Ha az ember nem a kettő között volna, akkor semmiféle gondolkozása, sem akarata nem volna, sem semmi szabadsága és választása. Mert mindezeket az ember csak a jó és a gonosz közötti egyensúlynál fogva tudja és bírja. Ha tehát az Úr elfordulna és az ember csupán saját gonoszságának engedtetnék át, akkor többé nem volna ember. Ebből kitetszik, hogy az Úr minden egyes embernél, úgy a jónál, mint a gonosznál befolyik, mégis azzal a különbséggel, hogy a gonosz embert folytonosan a gonosztól vonja el, a jó embert pedig szüntelen a jóra vezérli és hogy ennek a különbségnek alapja az emberben fekvő, amennyiben az ember a felvevő.

547. Tehát ebből világos lehet, hogy az ember a gonoszt a pokolból, a jót pedig az Úrból kifolyólag cselekszi. Azonban, mivel az ember azt hiszi, hogy mindazt, amit csak cselekszi, önmagából cselekszik, ezért a gonosz, amit cselekszik, vele mint sajátja függ össze. Ezért van az, hogy az ember saját gonoszságának maga a szerzője és semmiképpen sem szerzője annak az Úr. Az embernél levő gonosz a nála levő pokol, mert ha azt mondjuk gonosz, vagy a pokol, ugyanaz. Mivel tehát az embersaját gonoszságának maga a szerzője, így szintén ő az, aki önmagát a pokolra viszi és nem az Úr, sőt az Úr attól igen távol van, hogy az embert a pokolra vezesse., hogy az embert a pokoltól sokkal inkább megszabadítja, amennyiben az ember saját gonoszságában lenni nem akar és abban lenni nem szeret. Mindaz, ami az ember akaratához és szeretetéhez tartozik, halála után vele marad, 470-484. sz. Aki a gonoszt a világban akarja és szereti, az a másik életben is akarja és szereti azt és attól többé elvonni nem lehet. Ezért van az, hogy az ember, aki a gonoszban van, a pokolhoz kapcsolódott és szelleme szerint csakugyan ott is van és a halál után semmit annyira nem kíván, minthogy ott lehessen, ahol saját gonoszsága van. Ezért az ember halála után a pokolba maga bukik le, nem pedig az Úr veti oda le.

548. Hogy ez miképpen történik, szintén megmondom, Ha az ember a másik életbe belép, akkor legelőször az angyalok fogadják, akik neki mindenben szolgálnak és velük az Úrról, a mennyről és az angyali életről beszélnek és a jóra meg az igazra tanítják. Ha azonban az ember (most már szellem) , olyan, hogy a világban a hasonló dolgokat bár ismerte, de szívében tagadta és lenézte, akkor néhány beszélgetés után tőlük elkíváncozik, és keresi is az alkalmat, hogy eljöhessen. Mihelyt az angyalok ezt észreveszik, el is hagyják őt. Ez azonban, néhányszori együttlét után másokhoz társul és végül olyanokhoz szegődik, akik vele egyenlő gonoszban vannak (lásd fenn 445-452.sz.) miközben ez megtörténik, az Úrtól elfordul és tekintetét a pokol felé fordítja, amellyel a világban összekötte volt és amelyben azok vannak, akik a gonosz iránt hasonló szeretetben vannak. Ebből kitetszik, hogy az Úr az angyalok és a menny befolyása által minden szellemet magához von, hogy azonban a szellemek, akik a gonoszban vannak, teljesen és tökéletesen ellenállanak és magukat az Úrtól egyszersmind elszakasztják és saját gonoszságuktól, valamint a pokoltól, mintegy kötéllal vonzatnak és mivel vonzódnak és a gonosz iránti szeretetből engedelmeskedni akarnak, azért nyilvánvaló, hogy önként buknak a pokolba. Hogy ez így van, az a világban a mennyről alkotott eddigi fogalom miatt nem hihető, de a másik életben a poklon kívül levők szemei előtt ez másként nem is látszik, azok szemei előtt azonban nem látszik, akik maguktól buknak le, mert ezek önmaguk mennek be azok, akik a gonosz iránti lángoló szeretetből mennek be, olyannak látszanak, mintha hátrafelé fejjel le, lábaikat felfelé tartva vettetnének le. Ennél a tüneménynél fogva látszik olyannak, mintha isteni hatalom által vettetnének le. (Erről lásd lentebb 574. sz. a.) ebből látható, hogy az Úr a pokolba senkit le nem vet, hanem mindegyik önmagát, nemcsak mialatt e világon él, hanem a halál után is, amidőn a szellemek közé jön.

549. Az Úr isteni lényénél fogva, amely a jó, a szeretet és az irgalmasság, minden emberrel egyenlőképpen nem járhat el; ennek oka abban rejlik, hogy a gonosz és az abból eredő hamis akadályul az útban van és az Ő isteni befolyását nemcsak erőtlenné teszik, hanem vissza is taszítja. A gonosz és a belőle eredő hamis olyanok, mint a fekete felhők, amelyek a nap és az ember szeme közé húzódnak és a világosság derűjét és fényét (apricum et serenum) elzárják, jóllehet a nap, a közben álló felhők szétszórására állandóan törekszik, mert mögöttük áll és süt és ezalatt némely nyíláson át az ember szemébe bocsát is némi gyenge fényt. A szellemvilágban hasonló történik. Itt a nap az Úr és az isteni szeretet, 116-140.sz. A világosság itt az isteni igaz, 126-140.sz. A fekete felhők a gonoszból eredő hamisak. A szem itt az értelem. Amennyiben valaki itt a gonoszból eredő hamisban van, annyiban van körülötte ilyen felhő, amely a gonoszság foka szerint fekete és sűrű. Ebből a hasonlatból meglátható, hogy az Úr jelenléte kivétel nélkül mindenkinél megvan, de különbözőképpen vétetik fel.

550. A gonosz szellemeket a szellemvilágban keményen büntetik, hogy a büntetés folytán a gonosz cselekvésétől visszarettenjenek. Ennek is az a látszata, mintha ez az Úrtól jönne, mindazáltal ott semmiféle gonosz büntetés az Úrtól nem jön, hanem magától a gonosztól, mert a gonosz saját büntetésével olyan szoroson van összekötve, hogy azok egymástól el nem választhatók. A pokoli tömeg ugyanis semmit annyira nem óhajt, mint hogy gonoszat cselekedhessék, különösen büntetést szabni és kínozni; valóban gonoszat és gonosz büntetést szabnak mindenkire, akit az Úr meg nem oltalmaz. Ha tehát gonosz szívből gonosz történik, akkor a gonosz szellemek arra támadnak, aki ezt a gonoszat cselekszi és megbüntetik, mert ezek az Úrtól jövő minden oltalmat elutasítanak. Ezt némiképpen a világi gonosszal és annak büntetésével, ahol szintén egybekötve vannak, meg lehet világítani, mert a törvények itt minden egyes gonosz büntetését megszabják. Ezért, aki a gonoszban van, az a büntetést is magával hordja. A különbség csak az, hogy a gonoszat a világban el lehet rejteni, de a másik életben nem. Ebből kitetszhetik, hogy az Úr senkinek gonoszt nem akar és hogy szintén úgy áll a dolog, mint a világban, hogy sem a király, sem a bíró, sem a törvény nem oka annak, hogy a bűnös büntetetik, mert a gonosztevő gonoszságának ezek nem okai.

Mindazok, akik a pokolban vannak, az ön és a világ iránti szeretetből eredő gonoszban és az ebből folyó hamisban vannak.

551. Mindazok, akik a poklokban vannak, a gonoszban és az abból eredő hamisban vannak és nincs ott egy sem, aki a gonoszban és egyszersmind az igazságokban is volna. A legtöbb gonosz a világban a szellemi igazságokat, amelyek az egyház igazságai, ismeri; mert ezeket gyermekségétől fogva tanulta és azután a prédikációkból, az Ige olvasásából és azután ebből beszélt is. Némelyek még másokat hitre is vezettek. Szívük /?/ szerint keresztyének, mert az igazságokból színlelt hajlammal beszélni és mint a szellemi hitből őszintén cselekedni is tudtak. De közülük az olyanok, akik magukba ellenkezőt gondoltak és csak a polgári törvények, hírnév, méltóságok és egyéb előnyök miatt voltak tartózkodók, hogy t.i. a gonoszat gondolataik szerint cselekedjék, a szívben mind gonoszak és csupán a test, nem pedig a szellem szerint voltak a jóban és az igazban. Ezért azok, ha tőlük a másik életben a külsőt elveszik és a bensőt, amely szellemükhöz tartozik, felfedik, teljesen a gonoszban és hamisban és semmi jóban és igazban nincsenek és akkor napfényre kerül, hogy a jó és az igaz, úgy mint más egyéb tudomány, csupán emlékezetükben székelt, és ha beszéltek, innen előszedték és magukra a jónak látszatát öltötték, hogy lássék, mintha az a szellemi szeretetből és hitből

folynék. Ha az ilyenek bensőjükbe, következésképp saját gonoszságukba helyeztetnek, akkor többé igazságokat nem, hanem csak hamisságokat tudnak beszélni, mivel a gonoszból beszélnek; mert a gonoszból igazságokat beszélni lehetetlen, mivel akkor a saját gonoszságánál nem egyéb és a gonoszból pedig csak hamis származik. Valamennyi gonosz szellemet, mielőtt a pokolra vetnék, ebbe az állapotba helyeznek. (lásd fent 499-512.sz.a.) Ezt a jó és az igaz tekintetében száműzetésnek (vastatio) nevezik. A száműzetés nem egyéb, mint a bensőbe, és így a szellem sajátjába, vagy magába a szellembé helyeztetés. Erről lásd fent 425. sz. alatt.

552. Ha az ember a halál után ilyenné lett, akkor többé nem emberszellem, mint amidőn első állapotában volt, amint fent 491-498.sz.a . láthattuk, hanem most igazi szellem, mert igazi szellem ő saját bensőjében, vagyis érzésének megfelelő arc és test, és így külső alkatban is az, amely bensőnek lenyomata, vagy képmása. A szellem az eltöltött első és második állapot után, amiről fent szó volt. Ilyen. Ezért az első pillanatra meg lehet ismerni, hogy micsoda, nemcsak az arcon, hanem a testen is és ezenfelül a beszéden és a mozdulatokon; és mivel magába szállva van, máshol lenni nem képes, mint ahol a hozzá hasonlóknak vannak. Mert a szellemi világban a hajlamoknak és az ezekből eredő gondolatoknak átmeneti közlése áll fenn. Ezért a szellem a hozzá hasonlókhöz, mintegy önmagától, mintegy szabad hajlamból és ennek kedvéből vonzódik, sőt oda is fordul, mert életét így szívja be és szabad tüdőből lélezkedik, de ha máshova fordul, nem. Tudni kell, hogy a szellemi világban a másokkal való érintkezés a tekintet odafordítása szerint igazodik és hogy mindenkinek tekintete előtt állandóan azok vannak, akik velük egyenlő szeretetben állanak és pedig a test bármely fordulatanál, (lásd fent 151. sz.) Ezért van az, hogy valamennyi pokoli szellem az Úrtól el és ama feketés és elsötétített test felé fordul, amely ott a világ napja és holdja helyett van. Azonban a menny minden angyala az Úr felé, mint a menny napja felé és a menny holdja felé fordul (lásd fent 123., 143., 144., 151. sz.) Ebből tehát kitetszhetik, hogy mindazok, akik a pokolban vannak, a gonoszban és az ebből eredő hamisban vannak és hogy saját ösztönük felé fordultak.

553. A pokolban valamennyi szellem, ha a menny némi világosságából szemlélik, saját gonoszsága alakjában látszik, mivel mindenik saját gonoszságának képmása; mert a külső és a benső mindegyiknél egyet alkot és a benső a külsőben, vagyis az arcban, testben, beszédben és mozdulatokban láthatóan ábrázolódik. Ezért az első pillanatra felismerhetők valának, hogy milyenek. Általában mások becsméréseinek alakjai, fenyegető alakúak azokkal szemben, akik irántuk tiszteletet nem tanúsítanak; a különféle gyűlölség alakjai szintén a különféle bosszúvágy alakjai; alakjukon át bensőjükből dühösségek és kegyetlenségek világítanak ki. De mihelyt mások dicsérik, tisztelik és figyelik, ábrázatuk összehúzódik és a kielégített öröm feletti meglepedettség kifejezését nyeri. Hogy mindezek az alkatok milyenek, röviden leírni nem lehet, mert egy sincs, amelyik a másikkal egyenlő volna. Csak azok között van általános hasonlóság, akik hasonló gonoszban és ezért egyenlő pokoli társaságban vannak, minélfogva az egyesek arcai alapvonásának levezetéseként ott bizonyos hasonlóság mutatkozik. Arcuk általában utálatos és élettelen, mint a halottaké: némelyeknél égő vörös, mint a tűz, némelyeknél fekélyekkel, kelevénnyel és kelésekkel eltorzított; sokaknál semmiféle arcot sem lehet látni, hanem ehelyett valami borzas, vagy csontos koponya van; némelyeknél csupán a fogak látszanak; testük szintén torzalakú; beszédük haragvó, vagy gyűlölő, vagy bosszúvágyból eredő, mert mindegyik saját hamisságából beszél és saját gonoszságából zeng. Egyszerűen valamennyi saját poklok képmása. Hogy a pokolnak egészében milyen alakja van, azt látnom meg nem adott; csupán az mondatott, hogy mint az egész menny összességében egy embert ábrázol, 59-67. sz. Úgy az egész pokol összességében egy ördögöt ábrázol és valóban egy ördög képében ábrázolható is (lásd fent 544.); hogy azonban a pokloknak, vagy a

pokoli társaságoknak részlegességben milyen alakjuk van, azt látnom gyakrabban megengedett; mert annak nyílásain, amelyek a pokol kapuinak neveztetnek, legtöbbször egy óriás (monstrum) jelenik meg, aki általában azok képét ábrázolja, akik abban vannak. Az abban levők dühöngései szörnyűségesek és iszonyatoságok által ábrázolódnak, amit közelebbről érinteni nem akarok. Mégis tudni kell, hogy a pokoli szellemek bár a menny világosságában ilyeneknek, egymás között ellenben embereknek látszanak és ez az Úr irgalmasságából van így, hogy egymás között ne legyenek olyan undorító alakúak (foeditates), mint amilyeneknek az angyalok előtt látszanak. Mindezek a tünemények azonban csalódások, mert mihelyt a mennyből egy csekély világosságot beeresztenek, amaz emberi alakok torzalakokká válnak, amilyenek magukban véve és amelyekről fent szó volt. Mert a menny világosságában minden úgy látszik, mint amilyen önmagában. Ezért van az is, hogy a menny világosságát (lucem) kerülük és saját derűjünkbe (lumen) lebuknak, amely olyan mint az izzó szén és itt-ott mint az égő kén. Azonban ez a derű is merő sötétséggé válik, mihelyt a mennyből valami világosság behat. Ezért van az, hogy azt mondják: a poklok homályban és sötétségben vannak és hogy a homály és a sötétség a gonoszból eredő hamisat jelentik, mint ahogy az a pokolban van.

554. A pokolbeli szellemek éktelen alkatainak szemléletéből (amelyek mind, mint mondtam, mások becsúrlésének és a fenyegetésnek alakjai azokkal szemben, akik őket nem becsúrlk és tisztelik, továbbá a gyűlölségnek és a bosszúvágynak alakjai azok ellen, akik nekik nem kedvezők) az következik, hogy valamennyien az ön és a világ iránti szeretet általános kialakulásai és hogy a gonosz, amelynek külön kialakulásai, e két alaphajlam, (amores) t.i. az ön és a világ iránti szeretet, a pokolban uralkodik és alkotja a poklokat és hogy az Úr iránti és a felebaráti szeretet a mennyben uralkodnak és a mennyet ezek alkotják, továbbá, hogy ama két alaphajlam, amelyek a pokol alapöszttönei és ez a két alaphajlam, amelyek a menny alaphajlamai, egymással szemben a legteljesebb ellentétet képezik.

555. Elöször csodálkoztam azon, honnan lehet az, hogy az ön és a világi szeretet olyan ördögi és hogy azok, akik abban vannak, a tekintet előtt olyan rémképként ábrázolódnak, mivelhogy a világban az önszeretet nem sok gondot okoz, hanem csak a lélek felfuvalkodottsága, (elationem animi), amelyet nagyravágyásnak neveznek és azt mivel az a szembe ötlk, tartják csak önszeretetnek; és ezenfelül az önszeretetet, amely nem fuvalkodik így fel, a világban az élet hevének tartják, amely által az ember hivatalok szerzésére, haszon szerzésére ösztönöztetik, amelyben az ember becsültre és hírnévre tehet szert, ha kedve el nem lankad. Azt kérdezik: vajon ki cselekedett valami nagyot, hasznosat és emlékezeteset a másoktól, vagy mások gondolataiban való ünnepeletés és tiszteleten kívül, és honnan eredne ez, mint a hírnév és a dicsőség iránti szeretet hevéből, vagyis az önszeretettől? Ezért van az, hogy a világban nem tudják, hogy az önszeretet magában véve az a szeretet, amely a pokolban uralkodik és az embernél a poklot alkotja. Mivel a dolog így áll, le akarom először írni, mi az önszeretet és azután, hogy minden gonosz és az ebből eredő hamis ebből a szeretettől származik.

556. Az önszeretet, csupán önjavának, másokénak pedig csupán a saját érdekében való akarása, így sem az egyháznak, sem a hazának, vagy bármely emberi társadalomnak; ezért az ezek iránti jó cselekvés is csupán a saját hírneve, saját becsültre és dicsősége érdekében történik, úgy hogy az, aki ezekben a szolgálatokban, amelyeket ezeknek végez, ezt nem látja, midőn szívében így szól: mi van ezen? Mire való ez? Mi hasznom lesz ebből? És így abba hagyja azt. Ebből kitetszik, hogy aki az önszeretettben van, sem az egyházat, sem a hazát, sem a társadalmat, sem bármely hasznos alapítást nem szereti, hanem csupán önmagát. Öröme

csupán az önszeretet öröme (jucundum) és mivel az az öröm, amely valamely szeretetből ered, az ember életét alkotja, azért élete az önmagáért való élet és az önmagáért való élet az ember sajátjából való élete (vita sui) és az ember sajátja magában véve gonosznál nem egyéb. Aki önmagát szereti, az az övét is szereti, akik különösen gyermekei, unokái és általában azok, akik vele egyek és akiket szintén magáénak nevez. Ezeknek és amazoknak szeretete szintén az önszeretetet jelenti, mert ezeket magában, és azokban önmagát látja. Azok között, akiket övéinek nevez, mindazok is vannak, akik őt dicsérik, tisztelik és magasztalják.

557. A mennyei szeretettel való összehasonlításból levonhatjuk, hogy az önszeretet milyen. A mennyei szeretet az a szeretet, amidőn az ember a hasznos cselekvést magáért a hasznos cselekvésért, vagy a jót a jóért szereti, amit az ember az egyháznak, a hazának, az emberi társadalomnak és polgártársai érdekében cselekszik. Ezt nevezzük az Isten és a felebarát szeretésének, mert minden hasznos működés és minden jó, Istentől ered és ez felebarátunk is, akit szeretnünk kell. Aki azonban ezeket önmaga érdekében szereti, az azokat csak szolgálként szereti, mivel neki szolgálnak, amiből az következik, hogy aki az önszeretetben van, azt akarja, hogy az egyház, a haza, az emberi társadalmak és a polgárok neki szolgáljanak és ő azoknak ne szolgáljon, föléjük helyezkedik és azokat maga alá veti. Ezért van azután az, hogy amennyiben valaki az önszeretetben van, annyiban távolodik el a mennytől, mivel a mennyei szeretettől eltávolodott.

558/a. Továbbá, amennyiben valaki a mennyei szeretetben van, (amely a hasznos munkálkodás és a jó szeretése és az afeletti öröm érzése, ha azokat az egyház, a haza, az emberi társadalom és a polgárok érdekében művelheti) annyiban vezeti azt az Úr, mert ez az a szeretet, amelyben Ő van és amely Őtőle ered. Ellenkezőképpen, amennyiben valaki az önszeretetben van, (amely a hasznos működés (usus) és a jónak önmaga érdekében való szeretése) annyiban vezeti önmagát és amennyiben valaki önmagát vezeti, annyiban nem vezeti azt az Úr. Amiből hasonlóképp az következik, hogy amennyiben valaki önmagát szereti, annyiban távolodik le az Istentől, valamint a mennytől is. Az önmaga által való vezetés alatt, a sajátjától való vezetést kell érteni. Az ember sajátja pedig gonosznál nem egyéb, mert ez öröklött gonoszsága, amely Isten és a menny szeretetével szemben, az ön és a világ felettébb való szeretetében áll. Az ember szintúgy gyakran sajátjába és így öröklött gonoszságába lép, amidőn a jó cselekvése közben önmagát tekinti, mert a jótól eltérve önmagára, nem pedig önmagától eltérve tekint a jóra, minélfogva a jóban saját képét, nem pedig az Isteninek valamely képét látja ábrázolva. Hogy ez így van, abban szintén tapasztalás által erősödtem meg. Vannak gonosz szellemek, akiknek lakásuk a menny alatt észak és nyugat közötti középtájon van, akik értik azt a mesterkedést, hogy a jóézésű szellemeket sajátjukba és így különféle gonoszba helyezik, amit azáltal eszközölnék, hogy azokat gondolatban önzökké teszik és pedig, vagy nyíltan magasztalás és tiszteletnyilvánítás által, vagy titokban hajlamaiknak önmagukra való irányítása által és amennyire ezt eszközlik, a jóézésű szellemeknek tekintetét a mennytől annyira fordítják el és elméjüket is ilyen arányban sötétítik el és azoknak sajátjukból gonoszat idéznek elő.

558/b. Hogy az önszeretet a felebaráti szeretet ellen van, azt mind a kettő eredetéből és lényegéből látni lehet. A felebaráti szeretet annál, aki az önszeretetben van, önmagánál kezdődik, mert azt mondja: mindenki önmagának felebarátja és tőle mint középponttá terjed szét mindazokhoz, akik vele egyek, az összeköttetés fokai szerinti megszorítással, amelyben a szeretetnél fogva azok állanak, és azokat, akik e köteleken kívül esnek, semmibe sem veszik. Olyanokat azonban, akik ellene és gonoszsága ellen vannak, ellenségül tekintenek, legyenek azok bár bölcsek és igazságszeretők, őszinték, vagy igazságosak.. Nyilvánvaló is, hogy az a

felebaráti szeretet, amely az emberből és sajátjából ered, érzéki, az A felebarát iránti szellemi szeretet azonban az Úrnál kezdődik és Őtöle mint középponttól terjed szét mindazokra, akik vele a szeretet és a hit által egybekötve vannak és a szeretet, meg a hit minéműsége szerint terjed ki azokra. Ebből kitetszik, hogy az embertől kiinduló felebaráti szeretet az Úrtól kezdődő felebaráti szeretettel ellentétes, és hogy amaz a gonoszból ered, mivel az ember sajátjából való, emez ellenben a jóból, mivel az Úrtól való, aki maga a szeretet. Úrtól eredő felebaráti szeretet azonban, mennyei. Egyszóval, az embernél az önszeretet, amelyben van, a főt és a mennyei szeretet pedig a lábakat képezi. Erre helyezkedik és ha ez neki nem szolgál, lábaival széttapossa. Ezért van az, hogy azok, akiket a pokolba letaszítanak, látszólag hátra, fejfelé le lábaikat fel a menny felé tartva a pokol felé buknak le (lásd fent 548. sz.)

559. Az önző szeretet olyan is, hogy az, amennyire annak teret engednek, vagyis amennyire a külső kötelek engedik, amelyek a törvény és ennek büntetésétől, a jó hírnek, becsületnek, nyereségnek, hivatalnak és életnek elvesztésétől való félelem, annyira nyomul előre, míg végül nemcsak az egész földkerekség felett, hanem az egész menny és az Isten felett is rendelkezni akar. Előtt e határ, vagy végpont nincs. Ez mindazokban elrejtve van, akik az önszeretetben vannak, habár ez a világban, ahol a nevezett korlátok visszatartják, napfényre nem kerül. Hogy ez így van, azt a hatalmasokon és a királyokon láthatjuk, akiknek ilyen fékei és kötelei nincsenek; ezek tovább előre törnek és amennyire nekik sikerül, tartományokat és országokat igáznak le és korlátlan hatalomra és dicsőségre szomjaznak. Hogy ez így van, még határozottabban kitetszik a ami Babilonián, amely uralkodását egész a mennyig kiterjeszti és az Úr minden isteni hatalmát magára átruházta és még folyton tovább átruházni akarja. Hogy az ilyenek, amidőn a másik életbe jönnek, teljesen az Isten ellen és a menny ellen és a pokol érdekében vannak, lásd az "*Utolsó ítéletről és az elrontott Babiloniáról*" írott művecskében.

560. Képzeld csak magad elé olyanokból álló társaságot, akik valamennyien csak önmagukat szeretik és másokat csak annyiban, amint velük egyek: akkor meglátod, hogy egymás iránti szeretetük nem egyéb, mint a rablók egymás iránti szeretete. Amíg egyetértően cselekszenek, egymást csókolják és egymást barátoknak nevezik, ha azonban nem egyetértve cselekszenek, inkább uralmukat dobják el, egymásnak támadnak és egymást leütik. Ha bensőjüket és érzésüket megvizsgálják, az mutatkozik, hogy egyik a másik ellen ellenséges gyűlölettel van eltelve és hogy szívükben minden igaz és őszinte felett nevetnek és az Isten felett is, akit, mint nem létezőt, elvetnek. Ezt leginkább poklbeli társaságukon láthatni, amelyről alább lesz szó.

561. Azoknak bensője, (a gondolatoknak és hajlamoknak tere) akik mindenekfelett önmagukat szeretik, önmagukra és a világra irányított, és így az Úrtól és a mennytől elfordított. Innen ered az, hogy a gonosz minden nemétől megszállva vannak és az Isteni ezért be nem folyhat, mivel tüstént, amidőn az befolyik, gondolatukban annak színvonalára süllyed és tisztátalanná lesz és a gonoszba, amely sajátjukból való, beömlesztik. Ezért van az, hogy mindezek a másik életben az Úrtól el és ama sötét testre néznek, amely ott a világ napja helyén van és a menny napjával, aki az Úr, homlokegyenest ellentétben áll (lásd fent 123. sz.) Valóban az a vastag sötétség (caligo) a gonoszt jelképezi és a világi nap az önszeretetet.

562. Azok gonoszsága, akik az önszeretetben vannak, általában másoknak becsmérése, irigység, mindazok elleni bosszankodás, akik nekik nem kedvezők, ennél fogva ellenségeskedések, a gyűlölet különemű / féle / kitörései, a bosszú, álnokság, csalások, a könyörtelenség és kegyetlenség cselekedetei. Vallási szempontból pedig nemcsak az Istennek és az isteni dolgoknak becsmérése, amelyek az egyház javai és igazságai, hanem azok elleni elkeseredés is. Ha az ember szellemmé lesz, akkor nemcsak el nem viseli, ha arról valamit

hall, hanem gyűlöletre gerjed mindazok ellen, akik az Istent elismerik és tisztelik. Beszéltem egygel, aki a világban hatalmas volt és önmagát felettébb szerette. Ez mihelyt az Istent csak említeni hallotta és különösen ha az Urat említeni hallotta, a keserűségből fakadó olyan gyűlöletre gerjedt, hogy szinte égett a vágytól, hogy Őt megölhesse. Ha ösztönének fékét megeresztették, maga az ördög szeretett volna lenni, hogy önszeretetéből kifolyólag folytonosan a mennyet támadhassa. Ezt sokan, akik a pápa vallásából valók, kívánják is, midőn a másik életben megtudják, hogy minden hatalom az Úré és az övéké semmi.

563. A nyugati tájon a déli táj felé néhány szellem jelent meg előttem, akik azt mondták, hogy a világban magas méltóságokban voltak és rászolgáltak arra, hogy mások elé helyeztessenek és azoknak parancsoljanak. Ezeket az angyalok megvizsgálták, hogy bensőjükben milyenek és azt találták, hogy világbeli hivatali működésük közben nem a hasznos működés volt szemük előtt, hanem önmaguk és így önmagukat a hasznos munkálkodás fölébe helyezték. De mivel az után jártak és sürgősen kérték, hogy őket mások fölé helyezték, meg is engedték nekik, hogy azokkal lehessenek együtt, akik magasabb hatáskörbe eső ügyeket látnak el. De azt találták, hogy az intézendő ügyek iránt semmiféle figyelemmel nem voltak és a dolgokat megfontolni nem képesek, és hogy nem a dolog haszoncéljából, hanem sajátjukból beszélének és szintén kedvük szerint önkényesen akartak cselekedni; ezért őket hivatalukból eltávolították és visszaeresztették, hogy maguknak állást máshol keressenek. Ennélfogva tovább észak felé mentek be, ahol őket itt-ott fel is vették, mindazáltal mindenütt megmondották nekik, hogy csupán önmagukra és semmi dologra egyébként, mint önzésből nem gondolnak, minélfogva tompult (stupidi) és csak érzéki-testi szellemek. Ezért mindenütt, ahova csak mentek, elutasítottak. Némi idő multán látták, hogy végső szükségbe jutottak és koldultak. Ebből is következik, hogy azok, akik az önszereteten vannak, szeretetük hevéből a világban bármennyire is bölcsen beszélni látszanak, az mégis csak az emlékezetből és nem valamelyes értelmi világosságból ered, ennélfogva a másik életben, mivel a természeti emlékezet dolgait többé visszaidézni nem szabad, tompultabb elméjük, mint mások és ez azért van, mert az Istentől elválasztva vannak.

564. Az uralkodásnak két neme van. Az egyik a felebaráti szeretet, a másik az önszeretet. Ez a kétféle uralkodás lényegében egymással teljesen ellentétes. Aki a felebaráti szeretetből uralkodik, mindenkinek javát akarja és semmit annyira nem szeret, mint a hasznos munkálkodást és így a másoknak való szolgálást (másoknak szolgálás alatt értendő, mások javának akarása és a hasznos munkálkodás, legyen az az egyház, vagy a haza, vagy valamely társaság vagy polgártárs érdekében), mert szeretete és szíve öröme ez. Szintén olyan arányban örvend, amilyenben mások felett méltóságba emeltetik, mégis nem a méltóságért magáért, hanem a haszonért, amelyet akkor inkább és magasabb fokban hajthat. A mennyben ilyen uralom van. Aki azonban önszereteten uralkodik, az senkinek jól nem akar, hanem csak egyedül magának. A haszon, amelyet hajt, nála a tisztelet és a dicsőség emelésére szolgál, amely nála az egyedüli haszoncél. A mások szolgálásának nála csak az a célja van, hogy őt viszont szolgálják és becsüljék és uralkodhassék. Méltóságok után nem a jóért törekszik, amit a haza és az egyház érdekében tenni kell, hanem az előkelő állásért és a dicsőségért és így szívének örömeért. Az uralkodás iránti szeretet a világbeli élet után mindenkinél megmarad, olyanoknál azonban, akik felebaráti szeretetből uralkodtak, bár reá a mennyekben is uralkodást bíznak., azonban akkor nem ők uralkodnak, hanem a haszoncélok, amelyeket szeretnek és ha a haszoncélok akkor az Úr uralkodik. Olyanok ellenben, akik a világban önszereteten uralkodtak, földi életük után a pokolban vannak és ott lenézett rabszolgák (vilia mancipia). Láttam hatalmasokat, akik a világban önzően uralkodtak, a legmegvetettebbek közé dobva és ezek között némelyeket, akik ott az árnyékszékekben tartózkodtak.

565. Ami pedig a világ iránti szeretet illeti, úgy ez a szeretet a mennyei szeretettel nem olyan magas fokban ellentétes, mert benne olyan nagy gonoszság elrejtve nincs. A világ iránti szeretet, mások javainak mindenféle mesterkedés által magához ragadása és a szívnek a gazdagságon csüngése és a világ által önmagának, a szellemi szeretettől való elvonása és eltántorítása, amely a felebaráti szeretettől és így a mennytől és az Istentől való elfordulás. Azonban ez a szeretet sokféle. Ez a gazdagság iránti szeretet méltóságokba emeltetés végett, amelyet egyedül szeretnek. Ez a méltóságok és rangok iránti szeretet gazdagságok szerzésére. Ez a gazdagságok iránti szeretet a változatos élvezetekért, amelyeken a világban örömeiket lelik. Ez a gazdagság iránti szeretet csupán magáért a gazdagságért és a fősvényeknek ilyen szeretetük is van, és így tovább. A célt, amelyért a gazdagságot keresik, haszoncélnek nevezik és a végcél, vagy a haszoncél az, amelyből a szeretet tulajdonságát veszi, mert a szeretet olyan, mint a végcél, amelyért azt szeretik, mivel a többi arra csak eszközül szolgál.

A pokoli tűz és a fogcsikorgatás.

566. Hogy a pokoli tűz és a fogcsikorgatás (stridor dentium) micsoda, amely kifejezés az Igében a pokolban levőkről használatos, eddig alig ismeretes, és pedig azért, mert az Igében foglalt dolgokról, mivel szellemi értelmét nem ismerték, anyagiisan gondolkodtak. Ezért némelyek a tűz alatt anyagi tüzet értettek, némelyek legfőként a kínokat, némelyek a lelkiismeret furdalásokat, némelyek azt gondolták, hogy ezt csak éppen azért mondják, hogy az ember a gonosz cselekvésétől eljessztessék; a fogcsikorgatás alatt is ilyen csikorgatást értenek, némelyek csupán a borzadályt, ami akkor történik, amidőn a fogaknak ilyen összeütközését hallják. Aki azonban az Ige benső értelmét ismeri, tudhatja, hogy mi az örök tűz és a fogcsikorgatás, mert az Ige minden kifejezésében és e kifejezések valamennyi értelmében szellemi értelem van, mert az Ige legbensőjében szellemi és a szellemet az ember csupán természeti módon fejezheti ki, mivel az ember a természeti világban van és abból gondolkodik, ami a természetiben van. Hogy tehát az örök tűz és a fogcsikorgatás micsoda, amelybe a gonosz emberek szellemeik tekintetében a halál után jutnak, vagy amiket szellemeinek, akik akkor a szellemi világban vannak, elszenvetniük kell, azt a most következőkben magyarázom meg.

567. Két forrás van, a amelyből melegség származik: az egyik a menny napja, amely az Úr és a másik a világ napja. A melegség, amely a menny napjából, vagy az Úrból ered, szellemi melegség, amely lényege szerint szeretet (lásd fent 126-140.sz.). Ellenben a világ napjából eredő melegség természeti melegség, amely lényegében nem szeretet, hanem a szellemi melegség felvevőjéül szolgál. Hogy a szeretet lényegében melegség, az a kedélyen és ebből kifolyólag a test felmelegedésén tapasztalható, amennyiben az annak foka és tulajdonságának aránya szerint a szeretetből jön létre és pedig az embernél éppúgy télen, mint nyáron és a vér felhevülésén. Hogy a természeti meleg, amely a világi napból jön létre, a szellemi melegség felvevőjéül szolgál, az a test melegségén látszik amely szellemének melegsége által ébresztetik és ennek segítségül szolgál, különösen a tavaszi és nyári melegség az állatok valamennyi neménél, amelyek minden évnek ebben a szakában ösztöneibe visszatérnek. Nem mintha a melegség okozná ezt, hanem mivel ez testüket fogékonyra teszi, hogy ezt a melegséget magukba fogadják, amely a szellemi világból náluk is befolyik. Mert a szellemi világ a természetibe befolyik, mint az ok az okozatba (hatásba). Aki azt hiszi, hogy ösztöneiket a természeti meleg kelti fel, az nagyon csalódik, mert a szellemi világnak van a természetibe, nem pedig a természetinek a szellemibe befolyása és minden szeretet, mivel

magához az élethez tartozik, szellemi természetű. Annak tekintetében is téved az, aki azt hiszik, hogy a természeti világban a szellemi világ befolyása nélkül valami létre jöhetne., mert a természeti csak a szellemiből jön létre és áll fenn: és a növényországhoz tartozók csírákéességük fejlődését szintén ebből a befolyásból nyerik. A természeti meleg, amely tavasz és nyár idején jelen van, a magvakat csupán természeti alakjukba alakítja, amennyiben ezeket felduzzasztja és felnyitja, hogy a szellemi világból eredő befolyás abban működhessék. Ezt azért soroltam fel, hogy tudjuk, miszerint a melegnek kétféle neme van, t.i. szellemi és természeti és hogy a szellemi melegség a menny napjából, a természeti melegség pedig a világ napjából ered és hogy a befolyás és ezután a közrehatás a hatásokat, melyeket a világban szemeinkkel látunk, eredményezi.

568. Az embernél a szellemi melegség életmelegsége van, mivel az, mint fent mondtam, lényegében szeretet. Ez a melegség az, amelyet az Ige tűz alatt ért. Az Úr és a felebarát iránti szeretetet a mennyei tűz alatt, az ön és a világ iránti szeretetet a pokoli tűz alatt érti.

569. A pokli tűz, vagy a pokli szeretet ugyanabból a forrásból ered, amelyből a mennyei tűz, vagy a mennyei szeretet ered, vagyis a menny napjából, vagy az Úrból, de azok által lesz pokolivá, akik azt felveszik, mert a szellemi világból eredő minden befolyás éppen úgy, mint a világ napjának melegsége és világossága a felvétel, vagy az alakok szerint változik, amelyekbe az befolyik. Az ebből eredő melegség és világosság a faültetvényekbe és virágágyakba befolyó melegség a tenyésztést eszközli, kellemes és kedves illatot csalogat elő. Ugyanez a melegség ellenben, ha ürülékekbe és dögletes dolgokba folyik be, rothadást idéz elő és utálatos szagot és bűzt gerjeszt. Ugyanabból a napból eredő világosság az egyik tárgyban szép és kedves színeket hoz létre, a másikban nem szépeket és kedvteleneket. Hasonlóképpen a mennyei nap melegsége és világossága is, amely a szeretet. Ha az abból eredő melegség, vagy szeretet, a jóba folyik be, mint a jó embereknél, szellemeknél, vagy az angyaloknál, akkor jóságukat megtermékenyíti; ha ellenben a gonosznál folyik be, akkor az ellentétes hatást idézi elő, mert azt a gonosz vagy megrontja, vagy elfordítja. Éppen így a menny világossága; ha ez a jó igazságaiba folyik be, akkor értelmet és bölcsességet eredményez, ha azonban a gonosz hamisságába folyik be, akkor azt a gonosz esztelenséggé és különféle tévelygéssé fordítja el. Így a felvétel szerint különfélekévé változik.

570. A pokoli tűz, mivel ez az önzés és a világ iránti szeretet, azért mindenféle, vagy is az, amely ezekkel az ösztönökkel összefügg, mivel a vágy állandó (foglalatja) levezetője (in suo continuo) a szeretet, mert amit az ember szeret, állandóan az után vágyik és örömét (jucunditas) is abban leli; mert amit az ember szeret és ami után vágyik, abban, ha azt megnyeri, örömét találja és az ember szívbéli öröme máshonnan nem is ered. A pokoli tűz tehát az a vágy és az az öröm, amely ama két ösztönből mint forrásból ered. Az a gonosz pedig: mások becsmérése, gyűlölet és ellenségeskedés azokkal szemben, akik neki nem kedvezők, irigység, gyűlölet és bosszú és ezekből származó indulatosság és kegyetlenség. Az Isten tekintetében pedig: tagadás és ebből kifolyólag az egyház szent dolgai becsmérése, kigúnyolása és káromlása, ami a halál után, amidőn az ember szellemmé lesz, ezek elleni elkeseredéssé és gyűlöletté válik. Lásd fent 562. sz. És mivel ez a gonosz folyton ezek megsemmisítésére és halálára szomjazik és ezeket ellenségeinek tartja és ezek ellen gyűlölettől és bosszúvágytól ég, azért életkedve a megsemmisítés és a halál akarása és amennyiben ezt nem teheti, hátráltatni, kárt okozni és dühöngeni akar. Ez az, amit az Igében a tűz alatt érteni kell ott, ahol a gonoszról és a poklokról szó van, amelyből bizonyágul néhány helyet felsorolni akarok:

"Mindnyájan képmutatók és gonosztévők és minden száj gonoszságot szól, mert a gonoszság felgerjed, mint a tűz, a tövist és a gatz megemészti és meggyújtja a sűrű erdőt,

felemelkedik füstoszlopokban és a nép lészen a tűznek mintegy eledele: atyjafián senki sem könyörül." Ézsajás 9: 17-19.

"Csuda jeleket mutatok az égen és a földön; vért tüzet és füstoszlopokat; a nap setetéséggé válik". Joel 2: 30, 31.

"Országuk égő szurokká válik, éjjel és nappal el nem oltatik, füstje örökké felgomolyog." Ézsajás 34: 9, 10.

"Íme eljön a nap, mint az égő kemence és valamennyi kevély embert, a gonoszság és álnokság valamennyi cselekedőjét, mint a pozdorját ama napon meggyújt." Malakiás 4: 1.

"Babilon az ördögök lakhelyévé lett; és kiáltának, látván égésének füstjét és annak füstje felgomolyog örökkön örökké." Jelenések 18: 2, 18. 19: 3.

"Megnyitá azért a mélység üregét, és kijöve az üreg füstje, mint egy nagy kemencének füstje: és meghomályosodék a nap és a levegő az üreg füstje miatt." Jelenések 9: 2.

"A lovak szájából tűz, sűt és kén jött ki; e három ölte meg az emberek harmadrészét, t.i. a tűz, a fűst és a kén." Jelenések 9: 17,18.

"Aki a fenevadat imádja, az Isten haragjának borából iszik, amely az ő haragjának poharába elegyítetlenül töltetett és kínozzák azt tűzzel és kénkövel." Jelenések 14: 9,10.

"A negyedik angyal kitölté poharát a napra és adaték annak, hogy az embereket tűz által hévséggel gyötrené és az emberek a nagy hévség miatt eltikkadtak." Jelenések 16: 8,9.

"Vettetének a kénkövel égő tüzes tőbe." Jelenések 19: 25. 20: 14,15. 21: 8.

"Minden fa, amelyik jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik és tűzre vettetik." Máté 3: 10. Lukács 3: 9.

"Az Ember Fia elbocsájtja az Ő angyalait, akik összeszednek az Ő országából minden botránykozásokat és akik hamisságot cselekedtek, azokat az égő kemencékbe vetik." Máté 13: 41,42,50.

"A király azokhoz, akik bal keze felől lésznek, így szól: "Átkozottak, menjetek el tőlem az örök tűzre, amely készítettett az ördögnek és angyalainak." Máté 25: 41.

"Az örök tűzre és a gyehennának tüzeire vettetnek, ahol férgük meg nem hal és tűzük el nem oltatik." Máté 18: 8,9. Márk 9: 43-49.

"A pokolban levő gazdag azt mondá Ábrahámnak, hogy a tűzben gyötrettetik." Lukács 16: 24.

Ezekben és sok más helyeken a tűz alatt a vágyat kell érteni, amely az ön és a világ iránti szeretethez tartozik és az ebből jövő fűst alatt a gonoszból eredő hamisat.

571. A gonoszság cselekvése iránti vágyat, ami az ön és a világ iránti szeretetből ered, a pokoli tűz alatt értjük és mivel ez a vágy a poklokban mindenkinek sajátja (lásd az előző fejezetet) azért, ha a poklokat kinyitják, valami fűsttel kevert tűz látszik, amelyhez hasonló tűzvészeknél lenni szokott. Valami sűrű tűzszerű azokban a poklokban, amelyekben az önszeretet uralkodik és valami lángszerű azokban, amelyekben a világ iránti szeretet uralkodik. Ha azonban elzárva vannak, akkor ama tűzszerű nem, hanem ehelyett valami homályosság, mint valami fűsttől elsötétített, látszik. Mindazáltal az a tűzszerű folyton tovább izzik, amire az a hévség is figyelmeztet, amely onnan kipárolog, amely hévség olyan, mint a tűzvész után érezhető hévség, néhol, mint a kitűzesedő kemence és ismét máshol, mint a forró fürdőből kipárologó hévség. Ha ez a hévség az embernél befolyik, akkor benne vágyakat gerjeszt. A gonoszoknál gyűlöletet és bosszúvágyat, a betegeknel ellenben dühösséget. Ilyen tűzük, vagy hévségük van azoknak, akik a fent nevezett ösztönökben vannak, mivel szellemük szerint már testi életük alatt ama poklokhoz vannak láncolva, is. Mindazáltal tudni kell, hogy azok, akik a poklokban vannak, nincsenek tűzben, hanem a tűz csak külső tünemény, mert ott

égést nem érznek, hanem csak melegséget, mint azelőtt a világban. Hogy a tűz meglátszik, az a megfelelésnél fogva van, mert a szeretet tűzből ered és mindaz, ami a szellemi világban mutatkozik, az a megfelelések szerint látható.

572. Jól meg kell jegyezni, hogy az a tűz, vagy pokoli melegség, magas fokú hidegséggé változik, mihelyt a mennyből melegség hat be, ahol akkor azok, akik ott vannak, remegnek, mint azok, akik hideglázba estek és akkor bensőjükben kínt érznek és pedig azért, mivel teljesen az Isten ellen vannak és a menny melegsége, amely az isteni szeretet, a pokol melegségét, amely az önszeretet, kioltja és ezzel életük tüzeit is. Innen ered azután az a hideg és az ebből származó remegés és a kín is. Ezzel egy időben akkor ott vastag sötétség és ezért elbutulás és elborulás is áll elő. Mindazáltal ez ritkán történik és csak akkor, ha a heves támadások, amelyek ott féktelenül elhatalmasodnának, leverésére szükséges.

573. Mivel a pokli tűz alatt az önzésből eredő és a gonosz cselekvésére irányuló valamennyi vágyat értik, azért ez alatt a tűz alatt a gyötrelmet is értik, amint az a pokolban van. Mert ebből a szeretetből eredő vágy a mások iránti ártalomnak vágya, akik őket nem tisztelik, magasztalják és ünneplik és olyan arányban, amilyenben ebből keserűség és a keserűségből gyűlöletet és bosszút forralnak, jelenik meg az azok elleni dühöngés vágya is. Az ilyen vágy valamely társaság mindegyik tagjában benne lakik, ebben semmi külső korlát vissza ne tartja, amelyek pl. a törvénytől, a jó névnek, becsületnek, nyereségnek elvesztésétől való félelem. Itt mindegyik saját gonoszságából kifolyólag a másokra támad, és amennyire teheti, le is igázza azt és éppen úgy a többeket is járma alá hajtja és azok ellen, akik neki meg nem hódolnak dühöng. E a kedv az uralkodási kedvvel szorosan össze van kapcsolva, úgyannyira, hogy ezek egyenlő fokon állanak, mert az árthatás iránti öröm, az ellenségeskedésben, az irigységben, a gyűlöletben és a bosszúvágyban benne lakik, amely, mint fent mondtam, ennek a szeretetnek a gonoszsága. Minden pokol ilyen társaság, mivel ott mindenki a másik iránt szívében gyűlöletet hordoz és gyűlöletből, amennyire teheti, dühöngésben tör ki. Ezeket a dühöngő kitöréseket és az ebből eredő gyötrelmeket hasonlóképpen a pokoli tűz alatt értik, mert ezek a vágyak hatásai.

574. Fent a 548. sz. alatt megmutattam azt, hogy a gonosz szellem önnönmaga bukik a pokolba és mivel a poklokban ilyen gyötrelmek vannak, azért röviden megmondom, hogy ez honnan ered. Valamennyi pokolból a vágyak áramlata párolog ki, amelyekben az ott levők vannak. Mihelyt ezt az áramlatot az, aki a hasonló vágyban van, megérzik, szívében felgerjed és örömmel telik el, mert a vágy és annak öröme egyek; mert amit valaki kíván, az neki kellemes. Innen van az, hogy a szellem oda fordul és szívbeli örömmel oda kíváncsodik, mert még nem tudja, hogy ott olyan gyötrelmek vannak és aki tudja, mégis oda kíváncsodik, mert a szellemi világban vágyának ellenállni senki nem képes, mert a vágy szeretetéhez, a szeretet akaratahoz és az akarat természetéhez tartozik és ott mindenki természetéből kifolyólag cselekszik. Ha tehát a szellem magától, vagy szabad elhatározásából saját poklánál megérkezik és abba belép, akkor legelőször barátságosan befogadják és úgy vélekedik, hogy barátok közé jutott, ez azonban csak rövid néhány óráig tart; közben kipróbálják, vajon ravaszsága milyen mélységű és hogy milyen értéket képvisel. Ha tehát kipróbálták, akkor elkezdik megtámadni és pedig különböző módon és folyton erősebben és hevesebben, ami azáltal történik, hogy a pokolba mindig tovább és mélyebbre vezetik; mert minél inkább a bensőbe és a mélyre hatol, a szellemek annál gonoszabbak. A támadások után büntetésekkel dühöngenek ellene és pedig annyira, míg rabszolgájukká nem tették. Mivel pedig itt állandóan forradalmak támadnak, amennyiben itt mindenki a legnagyobb akar lenni és ezért mások ellen gyűlölködik; ennél fogva mindig új támadások állnak elő és az egyik viszály a másikat éri.

Ezért azok, akiket rabszolgákká tettek, felszabadíttatnak, nehogy valamely új ördög leigázásában másoknak segítségére legyenek, amidőn azokat, akik meg nem hódolnak és parancsra nem engedelmeskednek, ismét különböző módon kínozzák és így tovább és tovább. Ilyen kínszerek a pokol gyötrelmei, amelyeket pokoli tűznek neveznek.

575. A fogcsikorgatás azonban hamisaknak egymás közti folytonos perlekedése és harca, következésképp azoknak, akik a hamisban vannak és ezek hasonlóképpen mások becsúszásával, ellenségeskedéssel, kigúnyolással, felfuvalkodással annak összekötve, amelyek szintén mindennemű szétmarcangolásban törnek ki, mert mindegyik saját hamisságáért harcol és azt igazságnak nevezi. Ezek a civódások és harcok azokon a poklokban kívül, fogcsikorgatásnak hallatszanak és valóban azzá is változnak, ha a mennyből oda igazságok befolyanak. Ezekben a poklokban mindazok vannak, akik a természethez csatlakoztak és az Istent tagadták és ezekben mélyebben azok vannak, akik abban megerősödtek. Mivel ezek a mennyből semmi világosságot magukba felvenni és bensőképpen látni semmit sem képesek, ezért közülük a legtöbben a testi érzékeik, t.i. azok, akik mást nem hisznek, mint amit szemükkel látnak és kezükkel foghatnak. Ezért előttük valamennyi érzéki csalódás igazság, amelyekből azután vitatkoznak is. Ezért van, hogy vizzálykodásaik fogcsikorgatásként hallatszanak, mert a szellemi világban minden hamis csikorog és a fogak a természetbeli utolsó foknak felelnek meg, és az embernél is az utolsóknak felelnek meg, amely a testi-érzéki. Hogy a poklokban fogcsikorgatás van, lásd: Máté 8: 12. 13: 42,50. 22: 13-24, 51. 25: 30. Lukács 13: 28.

A gonosz szellemek gonoszsága és elvetemült mesterkedése.

576. Hogy a szellemeknek az ember felett milyen előnyeik vannak, azt mindenki, aki bensőképpen gondolkodik és lelkének tevékenységéről valamit tud, láthatja és felfoghatja; mert pl. Az ember egy perc alatt lelkében ide-oda többet mozoghat, kifejthet és végezhet, mint amit fél óra alatt kimondani és leírni tudna. Ebből kitetszik, hogy az ember mennyivel van előnybe, ha szellemében van és még inkább, ha szellemé lesz, mert a szellem az, aki gondolkodik és a test az, amely által a szellemgondolatait beszéd, vagy írás által kifejezi. Ezért van az, hogy valamely ember, aki a halál után angyallá lesz, kimondhatatlan értelemre és bölcsességre jut, összehasonlítva azzal az értelemmel és bölcseséggel, amellyel míg a világban élt, bírt. Mert szelleme, amíg a világban élt, a test által feszélyezve volt és ezáltal volt a természeti világban. Ezért tehát az, amit akkor szellemi módon gondolt, a természeti fogalmakba folyt be, amelyek amazokkal összehasonlítva, durvák és homályosak és számtalan más dolgot, amelyet a szellemi gondolkodás tárgya fel nem vesz és azt homályba is burkolja, ami a világi gondoktól ered. Másként van ez, ha a szellem a testtől feloldatik és szellemi állapotába jut, amely akkor történik, ha a természeti világból a szellemibe, amely sajátja, átmege. Hogy akkor gondolata és hajlama tekintetében állapota korábbi állapotát végtelenül felülmúlja, az a most mondottakból nyilvánvaló. Ezért van az, hogy az angyalok kimondhatatlant és kifejezhetetlent gondolnak, következésképp olyanokat, amelyek az ember természeti gondolkodásába be nem férhetnek, holott valamennyi angyal embernek született és minden ember élt és akkor bölcsőbbnek, mint hozzá hasonló más ember, nem tetszett.

577. Amilyen nagy az angyaloknál a bölcsesség és az értelem, szintén olyan nagy a pokoli szellemeknél a gonoszság és a ravaszság. A dolog ugyanis egyenlő, mivel az ember szellem,

amidőn a testtől elvált. A saját jóságában , vagy gonoszságában van. Az angyalszellem a saját jóságában és a pokoli szellem a saját gonoszságában. Mert valamennyi szellem a saját jósága, vagy gonoszsága, mivel, mint már többször mondtam és megmutattam, saját szeretete. Épen ezért, amint az angyalszellem saját jóságából gondolkozik, beszél és cselekszik, éppen úgy a pokoli szellem is saját gonoszságából. Másként azonban, amíg a testben élt. Akkor az emberszellem gonoszsága korlátok között volt, amelyek minden emberre a törvény, a nyereség, becsület, jó név és az ezek elvesztése miatti félelem tekintetében háramlanak, ezért szellemének gonoszsága akkor, úgy mint önmagában volt, ki nem törhetett és meg nem nyilatkozhatott. Ezenfelül az emberszellem gonoszsága akkor még az igazságszeretet, őszinteség, igazságosság és a jó iránti szeretet által befedve és eltakarva volt, amelyeket az ilyen ember szájában hordozott és a világ érdekében színlelet és ezek alatt tannyira elrejtve és a homályba eldugva volt, hogy maga is alig tudta, miszerint szellemében olyan nagy gonoszság és ravaszság és hogy benne olyan ördög van, mint amilyen halála után lesz, amidőn szelleme önmagába és saját természetébe jut, amikor is olyan nagy gonoszság mutatkozik, hogy az minden hitet felülmúl. Ezerféle dolog van, amely akkor a gonoszból magából kitör és ezek között olyanok is vannak, amelyeket semmiféle nyelv szavaival kifejezni nem lehet. Hogy ezek milyenek, azt sok tapasztalás által tudnom sőt megéreznem is megadott, mert az Úr nekem megadta, hogy szellemem szerint a szellemi világban és egyúttal testemmel a természeti világban lehessenek. Bizonyíthatom, hogy gonoszságuk olyan nagy, hogy ezer közül alig lehet egyet leírni, valamint azt is, hogy az embert, ha az Úr meg nem védené, a pokolból egyáltalán kiragadni nem lehetne, bár minden ember mellett úgy a pokolból szellemek, mint a mennyből angyalok vannak (lásd fent 292., 293. sz. a.) és az Úr az embert meg nem védheti, ha az az Istent el nem ismeri és ha a hit és a szeretetmunkásság életét nem folytatja, mert más esetben az Úrtól el- és a pokoli szellemekhez fordul és így szellem hasonló gonoszsággal telik meg. Mindazáltal az Úr az embert a gonosztól, amelyet ama szellemekkel való együttlétnél fogva magára szed, (sibi applicat) és egyszersmind magához vonz, elfordítja, ha nem benső korlátok által, amelyek a lelkiismerethez tartozók, amelyeket azonban, ha az Istent tagadja, magába nem fogad, úgy a külső korlátok által, amelyek, mint fentebb mondtam, a törvénytől és annak büntetésétől, a nyereség, a becsület és a jó hírnévnek elvesztésétől való félelem által. Az ilyen embert szeretetének örömei és az azokban való károsodás és elvesztés általa a gonosztól ugyan el lehet fordítani, de a szellemi jóba bevezetni nem lehet, mert amennyiben erre rávezetik, annyiban gondol magában fortélyra és csalásra, amennyiben a jót, őszintét és igazat azzal a szándékkal, hogy rábeszéljen és megtévesszen, színleli és hazudja. Ez a ravaszság a gonosz szelleméhez kapcsolódik és azt alakítja és azt eszközli, hogy ez azzá a gonosszá legyen, amilyen természete szerint.

578. A leggonoszabbak azok, akik önszeretből eredő gonoszban voltak és bensőképpen magukban csalási szándékból cselekedének, mivel a csalárdérzék a gondolatokba és a szándékokba mélyebben hat be és mérgezi el és így az ember egész szellemi életét szétrombolja. Közülük a legtöbben a poklokban hátulról vannak és gonosz angyaloknak (Genii) neveztetnek és kedvüket abban találják, hogy magukat láthatatlanná teszik és mint kísértetek (larvae) másokat behálózhatnak és nekik titkon gonoszt okoznak, amit, mint a mérges kígyók (viperae) mérgeiket, körül elhintenek. Ezeket kegyetlenebbül büntetik, mint a többieket. De akik nem csalfa és gonosz ravaszságúak (et astutiis malignis inescati) és mégis az önzésből eredő gonoszban voltak, azok szintén a pokolban hátul vannak, mindazáltal nem olyan mélyen. Azok ellenben, akik a világ iránti szeretetből eredő gonoszban voltak, a pokolban előlről vannak és azokat szellemeknek nevezik. Ezek nem olyan gonoszok, vagyis nem olyan gyűlöletre és bosszúra vágyók, mint azok, akik az önszeretet gonoszságában

vannak, következésképp nem is olyan családok és ravaszok, ezért pokoljaik is mérsékeltebbek.

579. Tapasztalás által megtudhattam, hogy milyen nagy azok gonoszsága, akiket gonosz angyaloknak (Geniis) neveznek. A gonosz angyalok nem a gondolatokba hatnak és folynak be, hanem a hajlamokba (affectiones). Ezt megfigyelik és szimatolnak, mint a kutyák az erdőkben a vadat szimatolják. A jó hajlamokat, ahol azokat észreveszik, pillanat alatt gonoszra fordítják el, amennyiben ezeket csodálatos módon mások örömei által vezetik és kormányozzák, és ezt olyan titokban és olyan gonosz mesterkedéssel, hogy a másik abból semmit sem sejt, mivel gondosan óvakodnak, nehogy abból valami a gondolkodásba behatoljon, mert azáltal önmagukat elárulnák. Az embernél a nyakszirt alá helyezkednek el. Ezek a világban azok az emberek voltak, akik mások lelkét alattomosan elfoglalták, mivel ezeket hajlamaik, vagy vágyaik öröme által vezették, vagy rábeszélték. Mindazáltal, ezeket az Úr mindazoktól az emberektől visszatartja, akiknél a javulásra még némi remény van; mert ezek olyan természetűek, hogy nemcsak a lelkiismeretet rombolják széjjel, hanem az embernél az öröklött gonoszságot is fel tudják gerjeszteni, ami különben a héttájon elrejtve van. Tehát, hogy az embert ebbe be ne vezethessék, az Úr gondoskodott róla, hogy ezek a poklok teljesen elzárassanak, és ha valamely ember, aki ilyen gonosz angyal volt, a halál után /!/ a másik életbe jön, azt tüstént a saját poklába vetik. Ezek, ha ravaszágaik és álnokságaik tekintetében szemlélik, viperáknak látszanak.

580. Hogy a pokoli szellemekben milyen nagy gonoszság lakik, az elvetemült mesterkedéseikből kitetszhetik, amelyek olyan sokfélék, hogy azoknak csak felsorolásával egy könyv, ábrázolásával pedig több könyv megtelnék. Ezek a mesterkedések a világban csaknem ismeretlenek: *egyik neme* a megfelelésekkel való visszaélésre vonatkozik; *a másik* az isteni rend utolsó fokával való visszaélésre; *a harmadik* a hajlamoknak és a gondolatoknak közöltetésére és befolyásolására a hozzáfordulás, a tekintet által, rajtuk kívül más szellemek segítségével és olyanokkal, akiket maguk közül kiküldenek; *a negyedik* az ábrándok segítségével való hatásra; *az ötödik* az önmagukból való kiszállásra (ejectiones extre se) és ennél fogva máshelyeken való jelenléttel, mint ahol testükkel vannak; *a hatodik* az ámításra, rábeszélésre és hazugságra vonatkozik. A gonosz emberek szellem ezekbe a mesterkedésekbe önmagától jut, amidőn testétől elvált, mert ezek gonoszságának természetében fekszenek, amelyben most van. A poklokban egymást ezekkel a mesterkedésekkel kölcsönösen gyötrik, de mivel ezek a mesterkedések, azok kivételével, amelyek ámítás, rábeszélés és hazugságok által történnek, a világban ismeretlenek, azért itt részletesen leírni nem akarom és pedig azért, mert meg nem értenék és mivel gonosz természetűek.

581. Hogy a kínzásokat az Úr a poklokban megengedi, annak oka abban rejlik, hogy a gonoszt egyébként kordában tartani és mérsékelni nem lehetne. Ennek a kordában tartásnak és mérséklésnek és a pokoli összesereglésnek féken tartására az egyetlen eszköz a büntetéstől való félelem; egyéb eszköz nincs; mert a büntetéstől és kínzástól való félelem nélkül a gonosz őrjöngésekbe buknék és az egész szétbomlanék, mint az a birodalom, amelyben sem törvény, sem büntetés nincs.

A poklok külszíne, fekvése és sokfélesége.

582. A szellemi világban, avagy abban a világban, amelyben szellemek és angyalok vannak, hasonló dolgok mutatkoznak, mint a természeti világban, vagy ahol emberek vannak, és pedig olyan hasonló, hogy a külső tekintetében semmi különbség nincs. Láthatók ott síkságok,

mutatkoznak hegyek, dombok, sziklák és ezek között völgyek és ezenfelül vizek is és más egyebek, amik a földön vannak. Mindazáltal ezek szellemi eredetűek, ezért a szellemek és angyalok szemei előtt tűnnek csak fel és az ember szemei előtt ne, mivel az emberek a természeti világban vannak. A szellemiek azokat a dolgokat látják, amelyek szellemi eredetűek és a természetiek azokat a dolgokat, amelyek természeti eredetűek, ezért az ember szemével azokat a dolgokat, amelyek a szellemi világban vannak, egyáltalában nem láthatja, hacsak neki a lélekben létel meg nem adatik, vagy a halál után is, amidőn szellemé lesz. És viszont az angyal és a szellem a természeti világban egyáltalában semmit sem láthat, hacsak olyan ember mellett nincsen, akinek a velük beszélés megadatott; mert az ember szeme a természeti világ világosságának felvételére van berendezve és az angyalok és a szellemek szemei a szellemi világ világosságának felvételére, és mégis mind a kettőnek látszólag egyenlő szeme van. Hogy a szellemi világ így van alkotva, azt a természeti ember fel nem foghatja és még kevésbé az érzéki ember. Az ugyanis olyan, aki mást nem hisz, csak amit teste szemeivel lát, és kezével fog, és azt amit látás és tapintás által magába fogadott és azokból gondolkodik. Ennek gondolkozása tehát anyagi és nem szellemi. Mivel a szellemi világ és a természeti világ egymással ilyen hasonlóak, azért az ember halála után csaknem azt hiszik, minthogy abban a világban van, amelyben született és amelyből kilépett. Ezért a halált az egyik világból a másik hasonló világba való áthelyezésnek nevezik. Hogy a két ország között ilyen hasonlatosság van, lásd fent, 170-176.sz. alatt, ahol a menybeli jelképezésekről és a megfelelésekről van szó!

583. Ott a magaslatokon a mennyek, a lankáson a szellemvilág, mind a kettő alatt pedig a poklok vannak. A mennyek a szellemek előtt, akik a szellemvilágban vannak, nem látszanak, kivéve, ha benső látásuk felnyílik; némelykor mégis ködfoltokként tűnnek fel, vagy mint fénylő fehér felhők. Az oka ennek az, mivel a menny angyalai az értelem és a bölcsesség tekintetében bensőbb állapotban élnek, és így azok látókörén felül, akik a szellemvilágban vannak. A szellemek azonban, akik a síkságokon és a völgyben vannak, egymást kölcsönösen látják. Ha azonban őket itt egymástól elválasztották, ami akkor történik, ha bensőjükbe helyeztetek, akkora gonosz szellemek a jókat nem láthatják, a jók azonban a gonoszokat láthatják, de tőlük elfordulnak és azok a szellemek, akik elfordulnak, láthatatlanná válnak. Ezzel szemben a poklokat látni nem lehet, mivel elvannak zárva, csupán a bejáratokat, amelyeket kapuknak neveznek, lehet meglátni, ha azokat más hasonlók előtt, akiknek bebocsáttatniuk kell, felnyitják. A poklokhoz vezető valamennyi kapu a szellemvilágból nyílik és a mennyből egy sem.

584. A poklok, úgy a hegyek, dombok és a sziklák, mint a síkságok és a völgyek alatt mindenütt elterülnek. A nyílások, vagy a pokolhoz vezető kapuk, amelyek a hegyek, dombok és a sziklák alatt vannak, a szem előtt hasadékoknak és sziklák szakadékeinak tűnnek fel, némelyek szélességben kiterjedve és nagy kerülettel, némelyek szűk és keskenyen, a legtöbb göröngyösen. Ha beletekintünk, valamennyi homályos és sötét; a benne levő pokoli szellemek azonban az izzó szénhez hasonló derűben vannak. Szemeik ennek a derűnek felvételére vannak berendezve, és pedig azért, mivel világbeli életük alatt, az isteni igazságok tekintetében vastag sötétségben valának, mivel azokat tagadták, ellenben a hamisság tekintetében bizonyos derűben, mivel azokat megokolták; ezért szemük látása így képződött, amiből az következik, hogy a menny világossága, ezek előtt vastag sötétség. Ezért azok, ha pokluktól kimennek, semmit sem látnak. Ebből világosan következik, hogy az ember annyiban jut a menny világosságába, amennyiben az Istent elismeri és az egyház meg a menny dolgait önmagánál megalapítja és hogy a pokol sötétségébe annyiban jut, amennyiben az Istent tagadja és abban megerősödik, ami a menny és az egyház dolgai ellen való.

585. A poklokhoz vezető kapuk, vagy nyílások, amelyek a síkságok és a völgyek alatt vannak, a szem előtt különféle alakban ábrázolódnak. Némelyek hasonlatosak a hegyek, dombok és sziklák alattiakhoz, némelyek olyanok, mint a tárnák és a barlangok, némelyek mint a nagy hasadékok és az üregek, némelyek, mint a mocsarak és némelyek, mint az álló vizek. Valamennyi be van fedve, és csak akkor van nyitva, ha a szellemvilágból gonosz szellemeket bedobnak, és ha nyitva vannak, akkor azokból, nagy tűz és füstszerű hatol ki, amilyen a tűzvészeknél a levegőben mutatkozik, vagy füst nélküli láng, vagy mint valami kormos pára, mint a meggyújtott kéményből, vagy ködpára és sűrű fellegek hatolnak ki. Hallottam, hogy a pokoli szellemek ezeket nem látják, mivel ők, ha benne vannak, mint saját légkörükben és így életük örömeiben vannak és pedig azért, mivel ez a gonosznak és hamisnak felel meg, amelyben vannak. Ugyanis a tűz a gyűlöletnek és a bosszúvágnak, a füst és korom az ebből eredő hamisnak, a lángok az önszeretet gonoszságának és a köd, meg a sűrű fellegek az ebből eredő hamisnak.

586. Az is megengedett nekem, hogy a pokolba bepillanthassak és láthassam, hogy belülről hogyan vannak alkotva, mert ha az Úrnak tetszik, a szelem és az angyal, aki felül van, látóképességével a befedéseken át feltartóztathatatlanul a legmélyebbre lehatolhat, és láthatja, hogy amiként van alkotva. Így nekem is megadatott, hogy beláthassak. Némely barlang a szem előtt úgy tűnt fel, mint a sziklabarlangok és vájások, amelyek befelé és innen is rézsutosan, vagy egyenesen le a mélybe hatoltak. Némely barlang a szem előtt úgy tűnt fel, mint búvóhely és olyanok ezek, mint amilyenek az erdei vadállatoknak vannak; némelyek a kirobbantott barlangokhoz és tárnákhoz hasonlítanak, amilyenek a bányaműveknél találhatóak, az alsó felük felé aknákkal vannak ellátva. A legtöbb pokol három részre osztott: a felső rész belülről sötétnek tetsző, mivel ott folyton a gonosz hamisságában vannak, de az alsó rész tüzesnek látszik, mivel ott magában a gonoszban vannak; mert a sötétség a gonosz hasiságának, és a tűz magának a gonosznak felel meg. A mélyebb poklokban ugyanis azok vannak, akik a gonoszból inkább bensőképpen cselekedtek, a kevésbé mélyben ellenben azok, akik inkább külsőképpen, vagyis a gonosz hamisságából cselekedtek. Némely pokolban házak és városok tűzvész utáni romjai látszanak, amelyekben pokoli szellemek laknak és rejtőzködnek. A szelídebb poklokban nyomorult viskók mutatkoznak, itt-ott összefüggően, mint valami város országutakkal és utcákkal. A házak belsejében itt pokoli szellemek, és közöttük szakadatlan civódások, ellenségeskedések, verekedések, és szétmarcangolások; az utcákon és utakon rablás és zsákmányolás van. Némely pokolban csupán bordélyházak vannak, amelyek utálatosak, a pizsoknak és ürüléknek minden nemével megtöltött. Vannak itt homályos erdőségek, amelyekben a pokoli szellemek, mint a vadállatok kóborolnak és ezekben földalatti poklok is vannak, amelybe azok menekülnek, akiket mások üldöznek. Vannak továbbá puszták, ahol semmi egyéb homoknál és terméketlenségénél nincs, és itt-ott durva sziklák, amelyekben barlangok, és itt-ott kunyhók is vannak. Ezekre a pusztákra a poklokból azokat dobják ki, akik a végsőig vitték, különösen azokat, akik a világban a mesterkedések és a fondorlatok kitalálásában és kivitelében a többeknél ravaszabbak voltak; végük az ilyen élet.

587. Ami a poklok fekvését részletességében illeti, azt senki nem tudhatja még csak a mennybeli angyalok sem, hanem egyedül az Úr. A világtájak felőli általános fekvése azonban ismeretes, amelyek szerint azok fekszenek; mert a poklok éppúgy, mint a mennyek, világtájak szerint vannak felosztva és a szellemi világban világtájak az alaphajlamok (amores) szerint határozatnak meg, mert a mennyben kiindulását valamennyi világtáj az Úrtól, mint naptól veszik, aki a napkelet (oriens) és mivel a poklok a mennyekkel ellentétesek, ezért világtájuk is kiindulásukat az ellenétestől, és így nyugatról (occident) veszik, amit a menny

négy világtájáról írt fejezetben 141-153. sz. alatt ismertettem. Ezért van az, hogy a nyugattáji poklok a leggonoszabbak és annál gonoszabbak és borzalmasabbak, minél inkább keletől eltávolodottak és így folytonos fokozatban. Ezekben a poklokban azok vannak, akik a világban önszeretben voltak és ennél fogva mások becsmérélsébe és mindazok elleni ellenségességben, akik nekik nem tetszettek, azután gyűlöléssel és bosszúvágygal azok ellen, akik őket nem tisztelték és ünnepelték. Legtávolabbi helyein azok vannak, akik az úgynevezett katolikus vallástételhez tartoztak és itt mint Istenek akartak tiszteltetni és ezért gyűlölettől és bosszúvágytól égnék mindazok ellen, akik az emberek lelkei és a menny feletti hatalmukat el nem ismerik. Ezek olyanok ellen vannak, akik velük ellentétbe helyezkednek; sőt ugyanolyan érzésűek, vagyis ugyanolyan gyűlölet és bosszúsomjasak, mint a világban. Legfőbb örömük a dühöngés; azonban ez a másik életben önmaguk ellen fordul, mivel poklaikban, amelyekkel a nyugati táj megtölt, az egyik a másik ellen őrzöng, aki isteni hatalmat neki nem tulajdonít. Erről azonban többet mondtam az *"Utolsó ítéletről és a szétrontott Babilon"*-ról írott művecskében. Hogy a poklok e világtájon miképpen vannak elrendezve, tudni nem lehet, csupán azt, hogy ebből a nemből való leggonoszabbak az északi táj felőli oldalon vannak, a kevésbé gonoszak a déli táj felé. A pokloknak vadsága az északi táj felől a déli felé és fokozatosan kelet felé csökken. Kelet felé ott olyanok vannak, akik nagyravágyók voltak és az Istenben nem hittek, de olyan gyűlölet és bosszúvágyók még sem voltak, sem olyan csaló természetűek, mint azok, akik mélyebben a nyugati tájon vannak. Manapság a keleti tájon poklok nincsenek: amelyek ott voltak, a nyugati táj elő részébe helyeztettek. Az északi és déli tájak poklaiban sokan vannak. Ezekben azok vannak, akik életük alatt a világi szeretetben és ennek folytán különböző gonoszban valának, amelyek: szenvedelem, ellenségeskedés, tolvajság, rablás, álnokság, fősvénység, kegyetlenség. Az e nemű poklok leggonoszabbjai az északi tájon, a szelídebbek a délin vannak. Ellentétességük olyan arányban növekszik, amint a nyugati tájhoz közelebb és amint a délihez távolabb vannak; a kelet és a déli táj felé csökken. Azok mögött a poklok mögött, amelyek a nyugati táj felé vannak, homályos erdőségek terülnek el, amelyekben gonosz szellemek, mint a vadállatok, kóborolnak; éppen úgy az északi tájon levő poklok mögött is. A déli tájon levő poklok mögött azonban puszták vannak, amelyekről éppen szó volt. Ennyit a poklok fekvéséről.

588. Ami a poklok sokaságát illeti, annyi pokol van, mint amennyi angyaltársaság a mennyben, mert egy mennyi társaságnak ellentétül (ex oppositio) egy pokoli társaság felel meg. Hogy a mennyi társaságok számtalanok és mindenik a szeretet, a szeretetmunkásság és a hit jósága, szerint különböző, azt lásd a mennyet alkotó társaságokról szóló fejezetben 41-50. sz. a. és a menny mérhetetlenségéről szóló fejezetben 415-420.sz.a. Éppen így a pokoli társaságok is, amelyek a jóval ellentétes gonosz szerint különbözők. Mindegyik gonosz, mint mindegyik jó, végtelen változatosságú. Hogy ez így van, azt azok meg nem értik, akiknek mindegyik gonoszlól csupán egyszerű fogalmuk van, mint pl. A becsmérélsről, gyűlöléstől, bosszúvágyról, álnokságról és más hasonlókról, azonban tudják meg, hogy ezek között olyan sok sajátos különbség és ismét ezek közül mindenkinek olyan sok különleges, vagy részleges változata van, hogy ennek csupán felsorolására sem volna egy teljes kötet elegendő. A poklok minden gonosz különbözősége szerint olyan rendszeren különböznek, hogy ennél rendezettebb és pontosabban megkülönböztetett dolog nincs. Ebből kitetszhetik, hogy számtalanok; az egyik a másikhoz közel, a másik a többektől általában, részlegességében és egyes részeibe a gonosz különbözősége szerint van elválasztva. Vannak viszont poklok a poklok alatt is. Némelyek között átjárók (transitus) által való összeköttetés (communicationes) is áll fenn és sokak között kipárolgások által van összeköttetés és ez teljesen az egyik fajbeli rokonság és a gonosz egyik nemének a másik neme szerinti. Hogy a pokloknak száma milyen nagy, azáltal adatott tudomra, hogy poklok inden hegy, domb és

szikla alatt és szintén minden síkság és minden völgy alatt vannak és hogy azok ezek alatt hosszában, szélességében és mélységében kiterjednek. Egyszóval, az egész menny és az egész szellemvilág egyszersmind alul kivájt és alattuk mindenütt poklok vannak. Ennyit a poklok sokaságáról.

A menny és a pokol közötti egyensúly.

589. Hogy valami létezhesék, mindennek egyensúlyban kell lenni. Egyensúly nélkül sem hatás, sem ellenhatás (actio et reactio) nincs, mert az egyensúly két erő között jön létre, amelyek közül az egyik hat, a másik pedig ellenhat. Az egyenlő hatásból és ellenhatásból (agentia et reagentia) eredő nyugvást nevezük egyensúlynak (Aequilibrium). A természeti világban mindenben egyensúly áll fenn. Általában magában a légkörben, amelyben az alsók visszahatnak és ellenállanak, amennyiben a felsők hatnak és lefelé nyomódnak. A természeti világban a meleg és hideg között is egyensúly áll fenn. A világosság és az árnyék, a száraz és a nedves között a középhőmérséklet az egyensúly. A természet birodalmainak, melyek az ásvány, növény és az állatország, minden tárgya között is egyensúly áll fenn, mert a bennük levő egyensúly nélkül semmi létre nem jön és fenn nem tartatik. Az egyik oldalról mindenütt ható és a másokról visszaható törekvés nyilvánul. Minden eredmény, vagy minden hatás, az egyensúlyban történik, azonban azért, hogy az egyik erő hajt és a másik erő a hajtásnak enged, vagy hogy az egyik erő a hajtással behat, a másik befogad (felvesz) és ennek megfelelően enged. A természeti világban azt, ami hat és ami visszahat, erőnek, vagy törekvésnek (conatus) nevezük. A szellemi világban azt, ami hat és visszahat, életnek, vagy akaratnak nevezük. Ott az élet az élő erő és az akarat az élő törekvés és az egyensúlyt szabadságnak nevezük. Tehát a jó között, amely egyik oldalról hat és a gonosz között, amely a másik oldalról ellenhat, vagy a gonosz között, amely az egyik oldalról hat és a jó között, amely a másik oldalról ellenhat, szellemi egyensúly, vagy szabadság jön létre és áll fenn. A ható jó és az ellenható gonosz közötti egyensúly a jóknál, ellenben a ható gonosz és az ellenható jó közötti egyensúly a gonoszoknál áll fenn. Hogy a jó és a gonosz között szellemi egyensúly áll fenn, annak oka abban van, hogy az ember egész életnyilvánulása a jóra és a gonoszra vonatkozik és az akarat a felvevő. Szintén az igaz és hamis között is van egyensúly, ez azonban a jó és a gonosz közötti egyensúlytól függ. Az igaz és a hamis közötti egyensúly olyan, mint a világosság és az árnyék között, amelyek a növényország termékeire annyiban hatnak, amennyiben a világosság és árnyékban meleg és hideg van. Hogy a világosság és az árnyék nem önmagukból hatnak, hanem a meleg ő általuk, azt a téli és a tavaszi egyenlő világosság és árnyékból következtethetjük. Az igazságnak és a hamisságnak a világossággal és az árnyékkal való összehasonlítása a megfelelően alapszik, mert az igaz a világosságnak felel meg és a hamis az árnyéknak; a melegség a szeretet jóságának. És valóban a szellemi világosság igazság, a szellemi árnyék hamisság és a szellemi melegség a szeretet jósága. Erről lásd azt a fejezetet, amelyben a menny világosságáról és melegségéről 126-140.sz.alatt van szó.

590. A menny és a pokol között állandó egyensúly áll fenn. A pokolból folytonosan párolog és száll fel a gonosz cselekvésre irányuló törekvés és a mennyből állandóan áramlik ki és száll alá a jó cselekvésre irányuló törekvés. Ebben az egyensúlyban van a szellemvilág és hogy ez a menny és a pokol között középen van, lásd fent 421-431. sz. alatt. A szellemvilág azért van ebben az egyensúlyban, mivel minden ember halála után legelőször ide lép be és itt, ahhoz hasonló állapotban tartják, amelyben a világban volt, ami meg nem történhetné, ha itt nem volna meg a legtökéletesebb egyensúly, mert mindenkit azért vizsgálják meg, vajon

milyenek; mert őket itt szabadságukba, amelyet a világban bírtak, meghagyták. A szellemi egyensúly az embernél és a szellemnél a szabadság, (liberum) mint azt éppen 589. sz. alatt mondtam. Hogy ez a szabadság kinél-kinél milyen, azt ott a mennybeli angyalok a hajlamok és az ebből eredő gondolatok közöltetése által felismerik. Ez az angyali szellemek előtt azok által az utak által, amelyeken járnak, láthatóan ábrázolódnak. Azok akik jó szellemek, a mennyhez vezető úton járnak, ellenben a gonosz szellemek azokon az utakon, amelyek a pokolhoz vezetnek. Az utak abban a világban valóban feltűnnek. Ebben van az oka annak, hogy az Igében az út azokat az igazságokat jelképezi, amelyek a jóra vezetnek és ellenkező értelemben a hamisra, amely a gonoszra vezet. Innen ered szintén az is, hogy a járás, vándorlás és utazás az Igében az élet továbbfolyását jelképezi. Ilyen utakat és azokon a szellemek szabad akarató, hajlamuk és az ebből eredő gondolat szerinti járását és vándorlását látnom szintén sokszor megengedett.

591. Hogy a pokolból a gonosz állandóan kipárolog és felszáll és a jó a mennyből állandóan kiárad és alászáll, az onnan ered, hogy mindenkit szellemi légkör vesz körül és ez a légkör a hajlamok életéből és az ebből eredő gondolatokból folyik ki és hullámszerűen előre, és mivel ilyen életáram mindegyikből kiárad, ezért az minden mennyei és pokoli társaságból is kiárad, következésképp mindenikből; vagyis az egész mennyből és az egész pokolból. A jó a mennyből árad ki, mivel ott mindenki a jóban van, és a gonosz a pokolból, mert ott mindenki a gonoszban van. A jó, amely a mennyből árad ki, valamennyi az Úrtól ered, mert az angyalokat, akik a mennyben vannak, az Úr sajátjuktól elvonja és az Úr sajátjában, aki maga a jó, megerősíti. A szellemek ellenben, akik a pokolban vannak, valamennyien a sajátjukban vannak, és mindenkinek sajátja nem egyéb gonosznál és mivel gonosznál nem egyéb, azért az pokol. Ebből kitetszhetik, hogy az az egyensúly, amelyben a mennybeli angyalok és pokolbeli szellemek tartatnak, nem olyan, mint a szellemvilág egyensúlya. A mennybeli angyalok egyensúlya olyan arányban áll fenn, amilyenben a jóban lenni akarnak, vagy amilyen jóban a világban éltek és így amilyenben a gonoszt utálták. A pokolbeli szellemek egyensúly ellenben olyan arányban áll fenn, amilyenben a gonoszban lenni akarnak, vagy amilyenben a világban a gonoszban éltek, valamint amilyen arányban szívükben és szellemükben a jónak ellenállottak.

592. Ha úgy a mennyet, mint a poklot nem az Úr kormányozná, akkor semmiféle egyensúly fenn nem állana és ha egyensúly nem lenne, akkor sem menny, sem pokol, nem volna; mert a nagy mindenségben, vagyis úgy a természeti, mint a szellemi világban, minden az egyensúly által áll fenn. Hogy ez így van, azt minden értelmes ember elismerheti. Adj csak valami túlsúlyt az egyik oldalra és a másik oldalon ellentállásról ne gondoskodj, vajon a mind a két oldalon levő nem jut-e tönkre? Éppen így történnék ez a szellemi világban is, ha a jó a gonosznak ellene nem hatna és ennek ellenszegülését állandóan féken nem tartaná. Ha ezt egyed-egyedül nem az Isten végezné, akkor a menny és a pokol és ezekkel az egészemberi nemzetség tönkre jutna. Ha ezt egyes-egyedül nem az Isten végezné, mondom, mivel mindenkinek sajátja, úgy az angyalé, mint a szellemé és az emberé, gonosznál nem egyéb, lásd fent 591. sz. a., ezért sem az angyal, sem a szellem a gonosznak, amely a pokolból állandóan kipárolog, semmi módon ellenállni nem tudna, mert sajátjukból valamennyi a pokol felé törekedik. Ebből kitetszik, hogyha az Úr, úgy a mennyet, mint a poklot nem egyedül kormányozná, senkinek semminemű üdvössége nem lenne. Ezenfelül valamennyi pokol egyként működik össze, mert a poklokban levő gonosz összefüggő, mint a jó a mennyekben és minden pokol ellenállást fejt ki, amelyek számtalanok és a mennyek ellen és az azokban levők ellen összeműködnek. Tehát egyedül csak az Isteni kormányozhat, ami egyedül az Úrból árad ki.

593. A menny és a pokol közötti egyensúly azok száma szerint emelkedik és csökken, akik a mennybe és a pokolba jönnek és oda naponként több ezren jutnak és ennek megbírálására egyetlen angyal sem képes, hanem egyedül az Úr, mert az Úrból kiáradó Isteni mindenütt jelenvaló és látja mindenütt, ahol ingadozik. Az angyal csak azt látja, ami közelfekvő és még azt sem veszi észre, ami saját társaságában történik.

594. Hogy a mennyekben és a poklokban minden miként rendeztetett úgy el, hogy mindenki, aki abban van, azok egyensúlyában van, némiképpen abból kitetszhetik, amit fent a mennyekről és a poklokról mondtam és megmutattam, hogy t.i. a menny valamennyi társasága a jó és ennek fajai és nemei szerinti legpontosabb rendben különbözik és a pokol valamennyi társasága a gonosz és ennek fajai és nemei szerint és hogy a menny valamennyi társasága alatt, vele ellenétesen megfelelő pokoli társaság van. Ebből az ellentétes megfelelésből jön az egyensúly létre. Ezért az Úr szüntelenül gondoskodik arról, hogy valamely mennyei társaság alatt levő pokoli társaság túlsúlyra ne juthasson és amennyiben túlszárnyalni kezdi, különböző eszközökkel féken tartják és az egyensúlyt igazi arányába visszahelyezik. Ilyen eszköz többféle van, amelyek közül csupán néhányat sorolok fel. Némely eszköz az Úr megerősített jelenlétére vonatkozik, némelyek szűkebb körű közösségre és egy, vagy több társaságnak egymással való összeköttetésére; némelyek, a felesleges számú szellemeknek a pusztába kításására, némelyek némelyeknek egyik pokolból a másikba helyezése; némelyek azoknak rendezésére, akik a pokolban vannak, ami hasonlóan különféleképpen történik; némelyek néhány pokolnak elzárására, sűrűbb és erősebb befedésére és szintén többeknek a mélységbe (in profundiora) eresztésére vonatkozik; más eszközökre nem is gondolva, amelyeket a mennyben szintén ellenük alkalmaznak. Ezt azért mondtam, hogy némiképpen megismerjük, miszerint az Úr egyedül gondoskodik arról, hogy a jó és a gonosz, valamint a menny és a pokol közötti egyensúly fennálljon, mert úgy a mennyben, mint a földön mindenkinek üdvössége az ilyen egyensúlyon nyugszik.

595. Tudni kell, hogy a poklok a mennyet állandóan támadják és azt szétrombolni törekednek és hogy az Úr a mennyet állandóan védelmezi, mivel azokat, akik abban vannak, a gonosztól, amely sajátjukból ered, elvonja és a jóban, ami Őtőle ered, megtartja. Többször megadatott nekem, hogy a pokolból kipárolgó légmentes érezhessem, amely teljesen annak a törekvésnek áramlata volt, amely az Úr Istenijének és így a menny szétrombolására irányult. Néhányszor néhány pokolnak felindulását (ebullitiones) is éreztem; ezek a szétrombolásra és kitérésre irányuló törekvések voltak. Viszont a mennyből a pokol ellen sohasem támadnak, mert az Úrtól kiáradó isteni erő állandó törekvése, hogy mindenkit üdvözítsen. Mivel pedig a poklokban levők nem üdvözíthetők, azért mindenki, aki azokban van, a gonoszban és az Isteni ellen van. Ezért amennyire csak lehetséges, a poklokban az ellenséges támadásokat fékezik és az őrzőket kordában tartják, nehogy egymás ellen mértéken felül szabadon kitérjenek. Ez a korlátozás az isteni hatalom számtalan eszköze által történik.

596. Két birodalom van, amelybe a menny felosztva van, t.i. a mennyei és a szellemi birodalom, lásd fent a 20-28. Sz. Alatt; éppen úgy két birodalom van, amelybe a poklok felosztottak. Ezek a birodalmak egyike a mennyei birodalommal ellentétes és a másik a szellemi birodalommal. Amaz, amely a mennyei birodalommal ellentétes, a nyugati tájékon van és azokat, akik abban vannak, gonosz angyaloknak (Genii) nevezik. Az azonban, amely a szellemi birodalommal ellentétes, az északi és a déli tájakon van, és akik abban vannak, azokat szellemeknek nevezik. Mindazok, akik a mennyei birodalomban vannak, az Úr iránti szeretetben, és mindazok, akik e birodalommal ellentétes poklokban vannak, az önszeretben.

Ellenben mindazok, akik a szellemi birodalomban vannak, a felebarát iránti szeretetben, míg azok, akik e birodalommal ellentétes poklokban vannak, a világ iránti szeretetben élnek. Ebből nyilvánvaló az, hogy az Úr és az önszeretet egymással ellentétesek; éppen úgy a felebarát és a világ iránti szeretet is. Az Úr szüntelenül gondoskodik arról, hogy az Úr mennyei birodalmával ellentétes poklok azoknál, akik a szellemi birodalomban vannak, be ne folyjanak, mert ha ez megtörténnék, akkor a szellemi menny tönkre jutna. Okát lásd fent 578-579.sz. alatt. Ez a két általános egyensúly, amelyet az Úr folytonosan érintetlenül fenntart.

A menny és a pokol közötti egyensúlynál fogva van az ember szabadságban.

597. A menny és a pokol közötti egyensúlyról fent megmondottam és megmutattam, hogy ez az egyensúly a jó, amely a mennyből jön, és a gonosz között, amely a pokolból jön, áll fenn, vagyis ez szellemi egyensúly, amely lényegében szabadság, mivel az a jó és gonosz között, az igaz és a hamis között áll fenn és ezek szellemiek. Ezért a képesség, a jó, vagy a gonosz akarására, a hamis, vagy az igaz gondolására, és az egyiknek a másikkal szembeni választására, a szabadság, amelyről most szó van. Az Úr ezt a szabadságot minden embernek megadja és soha el nem veszi. Eredetét tekintve, ugyan nem az emberhez, hanem az Úrhoz tartozik, mivel az úrtól való, azért mégis az embernek, mint saját tulajdonát, egyúttal az étellel ajándékozza és pedig azért, hogy az ember megjavítható és üdvözíthető legyen, mert szabadság nélkül sem megjavulás, sem üdvözítés nincs. Némi észbeli vizsgálódásból bárki is láthatja, hogy az emberi szabadságtól függ, a gonoszul, vagy jól, őszintén vagy álnokul, igazán vagy igaztalanul való gondolkozás és hogy szintén jól, őszintén és igazán, vagy gonoszul, álnokul, vagy igaztalanul beszélhet és cselekedhet a szellemi, erkölcsi és polgári törvények érdekében, amelyek külsőjét féken tartják. Ebből kitetszik, hogy az ember szellem (és ez az, aki gondolkodik és akar) szabadságban van, de nem így az ember külsője, amely beszél és cselekszik, hacsak ez nem a fentnevezett törvények szerint történik.

598. Hogy az embert megjavítani nem lehet, hacsak nem a gondolat és az akarat szabadságában van, az onnan ered, hogy az a gonosznak valamennyi nemében születik, amelyet először el kell távolítani, hogy üdvözülhessen; és ezt eltávolítani nem lehet, hacsak magában nem látja és el nem ismeri és ezután azt nem akarja és végül, megutálja, akkor lehet csak először eltávolítani. Ez másként meg nem történhetik, hacsak az ember úgy a jóban, mint a gonoszban nincs; mert a jóból láthatja meg a gonoszat és nem a gonoszból a jót. A szellemi jót, amelyet az ember gondol, gyermekségétől fogva az Ige olvasása és a prédikációból tanulja, az erkölcsi és a polgári jót a világbeli életből.

Ez az első, amiért az embernek szabadságban lenni kell. A másik, hogy az ember tulajdonává semmi egyéb nem válik, mint ami szeretetéhez tartozó hajlamából történik. A többi beléje hatolhat ugyan, de gondolkozásánál tovább nem, akaratába pedig semmiképpen sem, és ami az ember akaratáig be nem hatol, az sajátjává nem válik., mert a gondolkozás a sajátját az emlékezetből veszi, az akarat azonban magából az életből. Semmiféle sem szabad, ami nem az akaratból, vagy ami ugyanaz, nem a szeretethez tartozó hajlamból ered, mert mindazt, amit az ember akar, vagy szeret, azt szabadsággal teszi. Ezért van az, hogy az ember szabadsága és a szeretetéhez, vagy akaratához tartozó hajlam, egyet alkotnak. Az ember szabadsága tehát abban van, hogy az igaz és a jó által meghihlettethetik, vagy azt szeretheti és így az tulajdonává lehet. Egyszóval, ami az emberbe szabadságban be nem hat, az meg nem marad, mert ez nem

szeretetéhez, vagy akaratához tartozik és ami az ember szeretetéhez, vagy akaratához nem tartozik, az nem tartozik szelleméhez. Az emberszellem léte a szeretés, vagy akarás. Szeretés, vagy akarás, mondom, mivel az ember azt akarja, amit szeret. E tehát az oka, hogy az ember miért nem javítható meg, hacsak szabadságban nincs. Az ember szabadságáról többet találhatni a "*Mennyei Titkok*" című munkában.

599. Hogy az ember szabadságban legyen, hogy megjavíthatóvá váljék, szellem szerint a mennyel és a pokollal köttetik össze; mert mindegyik ember mellett vannak a pokolból szellemek és a mennyből angyalok. Az ember a pokolból való szellemek által saját gonoszságában van, a mennyből való angyalok által azonban az ember az Úrtól eredő jóban van és így szellemi egyensúlyban, vagyis szabadságban.

Hogy minden emberrel a mennyből angyalok és a pokolból szellemek társítottak, azt lásd abban a fejezetben, amelyben a mennynek az emberi nemzetséggel való összeköttetéséről van szó, 290-302. sz. alatt.

600. Tudni kell, hogy az embernek a mennyel és a pokollal való összeköttetése ezekkel nem közvetlenül áll fenn, hanem közvetve szellemek által, akik a szellemvilágból valók, Ezek a szellemek vannak az embernél, de egy sincs magából a pokolból, vagy magából a mennyből. A szellemvilágbeli gonosz szellemek által köttetik az ember a pokollal össze és az ott levő jó szellemekkel, a mennyel.

Mivel a dolog úgy áll, azért van a szellemvilág a menny és a pokol között és itt van maga az egyensúly. Hogy a szellemvilág a menny és a pokol között van, azt lásd a szellemvilágról szóló fejezetben, 421-431. És hogy ebben van a tulajdonképpeni egyensúly, azt az előző fejezet 589-596.sz. alatt. Ebből tehát kiviláglik, hogy az embernek szabadsága honnan ered.

601. Mondassék még egyet-más az ember mellé adott szellemekről. Egész társaságnak lehet egy más társasággal valamely tőlük kiküldött szellem által közössége és szinte egymással is, bárhol legyenek is. Ezt a szellemet többek vivőjének nevezik. Éppen így van az embernek a szellemvilágból melléje adott szellemek általa pokoli társaságokkal is összeköttetése. Erről lásd a "*Mennyei titkok*"- ban felsoroltakat.

602. Végül gondolnunk kell még a beplántált ismeretekre, (ami az embernél a menny befolyásából ered), amelyek halál utáni életére vonatkoznak. Voltak néhányan az együgyű nép közül, akik a világban a hit jóságában étek. Ezeket hasonló állapotba helyezték, mint amilyenben a világban voltak, ami mindegyikkel megtörténhetik, ha az Úr ezt megengedi, és megmutattatott, hogy a halál utáni állapotról milyen fogalmuk volt. Azt mondták, hogy néhány értelmes ember kérdezte őket a világban, hogy lelkük világi élete utáni állapotáról mit gondolnak; mire azt felelték, nem tudják, hogy mi a lélek. Tovább kérdeztettek, hogy haláluk utáni állapotukról miként gondolkoztak, amire azt felelték: azt hiszik, hogy mint szellemek tovább élni fognak. Akkor azt kérdezték, milyen hitük volt a szellemről és azt mondták: hogy az ember. Azt kérdezték, vajon honnan tudták ezt? Azt válaszolták, tudták, mert ez így van.

Azok az értelmesek csodálkoztak, hogy az együgyűeknek ilyen hitük van és nekik nincs. Ebből az következik, hogy valamennyi embernél, aki a mennyel összeköttetésben van, halál utáni élete felől valami beoltott érzés és tudás van, amely beplántált fogalom máshonnan nem ered, mint a menny befolyásából, vagyis a menny által az Úrtól, a szellemek segítségével, akik a szellemvilágból az emberek mellé adattak és hogy ez azoknál van meg, akik az emberi lélekről alkotott gondolkozás szabadságát a felvett és különféleképpen megokolt felfogás ki nem törölte, amelyet, vagy pusztá gondolatnak (puram cogitationem), vagy lelkes alaplények

(principium animatum) magyaráznak, amelynek székelését a testben keresik, holott a lélek nem egyéb, mint az ember élete, a szellem azonban az ember maga és a mulandó test, amelyet a világban hordoz, csak alkalmas eszköz, amely által a szellem, aki maga az ember, a természeti világban hozzászabott módon cselekedhessék.

603. Az, amit ebben a műben a mennyről, a szellemvilágról és a poklóról mondtam, homályos lesz azok előtt, akiknek a szellemi igazságok tudására kedvük nincs, világos lesz azonban azok előtt, akiknek az igazhoz az igaz érdekében kedvük van, vagyis, akik az igazat azért szeretik, mert igaz; mert amit szeretünk, az örömmel hatol be a lélek fogalmába, különösen ha az igazat szeretjük, mivel minden igaz világosságban.